DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEKÖĞRETİM SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİNDE YER ALAN DERSLERİN VE DERS İÇERİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özgür MİNTEŞ

DİYARBAKIR - 2015

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEKÖĞRETİM SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİNDE YER ALAN DERSLERİN VE DERS İÇERİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

HAZIRLAYAN

Özgür MİNTEŞ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. İrfan YILDIZ

DİYARBAKIR – 2015

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi programında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 13 / 07/ 2016

Başkan : Doç. Dr. İlhami BULUT ……..

Tez Danışmanı : Doç. Dr. İrfan YILDIZ ……..

Üye : Yrd. Doç Dr. Anar AZİZSOY ……..

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Rıfat EFE
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi D.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Özgür MİNTEŞ
13 / 07/ 2016

ÖNSÖZ

Sanat, insanoğlunun varoluşundan bu yana belki de vazgeçemediği en eski uğraşlardan biridir. İnsanın fiziksel ihtiyaçlarının doyurulmasından sonra ruh açlığının da giderilmesi için; sanatın ruhumuza hitap eden özelliğinden yararlanılmaktadır. İnsan doğası gereği hep güzeli arama düşüncesindedir. Daha çocukken bile elimize daha renkli, göz alıcı nesneleri alarak fıtri melekelerimizi göstermiş oluruz. Bu fıtrilik sanat için de geçerlidir ve insan, sanat yoluyla ruhunun derinliklerinde var olanı yansıtır. İnsan, içindeki güzeli arama arzusunu yaratıcıdan almıştır ve aslında güzeli ararken yaratıcıya ulaşmanın gayesindedir. Deruni bir zevk ve uğraş sonrasında sanat eserleri ortaya çıkar. İnsan üretimi bu nesneler, daha ilkçağlardan itibaren insanların ilgisini çekmiş ve zamanla bu ilgi materyal toplama alışkanlığına dönüşmüştür. Zamanla biriktirilen nesnelerin özelliklerini merak eden insanlar bunları açıklamaya çalışmış bir bakıma ilk sanat tarihçiliğini başlatmışlardır.

Sanat tarihi geçmiş kültürlere ait maddi buluntuları inceler ve sanat eserinin karakteristik özelliklerini açıklamaya çalışır ve bunu yaparken de bilimsel verilerden yaralanır. Başlangıçta bir hobi olarak başlayan sanat nesnelerini tasnifleme ve açıklama işi, daha sonraları bilimsel çalışmalara göre yapılmıştır. Bilimsel araştırma bir eğitim çatısı altında olduğundan daha sürdürülebilirdir. Bunun için sanat tarihi de bir eğitim kurumunun disiplinine ihtiyaç duymuş ve okullarda sanat tarihi eğitimi verilmeye başlanmıştır.

Sanat tarihi eğitiminin başlangıcını Avrupa'daki sanat tarihi akademilerinin açılması oluşturur. Avrupa'da başlayan sanat tarihi eğitimi, daha sonraları diğer ülkeler tarafından da benimsenmiş ve bu ülkelerin eğitim programlarına dâhil edilmiştir. Türkiye' de sanat tarihi eğitiminde ciddi adımların atılmaya başlanması, cumhuriyetin kurulmasından sonraya rastlar. Türkiye üniversitelerinde sanat tarihinin temellerini yabancı akademisyenler atar ve bu temel üzerinde sanat tarihi bölümlerinin sayısı yükselmeye başlar. Sanat tarihi alanındaki ilk kürsü İstanbul Üniversitesi bünyesinde 1943 yılında kurulur ve onu diğer sanat tarihi bölümleri takip eder.

Bu araştırma, Türkiye'de sanat tarihi eğitiminin üniversitelerdeki durumunu ortaya koymak, sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarındaki derslerin ve ders içeriklerinin sanat tarihi bölümleri arasındaki farklılıklar açısından ele almak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerle, 2014-2015 yılı itibariyle Türk yükseköğretimindeki öğrencisi olan 32 sanat tarihi bölümünün lisans ders programları tablo haline getirilmiştir. Sanat tarihi bölümlerinde yer alan derslerden zorunlu olarak okutulan ve en az 5 sanat tarihi bölümünün programında yer alan ders içerikleri açıklanmıştır. Sanat tarihi eğitiminde karşılaşılan zorluklar belirtilmiş ve sanat tarihi eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için çözüm önerileri sunulmuştur.

Araştırma boyunca bilgi birikimleri ve engin deneyimleriyle desteğini esirgemeyen çok değerli hocam ve tez danışmanım, Sayın Doç. Dr. İrfan YILDIZ' a, tez aşamasında fikir ve görüşlerini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. F. Evren DAŞDAĞ' a, Sayın Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ'a, Doç Dr. İlhami BULUTA'a, tez savunmama jürilik yapmayı kabul eden Sayın Yrd. Doç. Dr. Anar AZİZSOYA' a, şükran borçluyum

Araştırma boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyip beni bu konuda destekleyen kuzenim Zeynel KORKMAZ' a ve sevgili dayım Serdal ZENCİRCİ' ye en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca uzun bir eğitim hayatı boyunca ve yüksek lisans çalışmam sırasında sabırlarını esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

ÖZGÜR MİNTEŞ

ÖZET

Yükseköğretim Sanat Tarihi Bölümlerinde Yer Alan Derslerin ve Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi

Bu araştırmada, Türkiye'de edebiyat fakültelerinde yer alan sanat tarihi bölümlerindeki eğitimin Cumhuriyet'ten günümüze tarihsel gelişimi ve bu günkü durumu ile bu üniversitelerin sanat tarihi bölümlerinin 2014-2015 eğitim-öğretim yılındaki ders adları ve içerikleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen veriler ışığında, sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları ders adları ve ders içerikleri açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmada, tarama yöntemi kullanılmıştır. Literatür taraması sonucunda sanat tarihi eğitiminin Türkiye'deki durumu ortaya konulmuştur. Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları ve ders içerikleri üniversitelerin Bologna Bilgi Paketleri (Ders Bilgi Paketleri) sayfasından alınmıştır.

Araştırmada Türk yükseköğretiminde öğrencisi bulunan ve eğitimin devam ettiği 32 sanat tarihi bölümünün lisans ders programları ve ders içerikleri değerlendirilmiştir. Ders programları ve ders içerikleri verilerinden tablolar oluşturulmuştur. Tablolardaki bulgulardan yola çıkarak lisans ders programlarındaki ders adları ve ders içerikleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın amacı, Türkiye'de yükseköğretim kurumlarındaki Sanat Tarihi eğitiminin gelişimini günümüzdeki durumu ile ortaya koymak, sanat tarihi bölümleri arasındaki ders programları çeşitliliğini ortaya koymak, lisans ders programlarında yer alan derslerin ve ders içeriklerinin sanat tarihi bölümleri arasında değerlendirmesini yapmak, elde edilecek bulgular sonucunda sanat tarihi bölümlerinde ortak bir lisans ders programı oluşturarak bu durumdan kaynaklı sorunların çözümüne katkıda bulunmaktır.

Araştırmadan elde edilen sonuca göre; Yükseköğretim sanat tarihi bölümlerinde YÖK'ün belirlemiş olduğu bir ders programı olmadığı her sanat tarihi bölümünün kendi ders programını oluşturmuş olduğu tespit edilmiştir. Sanat tarihi bölümlerinin ders programlarının karşılaştırılması yapıldığında, seçmeli dersler haricinde çok sayıda zorunlu

dersin olduğu belirlenmiştir. Bölümler arası ders uyumsuzlukları ve ders içerik farklılıkları Farabi Öğrenci Değişimi yoluyla ya da yatay geçiş yoluyla bölüm değiştirecek öğrenciler için sorun oluşturabilmektedir.

Aynı sanat alanını konu edinen derslerde ortak bir ders adı belirlenmemiş ve aynı ders için çok farklı ders adları kullanılmıştır. Ders adlarının çok olması hem kavram karışıklığına sebep olmakta hem de bölümler arası ders adları açısından uyumsuzluk oluşturmaktadır.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında mimarlık ile ilgili derslerin ağırlıklı olduğu diğer sanat alanlarına ilişkin derslere aynı oranda yer verilmediği görülmektedir.

Arkeoloji, Müzecilik, El Sanatları, Nümizmatik, Epigrafi ve Fotoğrafçılık gibi derslere programlarında yeterince yer verilmediği söylenebilir.

Teknik resim ve rölöve gibi derslerde geleneksel şekilde el çizimleri yaptırılmakta, bilgisayar destekli teknik resim çalışmalarına yeterince yer verilmediği gözlenmiştir.

Selçuklu Sanatı, İslam Sanatı, Avrupa Sanatı gibi derslerde, mimarlık, resim, heykel, el sanatları… gibi konulara yer verilmesi gerekmektedir. Ancak bu derslerde çoğunlukla mimarlık dışındaki konulara çok fazla yer verilmemektedir.

Ders içeriklerinin hedeflere uygun nitelikte olmaması, amaçları ve sanat tarihi çalışmalarını olumsuz olarak etkileyebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, sanat eğitimi, sanat tarihi eğitimi, sanat tarihi ders programı

ABSTRACT

The Evaluation of the Courses and Course Contents in the Art History Education in Tertiary Education

In the present study, the process of education given in the departments of Art History under the faculties of literature located in Turkey has been examined from the establishment of the republic to today. To this aim, the programs and the contents of the Art History departments applied in 2014-2015 Academic Year were examined since these programs and their contents could be changed in each year. In light of the data obtained, the course names and the contents of the Art History Curriculum were examined.

The Scanning method was used in this study. According to the literature review results the situation of the Art History Education in Turkey was revealed. The curriculum programs and the course contents were taken from the Bologna Information Packs (Course Information Packages) of the universities.

İn the study, the curriculum and the schedules of 32 the departments of art history which have students ot the turkish universities and continue their educationwere evaluated. Tables were formed from the data of course curriculum and the contents. Based on the findings derived from the tables, the names of the courses in the curriculum and their contents were evaluated comparatively.

The aim of this study is to reveal the recent situation of the Art Education at the Tertiary level with its development in Turkey; to reveal the process of same art branch given with the different course names and the contents; to create a common course curriculum to be

taught in the Art History Departments and to find out possible solutions that can be derived from this new common program.

To make the study more understandable and to put it on a scientific basis the concepts related to Art History Education in Turkish Education System, the description of the Art History, the beneficial sub disciplinary braches to Art History Education (art appraisal, sociology, anthropology, aesthetics, art criticism etc..) and the relationship between these two components and the concept of art education were explained.

According to the results revealed from the study, although there is an increase in the number of departments in the tertiary level about Art History Education, it is concluded that an adequate place is not given to Art History Education at lower level education as well as art historians.

Since there is not a common curricula program at the tertiary level about Art History Education set by the Higher Education Council (HEC-YÖK) each Art History Education Department sets and follows their own curriculum program. When the comparison done in relation to Art History Programs' curriculum excluding the selective courses, it is determined that there are too many must courses. The course mismatches and the differences in the course contents can be problematic for the students who change their departments by Farabi Student Transformation or transformation.

It is observed that different course names used for the same art branch course instead is using a common course name. The variation in the course names can cause to

misunderstanding and mismatch in relation to both for the concept and the courses among the departments.

It is observed that courses related to architecture are more common than other courses related to Art History in the Art History Departments.

It can be said that there is not enough attention for Archaeology, Museology, Crafts, numismatics, epigraphy and Photography courses. It is observed that there is not adequate place for the computer aided technical studies in the programs. However, these courses are handled in technical drawing courses and survey courses in the traditional way of hand drawings.

In the Seljuk Art, Islamic Art, and European Art courses architecture, painting, sculpture, art and crafts issues should be given. However, it is only architecture knowledge given in such courses. The aims and the studies on the Art History Education can be affected negatively when the course contents are not appropriately qualified according to the aims.

It is predicted that the graduates can have difficulties in their profession when there are contents that mismatch with the aims and objectives. A common curriculum program can be set for the Art History Departments and the contents can be updated. The results of this study can be used in the development of Art Education History at all levels of national education in Turkey.

Key Words: Art, Art Education, Art History,Art History Education, Curriculum of Art History

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ…… **i**

ÖZET …… **iii**

ABSTRACT …… **vi**

İÇİNDEKİLER…… **ix**

KISALTMALAR LİSTESİ…… **xii**

TABLOLAR LİSTESİ…… **xiii**

EKLER LİSTESİ…… **xiv**

BÖLÜM I

1. GİRİŞ…… 1

1.1. Problem Durumu…… 1

1.2. Araştırmanın Amacı…… 3

1.3. Araştırmanın Önemi…… 4

1.4. Sınırlılıklar…… 4

2. GENEL BİLGİLER …… 5

2.1. Eğitim Sanat ve Sanat Eğitimi Kavramları…… 5

2.2. Sanat Tarihinin Tanımı…… 13

2.3. Sanat Tarihi ve İlişkili Olduğu Disiplinler…… 15

BÖLÜM II

3. SANAT TARİHİ EĞİTİMİ…… 18

3.1. Türkiye de Sanat Tarihi Eğitimi…… 18

3.2. Dünyada Sanat Tarihi Eğitimi…… 25

4. TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KAVRAMININ GELİŞİMİ…… 34
4.1. Türkiye'de Yükseköğretim Kavramının Gelişimi ……..... 34

BÖLÜM III

5. TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMDE SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİ……. 41
5.1. Sanat Tarihi Bölümü Olan Üniversiteler ……..… 42

6. SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİNİN LİSANS DERS PROGRAMLARININ DERS ADLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ…… ……... 43
6.1.Arkeoloji ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…….…….…… 44
6.2.Avrupa Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…….……..…… 47
6.3.Batı Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…….…….…….... 51
6.4.Bizans Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…..…….…….... 53
6.5.Eski Yazılar ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…..……. 57
6.6.Fotoğrafçılık ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…..……..……. 60
6.7.İslam Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…..……. 62
6.8.Mitoloji ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…..…… 67
6.9.Müzecilik ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi …..……..……. 70
6.10.Nümizmatik ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…..……..……. 72
6.11.Osmanlı Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…… 74
6.12.Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi…... 81
6.13. Selçuklu Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi..…… 85
6.14. Teknik Resim ve Rölöve ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi……..... 89
6.15. Türk Sanatı ile İlgili Ders Adlarının Değerlendirilmesi……. 93

7. SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİNİN LİSANS DERS PROGRAMLARINDAKİ DERSLERİN İÇERİKLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ……... 99
7.1. İçerik…… 99
7.1.1. Sanat Tarihine Giriş Dersi İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 101
7.1.2. Osmanlıca Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 104
7.1.3. İslam Öncesi Türk Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……... 106
7.1.4. İslam Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…… 108
7.1.5. Avrupa Sanatı Türk Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……. 110
7.1.6. Bizans Mimarisi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……. 112

7.1.7. Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 115
7.1.8. Teknik Resim ve Rölöve Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…… 118
7.1.9. Mitoloji ve İkonografi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…… 120
7.1.10. Bizans Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……. 122
7.1.11. Mitoloji Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…… 124
7.1.12. Erken İslam Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 125
7.1.13. Erken Osmanlı Mimarisi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 127
7.1.14. Anadolu Selçuklu Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 129
7.1.15. İkonografi Dersi İçeriklerinin Değerlendirilmesi……..….. 131
7.1.16. Bizans Resim Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……..….. 132
7.1.17. Anadolu Selçuklu Mimarisi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……..….... 133
7.1.18. Sanat Tarihi Terminolojisi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...… 134
7.1.19. Teknik Resim Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……...…… 136
7.1.20. Ortaçağ İslam Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...…… 137
7.1.21. Ortaçağ Avrupa Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……..… 139
7.1.22. Müzecilik Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……..… 141
7.1.23. Fotoğrafçılık Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……. 142
7.1.24. Bizans El Sanatları Giriş Dersi İçeriklerinin Değerlendirilmesi……. 143
7.1.25. Batı Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……...…… 144
7.1.26. Epigrafi Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……...……. 146
7.1.27. Türk Mitolojisine Giriş Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi……...……. 147
7.1.28. Nümizmatik Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….……. 148
7.1.29. Geleneksel El Sanatları Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…… 149
7.1.30. Erken Osmanlı Sanatı Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi…….. 150

IV. BÖLÜM

9. YÖNTEM…….……..……..……..……..……..... 153
9.1. Araştırma Modeli…….……..…… 153
9.2. Verileri Toplama Teknikleri…….……..…… 153
9.3. Verilerin Analizi……..…….……..…… 155
9.4. Verilerin Değerlendilmesi…….……..……... 155

V. BÖLÜM

10. SONUÇ VE ÖNERİLER…… 156
10.1. Sonuç…… 156
10.2. Öneriler…… 158

11. KAYNAKLAR…… 160
12. EKLER…… 168

KISALTMALAR CETVELİ

MEB. : Milli Eğitim Bakanlığı

ÇASEY : Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

DBAE : Discipline - Based Art Educatıon

Bkz. : Bakınız

Akt. : Aktaran

STB. : Sanat Tarihi Bölümü

Üniv. : Üniversite

BBP. **:** Bologna Bilgi Paketleri

AKTS. : Avrupa Kredi Transfer Sistemi

YÖK. : Yükseköğretim Kurumu

TABLOLAR CETVELİ

Tablo 1. Arkeoloji Dersi ile İlgili Ders Adları Tablosu…… 46
Tablo 2. Avrupa Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu ……..…….. 47
Tablo 3. Batı Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu …….. 51
Tablo 4. Bizans Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu ……. 53
Tablo 5. Eski Yazılar ile İlgili Ders Adları Tablosu …… 57
Tablo 6. Fotoğrafçılık ile İlgili Ders Adları Tablosu ……..……. 60
Tablo 7. İslam Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu …… 62
Tablo 8. Mitoloji ve İkonografi ile İlgili Ders Adları Tablosu …… 67
Tablo 9. Müzecilik ile İlgili Ders Adları Tablosu …… 70
Tablo 10. Nümizmatik ile İlgili Ders Adları Tablosu ……..…… 72
Tablo 11. Osmanlı Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu …… 74
Tablo 12. Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji ile İlgili Ders Adları Tablosu …… 81
Tablo 13. Selçuklu Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu…… 85
Tablo 14. Teknik Resim ve Rölöve ile İlgili Ders Adları Tablosu …….. 89
Tablo 15. Türk Sanatı ile İlgili Ders Adları Tablosu …….…….. 92

EKLER CETVELİ

Ek 1. Talim Terbiye Kurulu Kararı…… 168
Ek 2. Talim Terbiye Kurulu Kararı…… 169
Ek 3. YÖK Üniversitelerdeki Öğrenci Sayısı Tablosu……... 170
Ek 4. YÖK Üniversitelerdeki Akademisyen Sayısı Tablosu…… 171
Ek 5. Anadolu Selçuklu Mimarisi Ders İçerik Tabloları…… 172
Ek 6. Anadolu Selçuklu Sanatı Ders İçerik Tabloları……. 175
Ek 7. Avrupa Sanatı Ders İçerik Tabloları…….. 181
Ek 8. Batı Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 190
Ek 9. Bizans El Sanatları Ders İçerik Tabloları…… 192
Ek 10. Bizans Mimarisi Ders İçerik Tabloları…… 194
Ek 11. Bizans Resim Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 203
Ek 12. Bizans Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 207
Ek 13. Epigrafi Ders İçerik Tabloları……. 213
Ek 14. Erken İslam Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 214
Ek 15. Erken Osmanlı Mimarisi Ders İçerik Tabloları…… 218
Ek 16. Erken Osmanlı Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 222
Ek 17. Fotoğrafçılık Ders İçerik Tabloları…….. 225
Ek 18. Geleneksel Türk El Sanatları Ders İçerik Tabloları…… 227
Ek 19. İkonografi Ders İçerik Tabloları……. 229
Ek 20. İslam Öncesi Türk Sanatı Ders İçerik Tabloları……. 232
Ek 21. İslam Sanatı Ders İçerik Tabloları…….. 238
Ek 22. Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi Ders İçerik Tabloları……. 246
Ek 23. Mitoloji Ders İçerik Tabloları…….. 251
Ek 24. Mitoloji ve İkonografi Ders İçerik Tabloları…… 256
Ek 25. Müzecilik Ders İçerik Tabloları…….. 260
Ek 26. Nümizmatik Ders İçerik Tabloları…….. 263
Ek 27. Ortaçağ Avrupa Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 266
Ek 28. Ortaçağ İslam Sanatı Ders İçerik Tabloları…… 269
Ek 29. Osmanlıca Ders İçerik Tabloları……. 274
Ek 30. Sanat Tarihi Terminolojisi Ders İçerik Tabloları…… 282
Ek 31. Sanat Tarihine Giriş Ders İçerik Tabloları…….. 285
Ek 32. Teknik Resim ve Rölöve Ders İçerik Tabloları……... 295

Ek 33. Teknik Resim Ders İçerik Tabloları……... 300
Ek 34. Türk Mitolojisine Giriş Ders İçerik Tabloları……... 303
Ek 35. Adıyaman Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü…… 305
Ek 36. Adnan Menderes Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…… 306
Ek 37. Anadolu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı……...…… 307
Ek 38. Ankara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı …….…… 308
Ek 39. Akdeniz Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…… 309
Ek 40. Atatürk Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.……..…… 310
Ek 41. Batman Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.……..…… 311
Ek 42. Celal Bayar Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…….……. 312
Ek 43. Cumhuriyet Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı …….…… 313
Ek 44. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı...…… 314
Ek 45. Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı ……. 315
Ek 46. Erciyes Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı …… 316
Ek 47. Gazi Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı …… 317
Ek 48. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı …..…… 318
Ek 49. İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı….……..…… 319
Ek 50. Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı ……...…… 320
Ek 51. Karabük Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı ……. 321
Ek 52. Mardin Artuklu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı……...…… 322
Ek 53. Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…….…… 323
Ek 54. Mimar Sinan Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…….…….. 324
Ek 55. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…...…… 325
Ek 56. Niğde Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.……. 326
Ek 57. Ordu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.…… 327
Ek 58. Pamukkale Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…….……. 328
Ek 59. Sakarya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…….…..……. 329
Ek 60. Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı…...…… 330
Ek 61. Selçuk Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.……. 331
Ek 62. Süleyman Demirel Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı……... 332
Ek 63. Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı ….……... 333
Ek 64. Uşak Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.……..... 334
Ek 65. Uludağ Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı.. 335

Ek 66. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Ders Programı …….. 336
Ek 67. Sanat Tarihi Bölümleri Akademisyen Sayıları……..…… 42

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Sanat tarihi eğitimine genel eğitim içerisinde oldukça az yer verilmesi sanat tarihinin ülkemizdeki gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum araştırmamıza neden olan problemi oluşturmaktadır. Araştırmanın giriş kısmında araştırmanın problem durumu, amacı, önemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Sanat tarihi, tarih içerisinde oluşturulmuş insan ürünü objelerin özünü araştırmaktadır. Toplumsal yapı içinde yaşanan değişimlerin sanata yansıma biçimini, yeni geleni ve yiyip gideni görüp anlayarak değerlendirmektedir (Mülayim, 1983: 18).

Geçmiş kültürlerin taşınabilir veya taşınamaz maddi kültür varlıklarını araştıran sanat tarihi disiplinler arası bir bilim dalıdır (Akt. Altuner, 2004: 11. Eyice, 2003). Sanat tarihi, bir sanat ürününü araştırırken sosyoloji, siyaset, iktisat, psikoloji ve tarih gibi birçok bilimden yararlanmaktadır (Erden, 2004: 53). Sanat tarihi malzemesini üreten insandır. İnsan ise her çağda değiştiğinden bu bilim dalı değişme ve gelişmelere dair bilgileri de toplayarak insanların sanat eseri üretmelerindeki itici gücün ne olduğunu, bu gücün sanat biçimlerini nasıl değiştirdiğini araştırır (Mülayim, 1994: 69).

Sanat tarihi, tarihin insan ile ilgili anlamı, süreci dile getiren sonsuz geçmiş ile sonsuz gelecek arasında ilişki kuran, onları irdeleyen kapsamlı olaylar birimidir. Sanatın doğuşundan günümüze kadar, dünyada var olan tüm sanatçı ve sanat yapıtlarının en genel anlamda analizlerini yapan akademik bilimsel bir disiplindir (Akt. Gültekin, 2009: 106, Artut, 2004.). Kronolojik tarih bilgisinin yanı sıra, tarihsel dönemlere ışık tutacak toplumsal, kültürel ve sanatsal bilgi ve donanım kazandıracak sanat tarihi dersleri eğitimin her aşamasında yer almalıdır (Akt. Altuner, 2014: 11, Yavuzoğlu, 2004). Üniversitelerde sanat tarihi eğitimi verilebilmesi için ortaöğretimde de sanat tarihi dersinin verilmesi gerekmektedir (Akt. Altuner, 2014: 11, Ödekan, 2004). Yükseköğretimde sanat tarihine devam edecek öğrencilerin hazırbulunuşluk açısından yeterli eğitimi alarak gelmeleri durumunda daha donanımlı sanat tarihçileri yetişmiş olacaktır.

Türkiye'de sanat tarihi eğitimi 20. Yüzyıl başlarında ortaya çıkmıştır. Türkiye'de sanat tarihinin doğuşu Avrupa'nınkinden daha farklıdır. Avrupa'da 17. yüzyılda sanat ve mimarlık yapıtlarının sanat tarihsel açıdan bilincine varılmasına karşın Türkiye'de sanat tarihi yeni kurulan bir ulusla büyümeye başlamıştır. 1933 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi (Darülfunun) bünyesinde 1943 yılında sanat tarihi bölümü kurulmuştur. İlk defa ayrı bir ders olarak sanat tarihi dersleri verilmeye başlanmış ve giderek sanat tarihi bölümlerinin sayısı artmaya başlamıştır. Bugün Türk yükseköğretiminde yer alan ve öğrencisi bulunan sanat tarihi bölümlerinin sayısı 32'dir. Programlarında sanat tarihi bölümü açılacak üniversitelerle birlikte bu sayının ilerde daha da artacağı öngörülmektedir.

Sanat tarihi bölümlerine gelecek öğrenci profilleri iki ihtimal dâhilindedir. Yükseköğretimde sanat tarihi okuyacak öğrenciler ya bilinçli bir şekilde ya da istemediği halde tercih ederek bu bölümlere yerleşmektedirler. Bu durumda sanat tarihini bilinçli olarak tercih edecek öğrencilerin lise birinci sınıftan itibaren karar verip ikinci sınıfta sosyal sınıflara geçmeleri gerekir. Ancak lise yıllarında genel tercihin öncellikli olarak sayısal bölümler olduğu (Karacan, 2004: 33-36), sosyal bölümlerin vasatın altında tercih edildiği düşünülürse sanat tarihi bölümlerine yerleşen öğrencilerin hazırbulunuşluk profillerinin yetersiz olduğu ifade edilebilir. Bu sebeple sanat tarihi açısından yeterli bilgi birikimine sahip olmayan öğrencilerin sanat tarihi bölümlerinin ağır ders içerikleri karşısında zorlandıkları söylenebilir. Liselerden ezberci bir sistemle gelen öğrenciler sanat tarihi derslerinde neden sonuç ilişkilerini kurmakta ve zorlanmakta gittikçe zorlaşan konular karşısında sanat tarihinden soğumaktadır (Karacan, 2004: 41-42). Sanat tarihi bölümlerinde derslerde yardımcı disiplinlerle (sosyoloji, tarih, felsefe, estetik) işbirliğinde alanının uzmanı kişilerin eğitiminden yararlanılmadığı görülmektedir. Ayrıca sanat tarihinin kuramsal olarak öğretilmesi ile ilgili konulara içeriklerde yeterince yer verilmemektedir.

Yükseköğretim sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde sanat tarihi bölümü için merkezi eğitim yönetiminin belirlemiş olduğu genel bir ders programının olmadığı görülmektedir. Sanat tarihi bölümlerinde dersler ağırlıklı olarak bölümlerde bulunan anabilim dalları çerçevesinde şekillenmektedir. Bu programlarda yer alan zorunlu ve seçmeli dersler de programa gelen öğrenci profili göz ardı edilerek oluşturulmaktadır. Her sanat tarihi bölümü kendi ders programını ve ders içeriklerini oluşturmaktadır. Bu durumda sanat tarihi bölümleri açısından ders adlarında ve ders içeriklerinde bir çeşitlilik oluşturmaktadır. Ders adları ve ders içerik çeşitliliği sanat tarihi bölümlerinde öğrenci geçişlerinde öğrenciler

aleyhine sonuçlar doğurabilmektedir. Erasmus ve Farabi öğrenci değişim programıyla geçiş yapacak öğrencilerin ders ve dönem kayıpları olabilmektedir. Ayrıca ders içerikleri düzenli bir şekilde oluşturulmadığında öğrenciler bir sonraki ders konularını bilmemekte ve derslere hazır bir şekilde gelmemektedir. Bu durumda derslerde öğrenciler karşılarına ilk defa çıkacak konu ve kavramlar karşısında zorluk yaşayabilmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Sanat tarihi bölümleri için YÖK tarafından oluşturulmuş ortak bir lisans ders programı ve ders içerik düzenlemesi bulunmamaktadır. Bu durum her sanat tarihi bölümünün kendi öğretim planlamasını ve ders içerik düzenlemesini oluşturmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla sanat tarihi bölümleri arasında ders programları ve ders içerikleri açısından bir koordinasyon bulunmamaktadır.

Yapılan literatür taramasında yükseköğretim sanat tarihi bölümlerinin eğitim programları ve ders içerikleri hakkında yapılmış bir çalışmanın olmaması nedeniyle bu araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı, yükseköğretimde sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarının dersler ve ders içerikleri açısından değerlendirilmesine yöneliktir.

Bu araştırmada sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan ve aynı sanat alanını konu edinen derslerin farklı ders adlarıyla ve içerikleriyle işlenmesi durumunu ve sanat tarihi bölümleri arasındaki ders uyumsuzluğunu ortaya koyma amaçlanmıştır. Buna göre sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarındaki zorunlu dersler aynı sanat alanı içinde ele alınarak ders adları açısından değerlendirilmiştir. Ders içerikleri ise en az beş sanat tarihi bölümünde ortak olarak okutulan dersler baz alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın alt amaçları şunlardır.

- Türk Yükseköğretimi sanat tarihi bölümlerinin ders ve ders içerikleri durumu nedir?

- Sanat tarihi bölümlerinde ders adları ve ders içerikleri bölümler arasında farklılık gösteriyor mu?

- Sanat tarihi bölümlerinde ders adları ve ders içerikleri nasıl geliştirilebilir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye, geçmiş kültürlerin sanat tarihsel mirasını barındıran, sanat tarihi eserleri açısından oldukça zengin bir ülkedir. Sanat tarihi disiplini de insanlık tarihinin sanat adına üretmiş olduğu her türlü değeri inceleyen bilim dalıdır. Bu bağlamda kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasını üstlenecek sanat tarihi eğitiminin kurumsal olarak eğitim çatısı altında verilmesi gereklidir.

Bu araştırmanın önemi, Ortaöğretimde sanat tarihi eğitimini veren sanat tarihçilerinin yetişmiş olduğu yükseköğretimdeki sanat tarihi bölümleriyle ilgili akademik araştırma yapılmamış olması nedeniyle bu alanda yapılmış ilk arştırmanın olmasıdır. Ayrıca bu araştırma sanat tarihi bölümlerinin mevcut durumunu, ders programlarının ve ders içeriklerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesini, sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarının ders adları ve içerikleri bağlamındaki uyumsuzluklarını bu durumdan kaynaklanabilecek olası problemleri ortaya koyması açısından önemlidir

Bu araştırma sonucunda

1. Yükseköğretim sanat tarihi bölümleri için program geliştirecek uzmanlara yararlı olacağı
2. Yükseköğretimde sanat tarihi eğitimi hakkında araştırma yapacak araştırmacılara
3. Sanat tarihi eğitim programları ve ders içerik düzenlemeleri hakkında araştırma yapacak araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma

- 2014-2015 Eğitim- Öğretim yılında verilen derslerin lisans ders programları ve programlarda bulunan ders içerikleriyle sınırlıdır.
- Yükseköğretim sanat tarihi bölümleriyle
- Ders adları lisans ders programlarında yer alan zorunlu derslerle
- Ders içerikleri en az beş sanat tarihi bölümünde ortak olarak okutulan zorunlu derslerle sınırlandırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu Bölümde sırasıyla; eğitim- sanat ve sanat eğitimi kavramları açıklanacaktır. Tüm bu kavramların açıklanmasından sonra tezin ana kaynağı olan sanat tarihinin ne olduğuna dair tanımlamayı yaptıktan sonra, sanat tarihinin diğer disiplinlerle olan işbirliğine değinilip bölüm tamamlanacaktır.

2.1. Eğitim Sanat ve Sanat Eğitimi Kavramları

Eğitim: Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir. Diğer bir deyişle, eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenmektedir (Demirel, 1998).

Tek bir sözle "eğitim nedir"i açıklamak oldukça güçtür çünkü üzerine antik dönemlerden itibaren birçok tartışma yapılmış ve eğitim hakkında farklı görüşler belirtilmiştir. Tyler'a göre kişinin davranış örüntülerini değiştirme sürecidir. İnsan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış, ilgi, tavır, karakter ve önemli sayılan kişilik nitelikleri yönünden belli değişmeler sağlamak amacıyla yürütülen düzenli bir etkileşimdir (Boyacı, Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar. http://home.anadolu.edu.tr.Erişim: 08.09.2015).

Ertürk'te (1972), eğitim kavramının açıklanmasının zor olduğunu ve tartışmaya açık olduğunu ifade etmektedir. Ertürk, eğitim kavramının çok farklı anlamlarda kullanıldığını ve bunun iletişim aksamalarına ve anlaşmazlıklara neden olduğunu söylemektedir. Yine de bir eğitim tanımı yapılacak olunursa eğitim; "bireyleri, doğayı denetleyecek, değiştirecek ve üretim yapabilecek biçimde yetiştirme; bireylerin doğal olgunlaşmalarını arttırma ve bu özelliği göstermelerini sağlamak amacıyla davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci" olarak tanımlanabilir.

Aristo, eğitime en üst düzeyde yer verilmesini önermiştir ve bu konuda Eflatun'dan farklı düşünmemektedir (Güven, 2010: 1). Dewey'e (2004) göre eğitim en genel anlamda, yaşamın sosyal sürekliliğini sağlamanın araçlarından birisidir. İster modern bir yerde dünyaya gelsin isterse ilkel bir kabile de, insanlar yardıma muhtaç ve olgunlaşmamıştır. İşte bu nokta da eğitimin zorunluluğuna işaret etmektedir. Yeni doğan bireyler öncekilerin fiziksel bağlılığına olduğu kadar; amaçları, bilgileri, yetenekleri ve pratikleri açısından da ihtiyaç

duyarlar. Bertrand Russel'a göre de Eğitim; Dünya tarihinden, müzikten, resimden bir şeyler öğrenmek ve hayal dünyasının gelişmesi için zorunludur (Duran, 2005: 24).

Toplumlar sürekli bir dönüşüm süreci geçirerek yaşamlarını sürdürür. Bu dönüşüm eylem, düşünce ve duygu alışkanlıklarının yaşlı kuşaklardan genç kuşaklara aktarılması aracılığıyla gerçekleşir. İdealler, umutlar, beklentiler, eski üyeler tarafından yeni üyelere aktarılmazsa sosyal yaşamın sürekliliği sağlanamaz (Dewey, 2004: 20-32). Eğitim için temel taşlardan birisi sosyalleşmedir. Sosyalleşmenin olmadığı yerde eğitim olgusundan söz etmek de zordur; çünkü insanlar birçok şeyi birbirleriyle olan etkileşimleriyle öğrenir. İnsanların bir arada iken aldığı eğitim tesadüfidir ve bu iş kendiliğinden oluşacak bir duruma bırakılmayacak kadar hayatidir. Bu bağlamda eğitim işini kurumsallaşmış bir yapıya büründürmek gereklidir. Gelişmiş topluluklar, gençlerin bütünlüklü bir sosyal kimliğe sahip olmalarını sağlayacak özel araçlara, materyallere ve kurumlara sahiptirler. Usta-çırak ilişkisinden ziyade belirli bir program doğrultusunda hareket ederler (Dewey, 2004: 29).

Sonuç olarak, eğitimin sadece geçmiş yaşantıların tecrübelerinin aktarıldığı bir olgu değil aynı zamanda eğitilmek istenen bireylerin davranışlarında hedefler doğrultusunda istendik davranışlar oluşturmaktadır. Bu bağlamda, eğitimin rastlantılardan uzak, önceden belirlenmiş programları olan okullarda verilmesi önemlidir.

Sanat: Tıpkı eğitim gibi sanatta insanlık tarihi kadar eskidir. Hatta kimi yazarlara göre daha eskiye dayanmaktadır. Çünkü sanat olgusu fıtri (doğuştan gelen) dir ve insanın genlerinde olan içsel tutumların dışa yansımasıdır. Konuyu tasavvufi açıdan ele alanlar sanatı; yaratıcının Sani sıfatının bir tezahürü olarak, sanatın insanda kendini göstermesidir şeklinde yorumlarlar ve bunun ispatı olarak da yaratıcının kendi ruhundan insana üfleyerek kendinden bir şeyleri aktardığını ifade ederler. Sanat kelimesi, Arapçadaki yapmak etmek anlamlarındaki kökten gelir. Sözcük 'yaptı' anlamına gelen "sa ne a" fiilinden türemiştir. Sanat bir bakıma insanlar için doğada hazır bulunanları ahenkli bir şekilde ortaya koymaya çalışır. Bakan kişilerde bir haz uyandırma çabasının sonucu olarak da sanat eseri ortaya çıkar. Bunun için her sanatçı eserini oluştururken farklı teknik, malzeme ve üslup kullanır (Gülgen, 2015, Can & Gün, 2015: 5-6). Neticede her sanat eseri farklı bir hazzın ürünü olarak vücut bulur, herkeste farklı bir duygu uyandırır.

Sanat, derinlikli bir uğraştır ve kişinin kendi iç dünyasını sanatsal ifadeyle sergileyebilmesidir. Sanatçı bunu yaparken tam bir farkındalıkta değildir aslında, kendi olgularını kavrayamaz, dünyayı bilir kendini bilemez. Bizler yapıta baktığımızda sanatçının kendine görünmeyen gizlerini görürken, sanatçı da bizim gizlerimizi görür; öyleyse bu bir karşılıklı ilişkiler yumağıdır (Timuçin, 2006: 45-46). Kaynağı ve alıcısı insan olan bir ilişkidir. İnsanın iç dünyası ve yaratıcı dürtüsü bu kadar enginken, onun çabası olan sanatı da basmakalıp ifadelerle açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Heidegger'in dediği gibi: "İnsan diğer varlıklardan farklıdır." Kültür dediğimiz insanın içinde yaşama zorunda olduğu bu dünya onun ilgisini belirlemede etkilidir ve bu ilgi insanın içinde yaşadığı ham halde bulunan evrenin işlenerek bir kültür alanı haline gelmesini sağlar. Evler, köprüler, mabetler yaparak doğayla olan ilişkimize biçim veririz. Sanat da kültür alanının bir ögesidir. Bilimle uğraşıyor, felsefe yapıyoruz. Mantıkla düşüncelerimizi ahlakla davranışlarımızı, sanat ile duygularımızı ve duyularımızı eğitiyor, iyiyi, güzeli, doğruyu ve yararlı olanı arıyoruz (Taşdelen, 1996: 1). Öyleyse sanat, sadece bizim iç dünyamızı etkileyen bir tutum değil, bizim dış dünyayla olan fiziki bağlılığımızı da güçlendirici bir araçtır. Sanat, her ne kadar geçmiş dönemlerin verilerinden yararlanarak onları kendi esin kaynağı haline getiriyor gibi görülse de, aslında sanatın geçmişten aldığını geleceğe aktaran bir köprü olduğu unutulmamalıdır. Bilim, felsefe gibi sanat da insan varlığının sorunlar yumağından türemiştir. Bu anlamda ortaya çıkan biçim ve söylem farklılıkları, salt özgün olma isteğine, ilgi çekme düşüncesine indirgenemez. Her tarz bir soruya cevap olma çabasındadır. Çağdaş insanın dramını, kendi iç ikilemlerini, yalnızlığını, güvensizliğini… Ortaya koyarak bir anlamda insanın geçmişiyle güncel yaşamını ifade etmeye çalışmaktadır. (Taşdelen, 1996: 7,33). Bazılarının sanatı dar kalıpta açıklamaya çalışmalarının nedeni aslında uzun zaman sanatı sadece resim olarak görmelerinden ileri gelmektedir. Ancak sanat sadece resimle ilgili değildir. Sanat, musikiden mimariye, şiir ve edebiyattan; resim heykel ve tiyatroya kadar çok geniş bir yelpazeye sahiptir. Sanat önemlidir, sanat ihtiyaçtır; çünkü sanat, hayat denen arenada güzeli aramak, ahengi aramak, nizamı aramaktır. Sanat içinde estetik ve sanat duygusu olan ancak sanata yeteneği olmayan bireylerin hayatları için de önemlidir. Ortaya konulan ahenkten, güzellikten kendi hayatları için de motive edici fonksiyonundan dolayı sanat önemlidir (Can & Gün, 2015: 10-12). Belki de dünya üzerinde başka hiçbir şeye nasip olmamıştır, farklı kültürlere ait olmak; ama evrensel olmak. Sanatın dili evrenseldir, çoğu kere ondaki güzelliği keşfetmek, onun mesajını okumak için onu meydana getiren toplumun dilini bilmeye gerek yoktur. Sanatın dönemleri olabilir, üslupları olabilir ancak; sanatın ırkı yoktur, ötekileştirmesi yoktur. Sanat aynı kanın kardeşi gibi kucaklar herkesi, ayrımcılık yoktur, bencillik yoktur, bu sebepledir ki, kendini

ifade edebilmenin en kolay yolu sanattır. Sanat kimsenin özelinde ya da tekelinde değildir ve yaradılıştan insanlara bahşedilen güzellik olgusunun dışa yansımış biçimidir. Sanat Fıtri demektir; henüz her türlü baskılanmış değerlerden bihaber çocuklarda bile birçok sanatsal faaliyetin içgüdüsel olarak dışavurumunu görebiliriz. Çocuk şarkı söyler, resim yapar. Sonradan öğrenmelerinin sonucu değil doğuştan getirdiklerinin etkisiyle yapar (Can & Gün, 2015: 16-17).

Sanat insanın vazgeçemediği gereksinimlerden biridir. Çünkü sanat, insanın fizyolojik ve psikolojik yapısındaki boşluğu dolduran bir olgudur. Yani insanın ruhsal, duygusal, fiziksel tatminini sağlayan yaratıcısına ve tüketicisine mutluluk veren çok kapsamlı bir kavramdır (Hicks, 2004, Akt. Mercin, 2009: 1). Belki sanatın ilk icra dönemlerinde, bir alıcısı ve tüketicisi (burada üretenle takdir edenden söz etmekteyiz; çünkü sanat kendisini bir pazar ürünü gibi görülme biçiminden sıyırmaya çalışır, sanat ürünü tektir ve özgündür. Sanat ürünü gündelik yaşamın kaygılarını gidermek için icra edilmemiş o sanatçının içsel dünyasını vermek istediği mesajı en yalın haliyle yansıtmak için tasarlanmıştır. Bu yönüyle sanayi ürününden ayrılmaktadır.) yoktu. İlk örneklerini verdikleri mağara resimlerini yaparken, çizdiklerini birilerine gösterme, beğendirme arzuları yoktu. Onun içindir ki günümüzden otuz iki bin yıl önce yapılmış olmasına rağmen ilk günkü coşkuyu, izleyicisine aktarabilmektedir. Mağara resimcisi, kendi başarısını yenilmez görünen büyük avını nasıl yenebildiğini, doğaya nasıl üstün geldiğini resmetmişti. Sanat da bu değil miydi zaten; doğayla ilişkilerimizde onda olanı yansıtmak. Eflatun (Platon)'da öyle söylememiş miydi zaten; "Sanat bir kopyayı ve yansımayı vermektir yani bir taklittir (Mimesis)". Sanatçı yüzeysel gerçekliği yansıtır. Bu düşünce Rönesans sonrası neo-klasik dönemde tekrar canlanmıştır. Buna göre sanat, doğanın genel bir yansımasıdır ve idealleştirilmiş doğanın yansıtılmasıdır denilmiştir. Her iki durumda da sanat bir yansımadır (Özsoy, 2007: 23). Mağara resimcisine dönecek olursak, sanatın bu ilk ustalarının mağara duvarlarına yaptıkları resimler azımsanmayacak sayıda yaklaşık 250 civarındadır. Fransa'nın güneybatısında ve İspanya'nın kuzeyinde yer alan bilimselliği kanıtlanmış en eski resimler Chauvet (Fransa) Mağarası'ndadır ve bunlar, daha önce de belirttiğimiz gibi günümüzden otuz iki bin yıl öncesine aittir. Lascaux'takiler ise yaklaşık 17 bin yıl öncedir. Bu iki mağara arasında tam iki misli zaman aralığı olmasına rağmen ikisi arasındaki şaşırtıcı benzerlikler dikkat çekmektedir. Birbirine benzer düzenlemeler, hayvanların konumlandırılışı, betimlemeleri ve hayvanların üst üste binmeleri belli bir geleneğe dayalı olarak yapıldığının işaretidir. Bunlar da bize hayatta kalmaya yönelik (ateş, silah yapımı vb.) olmayan bir yaşamsal bilginin ilk defa bu kadar kesintisiz aktarılmasını

göstermektedir. Bu bilgiler, bir kez daha gösteriyor ki insanlar farklı coğrafyalarda hatta farklı dönemlerde yaşasalar bile, sanatsal hazza ait özellikleri benzerdir; çünkü insan özünde onu yaratanın esintilerini barındırmaktadır. Bu her insanda farklı biçimlerde tezahür edebilir; ancak özünde hep bir şeyleri anlatma çabası, kendini ifade etme durumu vardır (Eroğlu, 2014: 30). Bu durumu "*Antikçağ Sanat Tarihi*" adlı kitabında Johann Joachim Winckelmann şöyle özetlemektedir: "İlk figürler insanın ne olduğunu, onun görüşlerini değil, çevresini betimlediğini bize öğretir…" Belki sanatın başlangıç noktası belirtildiği gibi insanın çevresini betimlemesi şeklinde gerçekleşmiş olabilir; ancak sonraları kendi toplumsal duyarlılığından doğan dolaylı görevle, var olan sorunları aksettirme misyonunu da üstleniyordu. Sanat, doğru sözlüdür öyleyse çürümeyi de yansıtmak zorundadır. Toplumsal görevinden kaçmadığı sürece, sanat dünyanın değişebileceğini göstermeli, değişime yardım etmelidir. Sanat insanları parçalanmış bir durumdan birleşmiş bir bütüne dönüştürebilmelidir. İnsanın gerçekleri anlamasını sağlamalıdır. Gombrich'in dediğinin aksine sanat vardır ve sanat belki de ilahi gücün, insanlara bahşettiği gerçekleri güzel bir biçimle anlatması içindir. Çünkü Ernst Fischer'in dediği gibi "*Sanatın kendisi toplumsal bir gerçekliliktir."* (Fischer, 2003: 47-48). Böylesine kapsamlı ve önemli bir konunun da elbet de bir eğitimle verilmesi son derece hayatidir. Bu noktada "sanat eğitimi" üstüne düşen görevi üstlenmiştir. Kurumsal bir okul çatısı altında "sanat eğitimi" daha etkili biçimde verilebilir.

Sanat Eğitimi: Sanat eğitimi denilince bunun bize ilk çağrıştırdığı şey, sanatın eğitiminin verilmesidir. Ancak bu iş böyle basit bir tanımlamayla verilemez. Sanat eğitiminin verilmesi için belirli bir disipline ihtiyaç duyulmaktadır. Sanat eğitiminin ne olduğuna daha geniş bir yelpazeden bakacak olursak, sanat eğitimi de eğitimin amaçları çerçevesinde şekillenmektedir. Sanat eğitiminde de istendik davranışların oluşturulmasının yanı sıra; bilgi, beceri, tutum ve düşünce biçimleri oluşturmak da hedeflenen amaçlardandır (Akt. Özsoy, 2007: 27). Burada amaç yapay kişilikler değil; Serter'in dediği gibi,"Kişinin kendi özgünlüğünü fark edip geliştirmesinde, yetenek ve zaaflarının farkına varıp onları yaşamına yön verecek biçimde ona yardım etmektedir." (Akt. Özsoy, 2007: 28). Sanat eğitiminin amacı, sanatçı yetiştirmek değil kişilerde önceden var olan içsel dinamikleri, en iyi biçimde kullanabilecek şekilde ortaya çıkarmaktır. Suut Kemal Yetkin'e göre sanat eğitimi; "bir çeşit ahlak eğitimidir". İnsanın yetişmesinde, kişiliğinin olumlu yönde gelişebilmesinde sanat eğitimi son derece önemlidir (Akt. Vural, 2009: 35). Uzun zaman yapılan hatalardan birisi de sanat eğitimini, kişinin genel eğitiminin dışında vermekti. Sanat eğitimi, yalnızca özel

yetenekli kişilerin alması gereken bir eğitimmiş gibi düşünüldü ve uygulandı. Daha sonraları sanat eğitiminin genel eğitim içerisinde verilmesinin daha yararlı olacağının farkına varıldı.

> "Resim ve el işleriyle öğrencinin, yaratıcı yetenekleri geliştirilecek ve sanat eserlerinin değerlerini anlayacak bir duruma getirilecektir. Bu bizzat sanat değildir. Belki herkesi sanata doğru eğitmektir. Bizzat sanat, ancak bu alanda yaratma gücü kısıtlı olan kişilerce başarılabilir" (Telli,1990: 13,Akt. Tuzlak, 2004: 26).

Sanat eğitimi bireyin gelişim evrelerinin tamamlayıcısıdır. Çünkü gelişim bir bütündür ve evreler içerisinde bulunan alanlar (fiziksel, sosyal..) birbirlerini etkilemektedir. Bu nedenle çocuğun gelişim evrelerinin içerisinde bulunan her olgunun, her yaşantının sanat eğitimiyle geliştirilip desteklenebileceği unutulmamalıdır.

> "Sanat eğitimi çocuğun kendini özgürce ifade edebildiği bir ortamdır. Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde, kendine güvenmesinde önemli bir rol oynar. Atölye derslerinde paylaşma, sorumluluk, düzen malzemeyi kullanma konularında bilinçlenir. Sanat eğitimi, özgür, barışçıl, insancıl, yaratıcı, toplumu ile bütünleşmiş, değişen şartlara göre kendini yenileyebilen, geleceğin izlerini yansıtan çocukların yetişmesi için vazgeçilmez bir dünyadır. Sanat eğitimi çocuklara kültür, sanat ve tarih değerlerini kazandırırken aynı zamanda özgürce yaratıcı güçlerini ortaya koyabilecekleri bir süreç olmalıdır" (Buyurgan, 2001, Akt. Tuzlak, 2004: 27).

Bilimsel olarak çok eski tarihli olmasa da sanat eğitimi batıda daha erken dönemlerde verilmeye başlanmıştır. Sanat eğitimi hakkında tartışmalar antikçağ düşünürlerine kadar gider. Efland'a (1990) göre, "Batı kültürünün başlangıç yeri sayılan Eski Yunan'da Aristo ve Eflatun sadece eğitim üzerine tartışmalar yapmamış; ayrıca sanat eğitimi hakkında da yazılar yazarak sanat eğitimini bir bakıma başlatmışlardır." (Akt. Yılmaz, 2009: 20). Sanatta bilgi, kural, yöntem, tecrübe aktarımı ve uygulamaya dönük öğrenme metotları Antik Çağ okullarından, Orta Çağ ve Rönesans'a kadar uzanan bir süreçte mesleki biçimlenmenin bir parçasıdır. Rönesans ise kurumsal araştırmalara ağırlık vererek sanat eğitiminin bilimsel bir statüye kavuşmasını sağlamış ve akademik sanat eğitiminin temelini oluşturmuştur (Beyhan, 2011: 53). Orta Çağ'da sanat dinin hizmetine girmiş ve insanları tanrıya yönlendirmek için bir araç olmuştur (Yılmaz, 2009: 20, Özsoy, 2007: 62). Sanatın görevi, ruhları tutmak ve korumaktır. Bu dönemde sanatla uğraşanlar için 5-6 yıl süren çıraklık eğitimi verilmiştir. Rönesans ile Hümanizmanın etkisiyle herkes için eğitimin gerekliliği savunulmuştur. Sanatsal alanda kuramsal ve uygulamalı eğitimin başlamasından söz edilmesi, Barok dönemin bitişiyle özellikle kentsoylularının uyumlu kişilikler yetiştirmek gibi birtakım eğitsel düşünceleriyle başladığı söylenebilir (San, 1998: 23).

> "Schiller'in oyun tezi (sanat bir oyundur, etkinlikler içtenliğe ve oyuna dayanmazsa insan olarak kalamaz) ve 1793-94 te yazdığı "İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Mektupları" estetik eğitim

kavramını ve bu tür bir eğitimin özü, erekleri ve içeriğini ilk kez tartışan, sanat yoluyla insanların eğitimini sistemli biçimde ilk ele alan önemli düşünceler içerir" (San, 1998, 24).

Sanat eğitiminde 19. Yüzyıl, sanayi devrimin ekonomik alanda oluşturduğu değişiklikler evresine karşılık gelir. El işçiliğinin, zanaatın yerini seri üretim (fabrikasyon) almıştır (Özsoy, 2007: 64). Steveni bu yeni dönemi, sanat eğitimi uygulamalarında, endüstrinin etkisiyle estetikten çok ticari amaçlar taşır diyerek ifade eder ve sanat eğitimini, insanı kolay yoldan hayata hazırlayan göz ve elin uyumuna önem veren bir ders olarak tanımlar. Bu dönemde Walter Smith, "Devlet okullarında çocuklar için çizim derslerine ve fabrika işçileri içinde teknik eğitime önem verilmelidir." demiştir (Yılmaz,2009:20). 19.yy başlarında Pastelozzi'den kaynaklanan (1746-1827) ve Humboldt'un katkılarıyla Almanya'da yapılan eğitim reformu içinde resim ve çizim dersleri, üniversiteyi de içine alacak biçimde tüm öğrenim kurumlarında seçmeli olarak verilmiştir (San, 1998: 23). Burada dikkat edilecek husus 21. yüzyılda çağdaş Türkiye söylemlerinin olduğu bu dönemde bile, tüm eğitim kademelerinde sanat eğitimine seçmeli de olsa yer verilmediğidir. 20.Yüzyıla gelindiğinde çağın hemen başlarında yapılan dört uluslararası sanat eğitimi kongresi, (1900 Paris, 1904 Bern, 1908 Londra, 1912 Dresden) sanat eğitimi için öncü olaylardır. 1919 yılında Walter Gropius tarafından Almanya Weimer'de kurulan "Bauhaus Güzel Sanatlar Okulu" sanat eğitimi için önemli bir gelişmedir. Amacı gelişen teknoloji ve çağdaş sanatı kullanarak sanatsal uygulamaları halka götürmektir (Yılmaz, 2009: 22). 1933'te Nazi baskısıyla kapanacak okuldan gidenler özellikle de Amerika'nın sanat ve sanat eğitimi alanlarında öne çıkmasını sağlayacaklardır.

Gelişmiş ülkelerin hemen hepsinin sanat ve sanat eğitimine önem verdikleri görülmektedir. Çünkü güçlü yarınların, geçmişin köklü kalıntılarından bağımsız düşünülmeyeceğinin farkındadırlar. 1946'da çeşitli üniversitelerde kurulan sanat eğitimi enstitüleri aracılığıyla sanat eğitimcilerinin lisansüstü eğitimlerinin sağlanması, 1958 Basel ve 1962 Berlin Kongreleri Avrupa'daki önemli gelişmelerdendir. 1970'li yıllarda sanat eğitimi ve sanat eğitim bilimleri bir doktora ve doçentlik alanı olarak kabul edilmiştir. Son yüzyılın sanat eğitimi açısından öne çıkan yaklaşımlarından birisi sanat eğitimin farklı disiplinlerle verilmesi gerektiğidir. Bu amaçla yapılan çalışmalar DBAE ya da Türkçe karşılığıyla ÇASEY (Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi)'dir. Sanatsal uygulamalar, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetiğin oluşturduğu, dört disiplinin uyumlu bileşkesi olan bu yaklaşımın ilk adımları 1959 yılında atılmıştır denilebilir. Bu tarihte Jerome Bruner'in ABD'de düzenlenen bir konferansta

sunduğu, daha sonra *"Eğitim Süreci"* (Process of Education, 1960) olarak çıkardığı kitabında disipliner alandan söz etmiş ve bu düşünce zaman içerisinde gelişme göstermiştir. Nihayetinde 1984 yılında bir dergide yazılan makalede "disipline dayalı sanat eğitimi" kavramı adlandırılmış oluyordu (Özsoy, 2007: 186-187). Amerika'daki eğitimin geliştirilmesi, ders programları içinde sanat eğitimine gerekli önemin verilmediğinin tespit edilmesi üzerine genel eğitim içinde sanatın merkezi konuma sahip olmasını sağlamaya yardımcı olmaya çalışan Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi DBAE'nin gelişmesinde önemli yer tutmaktadır (Özsoy, 2007: 188, Alakuş, 2007: 59). DBAE başlangıçta ilk ve ortaöğretim öğrencileri için geliştirilen, fakat aynı zamanda yetişkin eğitiminde, yaşam boyu eğitimde ve sanat müzelerinde kullanmak için formüle edilen kapsamlı bir sanatta öğrenme ve öğretme yaklaşımıdır (Alakuş, 2009: 61).

Sanat eğitiminin Türkiye'deki gelişim süreçlerine bakıldığında 1900 yıllara kadar bir usta-çırak ilişkisine dayalı eğitim sisteminin olduğu görülmektedir. 1908 yılında Meşrutiyet ile birlikte başlayan batı etkisi, küçük bir zümreyi ilgilendirecek şekilde meslek okullarında derslere girmeye başlamıştır (San, 1998: 26). 1908'i izleyen yıllarda ilköğretimin son yılında özenli ve mecburi olarak resim öğretimi rüştiyelerde, idadilerde, sanayi, harbiye, bahriye ve Sanayi-i Nefise'de verilmeye başlanmıştır (Tataroğlu, 2011: 68, Altınkurt, 2005, 2). 1928 yılında Güzel Sanatlar Akademisi adını alan 1883 yılında Osman Hamdi'nin kuruculuğunu yaptığı Sanayi-i Nefise mektebi, ülkemizde resim sanatı ve eğitimi açısından önemli bir gelişmedir (Yılmaz, 2009: 27). Cumhuriyetin ilanından sonra yeni kurulmakta olan bir ülkenin o dönemlerinde sanat eğitimi için çalışmalar yapılması da önemlidir. 1925-26 yıllarında Dewey, Stiehler ve Parker gibi yabancı eğitimciler ülkemize davet edilmiştir. Alman eğitimciler Stiehler ve Frey'in gerçekleştirdiği "iş ilkelerine dayalı öğretim kursu" ülkemiz sanat eğitimi tarihinde yerini almıştır (Yılmaz, 2009: 28, Tataroğlu, 2011: 69). Dewey'in yazmış olduğu raporda; "yükseköğretime devam etmeyeceklerin (edemeyenlerin) de kendilerine yetecek kadar sanat eğitimini almalarıdır" yönündeki görüşü, sanat eğitiminin yükseköğretim öncesi için gerekliliğini göz önüne sermektedir (Yılmaz, 2009: 30). Türkiye'nin batılı tarzda ilk sanat eğitimi veren okulu olan Sanayi Nefise, 1969 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi 1982'de de Mimar Sinan Üniversitesi adını almıştır. Gelişen Cumhuriyet Türkiye'sinde başlatılan okullaşmanın artırılması ve her ile bir üniversite yapılması amacıyla kurulan yükseköğretim kurumlarında sanat eğitimi veren bölümler açılmıştır ve bugün bu bölümlerin sayısı ellinin üzerindedir. Ayrıca güzel sanatlar liselerinin açılması yükseköğretimdeki sanat eğitimcilerine kaynak oluşturması açısından önemlidir

Sanat eğitiminde amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi yani bireyin estetik eğitimidir. Sanat eğitimi, insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkaracak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir. (Vural, 2009: 36). Günümüz teknoloji çağında algı ve anlatım olanakları artmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hızlı bir yaşam alışkanlığı oluşmuş ve insanın yapacağı işleri makineler üstlenmiştir. Ancak teknolojinin getirmiş olduğu imkânlarla ortaya çıkan zaman bolluğu kişileri ruhsal boşluğa sürüklemiştir. Bu durumun olumsuzluklarından insanları sanat yoluyla uzaklaştırabilmek mümkündür. Çünkü sanatın özünde insan ruhunun yüceltilmesi, ruhsal gereksinimlerin doyurulması, duyarlı çağdaş bir toplum oluşturma çabaları vardır (Vural, 2009: 37). Toplumun yücelmesi ve mutluluğu yakalaması, kuramsallığa boğulmuş bireyler değil, aynı zamanda yaratıcı gücü gelişmiş, çok yönlü, üretici bireyler yetiştirmekle mümkündür. Çünkü üreten, seçen, beğenen, kendini ifade edebilen çocuk içinde yaşadığı toplumun bir üyesidir ve geleceğin temsilcisidir. Bu nedenle sanat eğitimi bir kez daha önem arz etmektedir. Sanat eğitiminin içerisinde disiplin alanı olarak yer alan sanat tarihi, sanatın kökenlerinin ne olduğunu, sanatın tarihinin belirlenmesini bilimsel araştırmalarla incelemektedir.

2.2. Sanat Tarihinin Tanımı

Sanat tarihi insana ait çalışmaların gözle görülür olarak somut bir şekilde ele alınabildiği alanlardan birisidir. Sanat tarihi bir bakıma insanın kendi tarihinin ve kendisinin nasıl bir değişim ve dönüşüme girdiğinin yansıtıcısıdır. Çünkü sanat, insanın yaşıyla eş zamanlıdır. Sanat tarihi de insan-sanat ilişkisinden ayrı değildir, aksine tam ortasındadır bu ilişkinin ve bize insan ile sanat arasında nasıl bir alışverişin olduğunu haber verir. Daha önce de söz edildiği gibi sanat insan için fıtridir ve neden sanat yapıyorsun denilemez. O, içsel dürtülerini harekete geçirmek için gerekli anı bekler. Gerekli olgunluğa eriştiğinde de sanatını icra eder. Bu süreç insanın varoluşundan beri vardır neredeyse. İnsanoğlu, yaptığı eserin yerine ulaşabilmesi için başlangıçta bir izleyici bulamamıştır belki; ama yine de icra etmiştir sanatını. Sanat, insanoğlunun içindeki yaratma hazzının neticesinde ortaya çıkmıştır. Bugün bile hayranlıkla izlediğimiz mağara resimleri ya da basit teknikle yapılmış el ürünleri hep bu hazzın ürünleridir. Tüm bu oluşumu anlatmak için basit tanımlamalar, üstün körü açıklamalar yeterli olmayacaktır. Tam da bu noktada işi sanat tarihi devralır ve sanatın tarihini anlatır. O günün dünyasında belki sanatçı olarak kabul edilmemiştir mağara resimcisi. Ancak günümüz araştırmalarında, mağara resimcisinin çizdiği resimlerin rastgele bir çizim tekniğinin olmadığını daha önceki sanatın tanımı bölümünde belirtmiştik. Sanat insanın doğasıdır, haleti

ruhiyesini anlatmak için bir araçtır. Ayrıca bu araç toplumun genel durumunu da bizlere anlatabilmektedir ve bizler bu şekilde kökenlerimizi, kültürümüzü daha iyi tanıyabilmekteyiz. Güçlü bir uygarlık, kökeni sağlam ataların mirasıdır bir bakıma ve biz kültürümüzü sanat tarihinin inceleme alanıyla daha iyi anlayabilmekteyiz. Birçok yazarın yanı sıra Özsoy (2007) da sanat tarihini açıklarken, sanat tarihi kültür mirasımızın öğrenilmesi için yapılan incelemedir der. Sanat tarihi araştırmasıyla bağlantılı olarak öğrenciler küresel olduğu kadar, kendi kültürlerindeki sanat eserlerini incelemeye ve araştırmaya ihtiyaç duyarlar. (Özsoy, 2007: 194). Sanat tarihi yapıtın yapıldığı ortama bağlıdır ve yaşanan sosyo-kültürel düzen içinde oluşum sürecinin ve sanat yapıtının araştırılmasını kapsar. (Alakuş, 2009: 74). Bir bilim dalı olarak sanat tarihi diğer bilim dallarından bağımsız değildir ve birçok bilim dalı ile bilgi alışverişinde bulunmaktadır (Mülayim, 1994: 69, Akt. Altuner, 2014: 25). Sanat tarihi, arkeolojiden farklı olarak her türlü maddi kültür bulgusuyla değil, kültür nesnelerinin sanat yapıtı özelliği taşıyan biçimsel değer ve anlam içerikleriyle ilgilenir. Sanat tarihi, sanat eserinin niçin ve hangi dönemde yapıldığını, sanatsal üslup özelliklerini, çağının kültürel ve siyasi durumunu göz önünde bulundurur. Onun için yalnızca önemli olan nesnenin ne zaman yapıldığı değildir. Bir bakıma eserin arka bahçesiyle ilgilenir (Altuner, 2014: 27). Arık'a göre de sanat tarihi, sanat eserinin oluşturulduğu dönemin ya da ülkenin kültürel değerlerini göz önünde bulundurarak değerlendir. Bilim, edebiyat, müzik tarihi gibi, sanat tarihi de tarihin, kültür tarihinin uygarlık tarihinin bir koludur (Altet, 2011:8). Türk sanat tarihçiliği için duayen sayılan Semavi Eyice de sanat tarihini, "Kültür mirası olarak adlandırılan eski eserlerin, tanıtılması ve öğretilmesi ile uğraşan bilim dalı" olarak tanımlar (Can, Işıklı, 2013: 171). Görüldüğü üzere birçok açıklama, sanat tarihinin kültürle doğrudan ilgilenmesi üzerinedir. Kültürü de kısaca açıklayacak olursak; toplum, insan, eğitim süreci ve kültürel içerik gibi ana değişkenlerin ve bunlar arasındaki karmaşık ve karşılıklı ilişkilerin bütündür (Gönüldaş, 2005: 14). Kültür, genel bir tanımla, doğanın bize sunmuş olduklarına karşılık, insanoğlunun ortaya koyduğu maddi ve manevi her şeydir. Tyler; kültürün toplumun bir üyesi olan bireyin öğrendiği bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütün olduğunu belirtir (Demirel, 2010: 7). Sanat tarihi, bu karmaşık ve karşılıklı ilişkileri çok yönlü yapısı nedeniyle iyi bir şekilde yansıtabilmektedir.

Sanat tarihi, geçmişten günümüze gelen tüm uygarlıkların sanatını inceler. İnsanların maddeye biçim vererek elde ettiği sanat türlerini konu edinir. Mimari, resim, heykel ve süsleme sanatlarının doğuşundan günümüze kadar, birçok ülke ve toplumda ne şekilde, ne tür yapıtlar vererek oluştuğunu inceler. Sanat yapıtlarının ve onları yapan sanatçıların tarzlarını,

sanat anlayışlarını belirleyip değerlendiren bilim dalıdır (İbrahimgil, 2012: 12). Sanat tarihi bu yönüyle birçok disiplinle işbirliği içerisindedir. Doğal olarak sanat tarihçisi araştırma yaparken bir coğrafyacı, kimyager, eski yazı uzmanı, arkeolog ve estetikçi gibi çalışırken bulur kendini.

Sanat tarihi, bütün zamanların içinde üretilen eserlerin tümünü kapsar. Prehistorik dönemlerden başlayıp ilkçağ devletlerinin orta ve yakın çağ devletlerinin ürettikleri sanat eserler buna dâhildir (Altuner, 2014: 27). Tüm bu araştırmaları yaparken, birincil ve ikincil kaynaklardan yararlanarak bilimsel veriler sunmaya çalışır. Sanat tarihinin tezleri çoğunlukla bilimsel verilerdir ve bunun mümkün olmadığı zamanlarda sanat tarihi, mantık çerçevesinde yorumlarla dönemin ya da nesnenin özelliklerini açıklamaya çalışır. Kelime kökeni olarak sanat kelimesi Latincedeki "ars" marangozluk, gümüş işçiliği veya cerrahlık gibi özel yetenek isteyen meslekler için kullanılmıştır. Yunanca "techne" Arapçada yapmak etmek anlamındaki "sa ne a" olarak kullanılan sözcük 14. Yüzyıl sonuna kadar bu şekilde tanımlanmaya devam etmiş ve bu yüzyıldan sonra "arte" bilim, felsefe, ticaret ve daha birçok alanda, belirli kurallara göre çalışmayı ifade etmiştir. Sanat tarihinin çalışma disiplini tıpkı diğer bilimlerde olduğu gibi belirli temel prensiplere dayalıdır ve bunu yaparken birçok alandan kendi ihtiyaçları doğrultusunda yararlanmaktadır. Sanat tarihinin işbirliği içinde çalıştığı disiplinlere değinilecek olunursa:

2.3. Sanat Tarihi ve İlişkili Olduğu Disiplinler

Sanat tarihi, sanatı incelerken ve açıklarken kendine özgü bir yol kullanır. Sanat tarihçileri sanatın, geçmişin açıklanmasından ibaret olmadığını ve insanlık tarihini anlatmada anahtar öğe olduğunu belirtirler. Sanat tarihçisi, tarihi anlatırken sanat yapıtlarını yakından inceler ve arşivlerde araştırma yapar ve sanatçılarla görüşmeye dek birçok yola başvurur. (Alleva, 2015: 18).

> "Sanat tarihçisi dikkatini verdiği eser veya eser grubunu içsel anlamı olarak düşündüğü şeyi, o, eser veya eser grubuyla tarihsel açıdan ilintili, vakıf olabildiği kadar çok diğer uygarlık belgelerinin- araştırılan şahsiyetlerin, dönemin veya ülkenin siyasi, şiirsel, dinsel, felsefi ve sosyal eğilimlerine tanıklık eden belgeler, içsel anlamı olarak düşündüğü şeyle karşılaştırıp kontrol eder" (Holly, 2012: 258).

Görüldüğü gibi sanat tarihçisi, sadece incelemiş olduğu eserin fiziksel yapısıyla ve tarihiyle ilgilenmez; ayrıca eserin yaşamış olduğu dönemin, siyasi yargılarını, dinsel itikatlarını, felsefi düşüncelerini, sosyal durumlarını da göz önünde bulundurur. Kısacası sanat

tarihi, arkeoloji, iktisat tarihi ya da toplumsal tarih, felsefe, sosyoloji ya da etnoloji (Altet, 2011: 8, Gülgen, 2015:11)) gibi birçok ilimle iç içedir.

Sanat Eleştirisi

Sanat eleştirisi, tarih anlatmaktan öte sanatı estetik ve kültürel açıdan değerlendirmek için yapılır. 18. Yüzyıla kadar sanat tarihi ve sanat eleştirisi karıştırılmıştır. Sanat eleştirmenleri öteden beri mükemmeli tanımlayan evrensel standartları yerleştirmeye çalıştılar. Bugün ise sanat eleştirmenleri sanatın ne olduğunu veya neyin sanatla ilişkili olduğunu tartışarak sanat eleştirisinin kapsamını genişletmeye çalışmaktadırlar (Alleva, 2015:19).

Sosyoloji

Çoğunlukla sanat sosyolojisi, sanat tarihinin ifadeye dayalı yaklaşımında, kişinin dikkatini konuya yani sanat yapıtının ne anlatmaya çalıştığına dikkat çeker. Buna örnek verirken genelde Monet'in tren istasyonlarına ilişkin yapmış olduğu resimler gösterilir. Sanatçı buhar enerjisinin önemi dolayısıyla Sanayi Devrimini tematik konu olarak ele alır (Minor, 2013: 194). Sosyoloji toplumsal grupları inceler ve sanat sosyolojisi hem genel olarak hem de belirli toplumsal gruplar içinde sanatın işlevini araştırır. Sosyologlar, sanatçıyı herhangi bir meslek grubu bireyi gibi ele alır. Sanat yapıtını çözümlemeyi değil, sanatı üreten ve algısını biçimlendiren toplumsal ilişkilerle ilgilenir. Sanat tarihi kimi zaman sosyolojinin kullanmış olduğu anket ve mülakat yöntemlerini kullanır (Alleva, 2015: 19).

Antropoloji

Antropoloji insanı ve kültürlerini inceler. Üç ana dalı vardır: arkeoloji, fiziksel antropoloji, kültürel antropoloji. Geleneksel olarak kültürel antropoloji, Avrupa dışındaki kültürlere odaklanmıştır. Günümüzde ise antropologlar, kendilerini bu biçimde sınırlandırılmış hissetmemektedir. Böylece antropoloji tarihsel olarak büyük ölçekli kültürlere ve ulusların sanatına odaklanan sanat tarihinden ayrılır. Antropolojinin temel yöntemi, antropologun incelediği kültürün içinde uzun zaman yaşaması anlamına gelen katılımcı gözlemdir. Sanat tarihçileri de inceledikleri kültür yelpazesini genişleterek ara sıra gözlem (saha çalışması) tekniğini kullanmaya başlamıştır (Alleva, 2015: 20).

Estetik

Estetik, sanatta temel sorunlarla ilgilenen, bilimsel araştırma sürecinde genellikle nedeni araştıran, mantığı ve terimlerin dikkatli tanımlamalarını yapan felsefi bir disiplindir (Özsoy, 2007: 194). Afşar Timuçin'e (2006) göre, "Sanatçı, gerçek güzeli arayıcı ve yaratıcıdır. Estetikçide güzel izleyicisidir" (Timuçin, 2006, 16). O halde estetik, güzeli arama felsefesidir. Sanatsal doğal güzellik nedir? Sanat nedir? Estetik yargının doğası nedir? gibi sorulara filozoflarca çok eski zamanlardan beri cevaplar aranmış ve bu sorular estetiğin kaynağını oluşturmuştur (Alleva, 2015: 20).

Sanat Ekspertizi

Sanat ekspertizi, sanat yapıtlarının niteliğini belirleme, değerlendirme ve değer verme biçme işidir. Eksperler sanatçı imzası olmadığında, yapıtın ait olduğu kültürü sanatçısını, üretildiği zamanı ve yeri saptamaya çalışırlar. 19. yüzyılda Giovanni Morelli (1816-1891) gibi eksperler, tarihsel sanatın anonim yapıtlarını belli sanatçılara atfetme süreçlerini belirli sisteme oturtmaya çalıştıklarında, modern ekspertiz tekniklerini geliştirmiş oldular.

Sanat tarihi dolaylı ya da doğrudan diğer bilimlerle de alışveriş halindedir. Taş malzemeden bir eserin tarihini incelerken laboratuarlarda kimyadan yararlanırken, fiziki şekillerin oluştuğu yeri ve tarihi dönemleri tanımak için ise tarihi coğrafyadan yararlanır. Toprak veya su altında kalmış eserlerin ortaya çıkarılması ve bunun dönemsel olarak belirlenmesi için arkeolojiden azami miktarda istifade ederken. Olayların sıralamasını belirlemek için kronoloji ve tarih bilimlerinden yararlanır. Kitabe, sikke, heykel gibi kültür nesnelerinin üzerinde yer alan yazıları okumak için epigrafinin uzmanlık alanına ihtiyaç duyar ve sikkeleri daha iyi incelemek için nümizmatik ile çalışır. Sanat tarihi bir yönüyle de kültürlerin sözel geleneklerinin ürünü olan efsanelerini konu edindiği mitoloji ile birlikte çalışırken, halkların yaşayış ve geleneklerini anlamak için etnolojiden faydalanır. Sanat tarihi bunların yanı sıra filoloji, arşivcilik, armacılık, mühür bilim, ikonografi gibi alanlarla da birlikte çalışma sahası bulmaktadır (Altet, 211: 101).

II. BÖLÜM

3. SANAT TARİHİ EĞİTİMİ

Bu bölümde sanat tarihi eğitiminin ne olduğu ve sanat tarihi eğitiminin önemi aktarılacaktır. Daha sonra sanat tarihi eğitimiyle hangi amaçların elde edilmek istendiği belirtip, hem Türkiye de hem de diğer ülkelerde hangi tarihsel aşamalardan geçtiği sıralanacaktır. Sanat tarihi çalışma yöntemini (metot) açıkladıktan sonra, bölümün son maddelerinde yükseköğretim konusunu gerek Türkiye gerekse Dünya ülkeleri açısından irdelenmeye çalışılacaktır. Yükseköğretimin gelişiminin anlatılması akabinde Türkiye'de yükseköğretimin en tepesindeki kurum yani, YÖK ele alınıp bölüm tamamlanacaktır.

3.1. Türkiye de Sanat Tarihi Eğitimi

Eğitimin kurumsal bir yapı altında verilmesinin önemi bilinen bir gerçektir. Araştırma alanı olarak oldukça geniş bir kümeye sahip sanat tarihi eğitiminin de okulların çatısı altında verilmesi önem arz etmektedir. Planlı ve programlı, içerikleri belirlenmiş, günceli takip eden, geçmişi ararken günün etkilerini yadsımayan, geleneksel olanla modern olanı aynı çatı altında barındıran sanat tarihi eğitimi, genel eğitim içerisinde zorunlu olarak yer almalıdır. Çalışmalarının temellerini basit anlamda 16. Yüzyıla Vasari'ye kadar götürebileceğimiz sanat tarihinin bilimsel çalışma prensipleri daha sonralara tarihlendirilir. Bu durum Anadolu, dolayısıyla Türkiye için de aynıdır ve oldukça eski bir tarihe dayanmamaktadır. Daha çok Cumhuriyet sonrasında göreceğimiz sanat tarihi eğitimi ve ilgileri, daha sonraları ivme kazanarak akademik alanlarda günümüz itibariyle 32 üniversiteye kadar ulaşmayı başarmıştır.

Türkiye'de sanat tarih eğitimi, Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar çağın gerisinde kalmış bir durumdadır. 19. yy' ın ortalarından itibaren denenmeye başlanan batılı sisteme göre eğitim ve öğretim, ancak ana konuları öğretmeye odaklanmıştır. Dolayısıyla yurdumuzda Osmanlı döneminde sanat tarihi öğrenimi gerçekleşememiştir (Gültekin, 2009: 104). Ülkemizde henüz sanat tarihi bir disiplin olarak tanınmamasına rağmen, sanat tarihi biliminin temelleri sayılabilecek çalışmaları yaparak bu alana yönelik ilgiyi uyandıracak çalışmaları ilk olarak Osman Hamdi yapmıştır. 1881'den itibaren başlayarak ülkenin çeşitli yerlerinden gönderilen eserleri, Çinili Köşkte Fransız sanat tarihçisi Salamon Reinach'ın yardımıyla bilimsel bir şekilde tasniflemiştir (Gönültaş, 2005: 21). Osman Hamdi, daha sonra müdürlüğünü de yaptığı Müzeyi Hümayunda sanat tarihinin gelişmesine önemli katkılar yapmıştır.

Türkiye'de sanat tarihinin bilimsel yaklaşımının 71 yıllık süreci vardır. Hatta Ülkemizde sanat tarihinden önce arkeoloji gelişmiş ve bu alanda belli bir doygunluğa ulaşılınca yeni bir alan açılabilmiştir. Bu alan, arkeolojiyle göbekten bağlı olan sanat tarihidir (Altuner, 2014: 35). 1950-1980 arası, Türkiye'de sanat tarihi alanında malzeme toplama dönemi olmuştur ve bu dönem sanat tarihi konusunu tanıma dönemidir (Ödekan, 2004: 20). Cumhuriyet Türkiye'sinde gelişen kültürel politikalar ve toplumların kültürel geçmişi ile var olma bilinci, sanat tarihine yönelmeye neden olmuştur. Cumhuriyetin ilk on yılında uygulanan eğitim ve kültür politikalarına bağlı olarak sanat tarihi alanındaki çalışmalar da hız kazanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir eski eserler müdürlüğü oluşturulmuş ve birkaç yıl içinde Türkiye'nin çeşitli yörelerinde müzelerin kurulmasına başlanmıştır (Altuner, 2014, 35-37). 1925-26 yıllarında ülkemizin eğitim politikalarında yenilenme çalışmalarına katkı sağlamaları amacıyla davet edilen Stiehler'in sunmuş olduğu raporda: "Öğrenciler sanat eserlerini veya kopyalarını projeksiyonla inceleyerek, kendi ülkesinin sanat eserlerini ve diğer ülkelerin sanatlarını, kültürlerini tanıyacaklardır" diyerek bir anlamda sanat tarihi eğitiminin, eğitim çatısı altında başlamasını işaret etmiştir (Yılmaz, 2009: 30). Aynı dönemde davet edilen eğitimci Dewey'in 1926 yılında sunmuş olduğu rapor ile sanat eğitimi çalışmalarına başlanmıştır. 1926 yılında Ankara'da kurulan Gazi Öğretmen Okulunda (Gazi Eğitim Enstitüsü) sanat tarihi dersleri verilmeye başlanmıştır (Gönültaş, 2005: 10). Ancak bu dersler bağımsız olarak verilen sanat tarihi dersleri değildir ve sanat tarihi dersleri uzun bir dönem resim veya tarih dersleri içerisinde tamamlayıcı ders olarak verilmiştir. 1938 yılında uygulamaya geçen ortaokul programında, haftada daha sonra iki saate çıkarılan resim derslerinde, sanat tarihi örneklerinin incelenmesi ders kapsamına girdiği bilinmektedir (Gültekin, 2009:108). 1930 yılında Fransız Prof. Albert Gabriel, bir yükseköğretim kurumu olan Darülfünun' da (İstanbul Üniversitesi) Türk Mimarlık dersleri vermeye başlamıştır. Fransızca olan bu dersleri sonra üniversite kütüphanesi müdürü olarak görev yapan Fehmi Karatay daha sonra Türkçeye vermiştir (Akt: Altuner, 2014: 40, Eyice, 2003).

Türkiye'de genel eğitim kadar sanat tarihi eğitimi sistemi de Fransa, İngiltere ve Almanya'nın etkisinde gelişmiştir. İstanbul Üniversitesi kurulurken yabancı profesörlerden yararlanılmıştır. Nitekim 1933-34 ders yılında özellikle İstanbul üniversitesinin çeşitli fakültelerinde ikinci derecede de Ankara Üniversitesinde yabancı profesörler eğitim vermişlerdir (Altuner, 2014: 40). Yine bu dönemde, Ekrem Akurgal, Sedat Alp, Remzi Oğuz Arık, Bekir Sıtkı Baykal, Halet Çamlıbel, Halil Demircioğlu, Rüstem Duyuran, Jale Sinan,

Afet Sinan, Arif Müfid Mansel, Samim Sinanoğlu, Suat Sinanoğlu, Burhan Toprak gibi isimlerin; Tarih, Arkeoloji, Sanat Tarihi gibi alanlarda yetişmeleri için Avrupa'ya gönderilmesi de bizzat Atatürk'ün düşüncesidir. Kendilerine verilen fırsatı iyi değerlendiren, Cumhuriyet döneminin bu ilk kuşak bilimcileri, bu bilim dallarına Türkiye'de akademik kimliği kazandıranlar olmuşlardır (Can & Işıklı, 2013: 172). 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Arkeoloji bölümü de kurulmuş ve arkeoloji derslerinin yanı sıra sanat tarihi dersleri de verilmiştir. Önceleri başına bir Alman uzman olan, Prof. H. Bossert getirilmişse de daha sonra Prof. Müfid Mansel getirilmiştir. Aynı fakültede Sanat tarihi kürsüsü 1943 yılında Viyana Üniversitesinden Prof. Dr. Ernst Diez (1878-1962) ve Oktay Aslanapa tarafından kurulmuştur. Böylelikle sanat tarihi eğitimine ilk defa ayrı bir ders olarak 1943'te İstanbul Üniversitesinde başlanmıştır (Altuner, 2014: 40). Diez, Türk Sanatı ve Karaman Devri Sanatı gibi kitaplar yazmış, hocası Strzygowski'nin sanat tarihi metodunu derslerinde kullanmıştır (Gönültaş, 2005: 12). Diez'in yanı sıra, yabancı profesörlerden Berlin Müzesinde yetişmiş olan Kurd Erdman, Bizans Sanatı uzmanı Steven Runciman' da aynı bölümde dersler vermiştir. Böylelikle İstanbul Üniversitesinde eğitim ve araştırma Alman ve Avusturyalı uzmanlar tarafından yapılmış ve aynı zamanda Türk-İslam Sanatları kürsüsü de kurulmuştur (Akt: Altuner, 2014: 41, Batur, 2002: 72). Türkiye'de yabancı profesörler tarafından kurulan sanat tarihi eğitimi daha çok Türkiye'deki sanat yapıtlarını belgelemeyi hedefleyen ve ayrıntılı katalog bilgisine dayanan, karşılaştırmalı değerlendirmelere yer veren bir metodolojinin gelişmesini sağlamıştır. 1950 'li yıllardan sonra İstanbul Üniversitesinde, sanat tarihinden yetişmiş bilim adamları Türk-İslam sanatı, Bizans sanatı, Avrupa sanatı ve estetik dallarında sertifika programları düzenlemişlerdir (Renda, 2001:108, Akt: Aluner, 2014: 41). İstanbul üniversitesinde Alman eğitimi alan sanat tarihçisi Mazhar Şevket İpsiroğlu, estetik kavramını yerleştirmeye çalışmıştır (Altuner, 2014: 41). 1952 yılına dek liselerde sanat eğitimi ile ilgili dersler bulunmamaktaydı. İlk kez 1952 yılında liselerde iki saatlik müzik ve resim derslerinin seçmeli olarak konulmasına karar verilmiştir. 1956 yılında liselerin müfredat programında, iki saatlik seçmeli resim dersini alan öğrencilere edebiyat bölümü son sınıfta, bu dersin bir saati, sanat tarihi olarak uygulanmıştır (Akt: Gültekin, 2009: 109, Artut, 2004). Sanat eğitimi ve öğretimi yapan bir kurum olarak Güzel Sanatlar Akademisi (Sanayi-i Nefise, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi), 1951'de 'Türk Sanatı Enstitüsü' kurulmasını sağlamıştır. Böylece akademi ilk kez bilimsel araştırma yapacak bir kuruma sahip olmuştur. Enstitünün kuruluşundan sonra, 1951-1952 ders yılından itibaren bütün bölümlerde Türk Sanatı Tarihi dersi okutulmaya başlanmıştır. Türk Sanat Tarihi Enstitüsü'nün en faal olduğu dönemde 1963'de "Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri

I" yayınlanmıştır. Bu kurum bu tarihten sonra birkaç konferans dışında pek bir faaliyet göstermemiştir (Akt: Altuner, 2007: 161, Cezar, 1983: 43). 19. yy' da, üniversitelerde sanat tarihi araştırmaları, arkeoloji, antropoloji, klasik ve antik sanatlar gibi konuları kapsıyordu. Sanat öğretmenleri, sanat tarihini kronolojik, tematik, biçimsel ve kıyaslamalı olarak öğretiyordu. Bu yaklaşımlar doğru olup halen üniversitelerde kullanılmaktadır (Akt: Gültekin, 2009: 108, Stokrocki & Kırışoğlu,1997). İstanbul Üniversitesinin sanat tarihi kürsüsünün kuruluşundan yaklaşık 10 yıl sonra, 1954 yılında, Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi bünyesinde Alman asıllı Prof. Dr. Katherina Otto-Dorn önderliğinde Sanat tarihi kürsüsü kurulmuştur. 1952 yılında Prof. Dr. Ekrem Akurgal, DTCF dekanlığına Sanat Tarihi kürsüsünün kurulmasını önerdiği 1952 tarihli yazısında sanat tarihi eğitiminin gerekliliğini şu şekilde açıklamıştır (Gönültaş, 2005: 12).

> "Sanat tarihi ve Türk sanatı mevzularının eksik olduğunu, oysa memleket irfanı için hiç olmazsa Türk Edebiyatı, hatta bir bakımdan ondan da daha ön planda bir ehemmiyeti haiz Türk mimarisinin ve umumiyetle Türk sanatının tarih boyunca kazandığı cihanşümul şöhret ve takdire bakılacak olursa, fakültenin tarih öncesi devirlerden Bizans devrine kadar çeşitli sanat devirlerini okutan bir tek elemandan bile eksik olmasını büyük bir eksiklik olarak görüyorum."

Almanya'dan çağrılan uzman sanat tarihçileri ve arkeologlar tarafında önemli işler yapılmış ve eğitimciler yetiştirilmiştir (Altuner, 2014: 42). Panofsky'nin belirtiğine göre: "1980'ler modern sanat tarihçiliğini yüzüncü yıl dönemine denk gelmektedir" (Holly, 2012: 23). Bu sözler ışığında görülüyor ki batının 1800'lü yılların sonlarında başlattığı modern sanat tarihine biz henüz 20. yüzyılın ilk yarısında iki üniversiteyle karşılık verebilmekteyiz. Üstelik kurulan bu iki üniversitenin akademisyenlerinin, kurucularının yabancı olması da bizde sanat tarihçiliğinin ne kadar geç geliştiğinin açık bir göstergesidir. Bu dönemde Katherina Otto-Dorn ve Albert Gabriel gibi bilim adamları, eserleri, çizim ve yorumlarıyla Türkiye'deki sanat tarihi gelişimine büyük katkılar sunmuşlardır. Bu iki bilim adamının yetiştirdiği pek çok sanat tarihçisi üniversitelerde hocalık yapmış ve yeni sanat tarihi bölümlerinin açılmasını sağlamışlardır (Altuner, 2014: 42). Aynı üniversitenin İlahiyat Fakültesinde de Türk ve İslam Sanatı dersleri verilmiş ve Suut Kemal Yetkin tarafından Türk-İslam Sanatları Enstitüsü kurulmuştur. Bu enstitütünün düzenlediği 1959 tarihli I. Türk Sanatları Kongresi Ord. Prof. Suut Kemal önderliğinde gerçekleşmiş olması da önemli işlerdendir. Çünkü Türk Sanatı çalışmaları uluslararası bilim dünyasına ilk kez sunulmuştur. Bundan sonra her dört yılda bir bu kongre "Uluslararası Türk Sanatları Kongresi" olarak bilimsel bir etkinlik haline gelmiştir (Altuner, 2007:161). 1960'lı yıllardan sonra üniversiteler iki farklı olgunun etkisine girerek değişime uğramaktadır. Bunlardan birincisi, Avrupa yönelimli eğitim yaklaşımlarının yerini

Amerikan eğilimli eğitim anlayışına terk etmesidir. İkincisi ise, 1960 sonrası gerek nüfus artışı gerekse sanayinin devlet elinden çıkıp özel sektöre kaymasıyla kalifiye eleman ihtiyacının yüksek öğretime yönelik talebin artmasına neden olmasıdır. Buna paralel olarak sanat tarihi eğitiminde de önemli gelişmeler olmuştur (Akt: Gönültaş, 2005: 13, Tekeli, 1983). Türkiye'deki üçüncü Sanat Tarihi Bölümü 1965 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde Ord. Prof. Suut Kemal Yetkin tarafından kurulmuştur. Prof. Dr. Suut Kemal Yetkin ve araştırma görevlileri Günsel Renda ve İnci San'dan oluşan akademik kadrosuyla, önce Tıp ve Temel Bilimler öğrencilerine seçmeli dersler veren bölüm, 1969 yılından sonra lisans öğrencisi almaya başlamıştır (Altuner, 2014: 41). 1978 yılında "Selçuk Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü" kurulmuştur. 1980 yılına gelindiğinde "Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü" nün açıldığı görülmektedir. Bölüm Prof. Dr. Gönül Çantay ve Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal tarafından kurulmuştur. 1982 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesinde sanat tarihi bölümü açılmıştır. Bunları sırasıyla Gazi, Mimar Sinan, Marmara, Anadolu, 100 Yıl, Erciyes, Trakya, Uludağ, 18 Mart ve Bilkent üniversiteleri takip etmiştir. Ayrıca Pamukkale, Kafkas ve Muğla üniversitelerinde de bölüm kurulmuştur (Altuner, 2014: 43). 1980 sonrası, sanat tarihi için arkeoloji bölümüyle birleşme yıllarıdır. YÖK'ün yaptığı değişikliklerle bu bölümler Arkeoloji ve Sanat Tarihi bölümleri adı altında ders vermeye başlamışlardır (Gönültaş, 2005: 14). Ödekan' ın belirtiğine göre: "1950-1980 arası Türkiye'de sanat tarihini tanıma ve gerekli malzemenin toplanma dönemidir ve sanat tarihini anlama çabaları hâkimdir." 1980 sonrası Türkiye de sanat tarihi için artık yeterli birikimlerin ve malzemenin toplandığı dönemdir. Bu birikimle birlikte sanat tarihi konuları artık yoruma açılmaya başlanmıştır. "1960'larda Selçuklu ve Klasik Dönem Osmanlı sanatını konu alan sanat tarihi çalışmalarında 1970'lerde 18. yy. sanatı ilgi alanı olmuştur. Tarihçilerin çalışmalarında, 19. yüzyıla odaklanmaya başlamasıyla birlikte sanat tarihçileri de 19. Yy sanatına odaklanmışlardır. Oryantalizmin ortaya çıkmasıyla Klasik Osmanlı ile Selçuklu konuları artık demode olmaya başlamıştır" (Ödekan, 2004: 21).

> "Ülkemiz üniversitelerinde Sanat Tarihi'nin alt birimleri/anabilim dalları olarak Bizans Sanatı ve Türk İslam Sanatı başta olmak üzere geç Antik çağ sonrasına yönelik alanlar oldukça yaygındır. Bunda da, Anadolu ve ilişkili kültürler doğal olarak ön plandadır. Ancak, Sanatın tarihi tabi ki, bu zaman dilimi ile sınırlı değildir. Gerçekte Sanat Tarihi, insanın ilk ortaya koyduğu sanat ürününden (prehistorik sanat) modern sanata değin olan geniş zamansal dizini kapsar. Bu açıdan bakıldığında kapsam bağlamında Arkeoloji ile Sanat Tarihi'nin daha çok kesişme noktası olduğu görülmektedir. Çünkü insanoğlunun elinden çıkan her türlü sanatsal ve estetik değeri olan unsur hem Sanat Tarihçilerinin hem de arkeologların ilgi alanına girmesi gereken unsurlardır. Göğebakan'ın bu konuyla ilgili "Sanat tarihini, insanlığın genel tarihi ile at başı götürmek bu bilimin takip ettiği bir yoldur" ifadesi oldukça yerindedir" (Can & Işıklı, 2007: 175).

Her üniversitenin sanat tarihi bölümleri adları değişmekle birlikte ana bilim dallarına ayrılmıştır. Genel olarak, Türk-İslam Sanatı, Bizans Sanatı, Genel Sanat Tarihi, Batı Sanatı, Çağdaş Sanatlar, Orta Çağ olmak üzere kendi ilgi alanlarında çalışmalar yapan bilim dalları mevcuttur. Türkiye de sanat tarihi eğitimi E. Diez tarafından Edebiyat Fakültesinde başlamış, Oktay Aslanapa tarafından uzun yıllar devam ettirilmiştir. Onların yetiştirdiği akademik personellerle de tüm yurda yayılmış durumdadır (Tiryaki, 2004: 63). Türkiye'deki sanat tarihçiliği 19. Yüzyıl Osmanlı Türkiye'sinden bugüne farklı çizgiler göstermektedir. Önce tarihçiler sonra nümizmatlar, sonra da müzeci arkeolog ve mimarlar arasında boy atan sanat tarihçiliği, giderek gazeteci, koleksiyoncu ve hatta tıp doktorları arasında taraf bulmuştur…(Mülayim, 2004: 72-73).

Milli Eğitim ve Ortaöğretimde Sanat Tarihi Programları ve Şura Kararları

Milli eğitimin içerisinde hiç kuşkusuz sanat tarihi eğitimin olması önem arz etmektedir. Cumhuriyet Türkiye'sinde, yeni kurulan ulusun, ulusal bilinç oluşturmasında sanat tarihinin dolayısıyla milli kültürün yeri yadsınamaz. Bu nedenle cumhuriyetin ilerleyen yıllarında kurulan şuralarda ya da komisyonlarda (Milli Eğitim Şuraları- Orta Öğretim Sanat Tarihi Ders Programı Oluşturma Komisyonu) tartışılmış ve öneriler doğrultusunda çalışmalar yapılmıştır. 1943 yılına değin sanat tarihi programlarına rastlanmasa da 1921 tarihli 1. Maarif Kongresinde, Muhsin Adil Binal, liselerde 'Sanat Tarihi ve Türk Tefekkür Tarihi' dersinin okutulacak dersler arasında olması gerektiğini söylemiştir (TCMV, 1991: 236, Akt: Altuner, 2007: 162). 1943 tarihli II. Milli Eğitim Şurasında 7. Maddeye göre liselere sanat tarihi dersi konulması önerisi yer almıştır (http://ttkb. meb.gov.tr. Erişim: 13.07.2015). 1949 yılına değin sanat tarihi dersi, resim-iş dersleriyle birlikte verilmiştir. 4. Milli Eğitim Şurasında oluşturulan yeni haftalık ders çizelgesi ancak 1952'de uygulanmış ve sanat tarihi dersleri bağımsız olarak ilk kez verilmiştir. 1952 tarihli karar 1957 yılında değiştirilerek 1991 yılına değin devam etmiştir (Altuner, 2007: 162). 1957 yılında Fen ve Edebiyat şubeleri ikinci sınıftan itibaren ayrılmıştır. Bu düzenleme içinde sanat tarihi dersi ayrı bir ders olarak verilmeye başlanmıştır. 1957 tarihli Tebliğler dergisi (C. 20S. 976)'nde sanat tarihi müfredat programı hazırlanmış ve 1987 yılına kadar uygulanmıştır (Altuner, 2007: 163). VII. Milli Eğitim Şurasında 1961 yılında bu şuraya hazırlık için oluşturulan "Güzel Sanatlar Komitesi" nin yazdığı raporda, lise öğretim programında sanat tarihi dersinin yer almasının olumlu olduğu, ancak programın yenilenmesi gerektiği belirtilmektedir (Akt: Gönültaş, 2005: 19, Alakuş, 2003). Güzel Sanatlar Komisyonunun hazırladığı raporda güzel sanatlara ilişkin belirlemeleri şöyledir:

> "Cehalet, gericilik, iptidailik ve çirkinlikle savaşta başarı, eğitimde teknik ile birlikte Güzel Sanatlara da yer vermekle mümkündür. Cemiyetimizin çağdaş medeniyet seviyesine bir an önce ulaşması için ruhlarda olan özlemi gerçekleştirmede, memleketimizin bütün imar işlerinde şehirlerimizin kurulmasında, kaliteli endüstri imalatında en verimli döviz kaynağı olan turizm işlerinde tam başarıya ulaşmada kültürün ve güzel sanatların son derece önemli payı malumdur" (Gönültaş, 2005: 20).

1974 tarihli Milli Eğitim Şurasında 36 sayılı kararla liselerde 1-3 yıl süreyle seçmeli olarak sanat tarihi derslerinin edebiyat kollarında 1'er saat olarak verilmesi uygun görülmüştür (http://ttkb.meb.gov.tr.Erişiöm: 13.07.2015). 1987 yılında yapılan Gebze Semineri ile lise eğitiminde önemli değişikliler yapmış ve liseler Fen, Edebiyat, Sosyal Bilimler olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Çoğalan seçmeli derslerin yanında sosyal ve edebiyat kollarında sanat tarihi dersleri 3'ten 4'e çıkarılmıştır (Altuner, 2014: 47). 1988 tarihli XII. Milli Eğitim Şurasında milli kültür ve değerlerinin korunmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Sanat tarihi, resim ve müzik programlarının Türk ve İslam Sanatları bilgisini de içine alacak ve buna uygun bir sanat kültürü kazandıracak şekilde yeniden düzenlenmesi kararı alınmıştır (Gönültaş, 2005: 21). 1991 yılında Türk Eğitim sistemini geliştirmek amacıyla birçok uzman öğretmen ile bilim adamının yer aldığı Özel İhtisas Komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyon 1991 yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde toplanan, "Sanat Tarihi Program Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu" 1 Bilim Uzmanı, 2 Alan Uzmanı, 2 Bakanlık elemanı ve 3 olan öğretmen üye sayısıyla (Demirağ, 2007: 73), lise ve dengi okullarda II. ve III. Sınıflarda okutulmak üzere yeni bir sanat tarihi ders programı hazırlamışlardır (Altuner, 2007: 164). **(Bkz.Ek.1** *1991 tarihli Talim Terbiye Kurulu Kararı***)** Bu komisyonun kararları 2012 yılına kadar uygulanmış ve bu tarihte yeni bir Ortaöğretim Sanat Tarihi Komisyonu kurularak yeni kararlar alınmış ve bu kararlar uygulanmaya başlanmıştır. 1996 yılında lise programlarında değişikliklerle sanat tarihi dersi alan seçmeli ders haline gelmiş ve lise dengi okullarda ikinci sınıflarda iki saat olarak işlenmiştir. 1998 yılında sanat tarihi dersi sosyal bilimler alanında ikinci sınıfta haftada 2 saat, Anadolu liseleri ve yabancı dil ağırlıklı liselerin sanat (resim) alanı ile güzel sanatlar liselerinin resim bölümlerinde on ve on birinci sınıflarda haftada 2 saat, sosyal bilimler, sanat (müzik), spor alanının on ve on birinci sınıflarında haftada 2 saat olarak yeni düzenleme yapılmıştır. Ortaöğretimin yeniden yapılandırılması çerçevesinde hazırlanan ortaöğretim haftalık ders çizelgeleri 2005-2006 öğretim yılından itibaren 9. sınıftan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere talim terbiye kurulunun 14.07. 2005 tarih, 193 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Bu düzenlemeyle liseler dört yıla çıkarılmıştır ve sanat tarihi dersi, fen liseleri, sosyal bilimler lisesi, imam hatip liseleri, Anadolu meslek liseleri, sağlık meslek liseleri, Anadolu teknik liselerinde ve tüm dengi

liselerde tamamen seçmeli ders haline getirilmiştir (Altuner, 2014: 55-56-57). 2012 yılında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında bir komisyon toplanmıştır ve bu komisyonun aldığı, 25.04.2012 tarihli ve 27 sayılı karar ile 1991 yılında getirilen, lise ve dengi okulların II. ve III. sınıflarında verilen sanat tarihi dersi programdan çıkarılmıştır **(Bkz. Ek.*2* *2012 tarihli Talim Terbiye Kurulu Kararı*)**. Günümüzde ise 2014-2015 eğitim ve öğretim yılı için Talim ve Terbiye kurulunun aldığı karara göre, genel ve özel ortaöğretim kurumlarında ortak ve seçmeli olarak alınacak sanat tarihi ders saatlerine, tezin sanat tarihi öğretimi bölümünde yer verilmiştir (http://ttkb.meb.gov.tr. Erişim: 08.09.2015).

Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk hedefleri arasında yer alan çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma amacının belki de en vazgeçilmez aracı eğitimdir. Mili eğitim hedefleri, gelecek nesilleri milli, ahlaki kültürel değerlerini koruyan; beden, ruh sağlığı bakımından dengeli; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirici, toplumunun refahını geliştirici amaçlarına uygun olmalıdır. Bu amaçlara ulaşmada hiç kuşkusuz sanat eğitimine, temel eğitimin her alanında yer verilmesi önemlidir. Zihinlerde yer etmiş boşa geçirilen zaman kavramının değiştirilmesi için, gelişmiş ülkelerin ne nedenli sanata ve kendi kültürel mirasına sanat tarihi yoluyla sahip çıktığı benimsetilmelidir.

Sanat tarihi uğraşları ve sanat eğitimi ülkemiz için çokta eski sayılamayacak bir alan iken batılı devletler, ilk çağ antikitesini ve Rönesans hümanizmasının arkaizm, klasisizm ve gerileme kavramlarını dikkate alarak bunları biyografik anketler, betimsel kaynaklar ve kronolojik verilerle birleştirerek modern sanat tarihini daha 16. Yüzyıldan itibaren başlatmışlardır (Altet, 2011: 11). Detaylarını dünyada sanat tarihi eğitimi içerisinde vereceğimiz sanat tarihinin Batı'da ki gelişiminin, ülkemiz sanat tarihçiliği ile karşılaştırılması açısından önemlidir.

3.2. Dünyada Sanat Tarihi Eğitimi

Sanat tarihi, farklı bir görsel imge çözümleme yolu olarak kendi başına uzun bir tarihe sahiptir. Sanat tarihinde Rönesans'tan ve hatta bazı konularda daha da eski tarihlerden bugüne kadar bilim insanlarının, farklı farklı yollarla da olsa üzerine düşündüğü belli başlı konular bulunmaktadır (D'Alleva, 2015: 144). Birçok konuyu kapsamı içine alan sanat tarihini bir eğitim çatısı altında görmek Batı'da daha önce gerçekleşmiştir. İlkçağ filozoflarının tartışma ürünleriyle birikim kazanmaya başlayan ve ortaçağın dinsel motifleri içerisinde dağarcığını genişletmeye başlayan Avrupa, sanat tarihi eğitiminde öncü olmuştur. İlk çalışmalar

bilimselleşmiş okul eğitiminden ziyade, bu alanda çalışanlar tarafından yapılan etkinliklerden ibarettir. Durum böyle olsa da eğitimin temellerinin başlaması açısından önemlidir.

Antik dünya

Antik dünyanın belli başlı yazarları, bugünün modern dönem sanat tarihi uygulamalarının habercisi olarak sanatla örtüşen çalışmalarda bulundular. Yunanlı ve Romalı yorumcular, sanat yapıtlarının neden ve nasıl yapıldığını açıklamaya; farklı sanatçıların çalışmaları arasındaki farklılıklarını, toplumsal algılanışlarını ve yapıtların önemini kayda geçirmeye çalıştılar. Örneğin; Yunan heykeltıraş Polykletios (MÖ 460- 315) Sanat üretim sürecini, nelerin ideal sanatı oluşturduğunu bilimsel çalışmalarla kaleme almıştır. (Bunların çoğu günümüze ulaşmamıştır) Romalı devlet adamı ve akademisyen Yaşlı Plinius (Pliny the Elder MS 23-79)' da sanat hakkındaki en önemli antik metinlerden birini kaleme almıştır. Bu 37 ciltlik "Doğa Tarihi" bütün dünyanın yapıtlarını ayrıntılı olarak açıklamıştır. Bu noktada Winckellman'ın "Antik Çağ Sanat Tarihi" (1764) kitabının modern sanat tarihi açısından önemi göz önünde bulundurulduğunda Yaşlı Plinius'un bu çalışmasının o zamanlar için ne kadar önemli olduğu tahmin edilebilmektedir. Plinius bu çalışmasında Roma'da kendi dönemindeki sanat çalışmaları ile belli başlı sanatçılarını ayrıca yunan heykeltıraşlarını ve ünlü sanatçıların kariyerlerini anlatmıştır. 34. kitabının 19. bölümü 5. yüzyılın Yunan heykeltıraşlarına aittir.

> "En ünlü sanatçılar çağını bir yana ayırdıktan sonra, en seçkinlerini şöyle bir gözden geçireceğim. Bu sanatçıların en ünlüleri farklı çağlarda doğsalar da her biri Amazonlar yetenek sınavını ayrı ayrı vermişlerdir. Bu heykeller Efes'teki Diana Tapınağına adandığında, hangisinin daha iyi olduğunu belirlemeyi sanatçıların kendi yargılarına bırakmak gerekecekti… bununla birlikte uzlaşı sonucunda karar verilecek olan sıralama şöyledir. Birincilik Polycletus'a, ikincilik Phidias'a, üçüncülük Cresilas'a, dördüncülük Cydon'a ve beşincilik Phradmon'a verildi. Olimpialı Jupiter'den başkasının yanına yanaşamadığı Phidias, Minerva heykelini fildişine oydu… Agelades'in öğrencisi olan Sicyonlu Polycletus, yüz yeteneğe bedel oluşuyla dikkat çeker. Efemine bir gencin heykeli olan Diadumenos' ve erkeksi dinçlikle dolu olan bir gencin Doryphoros'u diye adlandırdığı heykeli yaptı" (D'Alleva, 2015: 145)

Bu dönemde Efes, Delfi ve Olimpia ile diğer öteki şehirlerden sanat ürünleri toplanmaya ve biriktirilmeye başlanmıştır. Bu eşyaların dökümleri Heredotos'ta bulunmaktadır. Heredotos bu eserleri estetik özellikleri ve ölçüleri ile tanımlamaktadır. Ayrıca Roma imparatorluk döneminde sanat eserlerini tanıtan yazılar yazmak moda haline gelmiştir. Philostratus ve oğlu Calistratus o dönemlerde yapılmış çeşitli tablo ve heykelleri tanıtan yazılar yazmıştır (Mülayim, 1983: 86-87, Akt: Yılmaz, 2008: 34). Marcus Vitrivius MÖ. 1. Yüzyılda "Mimarlık Sanatı" adlı bir kitap hazırlamıştır.

Kitabında Döneminin ve öncesinin sanat eserlerini değerlendirmiştir. Aynı yüzyılda Yaşayan Cornelius Nepos ise ünlü ressamların biyografilerini kaleme almıştır. Erken Hıristiyan dönemi teoloğu Aziz Agustine (354-430) bir felsefeci olarak dinsel imgelerin özgün ve etkileyici kavranışını geliştirebilmek üzere klasik eğitiminden yararlanmıştır. Platon'un estetik geleneğinden yararlanmıştır. Ona göre güzellik içkindir ve bakanın gözlerindedir ve ruhlar üstü olarak tanrıdan gelmektedir. Bu dinsel açıklama geleneği ortaçağ dünyasında da kendisine yer bulacak ve kilisenin etkisinde gelişecektir. Kilise bir anlamda ikonolojiyi kullanarak insanların, okuma yazma bilmeden de görsel imgelerle kutsal kitabı dolayısıyla tanrıyı anlayabilecekleri fikrini savunmuştur. Kilise duvarlarında bu denli görsel tasvirlerin sıkça yer alması bunun sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Karanlık dönem inanış ve adlandırmalarının aksine ortaçağ Avrupası aslında müthiş bir sanatsal verimlilik çağıdır ve sanata yönelik büyük tartışmalara yol açmıştır. Unutulmamalıdır ki bir yerde bir konunun tartışmaya açılması onun daha fazla gelişimine zemin hazırlamaktadır (D'Alleva, 2015: 144-146).

Ortaçağ

Sanat hakkındaki dinsel yazıların çoğu tarihsel konuları ele almaz, özellikle maneviyatın geliştirilmesinde kullanılır. Bazı kilise yetkililerinin putperestliği tetikliyor diye 8. ve 9. yüzyıllarda sanat yapıtlarını yok etme çabası ilginç bir biçimde sanatın doğası ve anlamı üzerine birçok açıklayıcı yorumlar ortaya çıkarmıştır. Saint-Denis' deki Fransız kilisesini Gotik tarzda yeniden restore eden Abbot Suger (1081-1151) manastırın süslemelerini savunmak için bir sanat kuramı geliştirmiştir. Aquinalı Thomas (1225-1274) kiliselerde resmin gerekliliğini savunmuştur. Resim, okuması olmayanlar için dinsel düşünceyi gözler önüne getiren, sadakat duygularını geliştiren bir olgudur. Yazarların birçoğu, iki temel "hac mekânı" olan "Roma ve Kutsal Topraklar" üzerinde durmuş ve rehberlik kitapları yazarak bilinçli olmasalar da sanat eleştirisi ve sanat tarihi yazmışlardır. Eserlerinde, sanat ve mimari hakkında geniş yorumlara yer verdikleri bilinmektedir. 14. Yüzyılda Filippo Villani, antik çağ ustalarından başlayarak sanatçıların kişiliklerini ve sanatsal özelliklerini anlatan eser yazmıştır. Aynı yüzyılda Lorenzi Ghiberti (1378-1455) "*Commentarii*" adlı eserinde antikçağdan kendi dönemine kadar sanatın gelişimini sistematiğini inceleyerek bu alanda bir ilk olmuştur (Akt: Yılmaz, 2008: 3, Mülayim, 1983: 86-87).

Rönesans

Rönesans yazarları ilgilerini yeniden klasik çağa (Greko-Romen döneme) ve sanatsal yaratıma yöneltti. Bunların en ünlüleri Giorgio Vasari'dir (1511-1574). Michelangelo'nun öğrencisi olan mimar, ressam ve sanat koleksiyoncusu gerçek anlamda sanat tarihi çalışmacısı olarak kabul edilir. "Sanatçıların Yaşamı" (*Lifes of the Artists*) adlı kitabı, ilk kez 1550 yılında çıkmış,1568 yılında genişletilmiş basımıyla yayımlanmıştır. Bu, İtalyan sanatının tarihi üzerinedir ve sanatçının, zanaatkârdan esin kaynağı olan bir yaratıcıya dönüşümünü anlatır (D'Alleva, 2015: 147). 1553 yılında Medici Sarayının yeni esin kaynağı olan Vasari, 1562 yılında resim akademisini kurar. Vasari'nin modernliği Ortaçağ'dan Michelangelo'ya kadar sanata uygulanan evrimci ve gelişmeci vizyonuna bağlıdır (Altet, 2011: 11). Vasari'yi sanat tarihçisi yapan şey yalnızca sanatçılar hakkında yazdığı biyografiler değildir. Onun şemasına göre, 14. Yüzyıl İtalya'sında sanatın "*re nasceresi*" (yeniden doğuşu) söz konusuydu (Rönesans sözcüğü de buradan gelir) (Minor, 2013: 97). Rönesans akademilerin de sıklıkla açıldığı dönemdir; ancak mimar ve heykeltıraşlar için bir akademi fikri, ancak 16. Yüzyılda şekillenmiştir. Akademiler, sanatçıların statüsündeki ve sanatsal anlayışındaki toplumsal-düşünsel değişikliklere dayanıyordu. Akademinin eğitim sistemi, hem insanileştirici hem de toplumsal güçleri içeriyordu. Ayrıca sanatçıyı yetiştirmektense eğitmek fikri Batı'da yine Rönesans'ın buluşudur. Aslında sanatçılara yönelik, formel eğitime dayalı akademi, yani az çok modern anlamda bir sanat okuluna veya bir üniversitenin güzel sanatlar bölümüne denk düşen bir yer, Vasari ve Toskana Grandükü I. Cosimo'nun ortak çabasıyla kurulmuştur (Minor, 2011: 29). 16.yüzyılda Roma'da kurulmuş olan akademinin de benzer bir öyküsü vardır. Accademia di San Luca, Floransa Enstitüsüyle hemen hemen aynı temeller üzerine inşa edilmiştir. Kurucuları, sanatçıların toplum içindeki konumunu geliştirmeyi, sanatçıları lonca sisteminin etkilerinden özgürleştirmeyi, sanatsal yaratım için düşünsel birikim oluşturmayı amaçlamıştır (Minor, 2011: 29).

17. ve 19. Yüzyıllar

XVII. Yüzyılda estetik ölçütlere bağlı olarak okullara göre sınıflandırma eğilimi de güçlenir. İtalya'da G. Bellori Ressamların Yaşamları (1672) adlı yapıtını yayınlar. Fransa'da yüzyılın sonlarına doğru Andre Felibien sekiz ciltlik Antik ve Modern (D'Alleva, 2015: 150), ile En İyi Eski ve Yeni Ressamların Yaşamları ve Yapıtları Üstüne Konuşmaları' nı (1666-1688) ve Roger de Piles de Ressamların Kısa Yaşam Öykülerini (1699) ve İlkelerle Resim

Derslerini (1708) yayınlar. O dönemde hepsi üslupları ayırmanın ölçütlerini aramaktaydılar (Altet, 2011: 12). Felibien'e göre en mükemmel sanatçı, hayatının çoğunu Roma'da geçiren Fransız Nicolas Pousin'dir (1593/4-1665) (D'Alleva, 2015: 150). 17. Yüzyılın en önemli akademik fenomeni, Fransa kralı XVI. Louis'in 1648'de Jean Baptiste Colbert'e açtırdığı Academie Royale de Peinture et de Sculpture'nin kurulmasıydı. Kral her şeyde olduğu gibi kültürde de baskın olmayı istiyordu. Academie geleneksel bir eğitim anlayışıyla Antikitenin sanatçılarına Raffaello'nun sanatına, Nicolas Pousin'in sanatına bakmaya teşvik edilir. Öğrenciler büyük ustaların eserlerini taklit ederek çizerler, Batı kültürü ile ilgili dersler alırlardı vs. 17. yüzyılın sonları ve 18. yüzyılın başlarında, güncel sanat tarihi ve sanat eğitimiyle ilgili olarak gelenekten kaynaklanan iki akademik mesele daha vardı. Bunların birincisi, tartışmalara (çekişmeler) duyulan ilgi; ikincisi ise, halka açık sergiler düzenlenmeye başlamasıydı. Sanat ürünlerinin geniş kitlere hitap etmesi bir sanat pazarı oluşturacak bundan kar sağlayan sanatçılar daha çok eser üretmeye başlayacaklardır. Sanat ürünlerine bu denli ilginin artmış olmasına paralel olarak müzeler ve galeriler eserleri sergileme yarışına gireceklerdir. 1737 yılından itibaren adına Salon denilen üç haftalık sergiler açılacaktır. Academie'nin açmış olduğu bu sergilere Salon denilmesinin nedeni ilk olarak Louvre Sarayının Apollon Salonunda yapılmış olmasıdır ve bu salonlar modern sanat sergisinin başlangıcı kabul edilir (D'Alleva, 2015: 33-35). 18.yüzyıl boyunca sanat üzerine yazanlar, yeni değerlendirme sistemleri yaratma çabasıyla Vasari'nin modelinden uzaklaşmaya başladılar. Avrupa'da modern üniversitelerin kurulmasıyla sanat tarihi, sadece sanatçıların ve uzmanların alanı olmaktan çıkıp felsefe, tarih ve arkeoloji gibi yerleşik akademik disiplinler arasına girdi. Sanat tarihinin bilim olarak yenilenmesi, eskinin özel bir alanı olarak kalmış olan arkeolojiyle birlikte olacaktır. Uzun süre Papalık etkisinde kalmış olan J.J Winckelmann (1717-1768) (Altet, 2011: 13) sanat tarihinin yeni akademisyenlerinin en iyisidir (D'Alleva, 2015: 154) ve Winckelmann Barok üsluptan tamamen koparak Antik mirası, özellikle Grek mirasını savunur. Kataloglar düzenler ve yapıtları doğrudan incelemek üzere seyahatlere çıkar (Altet, 2011: 12). Batıda kökeni Ortaçağa dayanan üniversite geleneği, çok yakın bir zamana kadar sanatçıyla ve sanat tarihiyle doğrudan ilgilenmemiştir. 18. yüzyılın sonuna gelindiğinde Almanya'da, büyük ölçüde Arkeolojiye ve eski çağlara duyulan yeni ilgiye bağlı olarak bugün anladığımız anlamdakine az çok yakın biçimde sanat tarihi çalışmaları gelişmeye başladı. "Sanat Tarihi" deyimine ilk kez J.J. Winckelmann'ın 1764 tarihli *"Geschichte der Kunst des Altertums"* kitabında rastlarız. Sanat tarihinin ilkelerinin belirlenmesine yönelik ilk girişim ise Karl Friederich Van Rumohr'un 1827'de "*İtalienische Forschungen* "(İtalyan Araştırmaları) kitabında yer almaktadır. Tam zamanlı sanat tarihi profesörlüğünün temelleri 1813'te

Göttingen'de atılmış ve bunu takiben Almanya İsviçre ve Avusturya'da üniversitelerde sanat tarihi kürsüleri kurulmuştur (Minor, 2012: 37). Türkiye'de ilk açılan arkeoloji ve sanat tarihi kürsülerinin Almanya ve Avusturyalı profesörler tarafından oluşturulması da bu ülkelerin sanat tarihi çalışmalarında öncü olduklarını ispat eder vaziyettedir. Alman Profesör H. Bossert İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nün başına getirilmiş, aynı üniversitenin sanat tarihi kürsüsü Avusturyalı Profesör Ernst Diez tarafından kurulmuştur. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi de Alman asıllı Prof. Dr. Katherina Otto-Dorn tarafından kurulmuştur. Akademi geleneğine dair yayımlanmış en iyi çalışmayı kaleme almış olan Nikolaus Pevsner, "Sanat Tarihçisi ve Sanat Tarihi Profesörü" olarak tanımlayabileceğimiz ilk kişinin Berlin'deki Sanat Akademisinden Franz Kugler olduğunu iddia eder. 1833' te göreve getirilmiş olan Kugler 1837'de "*Handbuch der geschicthe"* (Resim Tarihi El Kitabı), 1841-2' de de "*Handbuch Kunst geschicthe"* (Sanat Tarihi El Kitabı) kitaplarını yazmıştır (Minor, 2012: 37). 19. yüzyılın önemli sanat tarihçilerinden birisi de İsviçreli tarihçi Burckhardt'tır. Yazılarını Almanca yazan Burckhardt siyaset tarihiyle sanat tarihini uzlaştırmaya çalışır. Özellikle ünlü yapıtı "*İtalya'da Rönesans Döneminde Uygarlık"* ta (1860) kültür tarihini ya da Kulturgeschichte'yi ön plana çıkarır (Altet, 2011: 14). Bizim anladığımız anlamda sanat tarihi Burckhardt ile başlamıştır. 1930 yıllarda Yahudi akademisyenler göçe zorlanana kadar Almanca konuşan ülkeler sanat tarihi alanında lider konumdaydılar. Bu akademisyenlerin çoğu Amerika'ya göç etmiştir (Minor, 2012: 37). Özellikle bu tarihten sonra Amerika sanat alanında öncü devlet olmaya başlamıştır. Birçok üniversitede kendi sanat galerileri, müzeleri açılmış ve kültür sanat etkinlikleri artmaya başlamıştır. Bu noktada Amerikan kuşkucu sanat tarihi yaklaşımıyla, Alman felsefi temellere ve farklı disiplinlere dayalı sanat tarihinin kesiştiğini görürüz. Bu durum sanat tarihi eğitimin daha iyi yere gelmesinde önemli yer tutar. Alman Sanat Tarihi disiplini oldukça köklü bir geleneğe sahiptir ve disiplinler arası bir özelliği vardır. Almanya'da Sosyoloji, Ekonomi, Psikoloji, Dil bilim, Filoloji, Tarih ve özellikle de Felsefe alanındaki fikirler sanat tarihi üzerinde etkili olmuştur. Amerika'da sanat tarihi, olguları saptama konusunda son derece gelişkin tekniklere sahiptir; kim, neyi, ne zaman, nerede yapmıştır? Niçin, neden gibi metafizik veya mistik tınılı sorular sorarak kuşkucu Amerikan geleneğini oluşturmuşlardır (Minor, 2012: 41). Bu da sanatın dolayısıyla sanat tarihinin özünü bulmada kullanılan bir yöntemdir. Amerikan nesnelliği ve pratikliği, Alman kuram tutkusuyla birleşti. Erwin Panofsky bunu şöyle açıklamaktadır:

> "Zaman ve mekan kısıtlamaları olmadan, sanat tarihiyle dolayımsız ve kalıcı bir şekilde karşılaşmak, gençliğe özgü maceraperestlikle hayat bulan bir disiplinin gelişmesine katkıda bulunmak, belki de göçmen akademisyenlerin Amerikan sanat tarihine sağladığı en büyük kazançtı. Buna karşın prensipte soyut düşünceye güvenmeyen Anglosakson pozitivizmiyle tanışmak- ve bazen de çatışmak-da göçmen akademisyenler için bir kazanım oldu" (Minor,2012: 41).

İngilizce konuşan ülkelerde sanat eğitimine ilk olarak Oxford ve Cambridge gibi üniversitelerde ve Universty College London'da (Koleksiyoncu Felix Slade'in 1868'de Sanat Profesörlüğünün temellerini atmıştır) rastlarız. John Ruskin gibi ünlü sanat tarihçileri burada görev yapmıştır. Ruskin ABD'de sanat tarihinin gelişimine katkı sağlamıştır. Amerika'da sanat tarihi eğitiminin yerleşik hale gelmesi, Harvard, Yale ve Princeton üniversitelerinde gerçekleşmiştir. Daha sonraları Ivy Leauge okullarının yanı sıra, 1852'de Michigan Üniversitesinde, 1853 'te Vermont Üniversitesinde ve 1856'da da College of the City of Newyork' ta sanat tarihi bölümleri açılmış, sanat tarihi dersleri verilmeye başlanmıştır. Amerika'da Harvard Üniversitesinde sanat tarihi müfredatının oluşturulmasında en büyük etken Charles Eliot Norton'du. Norton'un sanat tarihindeki ünü, sanat tarihinin akademik ve eğitimsel amaçlarının belirlenmesinde etkili olmuştur ve etkisini hala korumaktadır (Harvard'da ona ithaf edilmiş birçok önemli ders bulunmaktadır). 1874 yılında Harvard Üniversitesi rektörünün profesörlük teklifini kabul eden Norton'un dersleri oldukça popülerdir ve Norton, sanat tarihi derslerinde sanat uygulaması eğitiminin olması gerektiğine inanıyordu. Ancak daha sonra uygulamaya geçecek ders programlarında uygulamalı derslere katılımın, uygulama içermeyen derslere nazaran daha az olduğu gözlenmiştir. Norton Antik Yunan Sanatı, Venedik Sanatı ve İtalyan Rönesans Sanatı derslerini vermiştir. 1864 yılında Yale Üniversitesinde güzel sanatlar okulu açılmış; ancak ilk yıllarında sanat tarihine yer verilmemiştir. Amerika'da yüzyılın başlarında erkek kolejlerinden çok daha fazla sayıda kız kolejlerinde sanat tarihi ve uygulamalı sanat eğitimi verildiği bilinmektedir. Sanat tarihi disiplini sanat yapıtlarını, tarihsel anlamda ele alan Arkeoloji ve Klasiklerden ayrı olarak tanımlamaya çalışmıştır. 20.yüzyılın sonuna doğru ABD'de hem devlet üniversitelerinde hem de özel üniversitelerde sanat tarihi dersleri veriliyordu. Temelde iki yaklaşım vardı: Birincisi, genelde haftada üç kez, birer saatlik derslerden oluşan ve kronolojik sırayı takip eden, giriş niteliğindeki dersler, ikincisiyse, kronolojik sıra olmaksızın büyük sanat yapıtlarını üslup, önemli fikirler ve tipik sanatsal meseleler ışığında inceleyen derslerdi. Bu dönemde, Amerikan yüksek eğitiminde güzel sanatları inceleyen F.F Frederick üniversite öğrencileri için sanat tarihi çalışmalarının mahiyetini şöyle açıklamaktadır (Minor, 2013: 36-39):

> "Öğrencilerin amacı… güzel sanatlar hakkında bilgi sahibi olmak, fiilen uygulamayı düşünmeksizin güzel sanatları sistematik bir şekilde bütünüyle kavramaktır. Dolayısıyla, üniversitelerin amacı da, pratik hayatın meselelerinden mümkün olduğunca uzakta, öğrencileri bu yüksek düşünce biçimine-saf matematikten söz ederken saf terimini kullandığımız anlamda kullanacak olursak saf güzel sanatı incelemeye- teşvik etmektir." (Minor, 2013: 39).

20. yüzyılda, 19. yüzyılın geleneklerinin mirasçıları ve öğrencileri, bu gelenekleri çeşitli yönlerden inceleyerek sanat tarihi için özgün bir yöntem oluşturmuşlardır. Sanat tarihi bu dönemde Antropoloji, Sosyoloji gibi diğer akademik disiplinlerle ya da Marksizim, Freudçu Psikanaliz gibi kuramsal yaklaşımlarla daha fazla etkileşime girmiş ve kapsamını genişletmiştir. Bu dönemin ünlü sanat tarihçilerinden birisi de Ernst Gombrich'tir (1909-2001). Memleketi Viyana'da sanat tarihi çalışan Gombrich, 1956 yılında Nazi işgalinden önce İngiltere'ye gitmiştir. Gomgbrich, "Sanatın Ekolojisi" olarak adlandırdığı imgelerin toplumsal bağlamıyla ilgilenmiştir (D'Alleva, 2015: 158-159). 1958'de James Ackerman bir kongrede, sanat tarihinin daha önce hiç olmadığı kadar çok ulusalcı sanatçı ve sanat tarihçisi yetiştirmesi hakkında şöyle der: " Sanat pratiği, tarih ve estetik, üniversite eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır ve eskinin kıyıda-köşede kalmış uğraşıyken artık saygın disiplinler olmuştur". İngiliz- Avusturyalı sanat tarihçisi E.H. Gombrich, Berlin Üniversitesinde 1930'da Heinrich Wölfflin'in verdiği derslerin, büyüleyici, hatta izleyeni neredeyse hipnotize eden dersler olduğunu belirtir. Wölfflin bir yandan ders anlatırken bir yandan da öğrencilere iki sanat yapıtın slaytını gösterir ve daha sonra, iki imge arasındaki üslupsal benzerlikleri ve farklılıkları tartışır. Bu dönem, artık teknolojinin nimetlerinden faydalanma zamanıdır. Dünyanın her hangi bir yerindeki sanat yapıtını fotoğraflama ve diyapozitif ile slayt haline getirme, sanat tarihi derslerinin daha ilgi çekici olmasını sağlamıştır. Sınıflar anlık, kişisel ve sürekli yenilenen bir müzeye dönüşmüştür (Minor, 2013: 44-45). 20. yüzyılın ortalarında, sanatın toplumsal tarihi, sanat tarihinde yeni bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde sanatsal uzmanlığa odaklanmak yerine toplumda sanatın işlevi, sanatçı ve hami ilişkisi, yapıt için gerekli olan motivasyonun kaynakları ve yapıtın genel izleyici tarafında kabulü gibi sosyo-ekonomik kaygılar ile ilgilenmişlerdir (D'Alleva, 2015: 159). Ünlü yazar H. Read, sosyal sınıflardan bahsederek sanat olgusunun zengin içeriğinin antropoloji ve psikolojinin verilerine dayandığını söylemektedir. Sovyet devriminin yaşandığı Rusya'da N. Buharin (1888-1938) sanat tarihini, emekçi sınıfların ağırlıkta olduğu bir bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Yine bu dönemde Dvarok'un öğrencisi olan A. Hauser, 1951'de yazdığı *A Social History of Art* adlı eserinde ve F. Antal'ın 1947 tarihli *Florentine Painting and Its Social Backgroung* adlı eserinde; sanatla insan arasındaki ilişkilerin çözümünü toplumda arayan yaklaşımla sanat sosyolojisini kurmuşlardır (Altuner, 2014: 35). 1970 sonrası sanat

tarihinde büyük ölçüde değişimlerin başlangıcıdır ve yeni sanat tarihi olarak adlandırılır. Yeni sanat tarihçilerine göre sanat tarihi disiplini, biçimsel çözümleme ve sanatsal uzmanlıkla o kadar iç içeydi ki tamamen betimleyici bir hale gelmiş, sanat pazarına çalışan hizmet sektörüne dönüşmüştü. Yeni sanat tarihçileri, sanat tarihini eleştirel kuramla, politik ve ideolojiyle toplumsal bağlam olarak sanat içinde değerlendirmeye başlamışlardır. Marksizm, feminizm, Psikanaliz, Yapısalcılık ve Post Yapısalcılıkla yakın ilişki kurmuşlardır. 1970 sonrası, özellikle Linda Nochlin'in *Neden Büyük Kadın Sanatçı Yoktur* makalesiyle Feminist sanat tarihçiliğine tanıklık eder. Bir yandan da Batılı sanatın dışına açılmaya başlayan sanat tarihçileri, Afrika, Amerika, Asya Pasifik sanatlarını inceleme alanı olarak ele almışlardır. Yüksek sanat denilen, iyi eğitilmiş sanatçılar ile geniş alanlara kayan sanat tarihçileri Alt, Naif, Folk, Yerel ya da Popüler sanata da yönelmişlerdir (D'alleva, 2015: 162-164). 1980'ler Modern Sanat Tarihinin yüzüncü yıl dönümüne karşılık gelir. Bu yüzyıl pek çok sanat tarihi sorununa getirilen açık çözümlemelere tanıklık etmiştir. Dönemler, kaynaklar ve hamiler sınıflandırılmış, ünlü sanatçıların eserleri tartışılmış, üslup ve içerikle ilgili sorulara belli aralıklarla cevaplar bulunmuştur (Holly, 2012: 24-25). 20. yüzyılın gelenekçi karşılaştırmalı sanat tarihi eğitimi 21. yüzyıl başlarında da baskınlığını sürdürmektedir. Görsel yardımlar olmasaydı çoğu sanat tarihçisi, ders verirken iyi aydınlatılmış sınıflarda sıkıntılı zamanlar geçirmek zorunda kalırlardı (Minor, 2013: 44-45).

Görüldüğü gibi Batı'daki sanat tarihinin gelişimi, insan düşüncesinin kat ettiği aşamalara göre bilimsel kimlik kazanmıştır (Altuner, 2014: 35). Her eğitim alanında ve disiplinde kurumsallaşmış eğitimin önemini bildiklerinden, başta akademik araştırmaların merkezi olan üniversitelerde sanat tarihi eğitimine yer vermişlerdir. Sanat tarihi eğitimi kuşkusuz sadece akademik ortamda alınan eğitimle sınırlı değildir. Bunun için Batılı devletler eğitimin ilk basamaklarından itibaren sanat tarihine önem vermişlerdir. Almanya'da öğrencilere 6. sınıftan başlayarak Güzel Sanatlar Eğitimi verilmekte ve bu eğitimin içerisinde sanat tarihi ile ilgili konular işlenmektedir. Ayrıca mesleki eğitim okullarının yanı sıra diğer liselerde de güzel sanat dersleri içinde sanat tarihi eğitimi verilmektedir. Fransa'da okul öncesi eğitimde ve ilkokulda sanat tarihi konuları sanatsal mirasa duyarlılık kazandırmak amacıyla verilmektedir. Bireysel ve sınıf koleksiyonları hazırlanarak "sanat eseri" kavramına giriş yapılması sağlanmaktadır (Altuner, 2014: 57-67). Ortaöğretimin değişik kademe ve sınıflarında sanat tarihi dersleri işlenmektedir. Fransa özel sektör dışında tüm üniversitelerde olmasa da, sanat tarihi üniversite eğitiminin her düzeyinde vardır. Bazı üniversitelerde gerçek anlamda sadece tarih eğitimi içinde kalan öğretim, ilk iki yıldan sonra lisans, master ve

doktora düzeyindedir. Mimarlık ve sanat eğitimi veren okullarda sanat tarihi eğitimi vardır. Ecole des Chartes'ta arşiv koruma eğitimi ile arkeoloji bünyesi içinde bir sanat tarihi bölümü vardır. Collége de France ve Ecoles des Hautes Etudes ise uzmanlık eğitimi verir. Sanat tarihinde öğrenci özel dosyalar biçiminde kişisel araştırmalarla tanışır ve bu çalışmalar tez, bilimsel makaleye dönüşür (Bilgin, 2010: 64). İtalya da teknik liseler sanat tarihini klasik lise eğitiminde verilen paralellikte işlerken öğretmenler geometri, plan, rölyef ve perspektif gibi sanatsal teknikleri öğretirler. Güzel sanatlar liseleri sanat tarihini detaylı bir biçimde işlerken atölye çalışmalarına yer verir. İtalya'da güzel sanatlar akademilerinde farklı disiplinlerin olduğu sanatsal dersleri üç yıl aldıktan sonra, iki yıl süren yüksek lisans programlarını kendi alanlarında ihtisas yapmak için bitirmek zorundadırlar. Eğitim süresince sanat tarihi ve estetik gibi dersleri alan öğrenciler ise isterlerse yüksek lisans yapabilirler. Lisans öğrencileri liselerden, çevrenin de etkisiyle sanat tarihi açısından oldukça donanımlı bir şekilde gelirler ve heykel, resim, seramik ve estetik gibi dersleri alarak vizyonlarını genişletirler (Uçar, 2007: 85-87).

Sonuç olarak sanat tarihi eğitiminin Türkiye ile kıyaslandığında diğer ülkelerde (Almanya, İtalya, Amaerika) daha erken tarihlerde başladığını söyleyebilmekteyiz. Sanat tarihi eğitiminin kişisel gelişime katkılarının yanı sıra, toplum algısını olumlu yönden etkileyen, bireyleri ortak kültür bilinci şemsiyesi altında toplayan özelliği vardır. Sanat tarihinin bu özellikleri, vazgeçilmez bir eğitim disiplini olma gerekliliğini göstermesi ve Batılı devletlerin bizden önce bunun önemini fark ettiklerini gözler önüne sermesi açısından aktardıklarımız önemlidir.

4. TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KAVRAMININ GELİŞİMİ

Bu bölümde yükseköğretim kurumlarının Türkiye'deki gelişimine yer verdikten sonra Türkiye'de yükseköğretimin idare merkezi konumunda bulunan yükseköğretim kurumunun kısacası YÖK'ün Türkiye'de kuruluşuna ve yaptığı çalışmalara değinilecektir. İlk, orta ve yükseköğretim hiyerarşisinde en üste bulunan yükseköğretim kurumlarının varlığı, ülkelerin milli siyasetlerinin ve gelişimlerinin en önemli kademelerinden birisi olduğu gerçeğiyle, bu bölümde yükseköğretimin Türkiye'de hangi aşamalardan geçtiğini aktarılacaktır.

4.1. Türkiye'de Yükseköğretim Kavramının Gelişimi

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden başlayarak her toplumda mevcut kültürel birikimin genç kuşaklara aktarılmasında eğiticilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçları çoğu kez ebeveynler yahut ailenin diğer fertleri üstlenmiştir. Eğitim alanı olarak belli bir mekân ve düzenden yoksun bu eğitim bireylerle sınırlı kalmaktan öteye gidememektedir. Ancak bu

saydığımız yöntemin, modern eğitim anlayışında pekte rağbet görmediği bir gerçektir. Çünkü toplumların gelişmeleriyle beraber eğitim verme alışkanlıklarının da değişmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamada iyi örgütlenmiş eğitim kurumlarının mevcudiyeti önem arz ederken, modern toplumların oluşmasında da bu iyi örgütlenmiş okulların katkısı azımsanmayacak kadar fazladır. Türklerde de özellikle geleneksel eğitim yöntemlerinin varlığı uzun zaman devam etmiştir. Ancak sonraları, yerleşik hayata geçmenin kültürel etkileriyle birlikte okul kavramının oluştuğu görülmüştür. Türk eğitim tarihinin gelişim evrelerini eğitim bölümünde verdiğimizden dolayı burada ayrıca değinilmeyecektir. Ancak genel eğitim içerisinde yer alan yükseköğretime ve özellikle de yükseköğretimin gelişim dönemlerine bu bölümde yer vereceğiz.

Yükseköğretim, orta öğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsamaktadır (Ada, 2011: 319). Yükseköğretim kurumları şunlardır:

1) Üniversiteler
2) Fakülteler
3) Enstitüler
4) Yüksekokullar
5) Konservatuarlar
6) Meslek Yüksekokulları
7) Uygulama ve Araştırma Merkezleri

Türkiye'nin yükseköğretim tarihi XI. yy.'da Bağdat'ta Selçuklular tarafından kurulan Nizamiye Medresesine kadar uzanmaktadır. Selçuklu beylerinin ve idarecilerinin eğitime verdikleri öneme eğitim bölümünde değinmiştik. Bu önemi gösteren en dikkat çekici ve özellikli eğitim kurumu, etkisini uzun yıllar sürdürecek olan, Vezir Nizamül-Mülk tarafından kurulan Nizamiye Medresesidir. Nizamiye medreseleri birçok yetişmiş bilim adamının bulunduğu, yükseköğretim veren bir eğitim kurumudur (Güven, 2010: 38). Bu medreselerde dini ve fenni bilimler birlikte verilmekteydi. Nizamiye medresesini önemli kılan bir durumda; medrese geleneğinin başlatılmasıdır. Selçuklu devletinin ardılı olan, bir diğer Türk devleti Osmanlılar tarafından da medrese geleneğinin ve kültürünün devam ettirilmesi bu güçlü geleneğin sonucudur. Çalışma prensipleri tesadüflere dayandırılmayan, kurumsal bir yapı şeklinde çalışan medreseler birçok ilim, bilim ve siyaset adamı yetiştirmiştir. Bir bakıma medreseler günümüz modern eğitim anlayışının başlangıcı olarak kabul edilebilir. Bundandır ki medreseler, sosyal devlet anlayışının icraatı olarak belirli bir zümreye değil de tüm

kesimlere eğitim verilmesi amacıyla açılmışlardır. Medreselerde rüştünü ispat etmiş bilim adamları yani müderrisler görev yapmaktaydı. Günümüzün profesörleri olan bu müderrislerin maaşları oldukça dolgundur. Ayrıca bilgili, dindar, toplumda itibar sahibi olan bu kişiler emekli oluncaya kadar hizmet verebilmekteydiler (Akyüz, 1989: Akt. Güven, 2010: 42-43). Selçuklu devletinin yıkılmasının ardından, çoktan Anadolu'yu yurt edinmiş olan Türkler, Osmanlı Devletini (1299) kurmuşlardır. Osmanlı eğitim sistemini anlamak, Cumhuriyet Türkiye'sinin eğitim anlamak için önemlidir. Çünkü Osmanlı eğitim kurumlarının çoğu miras olarak Cumhuriyet'e kalmıştır. Dolayısıyla Osmanlı yükseköğretim anlayışının Türkiye Cumhuriyet'inde nasıl devam ettiğini ve farklılaştığını anlamak açısından da önemlidir.

Osmanlı Devleti'nde bütün eğitim kurumları tek bir isim ve yapı altında yani medreselerde toplanmıştır. Medreseler, vakıf kurumu içinde teşkilatlanmış olmakla birlikte, öğretim görevlilerinin vakfiye şartları dikkate alınarak, merkezi idare tarafından tayin edilmektedir. Medreseler, yükseköğretim kurumu olarak kabul edilirse Osmanlı da ilk medreseler Orhan Gazi döneminde Bursa şehrinde kurulan İznik Orhaniye medresesidir. Daha sonraları; Bursa, Edirne ve İstanbul vilayetlerinde de medreseler kurulmuştur (Kılıç, 1999: 293). Osmanlı'da üniversitenin ilk açılışı ile ilgili olarak farklı tarihler verilmiştir. Bazıları medreseleri üniversite sayıp Fatih devrine kadar götürürler; bazıları ise Darülfünun'u ilk üniversite sayarlar. Tekeli'ye göre de Fatih dönemi dışında medreseler bilim ile ilgilenmemiş ve bilim ile uğraşanlar baskı altına alınmıştır. Osmanlı'da bilim alanında bir sıçrama olabilmesi için medrese dışında bir uğraş olması gerekmektedir (Gür, 2011: 47). Osmanlı'da modern anlamda yükseköğretimin kurulması ilk olarak askeri amaçlarla açılan Hendesehane ya da Mühendishane-i Berri-i Hümayün ile birliktedir. Daha sonraları askeri alanda batılılaşmayı sağlamak için değişik adlarla okullar kurulmuş ve eğitim verilmiştir. Osmanlı devletinde yükseköğretim genel kanı olarak İstanbul Üniversitesi (Darülfünun) ile başlamış ve milat olarak kabul edilmiştir (Küçükkan & Gür, 2009: 129). Batılı tarzda organize edilen en yüksek kademedeki kurum olan Darülfünun'un kurulmasına 1846 yılında karar verilmiştir. Darülfünun Müslüman ve Gayrimüslimlerin bir arada okuyabilecekleri bir okuldur. Amacı, medreselerin dini gelenek ve etkisinden uzak, modern bir eğitim yapmaktır (Güven, 2010: 136). Darülfünun fikri yenilikçi kimselerde olumlu karşılansa da dindar alimler (özellikle müderrisler)'in baskısına maruz kalmış açılısı defalarca engellenmiş, binaları sabote edilmiştir. 1851'de gerekli kitapların oluşturulması için Encümen-i Daniş'e görev verilmiş, 1857 yılında öğretim görevlisi ihtiyacını karşılamak için Paris'e öğrenci gönderilmiştir. 12 Ocak 1863 yılında serbest dersler vererek eğitim hayatına başlamıştır (Güven, 2010: 136-

137). 1869'da Maarif Nazırı Saffet Paşa döneminde hazırlanan Maarif Nizamnamesinde üniversite kavramı, ilim değil fen kelimesinden türetilerek darülfünun olarak karşılanmıştır. Burada kurulan kurum ilim evi değil fen evidir bunun nedeni ilmiye sınıfının tepkisinden çekinilmesidir (Gür,2011: 48). 1912 yılında hazırlanan yeni bir nizamnameyle bu kurum İstanbul Darülfünun'u olarak değiştirilmiştir. 1900'den 1933 yılına kadar kurumsallaşma olarak başarılı olan İstanbul Darülfünun'u aynı başarıyı bilim alanında yenilikleri takip etme ve geliştirmede sağlayamamıştır (Küçükkan & Gür, 2009: 129). Albert Malche tarafından hazırlanan bu eğitim kurumu hakkındaki rapor doğrultusunda, Cumhuriyet yönetimi 1933 yılında İstanbul Darülfünununu kapatarak İstanbul Üniversitesini kurmuştur (Güven, 2010: 190).

1933-1946 Dönemi, bu dönemde üniversite rektörü milli eğitim bakanının önerisi üzerine cumhurbaşkanı tarafından atanırken dekanlar ise rektörün önerisi üzerine milli eğitim bakanı tarafından atanırdı (Küçükkan & Gür, 2009: 130. Doğramacı,2007: 15. Kılıç, 1999: 297). 1933 üniversite reformu ile üniversitelerin, çağdaş Batı üniversiteleri ile aynı seviyeye çıkması, araştırma ve yeniliklere önem veren bir amaca sahip olmaları istenmiştir. Nitekim bu çalışmalar sonucunda araştırma sayıları hızla artmış, üniversitelerin seviyeleri yükselmiştir (Doğramacı, 2007: 16). Aynı dönemde Ankara'da Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuştur. 1935 yılında İstanbul Mülkiye Mektebi, siyasal bilgiler fakültesi olarak Ankara'ya taşınmıştır. 1943 yılında ise Ankara Fen-fakültesi kurulmuştur (Kılıç, 1999: 298).

1946-1981 Dönemi, çok partili rejime geçişin yaşandığı bu dönemde üniversitelerin özerkliği için getirilen öneriler sonucunda (bu öneriler profesörlerden oluşan bir kurul tarafından verilmiştir.) 4936 sayılı kanunla 1946 yılında üniversite özerkliği kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Burada özerklik rektörlerin ve dekanların öğretim üyeleri tarafından seçilmesi olarak kabul edilmiştir. Çağdaş ve gelişmiş devletlerde örneği olmayan bu özerklik anlayışı, yine profesörlerden oluşan bir kurul tarafından 1960 yılında daha da geliştirilmiştir. 115 sayılı kanunla yapılan değişiklik ve eklemelerle birlikte korunmuş olan özerklik, 1961 anayasasının 120. maddesinde yer alan "üniversiteler kendi seçtikleri organlar tarafından yönetilirler" ibaresiyle anayasal güvence altına alınmıştır (Doğramacı, 2007: 16). Üniversitelerin yönetsel özerkliğinin yanı sıra mali ve bilimsel özerkliği de mevcuttur; ancak üniversite maliyetlerinin büyük bir kısmı yine devlet eliyle gerçekleştirilmiş ve bu da özerkliğin sorgulanmasına neden olmuştur. 1950'li yıllarda toplumsal beklentiler doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmalarla üniversitelerin ve yüksekokulların bölgesel

merkezlere taşınması sağlanmıştır. 1955 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi (Kanun no:6594) ve Ege Üniversitesi (Kanun no:6575), 1956 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Kanun no:7307), 1957 yılında Atatürk Üniversitesi (Kanun no:6990) kurulmuştur. Erzurum'da kurulan Atatürk Üniversitesinin modeli Amerikan Landa-Grand Üniversitelerinden alınmıştır. Bu modele göre, üniversite yalnız bir bilim ve eğitim yeri değil ayrıca yörenin sorunlarına çözümler üretmek için projeler hazırlayan statüdedir (Kılıç, 1999: 299). 1960'a gelinceye kadar üniversiteler kendi öğrencilerini talep doğrultusunda ve üniversiteye başvuranlardan almışlardır. Ancak artan nüfus ve öğrenci talepleri mevcut üniversitelerin kontenjanlarını zorlamaya başlamıştır. Bunun üzerine üniversiteler öğrenci alımlarını şu üç duruma göre gerçekleştirmiştir.

1. Başvuru sırasına göre kayıtlar yapılmış ve kontenjanlar dolunca kayıtların bittiği söylenmiştir.
2. Bazı fakülteler verdikleri eğitime göre, liselerin fen ve edebiyat bölümlerinden mezun olan öğrencileri kaydetmişlerdir.
3. Bazı fakülteler de öğrencilerin lise mezuniyet derecelerini esas alarak, öncelikle pekiyi derecesine sahip olan öğrencileri, daha sonra iyi ve orta dereceli öğrencileri kabul etmişlerdir.

Bir bakıma üniversitelerin öğrenci alımlarındaki bu tür tercihler daha sonraları uygulanacak öğrenci alımlarında kaynak teşkil etmiştir. Daha sonraki yıllarda üniversiteler öğrencileri, lisede mezun olduğu alana ve ortaöğretim bitirme puanına göre almışlardır. Ancak bu tür tercihler de artan talebi karşılamaya yetmemiştir. Üniversite sayılarının artırılması ve öğrenci alım işleri belirli bir düzen içerisinde olmadır. Bunun için, planlı döneme geçildiği yıllarda Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) 1962 yılında üniversitelerden kontenjanlarını artırma talebinde bulunmuştur. Ancak üniversiteler özerk olduğundan bu durumu kabul etmemiştir. Planlı dönemin başlarından 1975 yılına gelinceye kadar 11 yeni üniversite daha kurularak toplamda üniversite sayısı 19'a yükselmiştir. 1975 yılında üniversitelerdeki öğrenci sayısı 49 bin iken 1981'de bu sayı 42 bine düşmüştür (Doğramacı, 2007: 17). 1973 yılında 1750 sayılı "Üniversiteler Kanunu" kabul edilmiştir. Bu yasa ile yükseköğretime yön vermesi amacıyla bir yüksek Öğretim Kurulu oluşturulmuş olsa da 1975 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. 1973 yılında kalkınma planlarındaki öneriler de dikkate alınarak Diyarbakır'da Dicle Üniversitesi, Adana'da Çukurova Üniversitesi, Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi ve Sivas'ta Cumhuriyet Üniversitesi

açılmıştır. 1975 yılında ise, Elazığ'da Fırat Üniversitesi, Samsun'da 19 Mayıs Üniversitesi, Bursa'da Uludağ Üniversitesi, Konya'da Selçuk Üniversitesi ve Malatya'da İnönü Üniversitesi kurulmuştur. 1978'de Kayseri Erciyes Üniversitesi kurulmuştur. Bu tarihten sonra da üniversite sayılarındaki artış devam etmiş hemen hemen birçok ilde yeni üniversiteler açılmıştır (Küçükkan & Gür, 2009: 131-132). 1975-1976 döneminde yükseköğretim çağında bulunan öğrencilerin yüzdesi 9.1 iken bu sayının 1980-1981 döneminde yüzde 6.3'e düştüğü bilinmektedir. Oysa aynı dönemde komşu Suriye'de yüzde 14, Yunanistan'da yüzde 22, Batı Avrupa'da yüzde 32, Amerika'da ise yüzde 55'tir. Bilimsel araştırma ve yayımlanan uluslararası akademik yayınlarda da 1981 yılına kadar toplam 300 yayın sayısı İnsititute For Scientific (ISI) tarafından endekslenmiştir (Doğramacı, 2007: 18). 1981 yılında 12 Eylül Darbesi ile çıkarılan 2547 sayılı kanunla; fakülte, enstitü, yüksekokullar aynı çatı altında birleştirilmiş ve bütün yükseköğretim kurumları üniversitelere bağlanmıştır (Küçükkan&Gür, 2009: 132).

Sonuç olarak 1946-1981 yılları arasında Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Ancak, bu dönemde yükseköğretim kurumları arasında yaşanan koordinasyon ve işbirliği eksikliği ile planlama ve denetimdeki aksaklıklar yükseköğretim kurumlarındaki gelişmenin beklentinin altında kalmasına yol açmıştır. 1982 yılında 2547 sayılı kanunla bugünkü yükseköğretim kanunu düzenlenmiştir. (Yüksek Öğretim Kurulu "YÖK" ile ilgili bilgiler sonraki bölümde anlatılacaktır) 1982 yılında yeni üniversiteler açılmasına devam edilmiştir. Antalya'da Akdeniz Üniversitesi, İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi, Ankara'da Gazi Üniversitesi, Edirne'de Trakya Üniversitesi, Van'da Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İstanbul'da Marmara, Yıldız Teknik ve Mimar Sinan Üniversitesi kurulmuştur. Yeni yasal düzenleme ile kâr amacı gütmeyen vakıfların özel yükseköğretim kurumları kurmasına imkân tanınmıştır. Ankara'da 1984 yılında kurulan Bilkent Üniversitesi ilk özel vakıf üniversitesi özelliği taşımaktadır. 1987 yılına gelindiğinde Gaziantep'te Gaziantep Üniversitesi kurulmuştur. Türkiye'de 1992 yılından itibaren üniversite sayılarında ciddi bir artış olmuş ve birçok vakıf üniversitesi açılmıştır (Küçükkan & Gür, 2009: 133). Günümüz itibari ile açılmış olan vakıf üniversitelerinin sayısı 76 iken devlet üniversitelerinin sayısı ise 109'dur (http://www.yok.gov.tr. Erişim tarihi: 09.09.2015). 2014-2015 döneminde tüm üniversitelerde yer alan öğrenci sayısı, 6.062.086 iken toplam öğretim elemanı sayısı tüm üniversiteler için 149.338'dir (**Bkz. Ek: 3-4**). Üniversitelerin açılmaya başlandığı 1933 (İstanbul Üniversitesi) yılından günümüze kadar gerek öğrenci sayıları gerekse de öğretim elemanları sayısı yukarı yönde bir artış göstermiştir.

Üniversiteler, gelişen teknoloji ve büyüyen ekonominin bir parçası olarak sistemin güçlü birer parçası halinde gelişimlerini sürdürmektedirler. Özel ve vakıf üniversitelerinin arenaya çıkması, diğer üniversitelerin de kendilerini geliştirme ve rekabetçi ruhla değişim geçirme ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaktadır. Küresel yaşam, bilgi çağı ve bilgi toplumu gibi konulara üniversiteler kayıtsız kalmamaktadır. Bilgiyi ve teknoloji ortaya çıkarıp pazarlamasını yapmakta, büyük bütçeler oluşturup ekonomik düzende ulusların gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Modern üniversite kavramına Türk üniversiteleri de özellikle büyük devlet üniversiteleri ve güçlü ekonomik alt yapıya sahip vakıf üniversiteleri ile beraber ayak uydurmaya çalışmaktadır. Üniversitelerin tarihsel gelişimi ve dönüşümü kuşkusuz burada yer anlatılanla sınırlı değildir. Ancak tezin konu alanı bu olmadığından ve üniversitelerin tarihsel gelişimi konusu oldukça geniş bir alan olduğundan üniversitelerin tarihsel gelişiminin detaylarına inilmemiştir.

BÖLÜM III

5. TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİ

Darülfünun'un kapanmasından sonra İstanbul Üniversitesi'nin eğitim serüveni başlamıştır. 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümünün kurulmasıyla sanat tarihi dersleri, kendisine bu bölüm içerisinde yer bulmuştur. Ancak bu müstakil bir varoluş değildir. 1943 yılında Ernst Diez ve Oktay Aslanapa tarafından bağımsız bir bölüm olarak hikâyesine başlayan sanat tarihi eğitimi, günümüze kadar çehresini genişleterek tam 32 üniversite, onlarca akademisyen ve öğrenci sayısına ulaşmıştır. YÖK'ün istatistiki verilerinden elde edilen bilgiler ışığında 323 akademisyenin bu bölümlerde görev yaptığını söyleyebiliriz. 32 aktif sanat tarihi bölümüne ilaveten, 9 üniversitede de sanat tarihi bölümü bulunmaktadır. Ancak bu üniversitelerin sanat tarihi bölümlerine 2014-2015 eğitim-öğretim yılı dâhil öğrenci alınmamıştır.

Bu üniversiteleri sıralayacak olursak: Bartın Üniversitesi, Bozok Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Medeniyet Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Murat Hüdavendigar Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi sanat tarihi bölümleridir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları, tablolar halinde ekler bölümünde verilmiştir. Tablolarda sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında dört ders yılında okutulan zorunlu ve seçmeli dersler yer almaktadır. Bu bilgiler bölümlerin tanıtım sayfalarından elde edilmiştir. Ders programları 8 dönem olarak verilmiştir. Dönemlik seçmeli derslere ise yer aldıkları dönemlerin altında yer verilmiştir. Tablolar alfabetik sıraya göre sıralanmıştır.

5.1. Sanat Tarihi Bölümü Olan Üniversiteler

Sanat tarihi bölümü olan ve öğrencisi bulunan üniversiteler; Adnan Menderes, Adıyaman, Akdeniz, Ankara, Anadolu, Atatürk, Batman, Celal Bayar, Cumhuriyet, Çanakkale, Ege, Erciyes, Gazi, Gaziosmanpaşa, İstanbul, Hacettepe, Karabük, Mardin Artuklu, Marmara, Mimar Sinan, Muğla Sıtkı Koçman, Niğde, Ordu, Pamukkale, Sakarya, Samsun, Selçuk, Süleyman Demirel, Trakya, Uşak, Uludağ, Yüzüncü Yıl üniversiteleri'dir.

Bünyesinde sanat tarihi bölümü olup da öğrencisi bulunmayan üniversiteler ise Bozok, Harran, Medeniyet, Mehmet Akif Ersoy, Yıldırım Beyazıt, Murat Hüdavendigar, Nevşehir, Necmettin Erbakan üniversiteleridir.

Sanat tarihi bölümlerinin Anabilim dallarında görev alan akademisyenlerin sayısını belirten tablo, YÖK istatistik verilerinden elde edilmiştir. Buna göre bu bölümlerde, 43 profesör, 31 doçent, 116 yardımcı doçent, 22 öğretim görevlisi, 3 okutman, 1 uzman ve 107 araştırma görevlisi bulunmaktadır. Ancak bu sayının ilerleyen dönemlerde artacağı söylenebilir. Çünkü yeni açılacak üniversitelerin yanı sıra akademisyen ihtiyacı bulunan üniversitelere yeni alımlar yapılabilir.

Anabilim Dalı	Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Öğretim Görevlisi	Okutman	Uzman	Araştırma Görevlisi
Sanat Tarihi A.B.D	21	17	66	12	3	1	66
Genel Sanat Tarihi A.B.D	3	1	7	1	0	0	10
Bizans Sanatı A.B.D	3	5	12	3	0	0	11
Türk ve İslam Sanatları A.B.D	8	5	22	1	0	0	9
Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat A.B.D	8	3	9	5	0	0	8
TOPLAM	43	31	116	22	3	1	107

TABLO 67. Sanat tarihi bölümleri akademisyen sayıları tablosu (03.11.2015)

6. SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİNİNLİSANS DERS PROGRAMLARININ DERS ADLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, sanat tarihi bölümlerinde lisans ders programlarındaki ders adları değerlendirilmiştir. Programlardaki ders sayısının fazlalığından dolayı çalışma kapsamında sadece zorunlu dersler ele alınmıştır. Seçmeli dersler çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Ekler kısmında verilen sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları tablolarında seçmeli dersler de mevcuttur.

Yüksek Öğretim Kurumu istatistik verilerinden elde edilen bilgilerden sanat tarihi bölümlerinde, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Genel Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Türk ve İslam Sanatları Anabilim Dalı, Bizans Sanatı Anabilim Dalı, Batı ve Çağdaş Sanat Anabilim Dalı alanlarında dersler devam etmektedir. Lisans seviyesinde eğitim veren sanat tarihi bölümlerinin dersleri (**Bkz. EK: 35-66**) ve içerikleri (**Bkz. Ek: 5-34**) tablo halinde verilmiştir.

Sanat tarihi bölümlerinde en çok işlenen dersler sıralandığında ilk sırayı, 64 değişik ders adı ile Türk sanatını işleyen dersler almaktadır. Bunu 41 ders adı ile Osmanlı sanatını kapsayan dersler takip etmektedir. Üçüncü sırayı 31 ders adı ile İslam sanatını konu alan dersler, dördüncü sırayı ise 29 ders adı ile Bizans dönemini ve sanatını işleyen dersler almaktadır. Bunları, 18'er ders adı ile Selçuklu ve Avrupa sanatını işleyen dersler takip etmektedir. Sanat tarihine giriş- terminoloji- yöntem dersleri 17, eski yazılar ile ilgili dersler 12, arkeoloji ve kazı yöntemleri dersleri 12, mitoloji-ikonografi dersleri 11, Batı sanatı dersleri 10, teknik resim-rölöve dersleri 9, müzecilik dersleri 6, fotoğrafçılık ve nümizmatik ile ilgili dersler 3'er değişik ders adı ile programlarda yer aldığı tespit edilmiştir.

ARKEOLOJİ İLE İLGİLİ DERS ADLARI	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB.	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriyet Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv.
Türk Arkeolojisine Giriş ve Kazı Teknikleri					X																										
Arkeolojik Kazılarda Yöntem ve Belgeleme										X															X						
Arkeolojik Kazı Teknikleri																															
Türkiye'de Ortaçağ Arkeolojisi										X																					
Arkeolojiye Giriş							X							X																	X
Ortaçağ Arkeolojisi									X																		X				
Kazı Teknikleri							X												X											X	
Sanat Tarihinde Kazı ve Yüzey Araştırmaları																	X	X													
Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknik.	X													X								X				X					
Arkeolojik Kazı ve Onar.											X																				

TABLO 1.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan arkeoloji ve kazı teknikleri ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Sanat tarihi disiplini, azami oranda arkeoloji bilimiyle işbirliği içindedir. Ancak arkeoloji dersleri aynı oranda sanat tarihi lisans ders programlarında kendine yer bulamamaktadır. Ankara, Atatürk, Adnan Menderes, Celal Bayar, Gazi, İstanbul, Hacettepe, Mimar Sinan, Muğla Sıtkı Koçman, Ordu, Pamukkale, Trakya ve Uşak Üniversitelerinin sanat tarihi bölümlerinde Arkeoloji derslerinin zorunlu dersler arasında olmadığı görülmektedir. Ayrıca, araştırmanın yapıldığı 2014-2015 yılı itibariyle Süleyman Demirel Üniv. STB'sinin ilk defa öğrenci aldığı ve lisans ders programında ilk yılda arkeoloji dersinin olmadığı görülmüştür.

Programlarında arkeoloji derslerine yer veren sanat tarihi bölümlerinde, 12 değişik arkeoloji ve kazı teknikleri ders adı bulunmaktadır. Derslerin çoğunlukla arkeoloji ve kazı teknikleri adıyla başladığı tespit edilmiştir. Arkeoloji derslerinin çoğunlukla genel arkeoloji ile ilgili olduğu görülürken, Çanakkale (Türkiye'de Ortaçağ Arkeolojisi), Selçuk ve Cumhuriyet Üniv.'lerinin STB.'lerinde (Ortaçağ Arkeolojisi) ise Ortaçağ döneminin özel olarak ele alındığı dersler olduğu görülmektedir.

Arkeoloji dersleri sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında genel olarak tek ders adıyla yer almasına rağmen, Batman (Arkeolojiye Giriş, Kazı Teknikleri) ve Çanakkale (Arkeolojik Kazılarda Yöntem ve Belgeleme, Türkiye'de Ortaçağ Arkeolojisi) Üniv STB' lerinin programlarında ikişer değişik ders adıyla yer almaktadır. Ayrıca arkeoloji derslerinin iki dönemle sınırlı kalarak verildiği görülmektedir ancak; Yüzüncü Yıl Üniv. STB'sinde ise "Arkeoloji" adı altında sekiz dönem halinde işlendiği tespit edilmiştir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında Arkeolojiye Giriş (Batman, Erciyes, Gaziosmanpaşa, Yüzüncü Yıl) ile Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri (Adıyaman, Gaziosmanpaşa, Muğla Sıtkı Koçman, Samsun 19 Mayıs) ders adları 4 ve Kazı Teknikleri (Batman, Marmara, Uludağ) ders adı ise 3 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında ortak olarak kullanılan ders adlarıdır. Diğer bir taraftan Arkeolojik Kazılarda Yöntem ve Belgeleme (Çanakkale, Sakarya), Ortaçağ Arkeolojisi (Cumhuriyet, Samsun 19 Mayıs), Sanat Tarihinde Kazı ve Yüzey Araştırmaları (Karabük, Mardin Artuklu) ders adlarının da ikişer sanat tarihi bölümü tarafından ortak olarak kullanıldığı görülmektedir.

Arkeoloji ve arkeolojik kazı teknikleri adlı derslerin, farklı ders başlıkları altında programlarda yer alması, genel olarak belirlenmiş sanat tarihi lisans ders programının olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca ders adlarının bu denli farklı

olmasında dersi veren akademisyenlerin çalışma ve ilgi alanlarının etkili olduğu tahmin edilmektedir. Adıyaman Üniv STB'sinde dersi veren Yrd.Doç.Dr. Hatice ÇORBACI'nın Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Klasik Arkeoloji alanına yöneliktir ve tanıtım sayfasında ilgi alanının kazılar olduğu görülmektedir. Muğla Üniv STB'sinde Sanat Tarihinde Kazı ve Yüzey Araştırmaları dersini veren Yrd. Doç. Dr. Gökben Ayhan'ın uzmanlık alanı İslam Sanatı olmasına rağmen ilgi alanı olduğundan dolayı bu dersi vermiş olduğu görülmektedir.

Arkeoloji ve kazı teknikleri dersinin, alan eğitiminde mutlaka yer alması gereken derslerden biri olmasına rağmen, birçok üniversitede zorunlu dersler arasında olmadığı tespit edilmiştir. Alan eğitiminde alınması gereken derslerin verilmemesi sanat tarihi çalışmalarının eksik kalmasına, sanat tarihi program amaçlarının etkilenmesine, müzelerde çalışacak sanat tarihçilerinin arkeoloji disiplini açısından bilgi eksikliğine neden olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bölümler arasında derslerin aynı olmaması nedeniyle Farabi Programıyla ya da bölümler arası geçiş yoluyla üniversite değiştirecek öğrencilerin ders ve dönem kayıpları yaşanabilecek sorunlardandır.

Avrupa Sanatı ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Avrupa Mimarlığı															X																		
Doğu Avrupa Sanatı											X																						
19.yy. Avrupa Resim ve Heykel Sanatı																				X													
Avrupa Sanatına Giriş													X																				
Avrupa Sanatında Gotik													X																				
Avrupa Uygarlık ve Sanatı																X																	
Ortaçağ Avrupa Sanatı		X						X			X						X										X			X			
20.YY Avrupa Sanatı		X									X																						
Avrupa Sanatı					X	X						X		X				X	X		X		X		X	X	X						X
Avrupa Plastik Sanatı					X																												
Çağdaş Avrupa Mimarlığı					X																												

19-20. yy Avrupa Plastik Sanatları					**X**																												
Avrupa Ortaçağ ve Rönesans Sanatı																															**X**		
18-19. yy Avrupa Sanatı								**X**																							**X**		
Avrupa'da Barok Sanatı																															**X**		
19-20. yy Avrupa Sanatı		**X**						**X**																									
17-18. yy Avrupa Sanatı									**X**																								
19-20. yy Avrupa Sanat Akımları																	**X**																

TABLO 2.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Avrupa Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Yükseköğretimde sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında Avrupa Sanatı ile ilgili derslerin olup olmadığına bakılmış ve araştırma neticesinde bu derslerin Çağdaş Sanat ve Batı Sanatı Anabilim Dallarının bünyesinde programlarda yer aldığı bilgisine ulaşılmıştır. Avrupa Sanatı dersleri, 32 sanat tarihi bölümünün 8'inde zorunlu ders olarak okutulmamaktadır. Bölümler; Adıyaman, Anadolu, Ankara, Batman, Süleyman Demirel ve Uşak Üniv.'lerinin STB' leridir.

Avrupa Sanatı dersleri, farklı ders adı altında sanat tarihi bölümlerinin lisans derslarında yer almaktadır. Bu dersler 18 farklı ders adı altında verilmektedir. Bu dersler; Avrupa Mimarlığı, Doğu Avrupa Sanatı, 19.yy. Avrupa Resim ve Heykel Sanatı, Avrupa Sanatına Giriş, Avrupa Sanatında Gotik, Avrupa Uygarlık ve Sanatı, Ortaçağ Avrupa Sanatı, 20.YY Avrupa Sanatı, Avrupa Sanatı, Avrupa Plastik Sanatı, Çağdaş Avrupa Mimarlığı, 19-20. yy Avrupa Plastik Sanatları, Avrupa Ortaçağ ve Rönesans Sanatı, 18-19. yy Avrupa Sanatı, Avrupa'da Barok Sanatı, 19-20. yy Avrupa Sanatı, 17-18. yy Avrupa Sanatı, 19-20. yy Avrupa Sanat Akımları' dır.

Avrupa Sanatı ders adına 12 farklı STB'nin lisans ders programında yer verilirken (Ordu, Selçuk, Sakarya, Akdeniz, Atatürk, Erciyes, Gaziosmanpaşa, Samsun 19 Mayıs, Mardin Artuklu, Marmara, Muğla Sıtkı Koçman ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB'leri), Ortaçağ Avrupa Sanatı ders adına ise 6 farklı STB'ünde yer verilmiştir (Adnan Menderes, Celal Bayar, Ege, Hacettepe, Samsun ve Trakya Üniv. STB'leri). Sanat tarihi bölümleri lisans ders programlarında; 18-19. yy. Avrupa Sanatı (Uludağ, Celal Bayar), 19-1-20. yy. Avrupa Sanatı (Celal Bayar, Adnan Menderes), 20. yy. Avrupa Sanatı (Celal Bayar, Adnan Menderes) dersleri ise ortak olarak kullanılan diğer bir ders adlarıdır.

Akdeniz Üniv. STB.' sinin lisans ders programında Avrupa Sanatı ile ilgili 4 farklı ders adının olduğu görülürken (Avrupa Sanatı, Avrupa Plastik Sanatı, Çağdaş Avrupa Mimarlığı, 19-20. yy Avrupa Plastik Sanatları), Adnan Menderes (Ortaçağ Avrupa Sanatı, 19-20. yy Avrupa Sanatı, 20. yy. Avrupa Sanatı), Celal Bayar (Ortaçağ Avrupa Sanatı, 18-19 yy Avrupa Sanatı), Ege (Doğu Avrupa Sanatı, Ortaçağ Avrupa Sanatı, 20. yy. Avrupa Sanatı) ve Uludağ (Avrupa Ortaçağ ve Rönesans Sanatı, 18-19. yy. Avrupa Sanatı, Avrupa'da Barok Sanatı) Üniv.STB'lerinde ise 3 er farklı ders adının olduğu belirlenmiştir.

Sanat tarihi lisans ders programları incelendiğinde Avrupa Sanatına ilişkin derslerin genel olarak bir veya iki dönem olarak verildiği görülmektedir. Atatürk ve Ordu Üniv. STB.' lerinde 6 dönem, Ankara Üniv. STB.' sinde 5 dönem, Adıyaman, Samsun 19 Mayıs, Erciyes,

Yüzüncü Yıl ve Gaziosmapaşa Üniv. STB.'lerinde ise 4 dönem olarak verilmektedir. Avrupa Sanatı ders adlarının mimarlık, plastik sanatlar ve sanat akımları alanlarıyla ilişkili ve alan eğitimine yönelik olduğu ve alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Avrupa Sanatı adı altında yer alan derslerden 7'sinin belirli bir tarih aralığıyla sınırlı olduğu belirlenmiştir. "17-18-19 ve 20. yüzyıl Avrupa Sanatı" Bunlardan farklı olarak; Ege Üniv. STB'sindeki Doğu Avrupa Sanatı, Gazi Üniv. STB' indeki Avrupa Sanatında Gotik ve Uludağ Üniv. STB'sindeki Avrupa'da Barok Sanatı ders adları yalnız belirli bir üslubu ya da bölgeyi ele alan derslerdir. Bunun neticesinde, öğrenci değişimi programıyla diğer sanat tarihi bölümlerine gidecek olan öğrencilerin, kendi üniversitesinde almış olduğu derslerin uyuşmamasından kaynaklı ders ve dönem kayıpları yaşayabileceği düşünülmektedir.

Batı Sanatı ile İlgili Ders Adları	**Adıyaman Üniv. STB..**	**A. Menderes Üniv. STB..**	**Anadolu Üniv. STB..**	**Ankara Üniv. STB..**	**Akdeniz Üniv. STB.**	**Atatürk Üniv. STB.**	**Batman Üniv. STB.**	**C. Bayar Üniv. STB.**	**Cumhuriye Üniv. STB.**	**Çanakkale Üniv. STB.**	**Ege Üniv. STB.**	**Erciyes Üniv. STB.**	**Gazi Üniv. STB.**	**Gaziosmanpaşa Üniv. STB.**	**İstanbul Üniv. STB.**	**Hacettepe Üniv. STB.**	**Karabük Üniv. STB.**	**M. Artuklu Üniv. STB.**	**Marmara Üniv. STB.**	**M. Sinan Üniv. STB.**	**Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.**	**Niğde Üniv. STB.**	**Ordu Üniv. STB.**	**Pamukkale Üniv. STB.**	**Sakarya Üniv. STB.**	**S. 19 Mayıs Üniv. STB.**	**Selçuk Üniv. STB.**	**S. Demirel Üniv. STB.**	**Trakya Üniv. STB.**	**Uşak Üniv. STB.**	**Uludağ Üniv. STB.**	**Yüzüncü Yıl Üniv. STB.**
Batı sanatı			**X**						**X**			**X**			**X**							**X**										
Batı Sanatının Kaynakları															**X**															**X**	
Batı Sanatında Terminoloji ve Yöntem																				**X**											
Batı Sanatına Giriş																				**X**											
Ortaçağ Batı Sanatı																				**X**											
15-18.yy Batı Mimarisi																				**X**											
Batı Uygarlığı																				**X**											
20. Yüzyıl Batı Mimarisi																				**X**											
Batı Sanatında Modern Akımlar																															**X**	
Batı sanatı ve Çağdaş Sanat										**X**														**X**								

TABLO 3.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Batı Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Batı Sanatı dersi, sanat tarihi bölümlerinde Çağdaş Sanat ve Batı Sanatı Anabilim Dallarında verilmektedir. Batı'nın sanatını konu alan bu dersler 10 farklı ders adı altında sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer almıştır. 10 farklı dersten biri olan Batı Sanatı, aynı adla 5 üniversitenin STB'sinin lisans ders programında yer almaktadır (Anadolu, Cumhuriyet, Erciyes, İstanbul ve Niğde). Çağdaş Batı Sanatı (Çanakkale, Ordu) ve Batı Sanatının Kaynakları (İstanbul ve Uludağ) ders adları ise ikişer STB'nin lisans dersında bulunmaktadır. Mimar Sinan Üniv. STB'sinde 6 farklı ders adı mevcutken (Batı Sanatında Terminoloji ve Yöntem, Batı Sanatına Giriş, Ortaçağ Batı Sanatı, 15-18.yy Batı Mimarisi, 20. Yüzyıl Batı Mimarisi), İstanbul Üniv. STB'sinde (Batı Sanatı, Batı Sanatının Kaynakları) ve Uludağ Üniv. STB'sinde (Batı Sanatının Kaynakları, Batı Sanatında Modern Akımlar) ise iki farklı ders adı bulunmaktadır. Mimar Sinan Üniv. STB'sinde ders adlarının çok olması Batı sanatının dönemlere ayrılarak işlenmesinden kaynaklandığı şeklinde düşünülebilir.

Batı sanatı ders adlarında görülen belirsizlik bu derslerin lisans ders programlarındaki ders dönem sayısında da görülmektedir. Bazı üniversitelerde bir ders dönemi olarak verilen Batı sanatı dersleri, diğer üniversitelerde 2 ders dönemi şeklinde verilmektedir. Bunlardan farklı olarak İstanbul Üniv. STB'sinde ise 8 ders döneminde de verildiği belirlenmiştir (lisans ders programları için Bkz. Sanat Tarihi Bölümleri lisans ders Program Tabloları).

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Batı Sanatı başlıklı ders adlarına bakarak derslerin meslek bilgisi ve alan eğitimine yönelik olduğu söylenebilir. Bu dersler genel olarak, Batı sanatının kaynağının ne olduğuna, mimarlık anlayışına, Avrupa kaynaklı sanat akımlarına ve Batı sanatının terminolojisine ilişkin derslerdir. Batı medeniyetine ait sanat uğraşlarının işlendiği bu derslerin tek başlıkta Batı Sanatı adı altında işlenebileceği söylenebilir.

Bizans Sanatı ile İlgili Ders Adları	**Adıyaman Üniv. STB..**	**A. Menderes Üniv. STB**	**Anadolu Üniv. STB..**	**Ankara Üniv. STB..**	**Akdeniz Üniv. STB.**	**Atatürk Üniv. STB.**	**Batman Üniv. STB.**	**C. Bayar Üniv. STB.**	**Cumhuriye Üniv. STB**	**Çanakkale Üniv. STB.**	**Ege Üniv. STB.**	**Erciyes Üniv. STB.**	**Gazi Üniv. STB.**	**Gaziosmanpaşa Üniv. STB**	**İstanbul Üniv. STB.**	**Hacettepe Üniv. STB.**	**Karabük Üniv. STB.**	**M. Artuklu Üniv.**	**Marmara Üniv. STB.**	**M. Sinan Üniv. STB.**	**Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.**	**Niğde Üniv. STB.**	**Ordu Üniv. STB.**	**Pamukkale Üniv. STB**	**Sakarya Üniv. STB.**	**S. 19 Mayıs Üniv. STB**	**Selçuk Üniv. STB.**	**S. Demirel Üniv. STB.**	**Trakya Üniv. STB.**	**Uşak Üniv. STB.**	**Uludağ Üniv. STB.**	**Yüzüncü Yıl Üniv.**
Bizans Mimarlığı															**X**																	
Bizans Sanatının Kaynak Eleştiri ve yöntemleri															**X**																	
Bizans Anıtları Semineri															**X**																	
Bizans Anıtsal Resmi											**X**				**X**																	
Bizans Sanatı	**X**		**X**				**X**							**X**	**X**				**X**				**X**	**X**	**X**	**X**	**X**					**X**
Bizans Mimarlığında Bezeme															**X**																	
Bizans El Sanatları					**X**			**X**		**X**	**X**	**X**			**X**						**X**										**X**	
Bizans Dini Mimarisi																				**X**												
Bizans Sivil Mimarisi											**X**									**X**												
Bizans Küçük El Sanatları																				**X**												
Bizans Resim Sanatı	**X**	**X**			**X**	**X**			**X**											**X**									**X**		**X**	
Erken Hıristiyan ve Bizans Mimarisine Giriş				**X**																												

Bizans Tasvir Sanatı ve El Sanatları				**X**																													
Bizans Mim.		**X**		**X**	**X**	**X**		**X**	**X**	**X**		**X**	**X**				**X**				**X**								**X**	**X**	**X**	
Bizans Türkleri (XI-XV. YY.)				**X**																													
Bizans Sanatı ve Mimarisi																**X**																	
Bizans Sanatı Araştırmaları											**X**																						
Bizans Askeri Mim.											**X**																						
Bizans Dönemi Süslemesi ve El Sanatları						**X**			**X**								**X**																
Bizans Kültür ve Siyasal Tar.					**X**																												
Kapadokya Bizans Sanatı Araştırmaları					**X**																												
Bizans Resim ve El Sanat.																									**X**								
Geç Antik Bizans Dönemi San.																					**X**												
Bizans Tasvir Sanatı																					**X**												
Bizans Sanatı Semineri																														**X**			
Bizans Küçük Sanat.																														**X**			
Trakya'da Bizans ve Roma Kült.																														**X**			
Bizans Sanat. Giriş																															**X**		
Bizans Mim. ve Sanatı																		**X**															

TABLO 4.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Bizans Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Sanat tarihi bölümlerinde Bizans sanatı dersleri de farklı ders adları ile lisans ders programlarında yer almaktadır. Sanat tarihi bölümlerinin hepsinde en az iki dönem Bizans Sanatı dersi verilmektedir. Kavram karmaşıklığı ve bölümler arası ders bütünlüğü açısından problem oluşturan bu ders adlarının sayısının 29 olduğu belirlenmiştir. Bu ders adları lisans ders programlarında yer alan zorunlu dersler ile ilgili olup, seçmeli ders adları değerlendirme dışında tutulmuştur.

Yükseköğretimde yer alan 32 sanat tarihi bölümünden Niğde ve Süleyman Demirel Üniv. STB'lerinin lisans ders programlarında Bizans Sanatına ilişkin ders adına rastlanmamıştır. Ancak Süleyman Demirel Üniv. STB'nün 2014-2015 yılı itibariyle ilk öğrenci alım yılı olduğu göz önünde bulundurulursa sonraki dönemlerde bu derslerin yer alabileceği tahmin edilebilir.

Bizans Sanatına ilişkin 29 ders adının genel olarak Mimari, süsleme, el sanatları, tasvir ve resim sanatı ile ilgili olduğu söylenebilir. Mimariyle ilgili 8 farklı ders adı bulunmaktadır (Bizans Mimarlığı, Bizans Sivil Mimarisi, Bizans Dini Mimarisi, Bizans Askeri Mimarisi, Erken Hıristiyan ve Bizans Mimarisine Giriş, Bizans Mimarlığında Bezeme, Bizans Mimarisi ve Sanatı, Bizans Mimarisi). El sanatları ile ilgili 6 (Bizans Küçük Sanatları, Bizans Resim ve El Sanatları, Bizans Dönemi Süsleme ve El Sanatları, Bizans Tasvir ve El Sanatları, Bizans Küçük El Sanatları, Bizans El Sanatları) ve resim sanatı ile ilgili 4 (Bizans Tasvir Sanatı, Bizans Resim Sanatı, Bizans Resim ve El Sanatları, Bizans Anıtsal Resmi) farklı ders adı belirlenmiştir.

Bizans Mimarisi ders adı 14 sanat tarihi bölümü tarafında ortak olarak kullanılmışken (Adnan Menderes, Ankara, Akdeniz, Atatürk, Celal Bayar, Cumhuriyet, Çanakkale, Erciyes, Gazi, Karabük, Muğla Sıtkı Koçman, Uludağ, Uşak, Trakya), Bizans Sanatı 12 (Adıyaman, Anadolu, Batman, Gaziosmanpaşa, İstanbul, Marmara, Ordu, Pamukkale, Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Selçuk, Yüzüncü Yıl), Bizans El Sanatları (Akdeniz, Celal Bayar, Çanakkale, Ege, Erciyes, İstanbul, Muğla Sıtkı Koçman, Uludağ) ile Bizans Resim Sanatı (Adıyaman, Adnan Menderes, Akdeniz, Atatürk, Cumhuriyet, Mimar Sinan, Trakya, Uludağ) ise 8 farklı sanat tarihi bölümü tarafından kullanılmıştır.

İstanbul Üniv. STB'ünde Bizans Sanatı içerikli 7 farklı ders adı kullanmıştır (Bizans Mimarlığı, Bizans Sanatının Kaynak Eleştiri ve yöntemleri, Bizans Anıtları Semineri, Bizans Anıtsal Resmi, Bizans Sanatı, Bizans Mimarlığında Bezeme, Bizans El Sanatları).

Bunu 5 farklı ders adıyla Ege (Bizans Anıtsal Resmi, Bizans El Sanatları, Bizans Sivil Mimarisi, Bizans Sanat Araştırmaları, Bizans Askeri Mimarisi) ve Trakya STB.'leri (Trakya'da Bizans ve Roma Kültürü, Bizans Resim Sanatı, Bizans Mimarisi, Bizans Sanatı Semineri, Bizans Küçük Sanatları), 4 farklı ders adıyla Mimar Sinan (Bizans Sivil Mimarisi, Bizans Dini Mimarisi, Bizans Resim Sanatı, Bizans Küçük El Sanatları), Ankara (Bizans Tasvir ve El Sanatları, Bizans Mimarisi, Erken Hıristiyan ve Bizans Mimarisine Giriş, Bizans Türkleri "XI-XV. yy.) ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB'leri takip etmektedir. (Bizans El Sanatları, Bizans Mimarisi, Geç Antik Bizans Dönemi Sanatı, Bizans Tasvir Sanatı).

Bizans Resim Sanatı adlı dersin genel olarak 3. ders yılında, Bizans Mimarisi adlı dersin 2. ders yılında lisans ders programlarında yer aldığı görülmektedir. Bizans El Sanatları adlı dersler ise Celal Bayar Üniv. STB'ünde 2. ders yılında; Muğla Üniv. STB'ünde 3. ders yılında; Akdeniz, Uludağ, Çanakkale ve Erciyes Üniv. STB'lerinde ise 4. ders yılında lisans ders programlarında yer almaktadır. Bizans Sanatına ilişkin derslerin çoğu 2 dönem halinde verilmektedir. Ancak, Bizans Sanatı adlı dersin Ordu Üniv. STB'ünde 8 dönem; Gaziosmanpaşa, Adıyaman ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB'lerinde 4 dönem olarak programlarda yer aldığı saptanmıştır.

Bizans Sanatına ilişkin ders adlarının genel kültür alanına, meslek eğitimi alanına uygun olduğu söylenebilir. Diğer bir taraftan ders adları açısından bir uygunluk olduğundan söz edilememektedir. Ders adlarının çok fazla olması, bölümler arasında dersler açısından bütünlük olmaması nedeniyle Farabi Programı veya yatay geçiş sistemi ile üniversite değiştirecek öğrencilerin ders ve dönem kayıpları olabilmektedir.

Eski Yazılar İle İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Osmanlı Epigrafi ve Arşiv Çalışmaları															X										X			X		X		
Epigrafi	X					X							X	X					X				X	X								
Osmanlıcaya Giriş															X															X		
Osmanlıca	X	X			X		X	X				X		X					X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	X
Mesleki Osmanlıca													X																			
Osmanlıca Metinler									X		X														X			X		X	X	
Kitabeler								X			X																					
Paleografi																			X													
Osmanlı Paleografyası				X						X																					X	
Osmanlıca Kitabeler																									X							
Kitabe Okuma Yöntemleri					X																											
Arşiv Metinleri ve Kitabeleri										X																						

TABLO 5.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan eski yazılar ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Yükseköğretimde sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında eski dönem yazılarının okunabilmesini sağlayacak derslerin genel olarak Osmanlıcayla sınırlı olduğu görülmektedir. Osmanlıcadan farklı olarak epigrafi, paleografi dersleri de programlarda yer almaktadır. Anadolu, Hacettepe, Trakya ve Karabük Üniv.'lerinin STB.'lerinin lisans ders programlarında, eski dönem yazılarının öğretimini sağlayan derslerin zorunlu dersler arasında olmadığı tespit edilmiştir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde, eski dönem yazılarının öğretimine ilişkin 12 farklı ders adının olduğu görülmektedir. Bu derslerden Osmanlıca ders adının 18 STB. tarafından (Adıyaman Adnan Menderes, Akdeniz, Batman, Celal Bayar, Erciyes, Gaziosmanpaşa, Marmara, Mimar Sinan, Muğla Sıtkı Koçman, Niğde, Ordu, Pamukkale, Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Selçuk, Uludağ, Yüzüncü Yıl) Epigrafi ders adının 7 STB. tarafından (Adıyaman, Atatürk, Gazi, Gaziosmanpaşa, Marmara, Ordu, Pamukkale) ve Osmanlıca Metinler ders adının ise 6 STB. tarafından (Cumhuriyet, Ege, Sakarya, Süleyman Demirel, Uşak, Uludağ) kullanıldığı tespit edilmiştir. Marmara, Ordu ve Adıyaman Üniv.STB.' lerinin lisans ders programlarında Osmanlıca ile birlikte Epigrafi dersin de olduğu görülmektedir. Marmara Üniv. STB. 'sinde bu dersin devamı niteliğinde olan Paleografi dersi de bulunmaktadır.

Derslerin programlara dağılımına bakıldığında, Sakarya Üniv.STB.' sinde 4, (Osmanlı Epigrafi ve Arşiv Çalışmaları, Osmanlıca Metinler, Osmanlıca Kitabeler, Osmanlıca) Uşak (Osmanlı Epigrafi ve Arşiv Çalışmaları, Osmanlıcaya Giriş, Osmanlıca Metinler), Uludağ (Osmanlıca, Osmanlıca Metinler, Osmanlı Paleografyası) ve Marmara (Epigrafi, Osmanlıca, Paleografi) Üniv.'STB.'lerinde ise 3 değişik ders adının olduğu belirlenmiştir. Epigrafi dersinin yer aldığı sanat tarihi lisans ders programlarında ayrıca Osmanlı Türkçesinin öğretimine ilişkin derste bulunmaktadır. Adıyaman, Ordu, Pamukkale ve Marmara Üniv. STB'lerinde Osmanlıca, Gazi Üniv. STB'sinde ise Mesleki Osmanlıca dersleri Epigrafi dersleriyle birlikte mevcuttur. Atatürk Üniv. STB'sinde ise Epigrafi haricinde eski yazılar ile ilgili zorunlu ders yer almamaktadır.

Alan eğitimi ve mesleki eğitimi açısından homojen olan bu derslerin alanının dışına çıkmaması olumlu olarak görülebilir ancak; ders adı karmaşasının bu ders içinde devam ediyor olması sanat tarihi lisans ders programları için bir eksiklik olarak sayılabilir. Bunlara ek olarak, ders dönemlerinin de çoğunlukla benzerlik göstermediği söylenebilir. Genel olarak

iki dönemle sınırlı olan eski yazılar ile ilgili dersler; Gazi Üniv. STB.' sinde Mesleki Osmanlıca adı altında 4 dönem; Akdeniz Üniv.STB.' sinde Osmanlıca adıyla 6 dönem, Adnan Menderes, Erciyes, Adıyaman ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.' lerinde ise Osmanlıca adıyla 4 dönem olarak okutulmaktadır.

Sanat tarihi için eski yazılı belgelerinin okunması önemlidir. Sanat tarihinde yazılı metinlerin yalnız Osmanlıca metinlerden ibaret olmadığı ve sanat tarihi bölümlerince diğer kültürlere (Bizans, Roma) ait eski yazıların öğretilmesinin göz ardı edildiği söylenebilir. Sanat tarihinin evrensellik ilkesi gereği diğer kültürlere ait olan eski metinlerin de okunabilmesini sağlayacak derslere programlarda yer verilmemesi bir eksiklik olarak söylenebilir.

Fotoğrafçılık ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabiik Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Fotoğrafçılk					X	X	X					X				X			X				X			X	X			X	X	X
Fotoğraf Resim ilişkisi															X																	
Belgeleme ve Fotoğrafçılık																									X							

TABLO 6.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan "Fotoğrafçılık" ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Yükseköğretimde sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarına fotoğrafçılık ile ilgili derslerin nasıl yansıdığına bakılmıştır. Sanat tarihi çalışmaları görsellere dayandığından fotoğrafçılık dersi önemlidir. Sanat eserlerinin belgelenmesinde ve bu eserler gelecek dönemlerde yapılacak onarımlarında fotoğraftan yararlanılmaktadır. Ancak; sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında, müzecilik dersinde olduğu gibi fotoğrafçılık dersine de yeterince yer verilmediği görülmüştür. Görsel materyal açısından fotoğraf önemli bir araçtır ve sanat tarihi eserlerinin kayıt altına alınmasında fotoğraf sıkça kullanılmaktadır. Ancak bu belgeleme gelişigüzel bir çekimle yapılmayacak kadar önem arz etmektedir. Çünkü fotoğrafçılık ile ilgili gerekli eğitimi almamış kişiler fotoğrafı doğru açı ve ışık çekememekte ve bu da çekilen fotoğrafların belgeleme açısından kalitesiz olmasına neden olmaktadır. Doğru tekniklerle çekilmeyen mimari eser üzerindeki bir yazı, daha sonraki dönemlerde okunmak istense bile okunamayacaktır. Bu nedenle sanat tarihi bölümleri için fotoğrafçılık dersi ayrı bir öneme sahiptir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan fotoğrafçılık dersi için 3 farklı ders adının kullanıldığı tespit edilmiştir. Fotoğrafçılık ders adı 12 sanat tarihi bölümünde ortak olarak okutulmaktayken(Akdeniz, Atatürk, Batman, Erciyes, Hacettepe, Marmara, Ordu, Samsun 19 Mayıs, Selçuk, Uludağ, Uşak, Yüzüncü Yıl), Belgeleme ve fotoğrafçılık (Sakarya) ile Fotoğraf- Resim İlişkisi (İstanbul) ders adı ise birer üniversitenin sanat tarihi bölümümün lisans ders programında kullanılmıştır.

Fotoğrafçılık dersi, belgeleme açısından önemli olmasına rağmen, Adıyaman, Adnan Menderes, Anadolu, Ankara, Celal Bayar, Cumhuriyet Çanakkale, Ege, Gazi, Gaziosmanpaşa, Karabük, Mardin Artuklu, Mimar Sinan, Muğla Sıtkı Koçman, Niğde, Pamukkale, Süleyman Demirel ve Trakya Üniv.'lerinin STB'lerinin lisans ders programlarında yer almamaktadır. Ayrıca bahsi geçen derslerin, verildiği ders dönemi açısından da eksik kaldığı söylenebilir. Fotoğrafçılık dersi; Akdeniz, Ege, Samsun 19 Mayıs ve Uşak Üniv.'lerinin STB.' lerinde bir olarak dönem işlenmekteyken, geri kalan sanat tarihi bölümlerinde ise en fazla iki dönem işlendiği belirlenmiştir.

İslam Sanatı ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
İslam Sanatı		X	X					X	X				X	X	X	X			X		X	X		X	X			X	X		X	
Erken İslam Sanatı						X											X	X		X			X		X	X	X					
Türk İslam Sanatlarında Terminoloji ve Yöntem																				X												
Kuzey Afrika İslam Mimarisi																				X												
İslam Mimarisinde Süsleme																				X												
İslam El Sanatları				X														X		X	X											
İslam Resim Okulları																				X												
Anadolu Öncesi Türk İslam Mimarisi				X																							X					
Türk-İslam Minyatür Sanatı				X	X																								X			
Türk İslam El Sanatları					X					X	X	X		X																		
Anadolu Dışı Türk İslam Sanatı												X									X					X						

Anadolu Türk İslam Seramik Sanatı											X																					
Türk İslam Alçı Sanatı											X																					
Akdeniz'de İslam Sanatı											X																					
Türk-İslam Ahşap Sanatı											X																					
Erken İslam Dönemi Süsleme ve El Sanatları						X																										
Ortaçağ İslam Sanatı	X					X																		X		X	X					X
XX. Türk İslam Sanatı						X																										
Erken İslam Mimarisi					X																											
Erken Türk-İslam Mimarisi					X																											
Türk-İslam Mitolojisi																															X	
Anadolu Öncesi Türk İslam Sanatı																										X						
İslam Resim Sanatı								X	X									X								X						
Anadolu Dışı Türk İslam El Sanatları										X																						
Türk-İslam Süsleme Sanatları										X																						
Yeniçağ İslam Sanatı																											X					
İslam Mimarisi												X																X				

Ortaçağ İslam Mimarisi																								**X**								
İslam Süsleme Sanatları																		**X**														
İslam Sanatı ve Mimarisi																			**X**													
İslam Sanatında ve Mimarisinde Batı ile Etkileşimler																			**X**													

TABLO 7.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan İslam Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

İslamiyet'in kabul edilişinden sonra ortaya çıkmaya başlayan ve üslup olarak İslam dinini merkez alan İslam Sanatı, genel olarak sanat tarihi bölümlerinde İslam Sanatı başlığı altında işlenmektedir. Ancak bu dersin oldukça farklı ders adıyla programlarda yer aldığı saptanmıştır. İslam devletlerinin sanat uğraşlarının ele alındığı derslerin 31 değişik ders adıyla, sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarına yansımış olduğu görülmektedir. İslam Sanatı 16 (Adnan Menderes, Anadolu, Celal Bayar, Cumhuriyet, Gazi, Gaziosmanpaşa, İstanbul, Hacettepe, Marmara, Muğla Sıtkı Koçman, Niğde, Pamukkale, Sakarya, Süleyman Demirel, Trakya, Uludağ), Erken İslam Sanatı 8 (Atatürk, Karabük Mardin Artuklu, Mimar Sinan, Ordu, Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Selçuk), Ortaçağ İslam Sanatı 6 (Adıyaman, Atatürk, Ordu, Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Yüzüncü Yıl) ve Türk İslam Sanatı (Akdeniz, Çanakkale, Erciyes, Ege, Gaziosmanpaşa) ise 5 farklı sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer alarak en çok ortak kullanılan ders adları olmuşlardır. İslam El Sanatları (Ankara, Mardin Artuklu, Mimar Sinan, Muğla Sıtkı Koçman), İslam Resim Sanatı (Cumhuriyet, Celal Bayar, Karabük, Sakarya) 4 STB'nin lisans ders programlarında, Türk-İslam Minyatür Sanatı (Ankara, Akdeniz, Trakya), Anadolu Dışı Türk-İslam Sanatı (Ege, Muğla Sıtkı Koçman, Samsun) dersleri ise 3 STB'nin lisans ders programlarında ortak olarak kullanılan ders adları olmuşlardır. Batman ve Uşak Üniv. STB.' lerinin lisans ders programlarında bu derslerin zorunlu dersler arasında olmadığı belirlenmiştir.

İslam kültürü, geniş bir coğrafyaya yayılmış ve İslam dini kaynaklı birçok alanda esere sahiptir. İslam sanatının ele alındığı dersler genel olarak; mimari, el sanatları, resim, mitoloji ve süsleme alanlarına yöneliktir. Mimari 9 (İslam Sanatında ve Mimarisinde Batı ile Etkileşimler, İslam Sanatı ve Mimarisi, Ortaçağ İslam Mimarisi, İslam Mimarisi, Erken Türk-İslam Mimarisi, Erken İslam Mimarisi, Anadolu Öncesi Türk-İslam Mimarisi, İslam Mimari ve El Sanatları, Kuzey Afrika İslam Sanatı), el sanatları (İslam El Sanatları, Türk-İslam El Sanatları, Anadolu Dışı Türk İslam El Sanatları), resim ve süsleme sanatlarına ilişkin ders adları (İslam Resim Sanatı, İslam Süsleme Sanatı, İslam Resim Okulları, Türk-İslam Süsleme Sanatları) 4 er kez sanat tarihi lisans ders programlarında yer almıştır.

Alan eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür alanlarına yönelik bu ders adlarına en çok yer sanat tarihi bölümü; Mimar Sinan Üniv. STB.' si olmuştur. Dersler; Erken İslam Sanatı, Türk İslam Sanatlarında Terminoloji ve Yöntem, Kuzey Afrika İslam Mimarisi, İslam Mimarisinde Süsleme, İslam El Sanatları, İslam Resim Okulları'dır. Ege Üniv. STB.' sinin (Erken İslam El Sanatları, Anadolu Türk-İslam Seramik Sanatları, Türk-İslam Alçı Sanatı,

Akdeniz'de İslam Sanatı, Türk-İslam Ahşap Sanatı) ve Sakarya Üniv. STB.' sinin lisans ders programında 5 (Erken İslam Sanatı, Ortaçağ İslam Sanatı, İslam Resim Sanatı, İslam Sanatı, Anadolu Öncesi Türk-İslam Sanatı) farklı ders adı kullanmıştır. Akdeniz (Türk-İslam Minyatür Sanatı, Türk-İslam El Sanatları, Erken İslam Mimarisi, Erken Türk-İslam Mimarisi), Atatürk (Erken İslam Sanatı, Erken İslam Dönemi Süsleme ve El Sanatları, Ortaçağ İslam Sanatı, XX. yy. Türk-İslam Sanatı) ve Mardin Artuklu (Erken İslam Sanatı, İslam El Sanatları, İslam Sanatı ve Mimarisi, İslam Sanatında Batı ile Etkileşimler) Üniv.'lerinin STB.'lerinde ise 4 er farklı İslam sanatı konulu ders adı kullanılmıştır.

İslam Sanatı başlıklı dersler genel olarak 2 yarıyıl işlenmektedir. Ancak Ortaçağ İslam Sanatı adlı ders; Atatürk Üniv. STB.' sinde 6 dönem, Ordu, Adıyaman ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB'lerinde ise 4 dönem verilmektedir. İslam Sanatı adlı dersin de sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında genel olarak 2 dönemle sınırlı kalarak verildiği görülmektedir. Ancak, Adnan Menderes ve Pamukkale Üniv.'lerinin STB.'lerinde ise farklı olarak 4 dönem verildiği belirlenmiştir.

İslam Sanatı içerikli derslere genel olarak bakıldığında, bölümler arasında ders adları, derslerin işlendiği dönem sayıları, derslerin dönemlere göre dağılımlarında bir bütünlük görülmemektedir. İslam kültürünün tüm sanat alanlarıyla programlarda yer alması olumlu görülürken, programlarda yer alan derslerin genel olarak benzerlik göstermiyor oluşu ise olumsuz olarak görülebilir. Lisans ders programlarındaki ders adlarının bölümler arasında farklılık göstermesi, bölümler arası yatay geçiş veya Farabi programıyla geçiş yapacak öğrenciler açısından olumsuzluklara neden olabilmektedir. İslam mimarisinin işlendiği farklı ders adları genel olarak İslam Mimarisi başlığı altında verilebilir. Aynı zamanda İslam medeniyetine ait mimari bezeme, süsleme, el sanatları, ahşap sanatı, alçı sanatı, minyatür sanatı… gibi dersler de İslam Dönemi Süsleme ve El Sanatları başlığı altında verilmesi mümkün görünmektedir. Bu durumda bölümler arası ders farklılıklar ortadan kalkacak, geçiş yapacak öğrenciler dersler konusunda sıkıntıları giderilmiş olacak ve lisans ders programlarındaki ders uyumsuzlukları ve karmaşası giderilmiş olacaktır.

Mitoloji ve İkonografi ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	Celal Bayar Üniv. STB.	Cumhuriyet Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M.ardin Artuklu Üniv.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	Süleyman Demirel Üniv. STB.	Trakva Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Türk Mitolojisi ve İkonografisi															X												X					
Türk Mitolojisine Giriş					X								X				X			X									X			
Antik Çağ Mitolojisi																				X												
Türk Mitolojisinde Temel Konular																				X												
Mitoloji						X		X	X			X						X	X			X			X				X		X	
Türk Kültürü ve Mitolojisi																											X					
İkonografi									X			X					X		X	X					X			X			X	
Hıristiyan İkonografisi																		X														
Türk İslam Mitolojisi																														X		
Yunan Roma Mitolojisi																	X															
Mitoloji ve İkonografi																																X

TABLO 8.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Mitoloji ve İkonografi ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Kültürlere ait efsaneleri konu alan Mitoloji ile resim ve heykel gibi tasvirli eserlerin dinsel ve betimsel anlamlarını inceleyen İkonografi dersleri çoğu kez bir arada verilmektedir. Ancak diğer derslerde olduğu gibi bu derslerin de farklı ders başlıkları altında lisans ders programlarında yer aldığı tespit edilmiştir. Fen-Edebiyat fakültelerinin bünyesinde eğitim veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları gözden geçirildiğinde, lisans ders programlarına yansımış 11 farklı mitoloji ve ikonografi ders adının olduğu belirlenmiştir.

Mitoloji ve İkonografi derslerinde mitler önemli yer tutmaktadır ve bu nedenle bu derslerin genel kültür alanına yönelik dersler arasında olduğu söylenebilir. Çünkü mitler çağdaş yaşamının içinde günümüzde bile kullanılmaya devam edilen inançların ürünüdürler. Sanat tarihi öğrencileri arasında mitolojik anlamda ilgi gören bu derslerin; Ege, Hacette, Atatürk, Muğla Sıtkı Koçman, Adnan Menderes, Uşak, Adıyaman, Batman, Gaziosmanpaşa, Ordu, Pamukkale ve Ankara Üniv. STB' lerinin lisans ders programlarında zorunlu ders olarak yer almadığı belirlenmiştir.

Mitoloji ve İkonografi içerikli ders adlarına lisans ders programında en fazla yer veren bölüm, Mimar Sinan Üniv.STB'sidir ve lisans dersında 4 farklı ders adı bulunmaktadır (Türk Mitolojisine Giriş, Antik Çağ Mitolojisi, Türk Mitolojisinde Temel Konular, İkonografi). Karabük Üniv. STB'sinde ise 3 farklı ders adının olduğu görülmektedir (Türk Mitolojisine Giriş, İkonografi, Yunan-Roma Mitolojisi). Ayrıca; Uludağ, Cumhuriyet, Erciyes, Marmara, Sakarya ve Uludağ Üniv.'lerinin STB.'lerinde Mitoloji dersiyle birlikte İkonografi derslerinin de verildiği belirlenmiştir. Öte yandan Trakya Üniv. STB'sinde Mitolojiyle birlikte Türk Mitolojisi ders yer alırken, Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinde ise Mitoloji dersinin yanında Hıristiyan İkonografisi dersine de yer verilmektedir. Mitoloji ve İkonografi derslerinin sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında bir veya iki dönem olarak yer aldığı ayrıca tespit edilenler arasındadır. (Bkz. Sanat Tarihi Bölümleri Lisans Ders Programları Tabloları)

Sanat tarihi bölümerinin lisans ders programlarındaki mitoloji ve ikonografi adlı dersler genel olarak; Türk Mitolojisi, Yunan Mitolojisi, Antik Çağ ve Hırıstiyan mitolojisi alanlarına yöneliktir. Sanat tarihi bölümlerinde en çok tercih edilen ders adı 10 farklı sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer alan Mitoloji'dir. Bölümler; Atatürk, Celal Bayar, Cumhuriyet, Erciyes, Mardin, Marmara, Niğde, Sakarya, Trakya ve Uludağ Üniv.'

STB.'leridir. Bunu 8 farklı STB.'nin lisans ders programında ortak olarak kullanılan İkonografi (Cumhuriyet, Erciyes, Karabük, Marmara, Mimar Sinan, Sakarya, Süleyman Demirel, Uludağ) ve 5 farklı STB. tarafından ortak olarak kullanılan Türk Mitolojisine Giriş (Akdeniz, Gazi, Karabük, Mimar Sinan, Trakya) adlı dersler takip etmektedir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarındaki mitoloji ve ikonografi ders adları incelendiğinde; ders adlarının belirli bir döneme (Antik Çağ Mitolojisi), ya da kültüre (Türk, Yunan, Roma Mitolojileri) yönelik olduğu söylenebilir. Ancak sanat tarihi doğası gereği evrenseli araştırmaktadır ve bu bağlamda belirli bir dönem ve kültüre ait mitler evrenseli temsil etmemektedir. Bu durum sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları için bir eksiklik olarak görülebilir. Diğer bir taraftan ders adlarının bölümler arasında farklılık göstermesi bir sanat tarihi bölümünde olan dersin diğer sanat tarihi bölümünde olmaması nedeniyle Farabi ve yatay geçiş programıyla geçiş yapacak öğrencilerin zorluk yaşamaları oluşabilecek sorunlardandır.

Müzecilik ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Müzede Uygulama															X																	
Müzecilik					X				X			X		X				X	X						X				X	X	X
Koleksiyonerlik ve Müzecilik													X																			
Müzeoloji	X					X																X									
Türkiye'de Müzecilik ve Sorunları										X																						
Müzecilik ve Eski Eser Hukuku																								X		X						

TABLO 7.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Müzecilik ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Taşınabilir kültür ögelerinin sergilendiği Müzeler, sanat tarihi disiplini için önemlidir ancak; Müzecilik derslerinin programlarda yeterince yer almadığı söylenebilir. Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde, birçok sanat tarihi bölümünün Müzecilik dersine lisans ders programlarında yer vermediği tespit edilmiştir. Anadolu, Adnan Menderes, Ankara, Batman, Celal Bayar, Ege, Hacettepe, Karabük, Mimar Sinan, Muğla Sıtkı Koçman, Ordu, Selçuk, Süleyman Demirel ve Trakya Üniv.' STB'lerinin programlarında Müzecilik dersinin zorunlu dersler arasında olmadığı belirlenmiştir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında Müzecilik ders adının 10 STB. tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bölümler; Akdeniz, Cumhuriyet, Erciyes, Gazi, Mardin Artuklu, Marmara, Sakarya, Uludağ, Uşak ve Yüzüncü Yıl STB.'leridir. Bunu 3 STB.'yle Müzeoloji (Adıyaman, Atatürk, Niğde) ve 2 STB.'yle (Pamukkale, Samsun 19 Mayıs) Müzecilik ve Eski Eser Hukuku adlı dersler takip etmektedir. Müzecilik derslerinin programlara yeterli ders dönemi açısından da yansımadığı söylenebilir. Müzecilik dersinin olduğu birçok sanat tarihi bölümü bu dersi bir veya iki dönem vermekteyken yalnız Atatürk Üniv. STB.' sinin sekiz ders döneminde de Müzeoloji dersine lisans ders programında verdiği görülmektedir. (Bkz. Sanat Tarihi Bölümleri Lisans Ders Programları Tabloları)

Müzecilik dersi, derslerde bahsi geçen sanat tarihi nesnelerinin yerinde görülmesi açısından önemlidir. Ancak derslerin programlara farklı adlarla yansımış olması ve programlarda yeterince yer bulamaması bir eksiklik olarak görülebilir.

Nümizma -tik ile İlgili Ders Adları	**Adıyaman Üniv. STB..**	**A. Menderes Üniv. STB..**	**Anadolu Üniv. STB..**	**Ankara Üniv. STB..**	**Akdeniz Üniv. STB.**	**Atatürk Üniv. STB.**	**Batman Üniv. STB.**	**C. Bayar Üniv. STB.**	**Cumhuriye Üniv. STB.**	**Çanakkale Üniv. STB.**	**Ege Üniv. STB.**	**Erciyes Üniv. STB.**	**Gazi Üniv. STB.**	**Gaziosmanpaşa Üniv. STB.**	**İstanbul Üniv. STB.**	**Hacettepe Üniv. STB.**	**Karabük Üniv. STB.**	**M. Artuklu Üniv. STB.**	**Marmara Üniv. STB.**	**M. Sinan Üniv. STB.**	**Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.**	**Niğde Üniv. STB.**	**Ordu Üniv. STB.**	**Pamukkale Üniv. STB.**	**Sakarya Üniv. STB.**	**S. 19 Mayıs Üniv. STB.**	**Selçuk Üniv. STB.**	**S. Demirel Üniv. STB.**	**Trakya Üniv. STB.**	**Uşak Üniv. STB.**	**Uludağ Üniv. STB.**	**Yüzüncü Yıl Üniv. STB.**
Hellenistik Dönem Nümismatiği				**X**																											
Roma Nümismatiği				**X**																											
Nümizmatik	**X**							**X**					**X**										**X**		**X**						**X**	**X**

TABLO 10.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Nümizmatik ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Nümizmatik dersi sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında 3 farklı ders adı altında yer almaktadır. Bu ders adlarından ikisi (Hellenistik Dönem Nümismatiği, Roma Nümismatiği) Mimar Sinan Üniv. STB'sinde bulunurken, Nümizmatik adlı ders ise 7 farklı sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almıştır (Adıyaman, Celal Bayar, Gazi, Ordu, Sakarya, Uludağ Yüzüncü Yıl). Mimar Sinan Üniv. STB.' sinin programında yer alan bu ders adlarına bakarak sadece belirli dönemlere ait bir alanın seçildiği yorumu yapılabilir.

Sanat tarihi için eski dönem paraları önemlidir; çünkü ele geçirilen paralarda öncelikle döneminin tarihini ve özelliğini yansıtan yazı ve tasvirler yer almaktadır. Buna rağmen eski dönem paralarının incelendiği nümizmatik'in ders olarak programlarda yeterince yer almadığı görülmektedir. Programlara yansımış derslerin de belirli bir dönemlerle sınırlı kaldığı söylenebilir. Hemen hemen her medeniyetin kendine has farklı özelliklerde paralarının olduğu düşünülürse, lisans ders programlarına eklenmiş bir veya iki dönemlik derslerin de yetersiz kaldığı söylenebilir.

Osmanlı Sanatı ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB.	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv.
Osmanlı Mimarlığı									X	X				X	X																X	
17.yüzyıl Osmanlı Mimarlığı															X		X															
Osmanlı Konut Mimarlığı															X																	
Osmanlı Teşkilat Tarihi							X																									
Osmanlı Mimarlığında Batılılaşma					X										X																	
Balkanlarda Osmanlı Mimarisi															X																	
Osmanlı Eğitim Yapıları																				X												
Osmanlı Kaynak Araştırmaları																				X												
Batılılaşma Dönemi Osmanlı Resim Sanatı																				X												
Erken Osmanlı Dönem Mimarisi		X									X		X				X			X			X		X		X			X		

Osmanlı Askeri yapıları ve Su Mimarisi																					X												
Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi					X													X			X			X							X		
Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi		X			X							X	X					X		X				X		X	X	X		X	X		
Osmanlı Sivil Mimarisi																					X													
Klasik Sonrası Osmanlı Mimarisi		X																			X													
17-19.Yüzyıl Osmanlı Tasvir Sanatı																					X													
Beylikler ve Erken Osmanlı Mimarisi																				X														
Osmanlı Mimarlık Teşkilatı																				X														
Geç Dönem Osmanlı Mimarisi																				X						X		X						
Osmanlı Mimarlığında 19. YY				X																														
Erken Osmanlı Süsleme ve El Sanatları													X																					
Osmanlı Minyatür Sanatı											X		X																					

Klasik Osmanlı Süsleme ve El Sanatları														**X**																			
18-20 Osmanlı Süsleme ve El Sanatları														**X**																			
Osmanlı Sanatı ve Mimarisi																**X**		**X**															
Osmanlı-Cumhuriyet Dönemi Mimari Kuram ve Üslupları																**X**																	
Osmanlı-Cumhuriyet Dönemi Modernleşmesi ve Sanatı																**X**																	
18-20yy Osmanlı Mimarisi											**X**																						
Osmanlı Türbeleri												**X**																			**X**		
Osmanlı Dönemi Süslemesi ve El Sanatları						**X**		**X**	**X**								**X**				**X**											
Erken Osmanlı Sanatı				**X**	**X**		**X**	**X**																**X**								
Osmanlı Kentleri					**X**																											
Klasik Osmanlı Mimarisi ve Mimar Sinan														**X**																		
Osmanlı Resim Sanatı					**X**				**X**								**X**															

Osmanlı El Sanatları																										**X**						**X**	
Osmanlı Köşk ve Kasırları																																**X**	
Son Dönem Osmanlı Sanatı										**X**																							
Klasik Dönem Osmanlı Sanatı								**X**																			**X**						
Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı								**X**																			**X**						
Osmanlı Sanatı	**X**		**X**			**X**																**X**	**X**		**X**								**X**
Osmanlı Şehir İçi Hanları																															**X**		

TABLO 11.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Osmanlı Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Üzerinde yaşadığımız Anadolu coğrafyasını mimari anlamda en çok geliştiren ve varlığını 600 sene devam ettiren Osmanlı Devletinin sanatı, Osmanlı Sanatı dersi adı altında işlenmektedir. Ancak Osmanlı sanatı derslerinin de çok sayıda ders adıyla lisans ders programlarında yer aldığı belirlenmiştir. Yükseköğretim fen-edebiyat fakültesi sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında tespit edilen Osmanlı Sanatı adı ile ilgili derslerin sayısı 41'dir. Osmanlı sanatı içerikli derslerin meslek eğitimine, genel kültür alanına ve alan eğitimine yönelik olduğu söylenebilir. Tüm sanat tarihi bölümlerinde Osmanlı Sanatına ilişkin en az bir ders adının olduğu görülmektedir. En çok kullanılan ders adları ise; Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi 12 (Adnan Menderes, Akdeniz, Erciyes, Gazi, Karabük, Marmara, Ordu, Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Selçuk, Trakya Uşak), Erken Osmanlı Dönemi Mimarisi 9 (Adnan Menderes, Ege, Gazi, Karabük, Mimar Sinan, Ordu, Sakarya, Selçuk, Uşak), Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi (Akdeniz, Mimar Sinan, Uşak, Ordu, Karabük), Osmanlı Sanatı (Muğla Sıtkı Koçman, Adıyaman, Pamukkale, Niğde, Yüzüncü Yıl), Osmanlı Mimarlığı (Cumhuriyet, Çanakkale, Gaziosmanpaşa, İstanbul, Uludağ), Osmanlı Dönemi Süsleme ve El Sanatları (Atatürk, Celal Bayar, Cumhuriyet, Karabük, Muğla Sıtkı Koçman) ve Erken Osmanlı Sanatı 5 (Akdeniz, Batman, Celal Bayar, Pamukkale, Samsun 19 Mayıs) farklı sanat tarihi bölümü tarafından ortak ders adı olarak kullanılmıştır.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde; Mimar Sinan Üniv. STB.' sinde 9 (Osmanlı Eğitim Yapıları, Osmanlı Kaynak Araştırmaları, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Resim Sanatı, Erken Osmanlı Dönem Mimarisi, Osmanlı Askeri yapıları ve Su Mimarisi, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Sivil Mimarisi, Klasik Sonrası Osmanlı Mimarisi, 17-19.Yüzyıl Osmanlı Tasvir Sanatı), Akdeniz (Osmanlı Mimarlığında Batılılaşma, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi, Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi, Erken Osmanlı Sanatı, Osmanlı Kentleri, Osmanlı Resim Sanatı,) ve Karabük Üniv.'lerinin STB.' lerinde 6 farklı ders adının lisans ders programında yer aldığı tespit edilmiştir (17.yüzyıl Osmanlı Mimarlığı, Erken Osmanlı Dönem Mimarisi, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi, Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Dönemi Süslemesi ve El Sanatları, Osmanlı Resim Sanatı). İstanbul (Osmanlı Mimarlığı, 17.yüzyıl Osmanlı Mimarlığı, Osmanlı Konut Mimarlığı, Osmanlı Mimarlığında Batılılaşma, Balkanlarda Osmanlı Mimarisi) ve Uşak Üniv.'lerinin STB.' lerinde 5 farklı ders adının kullanıldığı görülmektedir (Erken Osmanlı Dönem Mimarisi, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi, Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi,

Osmanlı Türbeleri, Osmanlı Şehir İçi Hanları). Gazi (Erken Osmanlı Dönem Mimarisi, Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi, Erken Osmanlı Süsleme ve El Sanatları , Klasik Osmanlı Süsleme ve El Sanatları, 18-20 Osmanlı Süsleme ve El Sanatları) ve Marmara Üniv.'lerinin STB.'lerinde ise 4 farklı Osmanlı sanatı başlıklı ders adı bulunmaktadır (Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi, Beylikler ve Erken Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Mimarlık Teşkilatı, Geç Dönem Osmanlı Mimarisi).

Derslerin ilişkili olduğu alana göre dağılımında, mimarlık ile ilgili dersler 20 farklı ders adıyla ön plana çıkmaktadır. Mimarlık alanı ile ilgili dersler şunlardır; Osmanlı Mimarlığı, 17. Yüzyıl Osmanlı Mimarlığı, Osmanlı Konut Mimarlığı, Osmanlı Mimarlığında Batılılaşma, Balkanlarda Osmanlı Mimarisi, Erken Osmanlı Dönemi Mimarisi, Osmanlı Askeri Yapıları ve Su Mimarisi, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi, Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Sivil Mimarisi, Klasik Sonrası Osmanlı Mimarisi, Beylikler ve Erken Osmanlı Mimarisi, Geç Dönem Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Mimarlığında 19. Yüzyıl, Osmanlı Sanatı ve Mimarisi, 18-20. Yüzyıl Osmanlı Mimarisi, Osmanlı Türbeleri, Klasik Osmanlı Mimarisi ve Mimar Sinan, Osmanlı Köşk ve Kasırları, Osmanlı Şehir İçi Hanları.

Süsleme ve el sanatlarına ilişkin ders adları 5 ders bulunmaktadır; Osmanlı El Sanatları, Osmanlı Dönemi Süslemesi ve El Sanatları, 18-20. Yüzyıl Osmanlı Süsleme ve El Sanatları, Klasik Osmanlı Süsleme ve El Sanatları, Erken Osmanlı Süsleme ve El Sanatları. Osmanlı resim sanatı ile ilgili 2 farklı ders adı bulunmaktadır ve bu ders adları şunlardır; Osmanlı Resim Sanatı, 17-19. Yüzyıl Osmanlı Tasvir Sanatı.

Osmanlı sanatı ile ilgili dersler; mimarlık, süsleme ve el sanatları, kentsel yapı, resim sanatı, kuram ve üsluplar, eğitim yapıları gibi alanlarla ilişkilidir. Genel olarak Osmanlı Sanatına dair tüm sanat uğraşlarını irdeleyen dersin adı Osmanlı Sanatı' dır. Bunun yanı sıra, belirli tarih ve döneme hitap eden ders adları da mevcuttur. Bunlar; belirli bir tarihi dönemle sınırlı 17. yy. Osmanlı Mimarlığı, 17-19. yy. Osmanlı Tasvir Sanatı, Osmanlı Mimarlığında 19. yy. 18-20. yy. Osmanlı Mimarisi ile 18-20. yy. Osmanlı Süsleme ve El Sanatları dersleridir. Ayrıca özel bir mimari alanın seçildiği dersler ise; Osmanlı Türbeleri, Osmanlı Hanları, Osmanlı Konut Mimarlığı, Osmanlı Köşk ve Kasırları'dır.

Osmanlı sanatı ders adlarının alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Ancak ders adlarının bir bütünlük gösterdiği söylenemez. Çünkü aynı sanat dönemini içeren dersler için de farklı başlıkların kullanıldığı belirlenmiştir. Osmanlı Sanatında Batı etkilerinin görüldüğü dönemin, Geç Dönem Osmanlı Sanatı, Son Dönem Osmanlı Sanatı, Klasik Sonrası Osmanlı

Sanatı, Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı adları altında programlarda yer aldığı görülmektedir. Bu veriler ışığında, tüm Osmanlı sanatı ile ilgili derslerin en azından Erken, Klasik, Batılılaşma Sanatı başlıkları altında toplanabileceği söylenebilir. Bunun neticesinde bölümler arası ders farklılıklarının ve ders adları açısından isim karmaşasının önüne geçilebilir.

Osmanlı sanatı ders adlarının da diğer derslerde olduğu gibi oldukça farklı adlar altında lisans ders programlarında yer almaktadır. Bu durum sanat tarihi bölümleri için oluşturulmuş genel bir lisans ders programının olmamasından kaynaklanmaktadır. Her sanat tarihi bölümünün kendine göre bir lisans ders programı belirlemesinden kaynaklı ders farklılıkları nedeniyle, bölümler arası geçişlerde sanat tarihi öğrencileri sıkıntı yaşayabilmektedir.

Sanat Tarihine Giriş, Terminoloji ile İlgili Ders Adları	**Adıyaman Üniv. STB..**	**A. Menderes Üniv. STB..**	**Anadolu Üniv. STB..**	**Ankara Üniv. STB..**	**Akdeniz Üniv. STB.**	**Atatürk Üniv. STB.**	**Batman Üniv. STB.**	**C. Bayar Üniv. STB.**	**Cumhuriye Üniv. STB.**	**Çanakkale Üniv. STB.**	**Ege Üniv. STB.**	**Erciyes Üniv. STB.**	**Gazi Üniv. STB.**	**Gaziosmanpaşa Üniv. STB.**	**İstanbul Üniv. STB.**	**Hacettepe Üniv. STB.**	**Karabük Üniv. STB.**	**M. Artuklu Üniv. STB.**	**Marmara Üniv. STB.**	**M. Sinan Üniv. STB.**	**Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.**	**Niğde Üniv. STB.**	**Ordu Üniv. STB.**	**Pamukkale Üniv. STB.**	**Sakarya Üniv. STB.**	**S. 19 Mayıs Üniv. STB.**	**Selçuk Üniv. STB.**	**S. Demirel Üniv. STB.**	**Trakya Üniv. STB.**	**Uşak Üniv. STB.**	**Uludağ Üniv. STB.**	**Yüzüncü Yıl Üniv. STB.**
Sanat Tarihi Terminolojisi								**X**							**X**									**X**			**X**	**X**				**X**
Sanat Tarihine Giriş	**X**	**X**	**X**			**X**		**X**	**X**	**X**		**X**	**X**	**X**	**X**			**X**	**X**		**X**		**X**	**X**		**X**	**X**	**X**	**X**		**X**	**X**
Yöntembilim																			**X**													
Terminoloji			**X**									**X**							**X**						**X**							
Sanat Tarihinde Temel Kavramlar				**X**																												
Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri					**X**							**X**	**X**																			
Sanat Tarihi Yazımında Yöntem ve Terim																**X**																
Sanat Tarihi Bilimsel Araştırma Teknikleri		**X**																									**X**					
Sanat Tarihi Araştırma Yöntem ve Terminolojisi			**X**																						**X**							
Belgeleme Yöntemleri					**X**																											

Sanat Tarihinde Yöntem																															**X**	
Yöntem Belgeleme																									**X**							
Bilimsel Araştırma Yöntemleri										**X**												**X**										
Sanat Tarihi Yöntemleri ve Yazımı									**X**															**X**						**X**		
Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji					**X**																											
Antik Sanat ve Terminoloji																														**X**		
Arkeoloji ve Sanat Tarihi Terminolojisi							**X**																									

TABLO 12.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Sanatı başlama noktasından itibaren irdelemeye çalışan sanat tarihine giriş ile sanat tarihsel terminolojiyi içeren terminoloji derslerinin alan ve meslek eğitimine yönelik dersler olduğu, ayrıca içerdiği konular bakımından genel kültür açısından da yararlı olduğu söylenebilir. Ancak bu derslerin Karabük, Ege, Niğde ve Uşak Üniv. STB.'lerinin lisans ders programlarında zorunlu dersler arasında olmadığı tespit edilmiştir.

Sanat tarihine ait kavram ve terminolojinin işlendiği Sanat Tarihine Giriş derslerinin sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarına farklı ders adlarıyla yansıdığı görülmektedir. Lisans ders programlarında 17 farklı sanat tarihine giriş ve terminoloji ile ilgili ders adı mevcuttur. Sanat Tarihine Giriş adının 22 sanat tarihi bölümü tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bu bölümler; Adıyaman, Adnan Menderes, Anadolu, Atatürk, Celal Bayar, Cumhuriyet, Çanakkale, Erciyes, Gazi, Gaziosmanpaşa, İstanbul, Mardin Artuklu, Marmara, Muğla Sıtkı Koçman, Ordu, Pamukkale, Samsun 19 Mayıs, Selçuk, Süleyman Demirel, Trakya Uludağ, Yüzüncü Yıl STB.'leridir. Sanat Tarihi Terminolojisinin 6 (Celal Bayar, İstanbul, Pamukkale, Selçuk, Süleyman Demirel, Yüzüncü Yıl), Terminolojinin 4 (Anadolu, Erciyes, Marmara, Sakarya) ve Sanat Tarihi Araştırma Metotlarının ise 3 STB. tarafından (Akdeniz, Erciyes, Gazi) ortak ders adı kullanıldığı belirlenmiştir.

Sanat tarihine giriş ve terminoloji ders adlarına lisans ders programında en fazla yer veren sanat tarihi bölümleri 3 er değişik ders adı kullanan Erciyes (Sanat Tarihine Giriş, Terminoloji, Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri), Anadolu (Sanat Tarihine Giriş, Terminoloji, Sanat Tarihi Bilimse Araştırma Teknikleri), Akdeniz (Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri, Belgeleme Yöntemleri, Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji), Marmara (Sanat Tarihine Giriş, Terminoloji, Yöntembilim), Selçuk (Sanat Tarihi Terminolojisi, Sanat Tarihine Giriş, Sanat Tarihi Bilimsel Araştırma Teknikleri) ve Trakya STB.' leri olmuştur (Sanat Tarihine Giriş, Sanat Tarihi Yöntemleri ve Yazımı, Antik Sanat ve Terminoloji). Pamukkale (Sanat Tarihi Terminolojisi, Sanat Tarihine Giriş), Adnan Menderes (Sanat Tarihine Giriş, Sanat Tarihi Bilimsel Araştırma Teknikleri), İstanbul (Sanat Tarihi Terminolojisi, Sanat Tarihine Giriş) ve Gazi Üniv.lerinin STB.' leri (Sanat Tarihine Giriş, Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri) ise 2 şer farklı ders adına lisans ders programlarında yer vermiştir.

Sanat tarihine giriş ve terminoloji ile ilgili dersler genel olarak, yöntembilim, araştırma metotları, belgeleme alanlarına yöneliktir denilebilir. Sanat tarihine giriş derslerinin tüm sanat

tarihi bölümlerinde ilk ders yılında verildiği görülmektedir. Dersler çoğunlukla 2 ders dönemi ile lisans ders programlarında yer almaktadır. Ancak; Muğla Sıtkı Koçman, Erciyes, Süleyman Demirel ve Mardin Artuklu Üniv.'lerinin STB'lerinde ise birinci ders yarıyılında tek dönem olarak verilmektedir. (Bkz. Sanat Tarihi Bölümleri Lisans Ders Program Tabloları)

Selçuklu Sanatı ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Anadolu Selçuklu Mimarisi					X					X		X	X	X			X			X												
Anadolu Selçuklu Sanatı	X		X			X	X	X													X		X			X						
Selçuklu Arkeolojisi ve Ortaçağ Kültürü				X																												
Anadolu Selçuklu Çağında Kentsel Yapı ve Planlama				X																												
Selçuklu ve Beylikler Devri Süsleme ve El Sanatları						X							X												X				X			
Anadolu Selçuklu Sanatı ve Mimarisi																X																
Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri		X									X																			X		
Büyük Selçuklu Sanatı							X																									

Anadolu Selçuklu ve Beylikler Tarihi											**X**																						
Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları																												**X**				**X**	
Selçuklu Dönemi Mimarisi																										**X**		**X**					
Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri		**X**									**X**																				**X**		
Anadolu Selçuklu ve Beylikler Sanatı																		**X**				**X**									**X**		
Anadolu Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları																					**X**												
Anadolu Selçuklu Dönemi Hanları		**X**																													**X**		
Anadolu Selçuklu Dönemi Türbeleri		**X**																															
Selçuklu Sanatı																								**X**									**X**
Anadolu Selçuklu El Sanatları																	**X**																

TABLO 13.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Selçuklu Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Yükseköğretimde sanat tarihi bölümlerinde Selçuklu Sanatı ile ilgili derslerin 18 farklı ders adıyla lisans ders programlarında yer aldığı görülmektedir. Anadolu Selçuklu Sanatı ders adının 8 (Adıyaman, Anadolu, Atatürk, Batman, Celal Bayar, Muğla Sıtkı Koçman, Ordu, Samsun 19 Mayıs), Anadolu Selçuklu Mimarisinin 7 (Akdeniz, Çanakkale, Erciyes, Gazi, Gaziosmanpaşa, Karabük, Mimar Sinan), Selçuklu ve Beylikler Devri El Sanatlarının 4 (Atatürk, Gazi, Sakarya, Trakya), Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri (Adnan Menderes, Ege, Uşak), Anadolu Selçuklu Medreseleri (Adnan Menderes, Ege, Uşak) ve Anadolu Selçuklu ve Beylikler Devri Sanatı ders adlarının ise 3 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında ortak ders adı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Cumhuriyet, İstanbul, Marmara ve Süleyman Demirel Üniv.'lerinin STB.'lerinin lisans ders programlarında bu ders adlarının zorunlu dersler arasında olmadığı saptanmıştır. Ayrıca; Adnan Menderes, Çanakkale ve Uşak Üniv.'lerinin STB.'lerinin Anadolu Selçuklu Camileri ve Anadolu Selçuklu Medreseleri ders adlarını kullanmaları açısından benzer oldukları söylenebilir. Bu durum 3 sanat tarihi bölümünün de aynı bölgede yer alıyor ve program hazırlama konusunda birbirlerini etkiliyor olmasıyla açıklanabilir.

Selçuklu Sanatı adlı derslerin lisans ders programlarındaki dağılımına bakıldığında; Adnan Menderes Üniv. STB.'sinde 4 farklı ders adının kullanılmış olduğu görülmektedir (Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri, Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri, Anadolu Selçuklu Dönemi Hanları, Anadolu Selçuklu Dönemi Türbeleri). Uşak (Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri, Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri, Anadolu Selçuklu Dönemi Hanları) ve Ege Üniv. STB.'lerinde 3'er değişik ders adının kullanılmış olduğu belirlenmiştir (Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri, Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri, Anadolu Selçuklu ve Beylikler Tarihi). Öte yandan; Ankara (Selçuklu Arkeolojisi ve Ortaçağ Kültürü, Anadolu Selçuklu Çağında Kentsel Yapı ve Planlama), Atatürk (Anadolu Selçuklu Sanatı, Selçuklu ve Beylikler Devri Süsleme Sanatı), Batman (Anadolu Selçuklu Sanatı, Büyük Selçuklu Sanatı), Karabük (Anadolu Selçuklu Mimarisi, Anadolu Selçuklu Süsleme ve El Sanatları), Gazi (Anadolu Selçuklu Mimarisi, Selçuklu ve Beylikler Devri Süsleme ve El Sanatları), Selçuk (Selçuklu Dönem, Mimarisi, Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları), Uludağ (Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları, Anadolu Selçuklu ve Beylikler Sanatı) ve Muğla Sıtkı Koçman (Anadolu Selçuklu Sanatı, Anadolu Selçuklu Süsleme ve El Sanatları) üniversitelerinin sanat tarihi bölümlerinde ise 2'şer değişik ders adı kullanılmıştır.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan dersler; mimari, süsleme ve el sanatları, kentsel yapı ile ilgili olup, genel kültür, mesleki eğitim ve alan eğitimi konularıyla ilişkilidir. Mimarlık dersleri 7 (Anadolu Selçuklu Mimarisi, Anadolu Selçuklu Sanatı ve Mimarisi, Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri, Anadolu Selçuklu Dönemi Türbeleri, Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri, Anadolu Selçuklu Dönemi Hanları, Anadolu Selçuklu Dönemi Türbeleri), El Sanatları 4 (Anadolu Selçuklu Süsleme ve El Sanatları, Selçuklu ve Beylikler Devri Süsleme ve El Sanatları, Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları, Anadolu Selçuklu El Sanatları farklı ders adıyla lisans ders programlarında yer almaktadır.

Selçuklular, Türk sanatı ve dünyası için önemli bir devlettir. Anadolu'nun Türkleşmesinin yolunu açan ve imar faaliyetlerinde önemli eserler bırakan Selçuklu devletinin sanatlarının işlendiği derslerde, Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu sanatı ayrımının yapılmadığı gözlenmiştir. Ancak dönem ve sanat anlayışı olarak farklı özelliklere sahip bu devletlerin sanatları çoğunlukla aynı başlık altında verilmektedir. Büyük Selçuklu Sanatı adlı ders adına yalnız Batman Üniv. STB.' sinin lisans ders programında yer verildiği tespit edilmiştir.

Selçuklu Sanatı başlıklı ders adlarının sayısının fazla ve farklı olması sanat tarihi bölümleri için belirlenmiş genel bir lisans ders programının olmamasından kaynaklanmaktadır denilebilir. Selçuklu mimarisi başlığı altında anlatılabilecekken, yapı gruplarının ayrı ayrı başlıklar altında lisans ders proğramlarında yer alması da bir diğer etken olduğu söylenebilir. Derslerin genel bir başlıkla Selçuklu Sanatı adı altında toplanması bölümler arası ders adı farklılığını ve fazlalığını ortadan kaldırabilecektir. Derslerin sanat tarihi bölümleri arasında benzer olmamasından dolayı, öğrenci değişim programlarıyla geçiş yapacak öğrencilerin ders ve dönem kayıpları olabilmektedir.

Teknik Resim ve Rölöve ile İlgili Ders Adları	Adıyaman Üniv. STB..	A. Menderes Üniv. STB..	Anadolu Üniv. STB..	Ankara Üniv. STB..	Akdeniz Üniv. STB.	Atatürk Üniv. STB.	Batman Üniv. STB.	C. Bayar Üniv. STB.	Cumhuriye Üniv. STB.	Çanakkale Üniv. STB.	Ege Üniv. STB.	Erciyes Üniv. STB.	Gazi Üniv. STB.	Gaziosmanpaşa Üniv. STB.	İstanbul Üniv. STB.	Hacettepe Üniv. STB.	Karabük Üniv. STB.	M. Artuklu Üniv. STB.	Marmara Üniv. STB.	M. Sinan Üniv. STB.	Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.	Niğde Üniv. STB.	Ordu Üniv. STB.	Pamukkale Üniv. STB.	Sakarya Üniv. STB.	S. 19 Mayıs Üniv. STB.	Selçuk Üniv. STB.	S. Demirel Üniv. STB.	Trakya Üniv. STB.	Uşak Üniv. STB.	Uludağ Üniv. STB.	Yüzüncü Yıl Üniv. STB.
Teknik Resim ve Rölöve				X	X					X			X	X	X			X			X				X	X					X
Teknik Resim						X	X					X					X		X								X				X	
Teknik Resim ve Atölye									X							X		X														
Mimari Süs. ve Küçük Eser Çizimi Teknikleri											X																					
Rölöve																			X													
Restrorasyon ve Konservasyo n				X	X							X						X					X									
Mimari Çizim Teknikleri		X					X																					X		X		
Seramik ve Obje Çizim Teknikleri									X																							
Bilgisayar Destekli Çizim							X																									

TABLO 14.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Teknik Resim ve Rölöve ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Yükseköğretimde sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında Teknik Resim ve Rölöve ile ilgili derslerin olup olmadığına bakılmış ve araştırma sonucunda bu derslerin 9 farklı ders adı ile lisans ders programlarında yer aldığı belirlenmiştir. Ders adlarının daha çok restorasyona, teknik resim ve taşınmaz kültür objelerinin çizim alanlarına yönelik olduğu söylenebilir. Adıyaman, Anadolu, Celal Bayar, Mimar Sinan, Niğde, Pamukkale ve Trakya Üniv.'lerinin STB'lerinin programlarında bu derslerin zorunlu dersler arasında olmadığı belirlenmiştir. Programında teknik resim ve rölöve dersleri olan bölümlerin ise bu dersleri iki dönem olarak verdikleri tespit edilmiştir.

Ders programlarında yer alan 9 farklı ders adından biri olan Teknik Resim ve Rölöve ders adının 11 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer aldığı belirlenmiştir (Ankara, Akdeniz, Çanakkale, Gazi, Gaziosmanpaşa, İstanbul, Mardin Artuklu, Muğla Sıtkı Koçman, Samsun 19 Mayıs, Sakarya, Yüzüncü Yıl). Bunu 7 STB.' yle Teknik Resim (Atatürk, Batman, Erciyes, Karabük, Marmara, Selçuk, Uludağ), 5 STB.' yle Restorasyon ve Konservasyon (Ankara, Akdeniz, Ege, Mardin Artuklu, Ordu) ve 4 STB.'yle Mimari Çizim Teknikleri (Adnan Menderes, Batman, Selçuk, Uşak) adlı dersler takip etmektedir. Teknik Resim ve Atölye adlı ders ise 3 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında ortak olarak kullanılmıştır.

Teknik resim ve rölöve derslerinin sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarındaki dağılımına bakıldığında; Batman (Teknik Resim, Bilgisayar Destekli Çizim, Mimari Çizim Teknikleri) ve Mardin Artuklu Üniv. STB'lerinde (Teknik Resim ve Atölye, Teknik Resim ve Rölöve, Restorasyon ve Konservasyon) 3 farklı ders adının olduğu görülmektedir. Ankara (Teknik Resim ve Rölöve, Restorasyon ve Konservasyon), Marmara (Teknik Resim, Rölöve), Akdeniz (Teknik Resim ve Rölöve, Restorasyon ve Konservasyon), Cumhuriyet (Teknik Resim ve Atölye, Seramik ve Obje Çizim Teknikler) ve Erciyes (Teknik Resim, Restorasyon ve Konservasyon) Üniv.'lerinin STB'lerinde ise 2 farklı ders adının yer aldığı görülmektedir.

Teknik resim ve rölöve ile ilgili derslerin farklı adlarla lisans ders programlarında yer alması programlar arası lisans ders bütünlüğünün olmadığını göstermektedir. Bunun neticesinde herhangi bir sanat tarihi bölümünden yatay geçiş ya da Farabi öğrenci değişimi yoluyla üniversite değiştirecek öğrencilerin, kendi bölümleri ile gideceği diğer bölüm arasındaki ders uyumsuzluğundan kaynaklı problemler yaşayabileceği söylenebilir.

Türk Sanatı ile İlgili Ders Adları	**Adıyaman Üniv. STB..**	**A. Menderes Üniv. STB..**	**Anadolu Üniv. STB..**	**Ankara Üniv. STB..**	**Akdeniz Üniv. STB.**	**Atatürk Üniv. STB.**	**Batman Üniv. STB.**	**C. Bayar Üniv. STB.**	**Cumhuriye Üniv. STB.**	**Çanakkale Üniv. STB.**	**Ege Üniv. STB.**	**Erciyes Üniv. STB.**	**Gazi Üniv. STB.**	**Gaziosmanpaşa Üniv. STB.**	**İstanbul Üniv. STB.**	**Hacettepe Üniv. STB.**	**Karabük Üniv. STB.**	**M. Artuklu Üniv. STB.**	**Marmara Üniv. STB.**	**M. Sinan Üniv. STB.**	**Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.**	**Niğde Üniv. STB.**	**Ordu Üniv. STB.**	**Pamukkale Üniv. STB.**	**Sakarya Üniv. STB.**	**S. 19 Mayıs Üniv. STB.**	**Selçuk Üniv. STB.**	**S. Demirel Üniv. STB.**	**Trakya Üniv. STB.**	**Uşak Üniv. STB.**	**Uludağ Üniv. STB.**	**Yüzüncü Yıl Üniv. STB.**
İslam Öncesi Türk Sanatı		X			X	X		X		X		X		X	X							X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Türk Mitolojisine Giriş		X			X								X				X			X									X	X		
Çağdaş Türk Sanatı											X								X						X							
Türk Sivil Mimarisi										X							X									X						
Türk Seramik ve Çini Sanatı	X				X																	X	X		X							
Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi				X									X						X	X												
Geleneksel Türk El Sanatları	X						X	X														X				X						
Türk Halı Sanatı						X					X									X					X							
Anadolu Beylikler Devri Türk Mimarlığı		X								X					X										X							
Anadolu Dışı Türk Mimarisi										X				X								X			X							

Anadolu Beylikler Devri Sanatı	**X**																						**X**		**X**							
Tarihi Kaynaklarda Türk Sanatı Semineri															**X**				**X**													
Türk Mitolojisi ve İkonografisi		**X**			**X**												**X**												**X**	**X**		
Türk Sanatı ve Arkeolojisine Giriş				**X**																		**X**										
Türk Süsleme Sanatı									**X**																							
Türk Mimarisinde Süsleme				**X**	**X**																											
Anadolu'da Erken Türk Beylikleri Mimarisi																	**X**		**X**													
Çağdaş Türk Resim Sanatı									**X**						**X**																	
Ortaçağ Türk Mimarlığı															**X**														**X**			
Batılılaşma Dönemi Türk Sanatı																				**X**											**X**	
Batılılaşma Türk Resim Sanatı	**X**																							**X**								
Türk Su Mimarisi					**X**																									**X**		
10-14. Yüzyıl Asya Türk Sanatı																			**X**													

İslam Öncesi Türk Sanatının Gelişimi																				**X**													
14. YY. Anadolu Türk Beylikleri																				**X**													
Cumhuriyet Devri Türk Resim Sanatı																				**X**													
Osmanlılardan Önce Doğu Avrupa Türk Sanatı																				**X**													
Türk İslam Sanatlarında Terminoloji ve Yöntem																				**X**													
Türk Askeri Mimarlığı															**X**																		
Türk Mitolojisinde Temel Konular																				**X**													
İslam Öncesi Türk Sanatına Giriş																				**X**													
Türk El Sanatları				**X**																													
Türk Kültür Tarihi				**X**																													
Türk Heykel Sanatı				**X**																													
Türk Sanatına Giriş													**X**																				
Osmanlı Öncesi Türk Minyatür Sanatı													**X**																				

Türk El Sanatları Motif Komposizyon													**X**																			
Cumhuriyet Dönemi Türk Resim ve Heykel Sanatı													**X**																			
Anadolu Türk Mimarisi											**X**																					
Türk Arkeolojisine Giriş ve Kazı Teknikleri					**X**																											
Türk İslam Alçı Sanatı											**X**																					
Türk Hamam Mimarisi											**X**																					
Balkanlarda Türk Sanatı																										**X**						
Türk Ebru Sanatı																										**X**						
Türk Kitap Kültürü ve El Sanatları																										**X**						
Türk Minyatür Sanatı																										**X**						
Türk Maden Sanatı																										**X**						
Türk Tezhip Sanatı																										**X**						
Türk Kültürü ve Mitolojisi																												**X**				
Türk Hat Sanatı																										**X**						
Orta Asya Türk Sanatı					**X**																											
Türk Mezar Kültürü ve Mezar Taşları					**X**																			**X**								

Türk Sanatı ve Kültürü																													X			
Türk Mimarisinde Malzeme												X																				
Türk Minyatür ve El Sanatı												X																				
Türk Şehirciliği												X																				
Anadolu Türk Sanatı									X																							
Türk Süsleme Sanatı									X																							
Erken Dönem Türk Mimarisi																												X				
Türk Resim Sanatı																						X										
Türk Dokuma Sanatı																						X										
Türk Sanatında Motif ve Semboller	X																															
Türk Saray Mimarisi	X																															
Büyük Selçuklu Sonrası Orta Asya Türk Sanatı					X																											
Türk Sanatı			X																													

TABLO 15.

Sanat tarihi eğitimi veren sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Türk Sanatı ile ilgili ders adlarının değerlendirilmesine yönelik bulgular şunlardır:

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde programlarda en fazla Türk Sanatı adlı derslerin olduğu belirlenmiştir. Türk yükseköğretiminde bulunan 32 sanat tarihi bölümünün lisans ders programlarında zorunlu olarak okutulan 65 farklı Türk Sanatı adlı ders bulunmaktadır. Mardin Artuklu ve Hacettepe STB'lerinin lisans ders programlarında Türk Sanatı adlı ders yer almamaktadır. Programında en fazla Türk Sanatı adlı ders bulunan bölüm 15 farklı ders adıyla Sakarya Üniv. STB'sidir. Dersler; İslam Öncesi Türk Sanatı, Anadolu Beylikler Devri Türk Mimarlığı, Ortaçağ Türk Mimarlığı, Türk Süsleme Sanatı, Türk Halı Sanatı, Türk Sivil Mimarisi, Çağdaş Türk Sanatı, Türk Seramik ve Çini Sanatı, Balkanlarda Türk Sanatı, Türk Ebru Sanatı**,** Türk Kitap Kültürü ve El Sanatları, Türk Minyatür Sanatı, Türk Maden Sanatı, Türk Tezhip Sanatı, Batılılaşma Türk Resim Sanatı, Türk Hat Sanatı'dır.

Mimar Sinan Üniv. STB.' sinde 12 (Türk Mitolojisine Giriş, Türk İslam Sanatlarında Terminoloji ve Yöntem, Türk Mitolojisinde Temel Konular, 10-14. Yüzyıl Asya Türk Sanatı, İslam Öncesi Türk Sanatına Giriş, Anadolu'da Erken Türk Beylikleri Mimarisi, İslam Öncesi Türk Sanatının Gelişimi, 14. YY. Anadolu Türk Beylikleri, Osmanlılardan Önce Doğu Avrupa Türk Sanatı, Cumhuriyet Devri Türk Resim Sanatı, Türk Halı Sanatı, Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi), Akdeniz Üniv. STB.' sinde 10 (İslam Öncesi Türk Sanatı, Türk Mimarisinde Süsleme, Türk Mitolojisine Giriş, Türk Sivil Mimarisi, Türk Mezar Kültürü ve Mezar Taşları, Orta Asya Türk Sanatı, Türk Su Mimarisi, Türk Arkeolojisine Giriş ve Kazı Teknikleri, Türk Seramik ve Çini Sanatı, Büyük Selçuklu Sonrası Orta Asya Türk Sanatı), İstanbul Üniv. STB.' sinde 8 (İslam Öncesi Türk Sanatı, Anadolu Beylikler Devri Türk Mimarlığı, Ortaçağ Türk Mimarlığı, Türk Mitolojisi ve İkonografisi, Tarihi Kaynaklarda Türk Sanatı Semineri, Türk Askeri Mimarlığı, Türk Süsleme Sanatı, Çağdaş Türk Resim Sanatı), Niğde Üniv. STB.' sinde 7 (İslam Öncesi Türk Sanatı, Türk Sanatı ve Arkeolojisine Giriş, Türk Seramik ve Çini Sanatı, Anadolu Dışı Türk Mimarisi, Geleneksel Türk El Sanatları, Türk Resim Sanatı, Türk Dokuma Sanatı) farklı ders adı tespit edilmiştir.

Adıyaman (Anadolu Beylikler Devri Sanatı, Türk Seramik ve Çini Sanatı, Batılılaşma Türk Resim Sanatı, Geleneksel Türk El Sanatları, Türk Sanatında Motif ve Semboller, Türk Saray Mimarisi), Ankara (Türk Mimarisinde Süsleme, Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi, Türk Sanatı ve Arkeolojisine Giriş, Türk El Sanatları, Türk Kültür Tarihi, Türk Heykel Sanatı), Gazi, Üniv. STB.' sinde 6 (Türk Mitolojisine Giriş, Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi, Türk Sanatına Giriş, Osmanlı Öncesi Türk Minyatür Sanatı, Türk El Sanatları

Motif Komposizyon, Cumhuriyet Dönemi Türk Resim ve Heykel Sanatı) ders adı bulunmaktadır. Samsun 19 Mayıs (İslam Öncesi Türk Sanatı, Türk Mitolojisi ve İkonografisi, Çağdaş Türk Sanatı, Anadolu Beylikler Devri Sanatı, Geleneksel Türk El Sanatları), Ege (Türk Halı Sanatı, Çağdaş Türk Sanatı, Anadolu Türk Mimarisi, Türk İslam Alçı Sanatı, Türk Hamam Mimarisi) ve Erciyes Üniv.' lerinin STB.' lerinde ise 5 farklı Türk Sanatı ders adının kullanılmış olduğu görülmektedir (İslam Öncesi Türk Sanatı, Türk Sivil Mimarisi, Türk Mimarisinde Malzeme, Türk Minyatür ve El Sanatı, Türk Şehirciliği).

Sakarya Üniv. STB'ünde yer alan ders adları ağırlıklı olarak süsleme ve el sanatlarına ilişkindir. Mimar Sinan Üniv. STB.' sinde ise mitoloji, resim sanatı, Türk sanatı terminolojisi, mimari, süsleme ve el sanatları gibi geniş bir yelpazede ders adlarının olduğu görülmektedir. Akdeniz Üniv. STB'sinde de mimari ağırlıklı olmak üzere süsleme ve el sanatları, Türk arkeolojisi, Türk mitolojisi ile ilişkili ders adları görülmektedir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde en fazla ortak olarak kullanılan ders adının İslam Öncesi Türk Sanatı olduğu görülmektedir. İslam Öncesi Türk Sanatı ders adını 18 sanat tarihi bölümü ortak olarak kullanmıştır ve bölümler; İstanbul, Atatürk, Selçuk, Sakarya, Çanakkale 18 Mart, Samsun 19 Mayıs, Trakya, Pamukkale, Erciyes, Ordu, Niğde, Yüzüncü Yıl, Gaziosmanpaşa, Akdeniz, Celal Bayar, Adnan Menderes, Uşak, Süleyman Demirel Üniv.'lerinin STB.' leridir. Türk Mitolojisine Giriş (Mimar Sinan, Gazi, Akdeniz, Adnan Menderes, Trakya, Uşak, Karabük) ve Çağdaş Türk Sanatı (Marmara, Ege, Sakarya, Çanakkale 18 Mart, Samsun 19 Mayıs, Karabük, Yüzüncü Yıl) ders adları 7 sanat tarihi bölümü tarafından kullanılırken, Türk Sivil Mimarisi 6 (Marmara, Selçuk, Akdeniz, Sakarya, Pamukkale, Erciyes); Türk Seramik ve Çini Sanatı (Akdeniz, Sakarya, Ordu, Niğde, Adıyaman) ile Geleneksel Türk El Sanatlar ders adları ise 5 farklı sanat tarihi bölümü tarafından kullanılmaktadır (Samsun 19 Mayıs, Celal Bayar, Niğde, Adıyaman, Batman).

Türk Sanatı ders adlarının, mimarlık, süsleme ve el sanatları, resim ve minyatür sanatı, Türk mitolojisi, Türk arkeolojisi, Türk şehirciliği, Türk kültürü, Türk yazı sanatı, Türk mezar yapıları ve Türk plastik sanatları alanına ilişkin olduğu söylenebilir. Süsleme ve el sanatları ile ilgili 15 farklı ders adının kullanıldığı tespit edilmiştir. Süsleme ve el sanatlarına ilişkin dersler şunlardır; Türk Süsleme Sanatı, Türk Mimarisinde Süsleme, Türk Halı Sanatı, Türk El Sanatları, Türk El Sanatları Motif Komposizyon, Türk Seramik ve Çini Sanatı, Türk Ebru Sanatı, Türk Kitap Kültürü ve El Sanatları, Türk Tezhip Sanatı, Türk Hat Sanatı, Geleneksel Türk El Sanatları, Türk Minyatür ve El Sanatı, Türk Süsleme Sanatı, Türk Dokuma Sanatı, Türk Sanatında Motif ve Semboller.

Sanat tarihi lisans ders programlarında mimariyle ilgili 11 ders adı bulunmaktadır. (Türk Saray Mimarisi, Erken Dönem Türk Mimarisi, Türk Mimarisinde Malzeme, Anadolu Dışı Türk Mimarisi, Türk Su Mimarisi, Türk Hamam Mimarisi, Anadolu Türk Mimarisi, Türk Sivil Mimarisi, Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi, Anadolu'da Erken Türk Beylikleri Mimarisi, Türk Askeri Mimarlığı, Ortaçağ Türk Mimarlığı, Anadolu Beylikler Devri Türk Mimarlığı). Resim sanatı (Çağdaş Türk Resim Sanatı, Cumhuriyet Devri Türk Resim Sanatı, Cumhuriyet Dönemi Türk Resim ve Heykel Sanatı, Batılılaşma Türk Resim Sanatı) ve mitoloji ilgili 4 farklı ders adının kullanıldığı tespit edilmiştir (Türk Mitolojisi ve İkonografisi, Türk Mitolojisine Giriş, Türk Mitolojisinde Temel Konular, Türk Kültürü ve Mitolojisi). Minyatür sanatı ile ilgili ise 3 farklı ders adının olduğu belirlenmiştir (Osmanlı Öncesi Türk Minyatür Sanatı, Türk Minyatür Sanatı, Türk Minyatür ve El Sanatı).

Türk sanatı adı altında yer alan derslerin oldukça farklı isimlerle lisans ders programlarında yer alması, Türklerin geniş bir sanat yelpazesine sahip olmasından kaynaklanabilir. Türk sanatı adı ile genel bir başlık altında toplanması mümkün görünen derslerin, dönemlere, tarihlere ve belirli bir sanat dalına göre ayrılarak verildiği görülmektedir. Ancak sanat alanlarına ve yapı gruplarına göre derslerin ayrılması, kavram karmaşıklığının yanı sıra bölümler arası ders uyuşmazlığına, öğrenci geçişlerinde problemlere, öğrencilerin ders ve dönem kayıplarına yol açabilmektedir.

7. SANAT TARİHİ BÖLÜMLERİNİN LİSANS DERS PROGRAMLARINDAKİ DERSLERİN İÇERİKLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan zorunlu derslerden en az 5 sanat tarihi bölümü tarafından ortak olarak okutulan derslerin içerikleri değerlendirilecektir. İçerik değerlendirmeleri için kullanılan veriler, sanat tarihi bölümlerinin ait olduğu üniversitelerin Bologna Bilgi Paketleri bölümünden alınmıştır. Ayrıca sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarından elde edilen ders içerikleri tablolar halinde ekler bölümünde verilmiştir. İçerik değerlendirilmesi yapılmayan İstanbul, Marmara ve Mimar Sinan üniversitelerinin sanat tarihi bölümleri telefonla aranmış ders içerikleri istenmiştir. Ancak içeriklerin yenilenme aşamasında olduğu cevabı alınmış ve içerikler elde edilememiştir.

7.1 İÇERİK

Bir eğitim programının temelde dört boyutu vardır. Bunlar, programın amaçları, içerik, süreçler ve değerlendirmedir (Şahinkesen, 1990; 651).

Eğitim programı hazırlamada içerik oluşturma amaçların gerçekleştirilmesi doğrultusunda hazırlanmaktadır. Demirel'e göre amaç (hedef); eğitim sürecine giren kişinin davranışlarında, dolayısıyla da kişiliğinde oluşması istenen farklılaşmaları belirler (Demirel & Kaya, 2011; 15). Programın içerik boyutunda belirlenen amaçlara ulaşmak için ne öğretelim sorusuna cevap aranır. Büyük oranda da hedef-içerik (amaç-araç) ilişkisi kurularak amaca uygun bilgilerin aktarılması istenir (Demirel, 2010; 25).

İçerik düzenlemesinde temel ilkeler somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora, yakın çevreden uzağa doğru yapılabilen bir sıralamadır. Bu ilkeler, her ders için olabilir (Demirel, 1999; 109). Türk eğitimi sisteminde genel olarak merkezi yönetim tarafından seçilmiş içerikler bulunmakta ve bu içerikler merkezi yönetimin denetiminden geçmektedir (Demirel, 2010; 31). Ancak yükseköğretim kurumlarında sanat tarihi eğitimi için merkezi yönetimin belirlemiş olduğu bir içerik düzenleme etkinliğinin olmadığı görülmektedir. Demirel'e (2010) göre, içerik seçiminde öğreticilerin belirli bir takım sorulara yanıt aramaları gerekmektedir. Bu sorular şunlardır;

1. İçerik doğruda doğruya hedef ile ilişkili mi?
2. İçerikte sunulan bilgi bilimsel açıdan doğru mu?
3. İçerik özel bir alanla ilgili ve güncel mi?
4. Sunulan içerik iyi organize edilmiş ve sistematik mi?
5. Sunulan içerik öğrencilerin önceki öğrenmeleriyle kaynaşıklık sağlıyor mu?

6. Öğrenciler sunulan bilgiyi uygulayabiliyor mu?
7. Konu sunumunda öğrencilere çok fazla materyal sunuluyor mu?
8. Konunun temel ayrıntıları etkili bir biçimde gösteriliyor mu?
9. İçerikte önemli görülen konuların tekrarı yapılıyor mu?

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında zorunlu okutulan derslerin tasnifleri yapılmış ve en 5 sanat tarihi bölümünün ders programında ortak olarak okutulan derslerin içerikleri değerlendirilmiştir. En çok okutulan ders Sanat Tarihine Giriş dersidir. Bu ders 22 STB'de okutulmaktadır. Diğer derslerin ortak olarak kullanılma durumları şöyledir;

1. **Sanat Tarihine Giriş** 22 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
2. **Osmanlıca** 18 STB. 'nin lisans ders programında yer almaktadır
3. **İslam Öncesi Türk Sanatı** 15 STB. 'nin lisans ders programında yer almaktadır
4. **İslam Sanatı** 15 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
5. **Avrupa Sanatı** 14 STB.'nin in lisans ders programında yer almaktadır
6. **Bizans Mimarisi** 12 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
7. **Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi** 11 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
8. **Teknik Resim ve Rölöve** 11 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
9. **Mitoloji ve İkonografi** 10 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
10. **Bizans Sanatı** 10 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
11. **Mitoloji** 9 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
12. **Erken İslam Sanatı** 8 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
13. **Erken Osmanlı Mimarisi** 8 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
14. **Anadolu Selçuklu Sanatı** 8 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
15. **İkonografi** 7 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
16. **Bizans Resim Sanatı** 7 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
17. **Anadolu Selçuklu Mimarisi** 7 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
18. **Sanat Tarihi Terminolojisi** 7 SB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
19. **Teknik Resim** 7 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
20. **Ortaçağ İslam Sanatı** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
21. **Ortaçağ Avrupa Sanatı** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
22. **Müzecilik** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
23. **Fotoğrafçılık** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır

24. **Bizans El Sanatları** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
25. **Batı Sanatı** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
26. **Epigrafi** 6 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
27. **Türk Mitolojisine Giriş** 5 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
28. **Nümizmatik** 5 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
29. **Geleneksel El Sanatları** 5 STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır
30. **Erken Osmanlı Sanatı** 5. STB.'nin lisans ders programında yer almaktadır

7.1.1. Sanat Tarihine Giriş Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Sanat Tarihine Giriş dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Sanat Tarihine Giriş dersi, 22 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Adıyaman, Anadolu, Atatürk, Artuklu, Adnan Menderes, Celal Bayar, Cumhuriyet, Çanakkale 18 Mart, Erciyes, Gazi, Gaziosmanpaşa, Muğla Sıtkı Koçman, Marmara, Ordu, Pamukkale, Sakarya, Samsun Ondokuz Mayıs, Selçuk, Süleyman Demirel, İstanbul, Trakya, Yüzüncü Yıl STB.'leridir

Anadolu, İstanbul, Çanakkale 18 Mart ve Marmara Üniv.'lerinin STB.'lerinde Sanat Tarihine Giriş dersinin içeriklerine Bologna Bilgi Paketlerinde yer verilmediğinden bu bölümlerin içerik değerlendirmeleri yapılamamıştır. Sanat Tarihine Giriş dersleri tüm sanat tarihi bölümlerinin ilk ders yılında yer almaktadır. Mardin Artuklu, Erciyes, Cumhuriyet ve Sakarya Üniv. STB.'lerinde tek dönem işlenirken geri kalan sanat tarihi bölümlerinde iki dönem işlenmektedir.

Sanat Tarihine Giriş dersinin içeriklerine bakıldığında, İçerik düzenleme ilkelerinden olan soyuta somuttan giden bir yaklaşımla önce sanat ve sanata dair kavramların anlatıldığı görülmektedir. Sanat tarihi için başlangıç olarak kabul edilebilecek bu kavramların açıklanmasından sonra genelden özele giderek mimari alana ait yapı türleri; cami, medrese, türbe, kilise, tekke-dergah, kale-ribat bazında irdelenmekte ve bu yapılara ait genel bilgiler işlenmektedir. Mimari yapı gruplarının tanıtımından sonra, önceki haftalarda anlatılmış olan mimari yapılara ait yapı bölümleri (kubbe, tromp, pantandtif, eksedra, pah, silme, mukarnas…) anlatılmaktadır. Mimariye ait yapı ve bölümlerin anlatımının ardından el sanatlarına ilişkin uğraşlar ve terminoloji (cam, hat, ebru, maden, çini) içeriklerinin verildiği

tespit edilmiştir. Bunlara ilaveten sanat tarihine yardımcı bilimlerin neler olduğu hakkında bilgiler verilmekte ve sanat tarihi kazıları ile ilgili konular anlatılmaktadır. Dolayısıyla Adıyaman, Atatürk, Erciyes, Süleyman Demirel, Ordu, Yüzüncü Yıl, Adnan Menderes Üniv.'lerinin STB.'lerinin içeriklerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Diğer bir ders içerik düzeninde derslerde Neolotik dönemden başlayarak, tarih öncesi çağları, Anadolu ve Mısır uygarlıkları, Mezopotamya, Yunan ve Roma kültürleri konuları işlenmektedir. Genel olarak kültüreler ele alınmasına karşın, özel olarak daha çok Avrupa orijinli sanat kuramları (Barok, Gotik, Karolenj, Rönesasn, Maniyerizm), Bizans ve İslam el sanatları, Yunan ve Mısır heykel sanatı gibi içerikler verilmektedir. Sanat Tarihine Giriş derslerinde yukarıda saydığımız bölümlerden farklı içerik düzenlemesi yapan; Gazi, Muğla, Gaziosmanpaşa, Pamukkale, Sakarya, Celal Bayar STB.'leri ise daha çok uygarlıklar açısından bir içerik düzenlemelerine gitmişlerdir ve ders içerikleri benzerdir.

Celal Bayar Üniv. STB.'sinin ders içeriğinin sanat, sanatçı, sanat eseri kavramlarının açıklanmasıyla başladığı ve Sümerlere ait bilgilerin verilmesiyle bitirildiği görülmektedir. Dersin iki dönem verildiği ancak ikinci dönemde de, birinci dönem ders içeriğinin aynısının yazılmış olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle ders içeriğinin eksik kaldığı ve dersin amaca hizmet etmediği söylenebilir. Diğer yandan Cumhuriyet Üniv. STB.'sininde hem içerik olarak hem de ders dönemi olarak eksik olduğu ifade edilebilir. Çünkü genel olarak diğer sanat tarihi bölümlerinde iki ders döneminde işlenen konuların bu sanat tarihi bölümünde bir döneme sığdırılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir (Ayrıca Mardin Artuklu ve Sakarya Üniv. STB.'lerinde de tek ders döneminde konular anlatılmaktadır). Mimari yapılara, yapı bölümlerine, uygarlıklara, sanat kuramlarına… değinilmediği görülmektedir **(Bkz. Ek: 31).** Ders içeriklerinin; sanat tarihi kavramının ve sanat tarihine yardımcı bilimlerin irdelenmesi, arkeolojik kazı ve tekniklerin açıklanması gibi konularla sınırlı tutulmuş olduğu belirlenmiştir.

Ders programında ilk ders döneminde daha çok sanat tarihine ilişkin kavramların açıklanmasına, mimari yapıların özelliklerine ve terminolojisine yönelik içerik verilmekteyken, ikinci ders döneminde tarih öncesi çağlardan başlayıp, uygarlıklarla devam edip Türkiye'de modern sanat uygulamaları konuları verilmektedir. Sanat Tarihine Giriş dersi içeriğinde yer alan Türkiye'de modern sanat uygulamaları ders konusunun günün şartlarına uygun ve yerinde olduğu söylenebilir. Selçuk Üniv. STB.'si birinci ders döneminde

saydığımız ilk gruptaki (Gazi Üniv. STB.'siyle başlayan grup) sanat tarihi bölümlerinin içeriklerine yakın bir içerik oluşturmuş ve ikinci ders döneminde ise diğer gruptaki (Celal Bayar Üniv. STB'siyle başlayan grup) ders içeriklerine yakın bir içerik oluşturmuştur.

Trakya Üniv. STB.'sinin Sanat Tarihine Giriş ders konuları üniversite, fakülte kavramlarının açıklanmasıyla başlamakta konular, sanat ve sanat tarihi kavramlarının anlatılmasıyla devam etmektedir. Türkiye'de ve Dünya'da sanat tarihinin oluşum süreçleri irdelenmekte, özel olarak Türk sanatının sorunları el alınmakta ve arabesk sorunu ile süsleme temaları aktarılmaktadır. Sanat tarihine yardımcı bilimler açıklanarak mimarlığa ait özel ve genel kavramlar aktarılmakta, sanat eserinin incelenme metodunun üzerinde durulmakta ve sanat kuramlarına ait (Rönesans, Barok, Neoklasisim) bilgiler ve dönemlere ait sanatçı-sanat eseri gibi konulara anlatılmaktadır. Sanat Tarihine Giriş dersinin içerikleri incelendiğinde, en kapsamlı içeriğin Trakya Üniv. STB.'sine ait olduğu söylenebilir **(Bkz. Ek.31).**

Süleyman Demirel Üniv. STB.'sinin içeriği haftalık olarak verilmemiş olup genel bir tanımlamayla verilmiştir. İçeriğinde sanat kavramlarına, Anadolu ve çevresindeki uygarlıkların sanat anlayışı ve özelliklerine, sanat tarihinin ülkemizdeki gelişimine, akademik yazım kurallarına ve mimari malzemelere değinileceği belirtilmiştir. Samsun 19 Mayıs Üniv.'STB.'sinde ise ilk birkaç haftalık içerikte sanat kavramının değerlendirilmesi, Türkiye ve Dünya'da sanat tarihinin gelişiminin işlendiği; ancak kalan tüm haftalarda ise aynı konu başlığının (sanat tarihi terminolojisi) verildiği görülmektedir. Bu yönüyle içeriğin eksik oluşturulduğu söylenebilir. Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinin ders içeriğinde tamamen bilimsel araştırma tekniklerine ilişkin konular bulunmaktadır. Sanat Tarihine Giriş dersi içerikli konuların olmaması nedeniyle içeriğin alanın dışına çıktığı ve eksik olduğu söylenebilir **(Bkz. Ek.31).** Bu bağlamda Süleyman Demirel, Samsun 19 Mayıs ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'lerinin içerik düzenlemelerinin yerinde olmadığı ifade edilebilir.

Bu derste sanatın nasıl bir eylem türü olduğu ve dünya uygarlığı içindeki yerinin ne olduğu açıklanır ve akademik disiplin olarak sanat tarihi biliminin Türkiye ve Dünyada geçirdiği evrim hakkında bilgi verilerek özellikle mimari ve el sanatlarıyla ilgili temel kavram ve terimler görsel malzemeler eşliğinde öğretilir. Dinî mimarinin temsilcilerinden tekke, dergah, zaviye gibi tarikat yapılarının, türbe, kümbet gibi gömü yapılarının, medrese, gibi eğitim yapılarının, hamam, çeşme, köprü, ev, konak, saray, han, kervansaray, çarşı, arasta, gibi sivil yapıların ve kale, hisar, sur, kışla, karakol gibi askeri yapıların kendilerine özgü

terimleri öğretilir. Ayrıca el sanatı ürünleriyle ilgili temel terim ve kavramlar anlatılır. Özetle bu derste sanat tarihinde ele alınan dönemlere dair bilgiler hatırlanır, farklı dönemler arasında ilişkiler kurulur, sanat eseri incelemesinde temel bir takım beceriler elde edilir. Bu şekilde oluşturulmuş ders içeriklerinin hedeflerle örtüştüğü amaca hizmet ettiği söylenebilir.

Ders içerik tablolarındaki verilere bakarak; Gazi, Muğla Sıtkı Koçman, Gaziosmanpaşa, Pamukkale, Sakarya ve Selçuk Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri büyük oranda yukardaki nitelikler doğrultusunda oluşturulmuştur. Sanat ve sanat tarihi ile ilgili kavramlar, kültürler ve Anadolu uygarlıkları gibi konular dersin bütünsel olarak öğrenilmesini sağlamaktadır. Celal Bayar Üniv. STB.'si de aynı düzende içerik oluşturmuştur. İlk dönem ders konuları Sümer uygarlığı ile sonlandırılmıştır. Ancak ikinci dönem ders konuları girilmediğinden içeriğin nasıl devam ettiği belirlenememiştir. Cumhuriyet ve Trakya Üniv. STB.'lerinin içeriklerinin kısmen bu dersin amacına hizmet ettiği söylenebilir. İçerikler diğer grupta yer alan (Gazi Üniversitesi ile başlayan) sanat tarihi bölümlerin içeriklerinde yer alan uygarlık konularına yer verilmemiştir. Samsun Üniv. STB.'si bu dersi büyük oranda sanat tarihi terminolojisi dersi gibi işlemekte ve kültür ve uygarlık konularına yer vermemektedir. Bu derslerde yer almayan konuların Selçuk (Anadolu Medeniyletleri), Cumhuriyet (Ortadoğu, Yunan ve Roma, Orta Asya uygarlıkları ve sanatı), Trakya (Tarihi Coğrafya, Avrupa Kültür Tarihi, Eski Yakındoğu ve Anadolu Uygralıkları) Üniv. STB.'lerinde diğer derslerde işlendiği söylenebilir. Ders içeriklerinin bölümler arasında farklılık göstermesi yatay geçiş, Farabi öğrenci değişimi programlarıyla geçiş yapacak öğrenciler açısından sorun olabilmektedir.

7.1.2. Osmanlıca Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Osmanlıca dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Osmanlıca dersi 18 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Marmara, Mimar Sinan, Batman, Akdeniz, Adnan Menderes, Uludağ, Gaziosmanpaşa, Sakarya, Yüzüncü Yıl, Adıyaman, Niğde, Ordu, Erciyes, Pamukkale, Muğla Sıtkı Koçman, Samsun 19 Mayıs, Celal Bayar ve Selçuk Üniv. STB.'leridir. Marmara, Mimar Sinan, Batman ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinin ders içerik bilgileri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından, bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Osmanlıca derslerinin lisans ders programlarında çoğunlukla birinci ders yılında iki dönem olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Ancak, Selçuk ve Sakarya Üniv. STB.'lerinde ikinci

ders yılında, Batman Üniv. STB.'sinde ise ilk üç ders yılında altı dönem işlendiği belirlenmiştir. Osmanlıca dersi yalnız Sakarya Üniv. STB.'sinde tek dönemde işlenmektedir.

Osmanlıca ders konuları, Osmanlıca harflerin tanıtılması ve öğretilmesiyle başlamaktadır. Sonraki haftalarda Osmanlıca ve Arapça gramer bilgisi öğretilmekte ve pratik yapmak için Osmanlıca yazılı metinler okutulmaktadır. Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde farklı olarak 15-20. yüzyıllara ait Osmanlıca metinlerin okutulduğu görülmektedir **(Bkz. Ek: 23).** Dolayısıyla Osmanlıca ders içerik tabloları incelendiğinde sanat tarihi bölümlerinin ders konularının büyük oranda benzer olduğu ve çoğunlukla aynı ders içerik düzenine sahip olduğu söylenebilir.

Osmanlıca derslerinde, Osmanlı Türkçesindeki sesli ve sessiz harfler, akşamı seba tarifi, ismi fail ismi meful, Arapça isimlerde teklik çoklu ilişkisi ve birleşen harfler gibi konuları işleyen Pamukkale, Selçuk, Muğla Sıtkı Koçman, Ordu, Adnan Menderes Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin benzer olduğu ve ağırlıklı olarak gramer konularından oluştuğu söylenebilir. İlk ders döneminde Osmanlıca gramer konularını, ikinci ders döneminde Osmanlıca metin okuma alıştırmaları gibi konuları veren Celal Bayar, Erciyes, Niğde, Yüzüncü Yıl, Uludağ, Adıyaman ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinin içeriklerinin kendi aralarında benzer olduğu ve ders konularının daha çok matbu yazıların öğretilmesine yönelik olduğu tespit edilmiştir **(Bkz. Ek: 23).** Akdeniz ve Batman Üniv. STB.'lerinin lisans ders programlarında Osmanlıca derslerinde eski Türkçenin, Arapça ve Farsça kelimelerin gramer yapılarının öğretileceği bilgisi yer almaktadır. Bu yönüyle bu iki sanat tarihi bölümünde aynı ders konularının yer aldığı söylenebilir.

Osmanlıca dersine ait konuların alan eğitimine yönelik olduğu söylenebilir. İçerikler Osmanlıca derslerinde hedef davranışların öğretilmesine göre düzenlenmiş ve bilimseldir denilebilir. Konuların basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru sıralandığı ifade edilebilir. Konuların ilgililik yönünden hedeflerle ilişki içerisinde ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlendiği söylenebilir. İçerik daha sonraki dönemlerde öğretilecek epigrafi dersleri için ön koşulluk ilkesine uygun düzeydedir. Konuların birbiriyle ardışık ve ilişki içinde olduğu ifade edilebilir.

Bu derste Eski Türkçe (Osmanlı Türkçesi)'nin öğretilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Osmanlıların kullanmış olduğu dilin yapısı, özellikleri ayrıntılı bir şekilde öğretilmekte, sanat tarihçisi olacak kişilerin Osmanlı Türkçesine ait metinleri kolaylıkla

okuması amaçlanmaktadır. Ayrıca Osmanlılar döneminde kullanılan diğer yazı türleri bu ders içeriğinde işlenmekte eski eser okumada alıştırmalar yapılmaktadır. Sanat tarihi bölümlerinde Osmanlı Türkçesini öğretme etkinliğinin yanında Eski Türkçe, Epigrafi, kitabe okuma dersleri ile de pekiştirilmektedir. Osmanlıca dilbilgisi kurallarının öğrenilmesi ve eski Osmanlı Türkçesi yazılarının öğretilmesiyle bu dersin hedefleri sağlanmış olur. Burada sayılan niteliklerde oluşturulmuş Osmanlıca ders içeriklerinin eksik kalacağı söylenebilir.

Ders içerik tablolarındaki veriler ışığında; Celal Bayar, Muğla Sıtkı Koçman, Samsun 19 Mayıs, Pamukkale, Ordu, Niğde, Adıyaman ve Sakarya Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin yukardaki nitelikler doğrultusunda oluşturulduğu söylenebilir. Gramer ve metin okuma etkinliklerini bir arada almış sanat tarihi öğrencilerinin programın amaçlarına uygun yetiştikleri ifade edilebilir. Öğrenciler mezuniyet sonrasında karşılarına çıkacak Selçuklu ve Osmanlı dönemi metinlerini, kitabelerini, hat yazılarını ve el yazmalarını rahatlıkla okuyabileceklerdir. Adnan Menderes ve Selçuk Üniv. STB.'lerinde metin okuma uygulamalarına yer verilmemişken, Erciyes, Yüzüncü Yıl, Gaziosmanpaşa ve Uludağ Üniv. STB.'lerinde gramer konularına yer verilmemiştir. Bu bağlamda bu sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinin eksik kaldığı söylenebilir.

7.1.3. İslam Öncesi Türk Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

İslam Öncesi Türk Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

İslam Öncesi Türk Sanatı dersi 15 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Akdeniz, İstanbul, Çanakkale 18 Mart, Süleyman Demirel, Selçuk, Sakarya, Atatürk, Samsun 19 Mayıs, Trakya, Pamukkale, Erciyes, Ordu, Niğde, Yüzüncü Yıl ve Adnan Menderes Üniv. STB.'leridir. Akdeniz, İstanbul, Çanakkale 18 Mart ve Süleyman Demirel Üniv. STB.'lerinin ders içerik bilgileri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından, bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

İslam Öncesi Türk Sanatı dersleri sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında çoğunlukla birinci ders yılında ve iki dönem olarak yer işlenmektedir. Ancak; Atatürk ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'lerinde ikinci ders yılında iki dönem işlendiği tespit edilmiştir. Sakarya ve Niğde Üniv. STB.'lerinde ise birinci ders yılında tek dönemde işlenmektedir.

İslam Öncesi Türk Sanatı derslerinde ilk ders döneminde, ilk Türk kültürleri (Anav, Kelteminar, Afanasyeva vb.) ve Türk sanatı için önemli bir yere sahip olan kurganlar (mezar yapıları) konusu anlatılmaktadır. İkinci ders döneminde ise Göktürk ve Uygur gibi Türk devletlerinin sanatlarına ilişkin konular işlenmektedir. Atatürk Üniv. STB.'sinde ilk haftalarda ilk Türk kültürleri işlenmekte, ardından Pazırık, Noin Ula, Başadar gibi kurganlar anlatılmaktadır. Son hafta ise Türk resim sanatında sıkça yer alan hayvan üslubu konusu ele alınmakta ve dönem sonlandırılmaktadır. İkinci dönemin ders içerikleri Uygur ve Göktürk şehirleri; Uygur, Göktürk sanatları (resim, heykel), mezar anıtları gibi konulardan oluşmaktadır. Farklı olarak Erciyes Üniv. STB.'sinde çadır topak ev ve kara çadır ev ilişkisi konuları, Ordu Üniv. STB.'sinde ise Avar, Kuman, Kıpçak, İskit ve Peçenek dönemlerine ait sanat konuları işlenmektedir. Dolayısıyla; Atatürk, Selçuk, Pamukkale, Erciyes, Ordu ve Adnan Menderes Üniv. STB.'lerinin İslam Öncesi Türk Sanatına ilişkin ders konularının benzer olduğu söylenebilir**(Bkz. Ek: 20).**

Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Trakya ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinde İslam Öncesi Türk Sanatı derslerinde, ilk Türk kültürleri ve bu kültürlere ait sanatlar ile İslam öncesi Türk sanatının dönemleri konuları işlenmektedir. Bu içeriklerde hangi kurganın ya da hangi Türk şehirlerinin işleneceği belirtilmemiş, bunun yerine Hun, Uygur, Göktür, Avrupa Hun ve Avar dönemlerine ait sanatlarının işleneceği belirtilmiştir. Bu bağlamda Sakarya, Samsun 19 Mayıs, Trakya ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinin içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir. Öte yandan Niğde Üniv. STB.'sinin tek dönemlik ders içeriği de benzer şekildedir ve derslerde Hun, Göktürk ve Uygur dönemi sanatları ve Maniheist ve Budist geleneklerine göre yapılmış Türk eserleri gibi konular yer almaktadır **(Bkz. Ek: 20).**

İslam Öncesi Türk Sanatı ders içerikleri kronolojik bir düzenle oluşturulmuştur. İslam öncesi Türk dönemlerine ait sanat uğraşları incelendiğinden ders içeriklerinin hedeflerle tutarlı olduğu ve bütünsel olduğu söylenebilir. İçeriklerin alan eğitimine yönelik olduğu konuların alanın dışında seçilmediği ifade edilebilir. İçerik, ilgililik (konuların hedeflerle uyumlu olması), güvenirlik, öğrenciye uygunluk ilkeleri doğrultusunda hazırlanmıştır denilebilir. Konular, sanat tarihçisi olarak müzelerde ya da kazılarda çalışacak öğrenciler için eğitim sonrasındaki yaşantılarında da kullanabilecekleri şekilde hazırlanmıştır.

Bugünkü Türkistan'ın Kuzeyi ile Sibirya'nın Güneyinde kalan bölgede yapılan kazılarla ortaya çıkan buluntular, İslam öncesi Türk sanatı hakkında önemli bilgiler

vermektedir. Ders, Altay bölgesinden başlayarak Anadolu'ya kadar gerçekleşen göç hareketlerini, bu dönemde kurulan devletleri, ortaya çıkan sanat eserlerini, söz konusu sanat eserleri ile halen Anadolu'da uygulanan sanat eserleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmeyi amaçlamaktadır.

Proto-Türk, Hun devirleri ve bazı büyük devletler kuramamış Asya topluluklarının sanatları ele alınmaktadır. Orta Asya'da İslam öncesi Türk sanatının: Erken Kültür Evreleri, Hun, Göktürk ve Uygur Dönemlerinin günümüze ulaşan taşınmaz kültür varlıkları ve eserleri ile tanıtılması ve Türk-İslam sanatına etkileri irdelenmektedir. İslamiyet öncesi Türk Devletlerinin mimarisi, el sanatları, süsleme özellikleri, resim anlayışı, kurganlar, çadırlar, hayvan üslubu, anıtlar ve heykeller kronolojik olarak işlenmektedir.

Ders içeriklerinin yukardaki nitelikler doğrultusunda oluşturulması bu dersin hedeflerinin sağlandığı anlamına gelmektedir. Bu yönde bir içerik düzeniyle İslam Öncesi Türk Sanatı dersini öğrenen öğrencilerin bu derse ilişkin bilgileri daha kalıcı olacaktır. İçeriklerin eksik olması durumunda dersin amacının gerçekleştirilemeyeceği söylenebilir. İslam Öncesi Türk Sanatı dersi bulunan tüm sanat tarihi bölümleri ders içeriklerini yukardaki nitelikler doğrultusunda dersin amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik oluşturmuşlardır. Derslerde erken Türk kültür evreleri ve Türk devletlerine ait sanat konuları işlenmektedir.

7.1.4. İslam Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

İslam Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

İslam Sanatı dersi, 15 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; İstanbul, Süleyman Demirel, Marmara, Anadolu, Niğde, Gaziosmanpaşa, Cumhuriyet, Pamukkale, Trakya, Muğla, Celal Bayar, Adnan Menderes, Uludağ, Hacettepe ve Gazi Üniv. STB.'leridir. İstanbul, Süleyman Demirel, Marmara, Anadolu Üniv.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketine işlenmemiştir. Bu nedenle bu dört sanat tarihi bölümünün İslam Sanatı ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

İslam Sanatı derslerinin lisans ders programlarında bir veya ikinci ders yılında yer aldığı tespit edilmiştir. Gazi, Hacettepe, Uludağ, Muğla Sıtkı Koçman, Trakya Üniv. STB.'lerinde birinci ders yılında, Celal Bayar, Cumhuriyet, Pamukkale, Cumhuriyet, Gaziosmanpaşa, Niğde Üniv. STB.'lerinde ikinci ders yılında işlenmektedir. Pamukkale (2. ve

3. yıl) ve Adnan Menderes (1. ve 2. yıl) Üniv. STB.'lerinde dört dönem, Hacettepe, Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinde birinci yıl tek dönem, Uludağ Üniv. STB.'sinde ikinci yıl tek dönem işlendiği tespit edilmiştir. Diğer sanat tarihi bölümlerinde ise ikişer dönem olarak programlarda yer almaktadır **(Bkz. Ek: 21).**

İslam Sanatı ders içerik tabloları gözden geçirildiğinde; ders konuları İslam sanatının tanıtımı ve ilk dönem (Peygamber dönemi) İslam sanatının özelliklerinin anlatılmasıyla başlamaktadır. Sonraki hafta konuları, İslam devletleri ve bu devletlere ait sanatları ihtiva etmektedir. İslam döneminde öne çıkan eserler ve sanat uğraşları ders içerikleri arasındadır. Ders konuları, Emeviler, Abbasiler, Memluklar, Eyyubiler, Tolunoğulları, Fatimiler, Safeviler, Karahanlılar, Selçuklu ve Osmanlı gibi devletlerin mimarisini, süsleme ve el sanatlarını içermektedir. Gazi, Uludağ, Celal Bayar, Cumhuriyet, Trakya, Pamukkale, Muğla Sıtkı Koçman, Niğde Üniv. STB.'lerinin ders içerik düzenlemelerinin benzer olduğu söylenebilir **(Bkz. Ek: 21)**. Uludağ ve Niğde Üniv. STB.'lerinin ders içerik konuları mimari eserlerin incelenmesine yönelik olduğundan bu bölümlerin İslam Sanatı ders konularının eksik kaldığı söylenebilir. Diğer sanat tarihi bölümlerinin lisans derslarında mimarinin yanı sıra süsleme ve el sanatları gibi konulara da yer verilmektedir.

Gaziosmanpaşa ve Hacettepe Üniv.'lerinin STB.'lerinde İslam inancını benimsemiş toplumların sanatına İslam dininin etkileri, İslam'ın genişleme alanlarındaki (Akdeniz, Asya, Orta Doğu) kültürlerle İslam sanatının etkileşimleri gibi konular ele alınmaktadır. Adnan Menderes Üniv. STB.'sinin ders konuları İslam dönemi mimari eserlerini içermektedir. Çeşitli İslam devletlerine ait mimari yapılar (Mescidi Nebevi, Amr Bin As Camii, Amman Cuma Camii, Harran Ulu Camii, Emevi Camii, Hırbetel Minye Kasrı, Kuseyr Amra Sarayı, Mişatta Sarayı, Kasrul Hayr El Garbi…) içerik konularını oluşturmaktadır **(Bkz. Ek: 21).** Bu bağlamda**,** Gaziosmanpaşa ve Hacettepe Üniv.'lerinin STB.'lerinde ders içerik düzenlemesinin İslam sanatı kuramı ile ilgili olduğu söylenebilir. Derslerde mimari ve diğer sanatlardan daha çok İslam sanatının özellikleri, üslup ve biçim özellikleri anlatılmaktadır. Adnan Menderes Üniv. STB.'sinde mimarlık alanı dışındaki ders konularına yer verilmemiştir.

İslam Sanatı mimariden el sanatlarına, süslemeden plastik sanatlara kadar birçok sanat uğraşını ifade etmektedir. Ancak Celal Bayar ve Adnan Menderes Üniv. STB.'lerinin içeriklerinin mimari dışındaki diğer sanatları kapsamadığı görülmektedir. Bu üniversitelerin

ders içeriklerinin bütünsel olmadığı ve eksik kaldığı söylenebilir. Gazi Üniv. STB.'siyle başlayan grupta yer alan sanat tarihi bölümlerinin İslam kültürüne ait mimari ile birlikte diğer sanat konularına da yer verdiği görülmektedir. Dolayısıyla bu bölümlerin ders içeriklerinin bu ders için yeterli olduğu söylenebilir. İslam Sanatı ders içerikleri genel olarak konu alanını kapsamakta ve derslerde alanının dışına çıkılmamaktadır. Ders konuları kronolojik sıralamayla verilerek derslerde sistematik bir öğretim süreci sağlanmaktadır. Ders içeriklerinin, uzaktan yakına, genelden özele, bütünden parçaya giden yaklaşımlarla ders içerik düzenleme ilkeleri doğrultusunda oluşturulduğu ifade edilebilir. İçerik konularının İslam dönemi sanatlarından seçildiği görülmektedir. Bu yönüyle içeriklerin hedefleri gerçekleştirmeye yönelik ve bilimsel olduğu söylenebilir.

Bu derste, 7. asrın başlarında Mekke'de doğmuş İslam dinin ilk sanat oluşumları ve gelişimi, İslam sanatını etkileyen faktörler ile birlikte İslamiyet'in yayılma alanlarında kurduğu devletlerin sanatları işlenmektedir. İslam Sanatı ders içerik tabloları incelendiğinde, Gazi, Adnan Menderes, Pamukkale, Trakya, Cumhuriyet ve Niğde Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri yukardaki nitelikleri taşımaktadır. Bu yönüyle ders konularının bu derse ilişkin amacı gerçekleştirdiği söylenebilir. Pamukkale ve Adnan Menderes Üniv. STB.'leri bu dersi dört dönem vermekte ve konuları daha detaylı olarak işlemektedir. Uludağ ve Celal Bayar Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri de İslam sanatının genel hatlarıyla öğrenilmesini sağlamaktadır. Bu iki sanat tarihi bölümünün ders içeriklerinde İslam döneminde kurulmuş tüm devletlere yer verilmemişse de Emevi, Abbasi, Gazneli, Karahanlı ve Büyük Selçuklu gibi devletlerin sanatlarına yer verilmiştir. Celal Bayar Üniv. STB.'sinde eksik kalan konuların seçmeli Ortaçağ İslam Döneminin Kaynakları dersinde işlendiği söylenebilir. Hacettepe ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri yukarda saydığımız niteliklere göre hazırlanmamıştır. Bu yönüyle bu bölümlerin İslam Sanatı dersinin bu derse ilişkin amaçları gerçekleştiremeyeceği söylenebilir.

7.1.5. Avrupa Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Avrupa Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Avrupa Sanatı dersi, 14 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Marmara, Akdeniz, Ankara, Atatürk, Selçuk, Sakarya, Muğla Sıtkı Koçman, Samsun 19 Mayıs, Erciyes, Ordu, Adıyaman, Yüzüncü Yıl, Gaziosmanpaşa ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'leridir. Marmara ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri

Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılmamıştır.

Sanat tarihi lisans ders programlarında Avrupa Sanatı derslerinin ikinci ve üçüncü ders yıllarında yer aldığı tespit edilmiştir. Ankara, Sakarya ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinde ikinci ders yılında tek dönem işlenmekteyken, Selçuk, Erciyes, Adıyaman, Mardin Artuklu ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinde ikinci ders yılında iki dönem işlenmektedir. Atatürk, Samsun 19 Mayıs, Ordu, Yüzüncü Yıl ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinde ise ikinci ve üçüncü ders yıllarında dört dönem olarak işlenmektedir **(Bkz. EK: 7)**.

Avrupa Sanatı ders içerik tabloları incelendiğinde; Ankara Üniv. STB.'sinde içerik 5. yy'da Avrupa'ya yapılan göçler ve göçleri yapanların oluşturdukları sanat eserleri ile başlamakta ve Hıristiyan dünyasının din kaynaklı tasvirlerinin anlatılmasıyla devam etmektedir. Ayrıca, Karolenj ve Otton dönemi gibi konular da işlenmektedir. Sakarya ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv.'lerinde de aynı konular anlatılmaktadır. Ayrıca Avrupa'da ortaya çıkmış sanat akımları (Rönesans, Maniyerizm, Barok, Rokoko, Romantizm, Neoklasizm vb.) konusu da işlenmektedir. Atatürk Üniv. STB.'sinde Avrupa sanatı içerisinde yer alan mimari eserler, yapıldıkları ülkelere göre sınıflandırılarak anlatılmaktadır. Dolayısıyla Sakarya, Atatürk ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir.

Samsun 19 Mayıs, Mardin Artuklu, Yüzüncü Yıl ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinde derslerde. Karolenj, Romanesk, Gotik, Rönesans, Barok ve Rokoko gibi sanat dönemlerine ait konular anlatılmaktadır. Ordu Üniv. STB.'sinde de Avrupa ülkelerindeki mimari eserler, sanat akımları dönemlerinde ortaya konmuş sanat ürünleri ve sanat üslupları ele alınmaktadır. Erciyes Üniv. STB.'sinde diğer sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinden farklı olarak Avrupalı sanatçılar ve onlara ait eserler işlenmektedir **(Bkz. EK: 7).** Samsun 19 Mayıs, Mardin Artuklu, Yüzüncü Yıl ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinin ders içerik konuları benzerdir. Derslerin mimarlık konularıyla sınırlı olmadığı mimarinin yanı sıra el sanatları, resim sanatı, kitap sanatı gibi konularında işlendiği söylenebilir **(Bkz. EK: 7).** Ordu ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'lerinde dersler dört dönem olarak işlendiğinden konular daha detaylı olarak verilmektedir. Ancak Ordu Üniv. STB.'sinde dördüncü dönemde ders konuları girilmediğinden, hangi konuların işlendiği tespit edilememiştir.

Avrupa Sanatı derslerinin genel kültür alanına, alan eğitimine yönelik olduğu söylenebilir. Avrupa sanatına ait konular tarihsel gelişim dönemlerine göre işlenmektedir. Ders konularının hedeflerle tutarlılık gösterdiği söylenebilir. İçerikler Avrupa sanatı alanına ilişkindir ve bilimseldir. Derslerde Avrupa sanatının bütünsel olarak işlenmeye çalışıldığı ve ders konularının öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte olduğu söylenebilir.

Avrupa Sanatı derslerinde; Romantik, Gotik, Karolenj, Otto dönemlerine ait mimari, resim, heykel konuları işlenmektedir. Ayrıca bu derste Rönesans resim sanatı, mimarisi, heykel sanatları yanında Maniyerizm, Barok, Rokoko, Ampir Üslup gibi Avrupa'da dönemlerine etki etmiş sanat akımları sanat tarihsel açıdan irdelenir. Avrupa sanatı kronolojik olarak irdelenip Aydınlanma çağı, 19. ve 20. yüzyıl Modern Dönem sanatları işlenir. Sanat tarihi bölümü öğrencileri bu derslerde sanat akımlarının Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve Belçika gibi ülkelerdeki etkilerini ve bu ülkelerin yetiştirmiş olduğu sanatçıları karşılaştırmalı olarak öğrenme imkânı bulmaktadır.

Avrupa Sanatı ders içerikleri yukardaki nitelikler doğrultusunda oluşturulduğunda hedeflerle uyumlu olacaktır. Atatürk, Samsun 19 Mayıs, Ordu, Yüzüncü Yıl ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinde bu ders dört dönem işlenmekte ve konular daha detaylı ve bütünsel olarak ele alınmaktadır. Bu sanat tarihi bölümlerinde ders konularının belirli bir alanla sınırlı tutulmadığı mimarlık ve plastik sanat konularına da yer verildiği görülmektedir. Ankara Üniv. STB.'sinde ders içeriklerinin Karanlık dönem ve göçler, Hıristiyan dünyasında din kaynaklı tasvirleri, Karolenj ve Otton dönemi ile sınırlı kalması bu ders için eksiklik olarak görülebilir. Ancak Ankara Üniv. STB.'sinde bu ders üçüncü, dördüncü ve beşinci yarıyıllarda seçmeli olarak verilerek ders konuları tamamlanmaktadır. Sakarya Üniv. STB.'sinde de eksik konuların Ortaçağ Avrupa Sanatı ve Modern Sanatlar derslerinde tamamlandığı söylenebilir. Sonuç olarak Avrupa Sanatı derslerinin eksik ders konularından doğacak dezavantajlı durumların seçmeli derslerle birlikte giderildiği ifade edilebilir. Bu bağlamda Avrupa Sanatı ders içeriklerinin bu dersin amacına göre hazırlandığı söylenebilir.

7.1.6. Bizans Mimarisi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Bizans Mimarisi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Bizans Mimarisi dersi, 12 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Akdeniz, Çanakkale 18 Mart, Karabük, Cumhuriyet, Uşak, Erciyes,

Trakya, Adnan Menderes, Celal Bayar, Uludağ, Atatürk ve Gazi Üniv. STB.'leridir. Çanakkale ve Akdeniz Üniv. STB.'sinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Bizans Mimari dersleri sanat tarihi lisans ders programlarında çoğunlukla ikinci ders yılında yer almakta ve iki dönem olarak okutulmaktadır. Ancak Atatürk Üniv. STB.'sinde birinci ders yılında, Celal Bayar Üniv. STB.'sinde ise üçüncü ders yılında yer aldığı tespit edilmiştir.

Bizans Mimarisi ders içerik tabloları incelendiğinde; Atatürk, Celal Bayar, Adnan Menderes, Uşak, Erciyes Üniv. STB.'lerinde Bizans Mimarisi dersinde ilk olarak Bizans mimarisinin genel özellikleri tanıtılmakta, ardından Bizans dönemine ait mimari eserler konusu işlenmektedir. Özellikle Doğu ve Batı Roma (Türkiye ve İtalya) merkezli mimari eserlerin işlendiği görülmektedir. Ders konuları arasında yer alan bazı yapılar şunlardır; Ravenna'da S.Apollinare Nouvo ve S.Apollinare in Classe, Roma'da S.Sabina ve S.Maria Maggiore Kiliseleri, Giovanni in Laterano, Roma San Pietro, İstanbul Vefa Kilise Camii, İstanbul Sergios Bakos Kilisesi, İstanbul Ayasofyası… Atatürk Üniv. STB.'sinde ikinci ders döneminde Bizans dönemine ait merkezi planlı kiliseler, serbest haç planlı kiliseler konu başlıkları da işlenmekte Bizans kiliseleri bu şekilde bir sınıflandırma içerisinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda, Celal Bayar, Adnan Menderes ve Uşak Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin aynı olduğu ifade edilebilir **(Bkz. Ek: 10).** Bu sanat tarihi bölümlerinde derslerde işlenen mimari eserlerin belirli bir bölgeyle sınırlı olmadığı, Bizans devletinin hüküm sürdüğü diğer bölgelerdeki eserlerinde ders konuları arasında olduğu görülmektedir. Bu durum Bizans mimarisinin Anadolu'daki ve Anadolu dışındaki örneklerinin karşılaştırılabilmesi açısından önemlidir.

Bizans dönemine ait yapılar; Bizans savunma yapıları, sivil yapıları, dini yapıları başlıkları altında işlenmektedir. Ayrıca Bizans mimari eserleri erken, orta ve geç dönem özelliklerine göre sınıflandırılmakta ve işlenmektedir. Bizans mimarisinin diğer bölgelerdeki eserlerle karşılaştırılması yapılarak Doğu ve Batı arasındaki farklılıklar ve benzerliklerin (mimari üslup açısından) farkına varılması sağlanmaktadır. Bizans Mimarisi derslerinde bu konuları ele alan Gazi ve Uludağ Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin de bu iki sanat tarihi bölümü açısından benzer olduğu söylenebilir. Ancak, Uludağ Üniv. STB.'sinde farklı olarak Latin İstilasının Bizans mimarisine etkileri ile Balkanlar ve Rusya mimarisine Bizans mimarisinin etkileri gibi konularda işlenmektedir ((**Bkz. Ek: 10).**

Trakya Üniv. STB.'sinin ilk ders döneminde Erken, Orta ve Geç Bizans dönemi eserlerinin inceleneceği belirtilmiştir. Mimari olarak hangi yapıların işleneceği ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. İkinci ders döneminde ise hangi konuların işleneceği belirtilmemiş tüm haftalarda aynı içerik yazılarak "Roma sanatından başlayarak 1453'e kadarki Bizans dönemi yapılarının" işleneceği belirtilmiştir. Cumhuriyet Üniv. STB.'sinde Bizans dönemi mimarisi plan şemasına göre sınıflandırılarak işlenmektedir. İlk Hıristiyan yapıları ile başlayan konular, 4. ve 5. Yüzyıl Helenistik yapıları, tonozlu bazilikalar, kubbeli bazilikalar, merkezi planlı yapılar ile devam etmektedir. İkinci ders döneminde ise ağırlıklı olarak orta ve geç Bizans dönemi yapılarının işleneceği bilgisi yer almaktadır. Karabük Üniv. STB.'sinin ders konuları ise mimari yapı grupları başlıkları (su yapıları, surlar, kaleler, yollar ve meydanlar, sosyal yapılar) altında işlenmekte Bizans mimarisindeki dönemler genel bir çerçevede irdelenmektedir. İkinci ders döneminde ise ağırlıklı olarak ikonolazma'nın (tasvir sanatlarının yasaklanması ve mimari yapılarda yer alan resimlerin tahrip edilmesi) Bizans sanatına etkilerini irdeleyen konular işlendiği tespit edilmiştir **(Bkz. Ek: 10).** Bu üç sanat tarihi bölümünde (Trakya, Cumhuriyet, Karabük) derslerde Bizans Mimarisine ait hangi konuların işleneceği belli olmasına rağmen hangi mimari yapı örneklerinin anlatılacağı belli değildir.

Bizans Mimarisi ders konuları özel bir alanla (mimarlık) ilgilidir. Bizans mimarisine ait eserlerin kronolojik olarak dönemlere ayrılıp işlendiği görülmektedir. Ders konuları Bizans mimarisinin bütünsel olarak ele alınması üzerine kurgulanmış ve derslerde Bizans mimarisinde öne çıkan eserlerle Bizans mimarisinin genel özellikleri öğretilmeye çalışılmıştır. Ders konuları hedeflerle tutarlı ve bilimseldir. Konular alan eğitimine yöneliktir ve alanının dışına çıkmamıştır. Konular önce dönemlere (erken, orta, geç) ayrılmış, sonrada bu dönemlerdeki belirli yapılar işlenmiştir. Bu yönüyle içeriğin genelden özele bir yol izlediği söylenebilir.

Bizans Sanatı Anabilim Dalı içerisinde yer alan Bizans Mimarisi dersi esasen Bizans Sanatı olarak adlandırılmaktadır. Ancak konunun genişliği dolayısıyla birçok sanat tarihi bölümünde Bizans dönemine ait sanat eserleri ve özellikleri farklı dersler adı altında parçalara ayrılarak verilmektedir. Bu derste; kuruluşundan (330), İustinianos dönemine kadar (6. yy.) Doğu Roma (Bizans) imparatorluğu sanatı ve mimarisi işlenmekte, 4-6. yüzyıllar arasında Anadolu, başkent (Konstantinopolis) ve yurt dışındaki dini, gömü, sivil yapılarını plan, mimari özellikleri ve malzeme-teknik açıdan ayrıntılı olarak tanıtılmakta, Konstantinopolis'in

kuruluşu, kentin planı, surlar, anıtlar hakkında bilgi verilmekte, Başkent örnekleri, Anadolu'daki örnekler, Balkanlar'daki örnekler, İtalya'daki örnekler; 15. yüzyıllar arasındaki Orta Bizans, Latin istilası (1204-1261), Paleologoslar Dönemi (1261-1453) arasındaki Bizans İmparatoluğu' ndaki siyasi, ekonomik, politik, sanatsal değişimler irdelenmektedir. 11. yüzyıldan itibaren pek çok farklı kültüre (Anadolu Selçukluları, Beylikler Dönemi, Erken Osmanlı Dönemi) ev sahipliği yapmış olan Anadolu'daki etkileşimler ve bunların sanat eserlerine yansımaları örneklerle tartışılmakta, yapılar sadece plan tipleri ile değil, cephe-duvar düzenlemesi, üst örtü sistemi ve malzeme teknik açısından da değerlendirilmektedir.

Bizans Mimarisi derslerinin yukarıdaki nitelikler doğrultusunda oluşturulması bu dersin ana hatlarıyla öğretiminin sağlanması anlamına gelmektedir. İçerik tabloları incelendiğinde; sanat tarihi bölümlerinin bu derse ilişkin ders içeriklerini çoğunlukla dersin amaçlarına uygun düzeyde oluşturduğu söylenebilir. Ancak Trakya Üniv. STB.'sinin ders içeriğinin diğer sanat tarihi bölümleriyle kıyaslandığında yetersiz kaldığı ifade edilebilir.

7.1.7. Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi dersi, 11 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Uşak, Marmara, Ordu, Akdeniz, Gazi, Sakarya, Selçuk, Adnan Menderes, Trakya, Erciyes ve Karabük Üniv. STB.'leridir. Uşak, Marmara, Ordu ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerikleri değerlendirilememiştir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde Klasik Osmanlı Dönemi Mimarisi derslerinin üçüncü ve dördüncü ders yıllarında iki dönem olarak işlendiği görülmektedir. Ancak Sakarya Üniv. STB.'sinde üçüncü ders yılında tek dönem olarak işlendiği tespit edilmiştir. Klasik Osmanlı Dönemi Mimarisi dersi; Gazi, Sakarya, Adnan Menderes, Karabük Üniv. STB.'lerinde üçüncü ders yılında işlenirken diğer dört sanat tarihi bölümünde dördüncü ders yılında işlenmektedir **(Bkz. Ek: 22)**.

Ders içerik tabloları incelendiğinde; Selçuk, Adnan Menderes, Erciyes ve Karabük Üniv. STB.'lerinde derslerde ilk haftalarda klasik dönem Osmanlı mimarisinin genel hatları ele alınmakta ve klasik dönem Osmanlı mimarisi üslubuyla yapılmış yapılar içinden seçilmiş eserler anlatılmaktadır. Selçuk Üniv. STB.'sinde belirli yapıların anlatılmasının yanı sıra cami tipolojileri de (altıgen planlı kaideye oturtulmuş merkezi merkezi kubbeli camiler, sekizgen planlı kaideye oturtulmuş merkezi merkezi kubbeli camiler) anlatılmaktadır. İkinci ders döneminde ise klasik Osmanlı mimarisi döneminin diğer eserleri; medrese, su yapıları, ticaret yapıları verilmektedir. Adnan Menderes Üniv. STB.'sinde de Klasik Osmanlı döneminde inşa edilmiş belirli yapılar işlenmektedir ancak; daha çok külliye yapılarına ağırlık verildiği söylenebilir. Manisa Hafsa Sultan Küliyesi, İstanbul Yavuz Sultan Selim Külliyesi, Gebze Çoban Mustafa Külliyesi, İstanbul Şehzade Cami Külliyesi ders konusu olarak seçilmiş bazı yapılardır **(Bkz. Ek: 22)**. Erciyes Üniv. STB.'sinde ilk haftalar geniş bir yelpazede klasik Osmanlı dönemi mimarisinin özelliklerinin ve dönemin mimarlık teşkilatı olan Hassa Mimarlar Ocağının işlenmesine ayrılmıştır. Burada da klasik Osmanlı döneminde yapılmış belirli yapılar anlatılmaktadır. İkinci ders döneminde ise vezirlerin yaptırmış oldukları yapılar ve Mimar Sinan yapılarının genel özellikleri işlenmektedir. Ders konularına bakarak Selçuk, Adnan Menderes, Erciyes ve Karabük Üniv. STB.'lerinin içerik düzenlemelerinin benzer olduğu söylenebilir. Sanat tarihi bölümlerinde Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi derslerinde ele alınan yapılarda farklılıklar olması ders içeriği açısından bir sorun teşkil etmemektedir. Ancak bu dönemde yapılmış çok sayıda eser olduğundan konuların bir ders dönemine sığdırılamayacağı söylenebilir. Ancak, Karabük Üniv. STB.'sinin aynı dersi tek döneme sığdırmış olduğu görülmektedir. Buradan çıkacak sonuçla Karabük Üniv. STB.'sinde içeriğin eksik kalacağı ifade edilebilir.

Gazi ve Sakarya Üniv. STB.'lerinde bu derste, ilk olarak klasik dönem Osmanlı mimarisinin özellikleri ve genel durumu işlenmektedir. Sonraki haftalarda, bu döneme ait mimari eserler inşa edildikleri padişah dönemlerine (Fatih Sultan Mehmet, II. Beyazıt, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman dönemi eserleri) ayrılarak anlatılmaktadır. Sakarya Üniv. STB.'sinden farklı olarak Gazi Üniv. STB.'sinde dönemin siyasal, sosyal, ekonomik özellikleri de anlatılarak klasik dönemin mimarisinin hangi koşullar altında gerçekleştiğinin öğretilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca ikinci ders döneminde Mimar Sinan yapılarının özellikleri ile dönemin diğer yapı grupları ele alınmaktadır **(Bkz. Ek: 22)**. Gazi ve Sakarya Üniv. STB.'lerinin ders konularının benzer olduğu ve Gazi Üniv. STB.'sinin ders konularının bu ders açısından daha bütünsel olduğu söylenebilir.

Trakya Üniv. STB.'sinde birinci ders döneminde klasik Osmanlı dönemi mimarisinin özellikleri ile birlikte bu dönemin mimari eserleri anlatılmaktadır. İkinci ders döneminde ise klasik Osmanlı döneminde yapılmış yapılar, cami, medrese, türbe, han, kervansaray başlıkları altında işlenmektedir. Bu tür bir içerik düzenlemesinde hangi yapıların işleneceği bilinememektedir. Akdeniz Üniv. STB.'sinin Klasik Osmanlı Dönemi Mimarisi ders içeriği Edirne Üç şerefeli Cami, Hassa Mimarlar Ocağı ve Mimar Sinan yapıları konularından oluşmaktadır. Ders içeriğinin Gazi Üniv. STB.'sinin içeriğiyle benzer olduğu söylenebilir. Trakya Üniv. STB.'sinin ilk ders döneminde ilk üç haftadan sonraki tüm haftalarda aynı ders konusunun (Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması) yazılmış olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle Trakya Üniv. STB.'sinde ders içeriğin oluşturulmasında işin kolayına kaçıldığı, detaylı bir içerik programının ders bilgi paketlerine (Bologna) işlenmediği söylenebilir.

Klasik Osmanlı Dönemi Mimarisi derslerinin alan eğitimine yönelik olduğu ve içeriklerin alan konularından seçildiği söylenebilir. Ders konuları kronolojik sıralamayla düzenlenmiş ve anlatılmaktadır. Bu yönüyle içeriğin sistematik olduğu yorumu yapılabilir. İçeriklerin bilimsel olduğu ve içerdikleri konular açısından hedefe (amaca) hizmet ettiği ifade edilebilir. İçerik konuları ders içerik düzenleme ilkelerinden ilgililik, uygulanabilirlik, öğrenciye uygunluk ilkeleriyle örtüşmektedir. Ders içerikleri, önceki dönemlerde öğrenilen (erken Osmanlı mimarisi) konularla kaynaşıklık sağlamaktadır.

Klasik Osmanlı Dönemi Mimarisi dersinde Anadolu'nun siyasal ve coğrafi yapısı, klasik dönem Osmanlı mimarisi ile Anadolu Selçuklu ve Beylikler dönemi mimarisinin karşılaştırması, Klasik dönem Osmanlı mimarisinin genel özellikleri, Klasik dönem Osmanlı mimarisinde malzeme anlayışı, Mimar Sinan'ın yaşamı ve yapıtları, Usta Mimarın Türk mimarisine getirdiği yenilikler ve etkileri, klasik dönem Osmanlı merkezi planlı camileri, Anadolu Türk mimarisinde "külliye" kavramı, Anadolu Selçuklu, Beylikler ve erken Osmanlı dönemi külliyeleri, Klasik dönem Osmanlı külliyeleri, 19.yüzyılOsmanlı İmparatorluğunun siyasi tarihi, mimarisi ve plastik sanatı gibi konular işlenmektedir. Sanat tarihi bölümlerinin ders içeriklerini bu düzende oluşturması dersin amacının gerçekleştirmesi anlamına gelecektir.

Sanat tarihi bölümlerinin bu ders ilişkin ders tablolarına bakıldığında, Gazi, Sakarya, Selçuk, Trakya ve Erciyes Üniv. STB.'lerinde klasik Osmanlı dönemi mimarisinin ana hatlarıyla öğretiminin sağlandığı söylenebilir. Karabük ve Adnan Menderes Üniv. STB.'lerinde camiler dışındaki mimariye yer verilmemiştir. Bu derslerde medrese, han, türbe, hamam gibi yapıların işlenmemesi içeriklerin eksik kalmasına neden olmaktadır.

7.1.8. Teknik Resim ve Rölöve Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Teknik Resim ve Rölöve dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Teknik Resim ve Rölöve dersi, 11 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Çanakkale 18 Mart, İstanbul, Akdeniz, Ankara, Gazi, Sakarya, Muğla Sıtkı Koçman, Yüzüncü Yıl, Samsun 19 Mayıs, Gaziosmanpaşa ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'leridir. Çanakkale 18 Mart, İstanbul ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinin ders içerik bilgileri Bologna Bilgi Paketinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Teknik Resim ve Rölöve Dersleri lisans ders programlarında çoğunlukla birinci ders yılında yer alsa da, Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinde ikinci ders yılında Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde ise üçüncü ders yılında işlenmektedir. Sakarya Üniv. STB'si hariç tüm sanat tarihi bölümlerinde iki dönem olarak verilmektedir.

Teknik Resim ve Rölöve dersinde Ankara, Gazi, Sakarya, Gaziosmanpaşa ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'lerinde ilk haftalarda teknik resim ve rölöve ilgili kavramların yanı sıra çizim için kullanılacak malzemelerin anlatıldığı konular yer almaktadır. Sonraki haftalarda basit geometrik çizimler ve ölçü alma gibi konular işlenmekte; kesit alma, izdüşüm ve nesnelerin farklı yönlerden görünümlerinin çizilmesi gibi konular öğretilmektedir. Ayrıca merdiven ve kemer çeşitlerinin çizimleri yaptırılmaktadır. İkinci ders döneminde ağırlıklı olarak ilk dönem öğrenilen konular ışığında, mimari yapıların plan ve kesit çizimleri öğretilmekte ve uygulamalı çizimler yaptırılmaktadır. Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde farklı olarak peyzaj planı alma konusu işlenmektedir. Bu konulara bakarak Teknik Resim ve Rölöve dersi için Ankara, Gazi, Sakarya, Gaziosmanpaşa ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin büyük oranda benzer olduğu söylenebilir **(Bkz. Ek: 32).**

Mardin Artuklu ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinde iki ders döneminde de aynı ders içerikleri yazılmıştır. İçerik olarak diğer sanat tarihi bölümlerinkine benzer konular işlenmektedir. Ancak Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinde diğer sanat tarihi bölümlerinden farklı olarak bilgisayar destekli çizim uygulamaları (Autocad) ile koruma düşüncesinin gelişimi ve kuramsal boyutu gibi konular öğretilmektedir. Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'sinin ilk dönem ders içeriği teknik resim çizimi ve rölöve alma konularının öğretilmesinden oluşmaktayken ikinci dönem ders içeriğinin tamamı uygulamalı çizime yöneliktir **(Bkz. Ek: 32).**

Bu derste, sanat tarihinde mimari eserlerin rölövelerinin çıkarılması, çizim yöntemlerinin öğretilmesine çalışılmaktadır. Ayrıca rölöve ve teknik resime ait kavramlar işlenmektedir. Teknik resim araç ve gereçlerinin kullanımına yönelik çizim alıştırmaları, iki boyutlu şekillerin çizimi, eşlenik görünüşlerin çizim alıştırmaları, eşlenik görünüşleri olan objelerin üç boyutlu çizim alıştırmaları, güncel çizim program/programlarının tanıtılması yapılmaktadır. Derslerde mimari çizim alıştırmaları, Teknik resmin sanat tarihindeki yeri, kullanım alanları, teknik terimler, kroki, plan, cephe çizimleri, teknik resim araçlarının kullanımı, çizgi türleri, şekiller, izdüşüm, cisimlerin ön, üst ve yan görünüşlerinin çizimi, plan, kesit, cephe çizimleri, ölçü alma, rölöve çıkarma yöntemleri ve uygulamaları işlenmektedir. Teknik Resim ve Rölöve derslerinde yukarda sayılan nitelikler doğrultusunda oluşturulmuş içeriklerin bu derse ilişkin hedefleri gerçekleştirmede yeterli olacağı ifade edilebilir.

Ders içerik tabloları incelendiğinde sanat tarihi bölümlerinde Teknik Resim ve Rölöve derslerinin ana hatlarıyla öğretiminin sağlandığı ifade edilebilir. Ankara, Gazi, Sakarya, Muğla Sıtkı Koçman ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin büyük oranda yukardaki sözü edilen niteliklere göre hazırlanmıştır. Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'sinde uygulamalı çizime daha fazla zaman ayrılmaktadır. Bu şekilde teorik bilgilerle birleştirilmiş uygulama eğitimiyle bu ders daha etkili şekilde öğrenilmektedir. Yüzüncü Yıl ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'lerinin içerikleri de bu dersin genel hatlarıyla öğrenilmesine olanak sağlamaktadır. Ancak iki ders döneminde de aynı konuların yazılmış olması bu iki sanat tarihi bölümünün içerikleri açısından bir eksiklik olarak görülebilir.

Teknik Resim ve Rölöve ders içeriklerinin alan eğitimine yönelik olduğu, konu alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Öğrencilerin bu derse ilişkin hazırbulunuşlukları

olmadığından konular basitten karmaşığa, kolaydan zora ve öğrenebilirlik, öğretilebilirlik ilkelerine göre düzenlenmiştir. Teknik Resim ve Rölöve dersleri için bilgisayar kullanımı önemlidir ancak; Samsun 19 Mayıs ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'lerinin haricinde bilgisayar destekli çizim uygulamaları dersi yer almamaktadır. Bu durum Teknik Resim ve Rölöve derslerinin öğretilmesi hususunda ders içerikleri açısından bir eksiklik olarak gösterilebilir. Öte yandan derslerde teknik konuların haricinde uygulamalı çizimlerin de yaptırılması olumlu olarak görülebilir.

7.1.9. Mitoloji ve İkonografi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Mitoloji ve İkonografi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Mitoloji ve İkonografi dersi, 10 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Akdeniz, İstanbul, Anadolu, Çanakkale 18 Mart, Gazi, Trakya, Celal Bayar, Pamukkale, Ordu ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'leridir. Akdeniz, İstanbul, Anadolu ve Çanakkale 18 Mart Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Mitoloji ve İkonografi dersleri lisans ders programlarında çoğunlukla birinci ders yılında yer verilmektedir. Gazi, Trakya, Celal Bayar, Ordu, Gaziosmanpaşa ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinde birinci ders yılında yer alırken Pamukkale Üniv. STB.'sinde ise ikinci ders yılında yer almaktadır. Bu ders Celal Bayar Üniv. STB.'sinde bir dönem işlenirken, diğer sanat tarihi bölümlerinde iki dönem işlenmektedir.

Gazi Üniv. STB.'sinde ders içeriği Grek (Yunan) mitolojisine girişle başlamakta, mitolojiye ait terminolojinin öğretilmesiyle devam etmektedir. Yunan mitolojisinde tanrılar, Olympos'lu tanrı ve tanrıçalar, başlığı ile işlenmekte ve doğa olayları ile ilgili (gök, atmosfer, su, orman ve kır tanrıları) tanrılar anlatılmaktadır. İkinci ders döneminde ise tamamen ikonografik olaylar anlatılmaktadır. İkonografi kuramının öncüsü Panofsky hakkında bilgi verilmekte, eski ahitten ikonografik olaylar anlatılmaktadır. Eski ahitten Hz. Nuh'un gemisi ve tufanı, Hz. İbrahim, Hz. İshak, Hz. Yusuf, Hz. Davut, Hz. Süleyman, Hz. Musa, Hz. İsa ve Meryem ile ilgili kıssalar işlenmektedir. Celal Bayar Üniv. STB.'si tek dönemlik ders içeriğini ikonografi konularına ayırmış ve mitolojiye yer vermemiştir. Bu nedenle içeriğin eksik kaldığı yorumu yapılabilir. Ders konuları kutsal kitaplardan alınan kıssalardan

oluşmaktadır. Ayrıca Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi, Davinci'nin Son Akşam Yemeği tablosu, sikkelerdeki Hz. İsa ve Meryem tasvirleri konularının da işlendiği görülmektedir. Trakya Üniv. STB.'si iki ders dönemindeki tüm haftalarda aynı içerik bilgisini (Yunan ve Roma tanrı- tanrıçalarının oluşumu) verdiğinden detaylı olarak hangi konuların işlendiği tespit edilememiştir. Mitoloji ve İkonografi ders konuları bölümler arasında bir bütünlük göstermemektedir. Dersin adı Mitoloji ve İkonografi olmasına rağmen Trakya ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinde ikonografi konularına yer verilmediği, Celal Bayar Üniv. STB.'sinde ise mitoloji konularına yer verilmediği tespit edilmiştir **(Bkz. Ek: 24)**. Bu bağlamda bu sanat tarihi bölümlerinin ders konularının eksik kaldığı söylenebilir.

Pamukkale Üniv. STB.'sinin ilk dönem ders içeriği mitolojinin kuramsal olarak öğretilmesi ile ilgilidir. Türk, Yunan ve Mısır mitolojisinden örneklerin, dinlerde dünyanın sonu gibi konuların işleneceği belirtilmiştir. Modern mitler ile mitler ve kitle iletişim araçları konularının ise güncel (aktüalite) olduğu söylenebilir. İkinci ders döneminde ise ikonografik olaylar kutsal kitaplardan ziyade, El Greco, Bernini, Tiziano ve Michelangelo gibi ressamların eserlerindeki tasvirlerden seçilmiştir. Ordu Üniv. STB.'sinde İlk dönemde Yunan, Çin ve Mısır mitolojisi anlatılmakta ve dönem Yunan mitolojik tanrılarının işlenmesiyle sonlandırılmaktadır. İkinci ders döneminde ise eski ahitten seçilmiş ikonografik olaylar anlatılmaktadır. Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'sinde de iki ders döneminde Yunan mitolojisi tanrı ve tanrıçaları ile mitolojik olayların işlendiği tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında Pamukkale ve Ordu Üniv. STB.'lerinin içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir **(Bkz. Ek: 24)**.

Bu derslerde mitoloji ve ikonografi ile ilgili kavramlar açıklanmakta, değişik dönem ve uygarlıklara ait mitolojik ve ikonografik olaylar aktarılmaktadır. Derslerde Antik Mitoloji bilgisi, lahitler ve seramikler üzerindeki bezemelerin, sahnelerin belirlenmesi ve ikonografik tanımlanmaları işlenmektedir. Bu ders Yunan toplumundaki çok tanrılı inancı yöneten tanrılar dünyası ile ilişkilidir. Buna ek olarak Yunan Pantheonu'ndaki on iki tanrının ikonografik incelemelerinin yanında, bu figüratif tanrılar dünyasının toplumda simgeledikleri kimlikler ve bunlara yönelik betimler incelenmektedir (örneğin, Zeus'un Ganymedes mitosunun eşcinselliğini göstermesi gibi). Hellen Pantheonu'nun kökenleri ve etkilendiği Yakın Doğu inançları (Hitit, Fenike, Mısır ve özellikle de Girit) her tanrı ve tanrıçanın etkilendikleri ülke bazında ele alınmaktadır. Ders kapsamında aynı zamanda, çok tanrılıktan tek tanrılığa geçen uygulamalar ve benzer mitoslar ile evrenin yaratılışı, insanın yaratılışı ve tanrısal

cezalandırma olarak görülen Tufan ve deprem gibi doğa olaylarına yönelik mitoslar ele alınmaktadır. İncelemelerde seramik, plastik ve duvar resimleri üzerindeki mitsel ve ikonografik betimlemelerden yararlanılmaktadır.

Ders içerik tablolarına bakarak; yalnız Pamukkale ve Ordu Üniv. STB.'lerinin ders konuları bu derse ilişkin içerik düzenine göre oluşturulduğu söylenebilir. Ders içeriklerini bütünsel olarak düzenlemiş sanat tarihi bölümleri için konuların hedeflerle tutarlı olduğu ifade edilebilir. Gazi Üniv. STB.'sinin ders içeri de aynı konulara göre oluşturulmuştur ancak; mitoloji ile ilgili yalnız Grek mitolojisine ait konularına yer verilmesi içeriklerin eksik kalmasına neden olmuştur. Diğer sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinin kapsamının dar tutulduğu ağırlıklı olarak Yunan mitolojisine yer verildiği ve diğer kültürlere ait mitlere ve ikonografik olaylara yer verilmediği söylenebilir.

Mitoloji ve İkonografi ders içeriklerinin alan eğitimine yönelik olduğu alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Mitolojik ve ikonografik olaylar öğrenci ihtiyacına cevap verecek nitelikte olup genel kültür becerisi olarak sonraki dönemlerde öğrenciler tarafından kullanılabilecek düzeydedir.

7.1.10. Bizans Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Bizans Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Bizans Sanatı dersi, 10 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; İstanbul, Marmara, Anadolu, Selçuk, Ordu, Batman, Adıyaman, Samsun 19 Mayıs, Yüzüncü Yıl ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB:'leridir. Marmara, İstanbul ve Anadolu Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerine eklenmediğinden bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Sanat tarihi lisans ders programlarında Bizans Sanatı dersleri çoğunlukla birinci ve ikinci ders yıllarında yer almaktadır. Batman ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'lerinde birinci ders yılında yer alırken, Selçuk ve Adıyaman ü. STB.'lerinde ise ikinci ders yılında yer almaktadır. Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'sinde ikinci ve üçüncü ders yıllarında dört dönem, Ordu Üniv. STB.'sinde ise dört ders döneminde sekiz dönem olarak verilmektedir. Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'sinde de üçüncü ders yılında yer almaktadır.

Bizans Sanatı ders içerik tabloları incelendiğinde; Samsun 19 Mayıs, Ordu ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinde ders konuları Bizans sanatı kavramının tanımı, terminolojisi ile başlamakta ve Bizans sanatına ait mimari yapıların işlenmesiyle devam etmektedir. Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde Bizans dönemi eserleri Constantinus dönemi ve Constantinus sonrası olarak ayrılmakta ve işlenmektedir. İtalya (Roma San Giovanni in Laterano (313), Roma San Pietro Kiliseleri vb.), Yunanistan (Selanik Akeiropietos Bazilikası, Selanik Aziz Demetrios Bazilikası vb.), Türkiye (Hagia Sophia, İstanbul Sergios Bakos Kilisesi, Kırklareli Hagia Sophia vb.) gibi ülkelerde yer alan Bizans dönemine ait mimari yapılar işlenmektedir. Ordu Üniv. STB.'sinde de aynı şekilde çeşitli ülkelerdeki Bizans dönemine ait mimari eserler ders konuları olarak verilmektedir. Ordu Üniv. STB.'sinde farklı olarak Bizans sivil ve askeri mimarisine ait yapılarda işlenmektedir. Ancak Ordu Üniv. STB.'sinin 6-7-8. dönem ders içerikleri girilmediğinden bu dönemlerde hangi konuların işleneceği yorumu yapılamamaktadır. Tahminen bu ders dönemlerinde diğer Bizans sanatı uğraşlarının (resim, süsleme, fresko, mozaik vb.) işlendiği söylenebilir. Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'sinin ders içeriği de benzerlik göstermektedir. Ders konuları kronolojik sıralamayla verilmektedir (IV-V. Yy.). Bizans dönemine ait çeşitli yerlerdeki mimari eserlerin tanıtımının yanında bu yapılardaki resim, fresko, mozaik örnekleri de işlenmektedir **(Bkz. Ek: 12).** Ders konularından yola çıkarak Samsun 19 Mayıs, Ordu ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir. Dersin adının Bizans Sanatı olmasına rağmen ders konularının ağırlıklı olarak mimari eserlere yönelik olduğu ve Bizans dönemine ait diğer sanat uğraşlarına konu olarak çok fazla yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle bu sanat tarihi bölümlerinin Bizans Sanatı dersine ilişkin ders içeriğin eksik kaldığı söylenebilir.

Selçuk ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinde ise ilk haftalarda Bizans sanatının tanımı, gelişimi, özellikleri ve terminolojisi ile ilgili konular işlenmektedir. Sonraki haftalarda İstanbul ve Anadolu şehirlerinde yer alan Bizans dönemi yapıların işleneceği bilgisi yer almaktadır. Bizans dönemine ait çeşitli yapıların yanı sıra Bizans maden, resim, mimari plastiği sanatları konuları da işlenmektedir. Ağırlıklı olarak Doğu Bizans'ın başkenti İstanbul yapılarına yer verildiği görülmektedir **(Bkz. Ek: 12**). Dolayısıyla Selçuk ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinin benzer ders içeriğine sahip olduğu ve mimarinin yanı sıra Bizans dönemine ait diğer sanat uğraşlarına da yer verildiği söylenebilir.

Bizans Sanatı ders içeriklerinin büyük oranda mimari yapılar ile ilgili olduğu söylenebilir. Batman, Samsun 19 Mayıs, Adıyaman ve Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'lerinin

tamamen mimari yapılar ile oluşturulmuş ders içerikleri bulunmaktadır. Bizans Sanatı, mimari yapılar haricinde resim, heykel, mozaik, fresko, el sanatları gibi alanları da içine alır. Bu bağlamda bu sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinin özel bir alanla ilgili olduğu, bütünsel olmadığı ve içeriklerinin eksik kaldığı söylenebilir. Ders konularının bilimsel olduğu, alan eğitimine yönelik olduğu ve içeriklerde alanın dışına çıkılmadığı gözlemlenmiştir. Ders içerik düzenlemelerinin sistematik olarak, kronoloji takip edilerek oluşturulduğu ve genelden özele geldiği ifade edilebilir.

7.1.11. Mitoloji Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Mitoloji dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Mitoloji dersi, 9 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Marmara, Süleyman Demirel, Uludağ, Celal Bayar, Erciyes, Sakarya, Niğde, Cumhuriyet ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'leridir. Marmara ve Süleyman Demirel Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketine işlenmediğinden bu bölümlerin mitoloji ders içerikleri değerlendirilememiştir.

Mitoloji dersine ilişkin ders içerik tabloları incelendiğinde, derslerin lisans ders programlarında genel olarak birinci ders yılında işlendiği görülmektedir. Uludağ Üniv. STB.'sinde ise ikinci ders yılında işlenmektedir. Mitoloji dersi, Uludağ Cumhuriyet ve Niğde Üniv. STB.'lerinde tek ders döneminde işlenmekteyken, Celal Bayar, Erciyes, Sakarya ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'lerinde ise tek ders döneminde işlenmektedir.

Uludağ Üniv. STB.'sinde ders içeriği mitolojinin tanıtılmasıyla başlamakta ve Sümer (Gılgameş, İstar, İnanna), Mezoptamya, Mısır, Hitit ve Anadolu mitolojilerinin anlatılmasıyla devam etmektedir. İlk dönemde çeşitli uygarlıklara ait mitolojiler işlenmekte ve öğrencilerin karşılaştırma yapabilmeleri için bu uygarlıkların mitolojilerle arasındaki ilişkiye değinilmektedir. İkinci ders döneminde ise tamamen Yunan kültürüne ait tanrı ve tanrıçalar ayrı ayrı işlenmektedir. Erciyes Üniv. STB.'sinin tek dönemlik ders içeriği, Uludağ Üniv. STB.'sinin ikinci dönem ders içeriğiyle örtüşmektedir. Yunan mitolojisine ait tanrı ve tanrıçalarla ilgili mitolojik konular işlenmektedir. Sakarya Üniv. STB.'sinin tek dönemlik ders içeriği de Yunan mitolojisi konularından oluşsa da, tanrı ve tanrıçalar genel başlık altında (I.tanrılar kuşağı, II. tanrılar kuşağı, Olympos'lu tanrılar vb.) işlenmektedir. Ayrıca, yer, gök, toprak, su gibi doğa olayları ile ilgili mitolojik konular işlenmektedir. Ders konularına bakarak bu üç sanat tarihi bölümünün ders içeriğinin benzer olduğu söylenebilir **(Bkz. Ek: 23)**.

Celal Bayar Üniv. STB.'sinin ders içeriği mitolojik kavramların ve mitoloji olgusunun nasıl oluştuğu ile ilgili konularla başlamaktadır. Yunanlı tanrılar (Titanomakhia, Gigantomakhia) ve kahramanlar (Perseus, Herakles, Thesesus) işlenmekte, Troya Destanı konusu anlatılmaktadır. Cumhuriyet Üniv. STB.'sinin ilk dönem ders içeriği Yunan mitolojisi konularına ayrılmıştır. İkinci dönem ders içeriği ise Türk mitolojisi konularından oluşmaktadır. Niğde Üniv. STB.'sinin ders içerikleri Mezopotamya, Mısır, Anadolu uygarlıkları mitolojileri; Yunan tanrı ve tanrıçaları konularından oluşmaktadır. Ayrıca ikinci ders döneminde doğa ile ilgili olaylar, mitolojik kahramanalar ve destanlar, türeyiş ve hayvan kültü gibi konular işlenmektedir. Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinin ders içeriği Niğde Üniv. STB'sinin ders içeriğiyle benzer konulardan oluşmaktadır. Anadolu, Yunan, Mezopotamya mitolojisi yanında İslam mitolojisi de işlenmektedir. İslam mitolojisi; melekler, şeytanlar, cinler ve diğer yaratıklar ile on iki imam ve şia konularından ibarettir **(Bkz. Ek: 23).** Niğde ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'lerinin ders konularının diğer sanat tarihi bölümlerininkine oranla hedeflerle daha tutarlı ve bütünsel olduğu söylenebilir. Klasik Yunan mitolojisi konularının yanı sıra diğer kültürlere ait mitolojiye de yer verilmiştir.

Mitoloji ders içerikleri genel kültür alanına ve alan eğitimine yöneliktir denilebilir. Ders konularının büyük oranda Yunan mitolojisine ait olgulardan oluştuğu söylenebilir. Sakarya, Celal Bayar ve Erciyes Üniv. STB.'lerinin içerik konuları Yunan mitolojisine ayrılmış diğer kültürlere ait mitolojilere yer verilmemiştir. Bu nedenle bu sanat tarihi bölümlerinin ders içeriklerinin eksik kaldığı ifade edilebilir. Ders içeriklerinin öğrenilebilirlik ve öğretilebilirlik açısından uygun olduğu, konu alanının dışındaki konuları içermediği, mitoloji alanıyla ilgili olduğu söylenebilir.

7.1.12. Erken İslam Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Erken İslam Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Erken İslam Sanatı dersi, 8 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Mimar Sinan, Karabük, Mardin Artuklu, Ordu, Samsun 19 Mayıs, Sakarya, Selçuk ve Atatürk Üniv. STB.'leridir. Mimar Sinan Üniv. STB.'sinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerine işlenmediğinden bu bölümün ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Erken İslam Sanatı dersleri tüm sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında birinci ders yılında yer almaktadır. Mardin Artuklu ve Sakarya Üniv. STB.'lerinde bir dönem diğer sanat tarihi bölümlerinde ise iki dönem olarak işlenmektedir.

Erken İslam Sanatı ders içerik tabloları incelendiğinde; Ordu, Samsun 19 Mayıs ve AtatürkÜniv. STB.'lerinde ders konuları erken İslam dönemi mimari eserlerinden oluşmaktadır. Mescidi Nebevi ile başlayan erken İslam dönemi mimarisi Emevi devleti zamanında büyük gelişme göstermiş ve önemli yapılar inşa edilmiştir. Basra, Kufe mesitleri, Amr bin as Cami, Kubbetüs Sahra, Harran Ulu Cami, Guangzhou Büyük Cami Atatürk Üniv. STB.'sinin ilk dönem ders içeriğini oluşturmaktadır. İkinci ders döneminde daha çok saray yapıları (Hırbet-el Minye Kasrı, Kuseyr Amra Sarayı, Kasr' Hayrul Garbi, Amman Emevi Saray kompleksi vb.) işlenmektedir **(Bkz. Ek: 14).** Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde ilk ders döneminde Emevi ve Abbasilerin yapmış oldukları eserler işlenmekte, ikinci ders döneminde ise, Tolunoğulları, Memluklu, Eyyubi ve Fatimiler gibi Mısır'da hüküm sürmüş devletlere ait mimari yapılar verilmektedir. Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere, Ordu, Samsun 19 Mayıs ve AtatürkÜniv. STB.'lerinin benzer düzenlemeye sahip olduğu söylenebilir. Atatürk ve Ordu Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin tamamen aynı olduğu tespit edilmiştir.

Selçuk Üniv. STB.'sinin ilk dönem ders konuları Emevi yapılarına (Kayravan Cami, Şam Emeviye, Kurtuba Cami, Mescidi Aksa vb.) ayrılmıştır. Ayrıca, Emevi dönemi süsleme ve el sanatları konusunun da işlendiği görülmektedir. İkinci dönem ders içeriği Abbasi, Memluk, Fatimi, Eyyubi dönemi İslam sanatı ve mimarisi başlıkları altında işlenmektedir. Sakarya Üniv. STB.'sinin ders içerikleri İslam dünyasında kültür sanat, erken İslam sanatını hazırlayan etmenler, başkent (Şam) yapıları, erken İslam dönemi duvar mozaikleri, freskleri, yapı bezemeleri konularından oluşmaktadır. Ders içerikleri tek döneme sığdırılmıştır ve derslerde mimari olarak hangi yapıların işlendiği belirtilmemiştir. Karabük Üniv. STB.'sinde ders konuları Abbasi, Emevi, Tolunoğulları, Mağrip (Fas, Cezayir, Batı Sahra, İber Yarımadası), Zengi ve Memluk dönemi mimari yapıları başlıkları altında işlenmektedir. Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinin ders içerikleri Karabük ve Selçuk Üniv. STB.'lerinin içerik düzenlemesiyle benzerlik göstermektedir. Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinde farklı olarak İslam döneminin ilk kentleri (Basra, Kufe), İslam Sanatında Arabesk ve Figüratif Süsleme; İslam'da Resim Yasağı, İslam sanatının doğduğu yerlerdeki kültürel etkileşimler gibi konular işlenmektedir. Ayrıca İslam sanatının öncülü olan Mezopotamya, Helenistik, Greko Roman, Sasani ve Bizans gibi kültürlerin İslam sanatına etkileri anlatılmaktadır **(Bkz. Ek: 14).**

Erken İslam Sanatı ders konularının alan eğitimine yönelik olduğu ve alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Ancak Erken İslam Sanatı derslerinde ağırlıklı olarak mimari eserlerin işlendiği, diğer sanat alanlarıyla ilgili konulara çok fazla yer verilmediği söylenebilir. Atatürk ve Ordu Üniv. STB.'leri ders içeriklerinde mimari dışındaki sanat konularına yer vermemiştir. Bu nedenle bu sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinin hedeflerle uyumlu olduğu, bütünsel olduğu, ihtiyaçlara cevap verdiği söylenemez. Ders konularının kronolojik içerik düzenlemesiyle oluşturulduğu söylenebilir. Erken İslam dönemi öncesi kültürlerin sanat anlayışlarına değinilmesi ve çevre kültürlerle etkileşim konularının işlenmesi içeriklerin kaynaşıklık sağladığı yönünde ifade edilebilir.

Bu derste erken İslam döneminde ortaya çıkan yapı türlerinin yanı sıra yapı bezemeleri, mozaikler ve freskler, süslemeler ve el sanatları gibi konulara yer verilmekte İslam sanatının oluşumu ve ürünleri hakkında bilgi sahibi olunmaktadır. Bu dersin kapsamında Kuba Mescidi, Mescidi Nebevi, Kabe, Kubbetüs Sahra, Mescidi Aksa, Şam Emeviye Cami, Mışatta Sarayı, Kuseyr Amra Sarayı… gibi mimarlıkta ön plana çıkmış ilk dönem yapılarının işlenmesi önemlidir. Ayrıca mimarlığın haricinde erken İslam dönemine ait diğer sanat konularına da yer verilmesi gerekmektedir. Bu yönde hazırlanmamış ders içeriğinin eksik kalacağı söylenebilir. Atatürk, Samsun 19 Mayıs, Ordu, Karabük Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin mimarlık alanıyla ilgili olduğu, derslerde İslam mimarlığı için önemli sayılan mimari eserlere yer verildiği söylenebilir ancak; diğer İslam sanatı konularına yer verilmediği görülmektedir. Bu bağlamda bu sanat tarihi bölümlerin bu derse ilişkin içeriklerinin eksik kaldığı söylenebilir. Sakarya ve Mardin Artuklu Üniv. STB.'lerinin bu derse ait içeriklerin yukarıda anlatılan niteliklere göre oluşturulduğu ifade edilebilir. Ders içeriklerinin mimariyle sınırlı tutulması İslam sanatının diğer alanlarının öğrenilmesini güçleştirmektedir.

7.1.13. Erken Osmanlı Mimarisi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Erken Osmanlı Mimarisi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Erken Osmanlı Mimarisi dersi, 8 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Uşak, Mimar Sinan, Karabük, Ordu, Adnan Menderes, Sakarya, Selçuk ve Gazi Üniv. STB.'leridir. Uşak, Mimar Sinan ve Karabük Üniv.'lerinin ders içerikleri

Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Erken Osmanlı Mimarisi dersleri Gazi, Adnan Menderes, Ordu ve Uşak Üniv. STB.'lerinde ikinci ders yılında, Selçuk, Sakarya, Karabük ve Mimar Sinan Üniv. STB.'lerinde ise üçüncü ders yılında işlenmektedir. Gazi, Sakarya, Karabük, Mimar Sinan ve Uşak Üniv. STB.'lerinde tek dönem olarak verilen dersler, Selçuk, Adnan Menderes, Ordu Üniv. STB.'lerinde ise iki dönem olarak verilmektedir.

Ders içerik tabloları incelendiğinde; Sakarya ve Ordu Üniv. STB.'lerinde ders konuları erken Osmanlı sanatı kavramının ve erken Osmanlı döneminin genel özelliklerinin anlatılmasıyla başlamaktadır. Erken Osmanlı dönemi mimarisi, inşa edildikleri padişah dönemleri (Orhan Gazi, I. Murad, Yıldırım Beyazıd… dönemi mimari eserleri) içinde ele alınarak işlenmektedir. İki sanat tarihi bölümünün içeriğinde de hangi yapıların işlendiği bilgisi yer almamaktadır **(Bkz. Ek: 15)**. Sakarya Üniv. STB.'sinde farklı olarak Osmanlı ve Selçuklu dönemi mimarisinin karşılaştırmasına yer verilmiştir. Bu bilgiler ışığında, Sakarya ve Ordu Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin büyük oranda benzer olduğu ifade edilebilir.

Selçuk ve Adnan Menderes Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri de kendi aralarında benzerlik göstermektedir. Erken Osmanlı dönemi mimari eserleri, yapı tipolojileri başlığı altında işlenmektedir. Birinci yarıyıl camilerin incelenmesine ayrılmıştır. Camiler; tabhaneli, merkezi planlı, çok birimli, tek kubbeli plan şemasına göre ayrılarak anlatılmaktadır. İkinci yarıyılda ise Osmanlı mimarisi içerisindeki diğer yapı grupları (medrese, han, hamam, türbe, saray vb.) irdelenmekte ve içerik tamamlanmaktadır. Selçuk Üniv. STB.'sinden farklı olarak Adnan Menderes Üniv. STB.'sinde Erken Osmanlı mimarisindeki hangi yapıların işleneceği bilgisine yer verilmiştir **(Bkz. Ek: 15)**.

Gazi Üniv. STB.'si ders içeriklerini, erken dönem Osmanlı yapı grupları başlıkları adı altında işlemektedir. Mimari eserler, erken Osmanlı dönemi camileri, erken Osmanlı dönemi zaviyeleri, erken Osmanlı dönemi eğitim ve sağlık yapıları, erken Osmanlı dönemi türbeleri gibi konulardan oluşmaktadır. Sakarya Üniv. STB.'sinde olduğu gibi ders içerikleri tek döneme sığdırılmıştır. Erken Osmanlı dönemi mimarisi dersinin tek dönemde işlenmesi, öğretilecek konuların sınırlı kalması anlamına gelebilir. Bu nedenle içeriğin eksik verildiği ifade edilebilir. Karabük, Uşak ve Mimar Sinan Üniv. STB.'leri ise kısa bir özetle içerik konularında erken dönem Osmanlı yapılarının işleneceğini belirtmiştir **(Bkz. Ek: 15)**.

Erken Osmanlı Mimarisi ders konularının alan eğitimine yönelik olduğu ve teorik bilgilerden oluştuğu söylenebilir. Ders içeriğine alanın dışında konular eklenmemiş, konular kronolojik sıralamayla sistematik bir biçimde bilimsel ilkeler doğrultusunda işlenmiştir. Ders konuları önceki konuların öğrenimiyle (Selçuklu dönemi yapıları) kaynaşıklık sağlamaktadır. İki dönem arasında mukayese yapılabilmektedir. Konular bütünden parçaya genelden özele bir sıralamayla işlenmektedir. Ders içerikleri erken dönem Osmanlı mimarisine ait cami, medrese, türbe ve han gibi konulardan oluşturulmuştur. Dolayısıyla sanat tarihi bölümlerinin bu derse ilişkin içeriklerinin dersin amaçları doğrultusunda oluşturulduğu ifade edilebilir.

7.1.14. Anadolu Selçuklu Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Anadolu Selçuklu Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Anadolu Selçuklu Sanatı dersi, 8 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Anadolu, Batman, Adıyaman, Ordu, Samsun 19 Mayıs, Muğla Sıtkı Koçman, Celal Bayar ve Atatürk Üniv. STB.'leridir. Anadolu Üniv. STB.'sinin ders içeriği Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu sanat tarihi bölümünün ders içerik değerlendirmesi yapılmamıştır.

Anadolu Selçuklu Sanatı, Atatürk Üniv. STB.'sinde dört ders döneminde sekiz dönem, Ordu Üniv. STB.'sinde iki, üç ve dördüncü ders dönemlerinde altı dönem, Adıyaman Üniv. STB.'sinde iki ve üçüncü ders dönemlerinde dört dönem olarak işlenmektedir. Celal Bayar Üniv. STB.'sinde üçüncü ders yılında iki dönem, Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'sinde birinci ders yılında bir dönem, Batman Üniv. STB.'sinde ikinci ders yılında iki dönem olarak verilmektedir.

Anadolu Selçuklu Sanatı ders içerik tabloları incelendiğinde; Batman, Atatürk, Samsun 19 Mayıs ve Ordu Üniv. STB.'lerinin ders konuları Anadolu Selçuklu çağına ait seçilmiş eserlerden oluşturulmuştur. Atatürk Üniv. STB.'sinin sekiz ders döneminde de Anadolu Selçuklularına ait mimari yapılarına yer verilmiştir. Anadolu Selçuklularının değişik şehirlerde yer alan cami, medrese, han, hamam, türbe vb. gibi yapıları anlatılmaktadır. Ordu ve Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'leri de Anadolu Selçuklu mimari eserlerinden birçoğunu bu

derste işlemektedir. Ancak Batman Üniv. STB.'sinin ders dönemleri diğer sanat tarihi bölümlerine nazaran daha az olduğundan, diğer sanat tarihi bölümlerine göre daha az ders konusuna yer vermektedir. Batman Üniv. STB.'sinde ikinci dönemde ders içerik konularının girilmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle ilk dönem konuları haricinde hangi konuların verildiği tespit edilememiştir **(Bkz. Ek: 6).** Ders içerik tablolarındaki bilgilere bakarak Batman, Atatürk, Samsun 19 Mayıs ve Ordu Üniv. STB.'lerinin ders içerik düzenlemelerinin benzer olduğu söylenebilir.

Celal Bayar, Muğla ve Adıyaman Üniv. STB.'lerinde derslerde, Anadolu Selçuklu dönemine ait eserleri yapı gruplarına (cami, medrese, türbe, han, hamam vb.) ayrılarak işlemektedir. Adıyaman Üniv. STB.'si ilk ders yılının içeriğini Anadolu Selçuklu sanatına kaynaklık eden beylikler dönemi (Saltuklu, Mengücekli, Danişmentli, Artuklu) konularına ayırmıştır. İkinci ders yılında, ilk dönem Anadolu Selçuklu camileri, ikinci dönem Anadolu Selçuklu medreseleri konuları işlenmiştir **(Bkz. Ek: 6)**. Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'sinin tek dönemlik ders içeriği Anadolu Selçuklu dönemi yapı grupları konularından oluşmaktadır. Celal Bayar Üniv. STB.'si de aynı içerik düzenlemesiyle Anadolu Selçuklu mimarisini, yapı grupları başlığı altında öğretmektedir. Dolayısıyla Celal Bayar, Muğla Sıtkı Koçman ve Adıyaman Üniv. STB.'lerinde Anadolu Selçuklu Sanatı dersinin işlendiği konular açısından benzer olduğu söylenebilir

Anadolu Selçuklu Sanatı ders içeriklerinin tüm sanat tarihi bölümlerinde mimari eserlerin incelenmesine yönelik olduğu, bu nedenle içeriklerin hedefleri gerçekleştirmede eksik kaldığı söylenebilir. Anadolu Selçuklu sanatı, yalnız mimari eserlerden ibaret olmadığından ders içeriklerinin yetersiz olduğu vurgusu yapılabilir. Ders konularının ön koşulluluk ilkesine göre planladığı, Anadolu Selçuklu öncesindeki beylikler dönemi sanatının anlatılmasından anlaşılabilir. Ders içerikleri diğer sanat uğraşlarını içermediğinden bütünsel değildir. Ancak konular alan eğitimine yöneliktir ve derslerde alanın dışına çıkılmamıştır. Ders konuları sonraki dönemlerde işlenecek (Osmanlı sanatı) konular için önkoşul oluşturmaktadır. Beylikler dönemi sanatı ve çevre kültürlerle etkileşimi gibi konularla öğrencilerin mukayese yeteneklerinin artırılması hedeflenmiştir yorumu yapılabilir. Dersin adı Anadolu Selçuklu Sanatı olmasına rağmen içerik olarak Anadolu Selçuklu mimarisi dersi gibi işlenmektedir. Buradan hareketle Anadolu Selçuklu mimarisinin ve diğer sanat konularının genel bir başlıkla Anadolu Selçuklu Sanatı altında işlenmesi uygun düşecektir.

7.1.15. İkonografi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

İkonografi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

İkonografi dersi, 7 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Mimar Sinan, Marmara, Süleyman Demirel, Karabük, Erciyes, Sakarya ve Cumhuriyet Üniv. STB.'leridir. Mimar Sinan, Marmara ve Süleyman Demirel Üniv.'lerinin STB.'lerinin İkonografi dersine ilişkin içerikleri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümlerin ders içerik değerlendirmeleri yapılamamıştır.

İkonografi dersleri genel olarak birinci ders yılında verilmektedir. Ayrıca ders konularının tek ders dönemine sığdırılmış olduğu tespit edilmiştir.

İkonografi ders içerik tabloları incelendiğinde; Cumhuriyet, Sakarya, Erciyes ve Karabük Üniv.'lerinin STB.'lerinde ders konuları ikonografi kavramının anlatılmasıyla başlamakta ve semavi dinlere ait kıssaların ikonografik açıdan incelenmesiyle devam etmektedir. Hz. Nuh, Davut Peygamber, Süleyman Peygamber, Hz. Musa ve Hz. İsa ile ilgili resimsel sahnelerin ikonografik olarak işlenmesi ortak konular arasındadır. Öte yandan, Eski Ahit ile Yeni Ahit'ten alınmış Hz. Meryem ve Hz. İsa konuları işlenmektedir. Derslere konu olan kıssaların çoğunlukla İncil ve Tevrat'tan alındığı görülmektedir. Erciyes Üniv. STB.'sinde farklı olarak Hıristiyan inancına ait aziz ve azizelerin (Antonius, Apollonia,bartholemeus, Francesco, Hieranymus, Anna Barbara, Euphemia Marta) hayatlarına ilişkin ikonografik olaylar da anlatılmaktadır. Karabük Üniv. STB.'sinde ise diğer bölümlerden farklı olarak derslerde ikonografi kuramının öncüsü Erwin Panofsky'nin ikonografik yöntemleri ve ikonografi kullanımı hakkındaki konular da işlenmektedir **(Bkz. Ek: 19)**. Bu ders konularına bakarak Cumhuriyet, Sakarya, Erciyes ve Karabük Üniv.'lerinin STB.'lerinin içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir.

İkonografi ders içeriklerinin hedeflerle tutarlı olduğu, genel kültür konularıyla ilişkili olduğu ve alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Konuların kutsal kitaplardan seçilmesi içeriğin güvenilirlik ve geçerlilik açısından doğru olduğunu göstermektedir. Ders konularının öğrencilerin kavrayabilme gücüne uygun olduğu söylenebilir. Sanat tarihi bölümlerinde bu dersin genel hatlarıyla işlendiği ifade edilebilir. Ancak İkonografi kuramının öncüsü Panofsky'e değinilmesi bu dersin kuramsal olarak nasıl oluştuğunu öğrenmek açısından

önemli olacaktır. Ancak Karabük Üniv. STB.'si dışında hiçbir sanat tarihi bölümü bu konuya yer vermemiştir.

7.1.16. Bizans Resim Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Bizans Resim Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Bizans Resim Sanatı dersi, 7 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Cumhuriyet, Akdeniz, Mimar Sinan, Trakya, Adnan Menderes, Uludağ ve Atatürk Üniv. STB.'leridir. Cumhuriyet, Akdeniz ve Mimar Sinan Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketleri doğrultusunda oluşturulmamış ve kısa bir tanımlama şeklinde aktarılmıştır. Bu nedenle bu sanat tarihi bölümlerinin Bizans Resim Sanatına ait içeriklerin değerlendirmesi yapılmamıştır.

Bizans Resim Sanatı ders içerikleri tablolarına bakıldığında; derslerin çoğunlukla üçüncü ders yılında lisans ders programlarında yer aldığı tespit edilmiştir. Cumhuriyet Üniv. STB.'sinde ikinci ders yılında, Atatürk Üniv. STB.'sinde ise dördüncü ders yılında işlenmektedir. Bizans Resim Sanatı dersi Mimar Sinan Üniv. STB.'si hariç tüm sanat tarihi bölümlerinde iki dönem olarak verilmektedir.

Atatürk Üniv. STB.'sinin ders içeriği Bizans resim sanatının genel özellikleriyle başlamaktadır. Sonraki haftalarda Mısır, Yunan ve Roma sanatının resim özellikleri hakkındaki bilgilere yer verilmektedir. İçerik düzenleme sistematiğinin genelden özele olduğu görülmektedir. Bizans resim sanatının genel özelliklerinin işlenmesinden sonra, özel olarak belirli şehirlerde (İstanbul, Trabzon, İznik vb.) bulunan mozaikler (Zeugma Mozaikleri, İstanbul ve Trabzon Ayasofya Mozaikleri, Santa Konza Kilisesi Mozaikleri vs.) ile ilgili konular işlenmektedir. Uludağ Üniv. STB.'sinin ders içeriği de benzer özellikler göstermektedir. Atatürk Üniv. STB.'sinden farklı olarak el yazma süslemeleri, kitap süslemeleri, duvar fresko süslemeleri konuları işlenmekte, konular kronolojik sıra (Erken Bizans, Orta Bizans, Geç Bizans) takip edilerek aktarılmaktadır. Ayrıca Bizans dönemi resimlerinin olduğu ülkelerdeki (Yunanistan, İtalya, Rusya) önemli görülen eserlerin incelenmesi yapılmaktadır. Adnan Menderes ve Trakya Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içerikleri de diğer sanat tarihi bölümlerinin içerikleriyle benzerdir. Hemen hemen aynı ders içerik düzeninde konuların işlenmekte olduğu tespit edilmiştir. Ders konuları kronolojik sıra takip edilerek anlatılmakta, Bizans eserlerinin bulunduğu ülkelerdeki Bizans dönemi resimleri

hakkında bilgiler verilmektedir. Mimar Sinan, Akdeniz ve Cumhuriyet Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içeriklerinde ise kısa bir özetle, başkentteki (Anadolu) ve başkent dışındaki yapılarda yer alan resimlerin incelenerek öğretileceği ifade edilmektedir **(Bkz. Ek: 11).**

Bizans Resim Sanatı ders içeriklerinin ders içerik düzenleme ilkelerinden, genelden-özele, yakından-uzağa, aşamalılık-ön koşulluluk, hedeflerle tutarlılık ilkelerine uygun olduğu söylenebilir. Ders konuları genel kültür alanına hitap etmekte, değişik ülkelerdeki örneklerle zenginleştirilmekte, kronolojik sıralamayı takip etmektedir. Ders içeriklerinin sistematik bir düzen içerisinde bilimsel açıdan ispatlanabilecek konuların seçimiyle oluşturulduğu da ayrıca ifade edilebilir.

Bu dersin kapsamında Bizans sanatı içerisindeki resim sanatı irdelenmektedir. Erken, orta ve geç Bizans dönemlerindeki mozaikler, freskler, duvar resimleri ve ikonlar üzerindeki betimsel çalışmalar işlenmektedir. Bu yönde oluşturulmuş bir içerik düzenlemesi bu derse ilişkin hedeflerin tam olarak gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Ders programında bu derse yer veren sanat tarihi bölümlerinin de içeriklerini hedeflere uygun biçimde düzenlediği ifade edilebilir. Ancak Atatürk Üniv. STB.'sindeki Mısır ve Yunan ikonografileri genel kültür açısından önemli olsa da dersin içeriğiyle uyumlu olmadığı söylenebilir.

7.1.17. Anadolu Selçuklu Mimarisi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Anadolu Selçuklu Mimarisi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Anadolu Selçuklu Mimarisi dersi, 7 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Gazi, Mimar Sinan, Akdeniz, Karabük, Gaziosmanpaşa, Erciyes, Çanakkale Üniv. STB.'leridir. Çanakkale 18 Mart, Mimar Sinan ve Akdeniz Üniv.'lerinin STB.'leri, ders içeriklerine Bologna Bilgi Paketlerinde yer vermediğinden bu sanat tarihi bölümlerinin içerikleri değerlendirilememiştir.

Anadolu Selçuklu Mimarisi dersinin sanat tarihi bölümlerinin lisans derslarındaki dağılımına bakıldığında; derslerin genel olarak ikinci yarıyılda, iki ders dönemi olarak işlendiği tespit edilmiştir. Ancak Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'sinde ise üçüncü ders yılında işlendiği görülmektedir. Gazi Üniv. STB.'sinin ise içerikleri tek ders dönemine sığdırdığı belirlenmiştir.

Gazi Üniv. STB.'sinde Anadolu Selçuklu Mimarisi dersinin içerikleri; Anadolu Selçuklularının mimarisinin genel kavramlarının açıklanmasıyla başlamaktadır. Ders içerik düzeni mimari yapı gruplandırması şeklinde devam etmektedir. Özel olarak belirli yapıları incelenmesi yerine mimarilerin kendi kategorileri içerisinde (cami, medrese, türbe, kervansaray…) ele alarak işlendiği görülmektedir. Aynı şekilde Karabük Üniv. STB.'si de ders konularını Gazi Üniv. STB.'sinde olduğu gibi yapı grupları başlıkları altında işlemektedir **(Bkz. Ek: 5)**. İki sanat tarihi bölümünün ders içeriklerin Anadolu Selçuklularının mimari yapıları ve mimari özelliklerinin öğretilmesi hedefine uygun olduğu söylenebilir.

Gaziosmanpaşa Üniv. STB.'sinde ders içeriği Anadolu'nun İslamlaşması ve Türkleşmesi konusuyla başlamaktadır. Öğrencilerin konuya kaynaşıklık sağlamaları için önceki dönemin (beylikler dönemi) mimari özellikleri de içeriğe dâhil edilmiştir. Bu yönüyle ders içerik düzenin sistematik olduğu ifade edilebilir. Artuklu, Danişmentli, Mengücekli, Saltuklu beyliklerinin mimari özellikleri işlendikten sonra, Anadolu Selçuklu dönemi mimarisi Selçuklu yapılarının olduğu şehirler açısından ele alınmaktadır. Anadolu Selçuklularının Konya, Amasya, Sivas ve Tokat illerindeki mimari eserleri içeriklerde yer almaktadır. Ancak içeriklerde yer alan İlhanlı mimarisi ve Anadolu Selçuklu el sanatları konuları derslerde içerik konularının dışına çıkıldığını göstermektedir. Erciyes Üniv. STB'sinde derslerde mimari yapı grupları işlenmekte ayrıca diğer sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinden farklı olarak Anadolu Selçuklu mimarisinin özelliklerinin daha çok kuramsal açıdan irdelendiği ders konuları da yer almaktadır. Akdeniz ve Mimar Sinan Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içeriklerinde Anadolu Selçuklu Mimarisine ait yapılar işleneceği bilgisi yer almıştır **(Bkz. Ek: 5)**.

7.1.18. Sanat Tarihi Terminolojisi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Sanat Tarihi Terminolojisi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Sanat Tarihi Terminolojisi dersi, 7 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; İstanbul, Süleyman Demirel, Yüzüncü Yıl, Uludağ, Celal Bayar, Pamukkale ve Selçuk Üniv. STB.'leridir. İstanbul ve Süleyman Demirel üniversitelerinin sanat tarihi bölümlerinin ders içerik düzenlemeleri Bologna Bilgi Paketlerinde yer

almamaktadır. Bu nedenle bu sanat tarihi bölümlerinin ders içerik değerlendirmeleri yapılamamıştır.

Sanat Tarihi Terminolojisi dersleri sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında birinci ders yılında ve iki dönem olarak işlenmektedir. Ancak, Uludağ Üniv. STB.'sinin ders (birinci yıl) içeriği tek dönemde verilmektedir.

Sanat Tarihi Terminolojisine ait ders içerik tabloları gözden geçirildiğinde; Celal Bayar, Pamukkale ve Yüzüncü Yıl Üniv.'lerinde ders konuları sanat kavramının açıklanmasıyla başlamakta ve mimari eserlerin yapı elemanlarının (kubbe, eksedra, apsis…) açıklanmasıyla devam etmektedir. Celal Bayar Üniv. STB.'sinde mimari yapılar cami, kilise, tekke, kümbet vb. özelinde işlenmekte ve daha sonra bu yapılara ait yapı elemanları anlatılmaktadır. Pamukkale Üniv. STB.'sinde farklı olarak harflerin rakamlarla sembolize edildiği ve harflerin diziliminden çıkan aritmetik hesapla miladi ve hicri takvim hesaplanmasının öğretildiği Ebced hesabı anlatılmaktadır. Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'sinde ise ilk dönemin mimarlık ve el sanatlarına ilişkin terimlere ayrıldığı söylenebilir. İkinci ders döneminde genelden özele giderek, mimari yapı elemanları (kubbe, tonoz, paye, eksedra…) ve parçadan bütüne giderek tekrar mimari yapı grupları (cami, kilise, saray, köprü) işlenmektedir **(Bkz. Ek: 30)**. Celal Bayar, Pamukkale ve Yüzüncü Yıl Üniv.'lerinin içerik konuların benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Uludağ Üniv. STB.'sinin ders içeriği Avrupa resim ve heykel sanatına ait terimlerin açıklanmasıyla başlamakta ve Avrupa mimarlığına ilişkin terminolojinin işlenmesiyle devam etmektedir. Sonraki haftalarda genel bir başlık altında Türk-İslam sanatlarına dair terminolojik kavramlar işlenmekte ve ders konuları bu şekilde sonlandırılmaktadır. Selçuk Üniv. STB.'sinde ise farklı bir ders içerik düzenlemesi yoluna gidilerek ansiklopedik bir dizilimle alfabetik sırayla sanat tarihi terminolojileri konuları işlenmektedir **(Bkz. Ek: 30)**. Ancak hangi konuların ve sanat tarihi öğelerinin işleneceği bilgisi içeriklerde yer almamıştır. Bu yönüyle içeriklerin hangi konulardan oluştuğu hakkında bir açıklama yapılamamıştır.

Sanat Tarihi Terminolojisi derslerinde yer alan içeriklerin sanat tarihi alanına ait olduğu ve içeriklerde alan eğitiminin dışına çıkılmadığı söylenebilir. Konular genelden özele, parçadan bütüne doğru bir düzen içerisinde işlenmektedir. İçeriklerin bilimsel olduğu sanat tarihi bilimiyle ilişki olduğu ifade edilebilir. Sanat tarihine ait terimlerin öğrenilmesi diğer

derslerde öğrenilecek konuların ön koşulunu (ön öğrenmeler sonraki öğrenmelere temel oluşturur) oluşturmaktadır denilebilir. Öğrenciler bu derslerde öğrendikleri terimler sayesinde diğer sanat tarihi derslerinde karşılaşacakları yapılar ve yapı elemanları arasında ilişki kurabileceklerdir.

7.1.19. Teknik Resim Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Teknik Resim dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Teknik Resim dersi, 7 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Marmara, Batman, Karabük, Erciyes, Uludağ, Selçuk ve Atatürk Üniv.'lerinin STB.'leridir. Marmara Üniv. STB.'sinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölüme ait ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Teknik Resim dersleri lisans ders programlarında farklı dönemlerde yer almaktadır. Batman ve Uludağ Üniv. STB.'lerinde birinci ders yılında, Erciyesi Karabük ve Atatürk Üniv. STB.'lerinde ikinci ders yılında, Selçuk Üniv. STB.'sinde ise üçüncü ders yılında işlenmektedir. Erciyes ve Batman Üniv. STB.'lerinde ders konuları tek dönemde, diğer sanat tarihi bölümlerinde ise iki dönemde anlatılmaktadır.

Teknik Resim dersine ait ders içerik tabloları incelendiğinde; sanat tarihi bölümlerinin genel olarak ilk haftalarda teknik resimin tanımı ve terminolojisine ilişkin konuları işlediği görülmektedir. Atatürk Üniv. STB.'sinde teknik resim kavramı açıklandıktan sonraki haftaların tamamında uygulamalı olarak arazideki mimari kalıntının ölçek ve çizimine yönelik bir ders içerik düzeni oluşturulmuştur. İki ders döneminde de aynı içerik konularının yer aldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle Atatürk Üniv. STB.'sinin içerik olarak mimari yapıların çizim ve ölçeklendirilmesine önem gösterdiği söylenebilir. Selçuk Üniv. STB.sinin ders içeriği de benzer niteliktedir. Ancak Atatürk Üniv. STB.'sinin içeriğinden farklı olarak ikinci ders döneminde seramik gibi küçük nesnelerin çizimine ve eksik seramiklerin tümlenmesine yönelik konular yer almaktadır **(Bkz. Ek: 33)**. Karabük Üniv. STB.'sinin ders içeriği ise Selçuk Üniv. STB.'sinin içerik konularıyla benzerdir. Bu sanat tarihi bölümünde de farklı olarak süsleme çizimleri ve mezar taşları çizimine ilişkin konular yer almaktadır. Bu bağlamda ders konularına bakarak üç sanat tarihi bölümünün ders içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir.

Uludağ Üniv. STB.'sinin ilk dönem ders içeriğinin ilk birkaç hafta haricinde belirtilmemiş olduğu tespit edilmiştir. İkinci ders döneminde daha çok tarihi bir mekânın kesit ve krokisinin çıkarılmasına yönelik ders konuları işlenmektedir. Batman ve Erciyes Üniv. STB.'leri ders konularını tek dönemde anlatmaktadır. Ders içerikleri diğer sanat tarihi bölümlerininki gibi teknik resme ait tanım ve terminolojinin açıklanmasıyla başlamaktadır. Batman Üniv. STB.'sinde içerikler plan, kesit ve rölöve konularının öğretilmesiyle devam ederken, Erciyes Üniv. STB.'sinde ise geometrik formların plan ve görünüşlerinin çizimleri öğretilmektedir. **(Bkz. Ek: 33)**. Yukarda adı geçen sanat tarihi bölümlerinde ders konularının genel hatlarıyla benzer olduğu ifade edilebilir.

Atatürk Üniv. STB.'sinde ikinci ders döneminde ilk ders dönemindeki aynı bilgiler girilmesi, Uludağ Üniv. STB.'sinde ilk dönemin dördüncü haftasından itibaren ders konularının girilmemesi ders içerik düzenlemeleri açısından bir eksikliktir. Teknik resim dersi için uygulama alıştırmaları konuların daha etkili bir şekilde öğrenilmesini sağlamaktadır. sanat tarihi bölümlerinin çoğunlukla saha araştırmaları ve uygulamalarına yer verdiği görülmektedir ancak; Erciyes Üniv. STB.'sinin içeriğinde uygulama eğitimine yer verilmemesi ders içerikleri açısından bir eksikliktir.

Teknik Resim ders içeriklerinin alan eğitimine yönelik ve bilimsel olduğu söylenebilir. Ders konularının basitten karmaşığa gittiği, öğrenilen konuların öğrenciler için sonradan kullanabilecekleri düzeyde olduğu ve yararlılık ilkesine uygun olduğu yorumu yapılabilir. Ders içerikleri uygulamalı olarak verildiğinden içeriğin bu dersin hedefleriyle uyumlu olduğu ifade edilebilir. Ders konuları büyük oranda tamamlandığı için içeriğin bütünsel olduğu söylenebilir. Türk Mitolojisi dersleri genel olarak iki dönemde detaylı ve tekrarlı olarak işlenmektedir. Bu şekilde ders konularının öğreniminin pekiştirilmesi amaçlanmaktadır ancak; Autocat gibi bilgisayar destekli çizim programlarının öğretilmemesi bu ders içerikleri için bir eksiklik olarak görülebilir.

7.1.20. Ortaçağ İslam Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Ortaçağ İslam Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Ortaçağ İslam Sanatı dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Atatürk, Ordu Samsun19 Mayıs, Yüzüncü Yıl, Adıyaman ve Sakarya Üniv. STB.'leridir.

Derslerin lisans ders programlarına dağılımlarında hem işlendikleri dönemler hem de dönem sayıları açısından düzensizlik görülmektedir. Adıyaman Üniv. STB.'sinde birinci ders yılında iki dönem, Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'sinde birinci ve ikinci ders yıllarında toplam dört dönem, Ordu Üniv. STB.'sinde ikinci ve üçüncü ders yıllarında dört dönem, Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde ikinci ders yılında iki dönem, Sakarya Üniv. STB.'sinde ikinci ders yılında tek dönem ve Atatürk Üniv. STB.'sinde ise ikinci, üçüncü ve dördüncü ders yıllarında altı dönem olarak işlendiği tespit edilmiştir.

Ortaçağ İslam Sanatı ders içerik tabloları incelendiğinde; Ordu, Atatürk ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinde ders konuları İslam'ın ortaya çıkışı ve İslam sanatının ilk örnekleriyle başlamaktadır. İslam devletlerine ait mimari yapılar, kronolojik olarak ait oldukları İslam devletleri başlıkları altında işlenmektedir. Genel olarak Emevi, Endülüs Emevileri, Murabıtlar, Nasıriler, Tolunoğulları, Fatımiler, Karahanlılar, Fatımiler, Gazneliler, Selçuklular, Harzemşahlar, Memluklular ve Eyyubiler dönemlerine ait mimari eserler ders konularını oluşturmaktadır. Ordu ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinin dörder dönemlik içerik programları bulunmaktadır. Ancak Ordu Üniv. STB.'sinin ikinci ders yılına ait içerikleri belirtilmemiştir. Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'sinde diğerlerinden farklı olarak İslami dönem el sanatlarına, süslemelere yer verilmektedir. Ordu ve Atatürk Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin mimari eserlerin işlenmesine yöneliktir ve bu nedenle içeriklerin eksik olduğu söylenebilir. Ordu, Atatürk ve Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'lerinin içeriklerinin benzer olduğu görülmektedir. Bu ders Atatürk Üniv. STB.'sinde altı dönem işlendiğinden, daha fazla yapıya yer verilmiş ve konular daha detaylı işlenmiştir **(Bkz. Ek: 28)**.

Sakarya, Samsun 19 Mayıs ve Adıyaman Üniv.'lerinin ders konuları, tarihsel süreçte ortaya çıkan İslam devletleri dönemleri (Emeviler, Abbasiler, Eyyubiler, Memluklar, Karahanlılar vb.) başlıkları altında işlenmektedir. Bu nedenle bu sanat tarihi bölümlerinde içerik olarak hangi konuların işlenmiş olduğu tespit edilememiştir. Sakarya Üniv. STB.'sinde tek ders dönemi olduğundan diğer sanat tarihi bölümlerine nazaran daha az konu işlenmektedir. Sakarya, Samsun 19 Mayıs ve Adıyaman Üniv.'lerinin ders içerikleri de kendi aralarında benzerlik gösterdiği söylenebilir **(Bkz. Ek: 28)**.

Ortaçağ İslam Sanatı ders içeriklerinin konular açısından alan eğitimine yönelik olduğu söylenebilir. Ders içerik düzenlemeleri genel olarak kronolojik olarak sistematik bir

şekilde verilerek öğrencilerin İslam dönemi sanatlarını aşamalı olarak öğrenmeleri amaçlanmıştır. Ancak Ortaçağ İslam Sanatları derslerinin işlenmesinde genel olarak görülen problem, konuların İslam devletlerine ait mimari yapılar üzerinde yoğunlaşması üzerinedir. Yüzüncü Yıl Üniv. STB.'si haricindeki sanat tarihi bölümleri Ortaçağ İslam Sanatı ders içeriklerini mimari yapılar üzerine kurgulamıştır. Bu bağlamda içeriklerin hedeflerle (amaçlar) tutarlılık gösterdiği söylenemez. Bu derslerde hedef (amaç), İslam dönemi sanatlarının birçok açıdan (mimari, el sanatları, süsleme, resim vb.) ele alınmasına yöneliktir. Ancak mimari eserlere dayalı ders içeriklerinin bu yönüyle eksik kaldığı ifade edilebilir.

Bu derste, Ortaçağ döneminde İslam sanatının genel hatları ele alınmakta, İslam sanat eserleri ve ürünleri işlenmektedir. Bu dönemde İslam Sanatının gelişimi, etkileşimleri sanat üslubu kronolojik olarak aktarılmaktadır. İslam inancını benimsemiş toplumlarda, mimari ve görsel sanat ürünleri biçim, biçem ve içerik sorunları Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri İslam inancının yönlendirdiği kültür ve uygarlığın sanata yansıması Yerel ve komşu kültürlerin sanat gelenekleri ve ifade biçimleriyle ilişkileri anlatılmaktadır. Ders içerik tabloları incelendiğinde; Atatürk (6 dönem), Ordu ve Yüzüncü Yıl (4 dönem) Üniv. STB'lerinin ders dönemlerinin sayısının diğer sanat tarihi bölümlerinkinden fazla olması ders konularının daha detaylı işlenmesiyle açıklanabilir. Ancak ders dönemleri fazla olmasına rağmen Yüzüncü Yıl dışındaki sanat tarihi bölümlerinin mimarlık alanı dışındaki konulara yer vermediği görülmüştür. Ayrıca Ordu Üniv. STB.'sinin ikinci yıla ait ders konuları belirtilmemiştir. Bu bağlamda sanat tarihi bölümlerinin bu derse ilişkin içeriklerin eksik kaldığı ifade edilebilir.

7.1.21. Ortaçağ Avrupa Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Ortaçağ Avrupa Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Ortaçağ Avrupa Sanatı dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Ege, Sakarya, Celal Bayar, Adnan Menderes, Trakya ve Karabük Üniv. STB.'leridir.

Ortaçağ Avrupa Sanatı dersi Tüm sanat tarihi bölümlerinde ikinci ders yılında verilmektedir. Ege, Sakarya ve Adnan Menderes Üniv.'lerinin STB.'lerinde bir yarıyıl

işlenirken Celal Bayar, Trakya ve Karabük Üniv.'lerinin STB.'lerinde iki yarıyıl işlenmektedir.

Ortaçağ Avrupa Sanatı ders içerikleri tabloları incelendiğinde; Ege, Adnan Menderes ve Sakarya Üniv. STB.'lerinde derslerde ilk haftalarda Avrupa'nın genel tarihi ve Avrupa sanatı kavramı öğretilmektedir. Sonraki haftalarda, Avrupa Sanatını oluşturan sanat akımlarının oluştuğu dönemler (Otto, Karolanj, Romanesk, Gotik) genel bir başlık altında işlenmektedir. Ancak Ege ve Adnan Menderes Üniv.'lerinin STB.'lerinin içerikleri, Sakarya Üniv. STB.'sinin içeriğinden farklı olarak Avrupa devletlerinin (Almanya, Fransa, İtalya vb.) sanat konularını da içermektedir. Dolayısıyla Ege, Adnan Menderes ve Sakarya Üniv. STB.'lerinin hem ders dönemlerinin hem de ders içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir.

Celal Bayar, Trakya Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içerikleri de aynı plan şemasına sahiptir ancak; ders konularının daha teferruatlı bir şekilde işlendiği görülmektedir. Sanat akımları ve bu sanatın etkilerinin görüldüğü devletlerin sanat özelliklerinin öğretilmesi için daha fazla hafta ayrılmıştır. Bu yönüyle Avrupa sanatının dönem özellikleri daha kalıcı bir şekilde öğretilmektedir. Karabük Üniv. STB.'si de diğer sanat tarihi bölümleriyle aynı içeriğe sahiptir. Ancak bu sanat tarihi bölümünde diğer sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinden farklı olarak, sanat akımlarının etkisiyle oluşturulmuş mimari eserler (Otto Dönemi: St. Cyriakus, Abbey ve Hildesheim St. Michael Kiliseleri, Romanesk Speier, Mainz ve Worms Katedralleri) konusu da işlenmektedir. Ayrıca, bu dönemde görülen resim sanatı ve küçük el sanatları da işlenen konular arasındadır. Bu bağlamda içerik tablolarına bakarak, Karabük Üniv. STB.'sinin Ortaçağ Avrupa Sanatı ders içeriğinin daha detaylı olduğu ve mimariyle sınırlı olmadığı söylenebilir **(Bkz. Ek: 27)**.

Ortaçağ Avrupa'sında din merkezli bir düşünce sistemi görülmektedir. Dolayısıyla bu dönemde Avrupa sanatında dinin etkilerinin görülmesi doğal bir sonuçtur. Bu dönemde ortaya çıkan sanat akımları da dinin etkisindedir. Ortaçağ Avrupa'sının sanatsal evrelerini oluşturan Otto, Karolanj, Roman ve Gotik sanat dönemlerinin Ortaçağ Avrupa Sanatı derslerinde öğrenilmesi gereken konular olduğu söylenebilir. Öte yandan bu dönemin mimarlık dışındaki diğer sanat uğraşlarının da (el sanatları, heykel, vitray vb.) Ortaçağ Avrupa Sanatı ders konuları arasında olması bu dersin bütünsel olarak öğrenilmesini sağlayacaktır. Ders programlarında bu derse yer veren sanat tarihi bölümlerinin ders içeriklerinin burada saydığımız ilkeler doğrultusunda oluşturulmuştur. Karabük ve Sakarya Üniv. STB.'leri

haricindeki sanat tarihi bölümlerinde derslerde Avrupa ülkeleri (Fransa, İtalya, Almanya…) başlığı altında konular işlenmektedir **(Bkz. Ek: 27)**. Bu şekilde öğrencilerin Ortaçağ Avrupa sanatını karşılaştırmalı olarak öğrenmeleri sağlanmaktadır.

7.1.22. Müzecilik Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Müzecilik dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Müzecilik dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Marmara, Akdeniz, Uşak, Gaziosmanpaşa, Erciyes ve Cumhuriyet Üniv.'lerinin STB.'leridir. Marmara Üniv.'STB.sinin içeriği Bologna Bilgi Paketlerinde yer almadığından bu bölümün ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Müzecilik derslerinde lisans ders programlarında dersin verildiği dönem açısından bir bütünlük yoktur. Dersler, Akdeniz ve Gaziosmanpaşa Üniv.lerinin STB.'lerinde dördüncü ders yılında, Erciyes Üniv. STB.'sinde üçüncü ders yılında Uşak ve Cumhuriyet Üniv.'lerinin STB.'lerinde ise ikinci ders yılında verilmektedir. Müzecilik dersi çoğunlukla iki ders döneminde işlenmekteyken yalnız Cumhuriyet Üniv.STB.'sinde tek dönemde işlenmektedir.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında yer alan Müzecilik dersinin içerik tabloları incelendiğinde, ders kapsamında öncelikle müzecilik ile ilgili temel kavramların öğretildiği görülmektedir. Müzeciliğin tarihsel gelişimi, çağdaş müzecilik anlayışı, Türkiye'de ve dünyada müzecilik, farklı müze türleri, müzelerin amacı, yönetimi gibi konular genel olarak tüm sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinde ortak olarak işlenmektedir. Ayrıca müzelerde eserlerin nasıl sergileneceği (aydınlatma, teşhir, sergi vs.) gibi teknik konuların yanı sıra, kültür ve tabiat varlıklarının ne olduğu ve nasıl korunması gerektiği bilgisi derslerde işlenen konular arasındadır **(Bkz. Ek: 25)**.

Müzelere olan ilginin artması için müzecilik ile ilgili farkındalığın oluşturulması gerekmektedir. Ancak ilgilendiği alan gereği müze ile sık bir ilişki içerisinde olması gereken sanat tarihi bölümlerinin bile öğrencilerine çoğu kez müze ile ilgili uygulamalı müze gezileri yapmadığı görülmektedir. Ders içerik tabloları incelendiğinde, Erciyes ve Cumhuriyet Üniv.STB.'lerinde müze gezileri ve müze uygulamaları ile ilgili içeriğe rastlanmamıştır. Gaziosmanpaşa ve Uşak Üniv.'lerinin STB.'lerinde ise müze gezileri bulunmaktadır. Ayrıca, Uşak Üniv. STB.'sinde öğrenciler tarafından hazırlanmış ödevlerin müze binalarında

uygulamalı olarak sunumunun yapılmasına ilişkin ders içeriği de bulunmaktadır. Bu bağlamda, görsel materyallerin yerinde görülerek uygulamanın yapılması, sunulan bilgilerin öğrenciler tarafından uygulanabilirliğinin yerinde denetiminin sağlanması, ders içerik düzenleme ilkeleri açısından önemlidir. Çünkü müzecilik eğitimini almış sanat tarihçileri daha sonra çalışacakları müzelerin gelişimine katkı sağlayabileceklerdir. Öte yandan sanat tarihi öğretmeni olarak atanacak öğretmenlerin de kazanmış olduğu istendik davranışlar neticesinde öğrencilerine müze gezileri tertip edebilecektir **(Bkz. Ek: 25)**. Müzecilik derslerinde uygulama eğitimi dışında kalan konularda sanat tarihi bölümlerinin dersin amaç ve hedeflerine uygun bir içerik oluşturduğu söylenebilir.

7.1.23. Fotoğrafçılık Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Fotoğrafçılık dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Fotoğrafçılık dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Ordu, Batman, Marmara, Akdeniz, Samsun 19 Mayıs ve Erciyes Üniv.'lerinin STB.'leridir. Marmara, Akdeniz, Ordu ve Batman Üniv.'lerinin STB.'lerinin Bologna Bilgi Paketlerinde ders içerikleri yer almadığından, bu sanat tarihi bölümlerinin Fotoğrafçılık dersine ilişkin ders içerik değerlendirmesi yapılamamıştır.

Fotoğrafçılık dersleri sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında genel olarak ikinci ders yılında ve tek dönem olarak yer almaktadır. Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinde ders içeriği fotoğrafçılığın tanımı ile başlamakta ve fotoğraf makinelerinin çeşitleri, özellikleri hakkındaki bilgilerin verilmesiyle devam etmektedir. Fotoğraf çekimi için gerekli materyallerin tanıtılmasından sonra kaliteli fotoğraf çekilmesi için gerekli olan unsurların neler olduğu (ışık, netlik, ritm, zamanlama vs.) öğretilmektedir. Uygulama eğitimi olarak mimari yapıların ve müzede yer alan eserlerin fotoğraflanmasının seçilmesi önemlidir. Ayrıca elde edilen fotoğrafların digital ortamda (bilgisayar) düzenlenmesi ile ilgili eğitimin verilmesi, içerik düzenleme de güncel teknolojinin takip edildiğini göstermektedir. Erciyes Üniv. STB.'sinin ders içeriğinin de benzer olduğu tespit edilmiştir. Ancak ders içeriğinde digital fotoğraf işleme konularına yer verilmediği gözlenmiştir. Akdeniz Üniv. STB.'sinin ders içeriğinde de benzer konuların olduğu söylenebilir. **(Bkz. Ek:17)**

Ders programlarında fotoğrafçılık dersi olan sanat tarihi bölümlerinin bu derse ilişkin içerik düzenlemelerine bakıldığında, içeriklerin doğrudan hedeflerle ilişkili olduğu söylenebilir. Sunulan bilgilerin fotoğrafçılık alanına ait bilimsel veriler ışığında oluşturulmuş

olduğu, iyi organize edilip sistematik bir şekilde öğretildiği ifade edilebilir. Konular fotoğrafçılığın tarihsel gelişim süreci ile başlamış ve giderek daha detaylı ve teknik kavramların öğretilmesiyle devam etmiştir. Bu bağlamda, içerik düzenleme ilkelerinden basitten-karmaşığa, genelden-özele ilkelerinin kullanılmış olduğu söylenebilir.

Fotoğrafçılık derslerinde fotoğrafın tarihi, fotoğrafçılığın gelişimi, fotoğraf makinesi ve çeşitleri, fotoğrafçılıkta kullanılan malzemeler, ışık, kompozisyon ve perspektif gibi konuların yer alması fotoğrafçılık dersinin genel hatlarıyla öğrenilmesini sağlamaktadır. Fotoğrafçılık dersini veren sanat tarihi bölümlerinin içeriklerinin bu hususlar doğrultusunda oluşturulduğu söylenebilir.

7.1.24. Bizans El Sanatları Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Bizans El Sanatları dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Bizans El Sanatları dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Celal Bayar, Çanakkale 18 Mart, İstanbul, Akdeniz, Erciyes ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv.'lerinin STB.'leridir. Akdeniz, Çanakkale 18 Mart ve İstanbul Üniv.'lerinin STB.'leri ders içeriklerini Bologna Bilgi Paketleri'ne işlemediğinden bu bölümlerin içerik değerlendirmelerine yer verilmemiştir.

Bizans El Sanatları dersleri sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarında ikinci ve ya dördüncü ders yıllarında işlendiği tespit edilmiştir. Muğla Sıtkı Koçman ve Celal Bayar Üniv. STB.'lerinde ikinci yılda, Erciyes ve Akdeniz Üniv. STB.'lerinde ise dördüncü yılda verilmektedir. Genel olarak iki döneme yayılmış içerik programları olsa da, Muğla Sıtkı Koçman Üniv.STB.'sinde tek ders döneminde verilen bir içerik görülmektedir.

Bizans Sanatı ders içerikleri tabloları incelendiğinde; Celal Bayar ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinde ders konularına Bizans el sanatları hakkında genel bir tanımlamanın verilmesiyle başlanmakta ve el sanatı ürünlerinin yapım teknikleri ile ilgili bilgilerin işlenmesiyle devam etmektedir. Daha sonraki haftalarda genelden özele inilip, el sanatları içerisinde sınıflandırmaya gidilerek madeni, cam, fildişi, ahşap, el yazmaları gibi ürünlerinin işlendiği konular işlenmektedir. İkinci ders döneminde ise daha çok Bizans resim sanatı üzerinde durulmaktadır. Bizans resim sanatı; erken, orta ve geç Bizans dönemleri

içerisinde ele alınmaktadır **(Bkz. Ek: 9)**. Ders içeriklerine bakarak Celal Bayar ve Muğla Sıtkı Koçman Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin büyük oranda benzer olduğu söylenebilir.

Erciyes Üniv. STB.'sinin diğer sanat tarihi bölümerine göre farklı bir ders içeriği oluşturduğu söylenebilir. Bu bölümde ilk ders döneminde daha çok plastik sanat konuları (heykel, büst, resim, mimari süsleme) işlenmektedir. Ayrıca, İstanbul anıtları ve mezar anıtları konularına da yer verilmektedir. İkinci ders döneminde ise kronolojik bir yaklaşım modeliyle tarihi dönemler (6-8-10. yy. vs.) içerisindeki el sanatı ürünleri, yapılmış oldukları malzeme çeşidine göre sınıflandırılarak işlenmektedir.

Maden sanatı, el yazmaları, cam eşyalar, resim, ikonolar, sikkeler Bizans el sanatları dersinde olması gereken konulardandır ve Bizans el sanatlarının genel hatlarıyla öğrenilmesini sağlamaktadır. Sanat tarihi bölümlerinin ders içeriklerinin de yukardaki sanat alanlarına göre oluşturulduğu ve Bizans el sanatları öğreniminin büyük oranda sağlandığı ifade edilebilir. Ancak Erciyes Üniv. STB.'sindeki mezar anıtları ve sütun başlıkları gibi konular ders alanının dışındadır.

Bizans El Sanatları ders konularının alan eğitimine yönelik olduğu ve alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Ders içeriklerinin birçok el sanatı ürünlerini içermesi nedeniyle hedeflerle tutarlı ve bütünsel olduğu ifade edilebilir. İçerik özel bir alanla ilgilidir (el sanatları) ve öğrencilerin daha sonraki çalışma dönemlerinde kullanılabilecek düzeydedir.

7.1.25. Batı Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Batı Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Batı Sanatı dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; İstanbul, Anadolu Erciyes, Cumhuriyet, Niğde ve Ege, Üniv. STB.'leridir. İstanbul ve Anadolu Üniv.'lerinin STB.'lerinin Batı Sanatı dersine ilişkin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketinde verilmediğinden, bu bölümlerin ders içerik değerlendirmeleri yapılmamıştır.

Ders programlarında Batı Sanatı dersi olan sanat tarihi bölümlerinde, dersler genel olarak birinci ders yılında iki dönem olarak verilmektedir. Niğde Üniv. STB.'sinde ise ikinci ders yılında işlenmektedir. Ders içeriklerinin de çoğunlukla iki döneme yayılarak verildiği görülmektedir ancak; Ege Üniv. STB.'sinde içerik bir dönemde aktarılmaktadır.

Batı Sanatı ders içeriklerinin temel noktası genellikle Avrupa sanatının gelişimi çerçevesinde ele alınmaktadır. Ortaçağ'dan başlayıp 20. yüzyıla kadar olan dönemde ortaya çıkmış sanat akımları sanat tarihsel açıdan Batı Sanatı derslerinin içeriklerini oluşturmaktadır. Sanat tarihi bölümlerinde yer alan Batı Sanatı derslerinde çoğunlukla bu yol takip edilmektedir. Erciyes Üniv. STB.'sinde ders içeriklerinin Batı sanatına giriş konularıyla başlaması, genelden özele giden bir ders içerik düzeninin oluşturulduğunu göstermektedir **(Bkz. Ek: 8)**. Ancak tarih öncesi devirler, paleolitik, mezolitik, neolitik dönem sanatı gibi konularla alan dışına çıkıldığı söylenebilir. Cumhuriyet Üniv. STB.'si de benzer bir şekilde doğulu olan bir sanat dönemi (Mısır Sanatı) konusunu işleyerek konu alanı dışına çıkmıştır.

Erciyes ve Niğde Üniv. STB.'lerinde derslerde sanat akımlarına (Otto, Roman, Gotik…) ait dönemler ve bu sanat akımlarının ortaya çıktıkları ülkelerin (Fransa, İtalya, Almanya…) sanat anlayışları gibi konular kronolojik sırayla işlenmektedir. Bu bağlamda Erciyes ve Niğde Üniv. STB.'lerinin ders içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir. Erciyes Üniv. STB.'sinde farklı olarak sanat akımları içerisindeki plastik (heykel, resim vb.) sanatlar işlenmektedir **(Bkz. Ek: 8)**.

Cumhuriyet ve Ege Üniv.'lerinin STB.'lerinde ders konuları sanat akımları başlığı altında verildiği verilmektedir. Derslerde konu olarak Romanesk, Gotik, Rönesans Barok, Maniyerizm sanat akımları anlatılmaktadır. Dolayısıyla bu iki sanat tarihi bölümünün ders içeriklerinin kendi aralarında benzer olduğu söylenebilir. Ancak Cumhuriyet Üniv. STB.'si ders konularını iki dönemde işlerken, Ege Üniv.STB.'si ders içeriğini tek dönemde işlemektedir. Bu durumda Cumhuriyet Üniv. STB'sinin konuları daha detaylı işlediği ifade edilebilir **(Bkz. Ek: 8)**.

Erciyes Üniv. STB.'sindeki Paleolitik, Mezolitik ve Neololitik dönem sanat konuları ile Cumhuriyet Üniv. STB.'sindeki doğulu bir sanat dönemi olan Mısır sanatının işlenmesi genel kültür açısından önemli görülebilir. Ancak bu ders konularının Batı sanatı içerisinde yer verilmesi konu alanı dışına çıkılmasına neden olmuştur. Batı Sanatı derslerinde işlenen konular Batı sanatının genel hatlarıyla öğrenilmesini sağlamaktadır. Niğde ve Erciyes Üniv. STB.'lerinde, Almanya, Fransa, İngiltere ve İspanya gibi ülkelerdeki sanat akımları konuları işlenmektedir. Bu tür bir içerik düzeniyle öğrenciler, Gotik, Barok ve Rönesans… gibi sanatların Avrupa ülkelerindeki durumlarını karşılaştırmalı olarak öğrenebilmektedir.

Batı Sanatı ders konularının kronolojik sıralamayı takip eden bir ders içerik düzenlemesiyle oluşturulduğu söylenebilir. Ders konularının büyük oranda alan eğitimine yönelik olduğu ve alanının dışına çıkmadığı ifade edilebilir. Konular Batı sanatının genel özelliklerinin tanıtılmasıyla başlamış, Batı sanatında görülen sanat üsluplarıyla devam etmiştir. İçeriklerin bu yönüyle genelden özele bir ilkeyle öğretildiği yorumu yapılabilir. Batı Sanatı ders konularının ayrıca genel kültür alanına ait olduğu ve hedeflerle örtüştüğü söylenebilir.

7.1.26. Epigrafi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Epigrafi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Epigrafi dersi, 6 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Gazi, Pamukkale, Gaziosmanpaşa, Marmara, Ordu ve Atatürk Üniv.'lerinin STB.'leridir. Marmara, Ordu, Gaziosmanpaşa ve Atatürk Üniv. STB.'lerinin ders içerikleri Bologna Bilgi Paketlerine işlenmediğinden bu bölümlerin Epigrafi ders içerikleri değerlendirilememiştir.

Epigrafi dersine ait içerik tabloları incelendiğinde, Gazi Üniv. STB.'sinde dersin ikinci ders yılında tek dönem olarak verildiği, Pamukkale Üniv. STB.'sinde ise yine ikinci ders yılında iki dönem olarak işlendiği görülmektedir. Pamukkale STB.'sinin ilk döneminin tamamında aynı ders konusunun işlendiği tespit edilmiştir **(Bkz. Ek. 13)**. Bu içeriklerde alfabenin tanınması, hece, kelime ve cümlelerin okunması, Arap ve Fars dilinin Türk diline yansıyan özelliklerin öğretilmesi amaçlanmıştır. İkinci ders döneminde ise daha detaylı bir içerik düzenin olduğu ve bu içeriklerde; Arapçanın kelime yapıları, Mastarlar (ismi fail, ismi maful), ismi mekân ve zamanlar, iftial ve istifal babları işlenmektedir. Gazi Üniv. STB.'sinin ders içeriğinde ise dil yapılarının öğretilmesinden ziyade, eski Türkçeyi kullanmış olan devletlere (Osmanlı, Selçuklu, İlhanlı, Zengiler) ait kitabe, metin ve yazıtların okunmasına yönelik konuların olduğu tespit edilmiştir.

İçerik programı belli olan iki sanat tarihi bölümündeki ders konuları karşılaştırıldığında, konunun temel ayrıntılarına Pamukkale Üniv. STB.'sinin yer verdiği görülmektedir. Gazi Üniv. STB.'sinde metin okumaları yapılıp gramer konularına yer verilmezken, Pamukkale Üniv. STB.'sinde ise tamamen gramer konularına yer verilmiştir **(Bkz. Ek. 13)**. Her iki durumda da içeriğin eksik kaldığı söylenebilir. Epigrafi derslerine

önceki dönemde işlenen Osmanlıca dersleriyle hazırbulunuşluk sağlanmaktadır. Ancak bu derslerin içerikleri eksik verildiğinde amaçların gerçekleştirilmesi zorlaşmaktadır. Bu bağlamda sanat tarihi öğrencileri Osmanlıca ve Epigrafi dersini almış olsalar bile eski yazıları okumakta zorlanacaklardır.

Epigrafi ders içerikleri alan eğitimine yönelik olup derslerde alan dışında konulara yer verilmemiştir. Konular eski metin okumalarına ve gramer öğrenimine yönelik olup bilimseldir. Pamukkale Üniv. STB.'sinde kolaydan zora, Gazi Üniv. STB.'sinde ise yakın olandan uzağa (Osmanlı, İlhanlı ve Artuklu metinleri), kolaydan zora giden bir içerik düzeni bulunmaktadır.

7.1.27. Türk Mitolojisi Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Türk Mitolojisi dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Türk Mitolojisi dersi, 5 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Gazi, Trakya, Karabük, Mimar Sinan ve Akdeniz Üniv.'lerinin STB.'leridir. Akdeniz, Mimar Sinan ve Trakya sanat tarihi bölümlerinde Türk Mitolojisi dersleri ilk ders yılında bir dönem olarak verilmektedir. Trakya Üniv. STB.'sinde ikinci ders yılında iki dönem işlenirken, Gazi Üniv. STB.'sinde ise ikinci ders yılında bir dönem olarak işlenmektedir.

Türk Mitolojisi dersi olan tüm sanat tarihi bölümlerinde ders konularının tamamen Türk Mitolojisine yönelik olduğu ve alanının dışına çıkmadığı söylenebilir. Beş sanat tarihi bölümünde de Orta Asya kaynaklı mitolojik unsurlar yer almaktadır ve genellikle bu unsurlar Türk gelenekleri ile ilgilidir. Dolayısıyla Gazi, Trakya, Karabük, Mimar Sinan ve Akdeniz Üniv.'lerinin STB.'lerinin içeriklerinin benzer olduğu söylenebilir **(Bkz. EK. 34)**.

Türk Mitolojisi ders konuları incelendiğinde, genelden özele giden bir yaklaşımla ders içeriklerinin oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Mit ve Mitoloji ile ilgili temel kavramlar açıklandıktan sonra Türk şaman gelenekleri, Türklerde tanrı tasavvurları, hayvan, renk, sayı sembolleri işlenmektedir. Bu ders Trakya Üniv. STB.'sinde iki dönem verildiğinden içerikler daha geniş tutulmuştur. Derslerde tarihte yer etmiş önemli Türk devletlerine ait (Hun, Göktürk, Uygur, Hazar, Avar, Yakut, Kırgız, Özbek, Selçuk, Osmanlı) mitolojik sembollerin

anlatıldığı görülmektedir. Bu bağlamda içeriklerin hedeflerle örtüştüğü ve Türk Mitolojisinin genel hatlarıyla öğrenilmesine yönelik olduğu söylenebilir.

Türk Mitolojisi ders içerikleri parça bütün ilişkisi içerisinde, Türk kültürüne ait önemli mitolojik sembollerin öğretilmesine yöneliktir denilebilir. Türk kültürü mitolojisinin yanı sıra İslamiyet'le birlikte ortaya çıkan İslam sembolleri de ders konuları arasındadır. Ders içeriklerinin güncel olmadığı, uygulama eğitimiyle verilmediği ve teorik bilgilerden oluştuğu söylenebilir. Öte yandan ders içeriklerinin kronolojik bir düzenle verildiği ve iyi organize edilerek öğrencilerinin ilgilerini çekebilecek şekilde oluşturulduğu ifade edilebilir **(Bkz. EK. 34)**.

7.1.28. Nümizmatik Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Nümizmatik dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Nümizmatik dersi, 5 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Gazi, Sakarya, Uludağ Celal Bayar ve Adıyaman Üniv. STB.'leridir. Nümizmatik dersinin Gazi Üniv.'sinin STB.'sinde 3. ders yılında verildiği görülmektedir. Diğer sanat tarihi bölümlerinde ise 4. ders yılında lisans dersta yer aldığı tespit edilmiştir. Ders dönemi olarak bir tek Celal Bayar Üniv. STB.'si iki dönemlik bir içeriğe sahipken diğer sanat tarihi bölümleri ise dersleri tek dönemde işlemektedir.

Nümizmatik dersinin olduğu sanat tarihi bölümlerinde ders içeriklerinin genel olarak birbirleriyle benzer olduğu söylenebilir. Ancak Celal Bayar Üniv.'sinin STB.'sinin daha detaylı bir içerik düzeni oluşturduğu görülmektedir. İki ders döneminin ilkinde, çoğunlukla sikkelerin tanıtımı hakkında genel bir bilgi verilmekte, sikkelerin ölçümü, fotoğraflanması gibi teknik konular işlenmekte, sikkelerin devletlerarasındaki sirkülasyonu ile ilgili etmenlerin neler olduğu bilgisi, devlet yatırımları ve ordu hareketleri gibi konulara yer verilmektedir. Ayrıca kalpazanlık (sahte para basımı) gibi şuç teşkil eden olayların hangi kanunlarla önlendiği hakkında bilgilerde işlenmektedir. İkinci Dönemde ise, diğer sanat tarihi bölümlerinin içeriklerine benzer bir şekilde devletler (Bizans, Selçuklu, Osmanlı) özelinde bir içerik programı yapılmıştır. Ancak ders içeriklerinde çoğunlukla Bizans dönemi sikkelerine yer verildiği tespit edilmiştir **(Bkz. EK. 26)**.

Gazi ve Adıyaman Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içerikleri, konuların sıralanışları ve işlenişleri bakımından benzerlik göstermektedir. İki sanat tarihi bölümünün de ders içeriklerini oluştururken kronolojik sıralamaya riayet etmediği görülmektedir. Türk-İslam

dönemi sikkeleri ile ilgili konudan sonra Grek, Roma ve Bizans dönemleri hakkındaki bilgilerin verilmesine devam edilmiş, tekrar İslam dönemi sikkeleri işlenerek Osmanlı sikkeleri ve beylikler devri sikkeleriyle içerik sonlandırılmıştır **(Bkz. EK. 26)**. Bu yönüyle içeriğin belirli bir düzen sıralamasında oluşturulmadığı söylenebilir. Sakarya Üniv.'si STB.'sinin içeriği de benzer olmasına karşın, daha çok Türk devletlerinin sikkelerine (Selçuklu, Karahanlı, İlhanlı, Osmanlı) yönelik bir ders içeriği oluşturulmuştur. Bu bölümde diğer bölümlerden farklı olarak, sikke seksiyonlarının olduğu müzeler ile ilgili bilgiler işlenmekte ve Nümizmatik ile ilgili alan yazın tanıtılmaktadır. Uludağ Üniv.STB.'sinin ders içeriği ise daha çok Bizans, Roma ve Yunan kültürlerine ait sikkelerinin tanıtılmasına yoğunlaşmıştır. Türk ve İslam kültürlerine ait sikkelerin ders içeriklerinde yer edinmediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, ders içeriğinin amacı gerçekleştirmeye yönelik olduğu söylenemez.

Nümizmatik ders içeriği kapsamında incelenen eski kültürlere ait paralar genellikle müzelerde sergilenmektedir. Ancak sanat tarihi bölümlerinin ders içeriklerinde müze gezileri ile ilgili bir konu başlığına rastlanmamıştır. Konuların öğretilmesinde görsel materyalin yerinde görülmesinin öğrenciler için daha etkili bir öğrenme biçimi olduğu düşünülürse, yalnız fotoğraf destekli bir öğretim anlayışının öğrenmede pekte etkili olmadığı ifade edilebilir. Bu ders içeriklerine göre sanat tarihi bölümlerinden mezun olan öğrencilerden birçoğunun eski dönemlere ait bir sikkeyi çıplak bir gözle inceleme fırsatı bulmadığı ifade edilebilir. Bu durumda müze gezileri Nümizmatik dersi için önem arz etmektedir.

7.1.29. Geleneksel Türk El Sanatları Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Geleneksel Türk El Sanatları dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Geleneksel Türk El Sanatları dersi, 5 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Adıyaman, Samsun 19 Mayıs, Niğde, Batman ve Celal Bayar Üniv. STB.'leridir. Celal Bayar Üniv. STB.'sinin ders içeriği Bologna Bilgi Paketlerinde verilmediğinden, bu üniversitenin içerik değerlendirilmesi yapılamamıştır.

Sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programları incelendiğinde; Adıyaman ve Samsun 19 Mayıs Üniv.'lerinin STB.'lerinde üçüncü ders yılında, Batman ve Niğde Üniv.'lerinde ise ikinci ders yılında Geleneksel Türk El Sanatları dersine yer verildiği

görülmektedir. Tüm sanat tarihi bölümlerinde de derslerin iki dönem olarak işlendiği tespit edilmiştir.

Geleneksel Türk El Sanatları dersine ait içerik tablolarına bakıldığında; Samsun 19 Mayıs ve Niğde Üniv. STB.'lerinde derslerde Türk el sanatları, geleneksel el sanatları gibi kavramlar tanıtılmakta ve geleneksel el sanatı ürünleri (ebru, hat, tezhip, ahşap, kalemişi…) hakkında bilgiler verilmektedir. Türk el sanatları içerisinde önemli bir yere sahip olan dokumacılığa ait ürünler Osmanlı, Selçuklu dönemleri açısından ele alınmaktadır. Adıyaman Üniv. STB.'sinin ders içerikleri daha çok dokumacılık ürünlerine ayrılmıştır. Türk kültürüne ait halı, kilim, keçe ve hasır gibi el sanatı ürünleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Anadolu kentlerinde (Konya, Niğde, Çanakkale, Bergama vb.) üretilen dokuma ürünlerinin özellikleri irdelenmiştir. Batman Üniv. STB.'sinin ders içeriğinin geleneksel Türk el sanatı konularından olmadığı görülmüştür. Ders içeriklerinin felsefe biliminin konularıyla doldurulmuş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle içeriğin konu alanının dışında oluşturulduğu söylenebilir **(Bkz. Ek:18).** Ayrıca Samsun 19 Mayıs ve Niğde Üniv. STB.'lerinin ders içerik düzenlemelerinin benzer olduğu söylenebilir.

Ders konularının içerik düzenleme ilkelerine göre düzenlenmesi durumuna bakıldığında, Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'sinin ders içeriğinin genelden özele giden bir yaklaşımla oluşturulduğu, geleneksel el sanatları açısından bilimsel olduğu söylenebilir. Niğde Üniv. STB.'sinde de genelden özele giden bir içerik düzeninin seçildiği ve el sanatı ürünlerinin detaylı bir şekilde anlatıldığı ifade edilebilir. Adıyaman Üniv. STB.'sinin ders içeriği tamamen dokuma ürünleri hakkındaki bilgilerden oluşmakta ve bütünsellik ilkesine ters düşmektedir. Türk el sanatları dokumadan ibaret olmayıp, çini, ebru, hat gibi sanatları içermektedir. Bu bağlamda Adıyaman ve Batman Üniv.'lerinin STB.'lerinin ders içeriklerinin hedefleri gerçekleştirmede eksik kaldığı söylenebilir. Derslerde adı geçen el sanatı ürünlerin nasıl yapıldığına ilişkin uygulama eğitimi verilmemekte, bu sanatların icra edildiği mekânlara ve sanatı icra eden sanatçılara yönelik ziyaretler yapılmamaktadır. Derslerde bahsi geçen sanatların yapım aşamalarını yerinden gözlemleyerek öğrenmek dersin öğrenilmesi açısından daha etkili olabilecektir.

7.1.30. Erken Osmanlı Sanatı Dersine İlişkin İçeriklerin Değerlendirilmesi

Erken Osmanlı Sanatı dersine ilişkin içeriklerin değerlendirilmesine ait bulgular şunlardır:

Erken Osmanlı Sanatı dersi, 5 sanat tarihi bölümünün lisans ders programında yer almaktadır. Bölümler; Celal Bayar, Pamukkale, Samsun, Akdeniz ve Batman Üniv.'lerinin STB.'leridir. Batman Üniv. STB.'sinin bu derse ilişkin içeriklerini Bologna Bilgi Paketlerine girmemiş olmasından dolayı içerik değerlendirilmesi yapılamamıştır.

Sanat tarihi bölümlerinin Erken Osmanlı Sanatı dersinin işlendiği dönemler açısından da bütünlük gösterdiği söylenemez. Çünkü Celal Bayar ve Akdeniz Üniv.'lerinin STB.'lerinde dersler üçüncü ders yılında tek dönem verilirken, Samsun 19 Mayıs Üniv.STB.'sinde ikinci ders yılında iki dönem ve Pamukkale Üniv. STB.'sinde ise birinci ders yılında iki dönem olarak verilmektedir.

Celal Bayar Üniv. STB.'sinin tek dönemlik ders içeriği padişah dönemi (Orhan, I. Murad, I. Beyazıt, I. Mehmet, II. Murad) yapıları başlıklarından oluşmaktadır. Ancak bu dönemlere ait hangi yapıların işlendiği bilgisi girilmemiştir. Bu durum içerik açısından bir eksiklik olarak görülebilir. Ders konuları kronolojik bir sıralamayla Orhan dönemi yapıları ile başlayıp, Sultan II. Murad dönemi yapılarıyla sonlandırılmıştır. Samsun 19 Mayıs Üniv. STB.'si ise ders içeriklerini yapı tipolojileri (tek kubbeli, çok birimli "külliye", tabhaneli, merkezi planlı camiler) başlığı altında işlemektedir. Erken Osmanlı dönemi yapılarına geçmeden önce bu dönemin genel yapısı (siyasal, coğrafi) irdelendikten sonra, Osmanlı'nın erken dönemlerine etki eden beylikler döneminin mimari özelliklerine değinilmektedir. Cami, türbe, hamam, medrese, bedesten gibi mimari yapıların yanı sıra diğer Osmanlı sanatlarına da değinilmektedir. Öğrencilerin önceki dönem konularıyla kaynaşıklık sağlaması için Selçuklu dönemi ve erken Osmanlı dönemi mimari anlayışının karşılaştırmalı olarak işlendiği görülmektedir. Bu durumda ders içeriğinin bilimsel bir düzenlemeyle iyi bir şekilde organize edildiği söylenebilir. Pamukkale Üniv. STB.'si ise diğer iki sanat tarihi bölümünün sentezi şeklinde bir içerik düzenlemesi oluşturmuştur. Uzaktan yakına doğru bir anlayışla Osmanlı öncesi Türklerin sanat özellikleri işlenmekte ve Osmanlı dönemi sanat yapılarına geçiş sağlanmaktadır **(Bkz. Ek: 16)**. Bütünden parçaya doğru bir düzen içerisinde padişah dönemlerindeki (Orhan, I. Murad, Mehmed Çelebi, II. Murad) yapı tipolojileri (T planlı, çok destekli) ve bu yapı tipolojileri grubunda yer alan bazı mimari eserler işlenmektedir. Bununla birlikte önemli görülen yerlerin tekrarlarının yapılması, ayrıca bu dönem yapılarının Osmanlı'nın diğer dönem yapılarıyla karşılaştırılması, konuların öğrenciler tarafından daha iyi kavranmasını sağlamaktadır yorumu yapılabilir. Pamukkale Üniv. STB.'sinin de ders konularının yalnızca mimarlık alanıyla ilgili olması ders içerikleri açısından bir eksiklik

olarak görülebilir. Akdeniz Üniv. STB.'sinin Erken Osmanlı Sanatı dersinde; Osmanlı Beyliğinin ortaya çıktığı dönemin mimari özellikleri, Bizans ve çevre kültürlerle Osmanlı sanatının etkileşimi ve beylikten imparatorluğa giden süreçte oluşan ekonomik zenginliğin Osmanlı sanatına etkileri gibi konuları işlendiği görülmüştür.

Erken Osmanlı Sanatı ders içerik tablolarına bakıldığında, içerik programları belli olan üç sanat tarihi bölümünün de içeriklerinin farklı olduğu görülmektedir. Ancak bu durum içerikler açısından bir eksiklik olarak gösterilemez. Fakat genel olarak Erken Osmanlı Sanatının mimari yapıların işlenmesiyle sınırlı tutulması içerikler için bir eksiklik olarak gösterilebilir. Çünkü Erken Osmanlı Sanatı sadece mimari yapıları içermez aksine bu döneme ait tüm sanat uğraşlarını (mimari, el sanatları, plastik sanatla vb.) içermektedir.

IV. BÖLÜM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemine, araştırma modeline, verileri toplama tekniklerine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

9. YÖNTEM

Yöntem: Eğitimin belirli bir amaç doğrultusunda, önceden planlanmış hedeflerin aktarılması çabası olduğu bilinmektedir. Eğitimde istenilen hedeflere ulaşılabilmesi için bir yol (yöntem) belirlenmesi ve eğitimin kurumsal bir kimliğe kavuşturulması gerekmektedir. Bunun için her disiplin için farklı çalışma yöntemleri belirlenip ve uygulanabilir.

9.1. Araştırma Modeli

"Yükseköğretim Sanat Tarihi Bölümlerinde Yer Alan Derslerin ve Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi" adlı tez çalışmasında, yükseköğretimde sanat tarihi eğitiminin Türkiye'de Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren başlayarak günümüze kadar olan sürecin nasıl geliştiğini belirlemek, sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarını ve programlarında yer alan derslerin hem ders adları hem de ders içerikleri açısından değerlendirilmesi için "literatür tarama" yöntemi kullanılmıştır.

9.2. Verileri Toplama Teknikleri

Literatür Tarama

Türkiye'de sanat tarihi eğitiminin yükseköğretimdeki gelişimi incelenirken Türkiye'de yükseköğretimde sanat tarihi eğitiminin temellerinin diğer ülkelerden getirilen akademisyenler tarafından atıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda Dünya'da sanat tarihinin kendi tarihini ve bu disiplinin eğitim çatısı altında başlama durumunu öğrenebilmek için gerek yurt içi gerekse de yurt dışında birçok üniversite ve akademisyenler ile yazışmalar yapıldı ve tarihsel veriler istendi. (Örnek; İstanbul Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, YÖK, Oxford, İllionis, Harvard, Brighton, Bournemouth, Michigan State, Standford, Nebraska, American University, Ohio Center For History of Art& Tecnology). Ayrıca teze kaynak olacak birçok veri için internet siteleri taranmış yurt içi ve dışında birçok kuruluşun sayfası incelenmiş ve bu sayfaların taraması yapılmıştır. Kütüphanelerin veri tabanlarının yanı sıra konuya ilişkin kitaplar taranmıştır.

Genel olarak basılı kitap, makale ve bildirilerden, basılmamış yüksek lisans ve doktora tezlerinden, internet kaynaklarından yararlanılarak verilerin toplanması yoluna gidilmiştir..

Literatür Tarama; var olan kaynak ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya literatür tarama denir. Literatür taraması, araştırmaya konu olan problemin seçilerek anlaşılmasına ve söz konusu problemin araştırılması ve araştırmanın tarihsel bir perspektife oturtulmasına yardımcı olur (Karasar, 1994, 183). Literatür taraması, veri toplama ve toplanan verinin öneminin tartışılması, toplanan verilerin problemle ilişkisinin kurulması ve bilginin sınıflandırılması aşamalarından oluşan bir süreçtir (Balcı, 2001: 63).

Buna göre Literatür taraması, kuram oluşturma sürecidir denilebilir. Literatür taramasının işlevleri şöyle sıralanabilir:

1. Problemin tanımlanma ve sınırlandırılmasına yardımcı olmak,
2. Araştırmayı tarihsel bir perspektife yerleştirmek,
3. Araştırmada istenmeyen tekrarları önlemek,
4. Uygun yöntem ve ölçülerin seçilmesinde yardımcı olmak,
5. Bilgilerin önceki bilgiyle ilişkilendirilmesine yardımcı olmak ve araştırmalara imkan vermek. (Balcı, 2001: 64).

Literatür taramasının yöntemlerine baktığımız zaman da karşımıza farklı iki aşama çıkar. Bunlardan ilki; ön kaynak taraması, ikincisi; detaylı kaynak taramasıdır. Araştırmacı ön kaynak araştırmasında genel ve rastgele bir tarama yaparak genel konu başlıklarına ulaşır. Buradan elde ettiği verilerle alan yazının niteliğini öğrenir ve konu hakkında ön bilgi sahibi olur. Bundan hareketle, araştırmacı çalışmasını detaylandırmak için daha fazla ayrıntıya inerek tarama yapar. Konuya ilişkin daha önemli kaynaklar tespit edilir, bunlara nasıl ulaşılabileceği belirlenir ve konuya ilişkin yardımcı kaynaklar temin edilerek çalışmanın ana kaynak teması oluşturulur. Ancak, literatür taraması belli bir döneme sıkıştırılamayacak bir aşamadır. Araştırmacı, çalışmanın ileri boyutlarında eksik kalan bölümlere eklemeler yapmak amacıyla tekrardan tarama yapma ihtiyacını duyabilir.

Tez çalışmasında tezin konusuna uygun ana kaynaklara ulaşmak amacıyla önceden yazılmış çalışmalara internet ortamından ulaşılmaya çalışılmıştır. Üniversite kütüphanelerinin

veri tabanlarına ulaşarak konuya ilişkin verileri toplanmıştır. Kitapçı ve sahaflara gidilerek belirlenen yazılı kaynaklar elde edilmeye çalışılmıştır. YÖK verileri, Milli Eğitim Şura kararları, Ortaöğretim sanat tarihi ders kitapları, Talim Terbiye Kurulu kararları, yazılı makaleler, sempozyum, konferans çalışmaları incelenerek teze kaynak oluşturulmuştur. Ayrıca üniversitelerin sanat tarihi bölümlerinin ders programları ve içerikleri araştırılarak derlenmeye çalışılmıştır.

9.3. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sanat tarihi bölümlerinin dört yıllık lisans ders programlarında yer alan dersler tablolaştırılmış ve programlarda yer alan derslerin değerlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca sanat tarihi bölümlerinin Bologna Bilgi Paketleri (BBP) sayfalarından en az beş sanat tarihi bölümü tarafından ortak olarak okutulan zorunlu derslerin içerik verileri alınmış ve tablo yapılarak ek olarak verilmiştir.

9.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Bu araştırma verileri bizzat araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Sanat tarihi bölümlerinde yer alan derslerin değerlendirilebilmesi için, aynı adla yer alan dersler (Örn. Türk Sanatı ile İlgili Dersler, Osmanlı Sanatı ile İlgili Dersler vb.), aynı tablo içerisinde toplanmış ve tablolardan elde edinilen veriler ışığında ders adları değerlendirilmiştir. Sanat tarihi bölümlerinin BBP'lerinden alınan ders içerikleri de her ders için ayrı başlıklar altında (Örn. Anadolu Selçuklu Sanatı Ders İçerikleri, İslam Sanatı Ders İçerikleri vb.), toplanmış ve tablolardan hareketle ders içerikleri değerlendirilmiştir.

BÖLÜM V

10. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, yükseköğretim Fen-Edebiyat fakülteleri bünyesinde yer alan sanat tarihi bölümlerinin lisans ders programlarındaki dersler ve ders içeriklerinin değerlendirilmesine ilişkin bulgularından hareketle sonuç ve öneriler geliştirilmiştir.

10.1. Sonuçlar

Yükseköğretim sanat tarihi bölümlerinde zorunlu olarak okutulan derslerin, ders adları tabloları oluşturulmuş ve tablolarda oluşan veriler değerlendirilmiştir. Ayrıca lisans ders programlarında zorunlu olarak okutulan ve en az beş sanat tarihi bölümü tarafından ortak olarak kullanılan derslerin ders içerik tabloları oluşturulmuş ve ortaya çıkan verilerle değerlendirme yapılmıştır. Ders adları ve ders içerikleri değerlendirmelerine ilişkin şu sonuçlara varılmıştır:

- Sanat tarihi bölümlerinde YÖK tarafından belirlenmiş ortak bir ders programı programı bulunmamaktadır. Bu nedenle tüm sanat tarihi bölümleri kendi ders ders programı programını oluşturmakta ve kadrolarında yer alan öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarına ve bölgenin tarihi eser potansiyeline göre dersler koymaktadır.

- Ders programlarında yer alan derslerin ağırlıklı olarak mimarlık alanı ile ilgili olduğu, diğer sanat alanlarına ilişkin derslere aynı oranda yer verilmediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle sanat tarihi bölümlerinin misyonunun mimari eserlerin öğretilmesine yönelik olduğu algısı oluşmaktadır.

- Sanat tarihi bölümlerinin ders programlarındaki seçmeli dersler değerlendirmede kapsam dışında bırakıldığında bile benzer derslerin oldukça fazla adla yer aldığı görülmektedir. Bu durum bölümler arasında ders uyumsuzluğuna neden olabilmekte, bunun neticesinde öğrenci değişim programıyla ya da yatay geçiş yoluyla geçiş yapacak öğrencilerin ders ve dönem kayıpları oluşabilmektedir.

- Sanat tarihi bölümlerinin ders programlarında aynı sanat alanının işlendiği derslerin kendi aralarında çok sayıda farklı ders adıyla yer aldığı görülmektedir. Sanat alanı ve farklı ders adı sayıları söyledir; Türk Sanatı 64, Osmanlı Sanatı 41, İslam Sanatı 31, Bizans Sanatı 29, Selçuklu Sanatı 18, Avrupa Sanat 18, Sanat Tarihine Giriş-Terminoloji 17, Eski Yazılar (Osmanlıca, Epigrafi) 12, Arkeoloji ve Kazı Yöntemleri 12, Mitoloji ve İkonografi 11, Batı Sanatı 10, Teknik Resim-Rölöve 9, Müzecilik 6, Fotoğrafçılık 3, Nümizmatik 3

- Sanat tarihi bölümlerindeki ders adlarında görülen uyumsuzluğun ders içeriklerinde de devam ettiği tespit edilmiştir. Aynı dersin (Örn. Bizans, Osmanlı, İslam Sanatı vb. ders içerikleri) farklı sanat tarihi bölümlerindeki içeriklerinin farklı olduğu belirlenmiştir.

- Sanat felsefesi, Sanat eleştirisi, Estetik, Modern sanat gibi derslerin zorunlu olarak okutulan dersler arasında yer verilmemektedir.

- Sanat tarihi metotları, arşiv tarama yöntemleri ve bilimsel araştırma teknikleri gibi derslerin lisans ders programlarında yeterince yer almadığı ya da zorunlu dersler arasında olmadığı tespit edilmiştir.

- Teknik resim ve rölöve gibi bilgisayar kullanımının gerekli olduğu derslerde bilgisayar destekli çalışmalara önem verilmemektedir.

- Bologna süreciyle Avrupa Kredi Transfer Sistemi yönergesi çerçevesinde ders içeriklerinin bölümlerin ders programı programları içinde verilmesi zorunluluğu getirilmiş ve her ders için ayrı ayrı içerik bilgilerinin işlenmesi istenmiştir. Ancak Akdeniz, Çanakkale 18 Mart, İstanbul, Marmara, Mimar Sinan üniversitelerinin Sanat Tarihi Bölümlerinin ders içeriklerini Bologna Bilgi Paketlerine işlemediği belirlenmiştir. Bu durumda bölümler arası yatay geçiş ya da Farabi öğrenci değişimi yoluyla başka üniversitelere gidecek öğrenciler geçiş yapacakları sanat tarihi bölümlerinin ders içerikleri hakkında bilgi sahibi olamamaktadır. Bunun neticesinde ders ve ya içerik uyuşmazlığından kaynaklı ders ya da dönem kayıpları yaşanabilecektir. Ayrıca

içeriklerin belli olmamasından ötürü öğrencilerin sonraki haftalar için ön hazırlık yapması zorlaşmaktadır.

10.2. Öneriler

Yükseköğretim sanat tarihi bölümlerinin ders programı programlarındaki ders adlarının ve içeriklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırma sonuçlarından hareketle şu öneriler geliştirilmiştir.

- Sanat tarihi bölümleri arasındaki ders uyumsuzluğunu giderebilmek için eğitim fakültelerindeki gibi en azında zorunlu dersler için ortak bir ders programı programı oluşturulmalıdır

- Sanat tarihsel açıdan incelemelerin yapıldığı resim ve el sanatlarının (hat, ebru, tezhip) yapılış aşamalarının öğrenebilmesi için sanat tarihi bölümlerinde bu alanlarla ilgili eğitimin verilebileceği atölyeler oluşturulmalıdır.

- Dijital teknolojiden faydalanabilmek için teknik resim-rölöve gibi çizim gerektiren dersler bilgisayar laboratuvarında verilmelidir. Saha araştırmalarında el yöntemiyle yapılan çizimlere ait verilerin bilgisayar ortamında daha kalıcı olacağı düşünüldüğünde Mardin Artuklu Üniv. STB.'sinde olduğu gibi Autocad vb. çizim programlarının öğretimi yapılmalıdır.

- Sanat tarihi bölümlerinin ders programlarında sanat eleştirisi, sanat felsefesi gibi dersler zorunlu okutulan dersler arasında olmalıdır. Bu dersler sanat tarihi disiplinin bağlamını (kuramsal yapısını) oluşturmakta ve bu disiplin ile ilgili bilgilerin sağlam bir bilgi olarak zihinlere yerleşmesini sağlamaktadır.

- Avrupa, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Sanatı gibi derslerin sanata dair birçok alanı içerdiği göz ardı edilmeden, bu tür derslerde mimari haricindeki diğer sanat uğraşlarına da yeterince yer verilmelidir.

- Öğrencilerin bilgiye ulaşmada işlerini kolaylaştıracak yöntemlerin öğretilmesini sağlayan sanat tarihi metotları, arşiv tarama yöntemleri ve bilimsel araştırma teknikleri dersleri zorunlu dersler arasında yer almalıdır.

- Sanat tarihi araştırmaları ve arkeoloji kazı sonuçları gibi ulusal ve uluslararası bildirilere yönelik paneller yapılarak öğrencilerin Türkiye'deki ve diğer ülkelerdeki yeni bulguları güncel olarak öğrenmeleri sağlanmalıdır.

- Sanat tarihi eğitiminin gelişimini sağlamak için milli eğitim kurumlarıyla işbirliğine gidilerek ilk ve ortaöğretimlerde sanat tarihi seminerleri düzenlenerek sanat tarihi için farkındalık oluşturulmalıdır.

11. KAYNAKÇA

Ada, Ş., (2011). **Türk Eğitim Sistemi, Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Afşar, T., (2006). **Estetik**. İstanbul: Bulut Yayınları.

Alakuş, A.O., (2009). **Çok Alanlı Sanat Eğitimi**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Altuner, H., (2007). **Türkiye'de Sanat Tarihi Ve Cumhuriyet'ten Günümüze Sanat Tarihi Eğitimi**, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(2):156 167.

Altuner, H.,(2014). **Türkiye'de Sanat Tarihi Eğitimi Ve Avrupa Ülkeleriyle Karşılaştırılması**. Ankara: Gece Yayıncılık:

Aksoy, N. D., Arslantaş, H. A., (2010). **Ana Hatlarıyla Selçuklu'dan Cumhuriyet'e Eğitim-Öğretimde Kurumsal Değişim**. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 20, Sayı: 1, s.471-488. ELAZIĞ.

Akyüz, Y., (2012). **Türk Eğitim Tarihi.** Ankara: Pegem Yayınları 22. Baskı.

Alleva, A. D., (2015). **Sanat Tarihi Nasıl Yazılır**. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Altınkurt, L., (2005). **Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi**. D.P.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 12, 125-136.

Antalyalı, Ö. L., (2007), **Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyonlarının Oluşumu.** Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. s. 6.

BALCI, A., (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma**. Ankara Pegem Akademi Yayıncılık.

Barral, X. A., (2011). **Sanat Tarihi**. Ankara: Dost Yayınları.

Başar, E., (2011). **Türkiye'deki Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Bertrand, R., (2005). **Eğitim Üzerine**, İlya İzmir Yayınevi. Çev. Şebnem Duran.

Bilgin, K. F., (2010). **Sanat Tarihi Öğretimi Işığında Sanat Eğitimi**. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.

Buyurgan, S., Buyurgan, U., (2007). **Sanat Eğitimi Ve Öğretimi**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Can, B., Işıklı M., (2013), **Arkeoloji Ve Sanat Tarihi Bilimlerinin Kurumsal Ve Kuramsal Birlikteliği Üzerine**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:6, Sayı 25,s.171.

Çantay, Gönül., (2004). **Sanat Tarihi Eğitiminin İrdelenmesi Sempozyumu**. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları.

Çetin, Y., (2014).**Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalları Müfredatında Yer Alan Sanat Tarihi Derslerinin Öğretim Amaçlarını Gerçekleştirmeye Yönelik Çözümlemeci Bir Yaklaşım**,"*International Journal of Social Science*", s.97-103.

Demirağ, F., (2007). **Ortaöğretimde Sanat Tarihi Eğitimi Öğretimi ve Problemleri**. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van.

Demirel, Ö., Kaya, Z., (2011). **Eğitimin İle İlgili Temel Kavramlar, Eğitim Bilimine Giriş.** Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö., (2010). **Öğretme Sanatı-Öğretim İlke Ve Yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi.

Dilmaç, O., (2011). **Türkiye'de Sanat Eğitimi Tarihine Genel Bir Bakış Çerçevesinde Yeni İlköğretim Programının Değerlendirmesi-İsmail Hakkı Baltacıoğlu/İsmail Hakkı Tonguç. "**1. Sanat Ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu, Dün Bugün Gelecek , Bildiriler Kitabı". Ankara.

Doğramacı, İ., (2007). **Türkiye'de ve Dünya'da Yükseköğretim Yönetimi**. Meteksan A.Ş. Ankara.

Eğitim Sorunları Çalıştayı., (2004*).* **Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitimin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri,** Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları No: 94. Ankara Üniversitesi 10-11 Şubat.

Ercilasun , A. B., (2004). **Başlangıcından Yirminci Yüzyıl Türk Dili Tarihi**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Eroğlu, Ö., (2014). **Sanatın Tarihi**. İstanbul: Tekne Yayınları.

Gülgen, H., (2015). **Türk İslam Sanatları Tarihi**. Bursa: Emin Yayınları.

Gültekin, M., (2009). **Sanat Tarihi Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlara İlişkin Yazın Taraması**. Eğitim Fakültesi Dergisi XXII (1), s.103-121

Güneş, F., (2014). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Gür, Bekir., (2011). **Türkiye'de Yükseköğretimin ve Yükseköğretim Kurulu'nun Tarihi" Üzerine**. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi. Cilt 1. s. 1.

Gür, B., Çelik, İ., (2011). **YÖK'ün 30. Yılı. SETA Raporu**. Ankara.

Güven, İ., (2010). **Türk Eğitim Tarihi**. Ankara: Naturel Yayıncılık.

Gönültaş, S., (2005). **Türkiye'de Orta Öğretimde Sanat Tarihi Eğitimi**. İstanbul

Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Göğebakan,Y., (2011). **Sanat Tarihi Öğretiminde Yöntem Karşılaştırması**. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi. s.1, no: 1. Malatya.

Holly, M. A., (2012). **Panofsky Ve Sanat Tarihinin Kökleri**. İstanbul: Dedalus Yayınları.

İbrahimgil, M. Z., (2012). **Lise Sanat Tarihi 1**. Ankara. Koza Yayınevi.

İbrahimgil, M. Z., (2012). **Lise 2 Sanat Tarihi**. Ankara: Koza Yayınları.

John, D., (2004). **Demokrasi Ve Eğitim**, Çev. Tufan Göbekçin. Ankara: Yeryüzü Yayınevi.

Karasar, N., (1994). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Araştırma Eğitim Danışmanlık, Ltd. Ankara.

Kaşıkçı, Mevlüt., (2006). **Sanat Tarigi Dersi Orta Öğretim Programı**. Ankara: MEB Yayınları.

Kaya, Z., G, S., (2011). **Eğitimin Bilimlerinde Yöntem, Eğitim Bilimine Giriş.** Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Keleşoğlu, A., (2010). **Darülfünun-I Şahane'de Kayıt, Ücret Ve İmtihanlar ile İlgili Hususlar ve Başarılı Öğrencilerin Ödüllendirilmesi**. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 29, s. 357-370. Konya.

Kılıç, R., (1999). **Türkiye'de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi**, Dumlupınar Üniversitesi, s.3 Sosyal Bilimler Dergisi.

Küçükcan, T., Gür, S. B., (2009). **Türkiye'de Yükseköğretim "Karşılaştırmalı Bir Analiz**". Ankara: SETA Yayınları.

Minor, V. H., (2013).**Sanat Tarihinin Tarihi**. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Mülayim, S., (1983). **Sanat Tarihi Metodu**. İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.

Mülayim, S., (2004). **Yazar Kişiliğimiz, Sanat Tarihi Eğitiminin İrdelenmesi Sempozyum Bildiriler**. Sanat Tarihi Derneği Yayınlar. İstanbul

Ödekan, A., (2004). **Sanat Tarihi Eğitiminin İrdelenmesi Sempozyum Bildirileri**. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları.

Özekmekçi, A., (2012), **Yazma Eserlerde Konservasyon ve Restorasyon Uygulama**. **Tekniklerinin Analizi**, Uzmanlık Semineri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü: Ankara

Özsoy, V., (2007). **Görsel Sanatlar Eğitimi** "*Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*". Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Seçgin N., (2004), **Sanat Tarihi Eğitiminin İrdelenmesi Sempozyum Bildirileri**. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları.

Solak, F., (2009). **Ahilik Kuruluşu İlkeleri ve Fonksiyonları**, İTO Yayınları, Marmara Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü Yayın NO: 2009-56 İstanbul.

Tataroğlu, E., (2011). **Türkiye'de Sanat Eğitimi Tarihine Genel Bir Bakış Çerçevesinde Yeni İlköğretim Programının Değerlendirmesi-İsmail Hakkı Baltacıoğlu/İsmail Hakkı Tonguç.** 1. Sanat Ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu, Dün Bugün Gelecek Bildiriler Kitabı, Ankara, Şubat.

Tangülü, Z., Karadeniz, O., Ateş, S., (2014). **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Sistemimizde Yabancı Uzmanlar**. "*Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*", 9 (5), 1985-1910. s.1898-190.

Tiryaki, Y., (2004), **Sanat Tarihi Eğitiminin Yayınlara Yansıması, Sanat**

Tarihi Eğitiminin İrdelenmesi Sempozyum Bildirileri. İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları.

Tongul, N., (2004). **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi.** s. 33-34. Ankara Mayıs-Kasım.

Tuzlak, B., (2004). **Sanat Eğitimi Ve Çevre İlişkisi.** (*İlköğretim (6.7.8.) Sınıf Öğrencilerinin Sanat Eğitimi Ve Sanat Eğitiminin Çevredeki Sanatsal Objelere Etkisine İlişkin Görüşleri)*. Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Turani, A., (2010). **Sanat Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Uçar, A., (2007). **Türkiye Ve İtalya'da Yüksek Öğretimde Plastik Sanatlar ve Bilgi Teknolojisinin Sanat Eğitimine Katkısı**. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul

Vural, D., (2009). **Sanat Eğitimi Ve Görsel Sanatlar Eğitimi**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yaşayan, Z., T, F., (2012). **Türk Eğitim Tarihi MEB Ders Kitapları Dizisi**. Ankara: Devlet Kitapları Birinci Baskı.

Yılmaz, C., Gün, R., (2015). **İslam Sanatına Giriş**. İstanbul: Dem Yayınları.

Yılmaz, M. G., (2009). **Sanat Eğitiminde Tarihsel Süreç**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Şahinkesen, Ali., (1990). **Sistem Yaklaşımı, Analiz ve Program Hazırlama**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, sayı 2, cilt 23, Sayfa 645-676

İNTERNET SİTELERİ

1. Http://Home.Anadolu.Edu.Tr/~Aboyaci/Ders/Eb/Tkavramlar.Pdf.Erişim 03.07.2015

2. SanatTarihiDersiÜnite,1 Http://Hbogm.Meb.Gov.Tr/Aol/Kitaplar/Aol/Sanattarihi1 Erişim Tarihi. 10.04.2015

3. (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/05093852_2_sura.pdf Erişim. 13.07.2015

4. https://yolharitasi.yok.gov.tr/docs/UniversiteTarihselGelisimVeGuncelEgilimler.pdf. Erişim. 09.09.2015

5. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+say%C4%B1l%C4%B1%20Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895 Erişim.09.09.2015

6. http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/dosya/6. Erişim: 15.09.2015

7. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5636 1432590569.24611872 Erişim: 28.10.2015

8. http://www.atauni.edu.tr/userfiles/14274679b1e24411d0320adecdfe849b0c90f0.pdf .Bölüm Ders İçerikleri. Erişim: 03.11.2015

9. https://istatistik.yok.gov.tr/ Erişim: 03.11.2015

10. http://fef.bozok.edu.tr/tr/sanattarihi. Erişim: 03.11.2015

11. http://web.harran.edu.tr/sanat/tr/tanitim/bolumumuz/. Erişim: 03.11.2015

12. http://www.medeniyet.edu.tr/sanat_tarihi.html. Erişim: 03.11.2015

13. http://www.mhu.edu.tr/akademik/fen-edebiyat-fakultesi. Erişim: 03.11.2015

14. http://fef.mehmetakif.edu.tr/?page=bolumler. Erişim: 03.11.2015

15. http://sanattarihi.nevsehir.edu.tr/. Erişim: 03.11.2015

16. http://www.konya.edu.tr/sanattarihi. Erişim: 03.11.2015

17. http://www.ybu.edu.tr/insanvetoplum/sanattarihi/custom_page-319-tanitim.html. Erişim: 03.11.2015

18. http://www.cumhuriyet.edu.tr/fakulte.php?cubid=z8Tg4tTp19Toyemyj5qmnqKjmqud&Dil=&f=100&kod=b4c4e3b252c0eaa5a9b43956fd453e55. Erişim: 14.11.2015

19. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/831069288_21DurukanAynur-ntt-391-502.pdf. Erişim: 14.11.2015

20. http://ebys.ege.edu.tr/ogrenci/ebp/course.aspx?zs=2&mod=1&kultur=trtr&program=2706&did=259536&mid=738427&pmid=15841.Erişim: 14.11.20154

21. https://www.selcuk.edu.tr/edebiyat/sanat_tarihi/bolum_dersleri/tr.Erişim: 14.11.2015

22. http://www.restoraturk.com/restorasyon-nedir/konservasyon-nedir.html.Erişim:14.11.2015

23. http://bologna.yyu.edu.tr/birimpage.php?islem=mufredat&birim_id=2&altbirim_id=72. Erişim: 14.11.2015

24. http://ebs.omu.edu.tr/ebs/program.php?dil=tr&mod=1&Program=2690. Erişim: 14.11.2015.

25. http://llp.marmara.edu.tr/course.aspx?zs=1&mod=1&kultur=tr.TR&program=18&did=6575&mid=8740&pmid=18.Erişim: 14.11.2015.

12. EKLER

EK. 1

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

SAYI : 27	**TARİH : 25.04.2012**	**KONU: Ortaöğretim Sanat Tarihi Dersi Öğretim Programı**
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI : 105	**TARİH** : 27.06.1991	

Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 23.03.2012 tarih ve 7725 sayılı teklif yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen, **Ortaöğretim Sanat Tarihi Dersi Öğretim Programı**'nın 2013-2014 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere ekli örneğine göre kabulü,

Söz konusu programa göre;

1. Ders kitabı hazırlanması,
2. Hazırlanacak taslak ders kitaplarının incelenmek üzere Başkanlığa başvurularının 31 Ekim 2012 tarihinden itibaren yapılması ve bunlardan 28 Şubat 2013 Perşembe günü mesai bitimine kadar Kurulca ders kitabı olarak kabul edilenlerin, 2013 yılının Mart ayında yayımlanacak Tebliğler Dergisi'nde duyurulması,
3. Kurulumuzun 27.06.1991 tarih ve 105 sayılı Kararı ile kabul edilen "Lise ve Dengi Okulların II. ve III. Sınıflarına Ait Sanat Tarihi Dersi Öğretim Programları"nın 2013-2014 Öğretim Yılından itibaren uygulamadan kaldırılması

kararlaştırıldı.

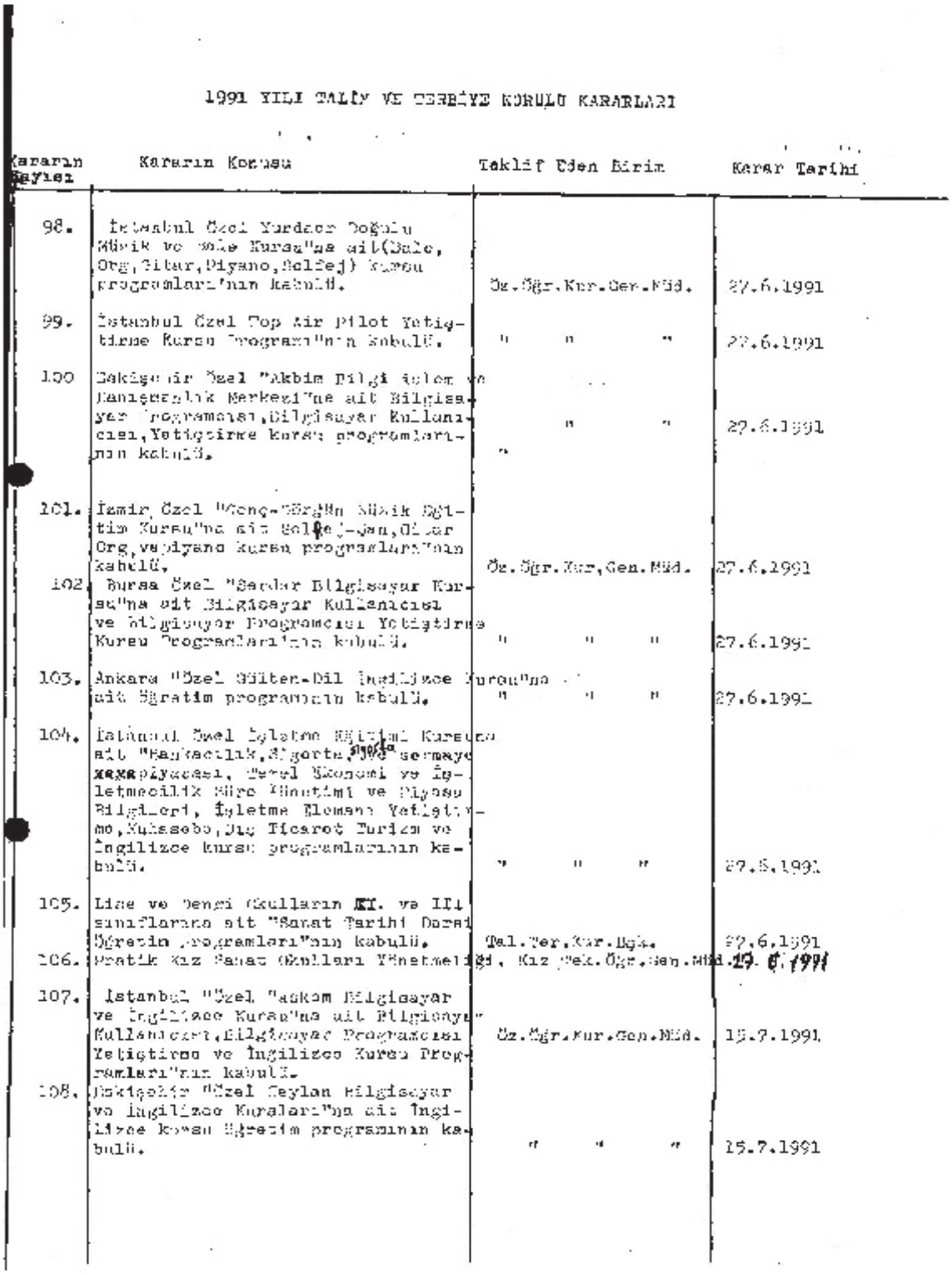
Ömer DİNÇER
Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Emin KARİP
Kurul Başkanı

Dr. Hüseyin ŞİRİN — ÜYE
Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT — ÜYE
Doç. Dr. Hatice DURAN YILDIZ — ÜYE
Abdülkadir YILMAZ — ÜYE
Prof. Dr. Cengiz ALACACI — ÜYE
İbrahim BÜKEL — ÜYE
Dr. İbrahim DEMİRCİ — ÜYE

EK. 1 25.04.2012 Tarihli 27 Saylı Talim Terbiye Kurulu Kararı

EK.2

1991 YILI TALİM VE TERBİYE KURULU KARARLARI

Kararın Sayısı	Kararın Konusu	Teklif Eden Birim	Karar Tarihi
98.	İstanbul Özel Yardacı Doğulu Müzik ve Sahne Kursu'na ait(Sahne, Org,Gitar,Piyano,Solfej) Kursu programları'nın kabulü.	Öz.Öğr.Kur.Gen.Müd.	27.6.1991
99.	İstanbul Özel Top Air Pilot Yetiştirme Kursu Programı'nın kabulü.	" " "	27.6.1991
100	Bakırköy'de Özel "Akbim Bilgi İşlem ve Danışmanlık Merkezi"ne ait Bilgisayar Programcılığı,Bilgisayar Kullanıcısı,Yetiştirme Kursu programlarının kabulü.	" "	27.6.1991
101.	İzmir Özel "Konç-Görgün Müzik Eğitim Kursu"na ait Solfej-Şan,Gitar Org,ve piyano kursu programları'nın kabulü.	Öz.Öğr.Kur.Gen.Müd.	27.6.1991
102.	Bursa Özel "Serdar Bilgisayar Kursu"na ait Bilgisayar Kullanıcısı ve Bilgisayar Programcısı Yetiştirme Kursu Programları'nın kabulü.	" " "	27.6.1991
103.	Ankara "Özel Gülten-Dil İngilizce Kursu"na ait Öğretim programının kabulü.	" " "	27.6.1991
104.	İstanbul Özel İşletme Eğitimi Kursuna ait "Bankacılık,Sigorta,Para ve sermaye piyasası, Genel Ekonomi ve İşletmecilik Büro Yönetimi ve Piyasa Bilgileri, İşletme Ekonomi Yetiştirme,Muhasebe,Dış Ticaret Turizm ve İngilizce kursu programlarının kabulü.	" " "	27.6.1991
105.	Lise ve Dengi Okulların XI. ve III sınıflarına ait "Sanat Tarihi Dersi Öğretim programları"nın kabulü.	Tal.Ter.Kur.Bşk.	27.6.1991
106.	Pratik Kız Sanat Okulları Yönetmeliği.	Kız Tek.Öğr.Gen.Müd.	29.6.1991
107.	İstanbul "Özel Taşkom Bilgisayar ve İngilizce Kursu"na ait Bilgisayar Kullanıcısı,Bilgisayar Programcısı Yetiştirme ve İngilizce Kursu Programları"nın kabulü.	Öz.Öğr.Kur.Gen.Müd.	15.7.1991
108.	Bakırköy'de "Özel Ceylan Bilgisayar ve İngilizce Kursları"na ait İngilizce kursu Öğretim programının kabulü.	" " "	15.7.1991

EK 2. 1991 Tarihli, 105 Sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı

(Bu Karar 2012 Tarih 27 Sayılı Kararla Değiştirilmiştir)

EK. 3

TABLO 1. ÖĞRENCİ SAYILARI ÖZET TABLOSU, 2014-2015
TABLE 1. SUMMARY TABLE OF NUMBER OF STUDENTS, 2014-2015

	TOPLAM TOTAL						DEVLET ÜNİVERSİTELERİ STATE UNIVERSITIES						VAKIF ÜNİVERSİTELERİ FOUNDATION UNIVERSITIES						VAKIF MESLEK YÜKSEK OKULLARI FOUNDATION VOCATIONAL TRAINING SCHOOL					
	YENİ KAYIT NEW ADMISSIONS			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI TOTAL NUMBER OF STUDENTS			YENİ KAYIT NEW ADMISSIONS			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI TOTAL NUMBER OF STUDENTS			YENİ KAYIT NEW ADMISSIONS			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI TOTAL NUMBER OF STUDENTS			YENİ KAYIT NEW ADMISSIONS			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI TOTAL NUMBER OF STUDENTS		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
TOPLAM TOTAL	724675	658557	1383232	3276658	2786228	6062886	652175	586614	1238789	3047524	2567769	5615293	69621	68281	137902	223334	211096	434430	2879	3662	6541	5800	7363	13163
ONLİSANS VOCATIONAL TRAINING SCH	293770	284615	578385	1062823	950939	2013762	271106	259306	530412	1015369	899335	1914704	19785	21647	41432	41654	44241	85895	2879	3662	6541	5800	7363	13163
ÖRGÜN ÖĞRETİM FORMAL EDUCATION	116828	94811	211639	360381	250583	610964	101143	75570	176713	326886	211376	538262	13585	16613	30198	29079	33935	63014	2100	2628	4728	4416	5272	9688
İKİNCİ ÖĞRETİM SECONDARY EDUCATION	60969	36401	97370	189340	95727	285067	54413	30961	85374	176347	84777	261124	5918	4859	10777	11856	9837	21693	638	581	1219	1137	1113	2250
UZAKTAN ÖĞRETİM DISTANCE EDUCATION	4453	3790	8243	14999	10581	25580	4030	3162	7192	14033	9134	23167	282	175	457	719	469	1188	141	453	594	247	978	1225
AÇIK ÖĞRETİM OPEN EDUCATION	111520	149613	261133	498103	594048	1092151	111520	149613	261133	498103	594048	1092151												
LİSANS UNDERGRADUATE	373615	333607	707222	1967703	1661097	3628800	337972	295757	633729	1830534	1522148	3352682	35643	37850	73493	137169	138949	276118						
ÖRGÜN ÖĞRETİM FORMAL EDUCATION	165642	185779	351421	722148	751719	1473867	130155	148001	278156	585487	613027	1198514	35487	37778	73265	136661	138692	275353						
İKİNCİ ÖĞRETİM SECONDARY EDUCATION	50570	40795	91365	232990	190835	423825	50569	40793	91362	232989	190833	423822	1	2	3	1	2	3						
UZAKTAN ÖĞRETİM DISTANCE EDUCATION	2658	3410	6068	9507	10688	20195	2503	3340	5843	9000	10433	19433	155	70	225	507	255	762						
AÇIK ÖĞRETİM OPEN EDUCATION	154745	103623	258368	1003058	707855	1710913	154745	103623	258368	1003058	707855	1710913												
YÜKSEK LİSANS MASTERS	50219	35206	85425	200597	141504	342101	36942	26991	63933	160689	116366	277055	13277	8215	21492	39908	25138	65046						
ÖRGÜN ÖĞRETİM FORMAL EDUCATION	40257	30087	70344	171736	127525	299261	28194	22209	50403	135870	103306	239176	12063	7878	19941	35866	24219	60085						
İKİNCİ ÖĞRETİM SECONDARY EDUCATION	6302	3791	10093	18613	10720	29333	6191	3729	9920	18259	10582	28841	111	62	173	354	138	492						
UZAKTAN ÖĞRETİM DISTANCE EDUCATION	3660	1328	4988	10248	3259	13507	2557	1053	3610	6560	2478	9038	1103	275	1378	3688	781	4469						
DOKTORA DOCTORATE	7071	5129	12200	45535	32688	78223	6155	4560	10715	40932	29920	70852	916	569	1485	4603	2768	7371						
ÖRGÜN ÖĞRETİM FORMAL EDUCATION	7071	5129	12200	45535	32688	78223	6155	4560	10715	40932	29920	70852	916	569	1485	4603	2768	7371						

Resmi İstatistik Programı kapsamında yayımlanmaktadır

T: TOPLAM/TOTAL E: ERKEK/MALE K: KADIN/FEMALE

30.04.2015

Ek.3.YÖK İstatistiklerinde Üniversitelerde Yer Alan Öğrencisi Sayısını Belirten Tablo

Ek.4

10.09.2015 18:44

ÖZET AKADEMİSYEN SAYILARI

Üniversite Türü	Profesör			Doçent			Yardımcı Doçent			Öğretim Görevlisi			Okutman			Uzman			Araştırma Görevlisi			Çevirici			Eğt. Öğr. Plan.			Öğretim Görevlisi Doktora			Genel Toplam		
	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.	Erkek	Kadın	Top.
DEVLET	12838	5447	18285	8140	4279	12419	16835	10461	27296	9868	6478	16346	3099	4229	7328	1814	1762	3576	21487	20772	42259	7	13	20	8	10	18	32	30	62	74128	53481	127609
VAKIF	2309	819	3128	1161	664	1825	3340	2893	6233	1418	1992	3410	737	1922	2659	81	80	161	1185	1823	3008	0	2	2	1	0	1	382	417	799	10614	10612	21226
VAKIF_MYO	10	1	11	2	1	3	8	8	16	142	218	360	11	19	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	58	25	83	231	272	503
TOPLAM	15157	6267	21424	9303	4944	14247	20183	13362	33545	11428	8688	20116	3847	6170	10017	1895	1842	3737	22672	22595	45267	7	15	22	9	10	19	472	472	944	84973	64365	149338

Ek.4.YÖK İstatistiklerinde Üniversitelerde Yer Alan Akademisyen Sayısını Belirten Tablo

EK. 5: Anadolu Selçuklu Mimarisi Ders İçerik Tabloları

ANADOLU SELÇUKLU MİMARİSİ DERS İÇERİK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1		1	Anadolu Selçuklu dönemi mimarisi kavramı ve sınırlarının tanımlanması.
2		2	Anadolu Selçuklu camileri
3		3	Anadolu Selçuklu camileri.
4		4	Anadolu Selçuklu medreseleri.
5		5	Anadolu Selçuklu medreseleri.
6		6	Anadolu Selçuklu türbeleri.
7		7	Anadolu Selçuklu türbeleri.
8		8	Anadolu Selçuklu kervansarayları.
9		9	Anadolu Selçuklu kervansarayları.
10		10	Anadolu Selçuklu hamamları.
11		11	Anadolu Selçuklu hamamları.
12		12	Anadolu Selçuklu tekke-zaviye-hankahları.
13		13	Anadolu Selçuklu Sarayları.
14		14	Anadolu Selçuklu dönemi mimarisinin değerlendirilmesi.

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçuklu Mimarisiyle ilgili kaynaklar; Anadolu'da Selçuklu Hakimiyeti	1	Dersin ve kaynakların tanıtımı.
2	Kronolojik olarak Anadolu Selçuklu sultanları ve onların döneminde siyasi, kültür ve sanat olayları	2	Anadolu Selçuklu medreseleri
3	Anadolu Selçuklu camileri	3	Anadolu Selçuklu medreseleri
4	Anadolu Selçuklu camileri	4	Anadolu Selçuklu medreseleri
5	Anadolu Selçuklu camileri	5	Anadolu Selçuklu medreseleri
6	Anadolu Selçuklu camileri	6	Anadolu Selçuklu kümbetleri
7	Anadolu Selçuklu camileri	7	Anadolu Selçuklu kümbetleri
8	Anadolu Selçuklu camileri	8	Anadolu Selçuklu kümbetleri
9	Anadolu Selçuklu mescitleri	9	Anadolu Selçuklu kervansarayları
10	Anadolu Selçuklu mescitleri	10	Anadolu Selçuklu kervansarayları
11	Anadolu Selçuklu mescitleri	11	Anadolu Selçuklu kervansarayları
12	Anadolu Selçuklu tarikat yapıları	12	Anadolu Selçuklu saray ve köşkleri
13	Anadolu Selçuklu tarikat yapıları	13	Anadolu Selçuklu saray ve köşkleri
14	Anadolu Selçuklu tarikat yapıları	14	Anadolu Selçuklu saray ve köşkleri

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma süreci	1	Anadolu/Türkiye Selçuklularının siyasi ortamı.
2	Erken dönem Anadolu Türk Beylikleri	2	Anadolu Selçuklu mimarisi; genel özellikler
3	Doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesinde imar faaliyetleri	3	Anadolu Selçuklu yapı türleri ve tipleri
4	Artuklu mimarisi I	4	Konya'da Selçuklu mimarisi I
5	Artuklu mimarisi II	5	Konya'da Selçuklu mimarisi II
6	Danişmentli mimarisi	6	Kayseri'de Selçuklu mimarisi
7	Saltuklu mimarisi	7	Sivas'ta Selçuklu mimarisi
8	Mengücekli mimarisi I	8	Amasya ve Tokat'ta Selçuklu Mimarisi
9	Mengücekli mimarisi II	9	Anadolu Selçuklu yapı toplulukları
10	Erken dönem Anadolu Türk Beylikleri: resim ve el sanatları I	10	Selçuklu dönemi ticaret ve konaklama yapıları/Kervansaraylar
11	Erken dönem Anadolu Türk Beylikleri: resim ve el sanatları II	11	Anadolu Selçuklu el sanatları
12	Erken dönem Anadolu beylikleri ve Selçuklular	12	Anadolu'da İlhanlı mimarisi
13	Erken dönem Anadolu beylikleri ve Selçuklular	13	Anadolu'da İlhanlı mimarisi
14	SINAV	14	SINAV

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk mimarisi'nin tarihsel gelişimi Anadolu Selçuklu devrine kadar özetlenecektir	1	Anadolu Selçuklu camilerinin kaynakları ve cami plan tipolojisi anlatılacaktır
2	Anadolu'nun Selçuklu dönemindeki tarihi ve tarihi coğrafyası bahsedilecektir.	2	Kufe ve Emevi planlı camiler anlatılacak ve örnek camiler hakkında detaylı bilgi verilecektir.
3	Anadolu'nun Selçuklu devrinde sosyal ve kültürel hayat hakkında bilgi verilecektir.	3	Derinlemesine planlı ve eyvanlı camiler anlatılacak ve örnek camiler detaylıca tanıtılacaktır.
4	A. Selçuklu mimarlığında kullanılan yapı malzemeleri ve elemanları anlatılacaktır.	4	Anadolu Selçuklu medreselerinin kaynaklarının neler olduğu üzerinde durulacak; mimari özellikleri ve plan tipleri anlatılacaktır.
5	Anadolu Selçuklu dönemi mimarlığında planlama hakkında bilgi verilecektir.	5	Anadolu Selçuklu şifahaneleri örneklerle anlatılacaktır.
6	A.Selçuklu dönemi süsleme programı ve süsleme çeşitlerinden bahsedilecektir.	6	Anadolu Selçuklu hanlarının kaynakları,işleyişi ve kervan yolları anlatılacaktır.
7	Anadolu Selçuklu mimarisi cephe düzeninden bahsedilecektir.	7	Anadolu Selçuklu hanlarının mimari özellikleri, tipolojisi örneklerle anlatılacaktır.
8	Anadolu Selçuklu dönemi Vakfiyelerinden bahsedilecektir.	8	A.Selçuklu türbelerinin mimari özellikleri ve plan tipleri örneklerle anlatılacaktır.
9	Anadolu Selçuklu devletinin diğer kültürlerle olan etkileşimi tartışılacaktır.	9	Anadolu Selçuklu tekke ve zaviyelerinin önemi ve mimari özellikleri anlatılacaktır
10	Anadolu Selçuklu dönemi çağdaş kaynaklarının irdelenmesi	10	Anadolu Selçuklu hamamlarının genel ve mimari özelliklerinden bahsedilecektir
11	Anadolu Selçuklu sanatında Orta Asya sanatı etkileri tartışılacak.	11	Anadolu Selçuklu saraylarının genel ve mimari özellikleri örneklerle anlatılacaktır.
12	Anadolu Selçuklu mimarisinde görülen yapı türleri hakkında genel bilgi verilecek.	12	Anadolu Selçuklu köprülerinin mimari özellikleri ve köprü tipleri anlatılacaktır.
13	Dönem boyunca işlenen derslerin değerlendirilmesi yapılarak, sorular cevaplanacak	13	Anadolu Selçuklu şehirleri anlatılarak, savunma yapılarından bahsedilecektir.
14	SINAV	14	SINAV

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

ANADOLU SELÇUKLU MİMARİSİ I

Anadolu Selçuklu Mimarisi'nin örnekleri, yazınsal kaynaklar ışığında ele alınarak tanıtılacaktır.

ANADOLU SELÇUKLU MİMARİSİ II

Anadolu Selçuklu Dönemi yapı türleri ve üslup özellikleri mimarisi tüm yönleri ile ele alınarak değerlendirilecektir.

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ (4. Dönem)

ANADOLU SELÇUKLU MİMARİSİ Anadolu Selçuklu mimarisinde cami plan tipleri, süsleme özellikleri ve sivil mimari örnekleri ele alınmaktadır

ÇANAKKALE ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 6: Anadolu Selçuklu Sanatı Ders İçerik Tabloları

ANADOLU SELÇUKLU SANATI DERS İÇERİK

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçuklu Devleti Tarihi	1	Kızıltepe Ulu Cami ve Urfa Ulu Camii
2	Cami Mimarisi ile ilgili terminoloji	2	Divriği Ulu Camii
3	Cami Mimarisinin gelişimi ve Anadolu dışındaki camiler	3	Divriği Ulu Camii
4	Anadolu Selçuklu Camileri hakkında bibliyografya değerlendirmesi	4	Kayseri Kölük Camii
5	Diyarbakır Ulu Cami	5	Kayseri Ulu Cami
6	Diyarbakır Ulu Cami	6	Niksar Ulu Cami
7	Siirt Ulu Cami	7	Silvan Ulu Cami ve Konya Alâeddin Cami
8	Bitlis Ulu Cami ve Silvan Ulu Cami	8	Konya İplikçi Cami
9	Mardin Ulu Cami	9	Niğde Alâeddin Cami
10	Harput Ulu Cami	10	Malatya Ulu Cami
11	Diyarbakır Çermik Ulu Cami-Diyarbakır Eğil-Taciyan Ulu Cami	11	Amasya Burmalı Minare Cami
12	İspir Kale Mescidi ve Erzurum Kale Mescidi	12	Bünyan Ulu Cami ve Sinop Ulu Cami
13	Erzurum Ulu Cami	13	Konya Sahip Ata Cami
14	SINAV	14	SINAV

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Medrese Mimarisi ile ilgili terminoloji	1	Kayseri Avgunlu Medrese ve Kayseri Hacı Kılıç Medresesi
2	Anadolu Selçuklu Medreseleri hakkında bibliyografya değerlendirmesi	2	Konya Karatay Medresesi
3	Anadolu Selçuklu Medreseleri hakkında bibliyografya değerlendirmesi	3	Konya Karatay Medresesi
4	Medrese Mimarisinin gelişimi ve Anadolu dışındaki medreseler	4	Antalya Karatay Medresesi ve Sinop Pervane Medresesi
5	Mardin Şehidiye Medresesi ve Mardin Hatuniye (Sitti Radviye) Medresesi	5	Konya İnce Minareli Medrese
6	Diyarbakır Mesudiye, Diyarbakır Zinciriye Medresesi ve Harzem Tacettin Mesut Medresesi	6	Kayseri Sahibiye Medresesi ve Sivas Çifte Minareli Medrese
7	Kayseri Kölük Cami Medresesi, Tokat Yağıbasan Medresesi ve Niksar Yağıbasan Medresesi	7	Sivas Gök Medrese
8	Kayseri Çifte Medrese	8	Sivas Buruciye Medresesi
9	Kayseri Çifte Medrese	9	Kırşehir Cacabey Medresesi ve Tokat Gök Medrese
10	Alaca Kalehisar Medresesi ve Isparta Atabey Ertokuş Medresesi	10	Kütahya Vacidiye Medresesi ve Kayseri Köşk Medrese
11	Çankırı Darüşşifası ve Kayseri Seracettin Medresesi	11	Kayseri Hatuniye Medresesi ve Eğridir Taş Medrese
12	Çankırı Darüşşifası ve Kayseri Seracettin Medresesi	12	Aksaray Zinciriye Medresesi Niğde Ak Medrese ve Karaman İbrahim Bey İmaret Medresesi
13	Konya Sırçalı Medrese	13	Mardin Sultan İsa Medresesi ve Mardin Sultan Kasım Medresesi
14	SINAV	14	SINAV

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Han Mimarisi ile ilgili terminoloji ve Anadolu Selçuklu Hanları hakkında bibliyografya değerlendirmesi	1	Alara Han
2	Han Mimarisinin gelişimi ve Emeviler, Abbasiler, Gazneliler, Karahanlılar döneminde görülen han mimarisi	2	Aksaray Sultan Hanı
3	Tercan Mama Hatun Hanı	3	Tuzhisarı Sultan Hanı
4	Altunapa Hanı ve Argıt Hanı	4	Zazadin Han
5	Altunapa Hanı ve Argıt Hanı	5	Karasungur I-II Hanları ve Kırgöz Hanı
6	Altunapa Hanı ve Argıt Hanı	6	Eğridir Hanı ve Ezine Pazarı Hanı
7	Evdir Hanı ve Seyfettin Ferruh Hanı	7	Çamlıbel Hanı, Mahperi Hatun Hanı ve Sarı Han
8	Evdir Hanı ve Seyfettin Ferruh Hanı	8	Ağzıkara Han
9	Pınarbaşı Hanı ve Gelendost (Ertokuş) Hanı	9	Karatay Han
10	Pınarbaşı Hanı ve Gelendost (Ertokuş) Hanı	10	Susuz Han ve Horozlu Han
11	Kadın Hanı	11	Susuz Han ve Horozlu Han
12	Çardak Hanı	12	Ak Han
13	Ebul Kasım Ahmed Hanı ve Muhliseddin Hanı	13	Çay Han
14	SINAV	14	SINAV

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türbe Mimarisi ile ilgili terminoloji ve Anadolu Selçuklu Türbeleri hakkında bibliyografya değerlendirmesi	1	Sivas I. İzzettin Keykavus Türbesi ve Isparta Atabey Ertokuş Medrese Türbesi
2	Türbe Mimarisinin gelişimi ve Anadolu dışındaki türbeler	2	Amasya Halifet Gazi Türbesi ve Divriği Darüşşifa Türbesi
3	İsmail Samani Türbesi ve Tim Arap Ata Türbesi	3	Kayseri Çifte Kümbet ve Tokat Ali Tusi Türbesi
4	Şah Fazı Türbesi ve Özkent Türbeleri	4	Amasya Burmalı Minare Cami Türbesi ve Akşehir Seyyid Mahmud Hayrani Türbesi
5	Aslan Cazip Türbesi ve Harrekan Türbesi	5	Kemah Gözleve Baba Türbesi ve Kırşehir Melik Gazi Türbesi
6	Demavend Türbesi ve Kümbeti Surh Türbesi	6	Amasya Gök Medrese Cami Türbesi ve Kayseri Huant Hatun Türbesi
7	Mümine Hatun Türbesi ve Niksar Kulak Türbesi	7	Ahlat Usta Şagird Türbesi ve Ahlat Hasan Padişah Türbesi
8	Kemah Melik Mengücek Gazi Türbesi ve Kayseri Pınarbaşı Melik Gazi Türbesi	8	Amasya Torumtay Türbesi ve Konya Sahip Ata Türbesi
9	Divriği Kamerüddin Türbesi, Divriği Sitte Melik Türbesi Konya II. Kılıç Arslan Türbesi	9	Ahlat Hüseyin Timur Türbesi ve Ahlat Bugatay Aka Türbesi
10	Erzurum Emir Saltuk Türbesi	10	Kayseri Döner Kümbet ve Konya Gömeç Hatun Türbesi
11	Tercan Mama Hatun Türbesi ve Niksar Kırkkızlar Türbesi	11	Kayseri Ali Cafer Türbesi ve Kayseri Sırçalı Türbesi
12	Kayseri Avgunlu Medrese Türbesi ve Kayseri Çifte Medrese Türbesi	12	Tokat Nurettin İbni Sentimur Türbesi ve Gevaş Halime Hatun Türbesi
13	Seyitgazi Battal Gazi Türbesi ve Konya I. İzzettin Keykavus Türbesi	13	Ahlat Emir Ali Türbesi, Ahlat Kitabesiz Türbe, Ahlat Emir Bayındır Türbesi ve Birgi Mehmet Bey Türbesi
14	SINAV	14	

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçuklu Tarihçesi	1	Anadolu Selçuklu Tarihçesi
2	Sanat Ortamı	2	Selçuklular ve Ticaret
3	Selçuklu ile Çağdaş Beylikler	3	Kervansaray plan şemaları
4	Selçukluların ilk yapıları	4	Kervansaraylar
5	Selçuklular ve Konya	5	Kervansaraylar
6	Cami Plan Şemaları	6	Kervansaraylar
7	Camiler	7	Hamamlar
8	Camiler	8	Türbeler
9	Camiler	9	Mescitler
10	Medrese Plan Şemaları	10	Saraylar
11	Medreseler	11	Selçuklular ve çevre kültürler
12	Medreseler	12	Selçuklular ve çevre kültürler
13	Medreseler	13	Selçuklular ve çevre kültürler
14	Medreseler	14	SINAV

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanımı ve Anadolu Selçuklu Devletinin tarihiDersin tanımı ve Anadolu Selçuklu Devletinin tarihi	1	
2	İlk Türk beyliklerinden olan Artuklu, Saltuklu, Danişmendli, Mengücekli Beyliklerinin Anadoludaki yerleşim alanları, mimari ve süsleme alanda yaptıkları faaliyetler	2	
3	Anadolu Selçuklu sanatının oluşumunda rol oynayan iç ve dış faktörler	3	
4	Anadolu Selçuklu mimarisi (camileri)	4	
5	Anadolu Selçuklu mimarisi (medreseleri)	5	
6	Anadolu Selçuklu mimarisi (tekkeleri ve zaviyeleri)	6	
7	Anadolu Selçuklu mimarisi (türbeleri)	7	
8	Anadolu Selçuklu mimarisi (hamam, köprü)	8	
9	Anadolu Selçuklu mimarisi (kervansarayları)	9	
10	Anadolu Selçuklu mimarisi (sarayları)	10	
11	Anadolu Selçuklu mimarisi (şifahaneleri)	11	
12	Anadolu Selçuklu Dönemi mimarisinde görülen süslemelerden örnekler (taş, ahşap, alçı, vb.)	12	
13	Anadolu Selçuklu Dönemi el sanatlarından örnekler (çini, halı, maden, vb.)	13	
14		14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçuklu Tarih ve Coğrafyası, Önemli Selçuklu Şehirleri	1	Dersin tanıtımı, "han" sözcüğünün ortaya çıkışı ve kökeni
2	Diyarbakır Ulu Camii (Emevi mimarisi ile etkileşim)	2	Anadolu'daki kervan yolları
3	Siirt Ulu Camii, Bitlis Ulu Camii, Silvan Ulu Camii	3	Selçuklu hanlarında görülen plan tipleri
4	Harput Ulu Camii, Kızıltepe Ulu Camii	4	Altunapa Hanı, Kuruçeşme Hanı
5	Niksar Ulu Camii, Urfa Ulu Camii, Sivas Ulu Camii	5	Kızılören Hanı
6	Erzurum Kale Mescidi	6	Kadın Hanı, Dokuzun Hanı
7	Divriği Kale Mescidi, Divriği Ulu Camii	7	Ağzıkara Han, Ak Han
8	Selçuklu camilerinde cephe tasarımı	8	Alay Han
9	Kayseri Huand Hatun Camii, Kayseri Hacı Kılıç Camii	9	Aksaray Sultan Hanı
10	Konya Alaaddin Camii, Niğde Alaaddin Camii	10	Kayseri Sultan Hanı
11	Afyon Ulu Cami, Sivrihisar Ulu Cami	11	Kesikköprü Hanı ve Çakallı Han
12	Selçuklu camilerinde kadınlar mahfili, sultan mahfili, müezzin mahfili gibi mekanlar	12	Mama Hatun Hanı, Evdir Han
13	Selçuklu dönemi tek kubbeli cami ve mescitlerin özellikleri, Alanya Akşebe Sultan Mescidi ve Konya Sırçalı Mescid	13	Kırkgöz Han, Kargı Han
14	Selçuklu dönemi ahşap destekli Cami ve Mescit'lerin özellikleri	14	Alara Han, Şarapsa Hanı

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, "medrese" sözcüğünün ortaya çıkışı ve Anadolu Selçuklu dönemi medreselerinde görülen plan şemasının kökeni.	1	Dersin tanıtımı, "Türbe", "Kümbet" kavramlarının anlamı, inanç-ölüm-mekan ilişkilerinin değerlendirilmesi
2	Anadolu Selçuklu Dönemi medreselerinde mekanlar ve plan içerisindeki konumları	2	İslam mimarisinde ilk türbeler ve türbe gelişimi
3	Tokat Yağıbasan (Çukur) Medresesi, Niksar Yağıbasan Medresesi.	3	Türk'lerde Anadolu öncesi türbe mimarisi, coğrafyaya bağlı olarak değişen malzeme kullanımı ve yapı malzemesi tipleri, türbelerde kullanılan malzemenin mekansal bütünlüğe etkisi
4	Sivas Keykavus Darüşşifası, Atabey Ertokuş Medresesi .	4	Türbelerde süsleme malzemesi, malzemeye göre süsleme türündeki farklılaşma
5	Divriği Turan Melik Darüşşifası	5	Anadolu Selçukluları Dönemi Türbe Tipolojisi ve spesifik örneklerin incelenmesi
6	Kayseri Huand Hatun Medresesi, Kayseri Hacı Kılıç Medresesi	6	Kare prizma gövdeli türbeler
7	Konya Sırçalı Medrese . Konya Karatay Medresesi, Konya İnce Minareli Medrese	7	Poligonal gövdeli türbeler
8	Sivas Gök Medrese, Sivas Buruciye Medresesi .	8	Silindirik gövdeli türbeler
9	Sivas Çifte Minareli Medrese, Kırşehir Cacabey Medresesi	9	Eyvan tipi türbeler
10	Erzurum Çifte Minareli Medrese, Çay (Yusuf bin Yakub) Medresesi	10	Eyvanla kümbetin birleşmesinden oluşan türbeler
11	Amasya Bimarhane, Erzurum Yakutiye Medresesi	11	Bir medrese ya da caminin bünyesinde yer alan türbeler
12	Ermenek Tol Medrese, Aksaray Zinciriye Medresesi	12	Dikdörtgen prizma gövdeli türbeler
13	Mardin Sultan İsa Medresesi . Mardin Sultan Kasım Medresesi	13	Münferit türbeler
14	Anadolu medreselerinde dershane mekanı, mescid ve türbe	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçuklu mimarisiyle ilgili kaynak ve araştırmalar	1	Erzurum Ulu Camii ve Erzurum Kale Camii
2	Anadolu Selçuklu Devletinin tarihçesi, toplum yapısı ve kültür ortamı.	2	Divriği Kale Camii ve Divriği Ulu Camii
3	Anadolu Selçuklu Devletinin tarihçesi, toplum yapısı ve kültür ortamı.	3	Divriği Ulu Camii
4	Camii mimarisi ile ilgili terminoloji	4	Konya Alaeddin Camii ve Niğde Alaeddin Camii
5	Diyarbakır Ulu Camii	5	Kayseri Huand Hatun Camii, Kayseri Hacı Kılıç Camii ve Kayseri Develi Camii
6	Siirt Ulu Camii	6	Amasya Burmalı Minare Camii ve Amasya Gök Medrese Camii
7	Bitlis Ulu Camii	7	Tunceli- Mazgirt Elti Hatun Camii
8	Silvan Ulu Camii	8	Sinop ulu Camii ve Bünyan Ulu Camii
9	Harput Ulu Camii	9	Konya sahip Ata Camii
10	Mardin Ulu Camii	10	Malatya Ulu Camii
11	Mardin Kızıltepe (Dunaysır) Ulu Camii ve Urfa Ulu Camii	11	Ahşap Taşıyıcılı Camiler
12	Kayseri Ulu Camii	12	Ahşap Taşıyıcılı Camiler
13	Kayseri Kölük Camii	13	XIII.yy. Selçuklu Mescitleri
14	Sivas Ulu Camii ve Niksar Ulu Camii	14	XIII.yy. Selçuklu Mescitleri

ORDU ÜNİVERSİTESİ 5-6-7-8 DÖNEM İÇERİKLERİ GİRİLMEMİŞ

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Selçuklu öncesi Anadolu beylikleri dönemi mimarisinin genel özellikleri	1	Mengücekoğulları dönemi eserleri
2	Selçuklu öncesi Anadolu beylikleri dönemi mimarisinin genel özellikleri	2	Mengücekoğulları dönemi eserleri
3	Selçuklu öncesi Anadolu beylikleri dönemi mimarisinin genel özellikleri	3	Mengücekoğulları dönemi eserleri
4	Artukoğulları dönemi eserleri (mimari)	4	Mengücekoğulları dönemi eserleri
5	Artukoğulları dönemi eserleri (mimari)	5	Mengücekoğulları dönemi eserleri
6	Artukoğulları dönemi eserleri (mimari)	6	Mengücekoğulları dönemi eserleri
7	Artukoğulları dönemi eserleri (mimari)	7	Mengücekoğulları dönemi eserleri
8	Saltukoğulları dönemi eserleri (mimari)	8	Danişmendliler dönemi eserleri
9	Saltukoğulları dönemi eserleri (mimari)	9	Danişmendliler dönemi eserleri
10	Saltukoğulları dönemi eserleri (mimari)	10	Danişmendliler dönemi eserleri
11	Saltukoğulları dönemi eserleri (mimari)	11	Danişmendliler dönemi eserleri
12	Saltukoğulları dönemi eserleri (mimari)	12	Danişmendliler dönemi eserleri
13	Saltukoğulları dönemi eserleri (mimari)	13	Danişmendliler dönemi eserleri
14	SINAV	14	SINAV

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçuklu devletinin sosyo kültürel hayatı ve tarihi	1	Anadolu Selçuklu medreselerinin plan tipolojisi
2	Anadolu Selçuklu devletinin sosyo kültürel hayatı ve tarihi	2	Anadolu Selçuklu medreselerinin plan tipolojisi
3	Anadolu Selçuklu camilerinin kaynakları ve camii tipolojisi	3	Anadolu Selçuklu medreseleri (Kapalı avlulu medreseler
4	Anadolu Selçuklu camilerinin kaynakları ve camii tipolojisi	4	Anadolu Selçuklu medreseleri (Kapalı avlulu medreseler)
5	Anadolu Selçuklu Camileri	5	Anadolu Selçuklu medreseleri (Kapalı avlulu medreseler)
6	Anadolu Selçuklu Camileri	6	Anadolu Selçuklu medreseleri (Kapalı avlulu medreseler)
7	Anadolu Selçuklu Camileri	7	Anadolu Selçuklu medreseleri (Kapalı avlulu medreseler)
8	Anadolu Selçuklu Camileri	8	Anadolu Selçuklu medreseleri(Açık avlulu medreseler)
9	Anadolu Selçuklu Camileri	9	Anadolu Selçuklu medreseleri(Açık avlulu medreseler)
10	Anadolu Selçuklu mescitleri	10	Anadolu Selçuklu medreseleri(Açık avlulu medreseler)
11	Anadolu Selçuklu mescitleri	11	Anadolu Selçuklu medreseleri(Açık avlulu medreseler)
12	Anadolu Selçuklu mescitleri	12	Anadolu Selçuklu medreseleri(Açık avlulu medreseler)
13	Anadolu Selçuklu mescitleri	13	Anadolu Selçuklu medreseleri(Açık avlulu medreseler)
14	SINAV	14	SINAV

BATMAN ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu Selçukluların tarihçesi Döküman hazırlama	1	***İKİNCİ DÖNEM DERS İÇERİĞİ GİRİLMEMİŞ***
2	Diyarbakır Ulu Camii tarihçesi, mimari özellikleri ve süslemeleri	2	
3	Bitlis Ulu Camii ve Silvan Ulu Camii tarihçeleri, mimarileri ve süsleme özellikleri	3	
4	Mardin Kızıltepe Ulu Camii ve Harput Ulu Camii tarihçeleri, mimarileri ve süsleme özellikleri	4	
5	Kayseri Kölük Camii ve Sivas ulu Camii tarihçeleri, mimarileri ve süsleme özellikleri	5	
6	Erzurum Ulu Camii ve Malatya Ulu Camii tarihçeleri, mimarileri ve süsleme özellikleri	6	
7	Divriği Ulu Camii tarihçesi, mimari özellikleri ve süslemeleri	7	
8	Hacı Kılıç Camii ve Beyşehir Eşrefoğlu Camii tarihçeleri, mimarileri ve süsleme özellikleri	8	
9	Arslanhane Camii ve Afyon Ulu Camii tarihçeleri, mimarileri ve süsleme özellikleri	9	
10	Kayseri Huand Hatun Kompleksi tarihçesi, mimari özellikleri ve süslemeleri	10	
11	Kayseri Hacı Kılıç Camii ve Medresesi tarihçesi, mimari özellikleri ve süslemeleri	11	
12	Kayseri Hacı Kılıç Camii ve Medresesi tarihçesi, mimari özellikleri ve süslemeleri	12	
13	GENEL TEKRAR	13	
14	SINAV	14	

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK GİRİLMEMİŞ

EK. 7: Avrupa Sanatı Ders İçerik Tabloları

AVRUPA SANATI DERS İÇERİK

ANKARA ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Karanlık dönem, Avrupa'ya 5 yy.dan itibaren yapılan göçler.	1	
2	Karanlık dönem, Avrupa'nın Hıristiyanlaşması.	2	
3	Göçleri yapanların ortaya koyduğu sanat eserleri.	3	
4	Göçleri yapanların ortaya koyduğu sanat eserleri.	4	
5	Hıristiyan dünyasının dini kaynaklı tasvirleri.	5	
6	Hıristiyan dünyasının dini kaynaklı tasvirleri.	6	
7	Hıristiyan dünyasının dini kaynaklı tasvirleri.	7	
8	Hıristiyan dünyasının dini kaynaklı tasvirleri.	8	
9	Karolenj dönemi eserleri. Mimari	9	
10	Karolenj dönemi eserleri. Mimari ve plastik.	10	
11	Karolenj dönemi eserleri. Mimari ve plastik.	11	
12	Otton dönemi eserleri mimari	12	
13	Otton dönemi eserleri mimari ve plastik	13	
14	Otton dönemi eserleri mimari ve plastik	14	

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Terminolojik bilgilendirme.	1	Terminolojik bilgiler.
2	Ortaçağ Avrupa'sında siyasi olaylar: Tarihsel dönüşüm, göçler ve sanat uygulamaları.	2	Gotik mimarinin oluşumu ve Romanik mimariden farkı
3	Erken Hıristiyanlık ve Bizans devrindeki mimari oluşumlar.	3	Baş Rahip Suger ve St. Denis Kilisesi'nde ortaya koyduğu gotik yenilikler.
4	Konstantin devrindeki mimari yapılaşma ve plan tipleri.	4	Laon Katedrali, Paris Notre Dame Katedrali
5	Bazilikal Plan tipinin oluşumu ve gelişimi.	5	Chartres Katedrali, Reims Katedrali
6	Ravenna'daki mimari yapılaşma.	6	Amiens Katedrali, Bourges Katedrali
7	Kubbeli Bazilikalar.	7	İngiltere'de Gotik Mimari, İngiliz gotik Katedralleri ile Fransız Gotik Katedralleri arasındaki Farklar, Lincoln Katedrali.
8	Haç planlı kubbeli bazilikalar.	8	Wells Katedrali, Salisbury Katedrali.
9	Erken Hıristiyan sanatı ve kilise plan tipleri.	9	Canterbury Katedrali, York Katedrali.
10	Karolenj Yapı Sanatı ve plan tipleri.	10	Ely Katedrali, Gloucester Katedrali.
11	Ottonik Mimari ve Örnek Yapılar: Gernrode St. Cyriak ve Hildesheim St. Michael Kiliseleri.	11	Almanya'da Gotik Mimari, Strassburg Katedrali.
12	Romanik Mimarinin Oluşumu, Fransız ve Alman Romanik kilise örnekleri.	12	Köln Katedrali, Ulm Katedrali
13	Alman İmparatorluk katedralleri: Speier, Mainz ve Worms Katedralleri	13	İtalya'da Gotik Mimari, Orvieto Katedrali, Milano Katedrali
14	Ren Mimarlık Okulu ve Köln'deki yonca yapraklı kiliseler.	14	SINAV

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konuya Giriş- konunun tanımı kapsamı	1	Gotik dönem Avrupanın siyasi ve sosyal yapısı.
2	Göktürk Dönemi Şehir ve mezar Anıtları	2	Almanyanın Gotik dönem eserleri
3	Uygur Mimarisi ve Şehir Dokusu	3	Fransanın Gotik Dönem yapıları
4	Ak-Beşim Şehir Dokusu	4	İngilterenin Gotik Dönem yapıları
5	Ak-Beşim Şehir Dokusu	5	İtalyanın gotik dönem eserleri
6	Kara- Hoca (İdikut) Kent Dokusu	6	Rönesans döneminin ortaya çıkışı ve bu dönemde Avrupanın siyasi ve sosyal durumu
7	Kara- Hoca (İdikut) Kent Dokusu	7	İtalyadaki Rönesans dönemi mimari eserleri
8	Murtuk Kent Dokusu	8	İtalyadaki Rönesans dönemi mimari eserleri
9	Uygur Evleri	9	Barok dönemine giriş. Bu dönemde Avrupanın siyasi ve sosyal yapısı
10	Uygur Evleri	10	Avrupa yapılarındaki Barok Dönemi yapıları
11	Uygur Savunma Yapıları	11	Barok
12	Uygur Savunma Yapıları	12	Avrupada Barok
13	Uygur Resim Sanatı	13	Genel Tekrar
14	Uygur Resim Sanatı	14	SINAV

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Rönesans Sanatına Giriş	1	
2	Rönesans´ın sebep ve sonuçları	2	
3	Erken dönem Rönesans Sanatı (resim-heykel-mimari)	3	
4	Klasik Dönem Rönesans Sanatı (resim-heykel-mimari)	4	
5	Maniyerist Dönem Sanatı (resim-heykel-mimari)	5	
6	Barok Sanatına Giriş	6	
7	Barok Resim Sanatı	7	
8	Barok Mimarisi ve Heykeli	8	
9	Rokoko	9	
10	Romantizm	10	
11	Neoklasizm	11	
12	Realizm	12	
13	15-18. Yy Avrupa Sanatını Değerlendirme	13	
14	SINAV	14	

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ortaçağ tarihine giriş ve kavimler göçü sanatı	1	
2	Karolenj ve Otto sanatı (Resim, Heykel, Mimari)	2	
3	Romanesk Sanat (Resim, Heykel)	3	
4	Romanesk Sanat (Mimari)	4	
5	Gotik Sanat (Resim, Heykel)	5	
6	Gotik Sanat (Mimari)	6	
7	Rönesans Sanatı ve Maniyerizm (Resim, Heykel	7	
8	Rönesans Sanatı ve Maniyerizm (Mimari)	8	
9	Barok ve Rokoko sanatı (Resim, Heykel)	9	
10	Barok ve Rokoko sanatı (Mimari)	10	
11	19. Yüzyıl Sanatı (Resim, Heykel)	11	
12	19. Yüzyıl Sanatı (Mimari)	12	
13	19. Yüzyıl Sanatı (Mimari)	13	
14		14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Avrupa sanatının ana hatlarının çizilmesi.	1	Roman ve Gotik Sanatının Ana hatlarının Çizilmesi
2	Karolenj Döneminin Genel Sanat Ortamı.	2	Roman Döneminin Genel Sanat Ortamı
3	Karolenj Döneminin Genel Sanat Ortamı.	3	Roman Döneminin Genel Sanat Ortamı
4	Karolenj Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme	4	Roman Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme
5	Karolenj Döneminin kitap sanatı.	5	Roman döneminin kitap sanatı
6	Karolenj Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	6	Roman Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
7	Karolenj Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	7	Roman Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
8	Otto Döneminin Genel Sanat Ortamı	8	Gotik Döneminin Genel Sanat Ortamı
9	Otto Döneminin Genel Sanat Ortamı	9	Gotik Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme
10	Otto Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme	10	Gotik Döneminin kitap sanatı
11	Otto Döneminin kitap sanatı	11	Gotik Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
12	Otto Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	12	Gotik Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
13	Otto Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	13	Gotik Döneminin duvar ve sunak masası resim örnekleri
14	Karolenj ve Otto Dönemin mimarisinin ana hatları	14	Gotik ve Otto Dönemin mimarisinin ana hatları

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Rönesans Sanatının Ana hatlarının Çizilmesi	1	Barok Sanatının Ana hatlarının Çizilmesi
2	Rönesans Döneminin Genel Sanat Ortamı	2	Barok Döneminin Genel Sanat Ortamı
3	Rönesans Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme	3	Barok Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme
4	İtalya da Rönesans Sanatı	4	İtalya da Barok Sanatı
5	İtalya da Erken Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	5	İtalya da Erken Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
6	İtalya da Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri Floransa Ekolü	6	İtalya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri Floransa Ekolü
7	İtalya da Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri Venedik Ekolü	7	İtalya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri Venedik Ekolü
8	Almanya da Rönesans Sanatı	8	Almanya da Barok Sanatı
9	Almanya da Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	9	Almanya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
10	Almanya da Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	10	Almanya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
11	Almanya da Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	11	Almanya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
12	Flaman Ülkelerinde Rönesans Sanatı	12	Flaman Ülkelerinde Barok Sanatı
13	Flaman Ülkelerinde Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	13	Flaman Ülkelerinde Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
14	Flaman Ülkelerinde Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	14	Flaman Ülkelerinde Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	14-16. yüzyıl Avrupa sanatına giriş ve resim teknikleri	1	18. yüzyılda Avrupa'da Sanat.
2	Nicola Pissano, Cimabue, Cavallini.	2	Neoklasizm Akımına Giriş, Thomas Jefferson, Jacques Louıs Davıd.
3	Giotto ve 14. yüzyılda Avrupa'da Sanat ve toplum yapısı.	3	Jean Auguste Dominique Ingres.
4	Siena Okulu ve Duccio, Andrea Pissano.	4	Neoklasizm akımında heykeltıraşlar; Jean Antoine Houdon, Antonio Canova
5	Simone Martini, Pietro Ambrogio Lorenzetti.	5	Romantizm akımına Giriş, Francisco Jose de Goya.
6	15. yüzyılda Avrupa'da sanat ve toplum yapısı; Medici Ailesi.	6	Eugene Delacroiix.
7	Flippo Brunelleschi, Lorenzo Ghiberti.	7	İngiltere'de Romantizm.
8	Donatello, Fra Angelico.	8	John Constable, William Blake.
9	Masaccio, Andrea del Castagno.	9	William Turner
10	Pierro della Françeska, Fra Flippo Lippi	10	Romantizm'de heykel ve mimari; François Rude, Jean Baptiste Carpeaux, John Nash.
11	Alberti ve Mimari kuramları.	11	Realizm Akımına Giriş; Jean Baptiste François Millet, Honore Daumier.
12	Paolo Ucello, Boticelli.	12	Gustave Courbet, Camille Corot.
13	15. yüzyılda, Venedik Okulu ve Jacobo, Gentile ve Giovanni Bellini, Andrea Mantegna.	13	Pre Raphael Akımına Giriş; John Everett Millais.
14	SINAV	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Terminolojik bilgi ve kaynakça	1	Terminolojik bilgiler.
2	Avrupa sanatının ana hatlarının çizilmesi.	2	Gotik mimarinin oluşumu ve Romanik mimariden farkı
3	Merovenj Dönemi Sanatı (Resim, Kabartma, El Yazmaları, Mimari)	3	Baş Rahip Suger ve St. Denis Kilisesi'nde ortaya koyduğu gotik yenilikler.
4	Karolenj Dönemi Sanatı (Mimari)	4	Laon Katedrali, Paris Notre Dame Katedrali
5	Karolenj Dönemi Sanatı (Resim, Kabartma, El Yazmaları)	5	Chartres Katedrali, Reims Katedrali
6	Ottonyen Dönemi Sanatı (Mimari)	6	Amiens Katedrali, Bourges Katedrali
7	Ottonyen Dönemi Sanatı (Resim, Kabartma, El Yazmaları)	7	İngiltere'de Gotik Mimari, İngiliz gotik Katedralleri ile Fransız Gotik Katedralleri arasındaki Farklar, Lincoln Katedrali.
8	Romenesk Döneminin Genel Sanat Ortamı	8	Wells Katedrali, Salisbury Katedrali.
9	Fransa'da Romanesk Mimari	9	Canterbury Katedrali, York Katedrali.
10	Almanya'da Romanesk Mimari	10	Ely Katedrali, Gloucester Katedrali.
11	İtalya'da Romanesk Mimari	11	Almanya'da Gotik Mimari, Strassburg Katedrali.
12	İngiltere'de Romanesk Mimari	12	Köln Katedrali, Ulm Katedrali
13	Ispanya'da Romanesk Mimari	13	İtalya'da Gotik Mimari, Orvieto Katedrali, Milano Katedrali
14	Değerlendirme ve Tartışma	14	Değerlendirme ve tartışma

ORDU ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İtalya'da Rönesans'ın başlaması, nedenleri ve antik kültürün yeniden doğuşu.	1	GİRİLMEMİŞ
2	Proto-Rönesans: 13. ve 14. yüzyıllarda Floransa ve Toskana'da sanat üretimi ve yenilikçi sanatçılar.	2	
3	Erken Rönesans: 15. yüzyıl Rönesans sanatında Floransa Ekolü	3	
4	Erken Rönesans: 15. yüzyıl Rönesans sanatında Floransa Ekolü	4	
5	Erken Rönesans: 15. yüzyıl Rönesans sanatında Venedik Ekolü	5	
6	Erken Rönesans: 15. yüzyıl Rönesans sanatında Venedik Ekolü	6	
7	Kuzey Avrupa'da Erken Rönesans	7	
8	İtalya'da Yüksek Rönesans	8	
9	Leonarda da Vinci'nin üslup ve eserleri	9	
10	Michelangelo Buonarroti'nin üslup ve eserleri	10	
11	Raffaello Santi'nin üslup ve eserleri	11	
12	16. yüzyıl Venedik ekolü	12	
13	Reformasyon ve 16. Yüzyıl kuzey Rönesansı	13	
14	Rönesans Mimarisi (15-16. yüzyıl)	14	

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Karanlık Dönem	1	Erken Roman, Olgun Roman ve Geç Roman sanatı
2	Avrupa'ya 5. yüzyıldan itibaren yapılan göçler	2	Erken Roman, Olgun Roman ve Geç Roman sanatı
3	Avrupa'nın Hıristiyanlaşması	3	Erken Roman, Olgun Roman ve Geç Roman sanatı
4	Hıristiyan dünyasının dini konulu tasvirleri	4	Gotik sanat (mimari)
5	Hıristiyan dünyasının dini konulu tasvirleri	5	Gotik sanat (mimari)
6	Karolenj dönemi eserleri (mimari ve plastik)	6	Gotik sanat (mimari)
7	Karolenj dönemi eserleri (mimari ve plastik	7	Erken gotik mimarisi
8	Karolenj dönemi eserleri (mimari ve plastik)	8	Erken gotik mimarisi
9	Karolenj dönemi eserleri (mimari ve plastik)	9	Klasik gotik katedraller
10	Otton dönemi eserleri (mimari ve plastik)	10	Klasik gotik katedraller
11	Otton dönemi eserleri (mimari ve plastik)	11	Gotik mimarinin son dönemi
12	Otton dönemi eserleri (mimari ve plastik)	12	Gotik heykel sanatı
13	Otton dönemi eserleri (mimari ve plastik)	13	Gotik heykel sanatı
14	SINAV	14	SINAV

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Avrupa sanatının ana hatlarının çizilmesi	1	Roman ve Gotik Sanatının Ana hatlarının Çizilmesi
2	Karolenj Döneminin Genel Sanat Ortamı.	2	Roman Döneminin Genel Sanat Ortamı
3	Karolenj Döneminin Genel Sanat Ortamı.	3	Roman Döneminin Genel Sanat Ortamı
4	Karolenj Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme	4	Roman Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme
5	Karolenj Döneminin kitap sanatı.	5	Roman döneminin kitap sanatı
6	Karolenj Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	6	Roman Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
7	Karolenj Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	7	Roman Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
8	Otto Döneminin Genel Sanat Ortamı	8	Gotik Döneminin Genel Sanat Ortamı
9	Otto Döneminin Genel Sanat Ortamı	9	Gotik Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme
10	Otto Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme	10	Gotik Döneminin kitap sanatı
11	Otto Döneminin kitap sanatı	11	Gotik Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
12	Otto Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	12	Gotik Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri
13	Otto Döneminin kitap sanatı ve elyazmalardaki resim örnekleri	13	Gotik Döneminin duvar ve sunak masası resim örnekleri
14	Karolenj ve Otto Dönemin mimarisinin ana hatları	14	Gotik ve Otto Dönemin mimarisinin ana hatları

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Rönesans Sanatının Ana hatlarının Çizilmesi	1	Barok Sanatının Ana hatlarının Çizilmesi
2	Rönesans Döneminin Genel Sanat Ortamı	2	Barok Döneminin Genel Sanat Ortamı
3	Rönesans Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme	3	Barok Döneminin sanat eserleri üzerine ön değerlendirme
4	İtalya da Rönesans Sanatı	4	İtalya da Barok Sanatı
5	İtalya da Erken Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	5	İtalya da Erken Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
6	İtalya da Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri Floransa Ekolü	6	İtalya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri Floransa Ekolü
7	İtalya da Erken ve Yüksek Rönesans Sanatçıları ve sanat eserleri Venedik Ekolü	7	İtalya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri Venedik Ekolü
8	Almanya da Rönesans Sanatı	8	Almanya da Barok Sanatı
9	Almanya da Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	9	Almanya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
10	Almanya da Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	10	Almanya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
11	Almanya da Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	11	Almanya da Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
12	Flaman Ülkelerinde Rönesans Sanatı	12	Flaman Ülkelerinde Barok Sanatı
13	Flaman Ülkelerinde Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	13	Flaman Ülkelerinde Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri
14	Flaman Ülkelerinde Erken ve YüksekRönesans Sanatçıları ve sanat eserleri	14	Flaman Ülkelerinde Erken ve Yüksek Barok Sanatçıları ve sanat eserleri

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İlk çağ Uygarlıkları: Paleolitik, Mezolitik, Neolitik Dönem	1	Rönesans Sanatı'na giriş
2	Mısır Uygarlığı ve Sanatı	2	Erken Rönesans' da Sanat anlayışı
3	Ege Uygarlığı: Girit, Miken sanatı ve Yunan Uygarlığı'na Giriş	3	Erken Rönesans' da mimari
4	Yunan Sanatı ve Roma Sanatı	4	Erken Rönesans' da heykel
5	Ortaçağ Kültürü: Karolenj, Otto Uygarlığı Sanatı, Romanesk Dönem	5	Kuzey Rönesans' da sanat anlayışı
6	Romanesk Dönem Sanatı	6	Kuzey Rönesans' da sanat anlayışı
7	Gotik Dönem Sanatı ve Mimarlığı	7	Kuzey Rönesans' da mimari
8	Rönesans Kültürü ve Sanatı ,Ön Rönesans	8	Kuzey Rönesans' da heykel
9	Erken Rönesans	9	Kuzey Rönesans' da resim ve el sanatları
10	Yüksek Rönesans ve Maniyerizm	10	Yüksek Rönesans' da Sanat anlayışı
11	Barok Sanat,İtalya ve Fransa Ekolü	11	Yüksek Rönesans 'da mimari
12	Barok Sanat,İspanya ve Kuzey Ekolü	12	Yüksek Rönesans 'da heykel
13	18.yüzyıl sanatı	13	Yüksek Rönesans 'da resim ve el sanatları
14	SINAV	14	SINAV

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Maniyerizm'in doğuşundaki etkenler, Michelangelo'nun Sistine Şapeli'ndeki Son Yargı Freski	1	Neoklasik Sanatın Doğuşundaki Etkenler ve Fransada Neoklasik Sanat Çerçevesinde Jacques-Louis Davidin Yapıtları
2	Maniyerist Resim Çerçevesinde Correggionun ve Pontormonun Yapıtları	2	Fransada Neoklasik Sanat Çerçevesinde Ingresın Yapıtları
3	Maniyerist Resim Çerçevesinde Rosso Fiorentinonun, Parmigianinonun ve Tintorettonun Yapıtları	3	Romantik Sanatın Doğuşundaki Etkenler ve Fransada Romantik Sanat
4	Maniyerist Resim Çerçevesinde İspanyada ve Kuzey Ülkelerinde Maniyerizm	4	İspanyada Romantik Sanat
5	Maniyerist Heykel Sanatı	5	Almanyada Romantik Sanat
6	Barok Üslubun Doğuşundaki Etkenler ve üslubun özellikleri	6	İngilterede Romantik Sanat Çerçevesinde Constableın Yapıtları
7	İtalyada Barok Resim Çerçevesinde Caravaggionun, Velazquezin Ribera, Zurbaran ve Murillonun Yapıtları	7	İngilterede Romantik Sanat ÇerçevesindeTurnerın Yapıtları
8	İtalyada Barok Heykel Sanatı	8	İngilterede Romantik Sanat Çerçevesinde Blakein Yapıtları
9	Flamanda Barok Resim Çerçevesinde Rubens ve Van Dyckın Yapıtları	9	Pre-Raphaelite Kardeşliğinin Yapıtları
10	Hollandada Barok Resim Çerçevesinde Rembrandt ve Vermeer'in Yapıtları	10	Realizmin Doğuşundaki Etkenler
11	Fransada Barok Resim	11	Realist Sanat Çerçevesinde Courbetnin Yapıtları
12	Fransada Rokoko Üslubunun Doğuşundaki Etkenler ve üslup özellikleri	12	Realist Sanat Çerçevesinde Milletnin Yapıtları
13	Fransada Rokoko Üslupta Mobilya, Porselen, İç Dekorasyon ve Mücevher	13	Realist Sanat Çerçevesinde Corotnun Yapıtları
14	Fransada Rokoko Resim ve Heykel	14	SINAV

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Avrupa Sanatının Tarihsel Gelişimi: Avrupa Tarihine Genel Bakış	1	Rönesans Sanatı I: Ön Rönesans
2	Avrupa Sanatının Kökleri: Yunan, Helen, Roma Uygarlıkları Sanatı	2	Rönesans Sanatı II: Erken Rönesans
3	Avrupa Sanatında Dönemler ve Temalar	3	Rönesans Sanatı III: Yüksek Rönesans
4	Avrupa Sanatında Din-İktidar-Estetik İlişkisi	4	Maniyerizm
5	Karolenj Dönemi Sanatı (8.-10. yüzyıllar): Mimari	5	Barok Sanat
6	Karolenj Dönemi Sanatı (8.-10. yüzyıllar): Resim ve Heykel	6	Rokoko Sanatı
7	Otto Dönemi Sanatı (10.-11. yüzyıllar): Mimari	7	Öğrenci Sunumları
8	Otto Dönemi Sanatı (10.-11. yüzyıllar): Resim ve Heykel	8	Avrupa Sanatında 18-19. Yüzyıl Akımları: Neo-Klasisizm
9	Romanesk Dönem Sanatı (9.-12. yüzyıllar): Mimari	9	Romantizm
10	Romanesk Dönem Sanatı (9.-12. yüzyıllar): Resim ve Heykel	10	Oryantalizm
11	Gotik Sanat (12.-15. yüzyıllar): Mimari	11	Realizm
12	Gotik Sanat (12.-15. yüzyıllar): Resim ve Heykel	12	Barbizon Ekolü
13	Öğrenci Sunumları	13	Empresyonizm ve Post-Empresyonizm
14	SINAV	14	Sembolizm ve Art Nouveau

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

AVRUPA SANATI I Ortaçağ sanatı, Romanesk ve Gotik dönemler, Rönesans ve Barok sanatları ve Mimarisi AVRUPA SANATI II Aydınlanma dönemi, 19. Yüzyıl sanatı, 20. Yüzyıl çağdaş sanat ve mimarlık akımları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 8: Batı Sanatı Ders İçerik Tabloları

BATI SANATI DERS İÇERİKLERİ

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Batı Sanatına Giriş, Tarih Öncesi devirler.	1	Güney İtalya'da Etrüks sanatı; mimari, heykeltıraşlık ve resim.
2	Paleolitik dönem ve sanat.	2	Roma sanatına giriş (M.Ö.509-27)
3	Mezolitik Dönem ve sanatı.	3	Roma sanatı erken dönemi (M.Ö.27 –M.S.96); mimari, heykeltıraşlık ve resim.
4	Neolitik dönem ve sanatı.	4	Roma sanatında 2. ve 3. yüzyıllar (M.S.96-284); mimari, heykeltıraşlık ve resim.
5	Anadolu ve Yurt dışında Neolitik döneme ait yerleşimler; Çatalhöyük	5	Roma sanatı son dönemi (Paganizm sonu) (M.S.284-323) ve Erken Hıristiyan sanatı (3-5.y.y.).
6	Ege Uygarlıkları; Girit Uygarlığı.	6	Bizans sanatında Konstantin ve Jüstinyen dönemleri (4-6 y.y.) ve Orta Bizans dönemi (8-10 yy.).
7	Miken Uygarlığı.	7	Bizans sanatında Komnenos ve Paleologos dönemleri (11-14 y.y.).
8	Yunan Sanatına Giriş.	8	Roman sanatına giriş; Otto sanatı (936-973).
9	Geometrik ve Orientalist Üslup.	9	İtalya'da Roman sanatı (11 ve 12 y.y.); mimari, heykeltıraşlık ve resim
10	Yunan Sanatında Arkaik dönem ve mimari, yapı tipleri.	10	Fransa'da Roman sanatı (11 ve 12 y.y.) ; mimari, heykeltıraşlık ve resim.
11	Yunan Sanatında Ara Dönem- Ciddi Üslup.	11	Gotik sanata giriş; Fıransa'da Gotik sanat (12 y.y.).
12	Yunan Sanatında Klasik dönem	12	Fransa, Almanya, İspanya, ve İngiltere'de geç Gotik sanat (13- 15. y.y.).
13	Yunan Sanatında Helenistik dönem.	13	İtalya'da; Floransa, Venedik, Siena'da Gotik sanat (12- 14. y.y.).
14	SINAV	14	SINAV

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin içeriği hakkında bilgi, yayınların tanıtımı.	1	Ortaçağ kavramı, toplumsal ve siyasi ortam
2	Prehistorik dönemde yaşam ve sanat	2	Bizans Sanatı
3	Prehistorik dönemde yaşam ve sanat	3	Kavimler Göçü Döneminde Sanat
4	Mezopotamya Uygarlıkları	4	Romanesk Sanat
5	Mezopotamya Uygarlıkları	5	Gotik Sanat
6	Mısır Uygarlığı	6	Rönesans Sanatı
7	Ege Uygarlıkları	7	Rönesans Sanatı
8	Ege Uygarlıkları	8	Rönesans Sanatı
9	Ege Uygarlıkları	9	Maniyerist Sanat
10	Ege Uygarlıkları	10	Barok Sanat
11	Etrüsk Sanatı	11	Barok Sanat
12	Roma Sanatı	12	Neoklasizm
13	Roma Sanatı	13	Romantizm
14	Roma Sanatı	14	Realizm

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	BİZANS SANATINI 1[290-299],	1	18YY TOPLUMSAL YAPISI VE SANATA ETKİSİ 11[1-15],
2	GOTİK SANATI 1[299--332],	2	19 YY TOPLUMSAL YAPISI VE SANATA ETKİSİ 11[15-27
3	RÖNESANS SANATI (iTALYA) 1[332-415],	3	KLASİZMİ OLUŞTURAN ETKENLER VE SANATSAL AMACI 1[575-581],
4	RÖNESANS SANATI (FLEMENK ÜLKELERİNDE) 1[418- 432],	4	KLASİZM SANAT ANLAYIŞI , KLASİZM ÜNLÜ TEMSİLCİLERİ VE SANAT ESERLERİ 1[575-581],
5	RÖNESANS SANATI (FRANSA)	5	ROMANTİZM'İ OLUŞTURAN ETKENLER,ROMANTİZM SANAT ANLAYIŞU 1[575-581],
6	RÖNESANS SANATI (ALMANYA) 1[432- 446],	6	NATURALİZM SANAT ANLAYIŞI,NATURALİZM ÜNLÜ TEMSİLCİLERİ VE SANAT ESERLERİ 1[582-601
7	MANİYERİZM 1[432- 446],	7	REALİZM'İ SANAT ANLAYIŞI,REALİZM'İ OLUŞTURAN ETKENLER 1[582-601
8	BAROK SANATI (iTALYA) 2[446- 462],	8	sembolizm1[602-611],
9	BAROK SANATI (ALMANYA) 2[462-496],	9	Fovizm 1[602-611],
10	BAROK SANATI (FLEMENK ÜLKELERİNDE) 2[496- 507],	10	ekspresyonizm 11[38-50],
11	BAROK SANATI (HOLLANDA) 2[507-518],	11	EMPRESYONİZM 11[38-50],
12	BAROK SANATI (İSPANYA) 2[532-542	12	iLK- EMPRESYONİZM, 2[615-636],
13	BAROK SANATI (FRANSA-İNGİLTERE) 2[542-573],	13	POST-EMPRESYONİZM
14	ROKOKO SANATI	14	POST-EMPRESYONİZM

EGE ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Tarihsel Bağlamda Göç Dönemi	1	
2	Göç Dönemi Sanatı	2	
3	Karolanj Sanat	3	
4	Ottonian Sanat	4	
5	Ortaçağ Sanatına Giriş	5	
6	Romanesk Sanatı Ve Mimarlığı	6	
7	Gotik Sanat Ve Mimarlığı	7	
8	Rönesans Dönemi; Hümanizm, Naturalizm Ve Antikenin Yeniden Doğuşu	8	
9	barok ve rokoko sanat ve mimarlığı	9	
10	Avrupa'da 19. Yy; Neoklasizm, Romantizm Ve Realizm.	10	
11	20. Yüzyıl Avrupa Sanatı	11	
12	Modern Sanatın Sosyal Ve Kültürel İçeriği	12	
13	Sanat Hareketlerinin Yorumu, Değerlendirmesi Ve Tartışılması	13	
14	TARTIŞMA	14	

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 9: Bizans El Sanatları Ders İçerik Tabloları

BİZANS EL SANATLARI DERS İÇERİKLERİ

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans El Sanatı eserleri hakkında ön bilgilendirme ve kaynakça tanıtımı.	1	İkonalar ve Anıtsal mimari resim programının tanıtımları. Kaynakça tanıtımı.
2	Bizans El Sanatları kapsamında tanıtılacak eserlerin tanıtımı ve yapım teknikleri.	2	İkonaların tanıtımı, işlevi ve önemi
3	Maden eserler (Haç tipolojisi ve haç eserler)	3	Erken Dönem Bizans İkonaları
4	Maden eserler (Enkolpion)	4	Orta Bizans Dönemi İkonaları
5	Maden eserler (Stavrotheke-katzion-polycandelon)	5	Geç Bizans Dönemi İkonaları
6	Değerli madenden yapılmış-saray ve dini kullanım için yapılmış eserler (mücevherler-madalyonlar-saç süsleri-kemer tokaları-litürjide kullanılan maden eserler	6	Post-Bizans İkonaları
7	Cameo ve Intaglio	7	Anıtsal Resim Programının tanıtımı, işlevi ve önemi
8	Elyazma eserler (kullanılan malzeme, yapım teknikleri, elyazma eser çeşitleri)	8	Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Anıtsal Resim Programı
9	Elyazma eserler (Erken Bizans Dönemi	9	Erken Bizans Dönemi Anıtsal Resim Programı
10	Elyazmaları(Orta Bizans Dönemi)	10	Erken Bizans Dönemi Anıtsal Resim Programı
11	Elyazmaları(Geç Bizans/Palaiologoslar Dönemi, Avrupa, Rus, Ermeni ve diğer kültürlerle etkileşim)	11	Orta Bizans Dönemi Anıtsal Resim Programı
12	Sikkeler (5. yüzyıl-15. yüzyıl Bizans İmparatorluğu sikkeleri)	12	Orta Bizans Dönemi Anıtsal Resim Programı
13	Fildişi eserler (Diptikon, triptikon-pyxis)	13	Palaeologoslar Dönemi Anıtsal Resim Programı
14	Cam eserler	14	Palaeologoslar Dönemi Anıtsal Resim Programı

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Dönemi el sanatı örneklerinde kullanılan malzemeler, üretim merkezleri, kullanım	1	
2	Fildişi (ve kemik): Pagan ve Hıristiyan konulu pyksisler-diptikler-kutular	2	
3	Fildişi (ve kemik): İkonalar-rölikerler ve diğer objeler	3	
4	Gümüş: Hediyelik tabak ve kaseler	4	
5	Gümüş: Liturjik eşyalar	5	
6	Altın-Bronz ve diğer metaller (kurşun-kalay alaşımı v.d): Günlük kullanım ve süs eşyaları, liturjik eşyalar, hac hatıraları	6	
7	İşlenmiş taşlar: Gem ve Kameolar	7	
8	Cam: Altın yaldızlı cam eserler-kesme cam eserler	8	
9	Cam: Diatret (kafes) cam eseler-kalıpta üretilen cam eserler	9	
10	Pişmiş toprak: Günlük kullanım eşyaları-kandiller-ampullalar-madalyonlar-ikonalar	10	
11	Tekstil: Keten, yün ve ipekten dekoratif ya da figürlü giysiler, perdeler ve duvar örtüleri	11	
12	Ahşap: Günlük kullanım eşyaları-kilise ve evlerdeki mobilya	12	
13	Sikkeler ve anı madalyonları (Kontorniyatlar)	13	
14	SINAV	14	

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Heykel sanatına Giriş, 4-5. yüzyıllara ait büst ve heykeller, İsa heykelleri.	1	Bizans Maden sanatına giriş ve Yapım, süsleme teknikleri.
2	İstanbul'daki anıtlar.	2	6. Yüzyıla ait Sion hazinesi maden eserleri.
3	Mezar anıtları; Lahitler.	3	6. yüzyıla ait Suriye'de Riha, Hama hazineleri maden eserleri.
4	Mimari plastik elemanlar; Sütun başlıkları.	4	İstanbul ve Anadolu Müzelerindeki maden eserler.
5	İstanbul'daki 5-6. Yüzyıl sütun başlıkları	5	Mine tekniğindeki maden eserler; Kupalar (Kalisler), kitap kapakları, levhalar, taçlar vb.
6	Anadolu 'daki sütun başlıkları.	6	Fildişi eserleri; Diptikon-Triptikon, Pyxis, levhalar vb.
7	Liturjik mimari plastik elemanlar.	7	Ahşap eserler; tahtlar, levhalar vb.
8	Kabartmalı Levhalar.	8	7-10. yüzyıl sikkeleri.
9	Templon Levhaları.	9	11-14. yüzyıl sikkeleri
10	Templon Arşitravları ve payeleri.	10	Tekstil; kumaş, halı vb.
11	Ambon ve solea.	11	10-12. yüzyıl Seramikleri.
12	Alahan manastırı cephe kabartmaları.	12	13-14. yüzyıl Seramikleri.
13	Van Aktamar Kilisesi cephe kabartmaları.	13	Terrakota, hacı şişeleri (Eulogie).
14	SINAV	14	SINAV

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Bizans el sanatı ürünlerinin tarihsel süreçte kaydettikleri gelişimin örneklerle Gösterilmesi Bizans el sanatı ürünlerinin tarihsel süreçte kaydettikleri gelişimin örneklerle gösterilmesi

ÇANAKKALE ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK VERİLMEMİŞ.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK VERİLMEMİŞ.

EK. 10: Bizans Mimarisi Ders İçerik Tabloları

BİZANS MİMARİSİ DERS İÇERİKLERİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Tarihi Coğrafyası üzerine genel bilgiler verilir.Ekonomik, siyasi, sosyal hayat ve Bizansın dağıldığı alanine coğrafi yapısı yetiştirilen ürünler	1	Bizans mimarisinde görülen merkezi planlı yapılar (rotunda, kare, altıgen ve sekizgenler) hakkında bilgi verilir.
2	Bizans Dönemi savunma yapıları (kaleler, surlar vb.) anlatılır.	2	Bizans mimarisinde görülen serbest haç planlı yapılar hakkında bilgi verilir.
3	Bizans Dönemi kurulan şehirler ve mimari anıtların şehir içindeki dağılımı ve şehirlerin gelişimi anlatılır.	3	Bizans mimarisinde görülen serbest haç planlı yapılar hakkında bilgi verilir.
4	Bizans Dönemi kurulan şehirler ve mimari anıtların şehir içindeki dağılımı ve şehirlerin gelişimi anlatılır.	4	Orta Bizans Dönemi (6.-8. yüzyıl) mimarlık eserleri anlatılır.
5	Bizans Dönemi sivil mimarlık yapıları (konutlar, saraylar, hamamlar vb.), 4. Yüzyıldan başlayarak 15. Yüzyıla kadar dönem dönem anlatılır.	5	Karanlık Dönem olarak adlandırılan dönemde (726-843) görülen plan tipleri ve mimaride bölgesel özellikler aktarılır.
6	Bizans Dönemi sivil mimarlık yapıları (konutlar, saraylar, hamamlar vb.), 4. Yüzyıldan başlayarak 15. Yüzyıla kadar dönem dönem anlatılır.	6	Karanlık Dönem olarak adlandırılan dönemden sonar ortaya çıkan kapalı haç plan tipinin gelişimi aktarılır.
7	Bizans Dönemi sivil mimarlık yapıları (konutlar, saraylar, hamamlar vb.), 4. Yüzyıldan başlayarak 15. Yüzyıla kadar dönem dönem anlatılır.	7	Bizans mimarisinde sekiz destekli yapıların mimarisi tanıtılır.
8	Bizans dini mimarisinin oluşumu dini yapılardaki bölümler ve işlevleri ile terminolojik bazı bilgiler aktarılır.	8	İstanbul'un Latin ordular tarafından işgal edildiği dönemde Bizans sınırları içindeki mimari anıtlar ve plan tipleri değerlendirilir. Bizans
9	Bizans dini mimarisinin ortaya çıkışı ve dini yapıların Roma imparatorluk dönemi kökenleri anlatılır.	9	Son dönem Bizans mimarisinde görülen plan tipleri ve bölgesel üsluplar hakkında bilgi verilir.
10	Erken dönem (4.-6. yüzyıllar) dini mimarisinde görülen plan tipleri (helenistik bazilikalar) ve ilk kilise mimarisinde görülen bölgesel üsluplar (R	10	Son dönem Bizans mimarisinde görülen plan tipleri ve bölgesel üsluplar hakkında bilgi verilir.
11	Erken dönem (4.-6. yüzyıllar) dini mimarisinde görülen plan tipleri (helenistik bazilikalar) ve ilk kilise mimarisinde görülen bölgesel üsluplar (R	11	Son dönem Bizans mimarisinde görülen plan tipleri ve bölgesel üsluplar hakkında bilgi verilir.
12	Erken dönem (4.-6. yüzyıllar) dini mimarisinde görülen plan tipleri (helenistik bazilikalar) ve ilk kilise mimarisinde görülen bölgesel üsluplar (R	12	Son dönem Bizans mimarisinde görülen plan tipleri ve bölgesel üsluplar hakkında bilgi verilir.
13	Erken dönem (4.-6. yüzyıllar) dini mimarisinde görülen plan tipleri (helenistik bazilikalar) ve ilk kilise mimarisinde görülen bölgesel üsluplar (R	13	Son dönem Bizans mimarisinde görülen plan tipleri ve bölgesel üsluplar hakkında bilgi verilir.
14	SINAV	14	SINAV

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Sanatına Giriş	1	Merkezi planlı kiliseler
2	Bizans Sanatının tarihçesi ve terminolojisi	2	Santa Costanza, ve Ravenna Ortadokslar Vaftizhanesi
3	Erken Bizans dönemi, coğrafi sınırları ve kültürel yapısı	3	San Vitale Kilisesi
4	Bazilikaları ve üslupları	4	Sergios ve Bakhos Kilisesi
5	Maxentus Bazilikası, San Giovanni İn Laterano Bazilikası, San Pietro Bazilikası	5	Kubbeli Bazilikalar
6	Ravenna Apolinare İn Nouva Kilisesi ve Ravenna Apolinare İn Classe Kilisesi	6	Dereağzı Kilisesi
7	Akheirotos Bazilikası, Hagia Demetrius Bazilikası	7	Aziz Nikolaos Kilisesi
8	Studies Manastırı	8	Hagia Eirene Kilisesi
9	Efes Konsil Kilisesi ve İznik Ayasofyası	9	İstanbul Ayasofyası
10	Betlehem, Tebessa ve Tabga Bazilikaları	10	İstanbul Ayasofyası
11	Kalb Louze Kilisesi ve Simeon Stylites Manastırı	11	Serbest Haç Planlı Kiliseler
12	Karadağ Bölgesi 1001 Kiliseler tarihçesi ve mimari üslubu	12	Havariun Kilisesi
13	1,2,3,4,5 Nolu Bazilikalar	13	Symeon Stylites Manastırı
14	SINAV	14	SINAV

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans İmparatorluğu tarihi, sanat ve mimarlık tarihleri dönemleri, terminolojisi, tarihi coğrafyası hakkında genel bilgi	1	İmparator Iustinianus döneminden yıkılışına kadar Bizans İmparatorluğu'nun tarihi, dönemleri, tarihi coğrafyası
2	Erken Bizans dönemi kentleri	2	VII.-IX. yüzyıllar arasında Bizans İmparatorluğu'nun siyasi, ekonomik, sosyal durumu, sanat ve mimarlığa etkisi
3	Erken Bizans mimarisinde yapı ve süsleme malzemeleri, teknikleri, mimarlar, yapı ustaları, işçiler ve hamiler	3	VII.-IX. yüzyıllar arasına tarihlenen mimari anıtlar
4	Erken Hristiyanlık dönemi dini mimarisinde plan tipleri (bazilikal, haçvari ve merkezi planlar), kökenleri, biçim, işlev ilişkileri	4	Orta Bizans dönemi, siyasi, dini ve sanatsal ortamı, kurumları
5	Erken Hristiyanlık dönemi dini yapıları (Roma, Ravenna, İtalya)	5	Orta Bizans dönemi mimarisi (malzeme, teknik, yeni kilise plan tipi, süsleme)
6	Erken Hristiyanlık dönemi dini yapıları (Yunanistan, Kutsal Topraklar, Anadolu)	6	İstanbul'daki Orta Bizans dönemi yapıları
7	Konstantinopolis'in kuruluşu, Geç Antik / Erken Bizans dönemi mimari topografyası, anıtları	7	Başkent dışındaki Orta Bizans dönemi yapıları
8	II. Theodosius dönemi (V. yüzyıl) mimarisinde yenilikler, yapılar, mimari süslemedeki yeni biçimler,	8	Latin İstilası (IV. Haçlı seferi) ve Bizans mimarisine ve sanatına etkileri, sonuçları
9	Lykia, Pamphylia, Kilikia, Isauria, Syria bölgeleri Erken Hristiyanlık dönemi mimarisi	9	Geç Bizans dönemi mimarisinin özellikleri, yeni plan tipleri, cephe düzenlemeleri, mimari süslemesi
10	Iustinianus dönemi mimarisi özellikleri	10	İstanbul'daki Geç Bizans mimarisi
11	VI. yüzyıl dini, sivil, kamu, saray yapıları, su tesisleri, malzeme, teknik, süsleme bilgisi ve örnekler	11	İstanbul'daki Geç Bizans mimarisi
12	İstanbul'daki VI. yüzyıl yapıları	12	İstanbul dışındaki Geç Bizans yapıları, yerel üsluplar
13	Başkent dışındaki (Anadolu, Yunanistan, Suriye, İtalya) VI. yüzyıl mimarisi	13	Balkanlar, İtalya, Rusya mimarisinde Bizans etkileri
14	SINAV	14	SINAV

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Hristiyanlığın ortaya çıkışı hakkında genel bilgi. Contantinus Öncesi Dönem. Paganizmden Hristiyanlığa geçiş. İlk Hristiyanların ibadetlerini gizlice gerçekleştirdikleri mekanlar hakkında genel bilgi. Dura Europos, (görsel malzeme eşliğinde).	1	Kapalı Yunan haçı Planlı Kiliseler hakkında genel bilgi. Atik Mustafa Paşa Camii (Hagios Andreas Manastır Kilisesi
2	Bizans mimarisinde ilk Kiliseler: Bazilakalar. Roma döneminin mahkeme ve toplantı yapıları olan bazilikaların, Hristiyan mimarisine adaptasyonu. Yapı Malzemeleri-teknikler. (görsel malzeme eşliğinde).	2	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Kuzey Bina (görsel malzeme eşliğinde).
3	Örtü sistemlerine göre Bazilikaların gruplara ayrılması. 1. Helenistik Bazilikalar: Constantinus Dönemi Yapıları: Roma San Giovanni in Laterano (313), Roma San Pietro (319), Beytüllahim Doğuş Kilisesi (333) (görsel malzeme eşliğinde).	3	Myralaion Manastır Kilisesi (Bodrum Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
4	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Anadolu'dan örnekler) Konstantinopolis Studios Bazilikası (görsel malzeme eşliğinde).	4	Pantepoptes Manastır Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
5	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Yunanistan'dan örnekler) Selanik Akeiropietos Bazilikası, Selanik Aziz Demetrios Bazilikası (görsel malzeme eşliğinde).	5	Pantokrator Manastır Kilisesi (Zeyrek Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
6	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (İtalya'dan örnekler), Roma Santa Sabina Kilisesi Ravenna San Apollinare in Classe, Ravenna San Apollinare Nouvo Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).	6	Vefa Kilise Camii (görsel malzeme eşliğinde).
7	Tonozlu Bazilikalar: Karaman ve Karadağ Kiliseleri. Kiliselerin plan özellikleri, bu tip kiliselerin genel özellikleri. Suriye Bazilikaları ile karşılaştırılması. 1 No'lu Bazilika, 7 No'lu Bazilika. (görsel malzeme eşliğinde).	7	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı (görsel malzeme eşliğinde).
8	Kubbeli Bazilikalar: Ortaya çıkışı, tanımı, Mimari Özellikleri. Alahan Manastırı.	8	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
9	Kubbeli Bazilikalar: Ortaya çıkışı, tanımı, Mimari Özellikleri. Alahan Manastırı.	9	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
10	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. Kronikçi Prokopius'un "Yapılar" kitabı eşliğinde yapım süreci, malzeme kullanımı.	10	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı. (görsel malzeme eşliğinde).
11	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. İnşa evreleri, plan ve süsleme özellikleri	11	Khora Manastır Kilisesi (Kariye Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
12	Merkezi planlı Yapılar: Genel bilgi.Plan tipleri ve işlevleri. İstanbul Sergios Bakos Kilisesi, (mimari ve süsleme özellikleri	12	Sakız Ada Nea Moni Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
13	Ravenna San Vitale Kilisesi, Roma Santa Costanza	13	Daphne Manastır Kilisesi (mimari ve süsleme özellikleri) (görsel malzeme eşliğinde).
14	Haç Planlı Yapılar:Genel bilgi. Ephesos Ioannes Kilisesi, Konstantinopolis Havarium Kilisesi Ravenne Kilisesi(mimari ve süsleme özellikleri)	14	Kırklareli Vize Hagia Sophia Hosios Lukas Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Hristiyanlığın ortaya çıkışı hakkında genel bilgi. Constantinus Öncesi Dönem. Paganizmden Hristiyanlığa geçiş. İlk Hristiyanların ibadetlerini gizlice gerçekleştirdikleri mekanlar hakkında genel bilgi. Dura Europos,	1	Kapalı Yunan haçı Planlı Kiliseler hakkında genel bilgi. Atik Mustafa Paşa Camii (Hagios Andreas Manastır Kilisesi
2	Bizans mimarisinde ilk Kiliseler: Bazilakalar. Roma döneminin mahkeme ve toplantı yapıları olan bazilikaların, Hristiyan mimarisine adaptasyonu. Yapı Malzemeleri-teknikler	2	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Kuzey Bina (görsel malzeme eşliğinde).
3	Örtü sistemlerine göre Bazilikaların gruplara ayrılması. Helenistik Bazilikalar: Constantinus Dönemi Yapıları: Roma San Giovanni in Laterano (313), Roma San Pietro (319), Beytüllahim Doğuş Kilisesi (333)	3	Myralaion Manastır Kilisesi (Bodrum Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
4	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Anadolu'dan örnekler) Konstantinopolis Studios Bazilikası (görsel malzeme eşliğinde).	4	Pantepoptes Manastır Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
5	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Yunanistan'dan örnekler) Selanik Akeiropietos Bazilikası, Selanik Aziz Demetrios Bazilikası	5	Pantokrator Manastır Kilisesi (Zeyrek Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
6	Teorik : Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (İtalya'dan örnekler), Roma Santa Sabina Kilisesi Ravenna San Apollinare in Classe, Ravenna San Apollinare Nouvo Kilisesi	6	Vefa Kilise Camii (görsel malzeme eşliğinde).
7	Tonozlu Bazilikalar: Karaman ve Karadağ Kiliseleri. Kiliselerin plan özellikleri, bu tip kiliselerin genel özellikleri. Suriye Bazilikaları ile karşılaştırılması. 1 No'lu Bazilika, 7 No'lu Bazilika.	7	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı (görsel malzeme eşliğinde).
8	Kubbeli Bazilikalar: Ortaya çıkışı, tanımı, Mimari Özellikleri. Alahan Manastırı.	8	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
9	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. Kronikçi Prokopius'un "Yapılar" kitabı eşliğinde yapım süreci, malzeme kullanımı.	9	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
10	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. İnşa evreleri, plan ve süsleme özellikleri)	10	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı. (görsel malzeme eşliğinde).
11	Merkezi planlı Yapılar: Genel bilgi. Plan tipleri ve işlevleri. İstanbul Sergios Bakos Kilisesi, (mimari ve süsleme özellikleri)	11	Khora Manastır Kilisesi (Kariye Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
12	Ravenna San Vitale Kilisesi, Roma Santa Costanza (mimari ve süsleme özellikleri)	12	Sakız Ada Nea Moni Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
13	Haç Planlı Yapılar: Genel bilgi. Ephesos Ioannes Kilisesi, Konstantinopolis Havarium Kilisesi (mimari ve süsleme özellikleri)	13	Daphne Manastır Kilisesi (mimari ve süsleme özellikleri) (görsel malzeme eşliğinde).
14	Ravenna Gala Placidia Mauseliumu	14	Kırklareli Vize Hagia Sophia Hosios Lukas Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	ANTİK DEVİRDEN BİZANS SANATINA GEÇİŞ DEVRİ	1	***İKİNCİ DÖNEM AYNI İÇERİK VERİLMİŞ***
2	ANTİK DEVİRDEN BİZANS SANATINA GEÇİŞ DEVRİ	2	(Ders amacı) ROMA SANATINDAN BAŞLAYARAK 1453 VE SONRASINA KADAR HIRISTİYAN SANATININ MİMARİ DALINI DETAYLI OLARAK ANALİZ ETMEK VE DİĞER KÜLTÜRLERDEKİ YANSIMALARINI ÖĞRETMEK)
3	İLK DEVİR MİMARİSİ	3	
4	İLK DEVİR MİMARİSİ	4	
5	İLK DEVİR MİMARİSİ	5	
6	İLK DEVİR MİMARİSİ	6	
7	GEÇİŞ DEVRİ MİMARİSİ-İKONAKLAZMA	7	
8	GEÇİŞ DEVRİ MİMARİSİ-İKONAKLAZMA	8	
9	ORTA DEVİR MİMARİSİ	9	
10	ORTA DEVİR MİMARİSİ	10	
11	ORTA DEVİR MİMARİSİ	11	
12	ORTA DEVİR MİMARİSİ	12	
13	ORTA DEVİR MİMARİSİ	13	
14	SINAV	14	

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans genel tarihçesi ve Bizans Mimarisine Giriş.	1	İstanbul'da 6. yüzyıla ait merkezi planlı yapılar; Balabanağa Mescidi, Karpos –Papylos, H.Euphemia etc.
2	Erken Hıristiyan dönemi ev ve mezar buluntuları.	2	Anadolu ve yurt dışında 6. yüzyıla ait merkezi planlı yapılar; Kapadokya'da Gökçetoprak , Sivassa , Ravenna'da St.Vitale v.b.
3	Roma'da ilk dini örnekler (4.yüzyıl); Lateran Bazilikası, S.Pietro, S.Agnese ve beytüllahim'de Doğum, Kudüs'te Golgota Bazilikaları.	3	İstanbul'da H.Sophia and H.Eirene kiliselerinin 6 yüzyıl tarihçesi ve yapısı
4	5. yüzyıl mimarisi ; Roma'da S.Sabina ve S.Maria Maggiore Kiliseleri, Selanik'te H.Demetrios, Panagia Acheiropocitos, Yunanistan'da H.Leonidas, Epidauros Bazilikaları.	4	Anadolu ve İstanbul'da 9. yüzyıla ait serbest haç planlı yapılar.
5	Ravenna'da 6. yüzyıl mimarisi; S.Apollinare Nouvo ve S.Apollinare in Classe.	5	Anadolu'daki 8-9. yüzyıllara ait kubbeli Bazilikalar ; İznik'te Koimesis , Ankara'da St.Clement , Demre'de H.Nikolaos ve Dereağzı kiliseleri vb.
6	İstanbul'da 5. yüzyıl mimarisi; Studios Manastır kilisesi, Acemağa mescidi.	6	Yunanistan'daki 8-9. yüzyıllara ait kubbeli Bazilika örnekleri.
7	İstanbul'da H.Sophia ve H.Eirene'nin 4-6. yüzyıl mimari tarihçesi.	7	İstanbul'daki meydanlar ve anıtlar.
8	İstanbul'da 4-5. yüzyıl Bazilika buluntuları; Topkapı bazilikaları Beyazıt Meydanı A,B,C Bazilikaları ve Anadolu'da Tapınak-Kilise örnekleri; Antalya'da Aphrodisias ve Ankara'da Augustus Mabedleri.	8	İstanbul'daki 10-12. yüzyıllara ait Kapalı Yunan Hacı planlı kiliseler; Bodrum Camii, Kalenderhane, Gül Camii, Pantokrator Kilisesi vb.
9	Efes'te Meryem Ana Kilisesi , Gülbahçe, Bergama, Priene ve Pamukkale'deki 4-5. Yüzyıllara ait Bazilikalar.	9	Anadolu'daki 10-12. yüzyıllara ait kapalı Yunan Hacı Planlı Kiliseler; Side'deki Kiliseler, Akhisar Çanlı Kilise, Kapadokya'da Elmalı, Karanlık, Çarıklı Kiliseler vb.
10	Side ve Perge Bazilikaları ve İznik H.Sophia Kilisesi.	10	Yunanistan'daki 11-12. yüzyıllara ait sekiz destekli (Kara-Ada Tipi) Kiliseler; Phocide'de H.Lukas, Dapni, Nea Moni Kiliseleri vb.
11	Kilikya Bölgesi ; Alahan Manastırı, Silifke'de Kanlı Divane Bazilikaları ve H.Thecla Kilisesi.	11	Anadolu ve İstanbul'da 11-12. yüzyıllara ait "Kiberium" Planlı Kiliseler; Chora Manastırı Kilisesi, Kırşehir'de Üç Ayak Kilisesi vb.
12	Karadağ Bölgesi yapıları, Niğde'de Konstantin Bazilikası.	12	Anadolu ve İstanbul'da Paleologos dönemi (13-14. y.y.) mimarisi; Pammakaristos, Pantepoptes vb.
13	Haç Planlı Yapılara giriş, Anadolu'da ilk haç planlı örnekler; Kayseri Tomarza , Buzluk-Persek Panagia Kiliseleri , Antakya'da St. Babylas, Efes'te Ioannes Theologos, Ravenna'da Galla Placidia Kiliseleri.	13	Anadolu ve İstanbul'da Paleologos dönemi (13-14. y.y.) mimarisi; Panagia Kamariotissa, Panagia Mouchliotissa vb.
14	SINAV	14	SINAV

UŞAK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Hristiyanlığın ortaya çıkışı hakkında genel bilgi. Contantinus Öncesi Dönem. Paganizmden Hristiyanlığa geçiş. İlk Hristiyanların ibadetlerini gizlice gerçekleştirdikleri mekanlar hakkında genel bilgi. Dura Europos, (görsel malzeme eşliğinde).	1	Kapalı Yunan haçı Planlı Kiliseler hakkında genel bilgi. Atik Mustafa Paşa Camii (Hagios Andreas Manastır Kilisesi
2	Bizans mimarisinde ilk Kiliseler: Bazilakalar. Roma döneminin mahkeme ve toplantı yapıları olan bazilikaların, Hristiyan mimarisine adaptasyonu. Yapı Malzemeleri-teknikler. (görsel malzeme eşliğinde).	2	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Kuzey Bina (görsel malzeme eşliğinde).
3	Örtü sistemlerine göre Bazilikaların gruplara ayrılması. 1. Helenistik Bazilikalar: Constantinus Dönemi Yapıları: Roma San Giovanni in Laterano (313), Roma San Pietro (319), Beytüllahim Doğuş Kilisesi (333) (görsel malzeme eşliğinde).	3	Myralaion Manastır Kilisesi (Bodrum Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
4	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Anadolu'dan örnekler) Konstantinopolis Studios Bazilikası (görsel malzeme eşliğinde).	4	Pantepoptes Manastır Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
5	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Yunanistan'dan örnekler) Selanik Akeiropietos Bazilikası, Selanik Aziz Demetrios Bazilikası (görsel malzeme eşliğinde).	5	Pantokrator Manastır Kilisesi (Zeyrek Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
6	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (İtalya'dan örnekler), Roma Santa Sabina Kilisesi Ravenna San Apollinare in Classe, Ravenna San Apollinare Nouvo Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).	6	Vefa Kilise Camii (görsel malzeme eşliğinde).
7	Tonozlu Bazilikalar: Karaman ve Karadağ Kiliseleri. Kiliselerin plan özellikleri, bu tip kiliselerin genel özellikleri. Suriye Bazilikaları ile karşılaştırılması. 1 No'lu Bazilika, 7 No'lu Bazilika. (görsel malzeme eşliğinde).	7	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı (görsel malzeme eşliğinde).
8	Kubbeli Bazilikalar: Ortaya çıkışı, tanımı, Mimari Özellikleri. Alahan Manastırı.	8	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
9	Kubbeli Bazilikalar: Ortaya çıkışı, tanımı, Mimari Özellikleri. Alahan Manastırı.	9	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
10	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. Kronikçi Prokopius'un "Yapılar" kitabı eşliğinde yapım süreci, malzeme kullanımı.	10	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı. (görsel malzeme eşliğinde).
11	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. İnşa evreleri, plan ve süsleme özellikleri	11	Khora Manastır Kilisesi (Kariye Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
12	Merkezi planlı Yapılar: Genel bilgi.Plan tipleri ve işlevleri. İstanbul Sergios Bakos Kilisesi, (mimari ve süsleme özellikleri	12	Sakız Ada Nea Moni Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
13	Ravenna San Vitale Kilisesi, Roma Santa Costanza	13	Daphne Manastır Kilisesi (mimari ve süsleme özellikleri) (görsel malzeme eşliğinde).
14	Haç Planlı Yapılar:Genel bilgi. Ephesos Ioannes Kilisesi, Konstantinopolis Havarium Kilisesi Ravenne Kilisesi(mimari ve süsleme özellikleri)	14	Kırklareli Vize Hagia Sophia Hosios Lukas Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Hıristiyanlığın doğuşu, Bizans İmparatorluğunun kuruluşu, Hıristiyanlığın sanattaki rolü	1	6. yüzyılda Bizans İmparatorluğunda siyasi ve toplumsal ortam
2	İlk Hıristiyan yapıları, kentlerin oluşumu	2	Başkent Konstantinopolis'in kuruluşu, anıtlar, saraylar, surlar
3	İlk Hıristiyan yapıları, kentlerin oluşumu	3	Iustinianos Dönemi yapıları
4	3.-4. Yüzyıl yapıları (Helenistik bazilikalar)	4	Iustinianos Dönemi yapıları
5	3.-4. Yüzyıl yapıları (Helenistik bazilikalar)	5	Iustinianos Dönemi yapıları
6	5. yüzyıl yapıları (Helenistik bazilikalar)	6	İkonoklasmus'un nedenleri, sanata etkisi
7	5. yüzyıl yapıları (Helenistik bazilikalar)	7	Orta Bizans Dönemi mimarisi (Kubbeli bazilikalar)
8	Tapınaktan kiliseye çevrilen yapılar	8	Orta Bizans Dönemi mimarisi (Kubbeli bazilikalar)
9	Tonozlu bazilikalar	9	Orta Bizans Dönemi mimarisi (Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar)
10	Tonozlu bazilikalar	10	Orta Bizans Dönemi mimarisi (Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar)
11	Kubbeli Bazilikalar	11	Orta Bizans Dönemi mimarisi (Mistra ve Sekiz Destekli plan)
12	Kubbeli Bazilikalar	12	Orta Bizans Dönemi mimarisi (Mistra ve Sekiz Destekli plan)
13	Merkezi planlı yapılar	13	Son Bizans Dönemi mimarisi (Dehlizli Tip)
14	Merkezi planlı yapılar	14	Son Bizans Dönemi mimarisi (Dehlizli Tip)

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin ve kaynakların tanıtımı.	1	İkonaklasmus
2	Kronolojik olarak Erken Bizans İmparatorları ve onların döneminde siyasi, kültür ve sanat olayları.	2	İkonaklasmus
3	Konstantinopolis'in kuruluşu.	3	İkonaklasmus'un sanata etkisi
4	Yollar ve meydanlar.	4	İkonaklasmus'un sanata etkisi
5	Anıt Sütunlar.	5	İkonoklasmus döneminde başkent dışındaki sanat faaliyetleri
6	Sosyal Yapılar.	6	İkonoklasmus döneminde başkent dışındaki sanat faaliyetleri
7	Su Yapıları.	7	Orta Bizans Dönemi dini mimari faaliyetler (Plan tipinin tanıtılması)
8	Surlar.	8	Konstantine Lips Manastırı Kuzey Kilisesi, Myrelaion Manastırı Kilisesi
9	Kuleler ve Zindanlar.	9	Pantokrator İsa Kilisesi, Pannepoptes Kilisesi, Molla Gürani Camii
10	Saraylar.	10	Göreme ve Soğanlıdere örnekleri
11	Dini mimariye giriş	11	Karanlık, Kılıçlar, Kızlar, Elmalı Kiliseleri
12	Erken Dönem Bazilika Örnekleri.	12	Paleologoslar Dönemi siyasi, kültür ve sanat ortamı
13	Erken Dönem Bazilika Örnekleri.	13	Geç Bizans Dönemi dini mimari faaliyetleri
14	Karaman-Karadağ Bölgesi'ndeki Yapılar ve Genel Özellikleri.	14	Konstantin Lips Güney Kilisesi, Pammakaristos Kilisesi, Khora Manastırı

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

BİZANS MİMARİSİ

Bu derste; kuruluşundan (330), Iustinianos dönemine kadar (6.yy.) Doğu Roma (Bizans) imparatorluğunun sanatı ve mimarisi incelenecektir. Erken ve Orta dönem mimari örnekleri, plan gelişimi açısından incelenerek, detaylı olarak ele alınacaktır. Her dönemde görülen plan tiplerinin önemli özellikleri vurgulanarak, bölgesel ve başkent (İstanbul) etkilerinden söz edilecektir. Yapılar sadece plan tipleri ile değil, cephe- duvar düzenlemesi, üst örtü sistemi ve malzeme teknik açısından da değerlendirilecektir. Bizans Sanatı dersinin amacı; 4-6. yüzyıllar arasında Anadolu, başkent (Konstantinopolis) ve yurt dışındaki dini, gömü, sivil yapılarını plan, mimari özellikleri ve malzeme-teknik açıdan ayrıntılı olarak inceleyerek, tanıtmaktır.

ÇANAKKALE ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 11: Bizans Resim Sanatı Ders İçerik Tabloları

BİZANS RESİM SANATI DERS İÇERİK

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Resim sanatının genel özellikleri	1	Santa Constanza Kilisesi Mozaikleri, Santa Maria Magiorre Kilisesi Mozaikleri
2	Mısır Sanatının Resim özellikleri	2	Ravenna Kiliseleri
3	Yunan Sanatının Resim özellikleri	3	İskenderiye ve Antakya Resim Üslubu
4	Roma Sanatının Resim özellikleri	4	Cefalu Kilisesi Mozaikleri ve Neamoni Kilisesi Mozaikleri
5	Bizans Sanatının Resim özellikleri	5	Kariye Camii Mozaikleri
6	Karşılaştırma ve Değerlendirme	6	İstanbul Ayasofya Mozaikleri
7	Mozaik yapım teknikleri ve taban mozaikleri	7	Dura Europos, Pompei, Herkulaneum şehirleri
8	Antakya Müzesinde Roma dönemi döşeme mozaikleri	8	Pompei Resim üslupları
9	Antakya Müzesinde Bizans dönemi döşeme mozaikleri	9	Kapadokya Kiliselerinin Freskoları
10	Zeugma Mozaikleri	10	İkona Yapımı ve Teknikleri
11	İstanbul Büyük Saray taban mozaikleri	11	Fildişi eserler
12	İznik Ayasofyası, Studies Manastırı, Trabzon Ayasofyası döşeme Mozaikleri	12	Bizans Kumaş Sanatı
13	Duvar Mozaikleri ve Genel özellikleri	13	Bizans Maden Sanatı
14	SINAV	14	SINAV

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans resim sanatının kökenleri, kullanılan teknikler	1	Orta Bizans dönemi Bizans resim sanatının özellikleri
2	Roma dönemi mozaik ve fresk örnekleri	2	İstanbul Ayasofya figürlü mozaikleri
3	Bizans döneminde anıtsal resmin kullanım alanları, amacı, temaları	3	IX. yüzyıl mozaik ve fresko örnekleri
4	Erken Hristiyanlık dönemi duvar resmi örnekleri: katakomblar	4	XI. yüzyıl mozaik örnekleri (Yunanistan)
5	IV.-V. yüzyıl mozaik ve fresk örnekleri	5	XII. yüzyıl mozaik örnekleri (Yunanistan, İtalya)
6	VI.-VII. yüzyıl mozaik ve fresk örnekleri	6	XI.-XII. yüzyıl mozaik örnekleri (İtalya, Rusya)
7	Bizans ikonlarında malzeme ve teknik, kullanım yeri ve amacı, temalar, türleri	7	Latin istilası, sanata etkisi. Geç Bizans dönemi resim sanatının özellikleri
8	Erken Bizans dönemi ikona örnekleri	8	XIII. yüzyıl mozaik örnekleri (İtalya, Yunanistan)
9	Erken Bizans dönemi ikona örnekleri	9	XIV. yüzyıl mozaik ve fresk örnekleri (İstanbul)
10	Bizans el yazmaları süsleme sanatı	10	Başkent dışındaki Geç Bizans dönemi mozaik ve fresk örnekleri
11	Erken Bizans dönemi kitap resmi örnekleri	11	Orta ve Geç Bizans dönemi ikonaları
12	Erken Bizans dönemi kitap resmi örnekleri	12	Orta ve Geç Bizans dönemi kitap resmi
13	İkonoklazma (nedenleri, sonuçları, Bizans resim sanatına etkisi)	13	Orta ve Geç Bizans resim sanatının diğer sanatlarla ilişkisi
14	SINAV	14	SINAV

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans resim sanatının genel tanıtımı ve yapım tekniklerine ve türlerine göre gruplandırılması	1	Son Bizans Döneminin ekonomik ve siyasi durumu hakkında bilgi verilerek bunun tasvir sanatına etkileri tartışılır.
2	Anadolu ve Anadolu dışından erken dönem duvar resimlerinin incelenmesi- (görsel malzeme eşliğinde)	2	Son Bizans dönemi resim sanatını ayrıntıyla inceleme ve kavrama- İstanbul Kariye (Khora Manastır Kilisesi) camii resimlerine genel bakış (görsel malzeme eşliğinde)
3	Roma Katakomplarında yer alan Erken Hristiyanlık Dönemi duvar resimlerinin ikonografik ve üslupsal açıdan incelenmesi (görsel malzeme eşliğinde)	3	İstanbul Kariye (Khora Manastır Kilisesi) camii resim programını ayrıntıyla inceleme. İkonografik ve üslupsal farklıkları ortaya koyarak dönem özelliğini belirleme ve yorumlama (görsel malzeme eşliğinde)
4	Anadolu'da bulunan Geç Roma-Erken Bizans dönemi zemin mozaiklerinin ikonografik ve üslupsal açıdan incelenmesi- Antakya örnekleri (görsel malzeme eşliğinde)	4	İstanbul Fethiye (Pammakaristos kilisesi) Camii resim programını inceleme ve tartışma (görsel malzeme eşliğinde)
5	İtalya'daki Erken Bizans dönemi yapılarını bezeyen mozaik teknikli duvar resimlerinin incelenmesi ve yorumlanması- Roma'da bulunan örnekler (görsel malzeme eşliğinde)	5	Son Bizans dönemi resim programını İstanbul dışı örnekler üzerinden inceleme ve yorumlama Trabzon Aya Sofya Kilisesi freskolarını inceleyerek İstanbul örnekleriyle karşılaştırma ve değerlendirme (görsel malzeme eşliğinde)
6	İtalya'daki Erken Bizans dönemi yapılarını bezeyen mozaik teknikli duvar resimlerinin incelenmesi ve yorumlanması- Ravenna'da bulunan örnekler (görsel malzeme eşliğinde)	6	Bizans kitap resmine giriş. İçerik ve türlerine göre yazmaları sınıflandırma
7	Yunanistan'daki Erken Bizans dönemi yapılarını bezeyen mozaik teknikli duvar resimlerinin incelenmesi ve yorumlanması- (görsel malzeme eşliğinde)	7	Erken Bizans Dönemi yazmalarına bakış. Sinop ve Rossano İncili (görsel malzeme eşliğinde)
8	İstanbul Büyük Saray Mozaiklerinin ikonografik ve üslupsal açıdan incelenmesi- (görsel malzeme eşliğind	8	Erken Bizans Dönemi yazmalarına bakış. Viyana Genesis ve Rabula İncili ile Dioskorides yazması (görsel malzeme eşliğinde)
9	İkonaklazma döneminin anlatılması ve bu dönemin Bizans tasvir sanatına etkilerinin örneklerle tartışılması-(görsel malzeme eşliğinde)	9	Orta Bizans Dönemi yazmaları hakkında genel bilgi. Bu dönem yazmalarının üslupsal ve ikonografik özelliklerini anlatma. Khludou Psalteri (görsel malzeme eşliğinde)
10	İkonoklazma sonrası ortaya konan yeni tasvir anlayışının Bizans resim sanatındaki uygulamaları ve Dönemin genel özelliklerinin irdelenmesi- İstanbul Ayasofya Kilisesi mozaiklerine genel bir bakış -(görsel malzeme eşliğinde	10	Orta Bizans Dönemi yazmalarına bakış. Paris Psalteri (görsel malzeme eşliğinde)
11	İstanbul Ayasofya'sı duvar mozaiklerinin detaylı incelenmesi ve dönemin tasvir anlayışının böyle anıtsal bir yapıdaki etkilerinin tartışılması -(görsel malzeme eşliğinde)	11	Orta Bizans Dönemi yazmalarına bakış. Kosmographia ve Leo İncili (görsel malzeme eşliğinde)
12	Orta Bizans Dönemi Resim sanatına giriş. Kiliselerde uygulanan yeni resim programı ve ikonografisinin anlatımı- (görsel malzeme eşliğinde)	12	Orta Bizans Dönemi yazmalarına bakış. Yeşu Rulosu ve Psedo Ophianus yazması (görsel malzeme eşliğinde)
13	Yunanistan'ın Orta Bizans Dönemi yapılarındaki tasvirlerin örneklerle incelenmesi - Khios, Nea Moni Kilisesi, Daphni, Dormition Kilisesi, Delphi Hasios Loukos Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde)	13	Orta Bizans Dönemi yazmalarına bakış. II.Basileus Menelogion'u ve psalteri, (görsel malzeme eşliğinde)
14	Kapadokya bölgesi kaya kiliselerinde görülen resim programı ve örneklerin incelenm	14	Orta Bizans Dönemi yazmalarına bakış. Ioannes Khrysostomos Homiliyesi ve Saray Octotech'i (görsel malzeme eşliğinde)

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin içeriği ve işleniş yöntemi hakkında konuşma	1	Ayasofya'daki Tek Panolar Halindeki mozaikler I
2	Bizans Resim Sanatı	2	Ayasofya'daki Tek Panolar Halindeki mozaikler II
3	Bizans Resim Sanatının Öncüleri(Pompei; Dura; Fayum; Katakomp; Monza)	3	Zeyrek-Pantokrator ve İznik Koimesis Kiliseleri
4	İtalya- Roma Yapıları	4	İtalya- Ravenna Yapıları I
5	İtalya- Ravenna Yapıları I	5	İtalya- Ravenna Yapıları II
6	İtalya- Ravenna Yapıları II	6	İtalo-Bizanten Sanatı I Sicilya
7	Yunanistan Yapıları I	7	İtalo-Bizanten Sanatı II Kuzey İtalya
8	Suudi Arabistan- İkonoklazma Dönemi	8	Son Bizans Devri Resim Sanatı
9	İkonoklazma Dönemi Yapıları	9	Kariye(Khora) Müzesi mozaik ve Freskoları
10	Orta Bizans Dönemi Resim Sanatı- Bizans Resim Programı	10	Sultanahmet Hagia Euphemia ve Fresko Ekolleri
11	İsa ve Meryem'in görünüm ve portreleri	11	Trabzon Ayasofyası ve Sumela Manastırı
12	Yunanistan Yapıları II	12	Döşeme Mozaikleri I (Antakya Mozaikleri)
13	Ukrayna Yapıları	13	Döşeme Mozaikleri II (Büyük Saray Mozaikleri
14	SINAV	14	SINAV

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ (5. Dönem)

BİZANS RESİM SANATI

Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu sınırları içine giren bölgelerdeki resim sanatı, ikonografik özellikleri ve üsluplarıyla kronolojik olarak ele alınmaktadır. Ayrıca Bizans tarih ve sanatı ile ilgili kaynakça ve araştırmalar da tanıtılmaktadır.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

BİZANS RESİM SANATI-I

Bizans toplumunda resmin kültürel kaynağının belirlenmesi ve resimle Bizans Ortodoks toplumu arasındaki ilişkinin irdelenmesi

BİZANS RESİM SANATI-II

Bizans toplumunda resmin kültürel kaynağının belirlenmesi ve resimle Bizans Ortodoks toplumu arasındaki ilişkinin irdelenmesi

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

BİZANS RESİM SANATI

Dersin Amacı

Öğrencilerin Anadolu ve Anadolu dışında varolan örnekler eşliğinde Bizans resim sanatının gösterdiği değişimi ve üslup özelliklerini kavraması ve sentez yapabilmesi amaçlanır.

Dersin İçeriği

Erken Hıristiyan Dönemi'nden İkonoklasmus döneminin sonuna kadar anıtsal resim sanatı (fresko-mozaik), minyatür ve ikona sanatı, başkent Konstantinopolis, Anadolu ve Anadolu dışındaki örneklerle tanıtılır. İkonoklasmus dönemi ile birlikte başlayan figürlü tasvir yasağının resim sanatında neden olduğu değişimler irdelenir.

Dersin Amacı

Öğrencilerin Başkent, Anadolu ve Anadolu dışında varolan örnekler eşliğinde Bizans resim sanatının gösterdiği değişimi ve üslup özelliklerini kavraması ve sentez yapabilmesi amaçlanır.

Dersin İçeriği

İkonoklasmus Döneminin sona ermesinden (843) Geç Bizans Dönemi sonuna kadar (1453) siyasal ve toplumsal yapının sanata etkileri, İkonoklasmus sonrası anıtsal resim sanatı ve kitap resimleri tanıtılır.

EK. 12: Bizans Sanatı Ders İçerik Tabloları

BİZANS SANATI DERS İÇERİKLERİ

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Sanatının kavramının tanımı, önemi ve giriş	1	Antalya ve çevresindeki Bizans yapıları
2	Bizans Devletinin Kronolojisi	2	Efes ve çevresindeki Bizans yapıları
3	Bizans Sanatı ve mimarisinin terminolojisi	3	Suriyedeki Erken Hıristiyanlık dönemi Kiliseleri
4	Hıristiyan ikonografisi	4	Kızıl Kilise ile Ak Manastır Yapıları
5	Konstantin öncesi Hıristiyan sanatı	5	Justinianus dönemi Mimarisi
6	Konstantin Dönemi Kiliseleri	6	İstanbul Ayasofyasının mimari ve süslemeleri
7	Konstantin ve sonrası İstanbul	7	Trabzon ve çevresindeki Bizans yapıları
8	Karaman Binbirkilise yapıları	8	Kapadokyadaki Bizans yapıları
9	Konyanın Bizans Sanatı	9	İstanbuldaki son dönem Bizans Yapıları
10	Kilikya Bölgesinin Erken Bizans Dönemi Mimarisi	10	Bizans maden sanatı
11	Kilikya bölgesi Erken Bizans Dönemi	11	Bizans Mimarisi
12	İstanbul Bizans dönemi karşılaştırması	12	Bizans Mimari Plastiği
13	SINAV	13	SINAV
14		14	

BATMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans sözcüğü anlamı ve kökeni tartışılır.	1	***İKİNCİ DÖNEM İÇERİK GİRİLMEMİŞ***
2	Bizans İmparatorluğu tarihine giriş yapılır.	2	
3	Bizans kültürü inecelenir.	3	
4	Bizans ölüm kültü ve gelenek-görenekler incelenir	4	
5	Bizans mimarisine giriş yapılır.	5	
6	Erken devir bazilikalar ve dini mimari örnekleri araştırılır	6	
7	Merkezi planlı yapılar incelenir.	7	
8	Orta Bizans devri dini mimari örnekleri ve haç planlı yapılar incelenir.	8	
9	Tek nefli yapılar ve örnekleri incelenir.	9	
10	Bizansta sivil mimariye geçilir.	10	
11	Şehircilik kavramı ve ev mimarisi incelenir.	11	
12	Saray yapıları incelenir	12	
13	Anıt mimarisi incelenir.	13	
14	Su mimarisi ile ilgili yapılar incelenir. Askeri mimari yapıları incelenir	14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Hristiyanlığın ortaya çıkışı hakkında genel bilgi. Contantinus Öncesi Dönem. Paganizmden Hristiyanlığa geçiş. İlk Hristiyanların ibadetlerini gizlice gerçekleştirdikleri mekanlar hakkında genel bilgi. Dura Europos	1	Kapalı Yunan haçı Planlı Kiliseler hakkında genel bilgi. Atik Mustafa Paşa Camii (Hagios Andreas Manastır Kilisesi
2	Bizans mimarisinde ilk Kiliseler: Bazilakalar. Roma döneminin mahkeme ve toplantı yapıları olan bazilikaların, Hristiyan mimarisine adaptasyonu. Yapı Malzemeleri-teknikler.	2	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Kuzey Bina (görsel malzeme eşliğinde).
3	Örtü sistemlerine göre Bazilikaların gruplara ayrılması. 1. Helenistik Bazilikalar: Constantinus Dönemi Yapıları: Roma San Giovanni in Laterano (313), Roma San Pietro (319), Beytüllahim Doğuş Kilisesi (333)	3	Myralaion Manastır Kilisesi (Bodrum Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
4	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Anadolu'dan örnekler) Konstantinopolis Studios Bazilikası (görsel malzeme eşliğinde).	4	Pantepoptes Manastır Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
5	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (Yunanistan'dan örnekler) Selanik Akeiropietos Bazilikası, Selanik Aziz Demetrios Bazilikası	5	Pantokrator Manastır Kilisesi (Zeyrek Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
6	Constantinus Dönemi Sonrası Helenistik Bazilikalar: (İtalya'dan örnekler), Roma Santa Sabina Kilisesi Ravenna San Apollinare in Classe, Ravenna San Apollinare Nouvo Kilisesi	6	Vefa Kilise Camii (görsel malzeme eşliğinde).
7	Tonozlu Bazilikalar: Karaman ve Karadağ Kiliseleri. Kiliselerin plan özellikleri, bu tip kiliselerin genel özellikleri. Suriye Bazilikaları ile karşılaştırılması. 1 No'lu Bazilika, 7 No'lu Bazilika.	7	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı (görsel malzeme eşliğinde).
8	Kubbeli Bazilikalar: Ortaya çıkışı, tanımı, Mimari Özellikleri. Alahan Manastırı	8	Konstantin Lips Manastır Kilisesi Güney Yapı ve ekler.(görsel malzeme eşliğinde).
9	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. Kronikçi Prokopius'un "Yapılar" kitabı eşliğinde yapım süreci, malzeme kullanımı.	9	Pammakaristos Manastır Kilisesi Kuzey Yapı. (görsel malzeme eşliğinde).
10	Konstantinopolis/İstanbul Hagia Sophia Kilisesi. İnşa evreleri, plan ve süsleme özellikleri)	10	Khora Manastır Kilisesi (Kariye Camii) (görsel malzeme eşliğinde).
11	Merkezi planlı Yapılar: Genel bilgi.Plan tipleri ve işlevleri. İstanbul Sergios Bakos Kilisesi,	11	Sakız Ada Nea Moni Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).
12	Ravenna San Vitale Kilisesi, Roma Santa Costanza	12	Daphne Manastır Kilisesi (mimari ve süsleme özellikleri) (görsel malzeme eşliğinde).
13	Haç Planlı Yapılar:Genel bilgi. Ephesos Ioannes Kilisesi, Konstantinopolis Havarium Kilisesi	13	Kırklareli Vize Hagia Sophia (görsel malzeme eşliğinde).
14	Ravenna Gala Placidia Mauseliumu	14	Hosios Lukas Kilisesi (görsel malzeme eşliğinde).

ORDU ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bizans Sanatına Giriş	1	Merkezi planlı kiliseler
2	Bizans Sanatının tarihçesi ve terminolojisi	2	Santa Costanza, ve Ravenna Ortadokslar Vaftizhanesi
3	Erken Bizans dönemi, coğrafi sınırları ve kültürel yapısı	3	San Vitale Kilisesi
4	Bazilikaları ve üslupları	4	Sergios ve Bakhos Kilisesi
5	Maxentus Bazilikası, San Giovanni İn Laterano Bazilikası, San Pietro Bazilikası	5	Kubbeli Bazilikalar
6	Ravenna Apolinare İn Nouva Kilisesi ve Ravenna Apolinare İn Classe Kilisesi	6	Dereağzı Kilisesi
7	Akheirotos Bazilikası, Hagia Demetrius Bazilikası	7	Hagia Eirene Kilisesi
8	Studies Manastırı	8	İstanbul Ayasofyası
9	Efes Konsil Kilisesi ve İznik Ayasofyası	9	İstanbul Ayasofyası
10	Betlehem, Tebessa ve Tabga Bazilikaları	10	Serbest Haç Planlı Kiliseler
11	Kalb Louzeh Kilisesi ve Simeon Stylites Manastırı	11	Havariun Kilisesi
12	Karadağ Bölgesi 1001 Kiliseler tarihçesi ve mimari üslubu	12	Symeon Stylites Manastırı
13	1,2,3,4,5 Nolu Bazilikalar	13	Selanik Ayasofyası
14	Ruveha Bazlikası	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Orta Bizans Dönemi Genel Özellikleri	1	Kuzey Doğu Anadolu (Tao Bölgesi)Hıristiyan Mimarisi
2	Skripu Kilisesi	2	Öşkvank Manastırı
3	Lips Manastırı ve Ayia Theodosia Kilisesi	3	Haho Manastırı
4	Mirelaion Manastırı ve Ayia Theodoros Kilisesi	4	İşhan Manastırı ve Barhal Manastırı
5	Pantepoptes Manastırı ve Pantokrator Manastırı	5	Dört Kilise Manastırı ve Bana Kilisesi
6	Ahmet Paşa Camii ve Theodoros Kilisesi	6	Tbeti Katedrali ve Dolishan Manastırı
7	Theotokhos Kilisesi ve Teodoros Kilisesi	7	Van Gölü Bölgesi Hıristiyan Mimarisi
8	Samari Kilisesi ve Capnikarea Kilisesi	8	Havariler Kilisesi ve Akdamar Kilisesi
9	Metropolis Kilisesi ve Caisariani Kilisesi	9	Ani Şehri, tarihçesi, surları ve kalesi
10	Hosios Lukhas Kilisesi ve Daphne Kilisesi	10	Katedral
11	Kapadokya Kiliseleri	11	Gagik Kilisesi ve Halaskar Kilisesi
12	Kapadokya Kiliseleri	12	Aziz Kirkor Şapeli ve Hripsime Manastırı
13	Kapadokya Kiliseleri	13	Manuçehr Camii, Ebul Muameran Camii ve Kervansaray
14		14	Hamam, Köprü ve Sultan Sarayı

ORDU ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Son Bizans Döneminin genel özellikleri	1	6-7-8 İÇERİK VERİLMEİŞ
2	Koca Mustafa Paşa Camii ve Lips Manastırı	2	
3	Fethiye Camii ve Manastır Mescidi	3	
4	İsa Kapısı Mescidi ve Boğdan Sarayı Şapeli	4	
5	Sinan Paşa Mescidi ve Kariye Camii	5	
6	Panagiotissa Kilisesi ve Panaghia Kamarotissa Kilisesi	6	
7	Trabzon Ayasofyası	7	
8	Son Devir Bizans Mimarisinde Malzeme	8	
9	Son Devir Bizans Mimarisinin Değerlendirilmesi	9	
10	Profan Mimarinin Tanımı ve Kapsamı	10	
11	İlkçağ ile Ortaçağ Şehirciliğinin genel özellikleri	11	
12	Bizans Şehirciliği	12	
13	Askeri Mimari	13	
14		14	

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Doğu Roma Devleti'nin tarihi, coğrafi gelişimi ve kültürel etkileşimleri	1	4. Yüzyılda İstanbul Şehrinin topografyası, İstanbul Şehrinin Surları Meydanları, Anıtları ve Sivil Yapıları
2	Doğu Roma Devleti'nin tarihi, coğrafi gelişimi ve kültürel etkileşimleri	2	4. Yüzyılda İstanbul Şehrinin topografyası, İstanbul Şehrinin Surları Meydanları, Anıtları ve Sivil Yapıları
3	Bizans sanatının ortaya çıkışı ve dönemleri	3	4. Yüzyılda İstanbul Şehrinin topografyası, İstanbul Şehrinin Surları Meydanları, Anıtları ve Sivil Yapıları
4	Bizans sanatının ortaya çıkışı ve dönemleri	4	İstanbul'daki Helenistik yapılar
5	Doğu ve Batı Sanatı arasındaki farklılıklar	5	İstanbul'da Kubbeli Bazilikalar
6	Bizans sanatının kaynakları	6	İstanbul'da Kubbeli Bazilikalar
7	Bizans sanatı terminolojisi	7	İstanbul'da Kubbeli Bazilikalar
8	Erken Bizans dönemi yapıları	8	İstanbul'da Tonozlu Bazilikalar
9	Erken Bizans dönemi yapıları	9	İstanbul'da Tonozlu Bazilikalar
10	Erken Bizans dönemi yapıları	10	İstanbul'da Transept Planlı Yapılar
11	Erken Bizans dönemi yapıları	11	İstanbul'da Transept Planlı Yapılar
12	Erken Bizans dönemi yapıları	12	İstanbul'da Transept Planlı Yapılar
13	Erken Bizans dönemi yapıları	13	İstanbul'da Transept Planlı Yapılar
14	SINAV	14	SINAV

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Byzansolojinin ortaya çıkışı , anlamı, gelişmi.	1	Erken Bizans Dönemi dini mimarisindeki Hellenistik Bazilikalar (İtalya)
2	Romadan Bizansa geçiş ve IV. Yy daki değişimler.	2	Erken Bizans Dönemi dini mimarisindeki Hellenistik Bazilikalar (Balkanlar)
3	Bizans Sanatının Ana Hatları	3	Erken Bizans Dönemi dini mimarisindeki Hellenistik Bazilikalar (Anadolu)
4	Bizans Sanatında görülen dönemler ve genel özellikleri	4	Anadolu'da ortaya çıkan Kubbeli Bazilikalar (Meryemlik-Alahan)
5	Bizans Sanatı mimari terminolojisi	5	Anadolu'da ortaya çıkan Kubbeli Bazilikalar (İstanbul Hagia Sophia)
6	Bizans Sanatı mimari terminolojisi	6	İkonoklast Dönemin özellikleri ve Haçavari Kubbeli Bazilikalar
7	Katakomplar, Dura Europos, İznik Elbeyli Hipoje	7	Haçavari Kubbeli Bazilikalar
8	IV-V yy İtalya daki Hellenistik Bazilikalar	8	Orta Bizans Dönemin plan tipi olan Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar
9	IV-V yy İtalya daki Hellenistik Bazilikalar	9	Orta Bizans Dönemin plan tipi olan Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar
10	IV-V yy Kudüs teki Hellenistik Bazilikalar	10	Orta Bizans Dönemin plan tipi olan Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar
11	IV-V yy İstanbul ve çevresindeki Hellenistik Bazilikalar	11	Orta Bizans Dönemin plan tipi olan Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar
12	IV-V yy İstanbul ve çevresindeki Hellenistik Bazilikalar	12	Orta Bizans Dönemin plan tipi olan Kapalı Yunan Haçı planlı yapılar
13	IV-V yy İstanbul ve çevresindeki Hellenistik Bazilikalar	13	Son Bizans Dönemin sanat ortamı
14	IV-V yy Balkanlar daki Hellenistik Bazilikalar	14	İstanbul Chora Manastırı

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anıtsal Resim nedir	1	Anıtsal Resim nedir
2	Bizans Resim Sanatı'nda uygulanan fresko ve mozaik tekniklerinin tanımı.	2	Bizans Resim Sanatı'nda uygulanan fresko ve mozaik tekniklerinin tanımı.
3	Bizans Resim Sanatı'nın ana hatları.	3	Bizans Resim Sanatı'nın ana hatları.
4	Katakomp Resimleri	4	Katakomp Resimleri
5	Dura Europos taki İlk Hıristiyan Ev Kilise resimleri	5	Dura Europos taki İlk Hıristiyan Ev Kilise resimleri
6	İznik Elbeyli Köyü Hipoje Resimleri	6	İznik Elbeyli Köyü Hipoje Resimleri
7	IV. yy. İtalya (Roma) resim örnekleri (St.Pudenziana vb.)	7	IV. yy. İtalya (Roma) resim örnekleri (St.Pudenziana vb.)
8	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri (Galla Placidia vb.)	8	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri (Galla Placidia vb.)
9	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri (St. Maria Maggiore)	9	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri (St. Maria Maggiore)
10	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri	10	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri
11	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri	11	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri
12	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri	12	IV-V. yy. İtalya (Roma-Ravenna) resim örnekleri
13	VI. yy. İtalya (Ravenna) resim örnekleri (St. Vitale)	13	VI. yy. İtalya (Ravenna) resim örnekleri (St. Vitale)
14	VI. yy. İtalya (Ravenna) resim örnekleri (ST. Apollinare Nuovo)	14	VI. yy. İtalya (Ravenna) resim örnekleri (ST. Apollinare Nuovo)

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Roma'dan Bizans'a sosyal, ekonomik, politik açıdan geçiş sürecinin tartışılması	1	Orta Bizans dönemi plan tipleri ve değişimleri hakkında bilgi
2	İstanbul'un Kuruluşu, Hıristiyanlığın resmi din olarak kabul edilmesi	2	Orta Bizans dönemi mimarisi duvar tekniği ve malzemesi
3	Erken Hıristiyanlık dönemi dini mimarisi (Roma, Milano, Suriye) ve mezar yapıları hakkında bilgilendirme	3	Haç plan tipinin ortaya çıkışı, Haç planının İstanbul'daki örnekleri
4	Erken Dönem Bizans mimarisi duvar tekniği ve malzemesi	4	Haç planının Anadolu ve yurtdışındaki örnekleri
5	İstanbul'da Bizans dönemi bazilikaları	5	Kapalı Yunan Haç plan tipinin ortaya çıkışı ve genel özellikleri
6	İstanbul'da Bizans dönemi bazilikaları	6	Kapalı Yunan Haç plan tipinin İstanbul'daki örnekleri
7	Anadolu ve yurtdışındaki Bizans dönemi bazilikaları	7	Kapalı Yunan Haç plan tipinin İstanbul'daki örnekleri
8	İstanbuldaki mimari yapılar	8	Kapalı Yunan Haç plan tipinin İstanbul'daki örnekleri
9	Anadolu'daki merkezi planlı yapılar	9	Kapalı Yunan Haç plan tipinin Anadolu ve yurtdışındaki örnekleri
10	Yurtdışındaki merkezi planlı yapılar	10	Sekiz destekli plan tipi ve örnekleri
11	İstanbul'daki kubbeli yapılar	11	Latin İstilası sırasında İstanbul ve yakın çevresindeki dini mimari örneklerde görülen değişiklikler
12	Anadolu'daki kubbeli yapılar	12	Son dönem Palailogoslar dönemi dini mimari plan tipleri ve malzeme-teknik hakkında bilgilendirme
13	İkonoklasmus dönemi dini mimari örnekleri hakkında bilgilendirme	13	İstanbul'da Bizans dönemi sarnıçları ve su yolları hakkında bilgilendirme
14	SINAV	14	İstanbul'daki saraylar

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 13: Epigrafi Ders İçerik Tabloları

EPİGRAFİ DERS İÇERİK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlıca Resmi Yazı Türleri ve Deyimler	1	
2	Osmanlıca, Selçuklu devleti hakkında metin okutulması	2	
3	Osmanlıca, Selçuklu devleti hakkında metin okutulması	3	
4	Osmanlıca, Atabeyli devleti hakkında metin okutulması	4	
5	Osmanlıca, Atabeyli devleti hakkında metin okutulması	5	
6	Osmanlıca Musul vilayeti hakkında metin okutulması	6	
7	Osmanlıca Musul vilayeti hakkında metin okutulması	7	
8	Zengiler hakkında metin okutulması ve ödev verilmesi	8	
9	Ödevlerin kontrolü ve tartışılması	9	
10	İlhanlılar hakkında metin okutulması.	10	
11	Artuklu devleti hakkında metin okutulması	11	
12	İlhanlı ve Artuklu devletleri metinlerinin öğrencilere okutulmaya devam edilmesi.	12	
13	İlhanlı ve Artuklu devletleri metinlerinin öğrencilere okutulmaya devam edilmesi.	13	
14	SINAV	14	

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Alfabenin tanınması, hece, kelime ve cümlelerin okunma ve anlamlandırılması , Arap ve Fars dilinin Türkçeye yansıyan özelliklerinin öğretilmesi.	1	Arapça Kelimelerin Yapısı
2	Iı ıı	2	Arapça Masdarlar İsm-i Fail ve İsm-i Meful
3	ıı ıı	3	Arapça İsimlerde Çokluk
4	ıı ıı	4	Asli ve zaid harfler ve Arapça kelimelerin vezinleri
5	ıı ıı	5	Aksam-ı seb'a ve sayılar
6	ıı ıı	6	Arapça'da masdarlar Sülasi mücerred masdarlar
7	ıı ıı	7	Sülasilerde ism-i fail ve meful
8	ıı ıı	8	Mezidünfihler / ifal babının ism-i faili ve ism-i mefulü
9	ıı ıı	9	Tefil babı ism-i fail ve mefulü
10	ıı ıı	10	Tefe'ül babı ism-i fail ve mefulü Tefa'ul babı ism-i fail ve mefulü
11	ıı ıı	11	Muf'alet ve infial bablarının ism-i fail ve mefulü İftial babının ism-i fail ve mefulü
12	ıı ıı	12	İftial ve istifal bablarının ism-i fail ve mefulleri
13	ıı ıı	13	Arapça sıfatlar
14	ıı ıı	14	İsm-i mekan ve zaman

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ORDU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
GAZİOSMANPAŞA STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ATATÜRK STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 14: Erken İslam Sanatı Ders İçerik Tabloları

ERKEN İSLAM SANATI DERS İÇERİKLERİ

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslamiyetin ortaya çıkışı, Kâbe	1	Hırbet el-Minye, Burku Kasrı
2	Mescid-i Nebevi	2	Kuseyr Amra
3	Basra Mescidi, Kufe Mescidi, Amr b. As Camii	3	Kasru'l-Hayru'l-Garbi
4	Kubbetü's-Sahra, Mescid-i Aksa	4	Mişatta Sarayı, Kasru't-Tuba
5	Vasıt Camii, Emeviye Camii	5	Hırbet el-Mefcer
6	Halep Ulu Camii, Hama Ulu Camii	6	Kuseyr el-Hallabat, Hamam el-Sarah ve Kuseyr el-Hallabat Camii
7	Baalbek Büyük Camii, Amman Cuma Camii	7	Amman Emevi Saray Kompleksi
8	Bosra Ömer Camii, Sana Büyük Camii	8	Kasru'l-Hayru'ş-Şarki
9	Banbhore Cuma Camii, Harran Ulu Camii	9	Kudüs Emevi Saray Kompleksi, Kasru'l-Harane
10	Seydi Ukba Camii	10	Rusafa, Kastal Sarayı
11	Susa (Huzistan) Camii, Kasr Mukatil Camii	11	Cebel Says
12	Guanqzhou Büyük Camii	12	Tululu'ş-Şaiba Sarayı, Bayır Kasrı
13	Emevi cami mimarisinin değerlendirilmesi	13	Ancar (Aynu'l-Car)
14	SINAV	14	SINAV

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı: Kapsamı, önemi, yazılı kaynaklar ve kurallar	1	İslam Şehirleri: Fiziki yapısı
2	İslam devletlerinin ve sanat eserlerinin ele geçtiği coğrafi sınırlar	2	Abbasiler dönemi sanat ve mimarlık : Camiler
3	Sanat ve estetik kavramları	3	Abbasiler dönemi sanat ve mimarlık : Camiler
4	İslamın Sanata bakışı ve din-sanat ilşkisi	4	Abbasiler dönemi sanat ve mimarlık : Camiler
5	İslamda şehir ve mimari	5	Abbasiler dönemi sanat ve mimarlık : Türbeler
6	Kutsal mekan Kâbe ve İslam sanatına etkileri	6	Abbasiler dönemi sanat ve mimarlık : Türbeler
7	Kutsal mekan Mescid-i Nebevi (Peygamer Camii) ve İslam sanatına etkileri	7	Abbasiler dönemi sanat ve mimarlık : Saraylar
8	Kutsal mekan Mescid-i Aksa ve Kubbetüs Sahranın İslam sanatına etkileri	8	Abbasiler dönemi süsleme ve el sanatları
9	Emeviler dönemi sanatı ve Şam Ümeyye Camii örneği	9	Mısırda İslam sanatı ve mimarisi
10	Emeviler dönemi sanatı ve Kayravan Camii örneği	10	Mısırda İslam sanatı ve mimarisi : Fatımiler
11	Endülüs Emeviler dönemi sanatı ve Kurtuba Camii örneği	11	Mısırda İslam sanatı ve mimarisi : Fatımiler
12	İslam mimarisinde saray ve Emevi dönemi Sarayları, Kusayr-Amra örneği	12	Mısırda İslam sanatı ve mimarisi : Eyyubiler
13	Emevi dönemi Sarayları, Mışatta Sarayı örneği	13	Mısırda İslam sanatı ve mimarisi : Memlukler
14	Emeviler dönemi süsleme ve el sanatları	14	Mısırda İslam sanatı ve mimarisi : Memlukler

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konu ile ilgili kaynak ve yayınlar	1	
2	İslamiyetin yayıldığı coğrafya	2	
3	Erken İslam sanatını hazırlayan sebepler	3	
4	İslam dünyasında kültür ve sanat	4	
5	Emevi Dönemi -tarihi ve coğrafi	5	
6	İlk Avlulu Camii örnekleri	6	
7	Emevi Sarayları	7	
8	Başkent (Şam) dini ve sivil mimari	8	
9	Yapı bezemeleri (Duvar mozaikleri, figürlü süslemeler)	9	
10	Yapı bezemeleri (Yer mozaikleri, freskler)	10	
11	Çevre kültürlerle etkileşim	11	
12	İslam ikonografisi	12	
13	Genel değerlendirme	13	
14	SINAV	14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Arap Yarımadası ve çevresinde İslam'ın ortaya çıkış tarihi olan 7. yüzyıldaki sanat gelenekleri ve inşasına Hz. Muhammed'in de katıldığı Kabe'nin İslam mimarlık tarihindeki yeri	1	Abbasi dönemi ve döneme ait sanatsal faaliyetler hakkında genel bilgi
2	Kuba Mescid-i ve Mescid-i Nebevi, Dört halife dönemine İnşa ve onarım faaliyetleriEmevi Dönemi hakkında genel bilgi ve bu döneme ait sanat grupları	2	Abbasi şehirleri
3	Emevi Dönemi hakkında genel bilgi ve bu döneme ait sanat grupları	3	Sammara ulu Camii, Abu Dülef Camii
4	Mescid-i Aksa, Kubbetü's Sahra	4	Samarra alçı süslemeleri
5	Şam Umeyye Camii	5	Abbasi sarayları, Uhaydır Sarayı
6	Kayrevan Seydi Ukba Camii-Harran Ulu Camii	6	Cevasakül hakani sarayı. Balkuvara Sarayı
7	Emevi Cami mimarisinin genel özellikleri	7	Abbasi su mimarisi ve Nilometre
8	Kusayrı Amra, Mışatta Sarayı	8	İslam inancında mezar anlayışı Kubbetü's-Süleybiye
9	Hirbet -el Mefcer, Hirbet-el Minye	9	Abbasi dönemine ait küçük sanatlar
10	Sus Ribatı ve Emevi dönemine ait taşınabilir sanat eserlerinden örnekler	10	Mısır'da ilk Türk devleti ve Tolunoğlu Camii
11	Endülüs Emevileri dönemi ve Kurtuba Ulu Camii	11	Fatimi dönemi ve sanat anlayışı hakkında genel bilgi
12	Endülüs Emevileri Kale Mimarisi	12	Fatimi camileri el Ezher, el-Cuyuşi
13	Endülüs Emevilerine ait taşınabilir eserlerden örnekler	13	Fatımi türbeleri
14	SINAV	14	Fatimi küçük sanatlarından örnekler

ORDU ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslamiyetin ortaya çıkışı, Kâbe	1	Hırbet el-Minye, Burku Kasrı
2	Mescid-i Nebevi	2	Kuseyr Amra
3	Basra Mescidi, Kufe Mescidi, Amr b. As Camii	3	Kasru'l-Hayru'l-Garbi
4	Kubbetü's-Sahra, Mescid-i Aksa	4	Mişatta Sarayı, Kasru't-Tuba
5	Vasıt Camii, Emeviye Camii	5	Hırbet el-Mefcer
6	Halep Ulu Camii, Hama Ulu Camii	6	Kuseyr el-Hallabat, Hamam el-Sarah ve Kuseyr el-Hallabat Camii
7	Baalbek Büyük Camii, Amman Cuma Camii	7	Amman Emevi Saray Kompleksi
8	Bosra Ömer Camii, Sana Büyük Camii	8	Kasru'l-Hayru'ş-Şarki
9	Banbhore Cuma Camii, Harran Ulu Camii	9	Kudüs Emevi Saray Kompleksi, Kasru'l-Harane
10	Seydi Ukba Camii	10	Rusafa, Kastal Sarayı
11	Susa (Huzistan) Camii, Kasr Mukatil Camii	11	Cebel Says
12	Guanqzhou Büyük Camii	12	Tululu'ş-Şaiba Sarayı, Bayır Kasrı
13	Emevi cami mimarisinin değerlendirilmesi	13	Ancar (Aynu'l-Car)
14	Emevi cami mimarisinin kaynakları ve etki alanları	14	SINAV

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ders ve Kaynak Tanıtımı	1	
2	İslam Sanatının Doğduğu Tarihi ve Kültürel Çerçeve, Erken İslam Tarihi, İslam Dünyasının Coğrafyası, İslam Mimarisinin Öncüleri: Mezopotamya, Helenistik, Greko-Roman, Sasani ve Bizans Öncüller	2	
3	Erken Kent Yerleşimleri: Arabistan'daki Yerleşimler: Medine: Hz. Muhamed'in Evi; İlk Garnizon Kentler: Kufa, Basra	3	
4	Erken Emevi Sanatı: Halifelik ve Bölgesel Yerleşimler, Kubbet-üs-Sahra, Şam Ulu Camii, Kudüs Al-Aqsa Camii	4	
5	Geç Dönem Emevi Sarayları: Mimari, İkonografi ve Süsleme	5	
6	Abbasiler Dönemi Mimari ve Seramik Sanatı: Bağdat, Samarra	6	
7	İslam Sanatında Arabesk ve Figüratif Süsleme; İslam'da Resim Yasağı	7	
8	İslam Sanatının Doğduğu Tarihi ve Kültürel Çerçeve, Erken İslam Tarihi, İslam Dünyasının Coğrafyası, İslam Mimarisinin Öncüleri: Mezopotamya, Helenistik, Greko-Roman, Sasani ve Bizans Öncüller	8	
9	Kuzey Afrika'da Bölgesel Başkentler: Qayrawan, Fustat ve Kahire	9	
10	Fatimi Sanatı: Tunus, Mısır, Sicilya, Güney İtalya	10	
11	Endülüs Emevi Sanatı: İspanya	11	
12	Almoravid, Almohad ve Nasridler: İspanya ve Magreb	12	
13	Almoravid, Almohad ve Nasridler: İspanya ve Magreb	13	
14	SINAV	14	

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam sanatı kavramı, İslam mimarisi ile ilgili genel bilgi, sorunlar ve yayınlar	1	Tolunoğulları dönemi mimarlık ürünleri
2	İslamiyetin ortaya çıkışı ve yayılışı , İslam dini ve felsefesi, sanata yansıması	2	Mağrip, Murabit, Muvahhitler dönemi mimarlık ürünleri
3	İslamiyetin ortaya çıktığı bölgelerde İslam öncesi mimari ve görsel sanat ürünleri	3	Endülüs Emevileri dönemi mimarlık ürünleri
4	İslam mimarisinin oluşumu, etkileşimler, coğrafi, sosyal, kültürel, ekonomik, politik ilişkiler	4	Fatımiler dönemi mimarlık ürünleri
5	Emevi dönemi dini mimarlık ürünleri	5	Zengiler dönemi mimarlık ürünleri
6	Emevi dönemi dini mimarlık ürünleri	6	Memlükler dönemi mimarlık ürünleri
7	Emevi dönemi sivil mimarlık ürünleri	7	Memlükler dönemi mimarlık ürünleri
8	İslam dininin tasvire bakış açısı, İslam sanatında tasvir	8	Eyyubiler dönemi mimarlık ürünleri
9	Emevi dönemi sivil mimarlık ürünleri	9	İlhanlılar dönemi mimarlık ürünleri
10	Abbasi dönemi dini mimarlık ürünleri	10	İlhanlılar dönemi mimarlık ürünleri
11	Abbasi dönemi dini mimarlık ürünleri	11	Timurlular dönemi mimarlık ürünleri
12	Abbasi dönemi sivil mimarlık ürünleri	12	Timurlular dönemi mimarlık ürünleri
13	Abbasi dönemi sivil mimarlık ürünleri ve askeri yapıları	13	Safaviler dönemi mimarlık ürünleri

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

ERKEN İSLAM SANATI Derste, Erken İslam döneminin dini mimari örnekleri tanıtılmakta; Emevi, Abbasi ve İspanya'da Endülüs Emevilerinin dini ve sivil yapıları anlatılmaktadır.

EK. 15: Erken Osmanlı Mimarisi Ders İçerik Tabloları

ERKEN OSMANLI MİMARİSİ DERS İÇERİK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Erken Osmanlı dönemi tarihi coğrafyası.	1	
2	Erken Osmanlı dönemi camileri.	2	
3	Erken Osmanlı dönemi camileri.	3	
4	Erken Osmanlı dönemi zaviyeleri.	4	
5	Erken Osmanlı dönemi zaviyeleri.	5	
6	Erken Osmanlı dönemi eğitim ve sağlık yapıları.	6	
7	Erken Osmanlı dönemi eğitim ve sağlık yapıları.	7	
8	Erken Osmanlı dönemi türbeleri.	8	
9	Erken Osmanlı dönemi türbeleri.	9	
10	Erken Osmanlı dönemi su yapıları.	10	
11	Erken Osmanlı dönemi su yapıları.	11	
12	Erken Osmanlı dönemi ticaret yapıları.	12	
13	Erken Osmanlı dönemi savunma yapıları.	13	
14	Erken Osmanlı dönemi mimarisi genel değerlendirmesi.	14	

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (5. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Erken Osmanlı sanatı kavramı, kronoloji ve konu hakkındaki kaynakların değerlendirilmesi.	1	
2	Cami mimarisi ve plan tipleri	2	
3	Osman ve Orhan Gazi dönemi eserleri	3	
4	I. Murad (Hüdavendigar) dönemi eserleri	4	
5	Yıldırım Bayezid ve Fetret dönemi eserleri	5	
6	Çelebi Sultan Mehmed dönemi eserleri	6	
7	II. Murad dönemi eserleri	7	
8	Osmanlı türbelerin genel özellikleri ve Selçuklu dönemi ile karşılaştırılması	8	
9	Türbe mimarisi,	9	
10	erken Osmanlı medreselerinin genel özellikleri ve Selçuklu dönemi ile karşılaştırılması	10	
11	Han, bedesten ve hamam mimarisi	11	
12	Erken devir Osmanlı külliyeleri	12	
13	Değerlendirme	13	
14	SINAV	14	

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Erken Osmanlı Dönemi mimarisinin genel özellikleri.	1	Erken Osmanlı Mimarisinde Zaviyeli Camiler
2	Erken Osmanlı döneminde coğrafyaya bağlı olarak değişen malzeme kullanımı ve malzeme türleri.	2	Erken osmanlı mimarisinde Çok Kubbeli Camiler
3	Tek kubbeli camiler	3	Erken Osmanlı Mimarisinde Tek Kubbeli Camiler
4	Tek kubbeli camiler	4	Erken Osmanlı Dönemi Medreseleri.
5	Çok birimli camiler	5	Erken Osmanlı Dönemi Hamamları
6	Çok birimli camiler	6	Erken Osmanlı Dönemi Hamamları
7	Merkezi Planlı Camiler	7	Erken Osmanlı Dönemi İmaretleri
8	Merkezi Planlı Camiler	8	Erken Osmanlı Dönemi Su Yapıları
9	Tabhaneli Camiler	9	Erken Osmanlı Dönemi Su Yapıları
10	Tabhaneli Camiler	10	Erken Osmanlı Dönemi Ticaret Yapıları
11	Tabhaneli Camiler	11	Erken Osmanlı Dönemi Ticaret Yapıları
12	Tabhaneli Camiler	12	Erken Osmanlı Dönemi Türbeleri
13	Tabhaneli Camiler	13	Erken Osmanlı Dönemi Savunma Yapıları
14	SINAV	14	SINAV

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı Devleti'nin kurulduğu dönemde Anadolu'nun siyasi ve kültürel yapısı ile diğer beylikler de göz önünde tutularak sanat ortamının kısaca anlatılması ve derste ele alınacak konular hakkında bilgi verilmesi	1	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Amasya Sultan Bayezid Camisi, Afyon Gedik Ahmet Paşa Camisi
2	Erken Dönem Osmanlı cami mimarisinde görülen plan tiplerinin gruplara ayrılarak anlatılması ve dönemin mimari özelliklerinin irdelenmesi.	2	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Edirne Bayezid Camisi, İstanbul Yavuz Selim Camisi)
3	Tek birimli erken dönem Osmanlı Camilerinin görseller eşliğinde anlatılması (İznik Hacı Özbek Camisi, Bilecik Orhan Gazi Camisi, İznik Yeşil Cami)	3	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (İstanbul Bayezid Camisi, İstanbul Çemberlitaş Atik Ali Paşa Camisi
4	Çok birimli erken dönem Osmanlı Camilerinden Eş Büyüklükte Kubbelerle Örtülü Çok Birimli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Bursa Ulu Cami, Edirne Eski Cami)	4	Tabhaneli Camilerin plan şemasındaki gelişimin anlatılarak örneklerde görülen farklı özelliklerin irdelenmesi ve Erken Dönem Osmanlı camilerindeki plan gelişiminin ve mimari özelliklerin belirtilmesi ve bu dönemin Klasik Osmanlı mimarisine etkisinin anlatılması
5	Çok birimli erken dönem Osmanlı Camilerinden Merkezi Kubbeli Çok Birimli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Edirne Üç Şerefeli Cami)	5	Erken Dönem Osmanlı medreselerinin genel özelliklerinin anlatılması
6	Erken Dönem Osmanlı mimarisinde en çok inşa edilmiş olan Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Bursa Orhan Gazi Camisi, Bilecik Orhan Gazi İmareti, İznik Nilüfer Hatun İmareti)	6	Erken Dönem Osmanlı medrese örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması
7	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (İznik Yakup Çelebi Zaviyesi, Milas Firuz Bey Camisi, Bursa Hüdavendigar Camisi)	7	Erken Dönem Osmanlı medrese örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması
8	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Bursa Yıldırım Camisi, Kütahya Yakup Çelebi İmareti)	8	Erken Dönem Osmanlı medrese örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması
9	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Bursa Yeşil Cami, Bursa Muradiye Camisi)	9	Erken Dönem Osmanlı türbelerinin genel özelliklerinin anlatılması
10	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Amasya Yakup Paşa Camisi, Amasya Yörgüç Paşa Camisi)	10	Erken Dönem Osmanlı türbe örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması
11	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Edirne Muradiye Camisi, Amasya Bayezid Paşa Camisi)	11	Erken Dönem Osmanlı türbe örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması
12	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (Tire Yeşil İmaret Camisi, Ankara Karacabey Camisi)	12	Erken Dönem Osmanlı hanlarının genel özelliklerinin anlatılması
13	Tabhaneli Camilerin görseller eşliğinde anlatılması (İstanbul Davud Paşa Camisi, İstanbul Mahmud Paşa Camisi)	13	Erken Dönem Osmanlı han örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması
14	SINAV	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Erken Osmanlı Döneminin siyasal ve coğrafi yapısının değerlendirilmesi.	1	Yıldırım Bayezıd Devri Eserleri
2	Beylikler dönemi mimarisinin genel değerlendirmesi. (görsel malzeme eşliğinde).	2	Yıldırım Bayezıd Devri Eserleri
3	Erken Osmanlı Dönemi mimarisinin genel özellikleri. (görsel malzeme eşliğinde).	3	Süleyman-İsa-Musa-Mehmet (Fetret)Devri Eserleri
4	Erken Osmanlı döneminde coğrafyaya bağlı olarak değişen malzeme kullanımı ve malzeme türleri. (görsel malzeme eşliğinde).	4	Çelebi Sultan Mehmet Devri Eserleri
5	Ertuğrul ve Osman Gazi Dönemi Eserleri	5	Çelebi Sultan Mehmet Devri Eserleri
6	Orhan Gazi Dönemi Eserleri	6	II. Murad Devri Eserleri
7	Orhan Gazi Dönemi Eserleri	7	II. Murad Devri Eserleri
8	Orhan Gazi Dönemi Eserleri	8	II. Murad Devri Eserleri
9	I. Murad (Hüdavendigar) Dönemi Eserleri	9	II. Murad Devri Eserleri
10	I. Murad (Hüdavendigar) Dönemi Eserleri	10	II. Mehmet Devri Eserleri
11	I. Murad (Hüdavendigar) Dönemi Eserleri	11	II. Mehmet Devri Eserleri
12	Yıldırım Bayezıd Dönemi Eserleri	12	II. Mehmet Devri Eserleri
13	Yıldırım Bayezıd Dönemi Eserleri	13	II. Mehmet Devri Eserleri
14	Yıldırım Bayezıd Dönemi Eserleri	14	SINAV

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (5. Dönem)

Erken Osmanlı döneminde Anadolu'nun siyasal ve coğrafi yapısı, Erken Osmanlı dönemi mimarisi ile Anadolu Selçuklu dönemi mimarisi ve diğer beyliklerin mimarisinin karşılaştırması, Erken Osmanlı dönemi mimarisinin genel özellikleri, Erken Osmanlı döneminde malzeme anlayışı, Erken Osmanlı dönemi cami tipleri.

Erken Dönem(14-15. yüzyıl)Osmanlı mimarisinin genel özelliklerini, özgün yapı türlerinden biri olan camiler temel konu alınarak kavramalarını sağlayabilmek.

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ (6. Dönem)

ERKEN OSMANLI MİMARİSİ
Osmanlı Mimarisinin 14. ve 15. yüzyıllarda Anadolu'nun çeşitli kentlerinde ortaya konmuş eserleri belirli bir tipolojik sınıflama çerçevesinde ele alınmakta ve Klasik döneme zemin hazırlayan oluşumlar üzerinde durulmaktadır.

UŞAK ÜNİVERSİTESİ (4. Dönem)

ERKEN OSMANLI MİMARİSİ
Erken Osmanlı döneminde Anadolu'nun siyasal ve coğrafi yapısı, Erken Osmanlı dönemi mimarisi ile Anadolu Selçuklu dönemi mimarisi ve diğer beyliklerin mimarisinin karşılaştırması, Erken Osmanlı dönemi mimarisinin genel özellikleri, Erken Osmanlı döneminde malzeme anlayışı, Erken Osmanlı dönemi cami tipleri.

EK. 16: Erken Osmanlı Sanatı Ders İçerik Tabloları

ERKEN OSMANLI SANATI DERS İÇERİK

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Genel Değerlendirme	1	
2	Sultan Orhan ve I. Murad Dönemi	2	
3	Sultan I. Bayezid Dönemi yapıları	3	
4	Sultan I. Bayezid Dönemi yapıları	4	
5	Sultan I. Bayezid Dönemi yapıları	5	
6	Sultan I. Bayezid Dönemi yapıları	6	
7	Sultan I. Mehmed Dönemi yapıları	7	
8	Sultan I. Mehmed Dönemi yapıları	8	
9	Sultan I. Mehmed Dönemi yapıları	9	
10	Sultan I. Mehmed Dönemi yapıları	10	
11	Sultan II. Murad Dönemi yapıları	11	
12	Sultan II. Murad Dönemi yapıları	12	
13	Sultan II. Murad Dönemi yapıları	13	
14	Sultan II. Murad Dönemi yapıları	14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Erken Osmanlı Döneminin siyasal ve coğrafi yapısının değerlendirilmesi.	1	Osmanlı türbelerin genel özellikleri ve Selçuklu dönemi ile karşılaştırılması
2	Beylikler dönemi mimarisinin genel değerlendirmesi.	2	Osmanlı Türbe mimarisi
3	Erken Osmanlı Dönemi mimarisinin genel özellikleri.	3	Erken Osmanlı medreselerinin genel özellikleri ve Selçuklu dönemi ile karşılaştırılması
4	Erken Osmanlı döneminde coğrafyaya bağlı olarak değişen malzeme kullanımı ve malzeme türleri	4	Osmanlı medrese mimarisi
5	Tek kubbeli camiler	5	Osmanlı medrese mimarisi
6	Tek kubbeli camiler	6	Han, bedesten ve hamam mimarisi
7	Çok birimli camiler	7	Han, bedesten ve hamam saray mimarisi
8	Çok birimli camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	8	Han, bedesten ve hamam saray mimarisi
9	Tabhaneli Camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	9	Erken devir Osmanlı külliyeleri
10	Tabhaneli Camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	10	Erken devir Osmanlı külliyeleri
11	Tabhaneli Camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	11	Diğer Osmanlı Sanatları
12	Merkezi Planlı Camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	12	Diğer Osmanlı Sanatları
13	Merkezi Planlı Camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	13	Diğer Osmanlı Sanatları
14	Merkezi Planlı Camiler (mimari ve süsleme özellikleri)	14	Diğer Osmanlı Sanatları

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat kavramı tartışılacak. Türklerin Osmanlı Öncesi kurdukları medeniyetler ve Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu anlatılacak. Osmanlı padişahlarının saltanat dönemleri ve Osmanlı devletinin sınırları üzerinde durulacak. Osmanlı sanatını incelerken kullanacağımız bazı terim ve dönemler açıklanacak	1	Osmanlı tarihinde Fetret Dönemi (1402-1413) olarak bilinen zaman diliminde inşa edilen iki önemli yapıdan Yıldırım Türbesi ile Gelibolu'daki Azepler Namazgâhı.
2	Osmanlı Beyliği'nin ilk yönetim merkezlerinin genel özellikleri anlatılacak. Burada ortaya çıkmaya başlayan Ertuğrul Bey ve Osman Gazi dönemi özgün mimari ve sanat yapılaşması üzerinde durulacak.	2	Çelebi Mehmed ve dönemine kısaca değinildikten sonra bu devrin iki eğitim yapısı olan Merzifon- Gümüş'deki Hacı Halil Medresesi ile Merzifon'daki Çelebi Mehmed Medresesi ve buradaki hamam
3	Tek kubbe ile kapatılan İznik-Hacı Özbek, Hacı Hamza camileri ile ters T planlı Orhan Camii tanıtılacak.	3	Çelebi Mehmed dönemi yapıları. Bursa'da Devlet Hatun Türbesi, Edirne Bedesteni, Geyve Hanı ile Edirne'deki Eski Camii, Amasya-Bayezid Paşa Camii.
4	Tek kubbe ile kapatılan İznik-Hacı Özbek, Hacı Hamza camileri ile ters T planlı Orhan Camii tanıtımına devam edilecek.	4	Bursa'da Yeşil Külliye ile bu dönem mimarisinin işlenmesine devam edilecektir.
5	Bursa ve Gebze'deki Orhan Gazi'nin inşa ettirdiği yapılar işlenecek and erken Osmanlı sanatı içindeki yeri üzerinde durulacak.	5	Yeşil Külliye'nin anlatımına devam edilecektir.
6	Bursa-Alaaddin Camii ve Lala Şahin Paşa Medresesi ile Kırmasti-Lala Şahin Paşa Türbesi tanıtılacak.	6	Bursa - Timurtaş Camii ve Dimetoka-Çelebi Mehmed Camii ve bu dönem yapılarının genel bir değerlendirmesi.
7	İznik'te Kırgızlar Türbesi, Bursa'da Emir Hanı ve Gölpazarı'ndaki Mihal Bey Han'ı tanıtılacak and Erken Osmanlı Sanatına katkıları üzerinde durulacak	7	II.Murad ve dönemi kısaca anlatılması, dönemin mimari faaliyetleri içinde farklı uygulamalar gösteren Gazi Mihal, Şah Melek Paşa ve Yörgüç Paşa Camii
8	İlk devir Osmanlı yapılarının plan ve görüntüleri tekrar edilecek.	8	Bursa'da II. Murad'ın yaptırdığı Muradiye Külliyesi, erken dönem Osmanlı külliyeleri içindeki yeri göz önüne alınarak işlenecektir.
9	Murad dönemi kısa tarihçessi ve Bursa Hüdavendigâr külliyesi tanıtılacak.	9	Muradiye Külliyesi'nde bulunan türbeler detaylı olarak işlenecektir.
10	Sultan I. Murad'ın Bursa, Behramkale ve Filibede yaptırdığı camiler, bunların erken Osmanlı camileri içindeki yeri ve önemi anlatılacak.	10	Bu dönemde 1430-1438 arasında inşa edilen kervansaray ve cami yapıları.
11	Yıldırım Bayezid devrinin kısa tarihçesi, Mudurnu ve Bergama'da inşa ettirilen camiler ve Issız Han tanıtımı yapılacak.	11	Erken Osmanlı mimarisinin önemli su yapılarından Ergene Köprüsü ile farklı plan tipleri sergileyen iki cami.
12	Yıldırım Bayezid tarafından yaptırılan Yıldırım Külliyesi ile Edirne Yıldırım Camii anlatılacak	12	Edirne'de inşa edilen Üç Şerefeli Camii'nin Türk Sanatı içindeki yeri.
13	Bursa-Ulu Camiinin diğer çok destekli yapılarla karşılaştırması yapılacak. Ayrıca, XV. yy. başlarına kadar dönemde inşa edilen Osmanlı yapılarının genel bir değerlendirmesi yapılacak	13	Edirne'de inşa edilen Üç Şerefeli Camii'nin Türk Sanatı içindeki yeri.
14	SINAV	14	SINAV

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (6. Dönem)

ERKEN OSMANLI SANATI

Osmanlı beyliğinin kuruluş aşamasında ortaya çıkan zaviyeler ve işleyişleri hakkında bilgi verilerek mimari özellikleri anlatılıp Osmanlı mimarlığının özellikle Bizans ve çevre kültürlerle ilişkileri tartışılacaktır. Ekonomik zenginleşme ile mimari gelişim arasındaki paralellikler sorgulanacak, savaş, ticaret ve göç gibi sosyal olguların sanat üzerindeki etkisi yorumlanacaktır.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 17: Fotoğrafçılık Ders İçerik Tabloları

FOTOĞRAFÇILIK DERS İÇERİK

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Fotoğrafçılığın tarihi gelişimi, fotoğrafın oluşumu	1	
2	Fotoğraf makinasi tipleri ve fotoğraf makinalarının temel özellikleri.	2	
3	Netleme sistemi, obtüratör, diyafram, vizör.	3	
4	Objektifler ve çalışma prensipleri	4	
5	Işık nedir (yayılma prensipleri ve fotoğrafa etkisi)	5	
6	Işık nedir (parlaklık, yön, renk, renk ısıları, Kelvin Skalası, spektrum, kontrast).	6	
7	Çekim teknikleri (pozlandırma, ölçüm, alan derinliği ve koşulları)	7	
8	Kompozisyon (ışık, doku, ritm, zamanlama)	8	
9	Kompozisyon (Armoni, kontrast, perspektif, netlik, hareket)	9	
10	Filtreler ve yardımcı araçlar.	10	
11	Pozometreler	11	
12	Mimari fotoğraf	12	
13	Müze gibi kapalı ortamlarda küçük obje çekim teknikleri.	13	
14	Digital fotoğraflama ve bilgisayarda fotoğraf işleme teknikleri.	14	

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ders Konularıyla İlgili Açıklamalar Ve Ön Bilgiler. Fotoğraf Nedir, Fotoğrafın Değeri	1	
2	Tarihi Bilgi	2	
3	Fotoğraf Optiği; 1-Işık Nedir, 2-Işığın Yayılması, Yansıması Ve Kırılması, 3.Aydınlatma Ve Aydınlatma Şiddeti 4-Işık Ve Renk	3	
4	Renkli Görüntü, Işık Renk Kalitesi, Renk Isı Derecesi	4	
5	Mercekler, Merceklerin Yakınsaklığı, Mercek Kusurları	5	
6	Fotoğraf makinesı	6	
7	Diyafram	7	
8	Obtüratör	8	
9	Vizör Ve Netleştirme Sistemleri	9	
10	Yardımcı Malzemeler	10	
11	Aydınlatma Ve Aydınlatma İlkeleri Pozometreler	11	
12	Arazide Fotoğraf çekim tekniklerinin öğretilmesi	12	
13	Genel Tekrar Ve Değerlendirme.	13	
14	SINAV	14	

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

FOTOĞRAFÇILIK
Fotoğrafçılığın tarihi, gelişimi, analog ve dijital fotoğraf makineleri, makinelerin parçaları ve işlevleri anlatılarak, temel çekim teknikleri, üzerinde durulacaktır. Mimari ve taşınabilir eserlerin belgelenmesine yönelik yöntemler ele alınacaktır.

ORDU ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ
BATMAN ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ

EK. 18: Geleneksel Türk El Sanatları Ders İçerik Tabloları

GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI DERS İÇERİK

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk sanatı ve Türk El Sanatı nedir?	1	Anadolu-Türk halı ve düz dokumalarının gelişimi
2	İslamiyetin Doğuşu, Gelişmesi ve İslam Sanatının Ortaya Çıkması, Yayıldığı Alanlar, İslam El Sanatı Kavramı.	2	Osmanlı Dönemi Düz dokumalarının gelişimi
3	Türk ve İslam Dünyasında dokuma ve doukuma çeşitleri.	3	Hereke halıları
4	Türk-İslam Dünyasında keçe ve hasır.	4	Çanakkale halı ve düz dokumaları
5	Türk –İslam El Sanatlarında halı	5	Bergama halı ve düz dokumaları
6	Halının tanımı ve kullanım yerleri	6	Yun dağ yöresi halı ve düz dokumaları
7	Orta Asya İslam Dünyasında Halı	7	Uşak Halı ve Düz Dokumaları
8	Orta Asya ve İslam Dünyasında kilim ve diğer dokumaların gelişimi	8	Afyon yöresi halı ve düz dokumaları
9	Türk ve İsla dünyasında halının gelişimi	9	Niğde, Aksaray ve Kayseri yöresi halı ve düz dokumaları
10	Hayvan Üslubu ve halı desenleri	10	Konya Yöresi halı ve düz dokumaları
11	Anadolu Selçuklu halıları	11	Kırşehir ve Sivas yöresi halı ve düz dokumaları
12	Beylikler ve Osmanlı Dönemi halıları	12	Kars, Ağrı yöresi halı ve düz dokumaları
13	Konuların tekrarı	13	Konuların tekrarı
14	SINAV	14	SINAV

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk El Sanatlarının üretiminde kullanılan malzemeye göre sınıflandırılması	1	İslamiyet öncesi Türk dokuma sanatı.
2	Geleneksel el sanatlarında malzeme kullanımı	2	Selçuklu dokumaları
3	Geleneksel el sanatlarının kullanım alanları ve işlevsellikleri	3	Osmanlı dokumaları
4	Dokuma Sanatı (Kumaş ve giysi tasarımları)	4	Dokumacılıkta kullanılan tezgah tipleri ve özellikleri
5	Hat Sanatı	5	Dokumacılıkda kullanılan tekstil lifleri.
6	Hat Sanatı	6	Dokumacılıkda kullanılan boyarmaddeler.
7	Ebru Sanatı	7	Kilim,cicim,sumak,zili dokumalar
8	Ebru Sanatı	8	Türk halı sanatı
9	Ahşap Sanatları	9	Halıcılıkda kullanılan desenleme teknikleri ve motiflerin sembol dilleri.
10	Çini Sanatı	10	Halıcılıkda kullanılan desenleme teknikleri ve motiflerin sembol dilleri.
11	Kalem İşleri	11	Anadoluda yöresel halıcılık
12	Tezhip	12	Yöresel halıların teknik ve desen özellikleri.
13	Minyatür Sanatı	13	Röprodüksiyon dokumalar.
14	Baskı Sanatları	14	Halıcılıkta tetkik ve analiz yöntemleri

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Bilim, Teknik, Sanat ve El Sanatları İlişkisi.	1	Türk El Sanatlarının üretiminde kullanılan malzemeye göre sınıflandırılması
2	Geleneksel Türk El Sanatları Türleri	2	Geleneksel el sanatlarında malzeme kullanımı
3	İslamiyet Öncesi Türk El Sanatları	3	Geleneksel el sanatlarının kullanım alanları ve işlevsellikleri
4	İslamiyet Sonrası Türk El Sanatları	4	Dokuma Sanatı (Halı-Kilim)
5	Selçuklu Dönemi El Sanatları	5	Dokuma Sanatı
6	Anadolu Selçuklu Dönemi El Sanatları	6	Dokuma Sanatı (Kumaş ve giysi tasarımları)
7	Osmanlı Dönemi El Sanatları	7	Hat Sanatı 2
8	El Sanatlarının Kapsadığı Konulara Göre Türleri	8	Ebru Sanatı
9	Günlük Kullanım Eşyaları	9	Ahşap Sanatları
10	Kült Eşyalar	10	Çini Sanatı
11	Süsleme ve Dekorasyon Unsurları	11	Kalem İşleri
12	Kitap Sanatları	12	Tezhip
13	El Sanatlarının Üretim,Yöntem ve Teknik Sorunları	13	Minyatür Sanatı
14	El Sanatlarında Tanıtım ve Pazarlama	14	Baskı Sanatları

BATMAN ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Felsefe nedir	1	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
2	Felsefe Öğretiminde Çeşitli Yaklaşımlar	2	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
3	Felsefenin yöntemleri	3	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
4	Felsefenin diğer bilimlerle ilişkileri	4	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
5	Felsefi bilginin özellikleri	5	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
6	Felsefenin disiplinleri	6	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
7	Bilgi felsefesi	7	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
8	Bilim Felsefesi	8	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
9	Varlık Felsefi	9	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
10	Ahlak Felsefesi	10	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
11	Siyaset felsefesi	11	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
12	Estetik Felsefesi	12	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
13	Din felsefesi	13	İÇERİK GİRİLMEMİŞ
14	SINAV	14	İÇERİK GİRİLMEMİŞ

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 19: İkonografi Ders İçerik Tabloları

İKONOGRAFİ DERS İÇERİK

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Hıristiyan İkonografisi'ne giriş. Dersin amacı ve kapsamının açıklanması	1	
2	Eski ve Yeni Ahid'in incelenmesi	2	
3	Yaradılış – Nuh Peygamber ile ilgili sahnelerin incelenmesi (Musa'nın 1. Kitabı / Tekvin)	3	
4	İbrahim – Yusuf Peygamberler ile ilgili sahnelerin incelenmesi	4	
5	Musa Peygamber ile ilgili sahnelerin incelenmesi (Musa'nın 2. Kitabi / Çıkış)	5	
6	Davud ve Süleyman Peygamberler ile ilgili sahneleri incelenmesi	6	
7	Eski Ahit (tekrar)	7	
8	Zekeriya, Anna, Meryem'in doğumu, Yusuf, İsa Peygamber'in doğumu ve çocukluğu ile ilgili sahnelerin incelenmesi	8	
9	Vaftizci Yahya ile ilgili sahnelerin incelenmesi ve Deesis sahneleri	9	
10	İsa Peygamber'in vaftizi ve mucizeleri ile ilgili sahnelerin incelenmesi	10	
11	İsa Peygamber'in "passion" dönemi ile ilgili sahnelerin incelenmesi	11	
12	İsa Peygamber'in yakalanması, çarmıh, diriliş ile ilgili sahnelerin incelenmesi	12	
13	Doğu İkonografisi'nde Meryem ve İsa tiplerinin incelenmesi	13	
14	Yeni Ahit (tekrar)	14	

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İkonografiye giriş ve kaynaklar	1	
2	İkonografinin sanat tarihinde yöntem olarak kullanılması	2	
3	Dünyanın Yaratılışı	3	
4	İnsanın Yaratılışı	4	
5	Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Yakup	5	
6	Hz. Yusuf, Hz. Musa, Hz. Davud	6	
7	Judith, Süleyman Peygamber	7	
8	Batı Sanatındaki örnekler	8	
9	Yeni Ahit	9	
10	Vafdizci Yahya	10	
11	Meryem´in Hayatı	11	
12	İsa´nın Hayatı	12	
13	Batı sanatındaki eserlerin ikonografik yorumları	13	
14	SINAV	14	

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Tevratta yaradılış; Adem ve Havva'nın yaradılışı, Cennet bahçesi ve kovuluş, Habil-Kabil.	1	
2	Tevratta Nuh peygamberin yaşamı.	2	
3	Tevratta İbrahim peygamberin yaşamı.	3	
4	Tevratta Lut ve Yakup Peygamberlerin yaşamı.	4	
5	Tevratta Yusuf peygamberin yaşamı.	5	
6	Tevratta Musa peygamberin yaşamı.	6	
7	Tevratta Davud ve Süleyman peygamberler ve Jüdith	7	
8	İncilde Vaftizci Yahya'nın yaşamı.	8	
9	Apokript 'te Meryem'in yaşamı ve İsa'nın doğumu.	9	
10	İncilde İsa'nın çocukluk dönemi.	10	
11	İncilde İsa'nın mucizeleri.	11	
12	İncilde İsa'nın çektikleri " La Passion".	12	
13	Bazı aziz ve azizelerin yaşamı (Andreas, Antonius, Apollonia, Bartholemeus, Françesko, Hieronymus, Anna,Barbara, Euphemia, Marta) ve Havariler.	13	
14	SINAV	14	

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İkonografiye giriş.	1	
2	E.Panofky'nin İkonografik yöntemi ve kullanımı	2	
3	Hıristiyan inancının sanat eserleri üzerlerindeki etkileri ve sanat türleri.	3	
4	Eski Ahid konuları: Dünyanın Yaratılışı, İnsanın Yaratılışı	4	
5	Eski Ahid konuları : Nuh, İshak, Yakup, Yusuf ve Musa peygamberler	5	
6	Eski Ahid konuları: Samson, Golyat, Süleyman Peygamberlerı.	6	
7	Eski Ahid konularının sanat eserlerine yansımaları üzerine değerlendirmeler	7	
8	Yeni Ahid konuları: Yahya ve Meryem	8	
9	Yeni Ahid konuları: Meryem	9	
10	Yeni Ahid konuları: İsa peygamber	10	
11	Yeni Ahid konuları: İsa peygamber	11	
12	Yeni Ahid konuları: İsa peygamber.	12	
13	Cennet, Cehennem, Aziz ve Azizeler	13	
14	Yeni Ahid konularının sanat eserlerine yansımaları üzerine değerlendirme	14	

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

İKONOGRAFİ
İkonoloji, ikonografi terimlerinin tanımı, sanat tarihinde nasıl kullanıldıkları, Batı Sanatı ikonografisi örnekler üzerinden incelenmektedir

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 20: İslam Öncesi Türk Sanatı Ders İçerik Tabloları

İSLAM ÖNCESİ TÜRK SANATI DERS İÇERİKLERİ

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk kültür ve sanatı hakkında yapılan araştırmalar	1	Hun Döneminde taş eserler ve kaya resimleri
2	Orta Asya ve Proto-Türk dönem	2	Göktürk sanatı
3	Anav Kültürü, Kelteminar Kültürü, Afanasyeva Kültürü	3	Göktürk şehirleri
4	Andronovo Kültürü, Karasuk Kültürü, Tagar-Taştık Kültürü	4	Mezar külliyeleri- Kültigin Mezar Anıtı
5	Orta Asyada Erken kültürler ve Proto-Türk sanatıyla ilişkileri	5	Bilge Kağan Mezar Anıtı
6	Eski Türklerde inanç	6	Tonyukuk Mezar Anıtı
7	Hun Sanatı- Hunlarda yerleşme-konut- çadır	7	Göktürk kaya resimleri- Duvar resimleri
8	Mezar mimarisi- kurganların genel özellikleri- defin gelenekleri	8	Göktürk Heykel sanatı
9	I. Pazırık Kurganı- II. Pazırık Kurganı- III. Pazırık Kurganı	9	Uygur Sanatı
10	IV. Pazırık Kurganı- V. Pazırık Kurganı	10	Uygur şehirleri
11	Başadar- Tüekda- Noin Ula Kurganları	11	Uygur tapınak ve manastırları
12	Şibe- Berel- Katanda Kurganları, Esik Kurganı	12	Uygur duvar resimleri
13	Hayvan Üslubu ve özellikleri	13	Uygur heykel sanatı
14	SINAV	14	SINAV

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konuya Giriş- konunun tanımı kapsamı	1	Konuya Giriş- konunun tanımı kapsamı
2	Orta Asya Paleolitik ve Neolitik Kültürleri	2	Göktürk Dönemi Şehir ve mezar Anıtları
3	Orta Asya Neolitik ve Kalkolitik Dönem kültürleri	3	Uygur Mimarisi ve Şehir Dokusu
4	Kalkolitikten Hun Dönemine kadar Orta Asya kültürleri	4	Ak-Beşim Şehir Dokusu
5	Hun Sanatına giriş	5	Ak-Beşim Şehir Dokusu
6	Hunlar'da inanç ve ölü gömme geleneği	6	Kara- Hoca (İdikut) Kent Dokusu
7	Hunlar'da mezar mimarisi- kurganlar	7	Kara- Hoca (İdikut) Kent Dokusu
8	Hunlar'da mezar mimarisi- kurganlar	8	Murtuk Kent Dokusu
9	Hunlar'da mezar mimarisi- kurganlar	9	Uygur Evleri
10	Hunlarda dokuma sanatı	10	Uygur Evleri
11	Hunlarda dokuma sanatı	11	Uygur Savunma Yapıları
12	Hun Maden Sanatı	12	Uygur Savunma Yapıları
13	Göktürkler- konuya giriş	13	Uygur Resim Sanatı
14	Göktürkler	14	Uygur Resim Sanatı

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Giriş	1	
2	Tarihi Coğrafya	2	
3	Orta Asta Türk Sanatı ile ilgili yapılan araştırma ve yayınların değerlendirilmes	3	
4	Proto-Türk kültürleri	4	
5	İskit Sanatı	5	
6	Hun Sanatı	6	
7	Hun Sanatı	7	
8	Avar, Kuman, Kıpçak ve Peçenek Sanatı	8	
9	Göktürk Sanatı	9	
10	Göktürk Sanatı	10	
11	Göktürk Sanatı	11	
12	Uygur Sanatı	12	
13	Uygur Sanatı	13	
14	Uygur Sanatı	14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Orta Asya kavramının kapsamı ve tarihi sürecin ortaya konması.	1	Tabgaç Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
2	Kaynaklar	2	Akhun Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
3	Anav Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.	3	Avrupa Hun İmparatorluğu Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
4	Afanasiova Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.	4	Göktürk Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
5	Andronova Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi	5	Göktürk Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
6	Karasuk Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.	6	Göktürk Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
7	Tagar, Sarmat ve Minusinsk Bölgesinin tanıtımı ve bu merkezlere ait eserlerin incelenmesi.	7	Göktürk Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
8	Hun Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.	8	Göktürk Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
9	Hun Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesine devam.	9	Uygur Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
10	Hun Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesine devam.	10	Uygur Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
11	Hun Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesine devam.	11	Uygur Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
12	Hun Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesine devam.	12	Uygur Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
13	İskit Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.	13	Avar Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.
14	İskit Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesine devam.	14	Avar Döneminin tanıtımı ve eserlerinin incelenmesi.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam Öncesi Türk Kültürü Tanımı	1	Sarmatlar
2	Avrasya Kavramı	2	Sakalar
3	Paleolitik Dönem	3	Hunlar I
4	Neolitik Dönem	4	Hunlar II
5	Erken Kültürler I Avanasievo	5	Hunlar III
6	Erken Kültürler II Andronovo	6	Hunlar IV
7	Erken Kültürler III Karasuk	7	Göktürkler I
8	Tagar Kültürü	8	Göktürkler I
9	Taştık Kültürü	9	Göktürkler I
10	Kimmerler	10	Göktürkler I
11	İskitler I	11	Avarlar
12	İskitler II Pazırık	12	Hazarlar
13	İskitler III Ukok	13	Peçenekler-Kumanlar
14	SINAV	14	SINAV

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersle ilgili kaynakların tanıtımı yapılacak, İslamiyet dönemi Türk sanat tarihi incelemelerinde Orta Asya Türk kültürü araştırmalarının önemi anlatılacaktır.	1	Hun dönemi heykel sanatı, kaya resimleri ve pazırık kurganları buluntularına genel bakış.
2	Orta Asya coğrafyası ve iklim koşulları hakkında genel bilgiler; önemli dağlar, nehirler, göller ve yaşam alanları anlatılacaktır.	2	Göktürk dönemi ve ölü gömme adetleri.
3	Mezolitik, neolitik ve paleolitik dönemlerden itibaren Orta Asya coğrafyasında yaşama alanlarında görülen değişiklikler ele alınacaktır.	3	Göktürk mimarisi. Kültigin, Tonyukuk ve Bilge kağan mezar yapıları.
4	Orta Asya'da Türklerin ilk ortaya çıkışları ve Proto-Türk dönem olarak adlandırılan döneminde görülen kaya resimleri; dönemin sanat özellikleri örnekler üzerinden anlatılacaktır.	4	Göktürk heykel sanatı. Balballar ve diğer eserler.
5	Andronova, Karasuk ve Tagar kültür çevreleri ele alınacak ve bu dönemin sanat eserleri tanıtılacaktır.	5	Göktürk dönemi kaya resimleri.
6	Hun sanatının oluşum evreleri anlatılacak ve cenaze törenlerinden bahsedilecek; kurgan mimarisi ele alınacaktır.	6	Uygurlar. Dini yapı. Manierizm ve Budizm.
7	Pazırık Kurganları ele alınacak ve kurganlardan çıkan objeler tanıtılacaktır.	7	Uygur şehirleri. Hoço, Hoto, Murtuk.
8	Pazırık Kurganları buluntularından metal objeler üretim teknikleri ve üslup özellikleri açısından değerlendirilecektir.	8	Uygur dönemi dini mimarisi. Budist ve Manierist tapınaklar.
9	Pazırık kurganı buluntularından dokuma eserler ele alınacak, Rudenko Halısı ayrıntılı olarak değerlendirilecektir. İşleme ve düzenleme açısından Türk Dokuma sanatı içerisindeki yeri ve dokuma sanatının gelişimi anlatılacaktır.	9	Uygur mimarisinde stupalar ve kuleler.
10	Noin Ula Kurganı ele alınacak.	10	Uygur resim sanatı. Bezeklik mağarası örnekleri.
11	Hun dönemi eserleri üzerinden dönemin tasvir ve heykel sanatı özellikleri üslup özellikleri açısından değerlendirilecektir.	11	Uygur resim sanatı: Sengim, Toyuk, Kızıl ve Tun-Huang mağaraları örnekleri.
12	Orta Asya Türk mimarisinin temeli konumundaki çadırlar ele alınacak; çadır mimarisi tipleri ve bölümleri ile anlatılacaktır.	12	Uygur heykel ve kabartma sanatı.
13	Hun döneminde, öncesinde ve sonrasında görülen Orta Asya Hayvan Üslubu'nun özellikleri örnekler çerçevesinde anlatılacaktır.	13	Uygur dönemi mimari ve resim sanatı özelliklerinin Türk sanatındaki devamlılığı.
14	SINAV	14	SINAV

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Tanışma, ders konularıyla ilgili açıklamalar ve ön bilgiler. Orta Asya'nın Coğrafi Durumu	1	
2	Orta Asya Kültürleri; 1-Anav Kültürü, 2-Afanasyevo Kültürü 3-Andronovo Kültürü, 4-Karasuk Kültürü	2	
3	Türklerin Ana Yurdu ve Göçler	3	
4	Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletleri	4	
5	İskit Sanatı	5	
6	Hun Sanatı, Hunlarda Din, Ölü Gömme Adetleri	6	
7	Hun Mimarisi, Mezar Mimarisi (Kurganlar) ve İslam Öncesi Türk Sanatında Kurganların Yeri, 1-Pazırık Kurganları, 2-Başadar Kurganı 3-Şibe Kurganı 4-Bere ve Tüekta Kurganı 5-Noin Ula Kurganı 6-Katanda Kurganları	7	
8	Çadır, Topak Ev, Alaçık, Karaçadır, Çadırın Türk Evi ile İlişkisi	8	
9	Hun Halı, Dokuma ve Maden Eserleri, Hun Resim Sanatı	9	
10	Göktürkler Dönemi Eserleri	10	
11	Uygur Sanatı, -Uygur Şehirleri	11	
12	İslam Öncesi Türk Sanatının İslami Dönemi Etkisi	12	
13	Mimari Bir Külliyeler Kompleksi Olarak Orhun Anıtlarının Örettikleri ve Asya'ya Batı Tarihçiliği Gözüyle Bakmanın Sakıncaları Çinli Seyyahlar ve Seyahatnameleinde Orta Asya I, Arap Seyahatnamelerinde Türkler Avrupalı Seyyahlar ve İpek yolu, Genel tekrar ve değerlendirme.	13	
14	SINAV	14	

ORDU ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam Öncesi Türk Sanatına Giriş ve Kaynakça	1	Konuya Giriş ve Kaynakça
2	Tarih Öncesi Asya ve Orta Asya'da Yapılan Kazılar	2	Göktürk Kültürü ve Sanatı
3	Orta Asya'da Türk Kimliği	3	Göktürk Anıt Mezarları ve Kültigin Mezar Anıtı
4	Orta Asya'da Paleolitik Kültürler	4	Bilge Kağan Mezar Anıtı ve Tonyukuk Mezar Anıtı
5	Orta Asya'da Neolitik Kültürler	5	Göktürk Şehirleri ve Resim Sanatı
6	Orta Asya'da Kalkolitik Kültürler	6	Uygur Sanatına Giriş
7	Orta Asya Hunları	7	Uygur Mimarisi ve Şehir Dokusu
8	Hun Sanatına Giriş ve Mezar Mimarisi	8	Uygur Evleri ve Savunma Yapıları
9	Kurganlar (I.-II.-III. Pazırık)	9	Uygur tapınak ve manastırları
10	Kurganlar (IV.-V. Pazırık)	10	Uygur Resim Sanatı
11	Kurganlar (Başadar-Tüekda-Noin Ula-Şibe-Berel-Katanda)	11	Uygur Heykel Sanatı
12	Hayvan Üslubu ve özellikleri	12	Avar, Kuman, Kıpçak ve Peçenek Sanatı
13	Hunlarda Dokuma	13	İskit (sakala) Sanatı
14	Hunlarda Maden Sanatı	14	Orta Asya'da Dinler ve Türklerin İslamiyet'i Kabulü

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam öncesi Türk çevresine genel bir bakış	1	
2	Hun dönemi	2	
3	Hun tarihî ve kültürü	3	
4	Göktürk Dönemi	4	
5	Göktürk tarihî ve kültürü	5	
6	Hun ve Göktürk mezar yapıları	6	
7	Türklerin Maniheizm ve Budizm dinlerine girişleri	7	
8	Budist ve Maniheist Türk eserlerinin tanıtılması	8	
9	Uygurlar	9	
10	Uygur resmi	10	
11	Maniheist eserlerin tanıtılması	11	
12	Budist eserlerin tanıtılması	12	
13	Türkistan bölgesinde Türk Sanatını etkileyen diğer unsurların anlatılması	13	
14	Türk konut mimarisinin genel tanıtımı, Topak ev ve Türk evi mimarisi hakkında bilgi verilmesi	14	

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konuya Giriş- konunun tanımı kapsamı	1	Konuya Giriş- konunun tanımı kapsamı
2	Orta Asya Paleolitik ve Neolitik Kültürleri	2	Uygur Sanatına giriş
3	Orta Asya Neolitik ve Kalkolitik Dönem kültürleri	3	Uygur Mimarisi ve Şehir Dokusu
4	Kalkolitikten Hun Dönemine kadar Orta Asya kültürleri	4	Ak-Beşim Şehir Dokusu
5	Hun Sanatına giriş	5	Ak-Beşim Şehir Dokusu
6	Hunlar'da inanç ve ölü gömme geleneği	6	Kara- Hoca (İdikut) Kent Dokusu
7	Hunlar'da mezar mimarisi- kurganlar	7	Kara- Hoca (İdikut) Kent Dokusu
8	Hunlar'da mezar mimarisi- kurganlar	8	Murtuk Kent Dokusu
9	Hunlar'da mezar mimarisi- kurganlar	9	Uygur Evleri
10	Hunlarda dokuma sanatı	10	Uygur Evleri
11	Hunlarda dokuma sanatı	11	Uygur Savunma Yapıları
12	Hun Maden Sanatı	12	Uygur Savunma Yapıları
13	Göktürkler- konuya giriş	13	Uygur Resim Sanatı
14	Göktürk Mimarisi –anıt mezarlar	14	Uygur Resim Sanatı

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Orta Asya Genel Durum Mezolitik/Neolitik/Afanasievo/Andronovo/Karasuk/Mayemir Kültürleri	1	Bilge Kağan Anıtı Özellikleri
2	Hun Sanatı / Kurganların Ortak Özellikleri	2	Bilge Kağan Anıtı Bezemeleri
3	I-II Pazırık Kurganları	3	Uygur Sanatı
4	III-IV Pazırık Kurganları Buluntuları	4	Uygurlarda Şehircilik
5	Rudenko (Pazırık) Halısı	5	Hoço-Toyuk Kentleri
6	Noin-Ula Kurganı Buluntuları	6	Murtuk Kenti
7	Başadar Kurganı	7	Yar Hoto Kenti
8	Tüekta Kurganı Buluntuları	8	Kara Hoto- Hotan Kentleri
9	Ordos Kurganı- Çar I. Petro Koleksiyonu Buluntuları	9	Balalık Tepe-Bezeklik Kentleri
10	Göktürk Sanatına Giriş	10	Uygur Resim Sanatı
11	Kültigin Anıtı Özellikleri	11	Hoço- Murtuk Kenti Duvar Resimleri
12	Kültigin Anıtı Bezemeleri	12	Bezeklik Kenti Duvar Resimleri
13	Bilge Tonyukuk Anıtı	13	Bezeklik Kenti Duvar Resimleri
14	Bilge Tonyukuk Anıtı Bezemeleri	14	Uygur Heykel Sanatı

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK SANATI I

Orta Asya'da İslam öncesi Türk sanatının: Erken Kültür Evreleri, Hun, Göktürk ve Uygur Dönemlerinin günümüze ulaşan taşınmaz kültür varlıkları ve eserleri ile tanıtılması ve Türk-İslam sanatına etkileri irdelenecektir.

TÜRK-İSLAM MİNYATÜR SANATI II

İslam öncesi Türk resim sanatı ve İslamiyet sonrası Türk resim sanatındaki gelişmelerin farkında olup Türk resim sanatındaki önemli şahsiyetleri tanıtılması.

SÜLEYMAN DEMİREL STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

ÇANAKKALE 18 MART STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 21: İslam Sanatı Ders İçerik Tabloları

İSLAM SANATI DERS İÇERİK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Temel kavramlar, Sanat, İslam sanatı, Sanat –İslam ilişkisi	1	Erken İslam Dönemi Şehirciliği
2	İslamiyetin Doğuşu, Tarihi, Siyasi Ortam	2	Abbasi Dönemi Siyasi Ve Kültürel Ortam
3	İslamiyet Öncesi Bölgede Eski Sanat A nlayışları	3	Abbasi Dönemi Mimarisi
4	Sasani Sanatı, Bizans Sanatı	4	Abbasi Dönemi Mimarisi
5	İslamiyet Öncesi Türk Sanatı	5	Abbasi Dönemi Süsleme Ve El Sanatları
6	Hz.Muhammed Dönemi Mimarisi	6	Aglebiler Dönemi Mimarisi
7	Dört Halife Dönemi Mimari	7	Tolunoğulları Dönemi Mimarisi
8	Emevi Dönemi Tarihi ve Siyasi Ortam	8	Fatimi Dönemi Mimarisi Ve El Sanatları
9	Emevi Mimarisi	9	Fatimi Dönemi Mimarisi Ve El Sanatları
10	Emevi Mimarisi	10	Murabıtlar Ve Muvahhidler Dönemi Mimarisi
11	Emevi Süsleme ve El Sanatları	11	Nasri Dönemi Mimarisi
12	Endülüs Emevi Mimarisi	12	Fatimi Dönemi Mimarisi Ve El Sanatları
13	Temel kavramlar, Sanat, İslam sanatı, Sanat –İslam ilişkisi	13	Memlük Dönemi Mimarisi
14	SINAV	14	Memlük Dönemi Mimarisi

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Giriş	1	
2	Tarihi ve coğrafi bağlam I	2	
3	Tarihi ve coğrafi bağlam II	3	
4	Orta Doğu, Orta Asya ve Akdeniz coğrafyasında İslam kültürleri ve Sanatı I	4	
5	Orta Doğu, Orta Asya ve Akdeniz coğrafyasında İslam kültürleri ve Sanatı II	5	
6	İslam inancını benimsemiş toplumlarda, mimari ve görsel sanat ürünleri I	6	
7	İslam inancını benimsemiş toplumlarda, mimari ve görsel sanat ürünleri II	7	
8	Biçim, üslup ve içerik sorunları	8	
9	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri I	9	
10	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri II	10	
11	Yerel ve komşu kültürlerin sanat gelenekleri ve ifade biçimleriyle ilişkileri I	11	
12	Yerel ve komşu kültürlerin sanat gelenekleri ve ifade biçimleriyle ilişkileri II	12	
13	Genel sınava hazırlık	13	
14	Genel sınav	14	

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam dininin ilk merkezi olan Kâbe ve etrafındaki kutsal alanlar incelenir.	1	
2	Emevi ve Abbasi camilerindeki gelişim görsel malzeme ile anlatılır.	2	
3	Emevi ve Abbasi sarayları görsel malzeme ile anlatılır.	3	
4	Endülüs Emevileri'nin mimarisi ve sanatları işlenir.	4	
5	Fatımiler devri mimarisi ve sanatı incelenir.	5	
6	Türklerin İslamiyet'e girişi ve Araplarla ilk münasebetleri ele alınır.	6	
7	İslam döneminde Asya'daki sanatın genel durumu.	7	
8	ilk Türk-İslam devletlerinin ortaya koyduğu mimari eserler.	8	
9	Gazneliler ve mimari eserleri ele alınır.	9	
10	Karahanlılar ve mimari eserleri ele alınır.	10	
11	Büyük Selçuklular dönemi mimari anıtları, el sanatları.tarihsel sürece giriş.	11	
12	Büyük Selçuklular dönemi mimari anıtları, el sanatları.tarihsel sürece giriş.	12	
13	Büyük Selçuklular dönemi mimari anıtları, el sanatları.tarihsel sürece giriş.	13	
14	Büyük Selçuklular dönemi mimari anıtları, el sanatları.tarihsel sürece giriş.	14	

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslamiyetin ortaya çıkışı, Kâbe	1	Hırbet el-Minye, Burku Kasrı
2	Mescid-i Nebevi	2	Kuseyr Amra Sarayı
3	Basra Mescidi, Kufe Mescidi	3	Kasru'l-Hayru'l-Garbii
4	Amr b. As Camii, Kubbetü's-Sahra, Mescid-i Aksa	4	Mişatta Sarayı, Kasru't-Tuba
5	Mescid-i Aksa, Vasıt Camii	5	Hırbet el-Mefcer
6	Emeviye Camii, Halep Ulu Camii, Hama Ulu Camii	6	Kuseyr el-Hallabat, Hamam el-Sarah ve Kuseyr El-Hallabat Camii
7	Hama Ulu Camii, Baalbek Büyük Camii	7	Amman Emevi Saray Kompleksi
8	Amman Cuma Camii, Bosra Ömer Camii	8	Kasru'l-Hayru'ş-Şarki
9	Sana Büyük Camii, Banbhore Cuma Camii,	9	Kasr'ul-Hayr'ul Garbi
10	Harran Ulu Camii, Kayrevan Seydi Ukba Camii	10	Kudüs Emevi Saray Kompleksi, Kasru'l-Harane
11	Kayrevan Seydi Ukba Camii	11	Rusafa, Kastal Sarayı
12	Susa (Huzistan) Camii, Kasr Mukatil Camii	12	Cebel Says
13	Guanqzhou Büyük Camii	13	Tululu'ş-Şaiba Sarayı, Bayır Kasrı
14	Emevi cami mimarisinin değerlendirilmesi	14	Ancar (Aynu'l-Car)

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam Sanatının kaynağı üzerinde durulacaktır.	1	Emevilerin yıkılışı ve Endülüs Emevi Devleti'nin kurulması
2	Kâbe'nin mimari özellikleri işlenecektir.	2	Kurtuba Camii ile Zaragoza'da El-Caferiye Sarayı
3	Mescid-i Nebevi, geçirdiği değişikliklerle anlatılacaktır. Daha sonraki camilerin prototipini oluşturan bu yapının plan düzenlemesi hakkında detaylı bilgi verilecektir.	3	Medinetü'z-Zehra Sarayı ve Kurtuba Camii
4	Basra ve Vasıt Camileri üzerinde durulacaktır.	4	lk İslam ve Emevi sikkeleri
5	Emeviler dönemi hakkında tarihsel bilgi verildikten sonra Şam Ümeyye Camii işlenecektir.	5	Abbasi dönemi tarihi
6	Emevi devrinin önemli yapılarından Kudüs'teki Mescid-i Aksa ve Kayravan'daki Sidi Ukba Camii anlatılacaktır.	6	Samarra'da Ebu Dülef ve Kahire'de Tolunoğlu Ahmed camileri
7	Kudüs-Harem-i Şerif'te bulunan Kubbetü's-Sahra anlatılarak.	7	Damgan-Tarıhane ve Nayin camileri
8	Hırbet'el-Minye ve Kusayr Amra yapıları anlatılacaktır.	8	Uhaydır, Balkuvara ve Cevsak'ul-Hakani sarayları
9	Hamam'es-Sarah ve Kasru'l-Hayri'l-Garbi anlatılacaktır.	9	Abbasi maden sanatı
10	Kasru't-Tuba ve Kasru'l-Harane anlatılacaktır.	10	Abbasi dönemi Samarra üslupları
11	Hırbet'l-Mefcer anlatılarak, mimari ve süslemede Roma ve Bizans etkileri ele alınacaktır.	11	Abbasi seramik sanatı
12	Kasru'l-Hayri'l-Şarki anlatılacaktır.	12	Abbasi duvar bezemeleri
13	İslam'ın doğuşundan Emevi döneminin sonuna kadar inşa edilen yapılar, genel olarak değerlendirilecektir.	13	Abbasi duvar bezemeleri
14	İslam'ın doğuşundan Emevi döneminin sonuna kadar inşa edilen yapılar, genel olarak değerlendirilecektir.	14	SINAV

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam Sanatı kavramı, Erken İslam Sanatını hazırlayan sebepler ve İslamiyetin yayıldığı coğrafya	1	
2	Emevi Dönemindeki (661- 750) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	2	
3	Abbasi Dönemindeki (750- 1258) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	3	
4	Tolunoğulları Dönemindeki (868–905) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	4	
5	Fatimi Dönemindeki (969-1170) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir	5	
6	Eyyübi Dönemindeki (1174–1193) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	6	
7	Memlük Dönemindeki (1250-1517) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	7	
8	Endülüs Emevileri Dönemindeki (756-1031) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	8	
9	Murabıtlar Dönemindeki (1056 –1147), Muvahhitler Dönemindeki (1147-1248) ve Meriniler Dönemindeki (1195-1470) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	9	
10	İlhanlı Dönemindeki (1256-1335) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	10	
11	Timurlu Dönemindeki (1370-1501) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir	11	
12	Safavi Dönemindeki (1502-1736) dini ve sivil mimari örneklerinin yanı sıra mimari süsleme ve el sanatı örnekleri incelenir.	12	
13	İslam Sanatının genel bir değerlendirmesi	13	
14	SINAV	14	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin içeriği hakkında genel tanıtım	1	Tolunoğlu dönemi sanatı
2	Hz. Muhammed Dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme	2	Endülüs Emevileri dönemi sanatı
3	4 Halife devri İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme.	3	Endülüs Emevileri dönemi sanatı
4	Emeviler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Mescid-i Aksa / Kudüs)	4	Endülüs Emevileri dönemi sanatı
5	Emeviler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Kubbe'tüs-Sahra / Kudüs)	5	Endülüs Emevileri dönemi sanatı
6	Emeviler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Emeviye Camii / Şam)	6	Endülüs Emevileri dönemi sanatı
7	Emeviler dönemi sivil mimari ve mimariye bağlı süsleme. (Çöl kasırları)	7	Tavaif'ül-Müluk Dönemi sanatı
8	Emeviler dönemi sivil mimari ve mimariye bağlı süsleme. (Çöl kasırları)	8	Murabıtlar ve Muvahhidler Dönemi sanatı
9	Abbasiler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Camiler)	9	Aglebiler Dönemi sanatı
10	Abbasiler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Camiler)	10	Memlukler Dönemi sanatı
11	Abbasiler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Saraylar)	11	Zengiler Dönemi sanatı
12	Abbasiler dönemi İslam mimarisi ve mimariye bağlı süsleme. (Saraylar)	12	Safeviler Dönemi sanatı
13	Samarra bezeme ekolleri	13	Dünya müzelerinden örneklerle İslam sanatı
14	SINAV	14	SINAV

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam Sanatının kaynağını, İslam inancının doğduğu dönem ve bölgeyi tanımlar.Müslümanların kıblesi olan Kâbe'nin mimari özellikleri hakkında bilgi verir.	1	Emevilerin yıkılışı ve Endülüs Emevi Devleti'nin kurulması
2	Camilerin prototipini oluşturan Mescid-i Nebevi'nin plan düzenlemesi hakkında detaylı bilgi verir. Kufe'deki cami ve daru'l-imare ile Basra ve Vasıt Camilerinin genel özelliklerini tanımlar ve karşılaştırır.	2	Kurtuba Camii ile Zaragoza'da El-Caferiye Sarayı
3	Emevi dönemini tanımlar ve bu dönem yapılarının genel özelliklerini açıklayabilecektir. Plan ve süslemeleriyle önemli bir yapı olan Şam Ümeyye Camii'nin plan ve süsleme özelliklerini tanımlar.	3	Medinetü'z-Zehra Sarayı ve Kurtuba Camii
4	Emevi devrinin önemli yapılarından Kudüs'teki Mescid-i Aksa ve Kuzey Afrika'nın önemli şehirlerinden Kayravan'daki Sidi Ukba Camii'ni tanımlar ve plan özellikleri hakkında detaylı bilgiler verir.	4	İlk İslam ve Emevi sikkeleri
5	Kudüs-Harem-i Şerif'te bulunan Kubbetü's-Sahra ve bu yapının Bizans mimarisindeki benzerleriyle karşılaştırılmasını yapabilecektir.	5	Abbasi dönemi tarihi
6	Hırbet'el-Minye ve Kusayr Amra adlı yapıları tanımlar. Özellikle zengin figürlü süslemeleriyle bilinen Kusayr Amra'nın erken İslam Sanatı içindeki yeri hakkında detaylı bilgi verebilecektir.	6	Samarra'da Ebu Dülef ve Kahire'de Tolunoğlu Ahmed camileri
7	Kusayr Amra ile benzer planlamaya sahip Hamam'es-Sarah ve Kasru'l-Hayri'l-Garbinin karşılaştırmasını yapabilecektir.	7	Damgan-Tarıhane ve Nayin camileri
8	Emevi sivil yapılarından Kasru't-Tuba ve Kasru'l-Harane'yi çizim ve görüntülerden tanıyıp, bu yapılar hakkında detaylı bilgiler verir	8	Uhaydır, Balkuvara ve Cevsak'ul-Hakani sarayları
9	İnşasından kısa süre sonra meydana gelen depremde yıkılan Hırbet'l-Mefcer adlı yapıyı tanır, tanıtabilir. Ayrıca mimari ve süslemesinde Roma ve Bizans etkilerini ayırt edebilir.	9	Abbasi maden sanatı
10	Kasru'l-Hayri'l-Şarki'nin benzerleriyle karşılaştırılmasını yapabilecektir	10	Abbasi dönemi Samarra üslupları
11	İslam'ın doğuşundan Emevi döneminin sonuna kadar inşa edilen yapılar, onlardaki malzeme ve süsleme kompozisyonları	11	Abbasi seramik sanatı
12	İslam'ın doğuşundan Emevi döneminin sonuna kadar inşa edilen yapılar, onlardaki malzeme ve süsleme kompozisyonları	12	Abbasi duvar bezemeleri
13	İslam'ın doğuşundan Emevi döneminin sonuna kadar inşa edilen yapılar, onlardaki malzeme ve süsleme kompozisyonları	13	Genel değerlendirme
14	SINAV	14	SINAV

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Fatımi devleti tarihi hakkında bilgi verir ve bu dönem eserlerini örnekleriyle tanır.	1	Abbasi mimarisinin eyalet örnekleri
2	Mehdiye- Camii Kebiri hakkında bilgi verir. El-Ezher ve El-Akmer camileri plan ve süslemelerini benzerleriyle karşılaştırarak açıklayabilir. Talayi ve Cuyuşi Camilerini tanır ve tanıtabilir.	2	Gazneli mimarisi
3	Fatımi askeri yapılarından Beni Hammad Kalesi ile Bâb'ul-Fütuh hakkında bilgi verir.Önemli şehir kapılarından Bâbu'n-Nasr'ı tanıtabilir.	3	Büyük Selçuklu dönemi mimarisi
4	Fatımi seramik ve maden eserleri hakkında bilgi verir ve örnekleriyle anlatabilir.Fatımi Sanatı hakkında genel bir değerlendirme yapabilir.	4	Büyük Selçuklu dönemi mimarisi
5	Memlüklü Devleti'nin kısa tarihçesini anlatabilecektir ve önemli yapıları detaylı bilgi verir.	5	El Sanatları: Seramik
6	Baybars Camii'nin planın ve süsleme özelliklerini tanımlar.Bu dönemin önemli yapılarından Sultan Kalavun Medrese ve Türbesi hakkında detaylı bilgiler verir.Sultan Hasan Medresesi, Şeyh Melik Müeyyed Külliyesini başka yapı örnekleriyle karsılaştırarak anlatabilir	6	El Sanatları: Maden eserler
7	Eyyubi döneminin tarihçesini anlatabilir. Hasankeyf'teki Câmi'u-Rızk plan, mimari ve süsleme özellikleri ile açıklayabilir.	7	İlhanlı Mimarisi
8	Kuzey Afrika (Mağrib) ülkeleri ve sanat eserlerini genel özellikleri ile açıklayabilir.Murabıtlar devri ve Tlemsen Camii Kebiri görsellerden tanıyıp tanımlayabilecektir.	8	İlhnalı resim sanatı ve maden eserleri
9	Muvahhidler dönemi ve bu dönemde yapılan Tinmel Camii Kebiri ve Merakeş'de Kutubiye Camii hakkında bilgi verir. Muvahhidler devri yapılarından Taza-Camii Kebiri ile Rabat-Hasan Camiini tanıtabilir. Muvahhid yapıları hakkında genel değerlendirme yapabilir	9	Timurlu mimarisi
10	Merini devri hakkında bilgi verip, Tlemsen-Mansura Camii, Fas'da Ebu İnaniye Medresesi ve Gırnata-El-Hamra Sarayının plan, mimari ve süsleme özelliklerini anlatabilir.	10	Timurlu çini ve seramik sanatı
11	Mağrib Sanatı üzerinde genel bir değerlendirme yapabilir.	11	Timurlu kitap resmi
12	Mağrib Sanatı üzerinde genel bir değerlendirme yapabilir.	12	Safavi devri mimarisi
13	Genel Değerlendirme	13	Safavi devri el sanatları.dönem
14	Sınav	14	SINAV

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslâm Sanatı Kavramı	1	Klâsik Dönem Sonrası İslâm Dünyası
2	Erken İslâm Sanatı Arap Yarımadası	2	Samanoğulları Dönemi Sanatı
3	Emevi Dönemi Dini Mimari	3	Karahanlı Sanatı
4	Emevi Dönemi Dini Mimari	4	Gazneli Sanatı
5	Emevi Dönemi Sivil Mimari	5	Büyük Selçuklu Dönemi Sanatı
6	Emevi Dönemi Sivil Mimari	6	Büyük Selçuklu Dönemi Sanatı
7	Abbasi Dönemi Genel Ortam	7	Zengi Dönemi Sanatı
8	Abbasi Dönemi Dini Mimari	8	Eyyûbi Dönemi Sanatı
9	Abbasi Dönemi Dini Mimari	9	Memlûklu Dönemi Sanatı
10	Abbasi Dönemi Sivil Mimari	10	Timurlu Dönemi Sanatı
11	Abbasi Dönemi Sivil Mimari	11	Timurlu Dönemi Sanatı
12	Fatîmi Dönemi El Sanatları	12	Osmanlı Sanatı
13	Fatîmi Dönemi Mısır-Genel Ortam	13	Osmanlı Sanatı
14	Fatîmi Dönemi Dini Mimari	14	Genel Değerlendirme

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Giriş	1	***İKİ DÖNEM AYNI İÇERİK VERİLMİŞTİR***
2	Tarihi ve coğrafi bağlam I	2	
3	Tarihi ve coğrafi bağlam II	3	
4	Orta Doğu, Orta Asya ve Akdeniz coğrafyasında İslam kültürleri ve Sanatı I	4	
5	Orta Doğu, Orta Asya ve Akdeniz coğrafyasında İslam kültürleri ve Sanatı II	5	
6	İslam inancını benimsemiş toplumlarda, mimari ve görsel sanat ürünleri I	6	
7	İslam inancını benimsemiş toplumlarda, mimari ve görsel sanat ürünleri II	7	
8	Biçim, üslup ve içerik sorunları	8	
9	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri I	9	
10	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri II	10	
11	Yerel ve komşu kültürlerin sanat gelenekleri ve ifade biçimleriyle ilişkileri I	11	
12	Yerel ve komşu kültürlerin sanat gelenekleri ve ifade biçimleriyle ilişkileri II	12	
13	Genel sınava hazırlık	13	
14	SINAV	14	

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam Sanatı ile ilgili kavramların öğrenilmesi	1	İslam Sanatı İle İlgili Kavramların Öğrenilmesi
2	İslamiyetin ortaya çıkışındaki siyasi, kültürel durum	2	İslam Sanatı Mimarisi Ve Süslemesi İlgili Kavramların Öğrenilmesi
3	Erken İslam Dönemi camilerinde İslam öncesi uygarlıkların etkileri	3	Anadolu Selçuklu Cami Mimarisi Kavranır Hale Gelmesi
4	Emevi Cami Mimarisi Ve Süslemesi	4	Anadolu Selçuklu Medreseleri Kavranır Hale Gelmesi
5	Emevilerde Sivil Mimari	5	Anadolu Selçuklu Kervansarayları Kavranır Hale Gelmesi
6	Endülüs Emevileri Cami Mimarisi Ve Bezemeleri	6	Anadolu Selçuklu Türbeleri Kavranır Hale Gelmesi
7	Endülüs Emevilerinde Sivil Mimari	7	İlhanlılarda Cami Mimarisi Kavranır Hale Gelmesi
8	Abbasilerde Cami Mimarisi Ve Süslemeleri	8	İlhanlılarda Türbe Mimarisi Kavranır Hale Gelmesi
9	Abbasilerde Sivil Mimari	9	İlhanlılarda Sivil Mimarisi Kavranır Hale Gelmesi
10	Fatimilerde Cami Mimarisi Ve Süslemeleri	10	Timurlularda Cami Mimarisi Kavranır Hale Gelmesi
11	Fatimilerde Sivil Mimari	11	Timurlularda Türbe, Medrese Mimarisi Kavranır Hale Gelmesi
12	Gaznelilerde Dini Ve Sivil Mimari	12	Ders İçeriğine Uygun Teknik Gezi
13	Büyük Selçuklularda Cami Mimarisi Ve Süslemeleri	13	Memluklarda Türbe, Medrese, Sivil Mimarinin Kavranır Hale Gelmesi
14	Büyük Selçuklularda Sivil Mimari	14	Safevilerde Dini Ve Sivil Mimarinin Kavranır Hale Gelmesi

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 22: Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi Ders İçerik Tabloları

KLASİK OSMANLI SANATI DERS İÇERİKLERİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Klasik Osmanlı döneminin sosyal, siyasal ve ekonomik yapısının değerlendirilmesi. Osmanlı Dönemi Tarihi – Coğrafyası.	1	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, Mimar Sinan ve üslubu (Süleymaniye)
2	Osmanlı Dönemi Mimarisinin Kaynakları. Klasik dönem Osmanlı mimarisinin genel özellikleri.	2	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, (Edirnekapı Mihrimah Sultan)
3	Osmanlı Dönemi Mimarisi ile Diğer Kültür Çevreleri Arasındaki İlişkiler. Anadolu Selçuklu, Erken Osmanlı ve Beylikler dönemi mimarisinin genel değerlendirme	3	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, (Üsküdar Mihrimah Sultan)
4	II. Bayezid Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	4	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, (Azapkapı Sokullu Külliyesi)
5	II. Bayezid Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	5	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, (Kılıç Ali Paşa Külliyesi)
6	II. Bayezıt Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	6	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, (Büyük Çekmece Köprüsü)
7	II. Bayezid Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	7	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları, (Kırk Çeşme Tesisleri)
8	Yavuz Sultan Selim Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	8	Sultan Sarı Selim Devri Yapıları ; Camiler, medreseler Türbeler,
9	Yavuz Sultan Selim Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	9	Sultan Sarı Selim Devri Yapıları ; Camiler, medreseler Türbeler,
10	Yavuz Sultan Selim Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler	10	Sultan III. Murat ve III. Mehmet Devri Yapıları ve Mimar Mehmet, Mahmut , Davut..... Ağalar
11	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler,	11	Sultan III. Murat ve III. Mehmet Devri Yapıları ; Camiler, medreseler,
12	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler,	12	Sultan I. Ve III. Ahmet ve Sonrası Yapıları ; Camiler, medreseler Türbeler,
13	Kanuni Sultan Süleyman Devri Yapıları ; Camiler, mescitler, medreseler, Türbeler, hanlar, hamamlar, darüşşifalar, külliyeler,	13	Klâsik Dönem Osmanlı Yapılarının genel değerlendirilmesi
14	SINAV	14	SINAV

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konunun sınırları ve konu hakkında yapılan yayınların değerlendirilmesi	1	
2	Yapı türleri külliyeler, camiler, mescitler,imaretler, darüşşifalar, medreseler, türbeler , hanlar ve plan tipler	2	
3	Fatih devri yapıları	3	
4	Fatih devri yapıları	4	
5	II. Beyazıt devri yapıları	5	
6	II. Beyazıt devri yapıları	6	
7	Yavuz Sultan Selim dönemi yapıları	7	
8	Mimar Sinan hayatı, sanat anlayışı	8	
9	Kanuni Sultan Süleyman dönemi yapıları	9	
10	Kanuni Sultan Süleyman dönemi yapıları	10	
11	Kanuni Sultan Süleyman dönemi yapıları	11	
12	II. Selim dönemi yapıları	12	
13	II. Selim dönemi yapıları ve III. Murad, III. Mehmed dönemleri	13	
14	SINAV	14	

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Klasik Osmanlı Mimarisi Kavramı	1	Münferit Planlı Camiler
2	Edirne Üç Şerefeli Camii	2	Münferit Planlı Camiler
3	Kırım Gözleve Tatarhan Ve Konya Sultan Selim Camii	3	Çok Üniteli Camiler
4	İstanbul 2.Bayezid Camisi Ve Kılıç Ali Paşa Camisi	4	Tek Kubbeli Camiler
5	İstanbul Süleymaniye Camisi	5	Tek Kubbeli Camiler
6	Üsküdar Mihrimah Sultan Ve Manisa Muradiye Camii	6	Zaviyeli Camiler
7	Atina Fethiye, Diyarbakır Fatip Paşa Ve Tosya Abdurrahman Paşa Camii	7	Zaviyeli Camiler
8	Sultan Ahmet Camisi	8	Klasik Osmanlı Medreseleri
9	Altıgen Planlı Kaideye Oturtulmuş Merkezi Kubbeli Camiler	9	Su Yapıları
10	Altıgen Planlı Kaideye Oturtulmuş Merkezi Kubbeli Camiler	10	Su Yapıları
11	Sekizgen Planlı Kaideye Oturtulmuş Merkezi Kubbeli Camiler	11	Ticaret Yapıları
12	Sekizgen Planlı Kaideye Oturtulmuş Merkezi Kubbeli Camiler	12	Ticaret Yapıları
13	Edirne Selimiye Camisi	13	Ticaret Yapıları
14	Edirne Selimiye Camisi	14	SINAV

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Fatih Sultan Mehmet Dönemi Mimarisi; İstanbul Fatih Camii ve Külliyesi	1	Suriye-Halep Hüsrev Paşa Külliyesi, İstanbul Haseki Külliyesi
2	İstanbul Davut Paşa Camii, Tokat Hatuniye Camii, Tekirdağ Hayrabolu Güzelce Hasan Bey Camii	2	İstanbul Şehzade Camii ve Külliyesi
3	İstanbul Beyazıt Camii ve Külliyesi	3	Üsküdar Mihrimah sultan Camii
4	Çemberlitaş Atik Ali Paşa Külliyesi, İstanbul Zincirlikuyu Atik Ali Paşa Camii	4	İstanbul Süleymaniye Camii ve Külliyesi
5	Amasya II. Beyazıt Külliyesi, Edirne II. Beyazıt Külliyesi	5	Kırım-Gözleve Tatar Han Camii, Tekirdağ Rüstem Paşa Külliyesi
6	Manisa Hafsa Sultan (hatuniye) Külliyesi, İstanbul Bali Paşa Camii.	6	Silivrikapı İbrahim Paşa camii, İstanbul Rüstem Paşa Camii ve Külliyesi
7	Amasya Kapı ağası Camii ve Medresesi, İstanbul Rüstem Paşa Medresesi, İstanbul Firuz Ağa Camii	7	İstanbul Beşiktaş Sinan Paşa Camii, Topkapı Karaahmet Camii, Edirnekapı Mihrimah Sultan Camii
8	Diyarbakır Fatih Paşa Camii, Elbistan Ulu Camii, Topkapı Sarayı Hırka-ı Saadet DairesiDiyarbakır Fatih Paşa Camii, Elbistan Ulu Camii, Topkapı Sarayı Hırka-ı Saadet Dairesi	8	İstanbul-Fındıklı Molla Çelebi Camii, Babaeski Semiz Ali Paşa Külliyesi
9	İstanbul Yavuz Sultan Selim Külliyesi	9	Şam Süleymaniye Külliyesi, Ankara Cenabı Ahmet Paşa camii
10	İstanbul Eyüp Cezeri Kasım Paşa Camii, Doğubeyazıt Yavuz Sultan Selim Camii	10	Diyarbakır Behram Paşa Camii, Sofya Seyfullah efendi Camii,
11	Gebze Çoban Mustafa Külliyesi	11	Eyüp Zal Mahmut Paşa Külliyesi, Konya Selimiye Camii, Konya-Karapınar Selimiye Camii
12	Afyon Sincanlı Sinan Paşa Külliyesi, Kahire Süleyman Bey Camii	12	Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, Hatay-Payas Sultan Selim Külliyesi
13	Bozöyük Kasım Paşa Külliyesi, Silivri Piri Mehmet Paşa Külliyesi	13	Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi
14	Diyarbakır Deliler Hanı, Saray Bosna gazi Hüsrev Bey Cami	14	Edirne-Havsa Sokullu Külliyesi, İstanbul Kadırga Sokullu Külliyesi, İstanbul-Kasımpaşa Piyale Paşa Külliyesi

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı Devleti Klasik devir kültür ve sanat ortamının tanıtılması	1	Dersle ilgili temel kaynaklar, içerik, terminolojik bilgiler, kavramlar, Mimar Sinan, Hassa Mimarlar Teşkilatı
2	Klasik devir Osmanlı Mimarisinin genel özelliklerinin tespit edilmesi	2	Osmanlı Dönemi'nde şehircilik, ulaşım, yollar
3	Klasik Devir mimarisi içerisinde Mimar Sinan'ın yeri ve önemi	3	Klasik Osmanlı Devri külliyelerinin genel özellikleri
4	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	4	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen kale ve kentler
5	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	5	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen camiler -1
6	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	6	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen camiler -2
7	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	7	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen açık medreseler
8	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	8	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen türbeler -1
9	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	9	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen türbeler -2
10	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	10	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen han- kervansaraylar -1
11	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	11	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen han- kervansaraylar -2
12	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	12	Klasik Osmanlı devrinde inşa edilen hamamlar ve köprüler
13	Devir özelliklerinin uygulandığı eserlerin mimari çizim ve fotoğraflarla tanıtılması	13	Klasik Osmanlı Mimarisi'nin genel değerlendirmesi (plan, mimari, bezeme, malzeme, teknik vd. bakımlardan)
14	SINAV	14	SINAV

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İstanbul'un Fethi ve Osmanlı İmar Düzeni Hakkında Bilgi.	1	Mimar Sinan Yapılarının Topluca Değerlendirilmesi
2	Fatih Külliyesi yapılarının anlatılması.	2	Mimar Sinan sonrası Osmanlı Hassa Mimarlık Teşkilatı ve 16.yüzyıl sonunda Osmanlı İmparatorluğunun Sosyo-Ekonomik Durumu.
3	Fatih dönemi vezir yapılarının anlatılması ve Fatih döneminin Erken Osmanlı Dönemiyle karşılaştırılması.	3	Eminönü Yeni Valide ve Sultanahmet Camileri.
4	II.Bayezıd Dönemi Amasya yapılarının anlatılması.	4	17.yüzyıl İstanbul Vezir Yapılarının değerlendirilmesi.
5	Edirne ve İstanbul'daki II.Bayezıd Külliyelerinin anlatılması.	5	17.yüzyılda menzil külliyesi kavramı ve Ulukışla Öküz Mehmed Paşa Külliyesi.
6	İstanbul Yavuz Sultan Selim Külliyesi ve Gebze Çoban Mustafa Paşa Külliyelerinin anlatılması.	6	İncesu ve Merzifon Kara Mustafa Paşa Külliyeleri.
7	Osmanlı Hassa Mimarlık Örgütü Hakkında Bilgi.	7	Lale Devri ve Lale Devrinde ortaya konan mimarlık eserleri. İstanbul III.Ahmet Çeşmesi ve Kütüphanesi. Topkapı Sarayındaki eklemeler.
8	Osmanlı İmar Düzeni içinde hassa mimarı, şehir mimarı, vakıf mimarı, eyalet mimarı ve ordu mimarının görevlerinin anlatılması. Devşirme sistemi ve Mimar Sinan'ın Devşiriliş, Yetişmesi.	8	Nevşehir ve İstanbul Damat İbrahim Paşa Külliyeleri.
9	İlk Sinan Yapıları: İstanbul Haseki ve Üsküdar Mihrimah Külliyeleri.	9	İstanbul Hekimoğlu Ali Paşa Camii ve Osmanlı'da Batılılaşma Çabalarının irdelenmesi.
10	Mimar Sinan'ın İstanbul Şehzade ve Süleymaniye Külliyelerinin anlatılması.	10	Batılılaşma Döneminin değerlendirilmesi ve mimariye yansıması olarak Nuruosmaniye Camii.
11	Sinan Yapılarından İstanbul Rüstem Paşa, Kadırga Sokullu Mehmet Paşa, Eyüp Zal Mahmut Paşa ve Üsküdar Şemsi Paşa Külliyelerinin anlatılması	11	Üsküdar Ayazma ve Laleli Camilerinin slaytlarla anlatılması
12	Üsküdar Atik Valide Külliyesi ve Edirne Selimiye Camiinin anlatılması.	12	Taşra yapılarından Doğubeyazıt İshakpaşa Külliyesi, İstanbul'daki 19.yüzyıl Camilerinin slaytlarla anlatılması.
13	Mimar Sinan'ın Yaptığı Sivil Yapılar Hakkında Bilgi ve Dönem Değerlendirmesi.	13	Osmanlı Türbelerinin ve Medreselerinin slaytlarla anlatılarak değerlendirilmesi.
14	SINAV	14	SINAV

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Klasik Osmanlı döneminin sosyal, siyasal ve ekonomik yapısının değerlendirilmesi.	1	
2	Anadolu Selçuklu, Erken Osmanlı ve Beylikler dönemi mimarisinin genel değerlendirmesi	2	
3	Klasik dönem Osmanlı mimarisinin genel özellikleri	3	
4	Mimar Sinan'ın yaşamı ve eserleri hakkında genel bilgiler	4	
5	Merkezi planlı cami kavramı	5	
6	Merkezi planlı cami örnekleri. Dört destekli camiler (İstanbul Üsküdar Mihrimah Sultan Camii ve İstanbul Şehzade Camii)	6	
7	Merkezi planlı cami örnekleri. Dört destekli camiler (İstanbul Süleymaniye Camii)	7	
8	Merkezi planlı cami örnekleri. Dört destekli camiler (İstanbul Edirnekapı Mihrimah Sultan Camii ve İstanbul Tophane Kılıç Ali Paşa Camii)	8	
9	Merkezi planlı cami örnekleri. Altı destekli camiler (İstanbul Beşiktaş Sinan Paşa Camii ve İstanbul Topkapı Kara Ahmet Paşa Camii)	9	
10	Merkezi planlı cami örnekleri. Altı destekli camiler (İstanbul Kadırga Sokollu Camii, İstanbul Üsküdar Atik Valide Camii ve İstanbul Fındıklı Molla Çelebi Camii)	10	
11	Merkezi planlı cami örnekleri. Sekiz destekli camiler (Tekirdağ Rüstem Paşa Camii ve İstanbul Eminönü Rüstem Paşa Camii)	11	
12	Merkezi planlı cami örnekleri. Sekiz destekli camiler (Edirne Selimiye Camii)	12	
13	Merkezi planlı cami örnekleri. Sekiz destekli camiler (İstanbul Azapkapı Sokollu Camii, İstanbul Mesih Paşa Camii ve İstanbul Nişancı Mehmed Paşa Camii)	13	
14	Merkezi planlı camilerin genel değerlendirmesi.	14	

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

KLASİK OSMANLI MİMARİSİ I

Edirne Üç Şerefeli Camiyle başlayan Klâsik Osmanlı mimarisinin İstanbul'un fethinden sonra geçirdiği evrimin öğrenilmesi, özellikle merkezileşen bürokratik yapı içinde hassa mimarlar ocağı ve Mimar Sinan'ın bu evrime katkısı ve Sinan sonrasında meydana gelen uygulama ve değişimlerin anlatılması.

KLASİK OSMANLI MİMARİSİ II

Sinan sonrası Osmanlı mimarlığında geleneğin devamı, Osmanlı taşrasında mimarlık, menzil külliyeleri, Batılılaşma yada Osmanlı modernleşmesinin sanat ve mimarlığa yansımaları hakkında bilgi verilmesi.

UŞAK ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

ORDU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 23: Mitoloji Ders İçerik Tabloları

MİTOLOJİ DERS İÇERİK

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mitoloji nedir? Kültür tarihindeki yeri	1	Eski Yunan kültüründe manevi tahayyüllere genel bakış
2	Tarih öncesi resimler ve manevi tahayyüller	2	Homeros ve Hesiodos; eserleri ve kaynakları
3	Sümerler ve ilk yazılı destanlar	3	Zeus/Iupiter: efsaneler ve ikonografisi
4	Gilgames eposu	4	Hera/Iuno: efsaneler ve ikonografisi
5	İştar ve Inanna	5	Athena/Minerva: efsaneler ve ikonografisi
6	Mezopotamya'dan farklı efsaneler, birbirleri ile ilişkileri, versiyonları	6	Apollon-Artemis/Diana; efsane ve ikonogrfileri
7	Mezopotamya ikonografisi	7	Aphrodite/Venus: Efsane ve ikonografisi
8	Mısır dinine genel bakış	8	Ares/ Mars: Efsane ve ikonografisi
9	Mısır ikonografisi	9	Dionyssos/Bacchus: Efsane ve ikonografisi
10	Eski Ahit, Mısır ve Mezopotamya ilişkileri	10	Poseidon/Neptun: Efsane ve ikonografisi
11	Anadolu'da Yunan öncesi inançlar	11	Hades: Efsane ve ikonografisi
12	Hitit dine genel bakış	12	Herakles: Efsane ve ikonografisi
13	Hitit mitoslarına örnekler	13	Arganoutlar
14	Hitit ikonografisi	14	Troya Savaşı

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mitolojinin tanımı ve kaynakları	1	
2	Yunan ve Roma mitolojisinde evrenin yaradılışı	2	
3	I. Tanrılar Kuşağı	3	
4	II. Tanrılar Kuşağı	4	
5	Olymposlu Tanrılar	5	
6	Olymposlu Tanrıçalar	6	
7	Gök, su, toprak, kader Tanrıları	7	
8	Orman, Rüzgar, Sağlık Tanrıları	8	
9	Yunan ve Roma mitolojisindeki bölgesel kahramanlar	9	
10	Yunan ve Roma mitolojisindeki ikinci derecede kahramanlar	10	
11	Troya Savaşı	11	
12	Konusunu Yunan Roma mitolojisinden alan eserlerden örnekler	12	
13	Mitolojinin çağdaş sanatta yorumu	13	
14	SINAV	14	

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mitoloji dersi kapsamında kullanılacak kaynakçanın tanıtımı.	1	
2	Mitologya yazarları ve Mitoloji'nin anlam ve içeriği hakkında bilgilendirme. Mitoloji kavramının gelişim süreci hakkında bilgilendirme.	2	
3	Kosmos-Evren'in Yaratılışı.	3	
4	Olympos Tanrıları (Titanomakhia, Gigantomakhia)	4	
5	Dünyanın ve insanın yaratılışı (Atlas, Prometheus)	5	
6	Kahramanlar Çağı (Herakles)	6	
7	Kahramanlar Çağı (Perseus, Theseus)	7	
8	Kahramanlar çağı kısa bir tekrar ve Pandora, Marsyas	8	
9	Sikkelerde yer alan Mitolojik figürler	9	
10	Troya Destanı (İlyada) Belgesel eşliğinde destanın tanıtımı	10	
11	Troya Destanı (İlyada)	11	
12	Odysseia Destanı-Belgesel eşliğinde destanın tanıtımı	12	
13	Argonautlar Destanı-Belgesel eşliğinde destanın tanıtımı	13	
14	Aeneias Destanı, Orestes, Orpheus ve genel kısa bir tekrar	14	

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mitolojinin tanımı, oluşumu, tek tanrılı din ile çok tanrılı dinin arasındaki ortak ve farklı özellikler, Mitoloji antik yazarları.ve mitoloji dersi ile iligili kaynakça belirtilip kitaplar tanıtılacak.	1	
2	Evrenin ve Tanrıların yaratılışı	2	
3	Olymposlu büyüklerden Zeus, Hera ve Athena kimliği, özellikleri ve efsaneleri anlatılarak, sanattaki tasvirleri gösterielcek	3	
4	Olymposlu büyüklerden; Apollon,Artemis ve Ares kimliği, özellikleri ve efsaneleri anlatılarak, sanattaki tasvirleri gösterilecek.	4	
5	Olymposlu büyüklerden; Hermes, Hephahistos, Hestia kimliği, özellikleri, efsaneleri anlatılarak ve sanattaki tasvirleri gösterilecek.	5	
6	Olymposlu büyüklerden; Aphrodite, Poseidon kimliği ve özellikleri, efsaneleri anlatılarak, santtaki tasvirleri gösterilecek.	6	
7	Olymposlu büyüklerden; Hades, Demeter ve Dionysos kimliği, özellikleri ve efsaneleri anlatılarak sanattaki tasvirleri gösterilecek	7	
8	Zeus'un çevresindeki tanrılardan; Themis, Kharitler, Musalar, Nike, İris, Hebe, Eileithyia ve Ganimedes, Gök ve Atmosfer tanrılarından; Helios, Phaethon, Selene, Eos, Astraios, Heosphoros, Phosphoros, Boreas, Zephyros, Notos, Aiolos, Harpyalar görsellerle tanıtalacak, bunlara ait efsaneler anlatılacaktır.	8	
9	Su tanrılarından; Okeanos, Akheloos, Alpheios, Nympha, Styks, nereus, Nereus Kızları, Thetis,Triton, Sirenler Skylla ve Kharybdis görsellerle tanıtılacak, bunlara ait efsaneler anlatılacaktır.	9	
10	Orman ve Kır tanrılarından; Oreaslar, Auloniadlar, Dryadlar, hamadryaslar, Ekho, Satyrler, Silenos, Pan, Kentaurlar, Toprak ve Cehennem tanrılarından; gaia, Rheia, Kybele, Kharon ve Kerberos, Einysler, Hypnos , Thanatos, Oneiros, İnsan Hayatı ve Kaderi ile ilgili Tanrılardan ise Asklepios, Moira, Nemesis, Tykhe görsellerle tanıtalarak bunlara ait efsaneler anlatılacak	10	
11	Kahramanlar ve Bölgesel Efsaneler konusu içinde; Aiolos Soyu'ndan; Meleagros, Atalante, Sisyphos, Bellerophontes, Khimaira, Admetos, İason görsellerle tanıtılarak bunlara ait efsaneler anlatılacak.	11	
12	İnakhos soyundan Perseus, Herakles, Kadmos, Oidipus, Atina Krallarından; Theseus görsellerle tanıtılarak, bunlara ait efsaneler anlatılacak	12	
13	Trakya'lı kahramanlardan Orpheus, Atlas soyundan; Helena,Aiakos ve Pelops soyları, Troya Savaşı, Laokoon ve Odysseus görsellerle tanıtılarak , bunlara ait efsaneler anlatılacaktır.	13	
14	SINAV	14	

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Yunan ve Roma Mitolojileri'nin kaynakları	1	Türk Mitolojisinde Genel Terim ve Kavramlar
2	Yunan Mitolojisi'ne göre evrenin yaradılışı	2	Türk Mitolojisinde Dünya Modeli
3	1.Kuşak Olymposlu Tanrılar	3	Türk Mitolojisinde İnsanın Yaradılışı
4	Zeus, Hera, Poseidon	4	Türk Mitolojisinde Doğa Güçleri
5	Ares, Hermes, Hephaistos	5	Türk Mitolojisinde Menşe Mitleri
6	Aphrodite, Athena	6	Türk Mitolojisinde Diğer Mitler
7	Artemis, Apollon	7	Gök Tanrı Dini
8	Dionysos	8	Gök Tanrı Dini
9	Demeter, Persephone, Hades	9	Türk Mitolojisinde Astral Kültler
10	Herakles, Hestia, Hebe	10	Türk Mitolojisinde Astral Kültle
11	Asklepios, Tykhe	11	Türk Mitolojisinde Ruhlar ve Mitolojik Varlıklar
12	Helios, Selene, Eos	12	Şamanlık ve Şamanizm
13	Yarı Tanrılar ve Kahramanlar	13	Şamanizm
14	Yarı Tanrılar ve Kahramanlar	14	Şamanizm

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Anadolu mitolojisi	1	Türklerde Kainatın Yaratılışı
2	Mezapotamya mitolojisi	2	Güneş Ay ve Yıldızlar
3	Mısır mitolojisi	3	Gök Tanrı ve yardımcı Ruhlar
4	Olympe, Zeus, Hera	4	Ruhlar, melekler, kötü ruhlar
5	Athena, Apollon,Diane, Hermes	5	İnsan ve Türeyiş
6	Ares,Aphrodite,Hephaestos ve Promethee	6	Hayvan Kültü
7	Posedion, Hades	7	Beş Kutsal Unsur
8	Dionysos, Heracles	8	Türklerin Dini
9	Thesee, Cadmos ve Cepidus	9	Törenler
10	Sisyphe, Glaucos ve Bellerophon	10	Törenler
11	Persee	11	Kahramanlar
12	Argonaute'lar,Dedale ve Icare	12	Destanlar
13	Helene ve Troie Muharebeleri	13	Destanlar
14	Ulysse	14	Destanlar

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ders ve Kaynak Tanıtımı	1	
2	Mitoloji Nedir? Mitos - Epos – Logos Tanımları, Tarih Öncesi Çağlarda Mitoloji	2	
3	Anadolu Mitolojisi: Hitit Mitolojisi, Illuyanka Mitosu, Telipinu Efsanesi	3	
4	Mezopotamya Mitolojisi: Sümer Mitleri: Tufan Mitosu, Gılgamış Mitosu; Asur ve Babil Mitleri: Yaratılış Mitosu	4	
5	İran Mitolojisi: Zerdüştlük/Mazdaizm, Tanrılar, Simurg Efsanesi, Kava-Zahak Efsanesi	5	
6	Mısır Mitolojisi: Tanrılar ve Tanrıçalar, Osiris Mitosu	6	
7	Yunan Mitolojisi: I. II. ve III. Kuşak Tanrıları ve Mitleri; Evrenin ve Tanrıların Yaradılışı Mitosu	7	
8	Yunan Mitolojisi: IV. Kuşak Tanrıları ve Mitleri	8	
9	Yunan, Roma ve Etrüsk Mitolojileri: Diğer Tanrı ve Tanrıça Mitleri	9	
10	İslam Mitolojisi: Yaratılış, İlk İnsan ve Tufan Mitleri -Peygamberler ve Mucizeleri	10	
11	İslam Mitolojisi: Melekler, Şeytanlar, Cinler ve Diğer Önemli Yaratıklar	11	
12	İslam Mitolojisi: Oniki İmam ve Şia Mitolojileri	12	
13	İslam Mitolojisi: Oniki İmam ve Şia Mitolojileri	13	
14	SINAV	14	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 24: Mitoloji ve İkonografi Ders İçerik Tabloları

MİTOLOJİ VE İKONOGRAFİ DERS İÇERİKLERİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Grek Mitolojisine Giriş	1	Panofsky
2	Mitoloji Terminolojisi	2	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Dünyanın ve İnsanın Yaradılışı
3	Mythos Nedir ve Nasıl Doğar?	3	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. Nuh, Gemisi ve Tufan
4	Mitolojide Faydalanılan Kaynaklar	4	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. İbrahim
5	Dünyanın Kökeni ve Tanrıların Yaradılışı	5	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. İshak - Rebeca - Esav - Yakup
6	İnsanın Yaradılışı	6	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. Yusuf
7	Olymposlu Tanrı ve Tanrıçalar	7	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. Musa
8	Olymposlu Tanrı ve Tanrıçalar	8	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. Davud
9	Olymposlu Tanrı ve Tanrıçalar	9	Eski Ahit Konularının İkonografisi: Hz. Süleyman
10	Gök ve Atmosfer Tanrıları	10	Yeni Ahit Konularının İkonografisi: Hz. İsa
11	Su Tanrıları	11	Yeni Ahit Konularının İkonografisi: Hz. Meryem
12	Orman ve Kır Tanrıları	12	Genel Değerlendirme
13	Genel Değerlendirme	13	Genel Değerlendirme
14	SINAV	14	SINAV

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mitoloji ve İkonografi dersinin ve ders kapsamında kullanılacak kaynakçanın tanıtımı.Tevrat-Zebur ve İncil'in tanıtımı. Yaratılış efsanesi.	1	
2	Tevrat hikayeleri (Nuh'un gemisi- İbrahim-İshak-Sodom ve Gomorra)	2	
3	Tevrat hikayeleri (Lut ve Kızları-Yakup-Yusuf- Mısır'dan çıkış)	3	
4	Tevrat hikayeleri (Samson ve Delilah, Davut ve Golyat, Süleyman)	4	
5	İnciller ve İncil Yazarları- Vaftizci Yahya	5	
6	Meryem ikonografisi (Meryem'in Doğumu-Meryem'e Müjde)	6	
7	Meryem ikonografisi (Koimesis-Meryem'in Göğe yükselişi)	7	
8	İsa tasvirleri (İsa'nın doğumu-Pantokrator İsa ve Emmanuel İsa tasvirleri)	8	
9	İsa tasvirleri (İsa'nın Çilesi-Son akşam yemeği-)	9	
10	İsa tasvirleri (İsa'nın Çarmıha Gerilmesi)	10	
11	İsa tasvirleri (Anastasis-Deesis)	11	
12	Aziz tasvirleri (Asker Azizler-Aziz Pavlus-Aziz Petrus-Aziz Konstantinos ve Azize Helena...)	12	
13	Sikkelerde yer alan Meryem, İsa ve aziz tasvirleri	13	
14	Kerubim ve serafim tasvirleri.	14	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	YUNAN MİTOLOJİSİ VE ÖNCESİ DİNLER GENEL	1	YUNAN MİTOLOJİSİ VE ÖNCESİ DİNLER GENEL
2	YUNAN MİTOLOJİSİ-GENEL	2	YUNAN MİTOLOJİSİ-GENEL
3	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	3	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
4	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	4	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
5	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	5	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
6	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	6	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
7	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	7	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
8	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	8	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
9	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	9	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
10	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	10	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
11	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	11	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
12	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	12	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
13	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI	13	YUNAN VE ROMA TANRILARI VE OLUŞUMLARI
14	SINAV	14	SINAV

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mit Nedir? Nasıl Doğar?	1	İkonografi Nedir?
2	İlkel Mitolojilerin İlginçliğ	2	Panofsky Metoduna Göre Eser İncelemeleri (Masaccio-Vergi)
3	Mitler Neleri Ortaya Koyar?	3	L. da Vinci-Son Akşam Yemeği
4	Mitleri Öğrenmek Ne Demektir?	4	El Greko-Zeytin Dağında Dua
5	Mitlerin Yapısı Ve İşlevi	5	El Greko-Espolyo
6	Türk Mitolojisinden Örnekler	6	Bernini-Apollon ve Dafne
7	Yunan Mitolojisinden Örnekler	7	Tiziano-Dionisos
8	Doğu Dinlerinde Dünyanın Sonu	8	Yusuf'un Satılması (Minyatür)
9	Öz Olan Varoluştan Önce Gelir	9	Meleklerin Adem'e Secdesi, Yunus Peygamber (Minyatür)
10	Hıristiyanlık ve Mitoloji	10	Michelangelo-Musa
11	Tarihsel Zaman ve Litürjik Zaman	11	Bijen'in Kuyudan Çıkarılması(Minyatür)
12	Modern Dünyanın Mitleri	12	Rüstem ile Ekvan'ın Mücadelesi (Minyatür)
13	Mitler ve Kitle Haberleşme Araçları	13	Dahhak'ın İdamı (Miyatür)
14	SINAV	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konuya Giriş ve Kaynakça	1	Asklepion ve Bergama Asklepionu
2	Mitos, Epos, Logos; Mitoloji kuramlarıyla ve kuramcılarına bakış	2	Troia Savaşı ve Truva Atı
3	Mitlerin yaratılma nedenleri ve ilk örnekleri	3	İkonoloji ve İkonografi
4	Mısır Mitolojisi	4	Klasik Dönemden İkonografik okumalar
5	Yunan mitolojisi	5	Çağdaş Süreçte İkonoloji
6	Çin Mitolojisi	6	Sanat kuramcısı Erwin Panofsky
7	Eski Yunan ve Roma Sanatında Mitler	7	İkonografik Çözümleme
8	Rönesans'tan Modern Sanatta Mitler	8	Eski Ahit-Tevrat
9	Zeus, Hera, Poseidon, Prometheus, Pandora,	9	Yaradılış, Cennetten Kovuluş, Habil ve Kabil
10	Aphrodite, Ares ve Hephaistos	10	İbrahim Peygamber, Nuh Tufanı
11	Athena ve Artemis	11	Sodom ve Gomorro, Yusuf ve Musa Peygamber
12	Apollo, Hermes and Pan	12	Davud, Süleyman Peygamber
13	Adonis, Demeter ve Persephone, Dionysus	13	Yeni Ahit-İncil, Meryem´in ve İsa´nın Hayatı
14	Amazonlar, Peleus'un Düğünü ve 3 Güzeller Yarışması	14	Eski Türk Mitolojisi

GAZİOSMANPAŞ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Mitolojinin Tanımı, Doğuşu ve Etkileri, Yunan ve Roma Mitolojisinin Kaynakları.	1	Hephaistos
2	Yunan Mitolojisinde Evrenin Yaratılışı, Tanrıların Doğuşu.	2	Aphrodite
3	Yunan Mitolojisinde İnsanın ve Kadının Yaradılışı.	3	Dionysos
4	Yunan Mitolojisinde Tufan, Titanocmakhia ve Gigantomachia	4	Kahramanlar; Herakles ve On iki İşi
5	Oluymposlu Tanrılar; Zeus ve İlişkileri	5	Herakles ve On iki İşi
6	Oluymposlu Tanrılar; Zeus ve İlişkileri	6	Herakles ve on iki kişi
7	Hera ve Hestia	7	Perseus
8	Poseidon	8	Theseus
9	Hades	9	Homeros ve Troia Savaşı
10	Athena	10	Troia Savaşı ve Kahramanları
11	Artemis	11	Aineas, Odysseus
12	Apollon	12	Achilleus
13	Ares	13	Agamemnon
14	Hermes	14	Argonatlar

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

KLASİK MİTOLOJİ VE İKONOGRAFİ I
Bu derste mitoloji ve destan kavramları tartışılarak özellikle Yunan mitolojisi ve Hıristiyan ikonografisinin Batı sanatı eserlerine konu bakımından kaynaklık edişi öğretilecektir. Özellikle Yunan mitolojisinde Tanrılar arası ilişkiler anlatılıp bu olayların resim ve heykel sanatı örneklerinde ele alınışı gösterilecektir.

İSTANBULÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 25: Müzecilik Ders İçerik Tabloları

MÜZECİLİK DERS İÇERİK

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Müze Tanımı, Fonksiyonları	1	Müze İdaresi- Müze Mevzuatı, Koleksiyon Geliştirme
2	Müzelerin Fonksiyonları	2	Müzedeki Eserlerin kayıt ve envanter çalışmaları
3	Türk Müzeciliğinin tarihçesi	3	Müzede eserlerin envantere kayıt edilmesi müzede uygulama, Belgeleme Yöntemleri
4	Müze Çeşitleri	4	Müzede araştırma yöntemleri
5	Müze Mimarisi	5	Koleksiyonlar Sergileme Ve Koruma, Bakım, Depolama.
6	Müzede Teşhir Sergi, Aydınlatma	6	Taşınmaz Kültür varlıklarının Belgelenmesi ve korunması
7	Müze Aydınlatma	7	Anıtlar ve Sit alanları
8	Müzeler ve Eğitim	8	Anıt fişi, Kentsel Sit
9	Müzelerde Laboratuar ve Atölyeler.	9	Araştırma Raporları, Araştırma yazıları
10	Müzelerdeki Eserlerin temizlenmesi ve korunması	10	Müze uzmanlarının görevleri; Müzelerde Eğitim Etkinlikleri, Halkla İlişkiler
11	Müzelerdeki Eserlerin temizlenmesi ve korunması	11	Kültür Bakanlığı, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünün görevleri
12	Türkiye Müzeleri	12	Kültür ve tabiat varlıklarını koruma yüksek kurulu ve Bölge kurulları Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulu kararları, Uluslar arası kuruluşlar ve ilke kararları
13	Türkiye Müzeleri	13	Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu (2863 sayılı yası) Tüzük ve yönetmelikler
14	SINAV	14	SINAV

UŞAK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, Müzeler ve Müzecilik Bibliyografyası.	1	Kültür ve Tabiat Kanunu ile ilgili terimlerin açıklanması
2	Müzeciliğin Ortaya Çıkışı ve Müze Tanımları	2	Özel Müzeler, koleksiyonerlik ve eski eser ticarethanelerinin işleyişi
3	Başlıca Özellikleri ile Önemli Müzeler (görsel malzeme eşliğinde).	3	Müze pedagojisi, çocuklar için müze eğitimi
4	Türk Müzeciliği Kuruluşu ve Osman Hamdi Bey Öncesi	4	Sanat tarihi ve müze bağlantısı
5	Osman Hamdi Bey ve Yeni Dönem	5	Sit alanları ve çeşitleri
6	Cumhuriyet ve Yeni Yapılanma Dönemi	6	Yüzey araştırması, kazı ve sondajlar ile ilgili yönetmelik maddeleri
7	Uşak Arkeoloji ve Atatürk Müzesi Yerinde İnceleme	7	Geçici sergiler, sorunları, uygulama esasları
8	Koleksiyonculuk, Koleksiyon Yönetimi.	8	Türk Müzeciliğinin sorunları, değerlendirme
9	Sergiler	9	Türk Müzeciliğinin sorunları, değerlendirme
10	Sergiler	10	Öğrenciler tarafından hazırlanan ödevlerin sınıfta ya da müze binasında sunumu
11	Müzelerdeki Eserlerin Bozulma Nedenleri (görsel malzeme eşliğinde)	11	Öğrenciler tarafından hazırlanan ödevlerin sınıfta ya da müze binasında sunumu
12	Önlemler ve Tedaviler Konusunda Bilgilendirme (görsel malzeme eşliğinde)	12	Öğrenciler tarafından hazırlanan ödevlerin sınıfta ya da müze binasında sunumu
13	Müze Koleksiyonları İçin Afete Hazırlık, Acil Müdahale ve Kurtarma Teknikleri Konusunda Bilinenler	13	Öğrenciler tarafından hazırlanan ödevlerin sınıfta ya da müze binasında sunumu
14	SINAV	14	SINAV

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Müze kavramı, müzenin tanımları	1	
2	Avrupa'da müzeciliğin tarihçesi	2	
3	Türkiye'de müzeciliğin tarihçesi	3	
4	Müze mimarisi	4	
5	Müze mimarisi	5	
6	Sergilenen ve depolarda bulunan eserlerin korunma yöntemleri	6	
7	Müzelerde sergileme ve aydınlatma yöntemleri	7	
8	Sivas Arkeoloji Müzesi'nde uygulama	8	
9	Görsel malzeme ile yurt içi ve yurt dışı müzelerinden örnekler	9	
10	Görsel malzeme ile yurt içi ve yurt dışı müzelerinden örnekler	10	
11	Müzelerin etkinlikleri, anketler ve sonuçları	11	
12	Kent müzesi kavramı, çağdaş müzecilik	12	
13	Bir müzecinin gelen esere uygulaması gereken işlemlerin anlatılması	13	
14	Müze envanter fişi uygulamaları	14	

GAZİOMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Müzecilik nedir?	1	Müze çeşitleri ve tanımlar.
2	Müze nedir?	2	Müze çeşitleri ve örnekler
3	Müzeciliğin doğuşu ve tarihçesi.	3	Müze çeşitleri ve örnekler.
4	Müzenin işlevleri nelerdir?	4	Türkiye'deki Müzeler.
5	Müzenin yararları nelerdir?	5	Türkiye'deki Müzeler.
6	Müzelerin amaç ve görevleri nelerdir?	6	Türkiye'deki Müzeler.
7	Müze eğitiminin amaçları nelerdir?	7	Türkiye'deki Müzeler.
8	Müzelerin kültürel ve eğitsel görevleri	8	Dünyadaki önemli müzelerden örnekler.
9	Türkiye'de müze ve müzeciliğin gelişimi	9	Dünyadaki önemli müzelerden örnekler.
10	Osman Hamdi Bey öncesi Türkiye'de Müzecilik	10	Dünyadaki önemli müzelerden örnekler.
11	Osman Hamdi Bey Döneminde müzecilik	11	Müzelerde eserlerin sergilenmesi.
12	Osman Hamdi Bey Döneminde müzecilik	12	Müzelerde eserlerin sergilenmesi.
13	Cumhuriyet Döneminde Müzecilik	13	Müze Gezisi
14	Dünyada müze ve müzeciliğin gelişimi	14	Müze Gezisi

.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

MÜZECİLİK I

Müze'nin doğuşu, gelişimi ve içeriklerine göre çeşitleri

MÜZECİLİK II

Müze'nin doğuşu, gelişimi ve içeriklerine göre çeşitleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 26: Nümizmatik Ders İçerik Tabloları

NÜMİZMATİK DERS İÇERİK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk İslam Sikkeleri hakkında Genel Bilgi	1	
2	Antik sikkelerin Basma tekniği diyapozitif gösterimi ile.	2	
3	Grek,Roma ve Bizans dönemlerinde sikkeler hakkında bilgi.	3	
4	Grek,Roma ve Bizans dönemlerine ait slayt gösterisi.	4	
5	Grek,Roma ve Bizans dönemlerine ait slayt gösterisine devam.	5	
6	İslami Dönemlere ait sikkelerin anlatımı.	6	
7	Osmanlı Dönemine ait sikkelerin anlatımı.	7	
8	Osmanlı sikkelerinin slaytlı anlatımı.	8	
9	Osmanlı Dönemine ait sikkelerin anlatımı.	9	
10	Osmanlı sikkelerinin slaytlı anlatımı.	10	
11	Osmanlı sikkelerinin temel özelliklerinin slaytlı anlatımı.	11	
12	Anadolu Beylikleri sikkeleri hakkında anlatım	12	
13	Anadolu Beylikleri sikkelerinin slaytlı gösterimi	13	
14	SINAV	14	

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sikkenin Tanımı, İlk Ortaya Çıkışı Adramytteon Sikkeleri Bizans Sikkeleri Roma Sikkeleri	1	
2	Mezopotamya ve Anadolu Uygarlıkları Sikkeleri	2	
3	Antik Yunan ve Roma Dönemi Sikkeleri	3	
4	Bizans İmparatorluğu Sikkeleri	4	
5	Karahanlı ve Gazneliler Sikkeleri	5	
6	Büyük Selçuklu Döneminde Basılan Sikkeler	6	
7	Anadolu Selçuklu Dönemi Sikkeleri	7	
8	İlhanlı ve Beylikler Dönemi Sikkeleri	8	
9	Erken ve Klasik Dönem Osmanlı Sikkeleri	9	
10	Batılılaşma Dönemi´nde Sikkeden Kağıt Paraya Geçiş	10	
11	Batılılaşma Dönemi´nde Nişan ve Madalyaların Ortaya Çıkışı	11	
12	Nümizmatik ile İlgili Yayınlanmış Eserler	12	
13	Sikke Seksiyonu Bulunan Müzeler	13	
14	SINAV	14	

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sikke ölçüm ve kayıt teknikleri	1	Nümismatik nedir? Sikkenin tanımı ve sikke öncesi para şekilleri
2	Sikke kataloglama	2	Sikkenin icadı, sikke metali ve sikke basım tekniği.
3	Sikkelerin fotoğraflanması	3	Bizans dönemine kadar Anadolu'da kullanılan sikkeler.
4	Sikkelerin bilimsel yayınlarının hazırlanma yöntemleri	4	Bizans dönemi sikke darphaneleri, kullanılan metal ve birimler.
5	Sikke verilerinin istatistik yöntemleri ile değerlendirilmesi	5	Bizans sikkelerinde impararator tipleri, kostümleri ve işaretleri.
6	Sikke verilerinin kıyaslanması için yöntemler	6	Bizans sikkelerinde dini tip ve işaretler: İsa, Meryem,melekler ve azizler
7	Farklı kazı yerlerinin sikke buluntularının beraber değerlendirilebilmesi için yöntemler	7	Bizans sikkelerinde diğer tipler ve işaretler: Victoria, Konstantinopolis, haç ve kristogram.
8	Türkiye içerisinde yapılan kazıların sonuçları ışığında antik Anadolu'da para sirkulasyonu	8	Bizans sikkelerinde harfler ve rakamlar
9	Türkiye içerisinde yapılan kazıların sonuçları ışığında antik Anadolu'da para sirkulasyonu	9	Bizans sikkelerinde monogramlar ve yazıtlar.
10	Antik Çağda enflasyon	10	Bizans sikkelerinde monogramlar ve yazıtlar.
11	Para sirkulasyonunu etkileyen etmenler: Ordu hareketleri ve devlet yatırımları	11	İslam sikkelerinin genel özellikleri.
12	Sikkelerin antik dünyada dolaşımı	12	İslam sikkelerinin genel özellikleri.
13	Antik çağda sahte sikkeler	13	Selçuklu dönemi sikkelerinin genel özellikleri.
14	Kalpazanlık ve buna karşı çıkartılan antik dönem kanunları	14	Osmanlı dönemi sikkelerinin genel özellikleri.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (7. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı, amacı, içerikleri.	1	
2	Nümizmatiğin gelişimi, nümizmatlar, sikke basım teknikleri, darphaneler.	2	
3	Sikkeyi tanımanın, tarihlendirmenin önemi.	3	
4	Arkaik dönem sikkeleri.	4	
5	Klasik dönem sikkeleri	5	
6	Hellenistik dönem sikkeleri	6	
7	Eski Yunan sikkelerinin değerlendirilmesi, kazı buluntuları, defineler.	7	
8	Cumhuriyet dönemi Roma sikkeleri	8	
9	Roma imparatorluk dönemi sikkeleri	9	
10	Geç Roma dönemi sikkeleri.	10	
11	Bizans dönemi sikkeleri.	11	
12	Bizans dönemi sikkeleri	12	
13	Arkeoloji Müzesi sikke teşhirinde ders	13	
14	SINAV	14	

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk İslam sikkeleri	1	
2	Türk İslam sikkeleri	2	
3	Türk İslam sikkeleri	3	
4	Grek, Roma ve Bizans Dönemlerinde Sikkeler	4	
5	Grek, Roma ve Bizans Dönemlerinde Sikkeler	5	
6	İslami Dönemlere ait sikkeler	6	
7	İslami Dönemlere ait sikkeler	7	
8	Osmanlı Dönemine ait sikkeler	8	
9	Osmanlı Dönemine ait sikkeler	9	
10	Anadolu Beylikleri sikkeleri	10	
11	Anadolu Beylikleri sikkeleri	11	
12	Taklit Sikkeler ve özellikleri	12	
13	Antik Sikkelerin Kültür ve Tabiat Koruma Kurullarındaki yerleri	13	
14	SINAV	14	

EK. 27: Ortaçağ Avrupa Sanatı Ders İçerik Tabloları

ORTAÇAĞ AVRUPA SANATI DERS İÇERİK

EGE ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Giriş Ortaçağ Avrupa Tarihine Genel BakışTanışma ve ders içeriğinin incelenmesi	1	
2	Kavimler Sanatı Okuma ve araştırma	2	
3	Karolenj Dönemi Sanatı Okuma ve araştırma	3	
4	Otto Dönemi Sanatı Okuma ve araştırma	4	
5	Romanesk Dönem Romanesk Dönem Avrupa tarihi, Kültürel ortama genel bakış.	5	
6	Romanesk Dönem Almanya	6	
7	Romanesk Dönem İtalya	7	
8	Romanesk Dönem Fransa	8	
9	Gotik dönem Gotik dönem Dönem Avrupa tarihi, Kültürel ortama genel bakış.	9	
10	Fransa	10	
11	İngiltere	11	
12	Almanya	12	
13	İtalya	13	
14	Romanesk ve Gotik plastik	14	

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Kavimler Göçü ve sonuçları	1	
2	Ortaçağda felsefe ve sanat	2	
3	Ortaçağ´ın toplumsal açıdan irdelenmesi	3	
4	Karolanj dönemi Resim Sanatı	4	
5	Karolanj dönemi Mimarisi	5	
6	Otto Dönemi Resmi	6	
7	Otto Dönemi Mimarisi	7	
8	Romanesk Dönem Mimarisi	8	
9	Romanesk Dönem Resmi	9	
10	Romanesk Dönem Heykeli	10	
11	Gotik Dönem Resmi	11	
12	Gotik Dönem Mimarisi	12	
13	Gotik Dönem Heykeli	13	
14	SINAV	14	

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Giriş ve kaynakça tanıtımı.	1	Gotik dönem, Avrupa tarihi, Kültürel ortama genel bakış.
2	Ortaçağ Avrupa tarihinin tanımı ve döneme ilişkin siyasi, kültürel ve sanatsal gelişmeler	2	Gotik dönem, Avrupa tarihi, Kültürel ortama genel bakış.
3	Kavimler Göçü Dönemi ve Sanatı (Vizigot, Lombard, Frank kavimlerine ait eserler)	3	Fransa
4	Kavimler Göçü Dönemi ve Sanatı (Kelt ve Anglo-Saxon kültürlerine ait eserler)	4	Fransa
5	Viking Sanatı (Danimarka-Norveç-İsveç'ten örnek eserler)	5	Fransa
6	Karolanj Dönemi Sanatı	6	İngiltere
7	Karolanj Dönemi Sanatı	7	İngiltere
8	Otto Dönemi ve Sanatı	8	İngiltere
9	Otto Dönemi ve Sanatı	9	Almanya
10	Otto Dönemi ve Sanatı	10	Almanya
11	Romanesk Dönem ve Sanatı	11	İtalya
12	Romanesk Dönem ve Sanatı	12	İtalya
13	Romanesk Dönem ve Sanatı	13	Romanesk ve Gotik plastik
14	SINAV	14	Romanesk ve Gotik plastik

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ortaçağ Avrupa Sanatı terminolojisinin görseller eşliğinde anlatılması	1	
2	Karanlık çağ ve tarihi hakkında bilgi verilerek bu dönem eserlerinin görseller eşliğinde anlatılması	2	
3	Hayvan üslubu hakkında bilgi verilmesi	3	
4	Karolenj dönemi hakkında bilgi verilerek Karolenj dönemi mimari örneklerin ve el sanatları ürünleri	4	
5	Otto dönemi hakkında bilgi verilerek bu dönem mimari eserleri ve el sanatları örnekleri	5	
6	Romanesk dönem hakkında bilgi verilerek dönem özellikleri anlatılır.	6	
7	İngiltere, Fransa ve Almanya'daki Romanesk mimarlık örneklerinin	7	
8	Belçika ve İtalya'daki Romanesk mimarlık örneklerinin	8	
9	Romanesk dönem heykel ve resim sanatı hakkında bilgi verilmesi	9	
10	Gotik dönem hakkında bilgi verilerek Erken, Yüksek, Işınlı ve Alevli Gotik dönem özelikleri anlatılır, Gotik üsluba özgü mimari elemanlar tanıtılır.	10	
11	Fransa'daki Gotik mimarlık örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması ve Fransız Gotik özelliklerinin irdelenmesi	11	
12	İngiltere ve Almanya'daki Gotik mimarlık örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması ve İngiliz ve Alman Gotik özelliklerinin irdelenmesi	12	
13	İtalya'daki Gotik mimarlık örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması ve İtalyan Gotik özelliklerinin irdelenmesi	13	
14	Gotik dönem heykel sanatı hakkında bilgi verilmesi ve örneklerin görseller eşliğinde anlatılması	14	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ortaçağ Kavramının Açılımı- Batının Ortaçağının düşünsel, dinsel, kültürel, siyasal ve ekonomik yapısı- Genel Olarak-	1	Yüksek Ortaçağ Kültürü Kavramının Açılımı. Avrupa'nın 1000 ile 1400 yılları arasındaki, sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel yapısı
2	Büyük Göçler Döneminin Genel Yaşamı Ve Sanat Ortamı	2	Roman Mimarlığının Temel Özellikleri
3	Büyük Göçler Döneminin Sanat Yapıtlarına Örnekler 1	3	Fransa'da Roman Mimarisi
4	Büyük Göçler Döneminin Sanat Yapıtlarına Örnekler 2	4	Almanya'da Roman Mimarisi
5	İrlanda ve Northumbria yazmaları	5	İtalya, İngiltere ve diğer Avrupa ülkeleri, Roman Mimarisi
6	Feodalizm Kavramının Açılımı; Serf, Vassal, Senyör,Latifindium, Köle, Şövalye, Soyluluk Ünvanları,	6	Roman Heykel ve Resim Sanatı
7	Hıristiyanlık kavramının açılımı; Manastır, Piskopos, Rahip Kilise, Bazilika, Arianizm v.b	7	Gotik Sanat Kavramının Öyküsü
8	Karolenj Dönemi Genel Yaşam Ve Sanat Ortamı 1	8	Gotik Mimarlığının Temel Özellikleri
9	Karolenj Dönemi Genel Yaşam Ve Sanat Ortamı 2	9	Fransa'da Gotik Mimarisi
10	Otto Devri Genel Yaşam Ve Sanat Ortamı 1	10	Almanya'da GotikMimarisi
11	Otto Devri Genel Yaşam Ve Sanat Ortamı 2	11	İtalya, İngiltere ve diğer Avrupa ülkeleri, GotikMimarisi
12	Anglo-Saxson Genel Yaşam Ve Sanat Ortamı	12	Gotik Heykel ve Vitray Sanatı
13	Anglo-Saxson Genel Yaşam Ve Sanat Ortamı	13	Giotto'nun Resim Sanatına Katkısı
14	SINAV	14	SINAV

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ortaçağ Avrupa Sanatına Giriş: Tanım, sınırlar ve kaynaklar	1	Tanım, terminolojik bilgi, sınırlar ve kaynaklar.
2	Kavimler göçü ve diğer siyasal olaylar	2	Gotik mimarinin oluşumu ve Romanesk mimariden farkı.
3	Orta Çağ'da felsefe ve Sanat	3	Erken Gotik
4	Erken Hıristiyan sanatına genel bir bakış	4	Erken Gotik
5	Karolenj Devri Mimarisi	5	Işıltılı Gotik
6	Karolenj Devri resim ve küçük el sanatları	6	Işıltılı Gotik
7	Karolenj Devri Küçük el sanatları	7	Alevli Gotik
8	Otto Dönemi: St. Cyriakus, Abbey ve Hildesheim St. Michael Kiliseleri.	8	Rönesansı hazırlayan sebepler ve Rönesans düşüncesi
9	Otto dönemi Resim Sanatı	9	Erken Rönesans
10	Otto Dönemi küçük el sanatları	10	Erken Rönesans
11	Romanesk Mimari	11	Klasik Rönesans
12	Speier, Mainz ve Worms Katedralleri	12	Klasik Rönesans
13	Romanesk heykel sanatı	13	Klasik Rönesans
14	Romanesk heykel sanatı	14	İtalya dışında Rönesans

EK. 28: Ortaçağ İslam Sanatı Ders İçerik Tabloları

ORTAÇAĞ İSLAM SANATI DERS İÇERİK

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Endülüs'ün fethi, Emevi devletinin kuruluşu, Kurtuba Camii	1	Tolunoğlu Ahmed Camii
2	Kurtuba St. Juan Minaresi, Toledo Bab Mardum Camii, Medinetü'z-Zehra ve Camii	2	Kubbetü's-Süleybiye, Nilometre (Mikyasu'n-Nil), Balkuvara Sarayı
3	Endülüs Emevilerinde askeri mimari, Caferiye Sarayı, Munyet el-Rummaniye Malikânesi	3	Uhaydır Sarayı, Kasru'l-Aşk
4	Murabıtlar, Tlemsen Camii, Kubbet el-Barudiyyin	4	Kasru'l-Atşan (Atşan Sarayı), Cevzaku'l-Hakani, Kadisiye
5	Muvahhidler, Tinmel Camii, Merakeş Kutubiye Camii, Rabat Hasan Camii	5	Kasru'l-Abbasi (Şarabiye Medresesi), Rakka Şehir Surları ve Rakka Sarayları
6	Taza Camii, Sevilya Büyük Camii, Meriniler, Mansura Camii, Ebu İnaniye Medresesi	6	Remle Sarnıcı, Müjde Minaresi, Harba Köprüsü, Samarra ve Fustad Evleri, Samarra Üslupları
7	Nasıriler, el-Hamra Sarayı	7	Fatımiler, Mehdiye Camii, Ezher Camii
8	Abbasiler, Bağdat Kenti, Mansur Camii	8	Hakim Camii, Akmer Camii
9	Tarıhane Camii, Sus Bu Fatata Camii	9	Cüyuşi Camii, Salih Talayi b. Ruzzik Camii
10	Nayin Camii, Samerra Şehri ve Mütevekkiliye Camii	10	Safaks Cami- Kebir, Fatımi Türbeleri, Seb'a Benat Türbeler Topluluğu, Yusuf Kardeşlerin Mezarı, Seyyide Atika Meşhedi
11	Caferiye Şehri ve Ebu Dülef Camii, Sus Büyük Camii, Tunus Büyük Camii	11	Fatımilerde Sivil Mimari, Kal'at Beni Hammad, Daru'l-Bahr ve Kasru'l-Menar
12	Kayrevan Muhammed b. Hayrun Camii, Kirman Fahrac Cuma Camii	12	Fatımilerde Askeri Mimari, Kahire Şehir Surları, Babu'l-Nasr, Babu'l-Fütuh ve Babu'z-Züveyle
13	Mana1- Belh Mescid-i Tarih, Rakka (Refika) Ulu Camii, Anah (Ane) Minaresi	13	Ribatı, Sus Ribatı, Siraf Büyük Camii, Şibam Akyan Büyük Camii
14	SINAV	14	SINAV

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Karahanlılar, Çilburç Camii, Dandanakan Camii, Başane Camii, Dehistan Cuma Camii	1	Karahanlı Hanları, Ribat-ı Melik, Manakeldi Kervansarayı
2	Talhatanbaba Camii, Dehistan Namazgah Camii, Nisa Namazgah Camii	2	Daye Hatun Kervansarayı, Dehistan Kervansarayı, Akçakale Kervansarayı, Başane Kervansarayı
3	Semerkand Camii, Keder Camii, Sapoltepe Camii	3	Karahanlı Türbeleri, Tim Arapata Türbesi, Ayşe Bibi Türbesi
4	İmam Main Camii, Zülkifl Camii, Burana Camii, Hakim Tirmizi Camii	4	Balaci Hatun Türbesi, Sultan Saadet Kuzey ve Güney Türbeleri, Hakim Tirmizi Türbesi
5	Taş Ribat, Hoca Sarboz Camii, Çar Sütun Camii	5	Özkent Türbeleri (Orta, Kuzey ve Güney Türbeler)
6	Hazara Camii	6	Şeyh Fazıl Türbesi, Şapurganata Türbesi
7	Mugaki Attari Camii	7	Karahanlı Medreseleri, I. İbrahim Medresesi, Hoca Meşhed Külliyesi
8	Buhara Namazgah Camii	8	Burana I, Burana II, Burana III Türbeleri, Uyukgumbez Türbesi, Tort Auz Türbesi, Hoca Ruşnai Türbesi
9	Helpa Eşon Camii, Taş Camii	9	Gazneliler, Aruzu'l-Felek Camii, Leşker-i Bazar Camii, Sultan III. Mesud Minaresi
10	Burana Minaresi, Özkent Minaresi	10	Behram Şah Minaresi, Aslan Cazip Hankahı ve Minaresi, Aslan Cazip Türbesi
11	Çar Sütun Minaresi, Çar Kurgan Minaresi	11	Baba Hatim Türbesi, Bahavalpur Şah Gardiz Türbesi, Sebüktegin Sandukası, Sultan Mahmud Türbesi ve Sandukası
12	Buhara Kalan Minaresi, Vabkent Minaresi, Şah Zinde Minaresi	12	Ribat-ı Mahi, Sultan III. Mesud Sarayı
13	Buhara Kalan Minaresi, Vabkent Minaresi, Şah Zinde Minaresi	13	Leşker-i Bazar Sarayı, Gazneli Mimarisinde Süsleme
14	SINAV	14	SINAV

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (7-8. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Büyük Selçuklular, Isfahan Mescid-i Cuması, Gülpayegan Mescid-i Cuması	1	Harzemşahlar, Aksaray-Ding Türbesi, Fahreddin Razi Türbesi, Sultan Tekeş Kümbeti, Zevzen Camii
2	Barsiyan Mescid-i Cuması, Ardistan Mescid-i Cuması, Kazvin Mescid-i Cuması	2	Zengiler, Halep Ulu Camii Minaresi, Makam-ı İbrahim, Hama Cami-i Nur, Musul Ulu Camii, Bosra Gümüştekin Medresesi
3	Kazvin Mescid-i Haydariye, Zevvare Mescid-i Cuması, Manuçehr Camii, Minareler (Damgan, Belh Devletabad, Gülpayegan, Sin, Pamenar)	3	Nuriye Medresesi, Nuriye Maristanı, Mustansıriyye Medresesi, Erbil Minaresi, Sincar Minaresi, Mercan Medresesi
4	Hargird Medresesi, Rey Medresesi, Türbeler, Kümbed-i Ali, Çihil Duhteran Kümbedi	4	Mercan Hanı, İmadiye Camii Minberi, Bahir Camii Kapısı, Mar Behram Binası Kapısı, Sincar Mihrabı, Karasaray, İmam Avnüddin Türbesi, Zeynep Hanım Türbesi
5	Kümbed-i Kabus, İshak-Ata Türbesi, Harrekan Kümbetleri, Kümbed-i Kabud, Radkan Kümbeti, Kişmar Kümbeti	5	İldenizliler, Mescid-i Muhammed, Aşur Mescidi, Bakü Cuma Camii
6	Sultan Sencer Türbesi, Kümbed-i Surh, Demavent Kümbedi	6	Meydan Kulesi, Şirvanşahlar Saray Külliyesi
7	Ebu Sait Türbesi, Yartı Kümbeti, Gökendarbaba Türbesi, Abdullah b. Büreyda Türbesi,	7	Bakü Kalesi, Pir Hüseyin Hankahı, Mardakyan Büyük Kalesi, Mardakyan Küçük Kalesi
8	Hüdayi Nazar Evliya Türbesi, Muhammet b. Zeyd Türbesi, Pir Alemberdar Türbesi	8	Nardaran Kalesi, Şihovo Camii, Tuba Şah Mescidi, Nahçivan Ulu Camii, Gülistan Kümbeti, Mümine Hatun Kümbeti
9	Pir-i Alemdar Türbesi, Ebu'l-Fazl Türbesi, Tuğrul Bey Türbesi, Urmiye Se Kümbet	9	Berde Kümbeti, Aksadanbaba Türbesi, Yusuf Bin Kuseyr Kümbeti, Babi Türbesi, Karabağlar Kümbeti, Derbent Cuma Camii
10	Burc-u Mihmandust, Davezde İmam Türbesi, Lacim Türbesi	10	Eyyubiler, Mısır'da Eyyubi Mimarisi
11	Resget Türbesi, Kirman Kümbed-i Cebeliye, Kümbed-i Aleviyan	11	Anadolu'da Eyyubi Mimarisi
12	Ribatlar, Ribat-ı Anuşirvan, Ribat-ı Zaferani, Ribat-ı Şerif	12	Memluklular, Mısır'da Memluk Mimarisi
13	Ribatlar, Ribat-ı Anuşirvan, Ribat-ı Zaferani, Ribat-ı Şerif	13	Güneydoğu Anadolu'da Memluk Mimarisi
14	SINAV	14	SINAV

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ortaçağ İslam Sanatına Giriş ,	1	
2	Kaynak ve Yayınlar	2	
3	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri	3	
4	Muvahhitler Dönemi	4	
5	Muvahhitler Dönemi	5	
6	Murabitler Dönemi	6	
7	Murabitler Dönemi	7	
8	Meriniler Dönemi	8	
9	Çevre kültürlerle ilişkiler	9	
10	Abbasi Dönemi	10	
11	Abbasi Dönemi	11	
12	Fatimi Dönemi	12	
13	Fatimi Dönemi	13	
14	SINAV	14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ortaçağ İslam Sanatına Giriş	1	Ortaçağ İslam Sanatına Giriş
2	Kaynak ve Yayınlar	2	Kaynak ve Yayınlar
3	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri	3	Sanatçı-hami ilişkileri ve üretim süreçleri
4	Eyyubiler Dönemi	4	Delhi Sultanlığı Dönemi
5	Eyyubiler Dönemi	5	Delhi Sultanlığı Dönemi
6	Eyyubiler Dönemi	6	Delhi Sultanlığı Dönemi
7	Guri Sultanlığı Dönemi	7	Altınordu Hanlığı Dönemi
8	Guri Sultanlığı Dönemi	8	Çağatay Hanlığı Dönemi
9	Harzemşahlar Dönemi	9	İlhanlı Dönemi
10	Harzemşahlar Dönemi	10	İlhanlı Dönemi
11	Memluklar Dönemi	11	İlhanlı Dönemi
12	Memluklar Dönemi	12	Timur Dönemi
13	Memluklar Dönemi	13	Timur Dönemi
14	SINAV	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Endülüs'ün fethi, Emevi devletinin kuruluşu, Kurtuba Camii	1	Belh Mescid-i Tarih, Rakka (Refika) Ulu Camii, Anah (Ane) Minare
2	Kurtuba St. Juan Minaresi, Toledo Bab Mardum Camii, Medinetü'z-Zehra ve Camii	2	Tolunoğlu Ahmed Camii
3	Endülüs Emevilerinde askeri mimari, Caferiye Sarayı, Munyet el-Rummaniye Malikânesi	3	Kubbetü's-Süleybiye, Nilometre (Mikyasu'n-Nil), Balkuvara Sarayı
4	Murabıtlar, Tlemsen Camii, Kubbet el-Barudiyyin	4	Uhaydır Sarayı, Kasru'l-Aşk
5	Muvahhidler, Tinmel Camii, Merakeş Kutubiye Camii, Rabat Hasan Camii	5	Kasru'l-Atşan (Atşan Sarayı), Cevzaku'l-Hakani, Kadisiye
6	Taza Camii, Sevilya Büyük Camii, Meriniler, Mansura Camii, Ebu İnaniye Medresesi	6	Kasru'l-Abbasi (Şarabiye Medresesi), Rakka Şehir Surları ve Rakka Sarayları
7	Nasıriler, el-Hamra Sarayı	7	Remle Sarnıcı, Müjde Minaresi, Harba Köprüsü, Samarra ve Fustad Evleri, Samarra Üslupları
8	Abbasiler, Bağdat Kenti, Mansur Camii	8	Fatımiler, Mehdiye Camii, Ezher Camii
9	Tarıhane Camii, Sus Bu Fatata Camii	9	Hakim Camii, Akmer Camii
10	Nayin Camii, Samerra Şehri ve Mütevekkiliye Camii	10	Cüyuşi Camii, Salih Talayi b. Ruzzik Camii
11	Caferiye Şehri ve Ebu Dülef Camii, Sus Büyük Camii, Tunus Büyük Camii	11	Safaks Cami- Kebir, Fatımi Türbeleri, Seb'a Benat Türbeler Topluluğu, Yusuf Kardeşlerin Mezarı, Seyyide Atika Meşhedi
12	Kayrevan Muhammed b. Hayrun Camii, Kirman Fahrac Cuma Camii	12	Fatımilerde Sivil Mimari, Kal'at Beni Hammad, Daru'l-Bahr ve Kasru'l-Menar
13	Manastır Ribatı, Sus Ribatı, Siraf Büyük Camii, Şibam Akyan Büyük Camii	13	Fatımilerde Askeri Mimari, Kahire Şehir Surları, Babu'l-Nasr, Babu'l-Fütuh ve Babu'z-Züveyle
14	SINAV	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İÇERİK VERİLMEMİŞ	1	İÇERİK VERİLMEMİŞ
2	İÇERİK VERİLMEMİŞ	2	İÇERİK VERİLMEMİŞ
3	İÇERİK VERİLMEMİŞ	3	İÇERİK VERİLMEMİŞ
4	İÇERİK VERİLMEMİŞ	4	İÇERİK VERİLMEMİŞ
5	İÇERİK VERİLMEMİŞ	5	İÇERİK VERİLMEMİŞ
6	İÇERİK VERİLMEMİŞ	6	İÇERİK VERİLMEMİŞ
7	İÇERİK VERİLMEMİŞ	7	İÇERİK VERİLMEMİŞ
8	İÇERİK VERİLMEMİŞ	8	İÇERİK VERİLMEMİŞ
9	İÇERİK VERİLMEMİŞ	9	İÇERİK VERİLMEMİŞ
10	İÇERİK VERİLMEMİŞ	10	İÇERİK VERİLMEMİŞ
11	İÇERİK VERİLMEMİŞ	11	İÇERİK VERİLMEMİŞ
12	İÇERİK VERİLMEMİŞ	12	İÇERİK VERİLMEMİŞ
13	İÇERİK VERİLMEMİŞ	13	İÇERİK VERİLMEMİŞ
14	İÇERİK VERİLMEMİŞ	14	İÇERİK VERİLMEMİŞ

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslam sanatı kavramı	1	Sanat –İslam ilişkisi
2	Sanat –İslam ilişkisi	2	Sanat –İslam ilişkisi
3	İslamiyet'in doğuşu	3	İslamiyet'in doğuşu, İslamiyet'in tarihi ve siyasi ortamı
4	İslamiyet'in tarihi	4	İslamiyet'in doğuşu, İslamiyet'in tarihi ve siyasi ortamı
5	İslamiyet'in siyasi ortamı	5	İslamiyet öncesi bölgede eski sanat anlayışları
6	İslamiyet öncesi bölgede eski sanat anlayışları	6	İslamiyet öncesi bölgede eski sanat anlayışları
7	İslamiyet öncesi bölgede eski sanat anlayışları	7	Sasani Sanatı
8	Sasani Sanatı	8	Sasani Sanatı
9	Sasani Sanatı	9	Abbasi dönemi mimarisi
10	Hz. Muhammed dönemi ve mimarisi	10	Abbasi dönemi mimarisi
11	Hz. Muhammed dönemi ve mimarisi	11	Abbasi dönemi mimarisi
12	Dört Halife dönemi ve mimarisi	12	Tolunoğulları dönemi mimarisi
13	Dört Halife dönemi ve mimarisi	13	Tolunoğulları dönemi mimarisi
14	SINAV	14	SINAV

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İslamın ortaya çıktığı devrin sanat gelenekleri ve ilk mimari örnek kabul edilen Kabenin İslam mimarlık tarihindeki konumu	1	Abbasi dönemi ve döneme ait sanatsal faaliyetler hakkında genel bilgi
2	Dört halife dönemine ait bilinen mimarlık örnekleri (ilk mescitler mescid iNebevi	2	Abbasi şehirleri
3	Emevi Dönemi hakkında genel bilgi ve bu döneme ait sanat grupları	3	Sammara ulu Camii, Abu Dülef Camii
4	Mescidi Aksa, Kubbetüs Sahra	4	Samarra alçı süslemeleri
5	Şam Ulu Camii	5	Abbasi sarayları
6	Kayrevan Seydi Ukba Camii Harran Ulu Camii	6	Ukhaydır sarayı
7	Emevi Cami mimarisinin genel özellikleri	7	Cevasakül hakani sarayı
8	Kusayrı Amra, Mışatta Sarayı	8	Balkuvara Sarayı
9	Kasru t Tuba, Hirbet el Mefcer, Hirbet el Minye	9	Kubbetüs süleybiye ve islamda türbe anlayışı hakkında genel bilgi
10	Sus Ribatı ve Emevi dönemine ait taşınabilir sanat eserlerinden örnekler	10	Abbasi dönemine ait küçük sanatlar
11	Endülüs Emevileri dönemi ve Kurtuba Ulu Camii	11	Fatimi dönemi ve sanat anlayışı hakkında genel bilgi
12	Endülüs Emevileri Kale Mimarisi	12	Fatimi camileri al ezher, el-cuyuşi
13	Endülüs Emevilerine ait taşınabilir eserlerden örnekler	13	Fatımi türbeleri
14	SINAV	14	SINAV

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Karahanlı Dönemi hakkında genel bilgi ve yapı grupları ile genel özellikleri	1	Zengi camileri
2	Karahanlı Dönemi Türkistan Camileri (Çilburç, Başhane, Dehistan,)	2	Zengi medreseleri Bosra Gümüştekin Medresesi
3	Talhatan Baba, Buhara Namazgah Magaki Attari camileri	3	Şam Nuriye Medresesi
4	Karahanlı Minareleri Burana, Kalan minareleri)	4	Şam Adiliye medresesi
5	Can kurgan Vabkent minareleri	5	Zengi türbeleri İmam yahya, imam avnüddin T.
6	Karahanlı türbeleri (Tim Arap Ata, Ayşe Bibi)	6	Zengi dönemi küçük sanatlarından örnekler
7	Özkent Türbeleri, Şeyh Fazıl Türbesi	7	Eyyubi dönemi hasankeyf el rızk camii
8	Karahanlı Hanları (Manakeldi, Daye Hatun)	8	Şam rükniyye medresesi
9	Akçakale, Dehistan Hanları	9	Halep kalesi
10	Karahanlı Dönemi taşınabilir eserlerden örnekler	10	Eyyubi dönemi küçük eserlerinden örnekler
11	Gazneli Türbeleri (Aslancazip, Babahatim)	11	Memluk dönemi genel sanat anlayışı ve Kahire baybars camii
12	Gazneli Türbeleri (Aslancazip, Babahatim)	12	Kahire Sultan Hasan külliyesi
13	Gazneli Türbeleri (Aslancazip, Babahatim)	13	Memlük dönemi küçük eserlerinden örnekler
14	SINAV	14	SINAV

EK. 29: Osmanlıca Ders İçerik Tabloları

SANAT TARİHİNE GİRİŞ DERS İÇERİKLERİ

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (3-4. DÖNEM)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı Alfabesinin tanıtılması, Arap, Fars ve Osmanlı Alfabelerinin arasındaki farklar.	1	Osmanlı Türkçesinin Önemi
2	Harekeler, Bitişen ve Bitişmeyen Harflerin tanıtılması ve uygulama yapılması.	2	Osmanlı Türkçesi Alfabesi
3	Türkçe Ünlülerin yazılışı ve okunuşları.	3	Alfabede Birleşen Harfler
4	Türkçe Ünsüzlerin yazılışı ve okunuşları.	4	Alfabede Birleşmeyen Harfler
5	Türkçe Kip ve Edatların yazılışı.	5	Harflerin Okunuşları
6	Türkçe Ek, Zamir ve Zarfların yazılışı.	6	Türkçe Ünlülerin Yazılışları
7	Çeşitli metinler üzerinden okuma becerilerin geliştirilmesi	7	Arapça ve Farsça Kelimelerde Ünlülerin Yazılışları
8	Osmanlıca sayıların yazılışı.	8	Türkçe Eklerin Yazılışları
9	Osmanlıca gün ve ayların yazılışı	9	Zarf Fiil ve Sıfat Fiil Ekleri
10	Edinilen bilgilerin pekiştirilmesi için çeşitli metinlerin incelenmesi.	10	Türkçe Zamir ve Sayılar
11	Arapça Kelimelerde Ünlü ve Ünsüzlerin yazılışı	11	Bildirme Ekleri
12	Arapça İsimlerde Teklik-Çokluk ilişkisi.	12	Bildirme Ekleri
13	Aksam-ı Seba	13	Hal Ekleri
14	Arapça Masdarlar	14	SINAV

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlıca'nın önemi ve derse ilişkin kaynakların tanıtımı.	1	Dönemde öğrenilen konuların genel tekrarı.
2	Osmanlı alfabesindeki harflerin yazımı ve ses özellikleri	2	Ders kitabından Osmanlıca matbu metin okuma
3	Osmanlı alfabesindeki harflerin yazımı ve ses özellikleri	3	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça tamlamalar (Şemsi ve Kameri)
4	Türkçe kelimelerin okunmasında yardımcı olan sesli harfler (Elif, Vav, Ye)	4	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça tamlama örnekleri
5	Arapça harflerin başta, ortada, sonda yazılışları ve bunlara dair örnek çalışmalar.	5	Osmanlıca matbu metin okuma ve Farsça tamlamalar
6	Elif, Vav, Ye harflerinin Arapça ve Farsça kelimelerdeki vazifesi	6	Arapça düzenli çoğullar ve örnekler
7	Basit Türkçe kelimelerin okunması ve yazılmasına ilişkin çalışmalar	7	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça düzensiz çoğul kalıpları
8	Arap alfabesinde bulunmayan harfler	8	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça düzensiz çoğul kalıpları
9	Arap alfabesi ile yazılmış kelimelerin latin alfabesi ile yazımında karşılaşılan güçlükler.	9	Osmanlıca matbu metin okuma
10	Basit matbu metin okuma	10	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça fiil Kalıpları
11	Matbu Osmanlıca kelime ve metin okuma	11	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça fiil Kalıpları
12	Arapça kelimelerin okunmasına yardımcı olan işaretler (Harekeler	12	Osmanlıca matbu metin okuma ve Farsça ekler
13	Harekelerle ilgili örnek çalışmalar	13	Osmanlıca matbu metin okuma ve Arapça sayılar
14	Ders kitabında matbu Osmanlıca metin okuma	14	Osmanlıca matbu metin okuma, Arapça ay adları ve kısaltmaları

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı Türkçesi tanımı, kapsamı ve alanı	1	Arapçada sahih ve illetli harfler; aslî ve zâid harfler; yazılmadıkları hâlde varsayılan harfler; Arapçada kök bilgisi;
2	Osmanlı Türkçesi'nin öğretilme amaçları	2	Mezîd kavramı ve mezid kelimelerdeki zaid harfler
3	Türk alfabeleri ve bu alfabeler arasında Osmanlı Türkçesi Alfabesi; Osmanlı Türkçesi Alfabesi'ni ortak bir el yazısına dönüştürme ve kitap yazısıyla mukayeseler	3	Arapça kelimelerde kök nasıl bulunur? alıştırmalar
4	Osmanlı Türkçesi Alfabesi'nin bitişme cetvelleri; Osmanlı Türkçesi Alfabesi'nde sesli ve sessiz harflerin fonksiyonları, harflerin tasnif ve taksimi	4	Arapça kelimelerde vezin nasıl bulunur? alıştırmalar
5	Arapça, Farsça ve Türkçe'ye mahsus harflerin tespit ve tasnifine dair alıştırmalar	5	Metin üzerinde yukarıda teorik olarak gösterilen gramer unsurlarının örneklenerek pekiştirilmesi
6	Öğrencilerin kendi ad ve soyadlarından başlayarak bazı kelimeleri yazabilme becerisini kazanmaları; arap rakamlarının öğretilmesi ve numaralarını yazdırma alıştırmaları, Osmanlı Türkçesi'nde imlâsı klişeleşmiş ekler ve uygulanması;Çevriyazı kavramı ve Çevriyazı Alfabesi; Çevriyazılı metin çalışmaları	6	Aksâm-ı seb'a, tarif ve tasnifi
7	Öğrencilerin ezber becerilerinden yola çıkarak, ortak ezbere dayalı bir metnin(meselâ İstiklâl Marşı) yazdırılması ve öğretilenlerin ışığında okuma alıştırması	7	Aksâm-ı seb'a bilgisini pekiştirici örnek metin çalışmaları
8	Takip edilen kitabın metinler kısmından seçkin metin okuma ve sözlük çalışmaları yapma; Türkçe kelime ve kelime gruplarının eski harfli metinlerde tespiti ve pekiştirilmesi	8	Arapçada kelime çeşitleri, tasnif ve tarifler
9	Arapça ve Farsça unsurlara genel bir giriş; Arapça'da kök ve vezin bilgisine dair ilk dikkatler; Güneş ve ay harfleri ile kurulan terkiplerin örneklerle kavratılması	9	Arapçada isim; isimlerde kemiyet: müfred,tesniye,cem' kavramları
10	Farsça izafet terkibi çeşitleri ve mukayeseli örnek çalışmaları	10	Arapçada kemiyet kavramının pekiştirlmesi ve örnek metin çalışmaları
11	Metin ve sözlük çalışmaları aracılığıyla yazma, okuma ve gramer bilgilerinin pekiştirilmesi	11	Arapçada cem'(çoğul) kavramını pekiştiren tarif ve tasnifler ve çeşitleri üzerine örnek metin çalışmaları
12	Metin ve sözlük çalışmaları aracılığıyla yazma, okuma ve gramer bilgilerinin pekiştirilmesi	12	Arapçada keyfiyet(erkeklik-dişilik) kavramı, tarif ve tasnifler; metin üzerinde alıştırmalar
13	Metin ve sözlük çalışmaları aracılığıyla yazma, okuma ve gramer bilgilerinin pekiştirilmesi	13	Metin ve sözlük çalışmaları aracılığıyla yazma, okuma ve gramer bilgilerinin pekiştirilmesi
14	SINAV	14	SINAV

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı: Kapsamı, önemi. Osmanlıca neden gereklidir? Sanat Tarihi disiplininde nerelerde işe yarar?	1	Osmanlıca metinlerde bulunan Arapça ve Farsça kökenli kelimeler
2	Arap harfleri, Türkçenin yazılışında bu harflerin kullanımı ve Osmanlıcaya özgü harfler Osmanlı Türkçesinde sesli ve sessiz harflerin yazılışı.	2	fiil çekimleri-I
3	İsimlerimizin yazılışları, sayıların yazılışları	3	fiil çekimleri-I
4	Harfler ve bitişmeleri Metin alıştırmaları	4	Sıfatların ve zamirlerin öğretilmesi
5	Harfler ve bitişmeleri Metin alıştırmaları	5	Okunan metinlerde sıfat ve zamirlerin tespiti
6	Eklerin Yazılışı Metin alıştırmaları	6	çoğul yapım teknikleri
7	Eklerin Yazılışı Metin alıştırmaları	7	Rika yazısının öğretilmesi-I
8	Metin alıştırmaları	8	Rika usulüyle yazılmış belgelerin okunması-I
9	Metin alıştırmaları	9	20. Yüzyıl metinlerinden örneklerin okunması
10	Metin alıştırmaları	10	19. Yüzyıl metinlerinden örneklerin okunması
11	Metin alıştırmaları	11	18. Yüzyıl metinlerinden örneklerin okunması
12	Metin alıştırmaları	12	15.-16-17. Yüzyıl metinlerinden örnekler seçilerek okunması
13	Metin alıştırmaları	13	Metinlerde geçen tarihi bilgilerin tahlili
14	SINAV	14	Metinlerde geçen tarihi bilgilerin tahlili

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Alfabenin tanınması, hece, kelime ve cümlelerin okunma ve anlamlandırılması, Arap ve Fars dilinin Türkçeye yansıyan özelliklerinin öğretilmesi.	1	Türkçe Hal ekleri
2	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	2	İyelik Ekleri
3	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	3	Kapalı e'nin okunması ve yazılması
4	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	4	Görülen Geçmiş zaman eki
5	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	5	Öğrenilen Geçmiş zaman eki
6	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	6	Şimdiki zaman eki
7	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	7	Metin okuma ve uygulama çalışmaları
8	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	8	Metin okuma ve uygulama çalışmaları
9	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	9	Gelecek zaman eki
10	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	10	Dilek şart kipi
11	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	11	Edatlar
12	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	12	Metin okuma ve uygulama çalışmaları
13	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	13	İstek ve emir kipi
14	İlk Hafta ile Aynı İçerik Verilmiş	14	Metin okuma ve uygulama çalışmaları

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Alfabe Öğrenimi	1	Kısa Metin Okuma Alıştırması
2	Harf Birleşimleri	2	Kısa Metin Yazma Alıştırması
3	Harf Birleşimleri	3	Kısa Metin Yazma Alıştırması
4	Harflerin yazılışı	4	Uzun Metin Okuma Alıştırması
5	Kelime okuma alıştırması	5	Uzun Metin Okuma Alıştırması
6	Kelime okuma alıştırması	6	Uzun Metin Okuma Alıştırması
7	Kısa cümle okuma ve yazma	7	Sanat ile ilgili metin okuma
8	Kısa cümle okuma ve yazma	8	Sanat ile ilgili metin okuma
9	Kısa cümle okuma ve yazma	9	Metin yazma alıştırması
10	Uzun cümle okuma ve yazma	10	Tarih ile ilgili metin okuma
11	Uzun cümle okuma ve yazma	11	Tarih ile ilgili metin okuma
12	Metin okumaya giriş	12	Metin yazma alıştırması
13	Kısa metin okuma alıştırması.	13	Sanat tarihi ile ilgili metin okuma
14	SINAV	14	SINAV

ORDU ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı Türkçesi Alfabesi ve Transkripsiyon	1	Arapça Kelimelerde Çokluk
2	Harekeler, Med, Şedde, Cezm	2	Aksam-ı Seb-a
3	Harflerin Şekilce Benzerlikleri	3	Arapça Masdarlar
4	Bitişen ve Bitişmeyen Harfler	4	Farsça ve Türkçedeki Farsça Unsurlar
5	Türkçe Ünlü ve Ünsüzlerin Yazılışı	5	Farsça Masdarlar
6	Osmanlı Türkçesinde Edatların Yazılışı	6	Farsça Sayılar ve Çokluk
7	Osmanlı Türkçesinde Zarflar	7	İsm-i Fa'il İsm-i Mef'ul
8	Rakamlar ve Ebced Hesabı	8	
9	Arapça ve Farsça Kelimelerde Ünlüler ve Yazılışları	9	Osmanlı Türkçesinde kullanılan yazı çeşitleri
10	Arapça ve Farsça Kelimelerin Tanınması	10	Osmanlıca Metinlerde El Yazısı Örnekleri
11	Arapça ve Farsça Kelimelerde Ünsüzler	11	Osmanlıca Metinlerde El Yazısı Örnekleri
12	Haftanın Günleri ve Ay Adları	12	Metin Okuma ve Yazma
13	Osmanlıca Cümle Yazma ve Okuma	13	Metin Okuma ve Yazma
14	Metin Okuma	14	Metin Okuma ve Yazma

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Arapça kelimelerde kemiyet-müfret-tesniye-cem-ekle yapılan müzekker çokluk şekilleri-ekle yapılan müennes çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	1	Osmanlıcadaki Arapça birleşik şekilleri okuma çalışması
2	il vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	2	Osmanlıcadaki Arapça sayılar ve çokluk-okuma çalışması
3	ale vezniyle yapılan çokluklar-okuma çalışmaları	3	Osmanlıcadaki Arapça terkipler-okuma çalışması
4	ila vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	4	Osmanlıcadaki Arapça unsurları okuma çalışması
5	âl vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	5	Osmanlıcadaki Arapça ön ve son ekler-okuma çalışması
6	ala vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	6	Osmanlıcadaki Farsça unsurlar-okuma çalışması
7	il vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	7	Osmanlıcadaki Farsça birleşik şekilleri okuma çalışması
8	âlil vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	8	Osmanlıcadaki Farsça ön ve son ekler-okuma çalışması
9	il vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	9	Osmanlıcadaki Farsça sayılar ve çokluk-okuma çalışması
10	îl vezniyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	10	Osmanlıcadaki Farsça terkipler-okuma çalışması
11	ul vezinleriyle yapılan çokluk şekilleri-okuma çalışmaları	11	Osmanlıcadaki Farsça unsurlar okuma çalışması
12	Seçilmiş metinleri okuma çalışmaları	12	Seçilmiş okuma parçaları
13	Seçilmiş metinleri okuma çalışmaları	13	Seçilmiş okuma parçaları
14	Seçilmiş metinleri okuma çalışmaları	14	Seçilmiş okuma parçaları

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlıca Alfabe Öğrenimi	1	Ön Hazırlık Dokümanlar
2	Osmanlıca Alfabe Öğrenimi	2	Arapçada düzensiz çoğul kalıpları
3	Harf Birleşimleri	3	Arapçada düzensiz çoğul kalıpları
4	Yardımcı harfler	4	Arapçada düzensiz çoğul kalıpları
5	Arapça isim tamlamaları	5	Farsçada çoğul yapma
6	Farsça isim tamlamaları	6	Farsçada çoğul yapma
7	Arapça ve Farsça rakamlar	7	Farsçada çoğul yapma
8	Arapça fiil grupları	8	Fiil ve fiil kalıpları
9	Arapça fiil grupları	9	Fiil ve fiil kalıpları
10	Osmanlıca matbu metin okuma	10	Osmanlıca metin okuma
11	Osmanlıca matbu metin okuma	11	Osmanlıca metin okuma
12	Osmanlıca matbu metin okuma	12	Osmanlıca metin okuma
13	Osmanlıca matbu metin okuma	13	Osmanlıca metin okuma
14	Osmanlıca matbu metin okuma	14	Osmanlıca metin okuma

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlıca harflerin tanınması	1	Basit parçalar okuma
2	Harflerin biçimsel özelliklerini tanıma	2	Basit parçalar okuma
3	Harflerin okutmaya yardımcı olan işaretler	3	Basit parçalar okuma
4	Harflerin harflerle okunması	4	Basit parçalar okuma
5	Harflerin harekelerle okunması	5	Basit parçalar okuma
6	Harf birleştirmeleri	6	Basit parçalar okuma
7	Farsça ve Arapça kelimelerin özellikleri	7	Basit parçalar okuma
8	Arapça kelime türeten kalıplar	8	Basit parçalar okuma
9	Harflerden kelime oluşturma	9	Basit parçalar okuma
10	Harflerden kelime oluşturma	10	Basit parçalar okuma
11	Harflerden kelime oluşturma	11	Basit parçalar okuma
12	Harflerden kelime oluşturma	12	Basit parçalar okuma
13	Basit parçalar okuma	13	Basit parçalar okuma
14	SINAV	14	SINAV

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlıca metin okuma, yazma ve metnin bugünkü dile çevirisi	1	
2	Osmanlıca için Arapça gramere giriş	2	
3	Osmanlıca için Farsça gramere giriş	3	
4	Farsça yer isimleri	4	
5	Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu ve bugünkü dile çevirisi	5	
6	Arapça, Farsça günler ve sayılar	6	
7	Osmanlıca eserlerde yer alan Arapça ve Farsça deyimler ve tamlamalar	7	
8	Metin okumaları	8	
9	Rik'a yazısıyla yazılmış Osmanlıca bir metnin okunması ve bugünkü dile çevirisi	9	
10	Metin okumaları	10	
11	Metin okumaları	11	
12	Metin okumaları	12	
13	Metin okumaları	13	
14	Sonuç ve değerlendirme	14	

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı Türkçesi hakkında genel bilgiler, alfabe kavramı.	1	Kelimelerden anlamlı cümlelerin teşekkülü, küçük metin okuma egzersizleri
2	Arap harflerinin tanıtımı ve özellikleri	2	Sadece kalın ve sadece ince okunan harfler
3	Osmanlıca harflerin tanıtımı ve rakamların öğretilmesi	3	Küçük metin okuma egzersizleri
4	Osmanlıca harfleri yazarak alıştırma çalışmaları	4	Türkçe kelimelerde sessizlerin yazılışında uygulanacak kurallar
5	Osmanlı Alfabesi harf grupları ve harflerin birleşmeleri üzerinde tanımlayıcı bilgiler	5	Metin okuma
6	Osmanlıca harflerin başta, ortada ve sonda yazılış şekilleri	6	Metin okuma
7	Kendinden sonrakiyle birleşmeyen harfler ve alıştırma çalışmaları	7	Metin okuma
8	Osmanlıca harflerin başta, ortada ve sonda yazılış şekilleri ve kendinden sonrakiyle birleşmeyen harflerle ilgili yazarak ve okuyarak yapılan alıştırma çalışmaları	8	Türkçe kelimelerle yabancı kelimeler nasıl ayrılır?
9	Hareke ve diğer ilgili işaretlerle yazma ve okuma çalışmaları	9	Türkçe kelimelerde hecelerin telaffuz ahengi
10	Yardımcı harf (okutucu harf) olarak kullanılan ”elif, vav, ye, he”harfleri ve bunlarla ilgili alıştırmalar.	10	Türkçe kelime ve eklerin yazımı
11	Türkçe ve Arapça karışık kelime okumaları	11	Metin okuma ve yazma
12	Türkçe ve Arapça karışık kelime okuma ve yazma.	12	Türkçe kelime ve eklerin yazımı
13	Türkçe ve Arapça karışık kelime okuma ve yazma.	13	Metin okuma ve yazma
14	SINAV	14	SINAV

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlıca bilmenin sanat tarihindeki yeri ve önemi anlatılır.	1	tahtaya yazdığı sanat tarihi metinleri, öğrenciler tarafından deftere geçilerek yazma ve okumalar yapılır.
2	Harflerin tanıtımı ve yazımı yapılır	2	tahtaya yazdığı sanat tarihi metinleri, öğrenciler tarafından deftere geçilerek yazma ve okumalar yapılır.
3	Harflerin bitişmeleri ve teknik özellikleri gösterilir.	3	tahtaya yazdığı sanat tarihi metinleri, öğrenciler tarafından deftere geçilerek yazma ve okumalar yapılır.
4	Basit kelimelerin yazımı yapılır.	4	tahtaya yazdığı sanat tarihi metinleri, öğrenciler tarafından deftere geçilerek yazma ve okumalar yapılır.
5	Arap rakamları yazılır ve öğretilir.	5	Öğrenciler tahtaya kalkarak kendi özgeçmişlerini Osmanlıca yazmak suretiyle becerilerini geliştirirler.
6	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları üzerinde çalışılır.	6	Öğrenciler tahtaya kalkarak kendi özgeçmişlerini Osmanlıca yazmak suretiyle becerilerini geliştirirler.
7	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	7	Öğrenciler tahtaya kalkarak kendi özgeçmişlerini Osmanlıca yazmak suretiyle becerilerini geliştirirler.
8	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	8	Öğrenciler tahtaya kalkarak kendi özgeçmişlerini Osmanlıca yazmak suretiyle becerilerini geliştirirler.
9	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	9	Öğretim görevlisinin belirlediği metinlerde geçen Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin anlamları üzerinde durulur.
10	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	10	Öğretim görevlisinin belirlediği metinlerde geçen Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin anlamları üzerinde durulur.
11	Basit sanat tarihi metinlerinin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	11	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.
12	Basit sanat tarihi metinlerinin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	12	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.
13	Basit sanat tarihi metinlerinin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	13	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.
14	Basit sanat tarihi metinlerinin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.	14	Basit cümlelerin yazımı ve okunmaları çalışmalarına devam edilir.

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Osmanlı alfabesi ve harfler, karşılık gelen sesler.	1	Mezidünfih Sülasi Masdarlar.
2	Osmanlıca içerisindeki Türkçe kelimelerin imlası.	2	İf'âl Babı. İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûlü.
3	Türkçe kelimelerde sessiz ve sesli harflerin yazımında uyulacak kurallar.	3	Tef'îl ve Mufâ'ale(t) Babları. İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûlü
4	Hareke ile ilgili işaretler.	4	İnfi'âl ve İfti'âl Babları. İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûlü.
5	Arapça ve Farsça kelimelerin imlası.	5	İf'ilâl ve Tefe''ül Babları. İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûlü.
6	Kef, Kaf, Tı, Te ve Ayın harfi.	6	Tefâ'ül ve İstif'âl Babları. İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûlü.
7	Arapça Kelimeler hakkında genel bilgi. İsm-i Fâ'il ve İsm-i Mef'ûl.	7	Cem-i Mükesser. Ef'âl, Efâ'il Efâ'îl Fe'ale Vezinleri.
8	Arapça rakamlar, Vav-ı Ma'dûle, Kısa ve Uzun Elif.	8	Cem-i Mükesser. Fu''al, Fu'alâ, Ef'ila, Fu'ûl, Fi'âl Vezinleri.
9	Harf-i Tarif. Arapça İsim Tamlamaları.	9	Cem-i Mükesser. Ef'ilâ, Fe'â'il, Fe'vâ'il, Fe'vâ'îl vezinleri.
10	Arapça İsim Tamlamalarındaki değişiklikler.	10	Cem-i Mükesser. Ef'ilâ, Fe'â'il, Fe'vâ'il, Fe'vâ'îl vezinleri.
11	Farsça Tamlamalar.	11	Cem-i Mükesser. Ef'ilâ, Fe'â'il, Fe'vâ'il, Fe'vâ'îl vezinleri.
12	Arapça İsimlerin Çoğul Yapılması.	12	İsm-i Tafdîl, İsm-i Mekân, İsm-i Alet İsm-i Mensûb.
13	Düzenli Çoğullar, Tensiye.	13	Farsça Kelime Ailesi, Farcça Yapıcılık Ekleri. Farsça Sayılar.
14	Düzensiz Çoğul (Cem-i Mükesser).	14	Farsçada Başa ve sona gelen ekler ve türemiş kelimeler.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

OSMANLICA I

Eski harfler, Türkçe, Arapça, Farsça Kelimeler ve Gramer yapıları, Osmanlı Türkçesi örnek metin okumaları.

OSMANLICA II

Eski harfler, Türkçe, Arapça, Farsça Kelimeler ve Gramer yapıları, Osmanlı Türkçesi örnek metin okumaları.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2-3-4-5-6. Dönem)

Osmanlı Türkçesi alfabesi Osmanlı Türkçesinin Arapça ve Farsça ile ilişkisi Osmanlı Türkçesinde harfler, harekeler, kelimeler ve kelime grupları bilgisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 30: Sanat Tarihi Terminolojisi Ders İçerik Tabloları

SANAT TARİHİ TERMİNOLOJİSİ DERS İÇERİK

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat nedir tanımı yapılacak	1	L" harfinden kavramlar anlatılacak
2	Sanat Tarihi nedir alanları belirtilecek	2	"M" harfinden kavramlar anlatılacak
3	Terim ve kavramlar alfabetik sırayla anlatılacak	3	"M" harfinden kavramlar anlatılacak
4	"A" harfinden kavramlar anlatılacak	4	"N" harflarinden kavramlar anlatılacak
5	"B" harfinden kavramlar anlatılacak	5	"O, Ö ve P" harfinden kavramlar anlatılacak
6	"C ve Ç" harfinden kavramlar anlatılacak	6	"O, Ö ve P" harfinden kavramlar anlatılacak
7	"D" harfinden kavramlar anlatılacak	7	"R" harfinden kavramlar anlatılacak
8	"E" harfinden kavramlar anlatılacak	8	"S ve Ş" harfinden kavramlar anlatılacak
9	"F" harfinden kavramlar anlatılacak	9	"S ve Ş" harfinden kavramlar anlatılacak
10	"G" harfinden kavramlar anlatılacak	10	"T ve U" harfinden kavramlar anlatılacak
11	"H" harfinden kavramlar anlarılacak	11	"T ve U" harfinden kavramlar anlatılacak
12	"I", İ ve J" harfindeki kavramlar anlatılacak	12	"V, Y, Z" harflerinden kavramlar anlatılacak
13	K" harfinden kavramlar anlatılacak	13	Genel Değerlendirme
14	SINAV	14	SINAV

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersle ilgili kaynakların verilecek, Sanat Tarihi kavramı ve dersin genel içeriği üzerinde durulacaktır	1	Dergah, tekke, hanikah, vb. tarikat yapıları anlatılacaktır.
2	Mimari eserlerde taşıyıcı sistem anlatılacaktır	2	Kervansaray, han ve ribat terimleri açıklanarak, mimari gelişimleri detaylarıyla dönemlerine göre
3	Mimari eserlerde taşıyıcı sistem anlatılacaktır	3	Çarşı, bedesten, arasta gibi ticaret yapıları ile türbe, kümbet, akıt ve hazire gibi mezar yapıları anlatılacaktır. Bunların mimari yönden benzerlikleri ve bölgelere göre dağılımları anlatılacaktır.
4	Mimari eserlerde bağlayıcı sistem anlatılacaktır	4	Saray, köşk, kasır, şato, yalı gibi özellikli ve büyük konutlar tanıtılacaktır. Bunun yanında camilerde karşılaştığımız mahfil türleri anlatılacaktır.
5	Mimari eserlerde bağlayıcı sistem anlatılacaktır	5	Bazilika, kilise gibi hristiyan yapı türleri üzerinde durulacaktır.
6	Mimari eserlerde örtü sistem anlatılacaktır	6	Fresk, mozaik ve sıgrafittodan malakâri, kakma ve vitraya kadar farklı süsleme teknikleri anlatılacaktır.
7	Mimari eserlerde bağlayıcı sistem anlatılacaktır	7	Palmet, rumi, lotus, vb. gibi bitkisel motiflerin yanında hayat ağacı ve hale gibi simgesel anlamlar barındıranlar ve heykel, yontu, figürin gibi üç boyutlu tasvirler üzerinde durulacaktır.
8	Dini yapılar anlatılacaktır (cami, kilise, tekke, tapınak, kümbet, mezar).	8	Halı, kilim, cicim, zili ve sumak gibi dokuma- tekstil ürünleri, tekniklerine göre örneklerle anlatılacaktır. İdol, monogram, ikon, ikonografi terimleri açılanarak, örneklendirilecektir.
9	Dini yapılar anlatılacaktır (cami, kilise, tekke, tapınak, kümbet, mezar)	9	Evlerde görülen cumba, hayat, sofa bölümleri ile dini yapılarda karşımıza çıkan son cemaat yeri, narteks, gibi bölümler anlatılacaktır.
10	Dini yapılar anlatılacaktır (cami, kilise, tekke, tapınak, kümbet, mezar).	10	İslam ve Hristiyan mimarisinde dini yapılarda uygulanan plan tipleri, çizimler eşliğinde anlatılacaktır.
11	Bizans Sanatı terimleri anlatılacaktır	11	Minber, minare, çeşme ve köprülerin bölümlerine ilişkin tanımlamalar, çizimler üzerinde ayrıntılı olarak gösterilecektir.
12	Dini olmayan yapılardan ticaret yapıları anlatılacaktır	12	El yazması eserlerin cilt kapağı ve sayfalarında görülen bölümler çizim üzerinde gösterilerek
13	Dini olmayan yapılardan ticaret yapıları anlatılacaktır	13	El yazması eserlerin cilt kapağı ve sayfalarında görülen bölümler çizim üzerinde gösterilerek
14	SINAV	14	SINAV

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersle ilgili kaynakların verilecek, Sanat Tarihi kavramı ve dersin genel içeriği üzerinde durulacaktır.	1	Dergah, tekke, hanikah, vb. tarikat yapıları işlev ve mimari düzenlemeleri açısından benzer ve farklı yönleriyle anlatılacaktır.
2	Mimari eserlerde sütun, sütunçe, ayak-paye gibi taşıyıcılar ile kubbe, tonoz ve kemer gibi üst örtü ögeleri anlatılacaktır.	2	Kervansaray, han ve ribat terimleri açıklanarak, mimari gelişimleri detaylarıyla dönemlerine göre anlatılacaktır.
3	Revak ve eyvan terimleri açıklanacak, benzer ve farklı yönleri üzerinde durulacaktır. Ayrıca kubbe geçiş ögeleri örneklerle açıklanacaktır.	3	Çarşı, bedesten, arasta gibi ticaret yapıları ile türbe, kümbet, akıt ve hazire gibi mezar yapıları anlatılacaktır. Bunların mimari yönden benzerlikleri ve bölgelere göre dağılımları anlatılacaktır.
4	Baldaken, sundurma, apsis, avlu, vb. yapı yada yapı bölümleri ile yarım kubbe ve eksedra gibi örtü unsurları anlatılacaktır.	4	Saray, köşk, kasır, şato, yalı gibi özellikli ve büyük konutlar tanıtılacaktır. Bunun yanında camilerde karşılaştığımız mahfil türleri anlatılacaktır.
5	Atkı, aydınlatma feneri örneklerle anlatılarak tonoz türleri benzer ve farklı yönleriyle işlenecektir.	5	Dünya mimarlığında gördüğümüz su yapıları anlatılacaktır. Yapıların farklı kültürlerde uygulama farklılıkları ele alınacaktır. Ayrıca bazilika, kilise ve şapel gibi hristiyan yapı türleri üzerinde durulacaktır.
6	Tarihi yapılarda uygulanan duvar teknikleri üzerinde durulacaktır. Bunlar kapsamda almaşık, bağdadi ve hımış duvar teknikleri ile kâgir duvarın tarihsel geçmişi üzerinde durulacaktır	6	Kale, sur, burç, vb. savunma yapıları dünya mimarisinden farklı örnekler eşliğinde anlatılacaktır.
7	Bordür, silme, plaster gibi cephe hareketlendirme unsurlarıyla çörten, derz,, devşirme malzeme, çini gibi yapı ve süslemeye ilişkin terimler üzerinde durulacaktır.	7	Fresk, mozaik ve sıgrafittodan malakâri, kakma ve vitraya kadar farklı süsleme teknikleri anlatılacaktır.
8	Sahın ve nef kelimeleri üzerinde durularak kemer ve bölümleri çizim eşliğinde anlatılacaktır.	8	Palmet, rumi, lotus, vb. gibi bitkisel motiflerin yanında hayat ağacı ve hale gibi simgesel anlamlar barındıranlar ve heykel, yontu, figürin gibi üç boyutlu tasvirler üzerinde durulacaktır
9	Vakıf ve vakfiye terimleri üzerinde durulacaktır. Dini inanç sistemlerindeki vakıf anlayışıyla Türk vakıf sistemi üzerinde durulacak; vakfiyelerin bölümleri açıklanacaktır.	9	Halı, kilim, cicim, zili ve sumak gibi dokuma- tekstil ürünleri, tekniklerine göre örneklerle anlatılacaktır. İdol, monogram, ikon, ikonografi terimleri açılanarak, örneklendirilecektir.
10	Ebced hesabı anlatılacaktır. Bu hesaba göre harflerin sayısal değerleri anlatılarak, hesaplama tekniği üzerinde durulacaktır. Hicri ve Miladi tarihleri birbirine çevirme formülleri verilecek, yazıtlarda geçen Hicri ayların kısaltmaları üzerinde durulacaktır	10	Sivil yapılarda gördüğümüz, cumba, hayat, sofa bölümleri ile dini yapılarda karşımıza çıkan son cemaat yeri, mihrab, narteks, harim, taçkapı ve vaaz kürsüsü gibi ögeler örneklerle anlatılacaktır.
11	Eskiz, plan, kesit, rölöve, restorasyon, vb. mimari belgeleme ile ilgili terimler anlatılacaktır.	11	İslam ve Hristiyan mimarisinde dini yapılarda uygulanan plan tipleri, çizimler eşliğinde anlatılacaktır
12	Yapı türleri üzerinde durulacaktır. Türk mimarisindeki külliye, cami, mescit, namazgah, vb. yapıların mimari gelişimi detaylarıyla anlatılacaktır.	12	Minber, minare, çeşme ve köprülerin bölümlerine ilişkin tanımlamalar, çizimler üzerinde ayrıntılı olarak gösterilecektir.
13	Medrese, Darülhadis, Darüşşifa, Darulhuffaz, Sıbyan Mektebi gibi eğitim yapılarının tarihsel geçmişi ve mimari gelişimleri üzerinde durulacaktır	13	El yazması eserlerin cilt kapağı ve sayfalarında görülen bölümler çizim üzerinde gösterilerek tanımlanacak, ayrıca genel bir değerlendirme yapılacaktır.
14	SINAV	14	SINAV

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat tarihinde terminoloji kavramı ve önemi	1	Mimari terimler ve teknikleri
2	Mimari terimler ve teknikleri	2	Mimarlıkla ilgili terimler (plan, kesit, rölöve, restitüsyon, vb.
3	Mimari terimler ve teknikleri	3	Mimari yapıların öğeleri
4	Mimari terimler ve teknikleri	4	Mimari yapıların öğeleri (tonoz, kubbe, eyvan, paye, eksedra, taçkapı vb.)
5	Mimari terimler ve teknikleri	5	Mimaride kullanılan malzemeler (alçı, ahşap, stuko vb.)
6	Mimari terimler ve teknikleri	6	Mimaride kullanılan malzemelerin teknik ve üslup özellikleri
7	Mimari terimler ve teknikleri	7	Mimaride kullanılan malzemelerin teknik ve üslup özellikleri
8	Mimari terimler ve teknikleri	8	Mimari eserlerin sınıflandırılması.
9	Mimari terimler ve teknikleri	9	Mimari eserlerin sınıflandırılması.(Cami, medrese, han, türbe)
10	El sanatları ile ilgili terimler	10	Mimari eserlerin sınıflandırılması.(hamam, bedesten, çarşı, saray, köprü)
11	El sanatları ile ilgili terimler	11	Mimari eserlerin sınıflandırılması.(kervansaray, kasır, köşk)
12	El sanatları ile ilgili terimler	12	Mimari eserlerin sınıflandırılması.(resim, heykel, mozaik, v.s.)
13	El sanatları ile ilgili terimler	13	Mimari eserlerin sınıflandırılması.(Kilise, manastır, şapel vb.
14	SINAV	14	SINAV

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Avrupa Resim ve Heykel Sanatı terminolojisi görsel malzeme ile anlatılır.	1	
2	Avrupa Resim ve Heykel Sanatı terminolojisi anlatılmaya devam edilir.	2	
3	Avrupa mimarlığı terminolojisi öğretilir.	3	
4	Avrupa mimarlığı terminolojisi öğretilmeye devam edilir.	4	
5	Bizans resim sanatında kullanılan terminoloji işlenir.	5	
6	Bizans resim sanatında kullanılan terminoloji işlenmeye devam edilir.	6	
7	Türk ve İslam mimarisinde kullanılan yapı tipleri ve işlevleri anlatılır.	7	
8	Türk ve İslam mimarisinde kullanılan yapı tipleri ve işlevlerine devam edilir.	8	
9	Bir yapının krokisinin ya da planının nasıl okunacağı öğretilir.	9	
10	Plan okumalarına devam edilir.	10	
11	Türk ve İslam sanatlarında terminoloji çalışmaları yapılır.	11	
12	Türk ve İslam sanatlarında terminoloji çalışmaları yapılır.	12	
13	Türk ve İslam sanatlarında terminoloji çalışmaları yapılır.	13	
14	SINAV	14	

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK VERİLMEMİŞ
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 31: Sanat Tarihine Giriş Ders İçerik Tabloları

SANAT TARİHİNE GİRİŞ DERS İÇERİKLERİ

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2 Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanatın tanımı	1	Savunma Amaçlı Yapılar (Kale, Hisar, Ribat, Kışla, Kule-Ocak, Tabya)
2	Sanatın tanımı ve anlamı	2	Savunma Amaçlı Yapılar (Kale, Hisar, Ribat, Kışla, Kule-Ocak, Tabya)
3	İbadet yapıları (Antik, Roma ve Bizans dönemi)	3	Taşıyıcı Elemanlar (Duvar, Sütun, Ayak, Paye, Payanda, Kiriş)
4	Türk-İslam mimarisi ibadet yapı türleri	4	Taşıyıcı Elemanlar (Duvar, Sütun, Ayak, Paye, Payanda, Kiriş)
5	Camii yapı bölümleri ve yapı elemanları	5	Örtü Sistemi (Kemerler Çeşitleri ve bölümleri)
6	Camii yapı bölümleri ve yapı elemanları	6	Örtü Sistemi (Tonoz, Kubbe, Çatı)
7	Camii yapı bölümleri ve yapı elemanları	7	Kubbeye Geçiş Elemanları (Pandantif, Tromp, Türk Üçgeni)
8	Türbe yapı bölümleri ve yapı elemanları	8	Kubbeye Geçiş Elemanları (Pandantif, Tromp, Türk Üçgeni)
9	Medrese yapı bölümleri ve yapı elemanları	9	Mimari Süsleme (Mukarnas, pah, silme)
10	Hamam yapı bölümleri ve yapı elemanları	10	Mimari çizim türleri (plan, kesit, rölöve, restitüsyon, restorasyon)
11	Tarikat yapı bölümleri (Tekke, Dergah, Zaviye, Hanikah)	11	Süsleme malzeme ve teknikleri (Seramik, Çini, Alçı, Maden, Ahşap)
12	Sosyal amaçlı yapı bölümleri (İmaret, Tabhane, Daru'ş-Şifa)	12	Süsleme Çeşitleri (Bitkisel, Geometrik vd.)
13	Sivil konut mimarisi (ev, konak, yalı)	13	Mimari kavramlar
14	SINAV	14	Yarıyıl Sonu Sınavı

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Akademik ve popüler yazı karşılaştırması - Ödev dağılımı	1	
2	Makale okuması: eleştirel okuma, hızlı okuma, özet çıkarma	2	
3	Akademik yazı yazma: Konu seçimi, sınırlandırma ve araştırma tezi oluşturma	3	
4	Literatür taraması yapma, kaynakça oluşturma	4	
5	Elde edilen kaynakların okunması ve özetlenmesi	5	
6	Alan çalışmasında veri toplanması ve analizi	6	
7	Bulguların yorumlanması ve rapor yazılması	7	
8	Alıntılama: Kaynak gösterme, dipnot verme, İntihal sorunu	8	
9	Powerpoint hazırlama, görsel malzeme üzerinde çalışma	9	
10	Akademik makale yazımı denemesi	10	
11	Makalelerin incelenmesi ve birlikte değerlendirme	11	
12	Makalelerin incelenmesi ve birlikte değerlendirme	12	
13	Öğrenci sunumları birlikte değerlendirme	13	
14	Genel Sınav/Final	14	

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	ilgili kaynakça tanıtımı yapılarak dersin amaç ve içeriği hakkında bilgi verilmesi	1	Sit nedir tanımlanarak sitin türlerinin ve derecelerinin anlatılması.
2	Sanat Tarihi ile ilgili genel kavram ve terminolojinin görseller eşliğinde anlatılması	2	Korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları nelerdir anlatılarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Bölge Kurulları hakkında bilgi verilmesi.
3	Mimari yapı türlerinin (cami, medrese, kilise, türbe, han vb.) tanımlanarak görseller eşliğinde anlatılması	3	Sanat Tarihi bilim dalının doğuşu ve gelişimi, Türkiye'deki ve dünyadaki Sanat Tarihi eğitiminin anlatılması
4	Mimari yapı bölümlerine ilişkin terimler ile mimari yapıların ögeleri, örtü sistemi ve geçiş unsurları ile taşıyıcı ögelerin tanımlanarak görseller eşliğinde anlatılması	4	Türkiye'deki ilk Sanat Tarihi Bölümlerinin kuruluşu, kurucuları ve ilk Sanat Tarihçileri hakkında bilgi verilmesi.
5	Hafta Kullanılan yapı malzemesi ve tekniklerle ilgili terimlerin görseller eşliğinde anlatılması	5	Hafta Sanat Tarihine yardımcı bilim dallarının anlatılması.
6	Mimarlık ile ilgili terimlerin (plan, kesit, rölöve, restitüsyon, restorasyon vb.) görseller eşliğinde anlatılması	6	Türkiye'de yürütülen Türk Kazıları hakkında bilgi verilmesi.
7	Mimari ve küçük sanatlarda kullanılan süsleme motiflerinin görseller eşliğinde anlatılması	7	Türkiye'de yürütülen Yabancıların Kazıları hakkında bilgi verilmesi.
8	Kilise mimarisi ile ilgili yapı türlerinin, yapı bölümlerinin ve yapı ögelerinin görseller eşliğinde anlatılması.	8	Türkiye'de Türk ve yabancı araştırmacılar tarafından yürütülen Sanat Tarihi Kazılarının görseller eşliğinde anlatılması.
9	Hıristiyan tasvir sanatında kullanılan kavram ve terimlerin görseller eşliğinde anlatılması.	9	Türkiye'de yürütülen Yüzey Araştırmaları hakkında bilgi verilmesi.
10	Hıristiyan mimarisi ve küçük sanatlarında kullanılan süsleme motiflerinin görseller eşliğinde anlatılması.	10	Sanat Tarihi alanında yazılı bir çalışma hazırlamanın kuralları, bilginin değerlendirilmesi ve çalışmaya aktarılması konusunda bilgi verilmesi.
11	Küçük sanatlarda (halı, minyatür vb.) kullanılan terimlerin görseller eşliğinde anlatılması.	11	Alıntı sistemleri hakkında bilgi verilmesi ve Sanat Tarihi alanında kullanılan kaynakça ve dipnot yazımının örneklerle anlatılması.
12	Sanatın tanımının yapılarak türlerinin ve Sanat Tarihi'nin ilgilendiği sanat dallarının anlatılması.	12	Uluslar arası alıntı sistemlerinin tanıtılarak sosyal bilimler alanında kullanılan APA sisteminin örneklerle anlatılması.
13	Taşınmaz kültür varlıklarının yapı türlerine göre gruplanarak kısaca anlatılması.	13	Hafta İlk sanat ürünlerinin ortaya çıkışı ve ilkel sanat örneklerinin görseller eşliğinde anlatılması.
14	Taşınır kültür varlıklarının türlerine göre gruplanarak kısaca anlatılması.	14	Hafta Yılsonu sınavı öncesi genel tekrar

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat tarihi terminolojisi	1	Ortaçağ Kaleleri ve kale terminolojisi
2	Mimari terminoloji	2	Ortaçağ Köprüleri ve köprü terminolojisi
3	Yapı gereçleri terminolojisi, taş ve tuğla duvar örgü çeşitleri	3	Ortaçağ hamamları ve hamam terminolojisi
4	Mimari taşıyıcılar(duvar, paye, sütun, sütunce) ve terminolojisi	4	Su mimarisi (Su kemerleri, su terazisi, kanallar, havuzlar, sarnıçlar, kuyular) ve terminoloji
5	Tonoz ve kemer inşası	5	Çeşme, sebil, selsebil, şadırvan
6	Tonoz ve kemer inşası	6	Kilise mimarisi ve terminolojisi
7	Kubbe inşası ve çeşitleri	7	Anadolu Selçukluı ve Osmanlı dönemi süsleme motiflerinin (Rumi, Palmet, Lotus ve naturalist süsleme örnekleri) tanıtımı
8	Cami terminolojisi, bölümleri ve plan türleri	8	Taş ve ahşap süsleme teknikleri
9	Minare yapımı ve terminolojisi	9	Çini sanatı ve terminolojisi
10	Taçkapılar ve terminolojisi	10	Seramik sanatı ve terminolojisi
11	Medreseler, plan türleri ve terminolojisi	11	Minyatür sanatı ve terminolojisi
12	Anıt Mezarlar plan türleri ve terminolojisi	12	Hat sanatı ve terminolojisi
13	Kervansaraylar, plan türleri ve terminolojisi	13	Kalemişi, Mozaik ve Fresko teknikleri ve terminolojisi
14	SINAV	14	SINAV

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat, estetik, sanat tarihi kavramları	1	
2	Bir disiplin olarak sanat tarihi	2	
3	Sanat Tarihinin tarihçesi	3	
4	Terminoloji terimi ve gerekliliği	4	
5	Mimari terminoloji (Yapı Türleri)	5	
6	Mimari terminoloji (Yapı Türleri)	6	
7	Mimari terminoloji (Malzeme ve Teknik)	7	
8	Mimari terminoloji (Taşıyıcı elemanlar)	8	
9	Mimari terminoloji (Kemer, tonoz ve kubbe türleri)	9	
10	Mimari terminoloji (Geçiş elemanları)	10	
11	Mimari terminoloji (Aydınlatma elemanları)	11	
12	Mimari terminoloji (Plan-Kesit okuma)	12	
13	Genel Tekrar	13	
14	SINAV	14	

ORDU ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat Tarihine Giriş ve Kaynakça	1	Saray Mimarisi ve Terminolojisi
2	Sanat Tarihinin tanımı ve Kapsamı	2	Savunma Yapıları ve Terminolojisi
3	Genel Terminoloji ve Kavramlar	3	Hıristiyan Mimarisi ve Terminolojisi
4	Mimari ile ilgili Terimler	4	Resim Sanatı ve Terminolojisi
5	Mimaride Örtü Sistemleri ve Geçiş Öğeleri	5	Heykel Sanatı ve Terminolojisi
6	Mimaride Taşıyıcı Unsurlar	6	El Sanatları ve Süsleme
7	Mimaride Kullanılan Malzeme	7	Maden Sanatı ve Teknikleri
8	Mimaride Kullanılan Malzeme ve Teknik	8	Ahşap Süsleme ve Teknikleri
9	Cami mimari ve terminolojisi	9	Taş Süsleme ve Teknikleri
10	Medrese mimarisi ve terminolojisi	10	Çini ve Seramik Süsleme
11	Mezar Mimarisi ve terminolojisi	11	Kalem işi ve Duvar Resimleri
12	Ticari Yapılar mimarisi ve terminolojisi	12	Cam Sanatı ve Teknikleri
13	Su Yapıları mimarisi ve terminolojisi	13	Nümizmatik ve Terminolojisi
14	Sivil Mimari ve terminolojisi	14	Saha Çalışması

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Konunun tanımı ve önemi	1	Taşınmaz kültür varlıklarının sınıflandırılması
2	Sanat tarihinin tanımı ve kapsamı	2	Taşınmaz kültür varlıklarının sınıflandırılması
3	Sanat-Tarih, Sanat Kültür ilişkisi	3	Taşınır kültür varlıklarının sınıflandırılması
4	Sanat-toplum- sanatçı ilişkisi	4	Taşınır kültür varlıklarının sınıflandırılması
5	Sanat tarihinin bilim dalı olarak ortaya çıkışı	5	Mimarlık ve mimari eser kavramı
6	Sanat tarihinin bilim dalı olarak ortaya çıkışı	6	Mimarinin oluşmasına etki eden faktörler
7	Sanat tarihinin çalışmalarında yararlandığı bilim dalları	7	Mimarinin oluşmasına etki eden faktörler
8	Sanat tarihinin çalışmalarında yararlandığı bilim dallar- Arkeoloji	8	Mimarlıkta fiziki çevre
9	Sanat tarihinin çalışmalarında yararlandığı bilim dalları- Tarih	9	Mimarlıkta yapı kavramı
10	Sanat tarihinin çalışmalarında yararlandığı bilim dalları –Halk bilim, folklor, Etnografya, etnoloji	10	Mimaride mantıklılık
11	Sanat tarihinin çalışmalarında yararlandığı bilim dalları- Nümizmatik, Tarihi coğrafya	11	Mimari eserde taşıyıcı unsurlar
12	Sanat tarihinin çalışmalarında yararlandığı bilim dallar- Epigrafi, Mitoloji ve Mimarlık Tarihi	12	Geleneksel yapı malzemesi
13	Dinlerin Sanata bakışları ve sanat üzerindeki etkileri	13	Geleneksel yapı malzemesi
14	Dinlerin Sanata bakışları ve sanat üzerindeki etkileri	14	Mimaride örtü sistemleri ve geçiş öğeleri

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği ***(Birinci Dönemle Aynı İçerik Verilmiştir.)***
1	Dersin tanıtımı ve sanat kavramı hakkında genel değerlendirme.	1	
2	Sanat, sanat eseri, sanatçı nedir?	2	
3	Sanatın türleri ve sanat-zanaat ilişkisi	3	
4	Sanat Tarihi nedir?	4	
5	Sanat Tarihi'nin doğuşu ve gelişimi	5	
6	Teorik Sanat Tarihi ve diğer bilimler	6	
7	Teorik Türkiye'de Sanat Tarihi araştırmaları	7	
8	Teorik Sanatın doğuşu ve ilk topluluklar	8	
9	Teorik Sanatın doğuşu ve ilk topluluklar	9	
10	Kentlerin Doğuşu	10	
11	Bir Kent Devleti, Sümerler	11	
12	Bir Kent Devleti, Sümerler	12	
13	Sümerler'de yazı (tabletler, mühürler)	13	
14	Sümer Buluntuları	14	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	İlk ders olarak, Üniversite, Fakülte, Bilimsel Bilgi, Sanat ve Tarih kavramlarının açılımı, irdelenmesi ve değerlendirilmesi, dersin işlenişine yönelik olarak yöntem konusunda bilgilendirme, görüş ve eğilim saptanması.	1	Sanat Eserleriyle İlgili Temel Kavramlar. 1- Eserin Yapısıyla İlgili Olanlar,2- Eserin Açıklanmasıyla İlgili Olanlar.
2	A- Sanatın Tanımı, B- Sanat Eserinin Ortaya Çıkmasında En Önemli Unsurlar.	2	MİMARLIK; 1-Özel Kavramlar,
3	A- Tarih İçinde Sanat, B- Sanatın Kaynağı Ve Kökeni.	3	MİMARLIK; 2-Bir Yapının Tanımlanması
4	Bir Bilim Dalı Olarak Sanat Tarihi- Sanat Tarihi Biliminin Sınırları	4	HEYKEL;1-Biçimlendirici Faktörler,
5	Sanat Tarihinin Doğuşu Ve Gelişmesi- Batıda Sanat Tarihçiliğin Gelişmesi	5	HEYKEL; 2-Sanat Eseri Olarak Heykel
6	Türk Sanatı Araştırmaları ve vize yazılısı öncesi genel değerlendirme	6	Mimarlık ve Heykel Sanatı örneklerinden önemli örneklerin görsel olarak tanıtılması- Klasik Osmanlı, Roman, Gotik, Rönesans ve Barok Mimarisi ve Rönesans ve Barok Heykeli-
7	Türk Sanatında Özel Sorunlar- Tasvir Yasağı, Arabesk Sorunu ve Süslemecilik Temaları	7	RESİM; 1- Biçimlendirici Faktörler,
8	Sanat Tarihine Yardımcı Alanlar- Arkeoloji, Tarih, Estetik	8	2- Teknik,
9	Tarihi Coğrafya, Epigrafi, Mitoloji ve Dinler Tarihi, Halk Bilim	9	3-Sanat Eserlerini ve Üsluplarını İnceleme Metodu
10	Jeopolitik, Sanat Psikolojisi, Sanat Sosyolojisi, Nümizmatik ve Mimarlık Tarihi	10	4-Rönesans Resminden Örnekler- Leonardo, Rafhael, Michelangelo, Tiziano, Dürer, Bruegel-
11	Sanat Tarihini Bilimsel Boyutları- Sanat Tarihinin Malzemesi-	11	5-Barok Resminden örnekler- Caravaggio, Rubens, Rembrand, Velasquez-
12	Coğrafi Boyut ve Kronolojik Boyut	12	6-Neoklasik, Romantik, Realist Resimden Örnekler-J.L.David, İngres, Delacroix, Millet, Friedrich, Constable-
13	Sanatı Öyküsü - E.H.Gombrich – kitabının incelenmesi (Başlangıçtan Günümüze – Kronolojik boyutu görmek-) Konu Başlıkları.	13	-Empresyonist, Ekspresyonist, Kübist, ve Sürrealist Resim örnekleri- Manet, Monet, Renoir, Pisarro, Sisley, Cezanne, Van Gogh, Gauguen, Picasso, Salvador Dal
14	SINAV	14	SINAV

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Tanışma, dersin içeriğinin tanıtımı	1	
2	Sanat Tarihi Nedir ?	2	
3	İlgili Kurumlar ve İşlevler	3	
4	Sanat Tarihi Disiplini ve Diğer	4	
5	Konu Evreni Olarak Açık Alan ve Kapalı Alan	5	
6	Yüzey Araştırması ve Teknikleri	6	
7	Arkeolojik Kazı ve Teknikleri	7	
8	Metin Okuma	8	
9	Metin Okuma	9	
10	Metin Okuma	10	
11	Sanat Eseri Okuma	11	
12	Sanat Eseri Okuma	12	
13	Araştırma Teknikleri	13	
14	Genel Değerlendirme	14	

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	paleolotik-mezeolotik	1	Hun Sanatı
2	neolotik	2	Hun Sanatı
3	kalkeolotik	3	Hayvan Üslubu
4	eski tunç devri	4	Avrupa Hunları
5	Asur	5	Göktürk Sanatı mimari
6	Hitit	6	Göktürk Sanatı heykel
7	Frig-Urartu	7	Göktürk Çin sanatı ilişkisi
8	Mezopotamya	8	Avar ve Peçenek Sanatı
9	Ege uygarlıkları	9	Kaya Resimleri
10	sanat tarihi alanında ilk çalışmalar	10	Uygur sanatı
11	Türk sanatının gelişmesinde etken olan çalışmalar	11	Uygur sanatı
12	Türk sanatının gelişmesinde etken olan çalışmalar	12	Uygur sanatı
13	Plastik açıdan mimari gelişimi	13	Hazar ve Bulgar sanatı
14	Genel değerlendirme	14	Genel değerlendirme

MUĞLA SITKIKOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat ve Sanat Tarihi kavramlarının anlam ve içeriklerinin anlatımı, Sanat Tarihi kapsamındaki konular, Sanat Tarihi'nin diğer bilim dallarıyla olan ilişkileri	1	Orta Asya Türk Sanatı
2	Tarih Öncesi Dönemlere Ait Sanat (Paleolitik, Mezolitik, Neolitik, Kalkolitik Dönem)	2	Anadolu Selçuklu Sanatı
3	Tarih Öncesi Dönemlere Ait Sanat (Paleolitik, Mezolitik, Neolitik, Kalkolitik Dönem)	3	Anadolu Beylikler Sanatı
4	Mezopotamya Uygarlıkları'nın Sanatı (Sümer)	4	Osmanlı Sanatı
5	Mezopotamya Uygarlıkları'nın Sanatı (Babil, Asur)	5	Karolenj Sanatı
6	Mısır Sanatı	6	Romanesk Sanat
7	İran Sanatı	7	Gotik Sanat
8	Anadolu Uygarlıkları'nın (Hitit- Urartu) Sanatı	8	Gotik Sanat
9	Anadolu Uygarlıkları'nın (Frig-Likya-Karya) Sanatı	9	Rönesans Sanatı
10	Yunan Sanatı	10	Rönesans Sanatı
11	Etrüsk Sanatı-Roma Sanatı	11	Maniyerizm-Barok ve Rokoko Sanatı
12	Geç Antik Dönem Sanatı	12	19.yüzyıl Avrupasında gelişen Sanat Akımları
13	Bizans Sanatı	13	Çağdaş Türk Sanatı
14	İslam Sanatı	14	SINAV

GAZİOSMAPAŞA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat ve Sanatçı kavramları, Sanat Türleri	1	İslamiyet Öncesi Türk Sanatı
2	Sanat Tarihi Nedir? Sanat Tarihinin Doğuşu ve Gelişimi Sanat Tarihinin Diğer Bilim Dalları ile olan İlişkisi Sanat Tarihi ve Arkeoloji Bilimlerinin içerikleri, birleştikleri ve ayrıldıkları noktalar.	2	İslam Sanatı
3	Sanat Toplum İlişkisi, Sanat Kültür İlişkisi ve Sanat Eserlerinin korunmasının Önemi	3	Anadolu Türk Sanatı: Selçuklu Sanatı
4	Tarih Öncesi Çağlarda Anadolu	4	Osmanlı Sanatı
5	İlkçağ Anadolu Uygarlıkları ve Mısır Sanatı	5	İslam Sanatı Terminolojisi (Mimari)
6	Ön Asya ve Klasik Arkeoloji Terminolojisinin öğretilmesi	6	İslam Sanatı Terminolojisi (Mimari)
7	Yunan ve Roma Sanatı	7	İslam Sanatı Terminolojisi (Mimari)
8	Yunan Sanatı Terminolojisi(Mimari)	8	İslam Sanatı Terminolojisi (El Sanatları)
9	Yunan Sanatı Terminolojisi(Mimari)	9	Ortaçağ Avrupa Sanatı: Roman ve Gotik Sanat
10	Roma Sanatı Terminolojisi(Mimari)	10	Rönesans Sanatı ve Maniyerizm
11	Roma Sanatı Terminolojisi(Mimari)	11	Barok ve Rokoko Sanatı
12	Bizans Sanatı	12	Çağdaş Sanat Akımları: Neoklasizm, Romantizm ve Realizm
13	Bizans Sanatı Terminolojisi(Mimari)	13	Empresyonizm ve Kübizm
14	Bizans Sanatı Terminoloji (Mimari, Plastik,El Sanatları)	14	Genel sınavlara hazırlık

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat ve Sanat Tarihi nedir?	1	Ege göçleri ve Anadolu'ya etkileri.
2	Sanat Tarihinin ortaya çıkışı ve inceleme alanları.	2	Geç Hitit beylikleri.
3	Sanatın alanları ve Sanat Tarihinin temel kavramları.	3	Urartular.
4	Sanat Tarihine yardımcı bilim ve kaynaklar.	4	Frigler.
5	Sanatın ortaya çıkışı ve Paleolitik dönem mağara resimleri.	5	Lydia, Karia ve Likya uygarlıkları.
6	Anadolu'da neolitik dönem yerleşimleri. Çatalhöyük.	6	Batı Anadolu kent devletleri.
7	Anadolu'da neolitik dönem yerleşimleri. Hacılar ve Göbeklitepe.	7	Minos Sanatı.
8	Mezopotamya mimarlığı.	8	Yunan mimarisi ve seramik sanatı.
9	Mezopotamya tasvir ve heykel sanatı.	9	Yunan heykel sanatı.
10	Mısır mimarlığı.	10	Helenistik dönem ve Etrüsk sanatı.
11	Mısır tasvir ve heykel sanatı.	11	Roma sanatı.
12	Anadolu'da Hitit Dönemi ve mimarlığı.	12	Roma sanatı.
13	Hitit Dönemi kabartma ve heykel sanatı.	13	Çin ve Japon sanatı.
14	SINAV	14	SINAV

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Giriş	1	
2	Yöntem ve kaynaklar	2	
3	Tarih öncesi dönemlerde sanat ve din ilişkisi	3	
4	Mezopotamya Sanatı	4	
5	Mısır Sanatı	5	
6	Hitit ve Frig Sanatı	6	
7	Lidya ve Likya Sanatı	7	
8	Urartu Sanatı	8	
9	Antikçağ ´da Yunan Mimarisi	9	
10	Antikçağ ´da Yunan Sanatı	10	
11	Roma Mimarisi	11	
12	Roma Dönemi Resim Sanatı	12	
13	Roma Dönemi Heykel Sanatı	13	
14	SINAV	14	

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanıtımı ve sanat kavramı hakkında genel değerlendirme.	1	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
2	Sanatın türleri ve sanat-zanaat ilişkisi	2	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
3	İnsana ilişkin ilk sanatsal veriler: İlkel sanat (görsel malzeme eşliğinde).	3	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
4	Sanat Tarihi nedir? Sanat Tarihinin dünyada ve Türkiye'de bir bilim dalı olarak ortaya çıkı	4	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
5	Sanat Tarihi terminolojisi. (genel sanat terimleri) (görsel malzeme eşliğinde)	5	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
6	Sanat Tarihi terminolojisi. (genel sanat terimleri) (görsel malzeme eşliğinde)	6	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
7	Sanat Tarihi terminolojisi. (mimarlık terimleri) (görsel malzeme eşliğinde)	7	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
8	Sanat Tarihi terminolojisi. (mimarlık terimleri) (görsel malzeme eşliğinde)	8	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)
9	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)	9	Anadolu mimarlığında malzeme ve teknik (görsel malzeme eşliğinde)
10	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)	10	Sit kavramı, Sanat Tarihi-korumacılık ilişkisi (görsel malzeme eşliğinde)
11	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)	11	Sanat Tarihi araştırma yöntemleri (alan araştırmaları)
12	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)	12	Sanat Tarihi araştırma yöntemleri (Kütüphane çalışmaları)
13	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)	13	Sanat Tarihi araştırma yöntemleri (Bibliyografya)
14	Sanat Tarihi terminolojisi. (görsel malzeme eşliğinde)	14	Sanat Tarihi araştırma yöntemleri (Bilimsel yazım yöntemleri)

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Sanat nedir? Sanat Tarihi nedir?	1	Sanat Tarihinin inceleme alanı olarak heykel sanatı.
2	Sanat Tarihinin diğer bilim dalları ile ilişkileri.	2	Heykel sanatı ile ilgili özel terim ve kavramlar ile bir heykelin incelenmesi.
3	Sanat eserlerinin korunmasının önemi ve dünyanın 7 harikası.	3	Tarih öncesi çağlarda Anadolu.
4	Sanat Tarihi biliminin doğuşu ve gelişimi.	4	Tarih öncesi çağlarda Anadolu.
5	Sanat Tarihi konusundaki ilk çalışmalar ve yayınlar.	5	İlkçağlarda Anadoluda kurulan uygarlıklar.
6	Türk Üniversitelerinde Sanat Tarihi öğretiminin başlaması.	6	Hitit mimarlığının doğuşu, gelişimi ve önemli örnekler
7	Sanat eseri ile ilgili temel terim ve kavramlardan eserin yapısı ile ilgili olanlar.	7	Hitit kabartma ve heykel sanatı.
8	Sanat Tarihinin inceleme alanı olarak mimarlık.	8	Frig mimarlığı ve Sanatı
9	Mimari bir çizimi tanıma, plan ve kesit okuma konusunda temel bilgilerin edinilmesi.	9	Lidya mimarlığı ve Sanatı
10	Mimarlık ile ilgili özel terim ve kavramlar	10	Urartu mimarlığı ve Sanatı
11	Mimari bir eserin incelenmesi ve tanıtım yazısı hazırlanması.	11	Anadoluda Yunan - Roma Uygarlıkları, mimari ve sanatları.
12	Sanat Tarihinin inceleme alanı olarak resim sanatı.	12	Anadoluda Yunan - Roma Uygarlıkları, mimari ve sanatları.
13	Resim sanatı ile ilgili özel terim ve kavramlar ile bir tablonun incelenmesi.	13	Anadolu Türk Sanatı kronolojisi ve temel bilgiler.
14	Resim sanatı ile ilgili özel terim ve kavramlar ile bir tablonun incelenmesi.	14	Türkiyede modern sanat uygulamaları.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Sanat Tarihi disiplinin temel kuram ve kavramlarını, Sanat Tarihine konu olan olgu ve imgelerin tarihsel süreç içerisindeki oluşum ve değişim evrelerini ana hatlarıyla incelemek, Anadolu ve çevresinde uygarlıkların sanat anlayışlarını genel örnekler üzerinden dönemlerine göre özelliklerini değerlendirmektir. Sanat Tarihi kavramının açıklanması, Bibliyografya ve dipnot yazım kurallarının örneklerle verilmesi, Sanat Tarihi araştırmalarında karşılaşılan üslup ve yöntemler konusunda bilgi verme, Sanat Tarihi'nin Türkiye'deki gelişimi; Türkiye'deki Sanat Tarihi kazıları; Sanat Tarihi'nde çoklukla kullanılan teknik deyim ve kavramların şekil ve resimler eşliğinde, ayrıntılı bir şekilde tanıtılması, Mimarlık anıtlarında görülen malzeme türlerinin örnekler ışığında öğretilmesini konu almaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ İÇERİK STB. VERİLMEMİŞ
ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 32: Teknik Resim ve Rölöve Ders İçerik Tabloları

TEKNİK RESİM VE RÖLÖVE DERS İÇERİKLERİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin konusu mahiyeti mesleki önemi açıklar.	1	Dersin konusu mahiyeti mesleki önemi açıklar.
2	Kalem dereceleri, açma biçimi, çini mürekkep kalemleri, kağıt normları, T cetveli kullanma kaideleri hakkında bilgi sahibidir.	2	Örtü Sistemleri, Çatı elemanlarının tanzimi, saçaklar, merdivenler ve çeşitlerini kavrar.
3	Gönyeler, ölçü cetveli, şablon, pistole, pergel gibi araçları kullanır.	3	İzdüşüm kavramı ve levhalarını anlar
4	Resim Kağıdının kullanımını öğrenir.	4	İzdüşüm kavramı ve levhalarını anlar
5	Basit geometrik şekillerin elle çizimi, norm yazı, çizgiler ve manaları, ölçü çizgileri ve taramaları kavrar.	5	İzdüşüm levhalarından düşey ve yanal düzlemlerde çizimler yapar.
6	Kesit çizgileri ve kullanılışı, simetri işareti, kuzey işareti, yükseklik işaretlerini anlar.	6	İzdüşüm levhalarından düşey ve yanal düzlemlerde çizimler yapar.
7	Ölçek, ölçek çizgisi ve çeşitli geometrik şekillerin pergel, cetvel ve gönye yardımıyla çizilmesini bilir.	7	İzdüşüm levhalarından düşey ve yanal düzlemlerde çizimler yapar.
8	Ölçek, ölçek çizgisi ve çeşitli geometrik şekillerin pergel, cetvel ve gönye yardımıyla çizilmesini bilir.	8	Planın nasıl çizileceğini anlar.
9	Kemerin ne olduğu, fonksiyonu, yük taşıma şekli ve elemanlarını anlar.	9	Kesit kavramını anlar
10	Düz atkılı, yarım daire, sivri kemer çeşitlerini çizer.	10	Plan ve Kesit bağlantısını kurar ve çizimlerini yapar.
11	Kemer çeşitleri	11	Plan ve Kesit bağlantısını kurar ve çizimlerini yapar.
12	Üçgen, Dörtgen, Beşgen, Altıgen, Ongen gibi çokgenleri pergel ve cetvel yardımıyla çizer.	12	Plan ve Kesit bağlantısını kurar ve çizimlerini yapar.
13	Çatı Çeşitleri	13	Rölöve ve Restitüsyon kavramlarını tahlil eder ve rölöve çıkarmayı bilir.
14	Merdiven Çeşitleri	14	Restitüsyon kavramını idrak eder ve restitüsyon hazırlanırken uyulması gerekli esasları bilir.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin amacı belirtilir, kullanılacak malzemelerin listesi verilir, çizgi türleri ve kullanımları açıklanır. Pergelle doğru bölme, açı çizme öğretilir	1	Dersin amacı, kapsamı ve yöntemi.
2	Pergelle çokgen çizimleri.	2	Kemer çizimleri
3	Pergelle çokgen çizimleri.	3	Kemer çizimleri
4	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimleri	4	0 çizgisi ve ölçü alım teknikleri.
5	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimleri	5	Plan ve kesit çizimi
6	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimleri	6	Plan ve kesit çizimi
7	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimlerine dayanan izometrik çizim	7	Plan ve kesit çizimi
8	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimlerine dayanan izometrik çizim	8	Plan ve kesit çizimi
9	Kesit çizimi	9	Cephe çizimi
10	Kesit çizimi	10	Cephe çizimi
11	Görünüş, izometri ve kesit çizimlerinin beraber tekrarı	11	Cephe çizimi
12		12	Cephe çizimi
13	Görünüş, izometri ve kesit çizimlerinin beraber tekrarı	13	Kemer,plan,kesit ve cephe çizimleri
14	SINAV	14	SINAV

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin içeriği, kullanılan araç-gereçler	1	
2	Teknik resimde çizgi türleri, açı çizme ve bölme	2	
3	Çokgen çizimleri	3	
4	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimleri (izdüşüm)	4	
5	Uygulama	5	
6	Kesitin tanımı, kesit görünüşlerinin özellikleri	6	
7	Ölçek	7	
8	Plan çizimleri	8	
9	Plan çizimleri	9	
10	Kemerler, tonozlar, kubbe ve kubbe geçişleri, ve diğer yapı elemanları	10	
11	Rölöve çıkartma yöntemleri	11	
12	Uygulama	12	
13	Uygulama	13	
14	SINAV	14	

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Ölçme bilgisi ve rölöve tanım, amaç	1	Poligonal yapıların çizim teknikleri
2	Ölçme bilgisi ve rölöve tanım, amaç	2	Uygulamalı çizim
3	Ölçüm aletleri ve kâğıt kullanımı	3	Uygulamalı çizim
4	Harita bilgisi	4	Uygulamalı çizim
5	Temel geometrik çizimler	5	Uygulamalı çizim
6	Temel geometrik çizimler	6	Uygulamalı çizim
7	Plan çiziminde kullanılan çizgiler, ölçü alma ve plan çizimine başlangıç	7	Uygulamalı çizim
8	Plan ve kesit çizimleri	8	Uygulamalı çizim
9	Plan ve kesit çizimleri	9	Uygulamalı çizim
10	Üç nokta yöntemi ile plan çıkartılması	10	Uygulamalı çizim
11	Üç nokta yöntemi ile plan çıkartılması	11	Uygulamalı çizim
12	Küçük buluntu çizimi	12	Uygulamalı çizim
13	Küçük buluntu çizimi	13	Uygulamalı çizim
14	SINAV	14	SINAV

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Teknik Resmin amacı	1	Teknik Resmin amacı
2	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki yeri	2	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki yeri
3	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki yeri	3	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki yeri
4	ögrencinin Sanat Tarihindeki her türlü çizimi ve planı okuyabilmesi saglamak.	4	ögrencinin Sanat Tarihindeki her türlü çizimi ve planı okuyabilmesi saglamak.
5	ögrencinin Sanat Tarihindeki her türlü çizimi ve planı okuyabilmesi saglamak.	5	ögrencinin Sanat Tarihindeki her türlü çizimi ve planı okuyabilmesi saglamak.
6	ögrencinin Sanat Tarihindeki her türlü çizimi ve planı okuyabilmesi saglamak.	6	ögrencinin Sanat Tarihindeki her türlü çizimi ve planı okuyabilmesi saglamak.
7	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki kullanım alanları	7	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki kullanım alanları
8	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki yeri, kullanım alanları	8	Teknik Resmin Sanat Tarihindeki yeri, kullanım alanları
9	teknik terimler	9	teknik terimler
10	teknik terimler	10	teknik terimler
11	teknik terimler	11	teknik terimler
12	kroki, plan, cephe çizimleri.	12	kroki, plan, cephe çizimleri.
13	kroki, plan, cephe çizimleri.	13	kroki, plan, cephe çizimleri.
14	SINAV	14	SINAV

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin içeriği, kullanılan araç-gereçler	1	Bilgisayarla temel çizim tekniklerine giriş
2	Teknik resimde çizgi türleri, açı çizme ve bölme	2	Basit şekiller çizme,logo çizimleri ve çizim araçlarını tanıma ve kullanma
3	Çokgen çizimleri	3	Basit kat planı çizimlerine giriş
4	Cisimlerin ön, üst ve yan görünüş çizimleri (izdüşüm)	4	Gelişmiş kat planı çizimleri
5	Uygulama	5	Gelişmiş kat planı çizimleri
6	Kesitin tanımı, kesit görünüşlerinin özellikleri	6	Bina cephe ve kesit çizimleri uygulamaları
7	Ölçek	7	Bina cephe ve kesit çizimleri uygulamaları
8	Plan çizimleri	8	Peyzaj planı çizimlerine giriş
9	Plan çizimleri	9	Peyzaj planı uygulaması ve Vaziyet planı
10	Kemerler, tonozlar, kubbe ve kubbe geçişleri, ve diğer yapı elemanlar	10	Cami projesi çizimine giriş
11	Rölöve çıkartma yöntemleri	11	Cami projesi çizimine giriş
12	Uygulama	12	Cami projesi çizimine giriş
13	Uygulama	13	Cami projesi çizimine giriş
14	SINAV	14	SINAV

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Belgeleme olarak Teknik Resim. Belgeleme örnekleri	1	Mimari kavramlar tartışılarak, planın ne olduğu, basit bir krokiden farkı ve teorik olarak nasıl çizilebileceği anlatılarak basit krokiler çizdirilir.
2	Terimler, Kağıt, Ölçüm ve Çizim Malzemesi. Kağıt, yerleştirme.	2	Krokide ölçülendirme. Kroki-ölçme
3	Yazı ve İşaretler. Lejant uygulama	3	"T" cetveli, gönye ve pergelle 1/100 ölçekli plan çizimine geçilir. İlkin içinde bulunulan mekanın çizimi yaptırılır.
4	Ölçek. Ölçek uygulamaları (tashihli)	4	Dikdörtgen planlı, düz tavanlı, kapı ve pencereli her hangi bir mekanın 1/100 ölçeğinde planı çizdirilir.
5	Çizgiler, Sürekli Taşıyıcılar. Duvar ve mekan uygulamaları	5	Tromp, köşe üçgeni ve üçgen kuşakla geçilen kubbe örtülü, kare planlı bir yapının 1/100 ölçeğinde üç ayrı planı çizdirilir.
6	Çizgiler, Sürekli Taşıyıcılar. Duvar ve mekan uygulamaları	6	Alan gezisi
7	İzdüşüm, plan düzlemi. Plan düzleminde uygulama (tashihli)	7	Tromp, köşe üçgeni ve üçgen kuşakla geçilen kubbe örtülü, kare planlı bir yapının 1/100 ölçeğinde üç ayrı planı çizdirilir. Takım/Grup çalışması
8	Kesit, dikey düzlem. Dikey düzlem tek örnekleme.	8	Kemer ve sütunlarla bölümlere ayrılmış, her birimi farklı tonoz ve farklı geçişli kubbelerle örtülü dikdörtgen planlı bir yapının 1/100 ölçeğinde planı çizdirilir.
9	Plan-kesit taşıma yöntemi. Dikey düzlem kesit çeşitlemesi	9	Alan çalışması. Takım/Grup çalışması. I. Grup
10	Plan-kesit taşıma yöntemi. Taşıma yöntemi kare alan	10	Alan çalışması. Takım/Grup çalışması. II. Grup
11	Tek taşıyıcılar ve kemerler. Taşıma yöntemi diğer alanlar	11	Rölöve çalışmasının çizimi
12	Plan-kesit düzleminde çizim okuma. Tek taşıyıcı-kemer cephe-plan uygulaması	12	Pafta oluşturma esasları. Dönem sonu pafta uygulaması
13	Plan-kesit düzleminde çizim okuma. Tek taşıyıcı-kemer cephe-plan uygulaması	13	Pafta oluşturma esasları. Dönem sonu pafta uygulaması
14	SINAV	14	Toplu çizim oluşturma. Dönem sonu pafta uygulaması (tashihli)

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin içeriğinin tartışılması	1	Dersin içeriğinin tartışılması
2	Koruma düşüncesinin gelişimi ve kuramsal boyutu	2	Koruma düşüncesinin gelişimi ve kuramsal boyutu
3	Analitik rölöve tanımı ve plan düzeyinde rölöve alma teknikleri	3	Analitik rölöve tanımı ve plan düzeyinde rölöve alma teknikleri
4	Plan düzeyinde rölöve uygulaması	4	Plan düzeyinde rölöve uygulaması
5	Plan düzeyinde rölöve uygulaması	5	Plan düzeyinde rölöve uygulaması
6	Cephe ve kesitlerde rölöve alma teknikleri	6	Cephe ve kesitlerde rölöve alma teknikleri
7	Cephe ve kesitlerde rölöve alma teknikleri	7	Cephe ve kesitlerde rölöve alma teknikleri
8	Cephe ve kesitlerde rölöve alma teknikleri	8	Cephe ve kesitlerde rölöve alma teknikleri
9	Koruma amaçlı uygulama konusu seçimi (alan çalışması)	9	Koruma amaçlı uygulama konusu seçimi (alan çalışması)
10	Koruma amaçlı uygulama konusu seçimi (alan çalışması)	10	Koruma amaçlı uygulama konusu seçimi (alan çalışması)
11	Autocad (çizimlerin bilgisayara aktarımı)	11	Autocad (çizimlerin bilgisayara aktarımı)
12	Autocad (çizimlerin bilgisayara aktarımı)	12	Autocad (çizimlerin bilgisayara aktarımı)
13	Ölçülendirme tekniği ve fotoğraflarla çizimlerin kontrolü	13	Ölçülendirme tekniği ve fotoğraflarla çizimlerin kontrolü
14	SINAV	14	SINAV

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

TEKNİK RESİM VE RÖLEVE I Çizim teknikleri, teknik resim kavramı, üst, yan görünüş kavramı, mimari çizim Teknikleri **TEKNİK RESİM VE RÖLEVE II** Çizim teknikleri, röleve alma teknikleri, mimari çizim teknikleri

ÇANAKKALE ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ STB. İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 33: Teknik Resim Ders İçerik Tabloları

TEKNİK RESİM DERS İÇERİK

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Dersin tanımı, içeriğinin kısa özeti. Çizim malzemelerinin tanımı ve temini.	1	Dersin tanımı, içeriğinin kısa özeti. Çizim malzemelerinin tanımı ve temini.
2	Teknik Resim terminolojisi. Çizimsel kayıtların önemi, gereği. Ölçek formülleri ve alıştırmalar.	2	Teknik Resim terminolojisi. Çizimsel kayıtların önemi, gereği. Ölçek formülleri ve alıştırmalar.
3	Mimari unsurlar. Mimari çizimler. Kroki/Plan/Kesit.	3	Mimari unsurlar. Mimari çizimler. Kroki/Plan/Kesit.
4	Mimari unsurlar. Mimari çizimler. Kroki/Plan/Kesit (Devam).	4	Mimari unsurlar. Mimari çizimler. Kroki/Plan/Kesit (Devam).
5	Plankare (Karelaj).	5	Plankare (Karelaj).
6	Triangülasyon.	6	Triangülasyon.
7	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma.	7	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma.
8	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).	8	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).
9	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).	9	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).
10	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).	10	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).
11	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).	11	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).
12	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).	12	Arazide kalıntıların ölçülerini alma ve ölçekli çizimlerini yapma (Devam).
13	Haritalar ve topografik çizimler.	13	Haritalar ve topografik çizimler.
14	SINAV	14	SINAV

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ (5-6. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Teknik resim tanımı	1	Küçük buluntu nedir tanımlanacak
2	Çizim araç gereçlerinin tanıtımı	2	Serami çizimine başlanacak
3	İlk çizim uygulamaları	3	Serami çizimine devam
4	Çizimde uygulanacak teknikler	4	Serami çizimine devam
5	Mimari çizim uygulamaları	5	Serami çizimine devam
6	Mimari çizim uygulamaları	6	Serami çizimine devam
7	Mimari çizim uygulamaları	7	seramiklerin tümlemesi yapılacak
8	Mimari çizim uygulamaları	8	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek
9	Mimari çizimlerde kesit ve görünüş uygulamaları	9	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek
10	Mimari çizimlerde kesit ve görünüş uygulamaları	10	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek
11	Mimari çizimlerde kesit ve görünüş uygulamaları	11	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek
12	Mimari çizimlerde kesit ve görünüş uygulamaları	12	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek
13	Mimari çizimlerde kesit ve görünüş uygulamaları	13	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek
14	SINAV	14	seramiklerin tümlemesi yapıldıktan sonra yeniden çizilecek

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (1-2. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Temel terimler (kroki, rölöve, ölçek…)	1	Kesit krokisi
2	Temel çizgi türleri (kalın, ince, kesik…)	2	Alan gözlemleri
3	Temel çizim türleri (plan, kesit, cephe...)	3	Tarihi bir binada kesit krokisi çizilmesi
4	Alan uygulamalarında sorunlar	4	Tarihi bir binada kesit krokisi çizilmesi
5	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	5	Tarihi bir binada kesit krokisi çizilmesi
6	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	6	Tarihi bir binada kesit krokisi çizilmesi
7	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	7	Tarihi bina cepheleri
8	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	8	Tarihi bir yapıda cephe krokisi çalışmaları
9	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	9	Tarihi bir yapıda cephe krokisi çalışmaları
10	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	10	Tarihi bir yapıda cephe krokisi çalışmaları
11	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	11	Tarihi bir yapıda cephe krokisi çalışmaları
12	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	12	Tarihi bir yapıda cephe krokisi çalışmaları
13	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	13	Tarihi bir yapıda cephe krokisi çalışmaları
14	DERS İÇERİK GİRİLMEMİŞ	14	SINAV

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Teknik Resim, Rölöve ve Restitüsyon ile ilgili kaynaklar; Sanat Tarihinde Teknik Resmin kullanıldığı alanlar ve gerekliliği	1	Kesit çizimi ve kullanıldığı alanlar
2	Teknik Resim ve Rölöve-Restitüsyon'da kullanılan terimler ve simgeler	2	Kesitte kroki ve ölçü alınışı
3	Rölövenin tanımı ve ilkeleri	3	Mimari yapının kesitinin çizilmesi
4	Restitüsyonun tanımı ve ilkeleri	4	Mimari yapının kesitinin çizilmesi
5	Çizim yöntemleri ve teknikleri	5	Cephe çizimi ve kullanıldığı alanlar
6	Teknik Resim ve Rölöve-Restitüsyon'da kullanılan malzemeler	6	Cephe çiziminde fotoğraflama yöntemi ve fotogrametri sisteminin kullanılması
7	Kroki ve ölçü alma esasları	7	Cephe çiziminde kroki ve ölçü alınması
8	Alanda uygulamalı kroki ve ölçü alma çalışması	8	Mimari yapının cephe çizimi
9	Ölçekler	9	Mimari yapının cephe çizimi
10	Çizgi kalınlıklarının planda ifadesi	10	Mimaride detay çizimleri
11	Mimari yapı plan çizimi	11	Seramik çizimi
12	Mimari yapı plan çizimi	12	Süsleme çizimi
13	Mimari yapı plan çizimi	13	Mezartaşı çizimi
14	Çalışmaların değerlendirilmesi	14	Çalışmaların değerlendirilmesi

BATMAN ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Rölövenin tanımı, çeşitleri ve uygulama alanları anlatılacak.	1	
2	Rölövesi çıkarılmış bir yapının teknik çizimi incelenecek	2	
3	Rölövesi çıkarılmış bir yapının teknik çizimi incelenecek.	3	
4	Yerleşim plan krokisi, kesit krokisi yapma tekniklerinin anlatılması ve uygulama.	4	
5	Plan krokisi, tavan planı krokisi yapma tekniklerinin anlatılması ve uygulama.	5	
6	Kesit krokisi, görünüş krokisi ve detay krokisi yapma tekniklerinin anlatılması ve uygulama.	6	
7	Rölöve çalışması için fotoğraf çekme yöntemleri anlatılacak	7	
8	Yerleşim alanlarında arazi, plan ve kesit ölçüsü alma anlatılacak.	8	
9	Yerleşim alanlarında arazi, plan ve kesit ölçüsü alma uygulaması yapılacak.	9	
10	Plan, kesit ve görünüş ölçüsü alma anlatılacak.	10	
11	Plan, kesit ve görünüş ölçüsü alma uygulaması yapılacak.	11	
12	Rölöve çizim uygulaması yapılacak.	12	
13	Rölöve çizim uygulaması yapılacak.	13	
14	Rölöve çizim uygulaması yapılacak.	14	

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Gerekli çizim aletlerinin tanıtımı ve kullanımının gösterilmesi	1	
2	Yatay ve dikey çizgi çalışması	2	
3	30,60,45 lik gönye kullanarak açılı çizgi çalışması	3	
4	Daire şablonu ve pistole kullanarak çizgi çalışması	4	
5	Geometrik desen çalışması	5	
6	Geometrik desen çalışması	6	
7	Geometrik desen çalışması	7	
8	X,Y,Z Düzleminde plan ,görünüş çiziminin anlatımı	8	
9	Geometrik formların plan ve görünüşlerinin çizimi	9	
10	Geometrik formların plan ve görünüşlerinin çizimi	10	
11	Geometrik formların plan ve görünüşlerinin çizimi	11	
12	Geometrik formların plan ve görünüşlerinin çizimi	12	
13	Geometrik formların plan ve görünüşlerinin çizimi	13	
14	SINAV	14	

MARMARA ÜNİVERSİTESİ STB. DERS İÇERİK VERİLMEMİŞ

EK. 34: Türk Mitolojisine Giriş Ders İçerik Tabloları

TÜRK MİTOLOJİSİNE GİRİŞ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ (3. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Tanışma , dersin tanımı ve amacı hakkında bilgilendirme. Mit ve mitoloji ile ilgilitemel konuların tanımı.	1	
2	Türk Mitolojisinin araştırılma tarihi,kaynak tanımları. Türk Mitolojisinin öenemli özellikleri, mitolojik metin ve destanlar	2	
3	Mit ve din ilişkisi, Şamanizm ve Türk Mitolojisi	3	
4	Şamanist Tanrılar ve ruhlar/ Tanrı Kavramı Göksel Tanrılar ve Ruhları	4	
5	Yer ve Su Tanrıları ve ruhları/ eski Türk Mitolojisinde Tözler	5	
6	Şaman Kime Denir, Şamanlığa seçilme, Şaman Eğitimi ve özellikleri, Şaman Elbisesi, Şaman Davulu, Diğer kullandığı nesneler Törenler ve Dualardan örnek	6	
7	Türk mitolojisinde Evren/Dünya Tasarımları, yaratılış İlgili efsaneler	7	
8	Türeyiş İlgili efsaneler (ağaç kültü)	8	
9	Türk Mitolojisinde ölüm ve Kıyamet	9	
10	Türk Mitolojisinde Önemli Hayvanlar	10	
11	Türk Mitolojisinde Önemli Hayvanlar	11	
12	Türk mitolojisinde Renkler	12	
13	Türk Mitolojisinde Sayılar	13	
14	SINAV	14	

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ (3-4. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türk Kimliği	1	Uygur Sembolizmi
2	Türk Dili	2	Hazar Sembolizmi
3	Türk Coğrafyası	3	Avar Sembolizmi
4	Erken Semboller (Paleolitik)	4	Sakha Tuvin MİtolojisiSakha Tuvin Mİtolojisi
5	Erken Semboller (Neolitik ve Bronz Çağları)	5	Yakut Mitolojisi
6	Mitler I	6	Çuvaş Mitolojisi
7	Mitler II	7	Kazak Mitolojisi
8	Mitler III	8	Kırgız Mitolojisi
9	Göktanrı Dini	9	Özbek Mitolojisi
10	Tengrigenizm	10	Karahanlı ve Gazneli Sembolizmi
11	Şamanizm Veya Kamizm	11	Selçuklu Sembolizmi
12	Hun Sembolizmi	12	Timurlu Ve Babür Sembolizmi
13	Göktürk Sembolizmi	13	Osmanlı Sembolizmi
14	SINAV	14	SINAV

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Hafta	Ders İçeriği	Hafta	Ders İçeriği
1	Türklerin eski dinlerine genel bakış; Şamanizm ve Gök tanrı inanışları	1	
2	Türeyiş efsaneleri (Altay türeyiş efsaneleri	2	
3	Türeyiş efsaneleri (Uygur türeyiş efsaneleri)	3	
4	Türk Mitolojisinde hayvanlar.	4	
5	Türk Mitolojisinde hayvanlar.	5	
6	Türk Mitolojisinde hayvanlar.	6	
7	Gök ve gökle ilgili olaylar	7	
8	Destanlar.	8	
9	Destanlar	9	
10	Destanlar	10	
11	İslamiyetten sonra devam eden mitolojik unsurlar	11	
12	İslamiyetten sonra devam eden mitolojik unsurlar	12	
13	İslamiyetten sonra devam eden mitolojik unsurlar	13	
14	SINAV	14	

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ (1. Dönem)

Orta Asya ağırlıklı olmak üzere, Türk topluluklarının mitleri belli bir şemaya göre incelenmekte; ayrıca mitoloji-sanat ilişkileri (ikonografik ve ikonolojik ilişkiler) ele alınmaktadır.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ (2. Dönem)

Bu dersin içeriği iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünü mitoloji ile ilgili temel kavramlar, mitolojik okullar ve teoriler oluşturmaktadır. Dersin ikinci bölümünü ise Türk mitolojisinin içeriği ve özelliklerinin yanı sıra Türk mitolojisinde önemli yeri olan sayı, renk, hayvan gibi kimi unsurlar üzerinde durulur.

Ek. 35: Adıyaman Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş I *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri I* *Osmanlı Türkçesi I* *Teknik Resim Rölöve I* *Türk Dili I* *Atatürk İlke ve İnkılapları I* *Temel Bilgi Teknolojileri I* *Yabancı Dil I* *Arkeolojiye Giriş I* *Ortaçağ İslam Sanatı I*	*Bizans Sanatı I* *Antik Dünyada Sanat I* *Anadolu Beylikleri San. I* *Türk Sanatında Motif ve Semboller I* *Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Ortaçağ İslam Sanatı III* *Osmanlı Sanatı I* *Osmanlı Türkçesi III* *Avrupa Sanatı I*	*Anadolu Selçuklu Sanatı III* *Bizans Resim Sanatı* *Türk Çini ve Seramik Sanatı* *Epigrafi I* *Bizans Sanatı III* *Avrupa Sanatı III* *Geleneksel Türk El Sanatları I* *Osmanlı Sanatı III*	*Bitirme Tezi* *Osmanlı Sanatı V* *Türk Saray Mimarisi I* *Anadolu Selçuklu Sanatı V* *Çağdaş Sanat Akımları I* *Nümizmatik I* *Müzeoloji I* *Avrupa Etkisinde Türk Resim Sanatı I*
Sanat Tarihine Giriş II *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri II* *Osmanlı Türkçesi II* *Teknik Resim Rölöve II* *Türk Dili II* *Atatürk İlke ve İnkılapları II* *Temel Bilgi Teknolojileri II* *Yabancı Dil II* *Arkeolojiye Giriş II* *Ortaçağ İslam Sanatı II*	*Bizans Sanatı II* *Antik Dünyada Sanat II* *Anadolu Beylikleri San. II* *Türk Sanatında Motif ve Semboller II* *Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Ortaçağ İslam Sanatı IV* *Osmanlı Sanatı II* *Osmanlı Türkçesi IV* *Avrupa Sanatı II*	*Anadolu Selçuklu Sanatı IV* *Epigrafi II* *Bizans Sanatı IV* *Avrupa Sanatı IV* *Geleneksel Türk El Sanatları II* *Osmanlı Sanatı IV*	*Bitirme Tezi* *Osmanlı Sanatı VI* *Türk Saray Mimarisi II* *Anadolu Selçuklu Sanatı VI* *Çağdaş Sanat Akımları II* *Nümizmatik II* *Müzeoloji II* *Avrupa Etkisinde Türk Resim Sanatı II*

Ek. 36: Adnan Menderes Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş I *İslamiyet Öncesi Türk San. I* *Osmanlı Türkçesi I* *İslam Sanatı I* *Mimari Çizim I* *Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri I* *Yabancı Dil* *Türk Dili I* *Atatürk İlke ve İnk. I*	*İslam Sanatı III* *Bizans Mimarisi* *Ortaçağ Avrupa Sanatı* *Anadolu Beylikler Dönemi Mimarisi I* *Çini ve Seramik Sanatı I* *Erken Osmanlı Mimarisi I* *Osmanlı Türkçesi III* *Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri I*	*Anadolu Selçuklu Dönemi Hanları* *Bizans Resim Sanatı I* *Rönesans Sanatı II* *Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi I* *Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri I*	*Klasik Dönem Sonrası Osmanlı Mimarisi I* *19. YY. Avrupa Sanatı* *Cumhuriyet Devri Mimarisi I*
Sanat Tarihine Giriş II *İslamiyet Öncesi Türk San. I* *Osmanlı Türkçesi I* *İslam Sanatı I* *Mimari Çizim I* *Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri I* *Yabancı Dil* *Türk Dili I* *Atatürk İlke ve İnk. I*	*İslam Sanatı IV* *Bizans Mimarisi II* *Rönesans Sanatı I* *Anadolu Beylikler Dönemi Mimarisi II* *Çini ve Seramik Sanatı II* *Erken Osmanlı Mimarisi II* *Osmanlı Türkçesi IV* *Anadolu Selçuklu Dönemi Medreseleri II*	*Anadolu Selçuklu Dönemi Türbeleri* *Bizans Resim Sanatı II* *Barok Sanat* *Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi II* *Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri II*	*Klasik Dönem Sonrası Osmanlı Mimarisi II* *20. YY. Avrupa Sanatı* *Cumhuriyet Devri Mimarisi II*
SEÇMELİ DÖNEMLİK DERSLER			
Temel Bilgi Tekn. Kullanımı	*İkonografi* *İslam Sanatı* *Anadolu Uygarlıkları I. II* *Anadolu Selçuklu ve Beylikler Devri Tarihi* *Fotoğrafçılık*	*Osmanlı Dönemi Sikkeleri* *Dokuma ve Halı Sanatı* *Türk Mitolojisi* *Sanat Felsefesi* *İngilizce Sanat Tarihi Metinleri I. II* *Türk İslam Süs. Sanat. I. II* *Anadolu Selçuklu ve Beylikler Devri Sikkeleri* *Anadolu'da Malzeme ve Yapım Tekniği* *Mitolojiye Giriş* *Osmanlı Tarihi I. II* *Sanat Sosyolojisi*	*Bitirme Tezi I. II* *Minyatür Sanatı I. II* *Çağdaş Türk Sanat. I. II* *Küçük Eser Belgeleme Yöntemleri I. II* *Bizans El Sanatları I. II* *Bizans Sivil Mimarisi* *Müzecilik* *Sanat Tarihi Yorum. I. II* *Resim Restorasyonu* *Kazı Tek. ve Yüzey Arş.* *Kültür ve Doğa Varlık Korum.* *Süs. Sanatı Çiçek Tasarm*

Ek. 37: Anadolu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
İleri İngilizce I *Mitoloji ve İkonografi I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Terminoloji* *Türk Dili I* *Yabancı Dil Dersleri II* *Mesleki Seçmeli Dersler II*	*İslam Sanatı* *Bizans Sanatı II* *Bizans Sanatı(İng.)* *Türk Sanatı II* *Batı Sanatı II* *Atatürk İlk ve İnkılapları II*	*Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Sanat Tarihi Araştırmaları I* *Beylikler Dönemi San. I* *Osmanlı Sanatı I* *Seçmeli Dersler (1)*	*Çağdaş Sanat 1* *Sanat Tarihi uygulama.1* *Sanat Tarihi uygulama.2*
Sanat Tarihi Arş Yöntem ve Terminoloji *Temel Bilgi Teknolojisi* *İleri İngilizce II* *Mitoloji ve İkonografi II* *Mitoloji ve İkonografi(İng)* *Sanat Tarihine Giriş II* *Yabancı Dil Dersleri I1* *Mesleki Seçmeli Dersler (2)*	*Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Osmanlı Sanatı I* *Sanat Tarihi Araşt. I* *Beylikler Dönemi San.I* *Mesleki Seçmeli Ders III* *Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Sanat Tarihi Araşt. II* *Beylikler Dönemi Sanatı II* *Osmanlı Sanatı II* *Mesleki Seçmeli Ders III*	*Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Sanat Tarihi Araştırma. II* *Beylikler Dönemi Sanatı II* *Osmanlı Sanatı II* *Mesleki Seçmeli Ders III*	*Çağdaş Sanat II*
SEÇMELİ DÖNEMLİK DERSLER			
Anadolu Uygarlıkları I *Teknik Resim ve Rölöve I* *Anadolu Uygarlıkları II* *Kültür Tarihi* *Teknik Resim ve Rölöve II* *Türk San. Bölge Arşt. I* *Anadolu'da Kent Tarihi* *Akdeniz Liman Kentleri* *Türk San. Bölge Arşt. II* *Arkeolojik Kaz. Yön ve Belg* *Anadolu Cam Sanatı* *Bizans Resim Sanatı I* *Türk El Sanatları I* *Bizans El Sanatları I* *Kent Monografileri I* *İslam Resim Sanatı*	*Klasik Osm. Mimarisi ve Mimar Sinan* *Bizans Resim Sanatı II* *Türk El Sanatları II* *Bizans El Sanatları II* *Kent Monografileri II* *Erken Hıristiyan ve Bizans Mimarisi II* *Sanat Felsefesi* *Bizans Anıtsal Mimari ve Plastik* *Bizans Nümismatiği* *Çağdaş Sanat Akımları II* *Çağdaş Türk Plastik San.I* *Sanat Felsefesi II* *20.YY.Türk Mimarisi* *Çağdaş Sanat Akımları II* *Çağdaş Türk Plastik San.I*	*Beden Eğitimi* *Kültürel Etkinlikler* *Türk Sanat Müziği* *Topluma Hizmet Uygl.* *Müzecilik* *Yazılı anlatım* *Sözlü Anlatım* *Akademik İngilizce* *Fotoğraf Proje* *Antropoloji* *Müzik Tarihi* *Klasik Arkeolojiye Giriş* *Müzik Tarihi* *Sanat Tarihi Arşt. Analiz ve Değerlendirme* *18.YY İstanbul Kültür ve Ortam* *Anadoluda Konut Tarihi*	*Osmanlıda Resim Sanatı II* *Sanatta Oryantalizm* *Cumhuriyet Döneminde Başkent Mimarisi* *Erken Hıristiyan ve Bizans Mimarisi I* *Türk İşaret Dili* *Erken Osmanlı Mimarisi*

Ek. 38: Ankara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Temel Yabancı D. İng. *Temel Yabancı D. Fran.* *Temel Yabancı D. Alm.* *Atatürk İlke. ve İnkılap Tar.* *Türk Dili II* *Sanat T. Temel Kavramlar* *Teknik Resim Rölöve I* *Osmanlı Paleografyası I* *(Müzik, Resim, Heykel, Beden Eğitimi)* *Bilgi İletişim Teknikleri* *Mimarlık Tarihine Giriş* *Türk Sanatı ve Arkeolojisine Giriş*	*Temel Yabancı D. İng.* *Temel Yabancı D. Fran.* *Temel Yabancı D. Alm.* *Sanat Tarihinde Yöntem ve* *Eleştiri Semineri* *Türk El Sanatları I* *Bilgi İletişim Teknikleri* *İslam Mimarisi II* *Avrupa Sanatı II* *Anadolu Öncesi Türk İslam Mimarisi* *Yunan Kenti*	*Bizans Tasvir Sanatı ve El Sanatları I* *Bizans Mimarisi* *Türk Mimarisinde Süsleme* *Avrupa Sanatı IV*	*Osmanlı Mimarisi* *Türk Resim Sanatı* *Mimari Semineri* *Yeni Sanat Akımları Semineri* *Selçuklu Arkeolojisi ve Ortaçağ Kültürü* *Roma Nümismatiği* *Roma Mimarisi* *Roma Kenti*
SEÇMELİ DÖNEMLİK DERSLER			
Temel Yabancı D. İng. *Temel Yabancı D. Fran.* *Temel Yabancı D. Alm.* *Atatürk İlke. ve İnkılap Tar.* *Türk Dili II* *Teknik Resim Rölöve II* *Avrupa Sanatı I* *Osmanlı Paleografyası II* *(Müzik, Resim, Heykel, Beden Eğitimi)* *İslam El Sanatları* *İslam Mimarisi* *Antik Kaynaklar*	*Temel Yabancı D. İng.* *Temel Yabancı D. Fran.* *Temel Yabancı D. Alm.* *Türk-İslam Minyatür San.* *Erken Hıristiyan ve Bizans Mimarisine Giriş* *Avrupa Sanatı III* *Restorasyon Konservasyon* *Uzakdoğu Sanatları* *Klasik Heykel* *Türk Kültür Tarihi I*	*Anadolu Beylikler Dönemi Mimarisi* *Bizans Tasvir Sanatı ve El sanatları II* *Türk El Sanatları II* *Modern Sanat* *Hellenistik Dönem Nümismatiği* *Türk Kültür Tarihi II*	*Osmanlı Mimarlığında 19. YY* *Mezuniyet Tezi* *El Sanatları Semineri* *Türk Heykel Sanatı* *Cumhuriyet Dönemi Mimarisi* *Anadolu Selçuklu Çağında Kentsel Yapı ve Planlama* *Bizans Türkleri (XI-XV. YY.)* *Roma Heykeli* *Anadolu'da Roma Mimarisi*

Ek. 39: Akdeniz Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji I *Klasik Mitoloji ve İkonog.I* *Doğu Uygarlıkları Sanatı* *İslamiyet Öncesi Türk San I* *Teknik Resim ve Rölöve I* *Osmanlıca I* *Antik Çağ Sanatı I* *Erken İslam Mimarisi I*	*Anadolu Selçuklu Mimarisi I* *Osmanlıca III* *Fotoğrafçılık* *Türk Mimarisinde Süs. I* *Bizans Mimarisi I* *Türk-İslam El Sanatları I* *Erken Türk İslam Mim. I* *Eski Anadolu Kentleri I* *Bizans Kültür ve Siyasal Tarihi I* *Türk Mezar Kültürü ve Mezar Taşları* *Türk Tarikat Yapıları I* *Türk Konut Mimarisi I* *Kapadokya Bizans Sanatı Araştırmaları*	*Büyük Selçuklu Sonrası Orta Asya Türk Sanatı I* *Avrupa Sanatı I* *Sanat Tarihi Araş. Yöntem.* *Türk İslam Minyatür San. I* *Beylikler Devri Sanatı* *Bizans Resim Sanatı I* *Tarih Okuma ve Tartış. I* *Türk Su Mimarisi* *Mesleki İngilizce I* *Türk İslam El Sanatları III* *Osmanlı Kentleri I* *Avrupa Plastik Sanatı I* *Kırsal Mimarlık Araşt.*	*Klasik Osmanlı Mimarisi I* *Osmanlı Resim Sanatı I* *Bitirme Tezi I* *Müzecilik I* *Cumhuriyet Devri Sanatı I* *Konservasyon Restorasyon Yöntemleri* *Bizans El Sanatları I* *Kitabe Okuma Yöntemleri I* *Mesleki İngilizce III* *Çağdaş Avrupa Mimarlığı I* *Teknoloji Kullanımı ve Belgeleme Yöntemleri I* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarlığı I* *Memluklu Sanatı* *Çağdaş Cumhuriyet Sanatı I* *Babür Sanatı I* *Türkiye'de Koruma Kanunları* *Türk Çini ve Seramik Sanatı I*
SEÇMELİ DÖNEMLİK DERSLER			
Erken İslam Mimarisi II *İngilizce I* *Bilgi Teknolojileri Kullanımı* *Osmanlıca II* *Türk Dili II* *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II* *Antik Çağ Sanatı II* *Sanat Tarihine Giriş ve Terminoloji II* *Türk Mitolojisi* *Teknik Resim ve Rölöve II* *İslamiyet Öncesi Türk San.II*	*Bizans Siyasal ve Kültür Tarihi II* *Bizans Mimarisi II* *Türk Mimarisinde Süs. II* *Erken Türk İslam Mimar.II* *Anadolu Selçuklu Mimarisi. II* *Türk-İslam El Sanatları II* *Türk Arkeolojisine Giriş ve Kazı Teknikleri* *Eski Anadolu Kentleri II* *Osmanlıca IV* *Türk Konut Mimarisi II* *Türk Mezar Kültürü ve Mezar taşları II*	*Alan Araştırma Semineri* *Tarih Okuma ve Tartış. II* *Türk İslam El Sanatları IV* *Erken Osmanlı Sanatı* *Mesleki İngilizce II* *Bizans Resim Sanatı II* *Türk İslam Minyatür San. II* *Avrupa Plastik Sanatları II* *Avrupa Sanatı II* *Osmanlı Kentleri II* *Osmanlıca VI* *Büyük Selçuklu Sonrası Orta Asya Türk Sanatı II*	*Cumhuriyet Dönemi Sanatı II* *Bitirme Tezi II* *Çağdaş Avrupa Mimarlığı II* *Klasik Osmanlı Mimarisi II* *Bizans El Sanatları II* *Türk Çini ve Seramik Sanatı II* *Mesleki İngilizce IV* *Osmanlı Resim Sanatı II* *Çağdaş Cumhuriyet Sanatı II* *Klasik Osmanlı Mimarisi II* *19.ve 20. yy. Avrupa Plastik Sanatları II* *Müzecilik II*

Ek. 40: Atatürk Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş I *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Türk Halı Sanatı I* *Erken İslam Sanatı I* *Osmanlı Sanatı I* *Bizans Mimarisi I* *Müzeoloji I* *Osmanlıca I* *Türk Dili I*	*Ortaçağ İslam Sanatı I* *Anadolu Selçuklu Sanatı III* *Osmanlı Sanatı III* *Anadolu Beylikleri Sanatı I* *Bizans Mimarisi III* *Avrupa Sanatı I* *Teknik Resim I* *Müzeoloji III* *Erken İslam Dönemi Süsleme ve El Sanatları* *Yabancı Dil I*	*Ortaçağ İslam Sanatı III* *Anadolu Selçuklu Sanatı V* *Osmanlı Sanatı V* *Bizans Mimarisi IV* *Avrupa Sanatı III* *Türk Minyatür Sanatı I* *Müzeoloji V* *Arkeoloji I* *Epigrafi I* *Selçuklu ve Beylikler Dönemi Süsleme ve El Sanatları* *Fotoğrafçılık* *Mesleki Yabancı Dil I* *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I*	*Ortaçağ İslam Sanatı V* *Anadolu Selçuklu Sanatı VII* *Osmanlı Sanatı VII* *Bizans Resim Sanatı I* *Avrupa Sanatı V* *Bitirme Tez Çalışması I* *Müzeloji VII* *XX. Türk İslam Sanatı I* *Dünya Sanatları I* *Bizans Dönemi Süslemesi ve El Sanatları* *Osmanlı Dönemi Süslemesi ve El Sanatları*
SEÇMELİ DÖNEMLİK DERSLER			
Sanat Tarihine Giriş II *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Türk Halı Sanatı II* *Erken İslam Sanatı II* *Osmanlı Sanatı II* *Bizans Mimarisi II* *Müzeoloji II* *Osmanlıca II* *Türk Dili II*	*Ortaçağ İslam Sanatı II* *Anadolu Selçuklu Sanatı IV* *Osmanlı Sanatı IV* *Anadolu Beylikleri Sanatı II* *Bizans Mimarisi IV* *Avrupa Sanatı II* *Teknik Resim II* *Müzeoloji IV* *Erken İslam Dönemi Süsleme ve El Sanatları* *Yabancı Dil II* *Erken İslam Dönemi Süsleme ve El Sanatları*	*Ortaçağ İslam Sanatı IV* *Anadolu Selçuklu Sanatı VI* *Osmanlı Sanatı VI* *Bizans Mimarisi V* *Avrupa Sanatı IV* *Türk Minyatür Sanatı II* *Müzeoloji VI* *Arkeoloji II* *Epigrafi II* *Mesleki Yabancı Dil II* *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II* *Selçuklu ve Beylikler Dönemi Süsleme ve El Sanatları* *Fotoğrafçılık*	*Ortaçağ İslam Sanatı VI* *Anadolu Selçuklu Sanatı VIII* *Osmanlı Sanatı VIII* *Bizans Resim Sanatı I* *Avrupa Sanatı VI* *Bitirme Tez Çalışması II* *Müzeloji VIII* *XX. Türk İslam Sanatı II* *Dünya Sanatları II* *Bizans Dönemi Süslemesi ve El Sanatları* *Osmanlı Dönemi Süslemesi ve El Sanatları*

Ek. 41: Batman Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

BATMAN ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
İleri Yabancı Dil I *Teknik Resim-I* *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-I* *Bilgisayar Destekli Çizim I* *Anadolu Uygarlıkları I* *Osmanlıca I* *Türk Dili I* *Teknolojileri I* *Arkeoloji ve Sanat Tarihi Term.* *Büyük Selçuklu Sanatı* *Mitoloji I*	*Arkeoloji I* *Mezopotamya Kültürleri I* *Geleneksel Türk El Sanatları I* *Erken Osmanlı Sanatı I* *Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Fotoğrafçılık I* *Osmanlıca III* *Osmanlı Teşkilat Tarihi I* *Bizans Sanatı I* *Sanat Tarihi Disiplin ve Kuramları I*		
İleri Yabancı Dil II *Teknik Resim-II* *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-II* *Bilgisayar Destekli Çizim II* *Anadolu Uygarlıkları II* *Osmanlıca II* *Türk Dili* *Mimarlık Tarihi* *Temel Bilgisayar Teknolojileri-II* *Arkeoloji ve Sanat Tarihi Term.* *Büyük Selçuklu Sanatı* *Mitoloji-II*	*Arkeoloji-II* *Mezopotamya Kültürleri-II* *Geleneksel Türk El Sanatları-II* *Erken Osmanlı Sanatı-II* *Anadolu Selçuklu Sanatı-II* *Fotoğrafçılık-II* *Osmanlıca-IV* *Osmanlı Teşkilat Tarihi II* *Bizans Sanatı-II* *Kazı Teknikleri ve Yöntemleri* *Sanat Tarihi Disiplin ve Kuramları-II*		

Ek. 42: Celal Bayar Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş I *Sanat Tarihi Terminolojisi I* *Osmanlı Türkçesi I* *Mitoloji* *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil I* *Temel Bilgi Tek. Kullanımı*	*Mimari Çizim I* *Osmanlı Türkçesi Metinleri I* *Bizans El Sanatları I* *İslam Sanatı I* *Ortaçağ Avrupa Sanatı I*	*Sanat Tarihi Kavram ve Metodları I* *Bizans Mimarisi I* *Rönesans Sanatı* *Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Beylikler Dönemi Sanatı*	*Nümizmatik I* *18. 19. YY. Avrupa Sanatı* *Klasik Dönem Osmanlı Sanatı I* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı I* *Araştırma Projesi I* *Çağdaş Resim Sanatı I*
Sanat Tarihine Giriş II *Sanat Tarihi Terminolojisi II* *Osmanlı Türkçesi II* *Mitoloji ve İkonografi* *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II* *Türk Dili II* *Yabancı Dil II* *Temel Bilgisayar Bilimleri*	*Mimari Çizim II* *Osmanlı Türkçesi Metinleri II* *Bizans El Sanatları II* *İslam Sanatı II* *Ortaçağ Avrupa Sanatı II*	*Sanat Tarihi Kavram ve Metodları II* *Bizans Mimarisi II* *Barok Sanatı* *Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Erken Dönem Osmanlı Sanatı*	*Nümizmatik II* *19. 20. YY. Avrupa Sanatı* *Klasik Dönem Osmanlı Sanatı II* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı II* *Araştırma Projesi II* *Çağdaş Resim Sanatı II*
SEÇMELİ DÖNEMLİK DERSLER			
Güzel Sanatlar (Müzik, Resim, Halk Oyunları), *Beden Eğitimi* *İngilizce Sanat Tarihi Metinleri I* *İslam Resim Sanatı I* *İslamiyet Öncesi Türk Sanatı I* *Bizans İkonografisi* *Türk Konut Mimarisi* *Osmanlı Müesseseleri* *Anadolu Uygarlıkları I* *Antik Dönem Felsefesi* *Cumhuriyet Dönem Mim.*	*İngilizce Sanat Tarihi Metinleri II* *İslam Resim Sanatı II* *İslamiyet Öncesi Türk Sanatı III* *Türk İslam İkonografisi* *Bizans Kültür Tarihi* *Osmanlı Müesseseleri II* *Anadolu Uygarlıkları II* *Ortaçağ Felsefesi* *Rönesans Felsefesi* *Latince I* *Geleneksel Türk El San. I* *Arkeolojik Kazı ve Onarım Teknikleri*	*Anadolu Selçuklu El San. II* *Erken Dönem Osmanlı Sultan Yapıları* *Ortaçağ İslam Dönemi Kaynakları* *Kitabeler II* *Latince II* *Modern Felsefe* *Geleneksel Türk El San. II* *Selçuklu Kentleri* *Osmanlı Süs. El Sanat. I* *Bizans Sanatı Araştırmaları* *Bizans Sikke İkonografisi* *Çağdaş Sanat Akımları I* *Ortaçağ Hıristiyan Sanatı I*	*Çağdaş Felsefe* *Anadolu Selçuklu Medreseleri* *19. YY. Osmanlı Ticaret Yap.* *Son Dönem Osmanlı Mim.* *Osmanlı Kentleri* *Osmanlı Süs. El Sanat. II* *Bizans Sanat Araştırmaları II* *Anadolu Antik Kentleri* *Çağdaş Sanat Akımları II* *Girişimcilik* *Ortaçağ Hıristiyan Sanatı II* *Sanat Eserlerinde Felsefe Problemleri* *Erken Dönem Osmanlı Medreseleri.* *Türk Mimarisi Su Yapıları*

Ek. 43: Cumhuriyet Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihi Yöntemleri ve yazımı I *Sanat Tarihi Terim ve Kavramları I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Batı Sanatı I* *Mitoloji I* *Orta Asya Sanatı* *Teknik Resim, Rölöve ve Atölye Çalışmaları I* *İngilizce I*	*Yunan ve Roma Sanatı* *İslam Sanatı I* *İkonografi I* *Bizans Mimarisi I* *Anadolu Türk Sanatı I*	*Bizans Resim Sanatı I* *Osmanlı Mimarisi I* *Sanat Estetik ve Düşünce Tarihi I* *Seramik ve Obje Çizim Teknikleri I* *Ortaçağ Sanatı* *Anadolu Türk Süsleme El Sanatları* *İslam Resim Sanatı* *Beylikler Dönemi Sanatı* *Sanat Tarihi Seminerleri*	*17. ve 18. Yüzyıl Avrupa Sanatı* *Cumhuriyet Dönemi Mimarisi* *Sanat Eleştirisi* *Mesleki Yabancı Dil I*
Sanat Tarihi Yöntemleri ve yazımı II *Sanat Tarihi Terim ve Kavramları II* *Sanat Tarihine Giriş II* *Batı Sanatı II* *Mitoloji II* *Orta Doğu Sanatı* *Teknik Resim, Rölöve ve Atölye Çalışmaları II* *İngilizce II*	*Ortaçağ Arkeolojisi* *İslam Sanatı II* *Müzecilik* *Bizans Mimarisi II* *Kazı ve Yüzey Araştırma Teknikleri* *Anadolu Türk Sanatı II* *İkonografi II*	*Osmanlı Resim Sanatı* *Bizans Süsleme El Sanat.* *Bizans Resim Sanatı II* *Osmanlı Mimarisi II* *Sanat Estetik ve Düşünce Tarihi II* *Seramik ve Obje Çiz. Tek II* *Rönesans Dönemi Sanatı* *Osmanlı Süsleme ve El Sanatları* *Sanat Tar. Teknoloji Kullan*	*19. ve 20. Yüzyıl Avrupa Sanatı* *Çağdaş Türk Resmi* *Kültür Varlıklarının Korunması* *Osmanlıca Metin Okuma II* *Mesleki Yabancı Dil II* *Bitirme Tezi*
<u>Seçmeli Ders Dönemleri:</u> *Seramik Sanatı* *Erken Hıristiyan Sanatı* *Maden Sanatı* *Doğu Mitolojisi* *Ön Asya Sanatı I ve II* *Anadolu Kentleri I ve II* *Anadolu Selçuk. San. I ve II* *Ortaçağ Kültürü ve Sanatı* *Türk Sanatı Kaynak ve Sorunları* *Ermeni Sanatı* *Gürcü Sanatı* *Mesleki Yabancı Dil I ve II*	*Koruma ve Restorasyon* *Sanat Sorunları* *Avrupa'da Saray Kilise ve Sanat* *Modern Sanat Kuramları* *Avrupa Sanatında Doğu İlgisi ve Etkileşimler* *Göstergebilim* *Kuzey Avrupa'da Rönesans* *Çevre Araştırmaları I ve II* *Erken Osmanlı Sanatı* *Osmanlı Dönemi Hıristiyan Sanatı*	*Aydınlanma Çağında Kültür ve Sanat* *Türk Sanatında Modernizm ve Etkileşim* *Sanat Tarihi Kuramları* *Çağdaş Sanat Sorunları* *Cumhuriyet Dönemi Mimarisi ve Kent Planlama.* *20.Yüzyıl Mimarisi* *Çağdaş Türk Sanatında Yeni Yaklaşımlar* *Bizans Seramik ve Maden Sanatı* *1945 Sonrası Modern Sanat*	

Ek. 44: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ			
1 SINIF DERS PROGRAMI	2 SINIF DERS PROGRAMI	3 SINIF DERS PROGRAMI	4 SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihi Kavramları I *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I* *Arkeolojik Eserlerde Belgeleme I* *Türk Dili I* *Mitoloji ve İkonografi I* *İngilizce I*	*Teknik Resim ve Rölöve I* *Anadolu Selçuklu Mim. I* *Anadolu Dışı Türk Mim.I* *Anadolu Dışı Türk İslam El Sanatları I* *Osmanlı Paleografyası I* *Bizans Mimarisi I* *Bilimsel Araştırma YöntemleriI* *Arkeolojik Kazı Teknik. I*	*Türkiye'de Müzecilik ve Sorunları I* *Türk İslam El Sanatları I* *Arşiv Metinleri ve Kitabe. I* *Batı Sanatı ve Çağdaş San I* *Türk İslam Süsleme San. I* *Geç Antik ve Bizans'ta Resim I* *Sanat Tarihi Semineri I* *Türkiye'de Ortaçağ Arkeolojisi I* *Beylikler Devri Türk Mim. I*	*Bizans El Sanatları I* *Modern Sanat I* *Osmanlı Mimarisi I* *Çağdaş Türk Sanatı I* *Estetik ve Sanat I* *Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat I* *Minyatür Sanatı I* *Son Dönem Osmanlı Sanatı I*
Sanat Tarihi Kavramları II *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Sanat Tarihine Giriş II* *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II* *Arkeolojik Eserlerde Belgeleme II* *Türk Dili II* *Mitoloji ve İkonografi II* *İngilizce II*	*Teknik Resim ve Rölöve II* *Anadolu Selçuklu Mim. II* *Anadolu Dışı Türk Mim.II* *Anadolu Dışı Türk İslam El Sanatları II* *Osmanlı Paleografyası II* *Bizans Mimarisi II* *Bilimsel Araştırma Yöntemleri II* *Arkeolojik Kazı Teknik. II*	*Türkiye'de Müzecilik ve Sorunları II* *Türk İslam El Sanatları II* *Arşiv Metinleri ve Kitabe. II* *Batı Sanatı ve Çağdaş Sanatı II* *Türk İslam Süsleme San. II* *Geç Antik ve Bizans'ta Resim II* *Sanat Tarihi Semineri II* *Türkiye'de Ortaçağ Arkeolojisi II* *Beylikler Devri Türk Mimarisi II*	*Bizans El Sanatları II* *Modern Sanat II* *Osmanlı Mimarisi II* *Çağdaş Türk Sanatı II* *Estetik ve Sanat II* *Batı Sanatı ve Çağdaş Sanatı II* *Minyatür Sanatı II* *Son Dönem Osmanlı Sanatı II*

Ek. 45: Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

EGE ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Mimari Çizim 1 *Türk Halı Sanatı 1* *Türk İslam El Sanatları 1* *Bilgisayar* *Ortaçağ Avrupa Sanatı 1* *Üniversite Yaşamına Giriş* *Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri 1* *Anadolu Türk Mimarisi 1* *Osmanlıca Metinler* *Türk Dili 1* *Yabancı Dil 1* *Atatürk İlke ve İnkılaplar 1*	*Anadolu Selçuklu ve Bey. Tarihi* *Anadolu Dışı Türk İslam Sanatı 1* *Mimari Süs. ve Küçük Eser Çizimi Tek. 1* *Sanat Tarihi Bil.Odası* *Anadolu Türk İslam Seramik Sanatı* *Kitabeler 1* *Erken Osmanlı Mim.* *Arkeolojik Kazı Onarım* *Sanat Tarihi 1* *Fotoğrafçılık* *Bizans Mimarisi 1* *El San. Arş Yöntem. 1* *Barok Sanatı* *Bizans Anıtsal Resim* *İslamiyet Ö. Türk Sanatı*	*Anadolu Selçuk. Dön Han 1* *Bizans Sivil Mimarisi 1* *Klasik Dön Osm. Mimarisi ve Mimar Sinan 1* *Osmanlı Tarihi 1* *Bizans El Sanatları 1* *20.YY Avrupa Sanatı 1* *Türk İslam Alçı Sanatı 1* *Mim Tar. Arş. Yöntem. 1* *Anadolu Selç. Dön. Med. 1* *Anadolu O.Çağ Hırist. San.* *Akdeniz'de İslam Sanatı 1*	*Türk Hamam Mimarisi* *Osm. Dön. Şehir İçi Han.1* *Bizans Sanatı Arş. 1* *Çağdaş Türk Sanatı 1* *Batı And. Levanten Mim 1* *18-20yy Osmanlı Mim.1* *Bizans Askeri Mimarisi* *Osmanlı Minyatür Sanatı* *Türk-İslam Ahşap Sanatı* *Osmanlı Türbeleri* *Tarihi Çevre Koruma Bilinci* *Doğu Avrupa Sanatı 1*
Mimari Çizim 2 *Türk Halı Sanatı 2* *Türk İslam El Sanatları 2* *Bilgisayar* *Ortaçağ Avrupa Sanatı 2* *Üniversite Yaşamına Giriş* *Anadolu Selçuklu Dönemi Camileri 2* *Anadolu Türk Mimarisi 2* *Osmanlıca Metinler 2* *Türk Dili 2* *Yabancı Dil 2* *Atatürk İlke ve İnkılaplar 2*	*Anadolu Dışı Türk İslam Sanatı 2* *Mimari Süs. ve Küçük Eser Çizimi Tek. 2* *Kitabeler 2* *Sanat Tarihi 2* *Bizans Mimarisi 2* *El San. Arş Yöntem. 2*	*Anadolu Selçuk. Dön Han 2* *Bizans Sivil Mimarisi 2* *Klasik Dön Osm. Mimarisi ve Mimar Sinan 2* *Osmanlı Tarihi 2* *Bizans El Sanatları 2* *20.YY Avrupa Sanatı 2* *Türk İslam Alçı Sanatı 2* *Mim Tar. Arş. Yöntem. 2* *Anadolu Selç. Dön. Med. 2* *Akdeniz'de İslam Sanatı 2*	*Türk Hamam Mimarisi* *Osm. Dön. Şehir İçi Han.1* *Bizans Sanatı Arş. 1* *Çağdaş Türk Sanatı 1* *Batı And. Levanten Mim 1* *18-20yy Osmanlı Mim.1* *Doğu Avrupa Sanatı 1*

Ek. 46: Erciyes Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Dinler Tarihi I *Genel Türk Tarihi I* *İngilizce I* *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I* *Türk Dili I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Klasik Mitoloji I* *İslam Mimarisi I* *Batı Sanatı I* *Osmanlıca I* *Sanat Tarihine Giriş I*	*Osmanlıca III* *Arkeolojiye Giriş I* *Bizans Mimarisi I* *Fotoğrafçılık I* *Türk Mimarisinde Malzeme* *Anadolu Selçuk. Mimari. I* *Teknik Resim*	*Alan Araştırma Semineri I* *Bizans Resim Sanatı I* *Avrupa Sanatı I* *Türk İslam El Sanatları I* *Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri I* *Türk Sivil Mimarisi I* *Müzecilik I* *Beylikler Devri Sanatı I*	*Bitirme Tezi I* *Bizans El Sanatları I* *Kitabe Okuma Yöntemleri I* *Cumhuriyet Dönemi Sanatı I* *Avrupa Sanatı III* *Türk Minyatür El Sanatı I* *Bilgisayar I* *Klasik Osmanlı Mimarisi I* *Türk Şehirciliği I*
Doğu Sanatı *Genel Türk Tarihi II* *Türk Kültür ve Mitolojisi* *İngilizce II* *Atatürk İlk. ve İnkılap Tarihi II* *Türk Dili II* *İkonografi* *Batı Sanatı II* *Osmanlıca II* *Anadolu Öncesi Türk Sanatı Terminoloji*	*Türk Heykel Sanatı* *Osmanlıca IV* *Arkeolojiye Giriş II* *Bizans Mimarisi II* *Anadolu Selçuk. Mimari. II Rölöve* *Türk Mimarisinde Malzeme II*	*Alan Araştırma Semineri II* *Bizans Resim Sanatı II* *Avrupa Sanatı I* *Türk İslam El Sanatları II* *Sanat Tarihi Araştırma Yöntemleri II* *Türk Sivil Mimarisi II* *Müzecilik II* *Beylikler Devri Sanatı II*	*Bitirme Tezi II* *Bizans El Sanatları II* *Kitabe Okuma Yöntemleri II* *Cumhuriyet Dönemi Sanatı II* *Avrupa Sanatı IV* *Türk Minyatür El Sanatı II* *Bilgisayar II* *Klasik Osmanlı Mimarisi II* *Türk Şehirciliği II*

Ek. 47: Gazi Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

GAZİ ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
İngilizce 1 *Sanat Tarihine Giriş* *Sanat T. Terminolojisi* *İslam Sanatı 1* *Türk Sanatına Giriş 1* *Teknik Resim Rölöve 1* *Mitoloji ve İkonografi 1* *Mesleki Osmanlıca 1* *Atatürk İlk.ve İnk Tarihi1* *Türk Dili 1*	*Selçuklu ve Beylikler Devri Süsleme ve El Sanatları 1* *Anadolu Selçuk. Mim.* *Osmanlı Öncesi Türk Minyatür Sanatı 1* *Bizans Mimarisi 1* *Avrupa Sanatına Giriş* *Mesleki Osmanlıca 3* *Sanat T. Arş Seminer* *Güney ve Doğu Asya Sanatı 1* *Türk Mitolojisine Giriş*	*Klasik Osmanlı Mimari.1* *Sanat T. Arş Seminer* *Erken Osmanlı Süsleme ve El Sanatları* *Osmanlı Minyatür San. 1* *Epigrafi* *Seçmeli Ders 4*	*Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı* *18-20 Osmanlı Süsleme ve El Sanatları* *Araştırma Projesi 1* *Seçmeli Ders 5*
İngilizce 2 *İslam Sanatı 2* *Türk Sanatına Giriş 2* *Teknik Resim Rölöve 2* *Mitoloji ve İkonografi 2* *Mesleki Osmanlıca 2* *Sanat T. Arş. Yöntemleri* *Sanat Tarihinde Bilgisayar Yöntemleri* *Atatürk İlk.ve İnk Tarihi2* *Türk Dili 2*	*Selçuklu ve Beylikler Süsleme ve El Sanat. 2* *Türk El San. Motif Kom.* *Osmanlı Öncesi Türk Minyatür Sanatı 2* *Bizans Mimarisi 2* *Avrupa Sanatında Gotik* *Mesleki Osmanlıca 4* *Beylikler Mimarisi* *Güney ve Doğu Asya Sanatı 2* *Erken Osmanlı Mimari*	*Klasik Osmanlı Mim.2* *Klasik Osmanlı Süsleme ve El Sanatları* *Osmanlı Minyatür San. 2* *Nümizmatik* *Seçmeli Ders 5*	*Araştırma Projesi 2* *Cumhuriyet Dönemi Türk Resim ve Heykel Sanatı* *Koleksiyonerlik ve Müzecilik* *Seçmeli Ders 5*
Seçmeli Dersler: *Eski Eserler Hukuku* *Erken İslam Süsleme ve El Sanatları* *Timurlu Mimarisi* *Avrupa Sanatında Rönesans Dön* *Türk Kültür Tarihine Giriş* *Osmanlı Dön. Bahçe ve Çiçek Kültürü*	*Anadolu Ticaret yapıları* *Timurlu El Sanatları* *Avrupa Sanatında Barok Dönem ve Sonrası* *Türk Arkeolojisi ve Kazı Teknk.* *Türk Mezar Taşları* *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*	*Anadolu Türk Mimarisinde yapı Analizi* *Geç Osmanlı Mimarisi 1* *Anadolu Seramik Sanatı* *Türk Evi* *Türk Cam Sanatı* *Osmanlı Saray Yaşamı ve Kültürü* *Geç Osmanlı Mimarisi 2* *Cumhuriyet Dönemi Türk El Sanatları* *Osmanlı Saatleri* *Çağdaş Sanatı 2* *Çini Sanatı*	

Ek. 48: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I *İnsan Hakları* *Türk Dili I* *Temel Bilgi Tekn. Kullanımı* *Anadolu Uygarlıkları Sanatı I* *Antik Sanat I* *Mitoloji ve İkonografi I* *Osmanlıca I* *Sanat Tarihi Metodolojisi I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Teknik Resim ve Rölöve I* *Yabancı Dil (Almanca Fransızca İngilizce)*	*Anadolu Dışı Türk Mimarisi I* *Arkeolojiye Giriş I* *Avrupa Sanatı I* *Bizans Sanatı I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *İslam Sanatı I* *Mitoloji ve İkonografi III* *Osmanlıca III*	*Anadolu Selçuklu Mimarisi I* *Avrupa Sanatı III* *Beylikler Devri Mimarisi I* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri I* *Bizans Sanatı III* *Türk İslam El Sanatları I*	*Çağdaş Türk Sanatı I* *Epigrafi I* *Müzecilik I* *Osmanlı Mimarisi I* *Tarihi Çevre ve Koruma I*
Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II *Temel Bilgisayar Bilimleri* *Türk Dili II* *Anadolu Uygarlıkları Sanatı II* *Antik Sanat II* *Mitoloji ve İkonografi II* *Osmanlıca II* *Sanat Tarihi Metodolojisi II* *Sanat Tarihine Giriş II* *Teknik Resim ve Rölöve II* *Yabancı Dil (Almanca Fransızca İngilizce)*	*Anadolu Dışı Türk Mimarisi II* *Arkeolojiye Giriş II* *Avrupa Sanatı II* *Bizans Sanatı II* *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *İslam Sanatı II* *Mitoloji ve İkonografi IV* *Osmanlıca IV*	*Anadolu Selçuklu Mimarisi II* *Avrupa Sanatı IV* *Beylikler Devri Mimarisi II* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri II* *Bizans Sanatı IV* *Türk İslam El Sanatları II*	*Çağdaş Türk Sanatı II* *Epigrafi II* *Müzecilik II* *Osmanlı Mimarisi II* *Tarihi Çevre ve Koruma II*
Seçmeli Dersler:	*Antik Dönem Vazo Ressamcılığı I ve II* *Mısır Sanatı I ve II* *Rölöve ve Restorasyon I ve II* *Selçuklu Tarihi* *Türk Konut Mimarisi I ve II*	*Avrupa El Sanatları I ve II* *Bizans Resim Sanatı I ve II* *Estetik ve Sanat I ve II* *Osmanlı Tarihi I ve II* *Sanat Eseri Çözümlemesi* *Sanat Tarihinde Yabancı Dil I ve II* *Türk Modern Sanatı*	*20. Yüzyıl Türk Mimarisi I ve II* *Anadolu'da Türk Çini ve Seramik Sanatının Gelişimi I ve II* *Çağdaş Batı Sanatı I ve II* *Grekçe I ve II* *Klasik Osmanlı Mimarisi ve Mimar Sinan I ve II* *Minyatür Sanatı I ve II*

Ek. 49: İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1 *Batı sanatı 1* *Güzel Sanatlar 1* *İslam Öncesi Türk Sanatı* *Mitoloji ve ikonografi 1* *Sanat Tarihi Terminolojisi 1* *Sanat Tarihine Giriş* *Türk Dili 1* *Yabancı Dil 1*	*Batı Sanatı 3* *Batı Sanatının Kaynakları* *Bizans Mimarlığı 1* *Bizans Sanatının Kaynak.* *Eleştiri ve yöntemleri 1* *Ortaçağ Türk Mimarlığı 1* *Osmanlıcaya Giriş* *Teknik Resim ve Rölöve 1* *Türk Mitolojisi ve İkonografisi*	*Batı Sanatı 5* *Bizans Anıtsal Resmi* *Bizans Mimarlığı 3* *Bizans Sanatı 1* *İlhanlı ve Timurlu Sanatlar* *İşaret Dili* *Osmanlı Epigrafi ve Arşiv Çalışmaları* *Osmanlı Mimarlığı 1* *Türk Resim Sanatı 1* *Türk süsleme Sanatı 2* *Yöntembilim 1*	*Uygulamalı Girişimcilik* *17.yüzyıl Osmanlı Mimarlığı* *Batı Sanatı 7* *Monografi Değerlendirmeleri* *Müzede Uygulama 1* *Osmanlı Konut Mimarlığı* *Osmanlı Mimarlığı 3* *Osmanlı Mimarlığında Batılılaşma 1* *Sanat Felsefesi* *Seramik-Çini Sanatı Tarihi 1* *Uygulamalı girişimcilik* *Yapıt çözümlemeleri Semineri*
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2 *Batı Sanatı 2* *Güzel Sanatlar 2* *İslam Öncesi İran ve Mısır Sanatı* *İslam Sanatı* *Mitoloji ve İkonografi 2* *Sanat Tarihi Terminolojisi* *Türk dili 2* *Yabancı dil 2*	*Avrupa Mimarlığı* *Batı sanatı 4* *Bizans Anıtları Semineri* *Bizans Mimarlığı 2* *Eleştiri ve Yöntem 2* *Ortaçağ Türk Mimarlığı 2* *Tarihi Kaynaklarda Türk Sanatı Semineri* *Teknik Resim ve Rölöve 2* *Türk Askeri Mimarlığı* *Türk Süsleme Sanatı 1*	*Batı Sanatı 4* *Bizans Mimarlığı 4* *Bizans Mimarlığında Bezeme* *Bizans Sanatı 2* *Memlük Sanatı* *Mitoloji ve İkonografi Semineri* *Osmanlı Mimarlığı 2.* *Türk Resim Sanatı* *Türk süsleme sanatı 3* *Yöntembilim 2*	*Monografi Değerlendir. 2* *Balkanlarda Osmanlı Mimarisi* *Batı Sanatı 8* *Bizans El Sanatları* *Çağdaş Türk Resim Sanatı* *Fotoğraf-Resim İlişkisi* *Hat Sanatı* *Heykel Sanatı Tarihi* *Monografi Değerlendir. 2* *Müzede uygulama 2* *Osmanlı mimarlığında Batılılaşma 2* *Seramik Çini Sanat Tarihi 2*

Ek. 50: Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Temel İngilizce 1 *Anadolu Uygarlık. ve San. 1* *Avrupa Uygarlık ve Sanatı* *Ortadoğu Uygarlık ve San.* *Teknik Resim ve Atölye 1* *Sanat Tarihi Yazımında Yöntem ve Terim 1* *Hıristiyan Sanatı 1* *Türk Dili 1*	*Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi 1* *Geç Antik Erken Hıristiyan Sanatı 1* *Anadolu Selçuklu Sanatı ve Mimarisi 1* *Rönesans Düşüncesi ve Sanatı*	*Osmanlı Sanatı ve Mimarisi 1* *Bizans Sanatı ve Mimarisi 1* *Modern Çağ Sanat Akımları ve Kuramları 1* *Zorunlu Bölüm Stajı*	*Osmanlı-Cumhuriyet Dönemi Modernleşmesi ve Sanatı 1*
Temel Bilgi ve İletişim Teknikleri Kullanımı *Temel İngilizce 2* *Anadolu Uygarlıkları ve Sanatı 2* *Orta Asya Uygarlıkları ve Sanatı* *Sanat Tarihi Yazımında Yöntem ve Terim 2* *Modern Sanata Giriş* *İslam Sanatı* *Türk Dili 2*	*Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi 2* *Geç Antik Erken Hıristiyan Sanatı 2* *Anadolu Selçuklu Sanatı ve Mimarisi 2* *Aydınlanma Çağında Kültür ve Sanat*	*Osmanlı Sanatı ve Mimarisi 2* *Bizans Sanatı ve Mimarisi 2* *Modern Çağ Sanat Akımları ve Kuramları 2* *Osmanlı-Cumhuriyet Dönemi Mimari Kuram ve Üslupları*	*Osmanlı-Cumhuriyet Dönemi Modernleşmesi ve Sanatı 2*
<u>Güz Dönemi Seçmeli Dersler</u> *Fotoğraf Sanatı Tarihi 1* *Sinema Tarihi 1* *Tarihsel Çevrenin Korun.* *Ermeni Sanatı* *Osmanlı Süsleme Sanatı 1* *Anadolu Selç. Süsleme San.* *İslam Mimarisi 1* *Orta Asya Sanatı 1* *Osmanlı Kentleri 1* *Anadolu Selç. Mimarisi 1* *Bizans Mimarisi 1* *Bizans Küçük El Sanatları 1* *Türkiye'de Sanat Etkileşim.* *20.yy Mimarlığı 1* *Ortaçağda Avrupa Sanatı 1* *Uygulamalı Alan Çalışması*	*<u>Güz Dönemi Seçmeli Dersler</u>* *Sanat Tarihinde Kazı ve Yüzey Araştırmaları 1* *Seçmeli Bölüm Stajı* *Müzecilik 1* *Bizans Resim Sanatı 1* *İslam Resim Sanatı 1* *İslam Süsleme ve El San.1* *Osmanlı Dönemi Hıristiyan Sanatı 1* *Koruma ve Restorasyon* *Modern Sanat Kuramları 1* *Cumhuriyet Dön. Kent Planı* *1945 Sonrası Sanat Kuram.* *Çağdaş Sanat Sorunları* *Çağdaş Türk Sanatında Yeni Yaklaşımlar*	*<u>Bahar ve Herhangi Bir Yarıyıl Seçmeli Dersleri</u>* *Teknik Resim ve Atölye 2* *Fotoğraf Sanatı Tarihi 2* *Sinema Tarihi 2* *Türk Mitolojisi* *Gürcü Sanatı* *İslam İkonografisi* *Taşınır Kült Varlık. Korum.* *Osmanlı Süsleme Sanatı 2* *Anadolu Selç. Süsleme San.* *İslam Mimarisi 2* *Orta Asya Sanatı 2* *Osmanlı Kentleri 2* *Anadolu Selç. Mimarisi 2* *Bizans Mimarisi 2* *Bizans Küçük El Sanatları 2* *Bizans Kentleri 2*	*<u>Bahar ve Herhangi Bir Yarıyıl Seçmeli Dersleri</u>* *Modern Sanat Kuramları 1* *1945 Sonrası Sanat Kur.2* *Roma Sanatı* *Çağdaş Sanat Sorunları* *Osmanlı Dönemi Hıristiyan Sanatı 2* *Yunan ve Roma Mitolojisi* *Hıristiyan İkonografisi* *Erken Osmanlı Sanatı* *Beylikler Sanatı ve Mimarisi* *Kuzey Avrupa'da Rönesans* *Avrupa'da Kilise ve Sanat* *Tez çalışması 1* *Tez çalışması 2* *Anadolu Selçuklu Kentleri*

Ek. 51: Karabük Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihi Terim ve Kavramları I *Orta Asya Uygarlıkları ve Sanatı* *Anadolu Uygarlıkları ve Sanatı I* *Erken İslam Sanatı I* *Yunan -Roma Mitolojisi* *Türk Mitolojisi* *Teknik Resim I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil* *Temel Bilgisayar*	*Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I* *Bizans Mimarisi I* *Bizans Süsleme ve El Sanatları I* *Anadolu Selçuklu Mimarisi I* *Anadolu Selçuklu Süsleme ve El Sanatları I* *Ortaçağ Avrupa Sanatı I* *Anadolu İlk Türk Beylikleri Mimarisi*	*Erken Dönem Osmanlı Mimarisi* *İslam Resim Sanatı I* *İslam Süsleme ve El Sanatları I* *Barok ve Rokoko Sanatı*	*XVII. Yüzyıl Osmanlı Mimarisi* *Osmanlı Resim Sanatı I* *Osmanlı Süsleme ve El Sanatları I* *Bitirme Tezi I*
Sanat Tarihi Terim ve Kavramları II *Anadolu Uygarlıkları ve Sanatı II* *Erken Hıristiyan Sanatı* *Asya Türk Uygarlıkları ve Sanatı* *İkonografi* *Erken İslam Sanatı II* *Teknik Resim II* *Türk Dili II* *Yabancı Dil II* *Temel Bilgisayar II*	*Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II* *Bizans Mimarisi II* *Bizans Süsleme ve El Sanatları II* *Anadolu Selçuklu Mimarisi II* *Anadolu Selçuklu Süsleme ve El Sanatları II* *Ortaçağ Avrupa Sanatı II* *Kazı Teknikler ve Yüzey Araştırması*	*Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi* *İslam Resim Sanatı II* *m Süsleme ve El Sanatları II* *19.-20.yy. Avrupa Sanat Akımları*	*Batı Etkisinde Osmanlı Mimarisi* *Osmanlı Resim Sanatı II* *Osmanlı Süsleme ve El Sanatları II* *Bitirme Tezi II*
Seçmeli Dersler:	*Sanat Tarihi Metodolojisi I ve II* *Fotoğrafçılık* *Osmanlıca* *Ön Asya Uygarlıkları ve Sanatı* *İngilizce Metin Okum. I ve II* *İslam Mimarisi I ve II* *Bilgisayar Destekli Fotoğraf ve Çizim* *Uzak Doğu Uygarlıkları Sanatı*	*Anadolu Türk Beylikleri Mimarisi* *Bizans Resim Sanatı I ve II* *İran Coğrafyası Sanatı* *Tarihi Çevre Korumaları* *Epigrafi* *Türk Sanatı Araştırmaları* *İngilizce Metin Okumaları III ve IV* *Müzecilik* *Türk Süsleme Sanatı* *Osmanlıca Arşiv Çalışmaları* *Anadolu Mitolojisi*	*Cumhuriyet Dönemi Türk Sanat Akımları* *Osmanlı Döneminde Sanatçılar* *Konservasyon ve Restorasyon* *Türk Şehirciliği* *Oryantalizm ve Oksidantalizm* *Osmanlı Sanatında Kaynak Araştırmaları* *Nümizmatik* *Sanat Sosyolojisi* *İng. Metin Okuma V ve VI* *Çağdaş Batı Sanatı* *Anadolu Mezar Taşları*

Ek. 52: Mardin Artuklu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş *Akdeniz, Mezopotamya ve İran Uygarlıkları Sanatı I* *Yunan Sanatı (İngilizce)* *Erken Dönemi İslam Sanatı* *Sanat Tarihinde Terim ve Kavramlar* *İnsan Toplum ve Medeniyeti I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil (İngilizce)I*	*Sanat Tarihi Yazımı I* *Anadolu Dışı Ortaçağ İslam Sanatı ve Mimarisi* *Teknik Resim ve Atölye Çalışmaları II* *Güney ve Güneydoğu Asya Sanatı (İngilizce)* *Hıristiyan İkonografisi* *Ermeni Sanatı ve Mimarisi (İngilizce)* *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I*	*Sanat Kuramları* *Osmanlı Sanatı ve Mimarisi I (İngilizce)* *Avrupa Sanatı I* *Kürt Beylikler Sanatı* *Koruma ve Restorasyon* *Oryantalizm (İngilizce)* *Staj*	*Tez Çalışması I* *Modern Sanat I* *Cumhuriyet Devri Mimarisi* *Asya Sanatı (İngilizce)* *Müzecilik*
Roma Sanatı (İngilizce) *Akdeniz, Mezopotamya ve İran Uygarlıkları Sanatı II* *Bizans Mimarisi ve Sanatı* *Mitoloji* *Teknik Resim ve Atölye Çalışmaları I* *İnsan Toplum ve Medeniyeti II* *Türk Dili II* *Yabancı Dil (İngilizce)II*	*Sanat Tarihi Yazımı II* *Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Sanatı* *Teknik Resim ve Rölöve* *İslam Sanatında ve Mimarisinde Avrupa ile Etkileşimler (İngilizce)* *İslam El Sanatları* *Asırlar Boyunca İstanbul(İngilizce)*	*Çağdaş Türk Sanatı* *Osmanlı Sanatı ve Mimarisi II (İngilizce)* *Avrupa Sanatı II* *Minyatür Sanatı* *Yahudi Sanatı ve Mimarisi (İngilizce)* *Memluk Sanatı ve Mimarisi (İngilizce)*	*Tez Çalışması II* *Modern Sanat II* *Kültürel Miras Yönetimi* *Osmanlı Doğuda Mimari ve Kentleşme (İngilizce)* *Karşılaştırmalı Eser Analizi*
Seçmeli Dil Dersi *KÜRD DİLİ I-VIII DÖNEM* *ARAP DİLİ I-VIII DÖNEM*			

Ek. 53: Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

<table>
<tr><td colspan="4">MARMARA ÜNİVERSİTESİ</td></tr>
<tr><td>1. SINIF DERS PROGRAMI</td><td>2. SINIF DERS PROGRAMI</td><td>3. SINIF DERS PROGRAMI</td><td>4. SINIF DERS PROGRAMI</td></tr>
<tr><td>Atatürk İlke ve İnk. Tarihi I
Terminoloji I
Mitoloji I
Sanat Tarihine Giriş I
Teknik Resim I
İslam Ö. Türk Sanatı I
Antik Çağ Sanatı I
Fotoğrafçılık I
Yöntem Bilim I
Türk Dili I
Yabancı Dil I</td><td>Tarihi Kentler Coğrafyası
Müzecilik
Selçuklu Sanatı I
Bizans Sanatı I
İslam Sanatı I
Antik Çağ Sanatı
Beylikler ve Erken Osmanlı Mimarisi I</td><td>Kitap Sanatları
Klasik Osmanlı Mimarisi I
Avrupa Sanatı I
Türk Sivil Mimarisi
Seçimlik Ders 1,2,3
Osmanlıca I</td><td>Paleografi
Çağdaş Türk Sanatı
Osmanlı Mimarlık Teşkilatı
Sanat Sosyolojisi
İstanbul Kent Dokusu
Seçimlik Ders 7,8,9</td></tr>
<tr><td>Atatürk İlke ve İnk. Tarihi II
Terminoloji II
Mitoloji II
Sanat Tarihine Giriş II
Teknik Resim II
İslam Ö. Türk Sanatı II
Antik Çağ Sanatı II
Fotoğrafçılık II
Yöntem Bilim II
Türk Dili II
Yabancı Dil II</td><td>Kazı Teknikleri
Selçuklu Sanatı II
Bizans Sanatı II
İkonografi
İslam Sanatı II
Fotoğrafçılık
Beylikler ve Erken Osmanlı Mimarisi II</td><td>Modern Sanat
Klasik Osmanlı Mimarisi II
Avrupa Sanatı II
Çini-Seramik Sanatı
Seçimlik Ders 4,5,6
Osmanlıca II</td><td>Üniversite Seçimlik Ders
Epigrafi
Geç Dönem Osmanlı Mimarisi
Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi
Seçimlik Ders 10,11,12
Topluma Hizmet Uygulamaları</td></tr>
<tr><td>Seçmeli Dersler 1-2 Dönem
Almanca I ve II
Fransızca I ve II
İnglizce I ve II

Seçmeli Dersler 5-6 Dönem
Osmanlı Sanatının Arşiv ve Kaynakları
İstanbul Bizans Anıtları Seminerleri
İstanbul Müzeleri
Nümizmatik
Röleve
Arkeolojiye Giriş
Mesleki Yabancı Dil
Sanat Tarihi Yazarlığı</td><td>Seçmeli Dersler 5-6 Dönem
Endülüs Tarihi ve Med.
Avrupa'da Rönesans ve Reform
Osmanlı Hanedan Türb.
Restorasyon ve Koruma
Türkiye Turizm Coğrafyası
Tezhip-Minyatür
Anadolu Kentleri
Heykel Semineri
Ahşap-Dokuma Sanatı
Bizans El Sanatları
Küçük Buluntu çizimi
Maden Sanatı
Hat Sanatı</td><td>Seçmeli Dersler 7-8 Dönem
Alman Edb. Türk İmajı
Modern Alman Edb.
Kültür Tarihi
Okuma Kültürü
City And Cultur,İstanbul
Osmanlıda Saray
Osmanlı Mimarları
İstanbul'da Tarih ve Mekan
Anadolu Kentleri
Temel Osmanlı Türkçesi
Farsçaya Giriş
İleri Düzey Osmanlı Türkçesi
Ahşap Kimyası ve Koruma</td><td>Seçmeli Dersler 7-8 Dönem
Türkiye Turizm Coğrafyası
Tezhip-Minyatür
Anadolu Kentleri
Heykel Semineri
Ahşap-Dokuma Sanatı
Bizans El Sanatları
Küçük Buluntu çizimi
Maden Sanatı
Hat Sanatı
İlhanlı Sanatı
İstanbul Müzeleri
Nümizmatik
Röleve
Arkeolojiye Giriş
Mesleki Yabancı Dil</td></tr>
</table>

Ek. 54: Mimar Sinan Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Türk Mitolojisine Giriş *Uygarlık Tarihi I* *Batı Sanatında Terminoloji ve Yöntem* *İkonografi I* *Batı Sanatına Giriş* *Antik Çağ Mitolojisi* *Türk Dili I* *Avrupa Tarihi I* *Türk İslam Tarihi I* *Erken İslam Sanatı* *Türk İslam Sanatlarında Terminoloji ve Yöntem* *Temel Almanca I* *Temel Fransızca I* *Temel İngilizce I*	*Bilgi İşlem I (Bilgisayar Lab.)* *10-14. Yüzyıl Asya Türk Sanatı* *İslam Mimarisinde Süsleme* *Rönesans Resim ve Heykel Sanatı* *İkonografi III* *Osmanlıca I* *15-18.yy Batı Mimarisi* *Plastik Sanatlarda Değerlendirme* *Sanat Tarihinde Teknik Resim Uygulamaları I* *Batı Uygarlığı* *İslam Öncesi Türk Sanatına Giriş* *Anadolu'da Erken Türk Beylikleri Mimarisi* *Bizans Dini Mimarisi* *Turizm ve Sanat I*	*Atatürk İlke ve İnk. Tarihi I* *Türk Süsleme Sanatları* *14. YY. Anadolu Türk Bey.* *Bizans Resim Sanatı* *Osmanlı Eğitim Yapıları* *Çin Sanatı* *Rokoko Resim ve Heykel Sanatı* *Osmanlılardan Önce Doğu Avrupa Türk Sanatı I* *Rölöve I* *Osmanlı Kaynak Araştırma.* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Resim Sanatı* *Sanatta Modernizm I*	*Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi* *20.Yüzyıl Sanatı I* *Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi* *Sanat Sosyolojisi I* *Çağdaş Düşünce ve Sanat I* *Bitirme Projesi I* *Osmanlı Sivil Mimarisi* *Tarihi Çevre I*
Kuzey Afrika İslam Mimarisi *Ortaçağ Batı Sanatı* *Temel Sanat Eğitimi* *Türk Mitolojisinde Temel Konular* *Plastik Sanatlarda Teknikler* *Ortaçağ Batı Sanatı* *Temel Almanca I* *Temel Fransızca I* *Temel İngilizce I* *Türk Dili I* *Avrupa Tarihi I* *Türk İslam Tarihi I* *Uygarlık Tarihi I* *İkonografi II*	*14-20.Yüzyıl Asya Türk Sanatı* *Bilgi İşlem II* *İslam El Sanatları* *İslam Öncesi Türk Sanatının Gelişimi* *Barok Resim ve Heykel Sanatı* *Sanat Tarihi Historiografyası* *Osmanlıca II* *Türk İslam Sanatları Kazı Teknikleri* *Bizans Sivil Mimarisi* *Turizm ve Sanat II* *Sanat Tarihinde Teknik Resim Uygulamaları II* *Anadolu Selçuklu Mimarisi*	*Osmanlılardan Önce Doğu Avrupa Türk Sanatı II* *Erken Osmanlı Mimarisi* *Osmanlı Askeri yapıları ve Su Mimarisi* *Cumhuriyet Devri Türk Resim Sanatı* *Atatürk İlke ve İnk. Tarihi II* *19.yy. Avrupa Resim ve Heykel Sanatı* *Türk Mimarisinde Süsleme* *Tasarım Sanatları* *İslam Resim Okulları* *Türk Halı Sanatı* *Rölöve Sanatı II* *Sanatta Modernizm II* *Bizans Küçük El Sanatları*	*Sanat Sosyolojisi II* *20.Yüzyıl Sanatı II* *Çağdaş Düşünce ve Sanat II* *Tarihi Çevre II* *Bitirme Projesi II* *Hint Sanatı* *20. Yüzyıl Batı Mimarisi* *Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi* *Klasik Sonrası Osmanlı Mimarisi* *Çağdaş Düşünce ve Sanat* *17-19.Yüzyıl Osmanlı Tasvir Sanatı*

Ek. 55: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş I *Sanat Tarihinde Terim ve Kavramlar* *Yakın Doğu Uygarlıkları ve Sanatı* *Osmanlı Türkçesi I* *Teknik Resim ve Rölöve I* *Türk Dili I* *Atatürk İlk. ve İnkılapları I* *Yabancı Dil İng. Frs. Alm. I* *Temel Bilgi Tekn. Kullanımı*	*Anadolu Dışı Türk İslam Sanatı* *İslam Sanatı* *İslam El Sanatları* *Geç Antik Bizans Dönemi Sanatı* *Yabancı Dil :İngilizce* *Fransızca Almanca III* *Seçmeli Ders:*	*Beylikler Dönemi Sanatı* *Anadolu Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları* *Bizans Tasvir Sanatı* *Bilimsel Araştırma Yöntem.* *Seçmeli Ders:*	*Bitirme Tezi I* *Seminer Çalışması I* *Osmanlı Döneminde Süsleme ve El Sanatları* *Batılılaşma Dönemi Türk San.* *Seçmeli Ders:*
Sanat Tarihinde Kazı ve Yüzey Araştırmaları *Orta Asya Uyg. ve Sanatı* *Anadolu Uyg ve Sanatı* *Osmanlı Türkçesi II* *Teknik Resim Rölöve II* *Türk Dili II* *Atatürk İlke ve İnkılapları II* *Yabancı Dil :İngilizce* *Fransızca Almanca II*	*Bizans Mimarisi* *Avrupa Sanatı* *Anadolu Selçuklu Sanatı* *Yabancı Dil :İngilizce* *Fransızca Almanca IV* *Seçmeli Ders:*	*Osmanlı Sanatı* *Beylikler Dönemi Süsleme ve El Sanatları* *Bizans El Sanatları* *Sanat Tarihi Araştırma Semineri*	*Cumhuriyet Dönemi Sanatı* *Minyatür Sanatı* *Bitirme Tezi II* *Seminer Çalışması II*

Ek. 56: Niğde Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Osmanlı Türkçesi I *Mimarlık Tarihi I* *Mitoloji I* *Sanat Tarihi I* *İlkçağ Tarihi ve Medeni I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil I* *Atatürk İlk. ve İnk Tarihi I* *Temel Bilgisayar*	*Batı Sanatı I* *İslam Öncesi Türk Sanatı* *Türk Sanatı ve Arkeolojisi* *İslam Sanatı I* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri I* *Teknik Resim Rölöve I* *Batı Sanatı II* *Anadolu Öncesi Türk Sanatı*	*Türk Resim Sanatı I* *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Sanatı I* *Geleneksel Türk El Sanatları I* *Türk Resim Sanatı II* *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Sanatı II* *Geleneksel Türk El Sanatları II*	*Osmanlı Sanatı I* *Müzeoloji I* *Türk Çini Ve Seramik Sanatı* *Araştırma Projesi I* *Osmanlı Sanatı II* *Müzeoloji II* *Araştırma Projesi II* *Türk Dokuma Sanatı*
Osmanlı Türkçesi I *Mimarlık Tarihi I* *Mitoloji I* *Sanat Tarihi I* *İlkçağ Tarihi ve Medeni. I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil I* *Atatürk İlk. ve İnk Tarihi I* *Bilgisayar Destekli Teknik Resim*	*Türk Sanatı ve Arkeolojisi* *İslam Sanatı II* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri II* *Teknik Resim Rölöve II*	*Osmanlı Türkçesi I* *Mimarlık Tarihi I* *Mitoloji I* *Sanat Tarihi I* *İlkçağ Tarihi ve Medeni. I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil I* *Atatürk İlk. ve İnk Tarihi I* *Bilgisayar Destekli Teknik Resim*	*Türk Sanatı ve Arkeolojisi* *İslam Sanatı II* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri II* *Teknik Resim Rölöve II*
Seçmeli Dersler:		*Epigrafi* *Bizans Sanatı I ve II* *Sanat ve Estetik* *Etnografya ve Halk Bilimi I ve II* *Arkeometri I ve II* *Bizans Resim Sanatı* *Çağdaş Sanat I ve II* *Modern Türk Dünyasına Bakış* *Türk Sanatında Mahalli Üsluplar* *Etnografya ve Halk Bilimi* *Metin İnceleme ve Yayın Eleştirisi*	*Türk Sanat. Motif ve Sembol.* *Mesleki Yabancı Dil* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı* *Nümizmatik* *Türk Minyatür Sanatı* *Uygarlık Tarihi* *Türk Mimarisinde Figürlü Bezeme* *Sanat Eleştirisi* *Niğde ve Çevresi Kentleşme Sorunları* *20. Yüzyıl Türk Sanatı* *Türk Mimarisinde Su Yapıları* *Modern Şehircilik ve Tarihi Kent Dokusu*

Ek. 57: Ordu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ORDU ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3.SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Atatürk İlke ve İnk. Tarihi I *Bizans Sanatı I* *Erken İslam Sanatı I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Mitoloji ve İkonografi I* *Osmanlıca I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil I*	*Anadolu Beylikler Sanatı I* *Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Avrupa Sanatı I* *Bizans Sanatı III* *Erken Devir Osmanlı Mimarisi I* *Ortaçağ İslam Mimarisi I* *Osmanlı Türkçesi I*	*Anadolu Selçuklu Sanatı III* *Avrupa Sanatı III* *Bizans Sanatı V* *Epigrafi I* *Klasik Devir Osmanlı Mimarisi III* *Ortaçağ İslam Sanatı III* *Rölöve ve Restorasyon*	*Anadolu Selçuklu Sanatı V* *Avrupa Sanatı V* *Bizans Sanatı VII* *Batılılaşma Devri Osmanlı Mimarisi V* *Bitirme Çalışması* *Epigrafi III* *Müzecilik ve Eski Eser Hukuku*
Atatürk İlke ve İnk. Tarihi II *Bizans Sanatı II* *Erken İslam Sanatı II* *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Mitoloji ve İkonografi II* *Osmanlıca II* *Sanat Tarihine Giriş II* *Türk Dili II* *Yabancı Dil II*	*Anadolu Beylikler Sanatı II* *Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Avrupa Sanatı II* *Bizans Sanatı VI* *Erken Devir Osmanlı Mimarisi II* *Ortaçağ İslam Mimarisi II* *Osmanlı Türkçesi II*	*Anadolu Selçuklu Sanatı IV* *Avrupa Sanatı IV* *Bizans Sanatı VI* *Epigrafi II* *Fotoğrafçılık* *Klasik Devir Osmanlı Mimarisi IV* *Ortaçağ İslam Sanatı IV*	*Anadolu Selçuklu Sanatı VI* *Avrupa Sanatı VI* *Batılılaşma Devri Osmanlı Mimarisi VI* *Bizans Sanatı VIII* *Epigrafi IV* *Nümizmatik*
Seçmeli Dersler: *Geleneksel Türk El Sanatları* *Osmanlı Resim Sanatı* *Türk Çini Sanatı* *Türk Sanatında Modernizm ve Etkileşimleri* *Dünya Sanatları* *Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi*	*Teknik Resim* *Türk Mimarisinde Süsleme Sanatları* *Estetik ve Sanat* *Eski Mısır Sanatı* *Türk Medeniyet Tarihi* *Modern Şehircilik ve Tarihi Kent Dokusu* *Türk Minyatür Sanatı* *Doğu Anadolu Hıristiyan Mimarisi*	*Bilimsel Araştırma Teknikleri* *Arkeoloji I ve II* *Maden Sanatı* *Dinler Tarihi* *Sanat Sosyolojisi* *Türk Mezar Taşları* *Modern Sanat Akımları* *Medeniyetler Tarihi* *Sanat Tarihinde Bilgisayar Uygulamaları*	*Türk Kültür Tarihi* *Saha Araştırması* *Türk Saray Mimarisi* *Türk Halı Sanatı* *Türk Mimarisinde Figürlü Bezeme* *Çağdaş Türk Sanatı* *Türk Su Mimarisi* *Türk Konut Mimarisi* *Mesleki İnglizce*

Ek. 58: Pamukkale Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Türk Dili I *Atatürk İlke ve İnk. Tarihi I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Sanat Tarihi Terminolojisi I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Selçuklu Dönemi Sanatı I* *Erken Osmanlı Sanatı I* *Osmanlı Türkçesi I*	*Türk İslam El Sanatları I* *İslam Sanatı I* *Mitoloji ve İkonografi I* *Selçuklu Sanatı III* *Epigrafi I* *Osmanlı Sanatı I*	*İslam Sanatı III* *Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat I* *Beylikler Dönemi Sanatı I* *Osmanlı Sanatı III* *Türk Sivil Mimarisi I* *Bizans Sanatı I*	*Bitirme Tezi I*
Türk Dili II *Atatürk İlke ve İnk. Tarihi II* *Sanat Tarihine Giriş II* *Sanat Tarihi Terminolojisi II* *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Selçuklu Dönemi Sanatı II* *Erken Osmanlı Sanatı II* *Osmanlı Türkçesi II*	*Türk İslam El Sanatları II* *İslam Sanatı II* *Mitoloji ve İkonografi II* *Selçuklu Sanatı IV* *Epigrafi II* *Osmanlı Sanatı II*	*İslam Sanatı IV* *Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat II* *Beylikler Dönemi Sanatı II* *Osmanlı Sanatı IV* *Türk Sivil Mimarisi II* *Bizans Sanatı II*	*Bitirme Tezi II* *Seminer*
Seçmeli Dersler: *Yabancı Dil: İngilizce* *Fransızca Almanca* *Anadolu Uygarlık. Giriş I ve II* *İslam Öncesi Türk Tarihi I ve II* *İslam Tarihine Giriş I ve II*	*Eski Yunan Tarihi* *İlkçağ Tarihine Giriş* *Estetik I ve II* *Halk Bilim Müzeciliği* *İslam İkonografisi I ve II* *Temel Bilgisayar Kullanımı* *Uygulamalı Bilgisayar Kullanımı*	*Anadolu Uygarlıkları I ve II* *Türk İslam El Sanatları I ve II* *Teknik Resim I ve II* *Tarihi Çevre ve Müzecilik I ve II* *Seramik Sanatı I ve II* *Sanat Tarihinin Kaynakları ve Araştırma Teknikleri I ve II* *Bizans Sanatına Giriş I ve II*	*Antik Mitoloji I ve II* *Minyatür Sanatı I ve II* *Kazı Araşt. Teknikleri ve Türk Arkeolojisine Giriş I ve II* *Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat I ve II* *Nümizmatik I ve II* *Eski Eserler Hukuku I ve II* *Mesleki İngilizce* *Batılılaşma Dönemi Sanatı I ve II* *Cumhuriyet Dönemi Sanatı I ve II Bizans Dönemi Seramiği I-II* *Bizans Resim ve El Sanatları*

Ek. 59: Sakarya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş *Sanat Tarihi Yöntem ve Terminolojisi* *Türk Dili* *Teknik Resim ve Rölöve* *İslam Öncesi Türk Sanatı* *Mitoloji*	*Atatürk İlke ve İnkılapları* *Ortaçağ İslam Sanatı* *Anadolu Öncesi Türk İslam Sanatı* *Ortaçağ Avrupa Sanatı* *Selçuklu Mimarisi* *Seçmeli Ders:* *Osmanlı Türkçesi* *Hint ve Uzakdoğu Sanatlar* *Endülüs Sanatı* *Ahşap Sanatı*	*Türk Kitap Kültürü ve El Sanatları* *Erken Osmanlı Mimarisi* *Türk Minyatür Sanatı* *Seçmeli Ders:* *Arkeolojik Kazılarda Yöntem ve Belgeleme* *Osmanlı Epigrafisi* *Türk Halı Sanatı* *Bilgisayar Destekli Tasarım*	*Üniversite Ortak Dersi* *Girişimcilik ve proje Yönetimi* *Seçmeli Ders:* *Geç Dönem Osmanlı Mim.* *Modern Sanat Akımları* *Müzecilik* *Batılılaşma Dönemi Türk Resim Sanatı* *Türk Tezhip Sanatı* *Türk Maden Sanatı* *Türk Konut Mimarisi* *Latinceye Giriş*
İngilizce *Erken İslam Sanatı* *İkonografi* *Belgeleme ve Fotoğrafçılık* *Türk Süsleme Sanatları* *Bizans Sanatı*	*Temel Bilgi Teknoloji Kul.* *Selçuklu ve Beylikler Dönemi El Sanatları* *Anadolu Beylikleri Mim.* *Bizans Resim ve El Sanat.* *Avrupa Sanatı* *Seçmeli Ders:* *Balkanlarda Türk Sanatı* *Osmanlı Türkçesi Metinler* *Türk Ebru Sanatı* *Eski Mısır Sanatı*	*Klasik Osmanlı Mimarisi* *Osmanlı El Sanatları* *Koruma ve Onarım* *Seçmeli Ders:* *Antik Anadolu Kentleri* *İslam Resim Sanatı* *Osmanlı Kitabeleri* *Grekçeye Giriş* *Türk Çini Sanatı*	*Bitirme Tezi* *Üniversite Ortak Dersi* *Seçmeli Ders:* *Çağdaş Türk Sanatı* *Sanat Felsefesi ve Estetik* *Türk Hat Sanatı* *İstanbul Semineri* *Nümizmatik* *Babürlü Dönemi Sanatı* *Osmanlı Köşk ve Kasırları*

Ek. 60: Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2.SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Atatürk İlke. ve İnk Tarihi I *Sanat Tarihine Giriş I* *Erken İslam Sanatı I* *Anadolu Dışı Türk İslam Sanatı I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Sanat Tarihinde Bilgisayar Uygulamaları I* *Osmanlı Türkçesi I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil I*	*Ortaçağ İslam Sanatı I* *Anadolu Selçuklu Sanatı I* *Anadolu Beylikler Sanatı I* *Erken Osmanlı Sanatı I* *Anadolu Medeniyetleri ve Sanatı I* *Bizans Sanatı I* *Geleneksel Türk El San. I* *Saha Araştırması I*	*Anadolu Selçuklu Sanatı III* *Klasik Osmanlı Sanatı I* *Avrupa Sanatı I* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri I* *Teknik Resim ve Rölöve I* *Yeni Çağ İslam Sanatı*	*Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı I* *Avrupa Sanatı III* *Bitirme Çalışması I* *Mesleki İngilizce I* *Çağdaş Türk Sanatı*
Atatürk İlke. ve İnk Tarihi II *Sanat Tarihine Giriş II* *Erken İslam Sanatı II* *Anadolu Dışı Türk İslam Sanatı II* *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Fotoğrafçılık* *Osmanlı Türkçesi II* *Türk Dili II* *Yabancı Dil II*	*Ortaçağ İslam Sanatı II* *Anadolu Selçuklu Sanatı II* *Anadolu Beylikler Sanatı II* *Erken Osmanlı Sanatı II* *Anadolu Medeniyetleri ve Sanatı II* *Bizans Sanatı II* *Geleneksel Türk El San. II* *Saha Araştırması II*	*Anadolu Selçuklu Sanatı IV* *Klasik Osmanlı Sanatı II* *Avrupa Sanatı II* *Bilimsel Araştırma ve Kazı Teknikleri II* *Teknik Resim ve Rölöve II* *Türk Mitolojisi ve İkonografya*	*Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı II* *Avrupa Sanatı IV* *Bitirme Çalışması II* *Mesleki İngilizce II* *Müzecilik ve Eski Eser Hukuku*
Seçmeli Dersler: *Yabancı Dil :* *Almanca I ve II* *İngilizce I ve II* *Fransızca I ve II*	*Anadolu'da Geleneksel Kırsal Mimari* *Antik Medeniyetler ve Sanatı* *Geleneksel Yapım Teknikleri* *Osmanlı Paleografyası* *Resim Sanatı Tarihi* *Estetik ve Sanat* *Türk Medeniyeti Tarihi* *Modern Şehircilik ve Tarihi Kent Dokusu* *Türk Mimarisinde Süsleme* *Anadolu Medeniyetleri*	*Sanat Sosyolojisi* *Sanat Tarihinde Metin okumaları* *Nümizmatik* *Mimar Sinan* *Dinler Tarihi* *Avrupa Heykel Sanatı* *Batı Mitolojisi ve İkonografya* *Çağdaş Türk Resmi* *Türk Saray Mimarisi* *Bizans Süsleme ve El Sanat.*	*Epigrafi* *Türk konut Mimarisi* *Modern Sanat Akımları* *Medeniyetler Tarihi* *Türk Sanatında Modernizm Etkileşimler* *Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarisi* *Türk Minyatür Sanatı* *Gürcü ve Ermeni Sanatı* *Avrupa Resim Sanatı* *Eski Çağ Mimarlığı*

Ek. 61: Selçuk Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Sanat Tarihine Giriş I *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Erken İslam Sanatı I* *Sanat Tarihi Terminolojisi I* *Türk Kültürü ve Mitolojisi I* *Atatürk İlke ve İnkılapları I* *Türk Dili I* *İngilizce I*	*Bizans Sanatı I* *Selçuklu Dönemi Mim. I* *Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları I* *Avrupa Sanatı I* *Ortaçağ Arkeolojisi Kazı Teknikleri I* *Osmanlıca I* *Anadolu Öncesi Türk İslam Sanatı I*	*Osmanlı Dönemi Süsleme Sanatları I* *Beylikler Dönemi Sanatı I* *Resim Sanatı Tarihi I* *Sanat Tarihi Bilimsel Araştırma Teknikleri I* *Teknik Resim I* *Erken Osmanlı Mimarisi I* *Araştırma Projesi I* *Fotoğrafçılık I* *Zengi ve Memluk Sanatı I* *Sanat Tarihinde Bilgisayar Kullanımı I*	*Mezuniyet Çalışması I* *Klasik Osmanlı Mimarisi I* *Geç Dönem Osmanlı Mimarisi I* *Türk Sivil Mimarisi I* *Tarihi Çevre Koruma* *Minyatür Sanatı I* *Anadolu Eski Kentleri I* *Cumhuriyet Dönemi Süsleme Sanatları I* *Estetik I*
Sanat Tarihine Giriş II *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Erken İslam Sanatı II* *Sanat Tarihi Terminolojisi II* *Türk Kültürü ve Mitolojisi II* *Atatürk İlke ve İnkılapları II* *Türk Dili II* *İngilizce II*	*İslam Sanatı II* *Bizans Sanatı II* *Selçuklu Dönemi Mim. II* *Selçuklu Dönemi Süsleme ve El Sanatları II* *Ortaçağ Arkeolojisi Kazı Teknikleri II* *Avrupa Sanatı II* *Anadolu Öncesi Türk İslam Sanatı II*	*Osmanlı Dönemi Süsleme Sanatları II* *Beylikler Dönemi Sanatı II* *Resim Sanatı Tarihi II* *Sanat Tarihinde Bilgisayar Kullanımı II* *Teknik Resim II* *Erken Osmanlı Mimarisi II* *Araştırma Projesi II* *Fotoğrafçılık II* *Zengi ve Memluk Sanatı II* *Sanat Tarihinde Bilgisayar Kullanımı II*	*Mezuniyet Çalışması II* *Klasik Osmanlı Mimarisi II* *Geç Dönem Osmanlı Mimarisi II* *Türk Sivil Mimarisi II* *Müzeoloji* *Minyatür Sanatı II* *Anadolu Eski Kentleri II* *Cumhuriyet Dönemi Süsleme Sanatları II* *Estetik II*

Ek.62: Süleyman Demirel Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Türk Dili ve Edebiyatı I *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I* *İngilizce I* *Osmanlıca Metinler* *Sanat Tarihine Giriş* *İslam Sanatı* *Mimari Çizim ve Alan Çalışması* *Mitoloji* *İslamiyet Öncesi Türk Sanatı*			
Türk Dili ve Edebiyatı II *Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II* *İngilizce II* *Osmanlıca Epigrafyası* *Sanat Tarihi Terminolojisi* *İslam Mimarisi I* *Mimari Çizim ve Alan Çalışması II* *İkonografi* *Erken Dönem Türk Mim. I*			

Ek. 63: Trakya Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Atatürk İlk ve İnk. Tarihi I *Türk Dili I* *Yabancı Dil I* *Antik Sanat ve Terminoloji I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *İslam Sanatı I* *Mitoloji ve İkonografi I* *Sanat Tarihine Giriş I* *Tarihi Coğrafya I*	*Bizans Mimarisi I* *Ortaçağ Avrupa Sanatı I* *Ortaçağ Türk Mimarisi I* *Selçuklu ve Beylikler Dönemi Süsleme ve El Sanatları I* *Türk Mitolojisi I*	*Beylikler Devri Mimarisi I* *Bizans Resim Sanatı I* *Bizans Sanatı Semineri I* *Rönesans ve Barok Sanatı I* *Türk İslam Minyatür San. I*	*Bizans Küçük Sanatları I* *Klasik Osmanlı Mimarisi I* *Modern Sanat I* *Türk Sanatı ve Kültürü I* *Trakya'da Roma ve Bizans Kültürü I* *Trak Kültürü ve Sanatı I*
Atatürk İlk ve İnk. Tarihi II *Türk Dili II* *Yabancı Dil II* *Antik Sanat ve Terminoloj II* *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *İslam Sanatı II* *Mitoloji ve İkonografi II* *Sanat Tarihine Giriş II* *Tarihi Coğrafya II*	*Bizans Mimarisi II* *Ortaçağ Avrupa Sanatı II* *Ortaçağ Türk Mimarisi II* *Selçuklu ve Beylikler Dönemi Süsleme ve El Sanatları II* *Türk Mitolojisi II*	*Beylikler Devri Mimarisi II* *Bizans Resim Sanatı II* *Bizans Sanatı Semineri II* *Rönesans ve Barok Sanatı II* *Türk İslam Minyatür San. II*	*Bizans Küçük Sanatları II* *Klasik Osmanlı Mimarisi II* *Modern Sanat II* *Türk Sanatı ve Kültürü II* *Trakya'da Roma ve Bizans Kültürü II* *Trak Kültürü ve Sanatı II*
Seçmeli Dersler:	*Anadolu Dini Mimarisinin Gelişimi I ve II* *Bilimsel Çalışma Yöntemleri I ve II* *Müzecilik I ve II* *Ortaçağ Kültüründe Bilim ve Teknoloji I ve II* *Osmanlıca I ve II* *Teknik Resim ve Rölöve I ve II*	*Avrupa Kültür Tarihi I ve II* *Bizans Arkeolojisi I ve II* *Erken Akdeniz ve Avrupa Uygarlıkları Sanatı I ve II* *Eski Yakındoğu ve Anadolu Uygarlıkları Sanatı I ve II* *Fotoğraf Teknikleri I ve II* *Grekçe I ve II* *Keramik Sanatı Tarihi I- II* *Latince I ve II* *Osmanlı Arşiv Metinleri I ve II* *Prehistorik Sanat ve Kabile Sanatı I ve II* *Sanat Tarihi Metin Çevirileri I ve II* *Sanat Teorileri ve İkonoloji I ve II* *Türk Arkeolojisine Giriş ve Kazı Teknikleri I ve II*	*Balkanlarda Türk El Sanatı I ve II* *Balkanlarda Türk Mimarisi I ve II* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Sanatı I ve II* *Bitirme Ödevi* *Bizans Eyalet Üslubu I ve II* *Epigrafi I ve II* *Estetik Fikirler ve Düşünce Tarihi I ve II* *Grekçe IV* *Latince IV* *Mesleki İngilizce I ve II* *Osmanlı Devri Süs. ve El Sanatları I ve II* *Restorasyon ve Konservasyon I ve II* *Tekstil Sanatı ve Tarihi I ve II* *Uzakdoğu Amerikan San. I- II*

Ek. 64: Uşak Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

UŞAK ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Anadolu Selçuklu Camileri I *Atatürk İlke ve İnk. Tarihi I* *Müzecilik I* *Osmanlıcaya Giriş*	*Beylikler Dönemi Mimarisi* *El Sanatları Araştırma Yöntemleri I* *Mimari Çizim Teknikleri I* *Osmanlı Epigrafisi I*	*Anadolu Selçuklu Hanları I* *Anadolu Selçuklu Medreseleri I* *Fotoğrafçılık* *Klasik Osmanlı Mimarisi I* *Mimarlık Tarihi Araştırma Yöntemleri I*	*Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi I* *Cumhuriyet Dönemi Mimarisi I* *Kültür Varlıklarını Koruma Ve Onarım* *Lisans Tezi I* *Osmanlı Öncesi Minyatür Sanatı I* *Osmanlı Şehir İçi Hanları I*
Atatürk İlke ve İnk. Tarihi II *Anadolu Selçuklu Camileri II* *Bizans Sanatına Giriş I* *Müzecilik II* *Osmanlıca Metinler*	*El Sanatları Araştırma Yöntemleri II* *Erken Osmanlı Mimarisi* *Mimari Çizim Teknikleri II* *Osmanlı Epigrafisi II*	*Anadolu Selçuklu Hanları II* *Anadolu Selçuklu Medreseleri II* *Klasik Osmanlı Mimarisi II* *Metin İnceleme ve Yayın Eleştirisi* *Mimarlık Tarihi Araştırma Yöntemleri II*	*Anadolu Türk Su Yapıları* *Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarisi II* *Cumhuriyet Dönemi Mimarisi II* *Lisans Tezi II* *Osmanlı Öncesi Minyatür Sanatı II* *Osmanlı Şehir İçi Hanları II*
Seçmeli Dersler: *Yabancı Dil I ve II* *İslamiyet Öncesi Türk Sanatı I ve II* *Avrupa Sanatında Mitoloji* *Sanat Tarihi Terminolojisi* *Türk Dili I ve II* *Türk Halı Sanatı I ve II* *Ortaçağ Avrupa Sanatı*	*Erken İslam Sanatı I* *Bizans Mimarisi I ve II* *Hıristiyan İkonografyası* *Anadolu'da Duvar Resmi* *Türk Ahşap Sanatı I* *Arkeolojik Kazı ve Onarım İlkeleri* *Barok Sanat* *Türk Sanatında Motif ve Semboller* *Türk Taş ve Alçı Sanatı*	*Akdeniz'de İslam Sanatı I ve II* *Türk Çini ve Seramik Sanatı* *19. YY' da Avrupa Sanatı* *Anadolu'da Ortaçağ Hıristiyan Sanatı* *Süsleme Çizim Teknikleri I ve II* *Türkiye Selçuklu Beylikleri ve Tarihi I ve II* *Ortaçağ Kitap Süsleme Sanatları* *20. YY Avrupa Sanatları* *Türk Mitolojisi*	*Selçuklu ve Osmanlı Döneminde Sanatçıları* *Çağdaş Türk Sanatı I ve II* *Anadolu Selçuklu Türbeleri* *Genel Arkeoloji* *Nümizmatik* *Osmanlı Türbeleri* *Türk Konut Mimarisi*

Ek. 65: Uludağ Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Kültür ve Sanat I *Osmanlı Türkçesi I* *Sanat Tarihi Terminolojisi* *Teknik Resim I* *Batı Sanatının Temelleri I* *Doğu Sanatının Temelleri I* *Atatürk İlk. ve Devrim Tar. I* *Türk Dili I* *Yabancı Dil (İng.I Alm. I Fran. I Zorunlu)*	*İslam Sanatı* *Avrupa'da Ortaçağ ve Rönesans Sanatı* *Bizans Mimarisi I* *Mitoloji I* *Osmanlı Türkçesi Metinler I* *Seçmeli Dersler :* *Fotoğrafçılık I* *Şehir ve Mimarlık Tarihi I* *Selçuklu Sanatında Süsleme ve El Sanatları I*	*Osmanlı Mimarisi I* *18. 19. Yüzyıl Avrupa Sanatı* *Bizans Resim Sanatı I* *Osmanlı Paleografyası I* *Seçmeli Dersler :* *İkonografi I* *Kazı Teknikleri I* *Müzecilik I* *Uzak Doğu Sanatı I* *Türk İslam Mitolojisi* *Yaratıcılığın Tarihi I*	*Çağdaş Sanat I* *Osmanlı El Sanatları I* *Seçmeli Dersler :* *Restorasyon Bilgileri I* *Nümizmatik I* *Bizans'ın Doğu Komşuları I* *Doğru ve Etkili Konuşma* *Sanat Felsefesi* *Diplomatik ve Arşiv Bilgiler I* *Batılılaşma Dönemi Türk Sanatı* *Bizans El Sanatları*
Kültür ve Sanat II *Osmanlı Türkçesi II* *Teknik Resim II* *Batı Sanatının Temelleri II* *Doğu Sanatının Temelleri II* *Atatürk İlkeleri ve Devrim Tarihi II* *Türk Dili II* *Sanat Tarihinde Yöntem* *Yabancı Dil (İng.II Alm. II Fran. II Zorunlu)*	*Anadolu Selçuklu ve Beylikler Sanatı* *Avrupa'da Barok Sanatı* *Bizans Mimarisi II* *Mitoloji II* *Osmanlı Türkçesi Metinler II* *Atatürk İlk. ve Devrim Tar. II (Nutuk)* *Seçmeli Dersler :* *Fotoğrafçılık II* *Şehir ve Mimarlık Tarihi II* *Selçuklu Sanatında Süsleme ve El Sanatları II*	*Girişimcilik* *Osmanlı Mimarisi II* *Batı Sanatında Modern Akımlar* *Bizans Resim Sanatı II* *Osmanlı Paleografyası II* *Seçmeli Dersler :* *Sanatta Modernizm* *İkonografi II* *Sanatta Oryantalizm* *Kazı Teknikleri II Müzecilik II* *Uzak Doğu Sanatı II* *Türk İslam Mitolojisi II* *Yaratıcılığın Tarihi II*	*Çağdaş Sanat I* *Osmanlı El Sanatları I* *Seçmeli Dersler :* *Restorasyon Bilgileri II* *Nümizmatik II* *Bizans'ın Doğu Komşuları II* *Sahne Sanatları* *Estetik* *Diplomatik ve Arşiv Bilgileri* *Cumhuriyet Dönemi Türk Sanatı* *Bizans El Sanatları II*
GENEL SEÇMELİ DERSLER *Anadolu Sanatı II* *Çağlar Boyu İstanbul* *Barınaktan Kente Yer. Tar.* *Anadolu Osmanlı Mimarisi* *Anadolu'da Osmanlı Mim II* *Mitoloji ve İkonografi* *Ortaçağdan Günümüze Avrupa Resim Sanatı*			

Ek. 66: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Lisans Ders Programı

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ			
1. SINIF DERS PROGRAMI	2. SINIF DERS PROGRAMI	3. SINIF DERS PROGRAMI	4. SINIF DERS PROGRAMI
Atatürk İlk. ve İnk Tarihi I *Yabancı Dil (İngilizce)I* *Türk Dili I* *Arkeoloji I* *Teknik Resim ve Rölöve I* *Sanat Tarihi Terminolojisi I* *Ortaçağ İslam Sanatı I* *Sanat Tarihine Giriş I* *İslam Öncesi Türk Sanatı I* *Bilgisayar Giriş I*	*Selçuklu Sanatı III* *Bizans Sanatı I* *Osmanlıca* *Osmanlı Sanatı I* *Ortaçağ İslam Sanatı III* *Sit Çalışması I* *Fotoğrafçılık I* *Arkeoloji III* *Mitoloji ve İkonografi I*	*Estetik ve Sanat I* *Selçuklu Sanatı V* *Avrupa Sanatı I* *Osmanlı Sanatı III* *Müzecilik I* *El Sanatları V* *Doğu Sanatı I* *Bizans Sanatı III*	*Bitirme Çalışması I* *Arkeoloji VII* *Beylikler Devri Sanatı I* *El Sanatları VII* *Osmanlı Sanatı V* *Avrupa Sanatı III* *Çağdaş Sanat I*
Atatürk İlk. ve İnk Tarihi II *Yabancı Dil (İngilizce)II* *Türk Dili II* *Arkeoloji II* *Teknik Resim ve Rölöve II* *Sanat Tarihi Terminolojisi II* *Ortaçağ İslam Sanatı II* *Sanat Tarihine Giriş II* *İslam Öncesi Türk Sanatı II* *Bilgisayar Giriş II*	*Selçuklu Sanatı- IV* *Bizans Sanatı- II* *Osmanlıca* *Osmanlı Sanatı- II* *Ortaçağ İslam Sanatı -IV* *Sit Çalışması-II* *Fotoğrafçılık-II* *Arkeoloji IV* *Mitoloji ve İkonografi II*	*Estetik ve Sanat II* *Selçuklu Sanatı VI* *Avrupa Sanatı II* *Osmanlı Sanatı IV* *Müzecilik II* *El Sanatları VI* *Sanat Tarihi Metodolojisi* *Doğu Sanatı II* *Bizans Sanatı IV*	*Bitirme Çalışması II* *Arkeoloji VIII* *Beylikler Devri Sanatı II* *Nümizmatik* *El Sanatları VIII* *Osmanlı Sanatı VI* *Avrupa Sanatı IV* *Çağdaş Sanat II*